לבו ונשובה אל ה׳ כי הוא

כפר

חמדת ימים

להדש אלול ולימים נוראים

חכו מתתקים וכולו מחמדים. וה׳ יד ירו כמוה להודיע לבני האדם כל הטובר על הפקודים. אי זה הדרך ישכן אור יפ׳תח ברורו פתח טוב לעוברים וסב׳ים ורבים מע׳ה מתיה׳ דים. בנגל׳ וכנסתר מפיק מרגלו׳ בתוכח׳ מגולה מאהבה לנפש היפה ולפוחות תיבלה יום ליום יביע אומר לשמוע כלימודי. אף המנן תלוי בלו אבן בוחן פינת יקרת מכהבי וכוומו׳ האיר המופלא ה׳א׳ר׳ א׳ל לבוש הבדים. מגדל עוז בו ירון נדי׳ ונסגב הר׳ המחבר תהנתו בקהל חסידים. מגיד לאדם מה שיחו שיחה כאה וחסודה ולסמכינהו אקדא ונם אל הדנה ואל התפילה וערך עליה לכל דברות ולכל אמירות רבינו הקדוש בס׳פר הכוונות והיו למאורו׳ במראה ולא בחידו׳ דברין חיים וחיימים ונחמדים לאותות ולמועדים.

חלק רביעי

נדפס פעם שלישית בחדש בראותיות חדשות ובנייר יפה בתכלית השלמות והיופי לא נהיה כמוהו מעולם.

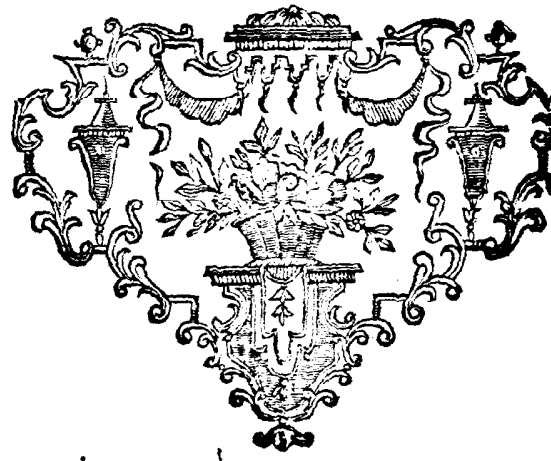

שנת **ועתה יגדל** נא כחה׳ לפ׳נ.

Con Licencia de Superiori.

אליהם אל ה׳ ויחנם ויחיו ויחיו אל ה׳ אלהיהם

אל הקורא

אמר המרפיס · כמה מעלות טובות למקום עלי שזיכני להרפיס ספר החשוב הזה שבטעם לא היה עוד בנמצא אחרי אשר נרפס ב׳פ פעם א׳ באיזמיר והשנית בקושטאנטינא· ועיני כל ישראל עליו בפרט יראי ה׳ וחושבי שמו יבקשוהו ולא ימצאוהו אליו נכספה וגם כלתה נפשם והאהיס נגע בלבי והעיר את רוחי לקרב אל מלאכת הקדש הזאת לזכות את הרבים והנה הגיעני עד הלום להרפיס חלק ד׳ הרפיעי הזה שהוא תשלום חלק הג׳ אשר נרפס אשר חלקתיו לשנים להפקת רצון השואלים אתו כך בחלק לד׳ ראשים כדי שיהיו כמעט ארבעתם שוין בצביונן ובקומתן · והנה אודה ה׳ מאד בפי ובתוך רבים אהללנו כי עלתה המלאכה הזאת כאשר יוכל הרואה לדון בתכלית היופי הן בנייד הן בכתב הן בדיו לא יערכנו הראשונים ומן השנים הנרפסים הכי נכבד אשר היו לעיני המגיה בעת ההרפסה והנה הוא מנוקה בכמה וכמה טעיות אשר היו בזה או בזה באופן כי ערה הספר מונה עד מאד · ואם המצא תמצא בו איזה שגיאה יען יאמר משל הקדמוני כי כשם שאי אפשר לבר בלא תבן כך אי אפשר לרפ׳ בלי שגיאות אפילו הכי אקוה לאל כי הטעיות יהיו מעטי הכמות ומעטי האיכות ובנקל בהשקפה ראשונה יובן מהטעיון הטעות ההוא וירגיש שהוא טעות הרפוס אשר נפל בו מסיבת איזה מקרה מהמקרים אשר יפולו ברפים לפעמים · ועל זה קורא נעים תדין המגיה לכף זכות · זאת ועוד יתרון תמצא בספר הזה · כי המגיה הנ׳ל בראותו כי בספרים הנרפסים הנ׳ל המאסף אותם הניח לו מקום להתגרר בו כי השמיט המפתחות מחלק הג׳ והנו משונה מב׳ חלקים הראשונים אשר כם נמצאו · יגע ומצא ועשה גם בחלק הזה המחולק לשנים חלק כחלק המפתחו׳ מכל הענייניס הבאים בה כאשר עשה המאסף בחלקים הראשונים כדי שיוכל כל איש למצוא גם בו מבוקשו בנקל ולא יהיה לו למשא לגלול כל הספר ועל הכל ישתבח ויתעלה שמו יתברך ויזכני להרפיס ספרים הרבה ליבות את הרבים כאשר עם לבבי אביר ·

מידעה רבא

לכל הקורא בספר הזה כי כל מקום שנזכר שם עכ"ום · גוים · עע"א · או עע"ז · אדום
או ישמעאל · הבל נאמר על האומות הקדמונים אשר היו עובדים כוכבים או
מזלות ואינם מאמינים כלל בבורא יתברך ובהשגחתו כמו שזכר הרב"ם בספרו יד
הזקה בהלכות ע"ז וגם בספרו מורה הנבוכים חלק ג' פ' מ"ט ול' ודם הנק' אים אצלו
כת הצאבה ואין זה נוגע לגמרי א העמים אשר המה בזמן הזה ואנחנו בתוכם עומדים
כי אדרבה הם מכירים הא' יתברך ועליהם נצטוינו כד"ל הוי מתפלל בשלומה של מלכות
כאשר אנחנו נוהגים עד היום להתפלל בכל שבת על שלומם וטובתם וכמו שצונו
ירמיה הנביא ע"ה ס' כ"ט ו' ודרשו את שלום העיר אשר הגליתי אתכם שמה והתפללו
בעדה א ה' כי בשלומה יהיה לכם שלום וכמו שכתב גיב הרב המחבר בחלק השיך
לשבת סוף פרק יב דף פ"א ע"ד וה' יברך את עמו בשלום אמ"ר:

תפלה זו נתקנה לעתור ולרצות לשוכן בצ"ון קודם התקון ליל הששי לעזר ולדועיל
להוסיף בחם לבא עד תבליתו ·

[illegible] גלוי וידוע לפניך שרצונינו לעשות רצונך ולטוב אליך בתשובה שלימה ולתקן את
[illegible] נגמנו כמדות העליונות ובשמות הקודש ובפרט מה שפגמנו בברית הקדש על ידי
[illegible] שכלנו והשגתנו לכוין בל הדברים בשורשם · ועתה אתה ה' החפץ בתשובת
[illegible] ליל הליכוד בליל הששי והוא לתיקון היסוד ונמרנו בלבנו ובנפשנו לקיים
[illegible] בספר ואמנם ידענו ה' אלהינו כי הבא לטהר מסייעים אותו ובלתי עזרתך אין בנו יכולת
[illegible] שם רבר יכון יהי רצון מלפניך ה' אלהינו ואלהי אבותינו שתהיה בעזרתינו ותתן בנו כח לעבוד כל
[illegible] בדיוק תורתך ותבטל בל הסקטרנים והמשטינים עלינו ואל יהיו עונותינו מבדילים בינינו לבינך
ויקוים בנו כאמר דוד חסרך עליו השלום ישלח עזרך מקודש ומציון יסעדך אדנ"י שמעה אדני סלחה אדני
הקשיבה ועשה אל תאחר · שיר למעלות וכו':

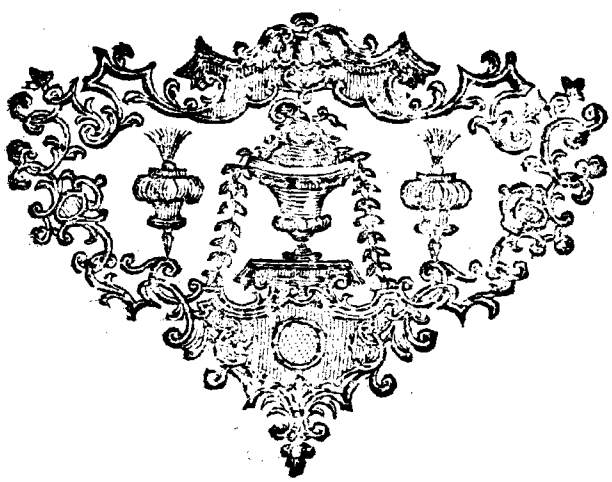

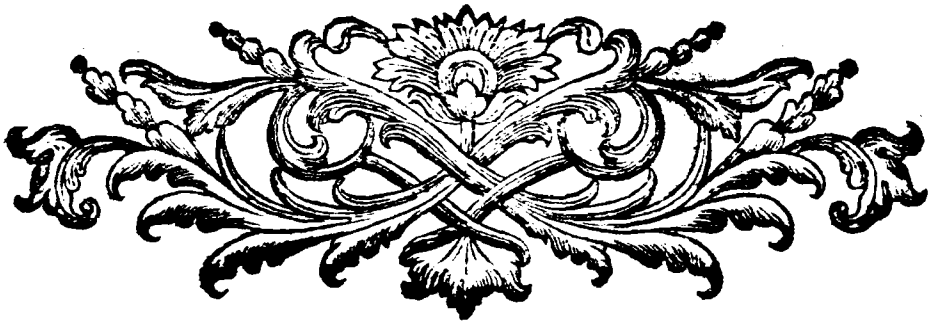

חמדת ימים

לחדש אלול

פתח לשוכרים ושבים

פרק ראשון

תפלה דפלה ופלה דעני כשר לו. מפלאי תתי רשים ומתרת עבות בותו ית׳ המפורסם׳ ומודעה כשערי בהמנה׳ הסליחה והכפרה לחיים אשר נמלו כל טוב וכמדה שמרד לו טוב׳ הכעיסו ולא ז׳ בלבד שיתרגה המלך הטוב הזה לקבלו בתשובה אלא שאף שיהיה הפושע עוד ומשתמש הולך חטיכים בתסונתו הרעה ומרעה אל רעה יבא הולך ונתקל תקלה אחר תקלה וכשלון אחר כשלון ואין מגיל מפני שבבירה בגזרת לו עבירה עד אשר יהיה כשובה בשטרים הולך חטיכים ואין נבה לו ואין למחלתו רפואה שבבית. הנה המלך ה׳ בכאות פלא יוצן אל נכור ינאור בגרן ויסיה לו נחל השבה לתמוך כבילתו ויאיר מחשכו ברכרים עבותי׳ ולשון רכה המשכת אל לבו אשר היה לאבן ויפתח

ויפתח לו בשבר אחרה שבילים והמסילות נקוות וקלות לרון בהם כדרך הישר׳ עד כאן אל חבר בית המלך הפנימי׳ ויקבל אותו בשתי ידיו כפנים מאירות ונתן לו מקום בראש קרואיו ויהיה כאוכלי שולחנו זה השולחן אשר לפני ה׳:

ואולם יכיבה מילתא כי קרוב ה׳ ויאמנו פשוטים לקבל שבים תמיד כל הימים רבות נתיים אך אמנם מעטי תקנת השבים פתח טוב כתח לשוכרי׳ ושבי׳ כזה החדש רב הקדש הפותח יד בתשוב׳ ומי רצון הצה לקבל פושעים ומשאים חטאות הנכור והיחיד. וכל הנפש המאיה לה שמיר פשע וחטאה אשר הלך חטיכים ומבכיר הענין הימים האלה נזכרי׳ ובשים וכל הנפש אשר לו תשובה ושוב מעבירו׳ שבידה יקבלה בשתי ידיים כפנים מאירות והן עבה לה לאור כאור החיים ומסד ה׳ מעולם אם לדין יש תשובה והבחה למרים׳ת עשה. כאשר קיימו וקבלו חז״ל שבר׳ח אל אשר סקב׳ה נמע׳ עלה אל סהרה שבת כנס

הקב"ה בו למחול עונם של ישראל ממעמד הגבל ונזיה למעם
רבינו ע"ה לעבור הרה לתת לו לוחות שניות והעביר שופר
במחנה משה עלה להר והתנבל לפני ה' מ' יום והם הימים
המר"ח אלול ובד יום הכפורים ובתנא דבי אליהו אמרו
שיבראל היו מהבני כל אותם הימים כום ותענית ויום אחרון
שבכולם גזרו תענית ולנו בתענני' ולפיכך נקבע אותו יום
לכפרה עד סוף כל הדורות. ויהי מלא הפקיד אותו החדש
הזה ראש לימי רחמים ורצון למען דגמי בבית האמל והלך
כל ימי השנה חפיכים ופב אל אל ה' בכל לב ובכל נפש
ומכון שבתו הסגיח הזא יתברך יהי ה' אלהיו עמו ויעל
בתשובתו הרמתה עד ה' אלהיו ויסגור ה' בעדו: הנה
כי כן מי הגבר אשר לא ירא ואיזה היא הנפש אשר לא
תעוכה בעצם החדש הזה לשוב אל ה' ופתח פתוח לפניו
וקול השופר מכריז לכל איש ישראל לאמר שובו שיבו מדרכיכם
הרעים בטרם יתנגפו רגליכם ובטרם יחולו ויזעזעו שופרי
הבית האלהי ועמודיה יתפלגון מפחד ה' ומהדר גאונו כי
יבא לפפוט הארץ כי קרוב יום ה' ומי יכילנו ומי האיש אשר
לא יעלה מורא על ראשו כי יבא להיות נשפט בחש לפני
שופט כל הארץ על כל מעשיו הלא החרד את דבר ה' יסבו'
רוחו ולבו לשוב אל ה' בטרם ימים פוגים לתקן את אשר
עוותו ומנא כדי גאולתו. ודורשי רשומות אמרו אני לדודי
ודודי לי ר"ת אלול ע"ד שובו שי ואשוב שיב' כי בזה החדש
נרמז התשובה אל ה' דהיינו אני לדודי ואז ישוב גם דודי
לי ום"ת ד' יודין נגד מ' יום וכן אריה שאג מי לא יירא ר"ת
אלול ר"ה יום הכפורים הושענה רבה. ועוד סוד שתו
בלשון חכמי' אחורי אדי ולא אחרי אשה ר"ל לשוב אחר מ זל
אריה חדש אב ולא אחרי אשה מ זל בתולה אחר חדש אלול
פמ זלו בתולה ורבינו האר"י זלה"ה דרש רמז זה בפ' כי
תצא ובכתה את אביה ואת אמה ירח ימים כי אלה מקראי
קדש פש רמז אל התשובה. כי הנה היב' הרע לפתח חטאת
רובץ ועד הטוב לא בא עד אור לי"ד שנה ויום אחד ועל כן
איבריו של אדם מורגלי' עם היב' הרע מיום הולדו וכשהאד'
בא לשוב בתשובה ולגאת לקראת נשק היבר הרע לנא ה'
שהיה לבו כמעט שכנה דומה נפשו ולא היה יכול לו ועל זה
נאמר כי תצא למלחמה על אויבך הוא היבר הרע ואיבריו
ונתנו ה' אלהיך בידך אל היבר הרע ושבי' שביו הישבי
ואת המלקוח אשר שב לאיבריו הגוף וכבש' תחת ידו אתה
תשוב לקחתו חיל בלע ויקיאנו ובכן ורחמת בשביה אשת
יפת תואר היא הנשמה יחודש תמה ונקיה כי נשבתה ביד
הבר הטורר וע"י התשובה ובלת' את ראשה תסיר האמונות
רעות ועשתה את נפרניה היא חתיכת ומניע' המותרות
והסיר שמלת שביה מעלי שהוא הלבוש שעשה לה ממעש'
שעבירות כענין הסיר הבגדים הטוחים ואחר זה וכבתה
את אביה ואת אמה ירח ימים. את אביה דא קב"ה ואת
אמה דא כנסת ישראל ובכה ותחנן לפניה לאמור כי אחרי

שובי

שובי נחמתי ואחר הודעי ספקתי על יד. ירח ימים הוא
חדש אלול שהמה ימי רחמים ורצון עכ"ד:

ובל אים הידא את דבר ה' לבו יחיל בקרבו מפחד
ה' ומהדר גאונו ויתן אל לבו כי הימים האלה ל'
יום קודם ר"ה יום הדין הגדול נתנו לו רמיון הבעל חוב
שנותנין לו זמן בית דין ל' יום לטענות כדי גאולתו ולהפטר
מטוסיו ובן כדמיון הזה נתנין לו לאים הישראלי בבית דין
של מעלה זמן שלשים יום לעשות תשובה ולשוב מדרכיו
הרעים לחתם וכלה כל בעלי חובותיו ומקטרגיו אשר פעל
וברא משחית לחבל במעלליו אשר לא טובים. ומי זה האיש
מרבים אשר לא יתביש ויחחזנו פלגות שאם לפני מלך בשר
ודם יביאוהו את דמו הלא יחרד חרדה גדולה ויעשית עצות
בנפשו ובכל דרכי החרמו מפלט לו ולא תעלה רוחו לפנות
ימין ושמאל להתעסק בעסקיו וכיתר עניניו ק"ו בן בנו ק"ו
מה יש לעשות כשיביאוהו למשפט לפני מלך מלכי המלכים
הקב"ה השופט כל הארץ כי בא יום פקודתו ודינו מגופל
ומבנין ומזמנו שהוא יודע כל תעלומות ואין צריך לפנינו לא
עדים ולא ראיה שהכל גלוי לפניו וכיד כל אדם יחתו לדע'
כל איש מעשהו והאלהים יביא במשפט את כל מעשה על
כל נעלם אם טוב ואם רע שראוי להחרד חרדה גדול' וירא
ורעד יבא בו לאמר הלא המלך מזמן אותי לפני בית דינו
הגדול מה אעשה כי יקום אל וכי יפקוד מה אשיבנו ואם לא
אסיר הבגדים הטוחים מעלי אוי לה לאותה בושה אוי לה
לאותה כלימה מה בידי אקח להראות את פני החדון ה'
מלך במשפט ובמה אקדם אקדמנו בשולו ומדמות ולב
חורם מחשבו און קופה של ערמים תלויה לי אוי לי על שברי
כחל מכתי. ובכן בעיניו ירח ולבבו יכון ושב ורפ לו ויפשפש
במעשיו הרעים ותרדנה דמעותיו על אשר הכעיס את
החדון ה' נבאות ויתפיס בדרכי התשובה המבוארים בכל
ספרי הרפואה רפ ואות נפשו העלובה פן יגחם על הרעה
ורב' עבד ל אדוניו אולי יעת פניו ביום האדיר והנורא' בבא
לפניו למשפט ולית דין צריך בשם ואם לא עכשיו אומתי כי
נפש האיש חובל ועל כן יאמרו המושלים שהוא משל לשועל
שמצא שער העיר פתוח לפניו ונכנס לתוכה וחשש טרף
לאוכל וקל מהלה רוצה לחזור ולהמלט ומצא שער העיר
סגורה לפניו ומת ירא מן הרודפים אחריו מה עשה השליך
עצמו כמת מוטל לפני שער העי' בא אדם אחד ועומד עליו
ואומר זכר השועל טוב לכבד בו הבית לפי שכל המזיקים
ורוחות הרעים מסתלקים על ידה מאותו הבית ואותך לו
זנבו והוא סובל ובא אדם אחר ואמר אין השועל טוב לתלו'
בטאר התנוק וכותק את שיניו והוא סובל. בא אדם אחר
ורוצה לפשוט עורו ממנו והוא קם ורץ למלט נפשו כי ראה
כי כלתה אליו הרעה כן הדבר הזה כי אף מי שמקשה לבו
ברעה כל ימות השנה בבא ימי הדין שגירון על נפשו ראוי
לעורר עליו מאד כי אפשר עצור ועזוב מעתית נפשו הוא

יעשנה

יעשה:

ונוסף גם הוא לו ליסורה ותועיל לו תשוב הרשת בהדם הזה להתקבל תפלתו ר"ה ויה"כ כי יתעטף נפשו בבקשו את פני ה' אלהיו מחילה וכפרה והחיים והשלום שלם לא ישוב קודם איך יעיז פניו לבאול מחתו יתברך כל אלה ואין מלומה ביחו והן הדברים הנאמרים בחמת בכפר התקונים דף י"ו ויפן כה וכה אי אית מאן דאתער בתיובתא לתבראת בית אסורים דילה במד"ח לאמר לאסורים נאו וכו' ויפן כה וכה וידא כי אין איש אלא איש לדרכו פנו בעסקין דילהון ובאורחין דילהון איש לבנעו מקנהו בבנעא דבאי עלמא לירתא האי עלמא וידא כי אין איש אלא כולהון נוחין בנלותין כיונא דר"ה זי"הב ככלבין הב הב לנא מזוני כליח וכפר' כתבנו לתוי' ואיכון עז נפש ככלבי דאינון אומין דהאי עלמא עב"ז דנוחין לגביה ולית לון בוכת אנפין דלא אית דקרא ליה בתיובתא דיחזיר קב"ה שכינה לגביה ואיתמיין ככלבים דאתמר בהון ויתערבו בגוים וילמדו מעשיהם ואינון ערב רב דכל חבר דעבדין לגרמייהו עבדין ע"כ: ודברי המאמר הקדוש הזה ילביכו לב האיש הירא לאחור חיל ולהיות עז כנמר וקל כנשר לתקן את אבר עוותו בהדם הזה ליכון לקראת אלהיו בתשובה ומעשים טובים לפני יום בא לה' איום ונורא ומנא כדי גאלתו להתחנן לפני החל חנון המרבה לסלוח ולשאול מחיל וכפר ועל המחיה ועל הכלכל בכל יומי שני חייו: אחר כי הלך לפניו נדקו בתשובה וכירא ה' כל היום. המה יבינו בעבדו ויגיעו בעבדו. וע"כ יאמרו המושלים כי הבלתי שב לפני ר"ה ומתתין עד עשרת ימי תשובה הוא משל למלך שהלך למלחמה ויש לו חיל רב אם החיל הולך לפני המלך אז המלך בודאי לא ייכל לבא לידי בכנה כוד אויביו מה שאין כן אם המלך הולך לבדו לפני החיל שאם יפגיעוהו אויביו ויהרגו כמה כי פרשי אז יקחהו אופל ומם נפל שדוד ואף אם יהיה גבור. ואיש מלחמות: מכל מקום נכוב לבו אחור כראות כי אפס כוזר ואינו רחק ממנו: כן הוא הדבר הזה כי הבלתי שב ומתקן עוותתו לפני ר"ה יפגיעוהו אויביו המה בני השלים הבאים להתיצ' על ה' וכל נוכרא דאיתה ח"ו. מה שאין כן השב קודם ויש בידו חבילות חבילות של מצות כי הוא עושה חיל גדול ללכת לפניו למחסה ולמכתור מיום אחרון אף ה' ח"ו ועל זה נאמר נדיק הראשון בדיבו ואז"ל קדמיה לרשעא עד לא יקדימיך: וגם התשובה הוא כדין מודה בקנס פשוט ואמרינן בגמרא דלשמואל הייני דווקא היכא דהודה בקנס ואחר כך כאו עדים אבל אם מעיקרא אתו עדים והודה בקנס בתר הכי חייב וכבר נודע מה שכת' הזהר שהעדי' המעידים על חטאות בני אדם הוא ביום ר"ה כמ"ש עני ה' דלית לון חוסכנא קאזלי ומסטטי בכל עלמא ואמלון כל עובדי דבני נשא וכיומא דר"ה שהדי קמי מלכא וכו'. ולכן אם

אם מודה ועוזב בהדם אלא קודם ר"ה הוא אין מוד' בקנס בודאי ואח"כ כאו עדי' כל"ה ופטור לכולי עלמא.

לא כן המאחרים תשובתם עד אחר ר"ה בעשרת ימי תשובה כמנהג רוב העולם' כי לא יועילו אם לא שבו והודו ועזבו גד מה קודם ר"ה דהוה ליה כאו עדים ואחר כך הודה בקנס אלא נפטר בכך. ומזה נתפשט המנהג ברוב ישראל כי אף מי שלא שת לו אל דבר ה' כל הדם הזה להכין ולהתעמת בעבר ר"ה לפחות לפני בא בני האלהים להתיצב על ה' כמו שכת בנו לקמן בעי רב ראש השנה עיין שם. ואמרו הראשונים שמר"ח אלול עד יוה"כ מ' יום לפי שחולי הנפש דומה לעירת הולד וכמו שעירת הולד נשלם במ' יום כך עירת הנפש כי פעלי תשובה בקטן שנולד דמי כמ"ש המולח לכל עוטיכי ונומר תתהדם בנשר נעוריכי ונאור ורוח נכון חדש לקרבי בי מתוך קבל' תשובתו הוא שכל היו' כבריה חדשה ולכן ראוי להקדים מ' יום קודם יום הכפורים. וביותר נדיק להתעור' כל אדם לשוב מעבירו שבידו המ' יום אלה משבים האמור בזהר פרשה פקודי אל אית היכלא חדא בר' פתחים לר' בטרי דעלמא עשר ממכן לכל פתחא ופתחא ואחד ממנא עלייהו דאקרי פ' אילין אתכעים נטלין דיכא מהיכל' דאבו' לשקאה להאי נבמתא דאבאת דקיימא כזיפא לבר כל אינון יומי דלתנ זרת עלא אינון מ' קיימין ואכזיפו ומכדין דכל אינון דאפיקו מלא דלא אנסריב ומסנפי פומייהו בה ואילין מנדין לון וקיימי מ' יומין דלא אתתמו נלותהון ולא אעלו לפרגודא עילאה וקיימא כזיפא לבר וכן לכל אינון דאחאבו אינון חובין דבעיין לנזפא י' כרוזין נפקין בכל יומא ומכריזין בכל אינון חיילין ומסריין ואזדהר מפלניא דאיהו נזיפא חובא פ' עבד רחמנא ליה זכן וכד תב מהאוא הוב' מתכנפין ואתאן ליה וכדין אכריזו פ' אתא כזיפא מכאן ולהלא כלותי אעלת וכד דלא תב כזיפא חיהו לעילא ותתא ונטירו דמאריה אתעדי מיניה ואפי' כלילה נשמתיה כזיפ' דבתמין לה כל תדעי שמיאולא כלקא לה ע"כ. כי אל כל אלה כל איש הנלבב בעיניו ירא' ולבבו יכין לחוש שמא הוא מנודה לשמים על ידי איזה מעשה אלא שמר פיו ולשונו ושאר דברים שמגדין עליהם ומ' יום לא אתתמא נלותיה ונמכר תפלתו לאחוביה חס ושלו' ויתקן את מעשיו ויתחרט חרטה גמורה כדי שלא ואחד טובה הרבה עוז תפארת גדולתם של תפלות יום האחרון והנורא ח"ו כי כל חיותנו תלוי בהם לכל השנה כמו שנאחרך במקומו בס"ד ואיך ולמה ימלא אל לבו מלשוב מבירות שבידו והוא יהיה בעוכריו להאבד מהרה בלי חמלה ואינא אחר דנטירו דמאריה אתעדי מיני. ומשעם האמור במאמר הנזכר דהכא אין מקבלין תפלתו מ' יום ראשו וכון לאות המנהג' לקבל נזיפה ולשב בקרקע כתמוד כמ"ש סחסיד אל בשבר התשובה ועושים בבע"ה ולא אחיך למיעבד הכי הוא

נתתם

וכתם נזיפה למעלה היא מ׳ יום ושעלי דלת לפני התפלו׳ סל יום האדיר והגורא ועל כן יאספו כל חרד עושה אלה קודם החדש הקדוש הזה ויעשו כסדר הזה סלח לנבדו׳ רבה לעצמם ח״ו וכן נהגתי.

הנה ער כה ביארנו גודל החדש הזה לתי פשוטן סל דברים ליתר הענין להודיעם את הדרך ילכו בה ואת המעשה אשר יעשו לפני בא יום ה׳ כאמור. ועוד בו פלא וסתרי דברים מה טובו ומה יופיו סל חדש אלול הקדוש במודש לאשר בא בסוד תעלותו׳ חכמה ויכון מסוד תנחומיה שנפתחים י״ג מקורות דרחמי ומקוים העליון נתיב לא ידעו עיט. ונבחר סם הקדוש הזה אלול בסוד שמות הקדש המאירים למעלה במלכ״ות שמי״ם סם הו׳ סם יוד הא ויו״ן הי׳ שסורשו ג׳ יודין וא״לף גי׳ א״ל וסם הסמי סם אל״ף״ה יו״ד ה״י שבו ג׳ יודין הסולה כמספר ל סל אלול ואלף חבו בעלמות בוא״ן סל אלול. אשר הב׳ שמות המה עולים למספר דר״ך המאירים בי״ם בדול היא מלכו״ת שמים סם כ״ן כנודע. ורמז זה יתקומם בפ׳ המתן בי״ם דר״ך ומכוחון אהבה דבלמא רזל אשר בחכמה דיברו ואמרו הכתן בים דרך אלול ועד חנוכה ע״כ דבר בדול דיבר הנבראים בחכמה סם רמז כי בימי השה נמצא תוספת האיר מסאיר הימים למעלה כי מאז מימי משה כשחטאו ישראל במדבר שבתוב׳ הקב״ה לישראל בנזל פתח בחסדו הבדול בים העליון דרך על ידיה אחות העליוני׳ לפי שנאמר כה זה הים בדול ורחב ידים וכו׳ דתמנן אזלין וכמ׳ מאריהון דיבבא ובלה בנזכר בזוהר וכו׳ כל אלו מעבבים לעבור. ולרחם אז על עם בני ישראל הבדול לעשות ונתן בים דרך אחות וכמים עזים נתיבה אותו נתי״ב לא ידעו עיט ונמלם כדוב תסדיו ומאז ואילך בהגיע תור הימים האלה בכל שנה ושנה בם כן הוא בחסדו נותן בים דרך אורו העליוני המאירי פני המלך והמלכה ואחר דרך לשבים כמאמר הכתוב טוב ויסר ה׳ ע״כ יורה חטאים בדרך.

ובדי להמשיך אורות העליונות הקל׳ הסרידי אשר ה׳ קודש המיבדים אורותם ע״פ הרב זלה״ה נוהגים להתענות תכף אחר ר״ח אלול ב׳ ימים וב׳ לילות שיש בהם מספר מ״ח שעות המכוונים למספר הב׳ שמות הנז׳ ס״ג ויקב״ה אשר נמספר אותיותיה׳ המה כ׳ ובהעטרף הסם על אדו״ן פשוט עמהם יעלו לכ״ד ומפני שדר״ך זה נמשך מגב״ר לגל׳ מה׳ עולמותא שפירתא. המה יעלו לנ״ח אותיות כ״פ אותיות ס״ג וקס״ו ואהיה פשוט. ואתר ענינים נפלאים הנמשכין במ״ח שעות אלו המבואר׳ סם במכתב הקודם הרב זלה״ה שנדיך לכוין אותם לשעות וכתב לכוין ביום הראשון ד״ת בפסוק יענך ה׳ ביום צרה העולם סם יב״ק נמצאים אלה״ים הויה וביום הב׳ בר״ת יענכו ביום קראנו יב״ק. אשר ג׳ שמות יב״ק אלה עולים במספר דר״ך הנזכר קס״ו וס״ג. וכן כתב להתענות מ׳ יום אלה דאלול עד יום״כ כי כן התענה משה מ׳ ימים ע״ז כי הם ימי רצון וגם במ׳ ימים אלו המ׳ מכוונים לב׳ יודין דשם הקדוש יוד הי׳ ויו״ן הי׳ המאיר במלכות שמים בימים האלה:

ומה טוב ומה נעים חלקו ומה נעים גורלו של עוש אלה אשר אין שכר שמהאחרו העליונו המאירים למעלה משם יוספע לנפשו רוחו ונשמתו האדה מתל׳ עפר מכילין דרחמי לקבלו בתשובה שלימה ולייחד לבבו באהבה ויראת ה׳ כל הימים ושפע טובה והשנה גדולה: וכמצא כתוב במכתב ר׳ קדוש מדבר שסגולת תענית מ׳ יום שו הם מסוגלים להכניע הב׳ נשים זונות מחל״ת ולילי״ת המשוטטות בעולם עם כל כת דילהון ולילי״ת בימטרייא ת״ף שיש לה ת״ף כתות ומחל״ת גם כן ת״ף כתות פחות ב׳. ומחל״ת ממשלתה היא ביום ולילות שליטתה בלילה. וביום יש ל״ב שעות והלילה גם כן י״ב שעות והמתענה מ׳ יום כל יום שהוא י״ב שעות מ׳ פעמים י״ב בימטרייא ת״ף הוא מכניע ומבטל כל ת״ף מחנות שם ונפיל שפילם יבשם עד הנפר וסטרא דקדושה על כן ירים ראש. וכאו לאיש המתענה לכוין לבו בתעניתו לכך להכניע בחול הרשעה אשר הרחיב את נבולם ושילח את בעירה וביער בשדה תבואתם וכתה על ידי תשובתו הרמת׳ אשר יסוד בתשובה שלימה. ותרדכה דמעותיו על החטאים ועל העונות ועל הפשעים אשר אשם לה׳ יעביר הבל העור והחמור מרשים חנריו יתברך ואין זה כי אם בית אלהי״ם ואף גם זאת יכוין בד׳ יודי״ן של שם ע״כ בכל י׳ ימים יוד ה׳ לאחיר אל עבר פניה פני מלכו׳ שמים כנזל והיודע לכוין בכל בירוקי שמות הקדושים העולי׳ מתוך כח תענויות אלה וגם ייחד זוב מדות העליומות וי״ג מכילין דרחמי כללן ופרטן הנמשכין בכח תענית כ׳ הימים וב׳ הלילות שאחר ראש חדש הקדוש הזה כנזל יכוין בהם ואם לא כוין לא פשה ולא כלום אחר שבא בסוד ה׳ ואשר כח בו לעמוד בהיכל המלך אם יעשה הדברים לפי כשטן ולא התבונן בכוונת וסודי הדברים אז אשמו בראשו כמ״ש בזוהר בכמה דוכתי ואי יכול לאדבק׳ ולא אדבק דהיין ליה לבר בכסופא ואזל מפני מה אין ישראל נעמים מפני שאין יודעים להתפלל בשם אבל היוד ומשיב עליו בחמ׳ אשנבהו כי ידע שמי יקראני ואענהו. כי מאחר שהאדם הוא חלק אלוה ממעל אחוז בפרשיות הקדושה על ידי השתלשלות נשמתו ממדריגה לאדריגה וכוונתו הטובה בסוד הנובעי׳ בדומו של עולם סוד שורשי השמו׳ ככל מעשה עבודתו הוא סולם מוכן אדנה שבו יתעורדו ויתיחדו הספירו׳ העליונו׳ ומשיך שפע הברכה אל המדו׳ העליונות מהראשונה אל האחרונה ומשם אל המדריגות התחתונות עד שיגי׳ ויחול עליו דרך הסולם ויהיה מקום ומושב לקבל השפע וממנו יתחלק לכל העול׳ ומה טוב ומה נעים חלקו כמו שהאדכנו בכל

בכל זה לקחן בענין תפלות ר"ה ועל כן מלון דזכה למנר'
ולא אסתכל עקיל טיבותיה ואדי לחיזרי:

ואולם הענני בדעת וכיון בלבו בסוד הב יעיס
שה וכן בכל פלר מעשה תשובתי פלא בכל
ממכו שים סוד פנימיות בעניני הסודות ויודה לבו לשמים
בתשובה וכקשה שיבוא ולא יודעה כוונתי השובה בחילו
כיון כל אלה ולא בעל הרחמי יגל' עלי בחילו כיון וכמ"ש
כזוהר פ' יתרו כפ' ומעשה ידיו כיונה עלינו והשתקתיו
לרמן בכרקים הבאים:

ואנכי תקנתי טובת תפלה ח' לאומרה כל
המתענה כב' ימים אלו ונם תוביל לכל
המתענה הם' יום אלה מחלנל שר יום הכפורים לכל מי
שלא ידע לכוון וזה נוסחתה:

רבון העולמים אלהי האלהים ואדוני האדונים
המחלנל בו' לא יו"לר ושו"שה מלך מיוחד
בכתר מלכות המתלבש בעשר ספירות כלימה מניר
מרלם' אחרית הנתן כי"ס דר"ך וכמים עוד' כתובה אשר
ברא ונבר את האדם להשי' עמו כריב חסדו ולא יתקן במו'
המת כי אם יטוב מדרכיו ואזה ומין נדקו פשיטה לקבל
סבים כי לא כזה ולא עקן עונות עני ולא הסתי פני מתנו
וכשובו אליו שמנו:

יהי רצון מלפניך ה' אלהי ואלהי אבותי שלא תבא
במשפט את עבדך ורצנו ברחמיך המרבי וקבלני
בתשובתי זאת לפניך ואל תשליכני מלפניך ורוח קדשך אל
תקח ממני כי דרכך להאחי אפך ומנהגך לרחם על ברייתיך
כי אתה טוב וסלח ורב חסד לכל קוראיך וברחמיך הרבים
ענני בעת ובעונה הזאת ויהא מיבוא ורצי המתמכנ
בתענוניתי חטוב ומקובל ומרוצה לפניך כחלב מזבח ב"ג
מזבחך לתקן מה שבגדתי בחחרתך ונתתי מוס בקדשי
שמים ופגמתי במדות הנעלמות וקלקלתי ניצוצי הקדושה
ומכבתי הטוב והשפע הרחוי לבא בהם והרחבתי בכול
מלך הנפון ושלחתי רגל השי' והרמי לבבר שד"ה הנ"ל חיים
ואדרכם בחפי ואלמסם בחמתי ובעתה לעמה אמות כי
תחכלני האש הגדולה הזאת כי יגיר כפיך אני ומה יעשון
לך כי רימה תקחני לאוכל יגיע כפיך כי תאכל הלהי והמי
נא עלי רחמיך ואל תבזה עבותי ואל תכלה עלי זעמך ואל
תגמלני כמעבדי ואמיר למלאך המשחית די ושוב עלי
ברחמים ונתחוכתי תכין לבי ותקשיב אזנך. כי אחרי
שובי נחמתי ואחרי הודעי הפקתי על יד בושתי גם
נכלמתי כי נשאתי חרפת נעורי ובמה אקדם פנך ה' אלהי
אי מה רפואה אבקש כי דרך בנך ידעני עמך כמינם אלך
לעשות יחודים ווזוג מדות הקדושות הנעלמות בנירוני
שמיתיך הקדושים על ידי כח תשובתם ותענוניתם במסבר
הנתים לבורל את הרחמים ולבבום את הדינים הקשים
אשר הנבירו ושבו והיו לבבר ירחמון על תשבבו ישב

כברלשונה על מקומו ועל כמו כל כת רא וכתר' בקומיה
ואני כבר ילא אדע ולא כינת אדם לי ואין כי כח לכוין
מעלתך וגדולתך ונוראותיך עמית הקדושים והמשכות
העליונות הנעצות בכח הבינוני והתשובה בבל עת ועת
בתענית זה ואיבכה אוכל ורחיתי באחרון בפשי הנלוכה
באשר לא אבנור חיל לרפאות מזבח ה' הרוס וגדר אבנין
אשר הרסתים ולא בנתיים ואף נם המה יבנו ואני אהרוס
אוי לי אויב עלי אלי לי אהה עלי אויב על נפשי:

רבון יהי רצון מלפניך ה' אלהינו ואלהי אבותינו מורה
חטאים כדר"ך: ראה והביטה כי נתתי מוראי
לנבני ויראה ודעד יבא כי ונפלנו עמי כזוכרי כל אשר
הכעסתיך ויהמי רחמיך עלי ויהא חטוב ומחונה לפניך
תענוניתי ותשובתי ואת המצנו היא אם רב כאילו בוינתי
בכל נירוני שמית הקדושים המאירים והמשכים בכל
הנעלמות הנעלמים ובכל היחודים ווזוני מדות הקדושות
הנעלמות הרחוקות לבא על ידי מסבר הנתי כענוניתי הוס
ית נרן מחשבתי הטובה דרך כלל למעשה פרטיות לכל
עת ולכל רגע מתענוניתי ומכוונו חלבי ושלה לו הוי' נעתרה
לרחיך לטובה ולבנות חורבו ולר"ן הריסותיך תבנה ותכונן
והרשנה כולה כנפש תכלה ושבה והיתה לבבר אל יהרסו
לנצלות אל ה' ותנרף תשובתי וסינוף תענוניתי עם שאר
סינוני תענוניות של בנין אורבים והמכוונים כל כוונת
נירוני שמית הקדושים והמשכות הנמשכות בתענוני' זה
המבנים יחד ויזוג מדות הנעלמות מבלה מבלה בכל
הנעלמי ובוכמי כל הדינים הקשים אשר הנבראתי לעוונותי
ונבחו הרחמים בכל הנעלמות ותאיר הוס בחסדך הנדול
כי"ס דר"ך וי"ג מכילן דרחמי כפתחי שב"ריס נבוהים
מלוהים בתח דכר"ך יחיר ומשם יוספע בלוכו ספע החרה
לרחוזרו בתשובה שלימה לפנך תמיד ואחילו לנפשי רוחי
ונשמתי להבין ולהשכיל בתורתי סודותיך לנמוד ולנמל
ולשמיר ולעשו' לקיים את כל דברי תלמוד תורתך בהכרח
והאר עינינו בתורתך ודבק לבנו במצותיך ויחד לבבנו
לאהבה ולירא את שמך ואל תרחקנו מהכונם הזה קדש
ותנינו ואל תדיחנו מתבני שוס אדם שבטולם עד מלאת ימי
שנותינו בהם שבבים שנה ונוכה ונחיה ונירש טובה וכבוד
לאחר הטלם הבא יהיו לרמן יבו'.

ואחר כך יאמר אלו הבסוקים הנרמז בר"ת שלה'
שם יוד הי' **ואו הי'** יסם אלף
הי' ויוד הי' ווה סודן: **ויך** ו' הוה כתיי
בנדקתך לעבן שורי הסר לבבי ... דרוך (בב'
ימי ההפסקה ה' הישבה המלך יב"ק) ו' ראה אם דרך
עונב כי נחני בדר"ך עולם. דרכיך ה' הודיעני
אורחותיך למדני: **הי'** הי' כני ה' ברכי"ך אהלך באמתך
יחד לבבי ליראה ... את שמך. ו' דרך בנוים בשפט'
ולמד בנוים דר"ט (בב' ימי ההפסקה יעקב ה' כוזה נרת

ואני ד׳אחי תפילתי לך ה׳ עת רצון אלהים ברוב חסדך ענני באמת ישעך א׳ל נערץ במוד קדושי׳ רבה ורוממה על כל סביביו. ד׳יהי נועם ה׳ אלהינו עלינו ומעשה ידינו כוננה עלינו וכו׳: **הי׳** ד׳ה׳ שמעני בבקר חסדך כי בך בטחתי הודיעני דרך זו׳ אלך כי אליך נשאתי נפשי: יהו׳ה ס׳ אל רחום וחנון ארך אפים ורב חסד ואמת מונר וכו׳:

אלף א׳שכילה ברר׳ך תמים מתי תבא אלי אתהלך בתם לבבי בקרב ביתי: ל׳דעת באמרן דרכך בכל גוים ישובתך. פ׳תחו לי שערי נדק אבא בם אודה י׳ה: **הי׳** ד׳סתר פניך מחטאי וכל עונותי מחה. י׳הוה אלהים נכאות שמע תפלתי האזינה אלהי יעקב סלה:

יוד י׳הוה אלהי נבאו׳ת מי כמוך חסין י׳ה ואמונתך סביבות׳יך: ו׳חסד ה׳ מעולם ועד עולם על יראיו וצדקתו לבני בנים. ד׳בקה נפ׳שי אחריך כי תמכה ימינך.

הי׳ ד׳אל תמים דרכו אמרת ה׳ צרופה מגן הוא לכל החוסים בו. י׳הי שם ה׳ מבורך מעתה ועד עולם עד כאן.

ובשני ימים אלו בתעמיתו ילמוד סדר הקרבנות ומפרשת ויקרא עד פרשת מן בקר להקריב את קרבנותם לה׳ במדבר סיני. ואח׳כ בכבודים יחזקאל מסימן מ׳ עד סופו ואח׳כ בכתובים תהלים כולו. ואח׳כ האידרא דנסא כולה ממכולא בה המכילין דרחמי כמדש במלמר פתח רבי שמעון ואמר קאי דאומים ידוי בדיקנא יקרא וכו׳ ואם אין הפמלי מסכים לקרותה כולה ילמוד ממלמר הנזכר עד בתליסר תקונין אילין אתרשים דיקנא וכו׳. וגם פרק ב׳ דספרא דצניעותא שמבורש בו י׳ב תקוני דיקנא בכודש וגם נאמר מוד שחרדים הזה במלמר בזמנא דמסם ירחא שביעאה מסתכלי אילין תליסר תרעי דרחמי וכו׳ ואמרו המקובלים מדלא קאמר בירחא ז׳ ואמר בזמנא דמסא לרמוז לזמן אחד אלא שא דנפתחין המקורין כמדש לבקי במכתב הקדש האר׳י ז׳ל׳ה: **וגם** בכל מ׳ יום שלא אתענה ילמוד בסדר הזה וכפרש בתעשה הקרבנות שמסוגלים מאד בימים האלה לפני בא יום הדין הקדוש והנורא וכמ׳ש בזוהר פרשת בא מאן דבסיף לאסתכלא ולמבדע אף על גב דלא יכיל שבחא מאה דיליה וכולא מסכחין ליה עד כאן:

ובימי הרב אל׳ה מעשה הבא שבא לפני א׳ מעשרי עם לנסותו והגיד לו הרב כי ז׳ תועבות בלבו וכל פרטי העבירה אשר פעל ועשה וגם כן א׳ל הרב ז׳ל שבא על שפחתו ובכל העבירו׳ הזה ולא פוש רק בעבירה שהגיד לו שבא על שפחתו כיחס לו ולא אחדה בה עד שאמר לו הרב עתה תראה כי אמיאה את הארורה שהיא לפניך ונתן הרב ידיו על האיש ההוא ומיאנה מעלא כדמותה כבלמ׳ עיה חנה ונמרת לב ויכירה ואמר נדקה

מעשה נומדים כל הימים האלה במשכיות סדר קדשים מטעם זה ולכן כל אדם יאחז דרך נדיקים לעשות בסדר הזה כל יום ויום ולעת מנחה יתעטף כל יום ויום בטלית ובתפילין ולמד בפרק הי ראה ובפרק התשובה. ואחר כך ילמוד סדר הי׳ב מדות דר׳ח כאשר המה תחלה מי אל כמוך נושא עון וכו׳ עד מימי קדם. ואחר כך הי׳ב מדות יותר תחתונות דר׳ח ס׳ אל רחום וחנון וכו׳ וחטאה ונקה ואח׳כ ט׳ מדות דרחמי אחרות עליונים דז׳ח והם פסוקי מן המנר קראתי׳יה וכו׳ עד מבטון בנדיבים. ואח׳כ הט׳ מדות דרחמי התחתונים דז׳ח והם פסוק ה׳ אחך אפים ורב חסד. נשא עון. ופשע. ונקה. לא ינקה. פוקד עון אבות על בנים. על שלשים ועל רבעים ואחר כך ילמוד סודם במאמר אחידרא הנזכר ובפרק ב׳ דספרא דצניעותא ויעיל מאד כי על ידי שמונאן בפה הוא מעורר אותם למעלה בסדרם כמו שתראה באידרא דקאמר רבי׳ ע׳ה קום וכו׳ ברי קדישא שלשל תקונא דדיקנא בתקוני אילין וכו׳ קום רבי יחזקיה וקאים בקיומך ואקיר יקרא דתקוני דדיקנא קדישא וכן לעולם. ובתר הכי אמר לה אבא חמיד׳ ל׳ב אילין בליפין קמאי ונהירין כבזיגין וכד אתפרש כל א׳ מנייהו מפומיכון אסתלק ואתתקן ואתעטר ואתטמר בטמירותא דתקוני דדיקנא וכל אחרנין אסתארן ובעוד דכל חד מתפרש כפומיכון נהיר ואתעטר ויתיב כמלכא בגו אילנא וכו׳. ומטעם זה אמרי אבות יעשה אחת לשמור בסדר הזה כל הימים האלה לעורר סדרשיהן למעלה כי דבר בעתו מה טוב ומעורר את הרחמים בכל העולמות ובטל כל גזירות נרות ורעות מעליו ומעל כל העולם ומסבב מהאתתם האחת לנפשו רחנו ונשמתו. וכ׳כ האבשים הנבשים אל ה׳ קדוין מידיעה כיום סוד התקונים האלה בארידא עד יום הכפורים ולא יעדרו דבר. ואף למי שאינו יודע ואינו מכין מה שקורא אפילו הכי הלשון של הזהר מסובל לנשמה וכפרש בארידא והיא מכפרת עון ומתקן את הנפש ומכרית כל המסטיני ומקבלים מעליו כדודע כיעל כן קראו לבאים בסוד ה׳ מחנה מקלא כי הם כותבים קונין מן הכרם: ואף אם לא ידע מאי קאמר וכמ׳ש בזהר פרשת נח מאן דבסיף לאסתכלא ולמבדע אף על גב דלא יכיל שבחא מאה דיליה וכולא מסכחין ליה עד כאן:

ובימי הרב אל׳ה מעשה הבא שבא לפני א׳ מעשרי עם לנסותו והגיד לו הרב כי ז׳ תועבות בלבו וכל פרטי העבירה אשר פעל ועשה וגם כן א׳ל הרב ז׳ל שבא על שפחתו ובכל העבירו׳ הזה ולא פוש רק בעבירה שהגיד לו שבא על שפחתו כיחס לו ולא אחדה בה עד שאמר לו הרב עתה תראה כי אמיאה את הארורה שהיא לפניך ונתן הרב ידיו על האיש ההוא ומיאנה מעלא כדמותה כבלמ׳ עיה חנה ונמרת לב ויכירה ואמר נדקה

אמני וכמעט שפרחה נשמתי ונפל לפני רגלי הרב ואומר חטאתי והיטר העותי. וחזר הרב ע"ה והשיב את נשמתו אלו והחיים מצעק בקול מר בכה ויתחנן לפני הרב לאמר הסר מעלי רק את המות הזה ואמר לו זאת לך למען תדע כי באמת אדו"ל כי הכח על הגהה תקפר עמה ככלב עד עה"ב ולכן היא קשור עמך אינה יוצאה רק בתשובה גדולה ובתיקונים והשיב החיים ההוא הנני מוכן לקבל ד' מיתו' כ"ד אז השיב לו הרב תקוק הוא כשריפה. וכשמעו החיים כך הוציא מעות מכיסו לקנות עני לשורפו א"ל הרב אין דינו כדין א"ה כי בדין שרחל נדך להשליך פתילת עופרת רותח לתוך פיך השיב החיים ההוא יהיה כמו שיהי' אני אמות ואז נזה הרב שיקם עופרת ויכאו ויתנו על האש ואמר לו הרב שיאמר ודוי שכיב מרע וכן עשה וא"ל השלך עצמך אדנה והשליך עצמו אדנה א"ל פשוט ידיך ופשט סגו עיניך וסגר פתח פיך ופתח מיד השליך לו מימי מתיקה שהיה מזומן להרב ע"ה ואמ"ל וסר עונך וחטאתך תכופר גם ה' העביר חטאתך לא תמות והעמידו הרב מעל האדן וכתב לו תקומי נפשו וכבלל התקון נזה כלו שיקרא בכל יום ויום ה' דשים מספר הזוהר אף כי הגיד לו כי מצעו ה' מחכמה זאת ולא ידע אתו מאומה אפי' הכי נזה עליו שיקרא גם כאין מבין לתקן את נפשו ומת החיים ההוא

בתשובה שלמה עד כאן:

הנך מזאה דלתקון התשובה לא מצא עזר כנגד כ"א לקרות בס' הזוהר ואע"פי שהיה יודע בו שאינו מבין בקריאתו מאומה והיה קרוב לעבות כמה שעיו' בקריאתו אף על פי כן אמר לו שיקרא תמיד בו לפי שהן הן הדברים המקנין בחמירה ואף קונן ומכניע הקליפ' בל ירחה וכל יעצא וחותם פי שטן ומלהשטין עליו: וע"כ כתב הרב זלה"ה כי עיקר הלימוד בימים האלה מר"ה עד יום הכפורים נדך להיות בספר הזוהר ובזיתר בספר התקונים שסגולתם רבה היא מאד בימים האלה לתקן את הנפש ושמם מוכיח עליהם כי המה שפ"ל התקונים לנשמה מאופרי פופרי ומהר"חו זלה"ה היה מחלקם לשמ' חלקים חלק אחד בכל יום מאלה המ' יום מר"ח עד יום הכפור': וכן מהנין פה א"י תוכ"ב רבים מלאכי מעשה אלכי חיל ירחו אלהים ואף גם זאת נהגו תחיפי חסידי א"י תוכ"ב ללמוד ה' ספרים שבתהלים יום יום מיום ר"ח אלול עד יה"כ כי בקראו זמירות כי הם מזמרות וכורתים ומומתים כל מיני מקטרגין ומשטינין והוא שאמ' חד זמירו' היו לי חיקיך בבית מגורי כלומר כשיבותי מן המקטרגים בבית מגורי באותם הזמירות פורתים תורם ורוח תשאם וע"כ לפני יום כא ר"ה כי אז כאים כמי האלהים להתיצב על ה' כמ"מ בזוהר שכאים לקטרג על בני אדם ראוי להקדים בקריאת המזמורים בימים האלה להכרית כל המקטרגין ולהשמדם עדי עד ומבטלים בהם כל מיני

גזרות רעות רשות רבות:

וכבר מיפרו לנו אבותינו הקדושים שבעיר א' היה איש מסכן וחסיד ולא היה יודע רק פשוטי המקראות ונפטר בשיבה טובה ובתוך ל' יום לפטירה בא בחלום לחסיד א' שהיה בעיר ההיא ונראה לו שהוא עומד לפניו בתכריכים וספר קטן בידו. אז א"ל החסיד ובי איך האיש אשר קברנו ביום פ' א"ל כן דברת אני הוא א"ל ומה הכפר הזה ביד' א"ל ספר תהלים ובאתי להזהיר את זהיר את בני המקום שהייתי דר שם שיבארו עצמם מעם ומלבו את נפשם כי כלתה עליהם הרעה כי כל עוד שהייתי בחיים והייתי גומר ספר תהלים בכל שבוע זה כמה שנים ובזכות זה הארכו בשלום המקום ונמלו עד הנה ומעתה אין מי שיגן עליהם ויהי בבקר ותפעם רוח החסיד ושלח שליח אצלם והזהירם והנה תקנתם הירחים מדברי החסיד נמלטו ומקנתם שנתיאשו מן הפורענות ונשאלו שם ולא השגיחו על דברי החסיד עד אשר פגעה יד ה' רחמנא ליצלן ע"כ. ואם כן מה בשאר הימים ק"ו בימים האלה הנזכרים ונעשים לתורה ולתפורה ולתשובה להתם וכלה כל המשטינים והמקטרגים ובטשם הדינים שרצו להחזיר בהם לקרותם בנעימה קדושה מידי יום ביום מימים האלה ויהיה לו לתן ומנה בפני הפורענות ונגה בדמום וזכות בדין וכן רצו מלאכי מעשה ירחו ה' וחוסכי שמו מחזיקים במנהג הזה ואף אם אין הבאי מסכים לא יתחות מלקרות פעם א' בשבוע כי יותר טוב מעם בכוונה מהרבות בלא כוונה כי מי ביקש זאת מידם לקרות ספר תהלים כולו ולקרותן במהר' ובהלעגת דברים ומבלעים את הפס בבעיתה כי עליהם נאמ' הבפר עודינו בין שיניהם ואף ה' חרה בעם כמ"ש בזוהר. ועליהם נאמר וגם אני נתתי להם חוקים לא טובים ומולי בקודשם בלי מצעים ובלי מעמה ותחת כי יקו שכר על לימודם ידאגו מן הפורענות ולכן מי שנפשו חשקה בהם טוב מאד שילמוד ס' בלבד בכל יום במתון מלה במלה ובנעימה קדושה ויקבל שכר הרבה משלמוד כל הס' ספרים במרוצה ובאין מבין ובל אזכם אשר תשמכון לו לא ידעו הבאין בקריאתו מה יקרא לו הקיצות אז הזירות ואומרי לו מחטאת כעובה בעם ברזל ובנפורן שמיר ומה גם לאותם שמתעסקים בהם עלי שיח שיחה בשילה ובזכות בו. דשונאם רע ומר עוזכם את ה' אלהיהם ומבחוץ לדברים בטלים ובכר אמרו בזוהר דקול אמרא בגן עדן בל יום ומכרות ואחרת מלן דפסק יתפסון מלן דפסק מלי דאוריתא יתפסון חיין ואם בשאר הימים האלה שומע זאת יאחזו פלגות בל שכן וקל וחומר בימים האלה שנדך להחסיף דברים המועילי להוסיף ימים כי אותה אנו מבקשי בכל תפלות ל' כר"ה ובי"הכ שנדך להזהר מאד פן יהיה ח"ו בעוכרו לקבר ימיו במבחר ימי חלדו רחמנא ליצלן ומה גם אם אחר

התחלת לימודו ליחדה שמה דקב"ה שהוא מתן מפריר אלוף בשיחתו וכבר הארכתי בזה בפ' ד' דלילן"הכ ע"ש. וכל אים ישראל צריך להוסיף לקח בימים האלה יותר מעתה הימים כי התשובה העיקרית היא עסק התורה כמו שאמו אומרים בתפלתנו הסיבנו אבינו לתורתך כי הרחוק מהתורה רחוק מהקב"ה ואין בור ירא חטא ולא עם הארץ חסיד ולכן עיקר התשובה בעסק התורה וכמ"ש בזבח ומנחה אינו מתכפר אבל מתכפר הוא בדברי תורה כמו שנאריך בס"ד בפרקים הבאים בענין זה.

ורבים מבני אדם לומדים בימים האלה כל הארבעה ועשרים עד יום הכפורים כי לא יכלו לעבור עליו שאר ימות השנה נכון הוא ואין ראוי להפטר בלתו הכי ובפרט מי שאינו שאר בעל מקרא שמוטל עליו לעבור כל הכ"ד בכל השנה ושנה לא יעבוד. אך ראוי ונכון שלא לעבור עליו העבודה בלבד אלא בהשקט להבין מה שאומר ולא יחשוב בלבו לאמר סיפורים הם מה תועלת מגיע לנו בקריאת ח"ן כי כולם כתבי הקדש איקרו וברוח הקדש נאמרו. ולידעי דעת בו ימצאו תועלת ולמוד מכל קריאה וקריאה ומכל ענין וענין כשידקדק בהם לא כן רבת מבני עמנו זה דרכם בסל לנו לעבור הכ"ד כעובר על הנחלי מצות אבשים מלומדה והדנים יבאו דחופים בדבר המלך מלכו של עולם ומשילים מוס בקדשי שמים ובאין מבין שגיאות מי יבין לו חכמו ישכילו בקריאתה במה מוסרי הנפש נלמדים מכל קריאה וקריאה ומכל ענין וענין כי לא לחנם נכתבו אלה הסיפורים ולא אלף אלפים מעשים שאירעו יותר באותם הימים וכן מבינו כמה סיפורים בתורתינו הקדושה ואמר הרשב"ל ע"ה פרשת בהעלותך תיפח רוחיה מי שאומר שהסיפורי' ההם הם כפשטן דהיאך נאמ' שעשה הקב"ה מסיפורים ודברי הדיוט בעלמא תורתו הקדושה אלא בכל דבר יש סודות העליוני' ועל זה נאמ' כל דבר שהיה בכלל ויצא מן הכלל לא נלמד על עצמו יצא אלא נלמד על הכלל כולו יצא כי הספורים האלו הם בכלל סודות התורה ויצאו ונכתבו לנו ולא באו נלמד על עצמו דהיינו הסיפור הנגלה שאי נלמד על הכלל הוא סוד פנימיותו וענין זה הוא כדמיון המלאכים שמרוב קדושתן כשיורדים למטה בארץ מתלבשים בלבוש העולם הזה כדי שיוכל העולם לסובלם ומכ"ש התורה שהוא יסוד כל העולם שמרוב קדושתה לא היה העולם יכול לסבול אורה ולכן ירדה בלבוש הסיפורי' השו ותוכ' רגוף סודותיהן והכסיל אינו מתכל שאר בלבוש והמבינים קנת מסתכלים קנת לפנימיות התורה שהוא גוף התורה שהוא תחת הלבוש ויודעי דעת ומבינו מדע אשר זכו לדעת את קונם ואלה ותו יתבר' מכתבלים יותר עמוק בסודות התורה שהם הנשמה ולעולם הבא הם עתידים לזכות להבין יותר בנשמה לנשמה כמו שהארים בזוהר: וע"כ מצוה להודיע לבני

לבני אדם אל יזלזלו ח"ו בקריאת הכ"ד ויבינו שמקרא כי כל סיפור וסיפור הם עומדים ברומו של עולם ואין ראוי לזלזל בהם לקרות אותם באין מבין; ולרוץ בהם וללמוד בלי טעמיהם כמי שכפאו שד. וראוי לאדם לשית אל לבו אולי הגיע לאדם ספר ממלך ב"ו והיה מסופק בהבנתו מפני דמות הכתיבה ודקותה או לעומק הלשון אז יטעה טעה גדול עד שיבינהו ויסיים כל לבו ושכלו להבין זה ואם ככה הוא עושה על ספר ב"ו אולם ונכזה עאכ"ו על ספרו של ממ"ה הב"ה אשר הוא חיי כמ"ש כי היא חייך ואורך ימיך וה' הטוב יכפר בעד כמה כמו אדם שהולכים בכל מאמני כחם להשלים חקר בהבנת ספר החכמות של מלכי בשר ודם. ומתרשלים בחק ספר מלך מלכי המלכים הקב"ה וזה דומה למי שנאמר בו ולאלהי ששבת ודהבא. וכו' די לא תזיין ולא שמעין ולא ידעין שבחת ולשלהא די בשמתך בירי' וכל אחתך ליה לא הדרת וכן לא יבשה וכל האים הירא יזהר להבין הם הוא מבעלי המקר' בקריאתו בכ"ד ישתדל בכל לבו ושכלו להבין כל דבר ודבר לאשורו. ואף מי שאינו מבין צריך להיות כל מגמת לבו בקדיאתו שידע שהוא קיר' כי פעמים שיקרא אדם פרשה א' שבתורה ולא יתבונן בענמו שקרא כלל מתוך שהוא מחשב בדברים אחרים ולא אמרו שקריאת התורה רבה היא מאד אלא כשידע לפחות שהוא קורא והוא מה שדר"ז אל לעולם ליבראם אחים אף על גב דלא ידע מאי קאמר שנאמר גרסה נפשי לתאבה וכולי אכן כולי עלמא מודו דבעינן שידע שהוא קורא והנה מפיו יצא ורוח שפתיו ברור מלנו והקדמונים קראו האדבעה ועשרים מקדש יה. כי כמו שהיה המקדש סבה להתמדת השכינה בתוך בני ישראל כן הספר הזה בעבורו תהיה ההשגחה פשלהית בישראל בהרבות הקריאה בו והוא סיבת קיומנו בגלות החיל הזה וכמו שהמקדש בעבודות הנעשו בו הוא סיבה לכפר ה' עונותינו כן העסק בספר הזה הוא סיבה שיכפר ה' עונותינו כמ"ש נתתי תורתי בקרבם ובו' כי אשלח לעונם ומפני שהספר הזה משתוה בסגולותיו למקדש לפיכך נחלק לג' אלקים. תורה נגד קדש הקדשים. נביאים נגד ההיכל והוא מקום השולחן והמנורה ומזבח הקטורת כתובים כנגד האולם והעזרות ואמרו כי כשהתעסקו ישראל במקרא בגלות בבל בכתוב ויקראו בספר תורת האלהים מפורש ושום שכל ויבינו במקרא היתה ההשגחה האלהית בהם שעלו מן הגולה ואחר זה בהתעצלם מהעסק בספר הזה נמשך להם החרבן והגלות ואחר כך בהיותם בארץ אויביהם כשהרבו העסק בספר הכ"ד היתה השגחת האל עליהם לתת חינם בעיני הגמי' ולבטל מהם כל גזרות רעות והתמיד זה יותר משלש ומאתי' שנים ואח"כ ב' רפת ובאשכנז כשהתעצלו מעסק המקרא והפיק להם ממנו שעה א' מחשבוע לקרוא הפר' שנים מקרא ואחר תרגום. וע"כ היה שם שהיה מהשתר פנים

והיו

וסיו גדושים וגזירות. ואח"כ נתפשט החולי הזה בספרד לסבור רלתות הספר הזה וחרה אף ה' בעמו ונתן למשים יעקב. וקהלות אחרונו שהם הביקר כמלטו מגלות ספרד על רוב שקידתם בלימוד המקרא כמו שהאריך החכם הגדול בעל מגשה אפור ז"ל סוף דבר כת' ועל המתעצלי מהמקרא נאמר הנה כדבר ה' מאסו וחכמ' מה להם וכתיב היה להם דבר ה' לחרפה לא יחפצו בו וחכמי האמת אמרו שהעוסק בתורה שבכל פה ולא תורה שבכתב או שבכתב ולא בשבעל פה מקצץ בנטיעות וז"ל הר"ם ריקאנטי בפרשת יתרו התורה נחלקת לב' חלקים תורה שבכתב ותורה שבעל פה וחייב אדם ללמוד בשניהם כדי ליחדא שמו של הקב"ה וכשאדם לומד תורה שבכתב ולא זכה ללמוד תורה שבעל פה הרי הוא כרגן מפריד אלוף כמו שהזמין החתן לחופה והכלה עומדת בבית אביה הרי הוא כרגן מפריד אלוף שהוא מחלק רשות א' לב' אבל היחוד האמיתי הוא לאחר שניהם יחד חתן וכלה ופניה איש אל אחיו יהיו פני הכרובים ואז נתוסף ברכה ושפע מהקור שאין אל היש וכל מדו' הדין כפו תמו ופני הלובן פני הרחמים נתרבו"ע. ולפיכך חייב כל אדם אפילו הוא גדול בתורה במשנה ובגמרא להיות עסקו בתורה נביאים וכתובים ולחקור ולעיין בהם שיעבור עליו לפחות פעם אחד בשנה ואחוי לקובצו חובה בכל יום ויום לתת חלק לכל יום ויום מעט תורה ומעט נביאים מעט כתובי' בנחת ובנעימ' קדושה שאז"ל הקורא בלא נעימה ושנה בלא אמר עליו הכתוב אומר וגם אני נתתי להם חקים לא טובים ומשפטים לא יחיו בהם. וכן היה אחוי שיהנו יתר העם אבן מי שלא את לבו אלו כל השנה אי אפשר בלתי הכי שיעבורו עליו בימים האל' ובזמן הזה כי בחו ימי תשלום השנה אך ורק שילמדוהו בהשקט ובהשכיל לבותם מה שמוניחים בפיהם כאמר. ואף גם מי שלא את לבו ללמוד בימי שנה הפרשה שנים מקרא ואחד תרגום נריך כשיעבור עתה ספר הב"ר שילמוד הפרשיות שנים מקרא ואחד תרגום לבחת י"ח אשר חכמים הגידו חייב אדם להשלים פרשיותיו עם הציבור. למען דאמר דמשלים הציבור מקרי אף כאחרי' השנה והיא סגולה נפלא להוסיף לו החיים והשלום כמ"ש כבמדרש לעולם ישלים אדם פרשיותיו עם הציבור שנים מקרא ואחד תרגום ואפילו עשרות ודיבון וכל המשלים פרשיותיו עם הציבור מאריכין לו ימיו ושנותיו.

וזאת אשר מרגלא בפומייהו דתלמידי דבי רב על המשלים ספר האלבעה ובשרים בימי' החלה חיים וזמיפו לו ושמובטח הוא שלא ימות בשנה ההיא והוא מן הטעם הנזכר לעיל. אבן מי שבבר הוא זהיר להשלי' פרשיותיו שנים מקרא ואחד תרגום מידי שבוע בשבוע אין נריך עתה בעוכרו על ספר הב"ר נחזור לשמתם פב' אחרת ויתחיל מהבביאים ויתנהל לאחו להבין המקרא לקיים

לקיים מצות דקה מן הדקה. אך לא נתנה קדושה נאמרה ז' לאחיי הדנים ובלעגי הספה הדני' עלו דחופי' ומבוהלי' בדבר המלך אלבו שלא אשר נדמ' בעיני כל בסיל כמשה כבד והיה דברו נחזק לאמר מתי אבא עד קנו ותכפוהו בלהותיו כמת להלה היורה ומקיש ומבלבל הפס בנעימה ופתח התיבה בגירה תמי"ם אים ספר איה שוקל את הסיבועים והסגילות כרם חמר ה' נבאות כיום א' לומר ובשבת אחד החל ונמור לפנות לו יתר הימים לדעה מה יעשה לו הולך חשיכים ואין מונה לו.

ואני דרשתי ברבים ופי אמלא תוכחו על זאת לאמ' מי בקש זאת מידכם לרפוש ורמוס בפיכ' מקראי קדש במרומת לימודכם להתהולל מהולולי כאמר רב שבעמ הים שלמנו הב"ד. ועל זאת מתאונן הנביא לאמר למה לי רוב זבחיכם יאמר ה' הלא טוב מעט לנדיק בבוונה מהמון הוללים רבים רוח יוזרעו וסופתה יקצורו ישתקע הדבר ולא תעשה כזאת בישראל עם הקדש כי יעוסה שה הם מסטרא דערב רב כמו שהעתקנו לשון הזוהר בפ"ד דשבועות דאינון מגזעא דערב רב הלעיטמי נא ואלהים הכתוב אומר הבשר עודנו בן שיניהם ואף ה' חרה בעם וכולי כי על פל אלה החיים הירא ישקיף וירא להתבטל לאחו בדברות קדשו יתברך לעשות כחת רוח לאוכרו אל המרבה ואחר המעביט וכולי: ואף לא זאת מאלה הבחם כפשי על מבני עמינו המטים עקלקלותם בבוחם אל בתי כנסיות ובתי מדרשות אל המרבין תורה כי ידרוש דברי בבוטים ומוסרי הנפש כאלה הימים וגם ביתר הימים ודע בעינם לאבד אותם הנתים וקובעים לימודם בעת הדרוש אלה מפה בספר האלבעה ובשרים ואלה מפה בשנה ומחר לשמוע תוכחת חיים:

ומי פתי יאמין לקבל שכר על לימוד ההוא ונהפך הוא כי חשבני להם מחטאת ומעה נפשך הם כתפשים כי אם יאמרו כי עינם ולבם אל דברי החכם כי ידרוש אם כן הפסידו לימודם יבן אחוב לא בדעת ידבר כי אין מלאך אחד עושה פתי שלחיו ועל זה נאמר יבן כי בעם העם הזה כפיו ובשפתיו כבדוני ולבו רחק ממני וכולי ואם יאמרו כי עינם ולבם בלימוד' שקול שבותייהו ופרי אחיזרי אחר כי נתנו כתף סוררת ואזניו הכבד לבלתי הות אזן שומעת תוכחת חיים לדעת מה יעשה ישראל את הדרך ילכו בה ואת המעשה אשר יעשון לכפר מאשר חטאו על הנפש ויתנו לב לשוב העל אלה לא התאפק ה' ח"ו ולו חכמו יסכילו מה גדלה מעלת לבם כי ידרוש לשמוב בלימודים את הדרך ילכו בה ואת המעשה אשר יעשון כי בזה שמו מתעלה וכמו שכתב במדרש נריבי עמים מאספו עם אלהי אברהם א"ר בימון מתעלה שמו של הקדוש ברוך הוא בעולמו בשעה שישראל נכנסין לבתי כנסיות ובתי מדרשות ומתנין שבח וגדולה להב"ה וא"ר ישמעאל בתחה

שעה בשמועה הגדה מפי החכם וחכ"כ עונים אמן יהא שמיה רבא בחותה שעה הקב"ה שמח ואומר לתלמידי הפר' כאן נראו עם זו ירתי לו כמה הם מקבחים אותי בחותה שעה מלביטין אותו הוד והדר לכך נאמר כרוב עם הדרת מלך וכמדרש שוחר טוב הוסיפו בו עוד בשעה שהחב' יושב ודורש לפני הצבור ועונים עליו אמן יהא שמיה רבא אפילו אם נחתם גזר דינם אני מחל להם ומכפר עונותיהם של ישראל ע"ב. **ואל** העם כי יבכו ודאגו כי הסליחו אחר גוזם דברי הדורש בהתעסק כשונה ההיא בסדר לימודם וקיר' אני עליה' מסיר אזנו משמוע תור' גם תפלתו תועב' והבדר ביאתם לבתי מדרשות היה טוב יותר מהניאות רע ואף אשר אבדו טובה שאינו נמנה עמהם (ח"ה עיין מה שפירש המפרש בכ' שיעבים ואין ביניהם דברי תורה הרי זה מוסב לגיס

ואם הם נראלי בתורה וע"כ המה פונים עורף ולא פנים לשמוע בלימודי חכמה ומוכר: יבושו בושת ויכלמו שחורים ויבכו אחורים תחת כי שנאו דעת וירא' ה' לא בחרו ודואג ואחיתופל היו חכמים מהם וכולי ועל זה נאמר חכמה ומוסר אוילים בזו פי' אכל החכמים בחכמה והמוסר יהיה עמהם יחדיו אחים ולא יתפרדו ודע כי כמו שאז"ל בפסוק ואותי עזבו ואת תורתי לא שמרו הלואי אותי עזבו ותורתי שמרו שמתוך שהיו מתעסקי' בה בה האור שבה היה מחזיר למוטב כך יש לומר על אלה האומרים אין לנו אלא תורה. ומוסר בזה הלואי תורתי לא שמרו. ובספרים המוסרים והתוכיחות ילמדו אז יפוצו אירלו כי מתוך קרא בספרי המוכיחים היו חוזרים ללמוד תורה לשמה ועל ידי התורה חזרו למוטב כי בחמת אין מספר לאש' אבדו את נפש' לבלתי קו' א' בספרי המוכיחי' המדריכי' בדרך ישרה כי הקורא בדברי המוסרי' מידאי ה' וחוסכי שמו כמו חוכת הלבבו' וספר הקדוש החסיד ראשי' חכמה ע"ה. בהברח כי יכנסו הדברים ההם בלבם לפי שמי שאמרם מלבו אמר' כמו שאמרו חכמי הקדמוני' עליה' השלו' כל דבר שיצא מן הלב יכנס בלב וכל אשר לא יצא כי אם מן הפה לא יעבור האזן והיה החכ' לאמר כשיסרני אד' ואחפוץ להכיר את המוכר ההוא אם יצא מן הלב אראה' אם נכנס מוסרו בלבם והתעוררה נפשי לדבריו אכיר כי בכל לבו אמרם ואם נפשי לא תשית לבה לדבריו ולא תתעורר להחזיק בם. בה אדע כי מוסרו אינו כי אם דבר שפתים ולבו בל עמו. ע"כ כל חכם לב בכם ראשית חכמתו תהיה בספרי המוסר וחכמ' ומוסר יחדיו יהיו תמי' על ראשו תמי' כל הימים ובזאת בחדש הזה ראש חדשים לחדשי הנשמה ירגילו ענמם לקרוא ולעיין בספרים הנז' וכשגדלו תשובה לרבינו יונה וכספר חיסר המכוכה לרבינו תם ועוד ספרים אחרים שראוי לחדשים אל דבר ה' לשקוד עליהם ומתוכם ילמדו לידאה את ה' ולעבדו כראוי ותמיד דברי הגדות אל

ילוז מנגד ע יניך ואמרו בספרי פרש' עקב דורשי רשומות אמרו רבונך שתביר את מי שאמר והיה העולם למוד הגדה שמתוך כך אתה מכיר הקב"ה ומדבק בדרכיו ואם עשית' מה שעליכם אף אני אעשה מה שעלי. ויפרדל כל אדם בימים האלה לדרוש אחר כתי מודרשו' לשמוע דברי הגדה ולעבות קדים אמן יהא שמיה רבא אחריה אף אם אין דרכו בכך בשאר הימים ותביין אזנו קשובות לתוכחות מוסר ירא' ה' וחושבי שמו אולי אז יכנע לבבו הערל ויטוב אל ה' וירחמהו ואל אלהינו כי ירבה לסלוח: ואף אם הוא בקי ללמוד לעצמו יחזור אחרי כתי מדרשות בימים השה לשמו' בלימודים וכן נהגו חסידים הראשונים ע"ה מעש' המדרש הנזכר שבשעונים אמן יהא שמיה רבא על דברי הגדה אפילו נחתם גזר דינ' אני מחל להם ומכפר עונותיהם של ישראל. ואותה אנו מבקשים בימים האלה כי זמן כפרה לכל הוא ועת שערי רצון לפתח ולתת הטם הימי' האלה כזכרי' ונעשים לתקן על כל מה שחטא לו בכל השנה לימוד התורה ואלוי כל אחד למעט בעסקיו ולקבוע היום ובלילה עסק התור' ואף גם להתבודד ולחשוב עם קונו על כל מה שפעל ועשה בכל השנה כי באו ימי שלום אחבוני מקיף והפנקס פתוח והיד כותב' והגבאי' מחזירין תדיר בכל יום ומי לא נפק' בזמן הזה ומי פתי יסור לבבו לבלתי הבין כי ממכון שבתו השגיח הוא יתבונן ויבין לבבו ותדבק עיניו דמעה על החטאי' ועל העונות אשר חטא על הנפש ומורא יעלה על ראשו ועל כרעיו ועל קרבו ותחתיו יבנו אם עודינו מחזיק בטומאתו ושב ורפא לו. אכן כמה טח מראות עיניהם רבים מעמי החרש ועשירי עם יותר מאם אשר לא נתן לב אל הנר הנורר בשמים ממעל לראש תחת רגלו כל אסורי זיקי הדין ויבאו בני האלהים להתיצב על ה' בימי הדין הנורא הבא על כל העולם ויתנו כתף סורדת אל התשובה ותחת הכונן לקראת אלהיו שבשמי' ולהלבים להם מחלצות תשובה ומע"ש ולהסיר הבגדים הנואים מעליהם כי יחרדו חרדה גדולה עד מאד מאימת אימתה ופחד יום הדין. המה לא כן ידמו למען ספות הדוה את הנמה' ומיום התקדש החדש הקדש הזה זה החלם לעשות מלבושי גופם הנגוף בגדים נאים והנמיף הטהור לראשו דקה תן הדקה כמטמונים' הפיסנה גם כתי הידים גם כתי הסוקיים א' למעלה וז' למטה ותמיד כל היום פעם בחון פעם ברחובות אבל כל פינה יאחוב ירון ולא יעף אם יעקיף וירא אם הסב יסיב בגדים חבול'ים כדי חפנו ארגמן להראות הבמים והבדי' את הפיו ועור בעד עור יתן בעדו ולא יטוב מפני כל כופ' ומחה לבו ובל כבודו כי מנא כדי גאול'תו והחזיק בו בכתי ידות הר אפל זה קנתה עמימו ולא ידע כי בנפשו סוא.

ויבא הביתה להתעלם באוהבים ובאיר אשתו ובניו יתמה. ואף גם זאת אשת כסילות הומיה ומורדת

אחרת אף היא תשיב אמריה לו הסתם ברוב לקחה בחלק
ספתיה תריתאן לאמר לו לעולם יכבד אדם את אשתו יותר
מגופו ונמה מרע לחיות שכינו יחד בחיר תפארת הבנדי
ויסתה לרדף אחר תפארת העכבים והקלנסים כאשר
ירדף הקורא בהרי וגיום הכסף יביא ביתו לכבוד ולתפארת
ולא ידע כי רפאי שם כעמקי שאול קרוביה כי רבים חללים
הפילה ועצומי כל הרוגיה וילכו ביום דין הגדול והמורא
נסיות גרון וברוש עד בית דודיהן אויה לנו פי שמע כזאת
מי ראה כאלה היתקע שופר בעיר ואם לא יחרדו ובהדי
הנא לקי כרכא הדל והלך שאין ידו מצבת תרב תלניה
ואמה בתוך ביתו כי אשתו תוכעת כבה כמו חבירתה ואם
לא מאסם ותהו נחשב הוא לה ופערה פיה לבלי חוק לאמר
המבי עליך צר אלהבת שונה מאויביה אם ואם ביניהם
והאים הלזה דל ורזה נגע וקלון ימיא ת אלנהו עד ישקיף
וירא החכמת פתוחה והחכמי מקיף על חר שבעתיו בנפך
ומרכית ויכיחה ל אשתו וכשלין אתו מלחמה לפרעה פרעה
ילכד כנפורים האחזים כפח וחרפתו לא תמחה.

וזה דרכם כסל לאו לכבוד ולתפארת הבנדים כימי
הבר עד כא ימי הדין הגדול והנורא ולא יאזרת חיל
בכל עוז לרדף למיני מגדנים ומשמחים בבקר ובלילה ביין
ובשכר והנה שמן ומחה הרוב בקר ושחט נאן בכסף ליום
תבנו למלאות כרסם מלא כרסי ויכי כיסי ויסיסי ויסמיא
ויכוז כסף עד בלי די ועניהם לא תשבענה לקנות כל
מגדני חמת תמיני ויכם המסים עקלקלות ואם אים דל
יקרב אל פתח ביתם קול ברמ"ה נשמע כי ה' מחסהו
מרחקים מאתו כמתרחק משור מחבר כימי כיסן. ובי ירחו
אים מעתבע מתהולל בהתול ולינות ודברים המגונים
עחוק לבל העומדים לפניו יבוז כסף להביא אתו הביתה
לשמע שיר כמילים לאחר כי לשמחת מזה הם עושי ויום
הכסא ינאו דשנים ורעננים כעגלי מרבק לבוטי בגדי
חמדיה אשר השיגו ביתי חיי הבליה בגד בגדי ואר מאיך
ותתפשם כבגדים לאחר שכבה עמי ושם אשר יחלקו בגדים
להם כעת ההיא לאחר הבה נלבשה לבני"ם יכשלו ולבינו
ם כך היא המדה לעת כזאת ומופת כי כולו הפך לבן מהור
הוא ונא ברימוס. אוי להם כי חפרה הלב"ה ותהי להם
הלב"ה לאבן לאבן כל אשר לב"ן בו ועלו נאחר ימין לבנים
ומנא שחורים לבשו בושת וכלימה ולבשו שחורים ויכסו
שחורים על דבר פעולתם הרעה כי רעה בעיני אדוניהו
מבשמים היו מלא. האב כבוד ותפארת בגדי שם ורקמה
והתעבב כמו לבוש זה הדור נלבוש המה ילבו בערם לפני
אלהי המעשם כי יכאו להתחנן לפניו על אשר אשמו כל
נפש עודם מחזיקים בטמאתם. ובמה יקדמו פניו האם
יקדמו פניו בתרבלת פשוטה ויין ישן אשר בקרבם לרוים
אחם ולהיות פתחון פה אלהים לשאול על המחיה ועל
הכלבלה ועל ימי חיי הבלם לאחר נפטר חיים כרכה ושלום

נזכר ונכתב ונכינם מה הלשון לומרת הנמול הזה קוייתי
המעט מכם כי תרבו פעם רב כל ימיכם מראשית הפנים
ועד אחרית הפנים בם כי תרבו להוסף ז' על חטאתיכם
בימי הדין ומעפם כי גם כל העולם חל וזע מלפני להשלך
אחרי גוויכם פחדי ורעדתי ואימתי אל תבעתכם וכב יכול
מה הלשון לומר קלני מרחני קלני מזרוני מורו טמא קרא
לטמא לו ידבר אליו מה באתו ובחרוזו יבחלמו לאמר אם אב אמי
איה כבודי ואם אדון אמי איה מוראי לא הבאת לי מה עולת
תשובת שגותיך ובחיך לא כיבדתני אך העברתני
בחטאתיך הוגעתני בעונותיך בשומך ענן לבוסך וכל
הולך על גחון. הלא ידעת אם לא שמעת אלהי עולם ה'
מלך במעשם השפם כל הארץ לא יעשה משפט ואז יעמוד
אף ה' וקצתו לאמר ח"ו האם בנוי אשר כזה לא תתנקם
נפשי עושה מעשה זמרי ומבקשים שכר כפנחס לנטש
את הבנדים כשלג ילבינו ותרוע לא כילתם תקבש לנבון
את הנפש החוטאת לא מבוהדה היא ותחתיה תעמוד
הבהלת והיא מר לה הפמה לכם אל תוסיפו לרמות חבלי
לראות פני כי ביום ראותכם וכו'. הנה כי כן הכי אחי
אתה הם חזק ושמע דברי חכמים ראן ושהר ואל תאחר
לפני בא יום ה' האים והטרא ושים נא כה כגד עיניך פחד
ה' והדר באזנו בקומו לנפוש הארץ כי כל יושבי תבל ושוכני
ארץ חלו ורעדו ואחד יאחדו אחדה גדולה עד מאד. ושוב
של ה' ככל לבך כאמור לך מה תעשה כי יקום אל וכי יפקוד
מה תשיבנו ובקש אל את לבך לי"ב קרעים ותודה דמעותיך
בקול מר לאמר אוי לי כי נדמיתי כי אים טמא שפתים אנכי
כי ה' אלהים נתן לי לשון למודים לדעת לעתור ולרנות
על עוני כבן המתחנן ואת אב ירבה ויתחנן לו ואנכי
פניתי עורף ולא פנים עשוק ורמון בקברות התאוה אשר
לא יושיעו ולא ינילו ביום אף ה' רק המה יריעו ויפחיתו אוי
לי על מבדי אנה אלך אל חרפתי אוי לאותה כאשה אוי לה
לאותה כלימה ואיך אשא פני אל האדון ק' כי עבר אל
הייתי לפניו וכי כעסתיו גם כעס לבא לפניו בבגדים
הנאים אשר פלי ולא לאדון הוא אוי מוראה. כי על כל אם
אחדה גא ואראם אוה הדרך יסכון אוד לפני בא יום
המורא והאדיר כתשובה ובמ"עם אלי אכפרה פניו
במחאה ההלכת לפניו אולי ישא פני כרחמיו וכרוב חסדיו
ואראה פני אלהים לבא לפניו להתחנן לו ולבקש מלפניו
על חטאתי ואמרתי ואוי יחי חלרי ולחם חקי ה' אלהים
יעזור לי:

ובזוהר פנחס אמרו אל יהעצ כהן גדול הוה
ואזקמה מה כתיב ויהוצב היה לבוש
בגדים מלאים ועומד לפני המלאך בבגדים מלאים לחמן לבשמין
דאתלבשא בה רוחא בהאוה עלאה והא אתמר דכל מלא
דבעיין לאתלבא ליה לבוכנם מלבשין ליה כה מה כתיב
הכא ועומד לפני המלאך מלאן מלאך דא מלאך דמתקבא על

גיהנם וממנה על מלון דחמי בחיזון לבושים עד דלתיב ואמר הסירו הבגדים הצואים מעליו ומהכא אית לאתכל דעובדין דבר גם עבדין חיזון לבושים צואים וכו' ע"כ.

הנה מבואר כי ממצשו של אדם המה נעשים לו לבושים צואים. ולפי מצין עונותיו כן מצין הלבושים לכל עון ולכל הטאת כי כל אחד מהם בלבוש חשך אפילה להתעטף בהם נפשו העלובה. וכמה כי כן מי פתי יסור לבבו לבלתי הכין את כל הקרות אותם ומה בגד כי ירדוף לבוש את הבגדי החמודי בחגים ובמועדי ותחת כבודו יקר יקוד כיקוד אש פחם גדעת עונותיו ואשר אשום אכם לה' והלבוש הר הבית היקרה כבודה בת מלך הנשמה הטהורה הלף אלפים בגדי אלמנותה תחת היותה המסבנית זהב לבושה ואף כי האדם ירחה לעינים תבאל' אדם זה הדור בלבושו יפה עינים וטוב ריחו אין כל מאומה. הנה זה דומה לאדם שהוא מלא מגעים בגופו ומכסה אותו לבושי. אכן בהסיר לבושו תגלה ערותו תרחה הרפתו כך בנפש הקוקים החטאי כמ"ש החטאים השה בנפשותם ובהיותה בע"ז בלבוש החומר לא ירחו החונה מ מי הבגדות ולבושי חשך ואפילה אבר עליה אך בסור החומר מעל הנפש תגלה ערותה ותרחה הרפתה הוי לה לאותה בושה וכו' מי יהיה עליה בתרה. הנה אלה רשעים ופלוי עולם הסנו חיל לא כן האים הירחוק הלבב לא יבנה דרך כרמים רמי הקומה בזויים ונדוחים אחר תבהלת הבגדים רק בחתי בדרך אשר אלה הרחוקים מאת ה' יחלו לבושים הנוף הנגוף בימים הללה ובזמן הזה יפשטו המה את בגדי גוכם ל גוף ערו' ילינו מבלי לבוש חמדת הע"ה ויעמו לאותו בפרך בסגופים ובתענוגות בלבוש סק ואפר יעינו לשוב אל ה' לפני בואם לפני כ"ד הגדול של מעלה לתת דין וחשבון ויהי אלהיהם עמם ויעלו בתשובתם הרמת תשובה שלימה עד ה' אלהינו. ובכן הגר הנורד בשמים ממעל לדכא תחת רגליו האסורי כ"ד קי ע ונותיה ולבקש תולה. הנה על ידי התשובה לפני ר"ה עוד מעט ולין רשע והתכוננת על מקומו ואינינו:

ולכן כל אדם החלש הוא הרפה יחזיק במעוז להבין ולהתענו כימי החדש הזה ול יבנה אל הכבא ביום חגנו כי בקושי התיר לחם לאכול וב גד לבוש כמו מנכתב לקמן רק כל עצמו לא יפנה אלא ש ע נמו עצמות נשמתו להתקדש במותר לו מאכילה ושתיה שהם בוחות הגוף ודבק בו יתברך ובמצותיו שהם מובדלים וקדושים מאכילה ושתיה ויחדיו ודובקו לאור באור החיים כמ"ש ואתם הדבקים בה' אלהיכ חיים כולכ' היום ואותה אנו מבקשים בהיום הזה " ובפרשת וזרא אמרו ח"ר יהודה כך דרכו של נדיק כיון שרואה שמעיינים בדינו אינו מתאחר לשוב ולהתפלל ולהקריב אלבו ודמו לפני מורו הה"ד ומהר אברהם האהלה אל שרה אשתו ובמהירו' בלי שום העכב' ומיד

ומיד ממהרית הנשמה אל הגוף להחזירו למושב ולבקש במה שיכפר לו עד שמסתלקת ממנו בעלי הדין ע"כ. הנה מפש מתבאר כי סגולת תיבוש אלב ודם בתעניתו הוא לסלק בעלי הדין מעלו. ואין לך אדם שאין מדיק לה לפני כא' בני האלהים להתיצב על ה' - ואף גם כי בעונות וחטאי מתגבר הקלים ומעבה מחיצ' של ברזל בינו לבינו אביו שבשמים ועתה ישוב לשבר הקליפה על ידי נוש ותעני' אחלבו ודמי שה' עיק' האיכרי מתמעטו ומסתנפי' ויהיה קרוב אל ה' שהיו ועינהו מתעון קדשו בכל התפלו' אשר יתחנן בימים נורלים אחלה ולא ישוב פניו ריק' וחלקו בחיים ע"כ קבלו וקיימו ירחי ה' וחוסבי שמו לעמוד על נפש לה בין ולהתעמת כל אחד כפי' כחו אחד המרבה ואחד הממעיט כל אדם אינו חייב אלא כפי עונו ובלבד שיכוין לבו לשמים ויבוש גם כן להתלוש כח הקליפה אשר נברה באורות העליונים ונפש ונשמתם שהם שיונילו כוונתם בפה בתפלת מנחה בשומע תפלה ולומר נוסח

ענינו זה אשר לפניך:

ענינו אביבו ענינו ביום נוב התעני' הה כי בגרה גדולה אני על כי שונתי עברו ראשי כמשא כבד יכבדו ממני סבלתי בין מצולה באתי במעמקי מים ושבולת שטפתני כי פשעי אני אדע וחטאתי נגדי תמיד - ירחה ורעד יבא בי בשורי כי קרבו ימי תת דין חשבון עון חוכי בקום למשפט אלהים די נא יתיב וספרין פתיחון כל נבא השמים עומדים עליו מימינו ומשמאלו וכל יפקוד מה אשיבנו במה אקד"ה' אוכף לאלהי מרו' בושתי ובם נכלמתי כי נשאתי חרפת נשורי על זאת יחרד לבי ויתר ממקומו אנה אני בא לפני ה' כי בא לשבו' הארץ ואנכי בכלי מלא בושה וכלימה אין לי פה להשיב ולא מנח להריב ראש לך ה' הצדקה ולי בושת הפני' ואה אדבר ומה אנטדק. ובכן יהי רצון מלפניך **יוד הי ואו הי אלף הי יוד הי**

אלהיתו ואלהי אבותינו אל הנותן כי"ס דר"ך שאל תבא במשפט את עבדך כי אתה טוב וכלא ודב חסד לכל קראיך טוב וישר ה' על כן יורה חטאי' בדרך וימין הגולה פשועה לקבל תוסרים ובימיך תסגדמי אל תסתר פניך ממני ביום צר לי הטה אלי אזנך ביום אקרא מהר ענני אל תשלכני מלפניך ורוח קדשך אל תקח ממני ואל נא תכזה עבות כפשי אשר ברכי כשלו מצוס ובשרי כחש משמן ויהא מיעוט חלבי ודמי המבט הוא בתעניתי היום חשוב ומקובל לפניך כחלב מזבח על גבי מזבחך לכפר על כל מה שפגמתי במדות העליונות וקלקלתי נטורות אורות השפע ושובו השפעותיה' על מכון הראשון והרשע' כולה כעשן תכל כפל נה תוסיף קום ושוב השפר על הארץ כשהיה - ואשר הגברתי כח הקליפ' בעב הענן מחשך מעשי הרעים כענני עבן על אורות העליוני' ושו מי

ענן

ענן לבשתי כשמתי: עתה תבער **כָּלָה** ענן ולך
ושכם והיתה לבער לאמר לאשורי נאם ולאשר
בחשך הגלו. ותעביר מחינה על כרזל המבדלת בינינו
לביניך וקרבנו לדבקה בך ולא ידבק כרשות קדוש מחנינו
מלומה מן החרם ולהעביר גלולים מן הארץ. והופיע בהדר
גאון עוזך על כל יושבי תבל לארך וידע כל פעול כי אתה
פעלתו ויבין כל יצור כי אתה יצרתו ויאמר כל אשר נשמה
באפו ה׳ אלהי ישראל מלך ומלכותו בכל משלה:
לשמוע בקולך ולדבקה בך והאר עלינו האורת אור החיים
באור פני מלך חיים כאמור ואתם הדבקים בה׳ אלהיכם
חיים כולכם היום ותענה כיום קראנו כאמור ומי גוי גדול
אשר לו אלהים קרובים אליו כה׳ אלהינו בכל קראנו אליו
יהי ה׳ אלהינו עמנו כאשר היה עם אבותינו אל יעזבנו
ואל יטשנו: להטות לבבנו אליו ללכת בכל דרכיו ולשמור
מצותיו וחוקותיו ומשפטיו אשר נתן את אבותינו:

אנא האל הגדול מלך במשפט ברחמיך המרובים
תוכל לאור משפטי ומשפט עמך בית ישראל
ובכח תוכיחה כנגדך שמנו משפרך אל תתח ודלות מעשים
בשוכך קרב מדך מאלך ורחמיך יקדמו רגזך אל תפן אל
קשי העם הזה ואל רשעו ואל חטאתו ואתוש פי שטן ואל
יטטין עלינו זעום בו ודום ויעמוד מלין טוב לנדקנו זכור
רחמיך ה׳ וחסדיך כי מעולם המה. יהי חסדך ה׳ עלינו
כאשר יחלנו לך. וטרם נקרא אליך אתה תענה בדבר
שנאמר והיה טרם יקראו ואני אענה כי אתה העונה את
עמך ישראל ברחמים ברוך אתה ה׳ שומע תפלה:

ואם בעל נפש אתה תקדש את לבבך הערל לי״ב
קדשים כאמור מוסף תפלה זו תמיד כל יום
ויום בנוס ובכי בקול המרמר ובשפל קול התחי״ה והיא
תועלת גדול בכל אשר נטוינו מאת רז״ל לעולם יקדים
אדם תפלה לפרה שהוא טרם עומדו למשפט האור והנורא
והרב זלה״ה כתב שכל המתענה בחדש הזה שיאמר ביום
שמוניאים בו ס״ת בעת פתיחת ההיכל הי״ג מדות ג״פ
ואני תפלתי ג״כ ולכון ג״כ בב״ד שמות הייכלים מכ״ד
ספרים הידועים ושאל מה׳ כפרה על עונותיו ויתן לו
חיים. ובסוף חמדה גנוזה אשר לי שם כתבתי נוסח תפלה
בסדר פסוקי ואעתיקנה כאן וזה נוסחה. בתוספת עוד.

יהי רצון מלפניך **יוֹד הֵי וָאוֹ הֵי אֶלֶף**

הֵי יוֹד הֵי שהיו שהי אותנו י״ה הה״טוב ו״מקור
הה״חיים ח״ל הה״נאדר י״דיד ה״כח
הל נערץ בסוד קדושים רבה. אל ה׳ ויאר לנו הנותן ביום
דר״ך ובמים עזים נתיבה מ״חת שאלתי מאת ה׳ אותה
אבקש שבתי בבית ה׳ כל ימי חיי לחזות בנועם ה׳ ולבקר
בהיכלו. ל״ב טהור ברח לי אלהים וכו׳. פכ״ה אלי וחנני
תנה עוזך לעבדך והושיעה לבן אמתך. ה״רב כבשני

מעוני ומחסותי טהרני. י״ביאתי רחמיך ואחיה כי תורתך
שעשעי. יהוה בקר תשמע קולי בקר אערוך לך ואצפה.
ו״אל תבא במשפט עבדך כי לא יצדק לפניך כל חי.
ד״מיון אלהים חסדך בקרב היכלך. ה״קשיבה לקול
שועי מלכי ואלהי כי אליך אתפלל. ו״הוה נחני בצדקתך
למען שוררי הים לפני דרכך. י״הוה הושיע המלך יענו
ב״יום קראנו. ו״יהי ה׳ למשגב לי ואלהי לצור מחסי.
ד״רכיך ה׳ הודיעני ארחותיך למדני. ה״שמיעני בבקר
חסדך כי בך בטחתי הודיעני דר״ך זו אלך כי אליך נשאתי
נפשי. י״ותם יהוה ה׳ חסדו וכו׳.

ואני תפלתי לך ה׳ עת רצון אלהים ברוב חסדך
ענני באמת ישעך. אתהלך לפני ה׳ בארצות
החיים. ואתה ה׳ אל תרחק אילותי לעזרתי חושה. הלא
אתה תשוב תחיינו ועמך ישמחו בך. י״היו לרצון אמרי פי
והגיון לבי לפניך ה׳ צורי וגואלי.

אנא בכח גדלת ימינך וכח סגולת שמותיך
הקדושים המאירים בזה החדש רב הקד״ם כי
אתה נגב לקראתי בדר״ך סלח לנו מחינו כי חטאנו מחול
לנו מלכנו כי פשענו כי אתה ה׳ טוב וסלח ורב חסד לכל
קורא טוב ויסר ה׳ על כן יורה חטאי בדר״ך ואת׳ ברחמיך
הרבים תחפוץ בנו ותרנמו והשיבנו אבינו לתורתך וקרבנו
מלכנו לעבודתך והחזירנו בתשובה שלימה לפניך תמיד
כל הימים כי ימיך״ך פשוסה לקבל שבים. ואל תעש עמנו
כלה תחחו ידך במשפט תנדק בדבר תזכה בשופטך
ויכבשו רחמיך את כעסך ויגולו רחמיך על מדותיך ותתנה׳
עמנו ה׳ אלהינו במדת החסד ובמדת הרחמים ותכנס לנו
לפנים משורת הדין ומכחל בדר״ך ישתה שפע י״ג מכילין
דרחמי המאירים ומזהירים וביום החדש יפתחו. ודר״ך
המלך נלך את דר״ך עץ החיים כי עמך מקור חיים באורך
נראה אור לאור באור החיי וזכרנו לחיים אחזים וטובי וסלו
ופרנס טוב ושוע ונחמה וגזרו טובו ובשם **קרע שטן**
תקרע רוע גזר דינינו. ובשם **אלד** כלול במקומו **אהיה**
הוה **אאהלידה** תבטל מעלינו
כל גזרות קשות ורעות ובדבר
כולנו יחד באו פניך ותן בלבנו בינה להבין להשכיל לשמוע
ללמוד וללמד לשמו ולעשו ולקיים את כל דברי ת״ת באהבה
והאר עינינו בשמחי סודות תורתך ויחד לבבנו לאהבה
ולירא את שמך ותאסף גלויותנו לחנות קדשך לשמו חזקיך
ולעשות רצונך ולעבדך בלבב שלם עשה למען שמך עשה
למען ימינך עשה למען תורתך עשה למען קדושתך
ולמען ארבע ועשרים שמות הקדש הייחלים מכ״ד בדרי
תורתינו התמימה:

יִהְ עֵן הִתְהַת הִדְ דִי הִדְ אֵם

אֶת מִי בֶּן הֶם שֶׁם אֶת וָו אֶת שָׁה לֶב הֶה לֶה אָב לֶך הֶם אֶר יהיו לרצון אמרי פי והגיון לבי לפניך וכו׳ .

פרק ב לענין סליחות

יזריה האדם וכל הנשמה בהתקרב אל אל בשמים בבקשה ובתחנוני לרפוק על שערי הרחמים אשר המה פתוחים להאיר לארץ ולדרים עליה ברחמים ולעמוד על נפשו ברגש אשמורות לבקש על עונו כמנהג קדמוניו ע״ה מר״ח אלול עד יו״הכ ומי׳ לדבר תשחר א״ל א״ל שהוא מוד חרש אלול שכתב הרב שהוא מוד כ״פ א״ל א״ל דהיינו יא״י משם קס״א ויי״אי משם ס״ב שבה׳ מלאכי פני המלך הקדש כמ״ש לעיל שנרוך נשמ׳ שא ולעורר השחר וכן נאמר נשמ׳ לבבנו אל כפים א״ל א״ל בשמים כי בא לבא מ״ש בחפשה דרכינו ובחקירה ונשובה עד ה׳ ולמתי תהיה זמן החיפוש מחפוש לז״א כי הוא בזמן דא״ל א״ל בשמים בחדש אלול כאמור . והטעם כמ״ש ישן כי בשובו לפני ר״ה נדיק הראשון בריבו וע״כ ראוי ונכון מנהג הקדושים לומר סליחות מר״ח אלול כי המה ימי רצון להתקבל הרחמים והסליחות כי אז עלה משה רבינו ע״ה להר לקבל לוחו שניות והתפלל על ישראל ונתקבל׳ תפלתו והאבות סי׳ לבנים . ואף על פי שים מקומות שנהגו לקום מט״ן בשול ואחרים נהגו לקום בעשרת ימי תשובה המנהג הנכון הוא מר״ח שול וכן כתב רב חיי גאון ז״ל מנהג לומר תחנונים בהנך י׳ ימים לחוד . ושמענא דבמקום אתרותא קיימי מר״ח אלול דכי סליק משה להר בפע״ב בר״ח אלול היה ונחית בלוחות שניות כי הכ וכל המוסיף לבקש רחמי׳ זכות הוא לו ואנו מנהגינו כהנך דקיימי מר״ח אלול ע״כ :

וטעם הרחמים והסליחות אלו המתוקנו לאומרן ברגש אשמורות יותר מכוסה הוא מכולא בכמה מקומות בזוהר פרשה ויקרא ז״ל כד אתפלג ליליא כרוזא קאים וכריז ופתחין פתיחו וכו׳ וקב״ה משתעשע בגדיקיא בגן עדן זכאה חולקיה מאן דאתער בההוא זמנא וכל מאן דקאים בההוא זמנא אקרי חבריה דקב״ה וכנסת ישראל ואקרון אחים ורעים דכתיב למענן אחי ורעי אדברה שלום בך אקרון חברים מקשיבים לקולך וכו׳ ע״כ . וכן בפ׳ ויצא ז״ל והא אתמר דעיקרא דליליא מפלגותא ואילך ואף על גב דפלגו קדמיתא בכללא דליליא הוא אבל בפלגות ליליא קב״ה אעל בב״ע לאשתעשע׳ עם גדיקיא וכדין בעי ליה לבר נש למיק׳ ולמלבי באוריתא והא אתמר דקב״ה וכל גדיקיא כולהו נייתיה לקליה ע״כ . ואף מקומות אשר אין להם מספר ביאורו סוד הדבר הזה כי לא לבדו היה הדבר כאשר יאמרו בעלי הפשט הטעם להיות תפלת הלילה יותר זכה מתפל׳ היום למה שאינו פנוי ביום וגם שתחות הגוף מהמאכל והמשתה יותר נאים בלילה ממה שהם נאים ביום ומהם הפסק החברה מינו ובין לא הדם כי הן לזאת לא היו מקפידים להיות הדבר אחר חצות לרגש אשמורות כי כל הלילה זמן תפלה היא אחר שיכוחו עוד מע׳ אין זאת כי אם טעם הדבר פנה למעל׳ כאשר עת רצון היא למעלה בשעשוע המלך מלכו של עולם וגדיקים יושבים ועטרותיהם בראשיהם בג״ע העליון והרחמים מתעוררים הן יותר מאד משאר העתים וזה פשוט :

אבן רבים מעמי הארץ בחשיכה יתהלכו בלין מבין ט״ס הדבר ופרשו אשר דאו באומרם הרחמים וסליחו׳ הללו בתפלת שחרית מידי יום ביום ולא ידעו תועי רוח ביום כי עשו את התפל׳ עיקר ואתה עיקל טפל מנד היותם נאמרים שלא בזמנים . ויותר מהמה רעה חולה ברכת בני עמינו כי דאו להקל מעליהם עול טורח משא ה״שכמ״ וחקימה ממשתם וכרוחי׳ על ערשות׳ . והמה טרם ישכבו אומרים הסליחו׳ כדברים מוצטי׳ ודאשי אומרים פס ממוך לערשותם יונמו על משכבותם למען ספות הרוה את הנמלה הוזים שוכבים אהבי לנוס ועד משכב הנהרים ינוחו על משכבותם ולא ידעו שבעה . ולו חכמו יסכילו ביכה לעתים כי עת לכל חפץ ודבר בעתו מה טוב לרגש אשמורו׳ עת רצון היא לפני אביהם שבשמים וכה עת ה׳ זמיל מגיב ומעו׳ יושע כל איש ישראל ומנא כדי גאולתו לא כן בחצות לילה הראשונה הפך עליו בלהות לעת מרפה והכה בעתה ואמרו בזוהר ע״ויקלא שבחצות לילה הראשונה כל השעלים נגעלים וכל הקדושים יושבים ודוממים והחיצוני׳ מתפשטים בעולם ומילת הדין מתגברת בעולם וממילא כי אין מקום לה זכרת י״ג מדות בתחלתה אחר כי אז ממשלת מדת הדין כאשר קבלנו מחכמי המדע כי על כיונא בזה נאמר לא תחסום שור בדישו :

ובזוהר אדם בפ׳ בראשית אמרו כי אף תפלת ערבי׳ אין לאומלה רק משקעה החמה עד לא שיראו שני כוכבים מהשעם הנזכר זל אר״א נלותא ותשבחתא דליליא משקעה החמה עד לא אתחזי סיהרא דכתיב ויראוך עם שמש דא היא נלותא דנפרא ולפני ירח דא היא נלותא דליליא . רי אמר מהכא כי ממזרח שמש עד מבואו מהול׳ שמי בבוי׳ ומ״ט תבינון אריכל אדר״ עשה הקב״ה מלאכי השרת למעלה נקלסו ונשבחו וכו׳ ושלם משמרו הוי הלילה ובאלו הב׳ משמרות מתחלקות ב׳ כתות של מלאכי השרת לשבח את יוצרם וכנגדן ב׳ תפלו׳ ביום וכו׳ א״ר אמר רב בנפרא בשהחמה זורחת הוא זמן תפלה ומו׳ שעותו למעל׳ עד ד׳ שעו׳ זמן תפל׳ מנח׳ ומשקע׳ החמ׳

פרק ב לענין הסליחות בחדש אלול

עד שתחשך תפלה אחרונה דאריב"ל אמר ר' אמר רב
משמעה חמה עד שירלו כ' ככבים אמן תפלה אחרונ'
דהכי תניא משירלו כ' ככבים הוא תחלה למשמר ראשונה
שכאן כתה ראשונה של מלאכי השרת וממתינים להם
ליפרחל עד אותה שעה ואז מתחילין לומר שירה וכשבאים
השערים מתשכחת יהון של מטה ואין השערים נפתחים
אלא למלאכי השרת. ומי אריב"ל הכי והתנן כל העוסק
בד"ת בלילה הקב"ה מושך עליו חוט של חסד ביום והכא
אמרינן דבשבלו כל השערי ח"ר יהשע התם במלי קמיירי
תפלותא דלילה ואילך וכו'. ע"ש באורך גדול מעלת
עתות ההם:

הנה מתבאר ממאמר הזה כי עד שירלו כ' ככבים
בלבד הוא זמן תורה ותפלה ולא עוד פמאז
והלאה נבעלו דלתות של מעלה בפני תורה ותפלה ואין
מקום לתורה ולתפל' ובכן תפשו שיטה זאת רבים מחסידי
תקופי ח"ל לעשות יקר תפארת הלילה מחבות ואילך בכל
עסקי תורתם וכן להתפלל תמיד כל לילה ולילה אחר
שקיעת החמה מיד מטעם המאמר הנזכר אם כן איפה
החכמים האלה אשר כתו אסורים מן דרכי הבכור ולומר
סליחות אחר ערבית העלו חרם בידם ואת כולם ישא רוח
כי נסתמכו מהדברי שלא מדעת בעלי אשר תקנו לבקרי'
בלן יחד בבבי בקר ורישו כל בני אלהים וכר מין דין כי
בתחלת הלילה עדיין דעתם מצוכבת עליהם מעניני
היום ואינ' כל כך פנויי' ונם כי לא כחו ולא פקטו מהמאכל
ומשת' כי הבשר עודינו בין שיניהם בעת היותם מתנפלי'
ומתחננים ועליהם ועל כיוצא' בהם נאמר ואותי השלכת
אחורי בוך. ונם תמוקי דוד המלך ע"ה יוכיחו שנאמר חנות
לילה אקו' להודו' לך וכו' ונאמר קדמו עיני אשמורו' וכו' וכן
כיעני' אף רוחי בקרבי אשחרך והוא ראוי לפתחים הלא
ומכח שה הפשו' דוחו ולא יכלו קוים-ואם יגר' תוקפ' לא יוכלו
לעמוד על נפשם לקום לראש אשמורו' כי בוה כמות אהבת
שיחתם ולא יעבור משיחתם. ההבור טוב ממכיאות הרב
ולא יעבור כזאת לאמר סליחות ונ מדות בתחלת הלילה
אחר ערבית אז גם בטרם יסבבו קודם חנות והנה ראוי
להודיע לבני אדם בבורותיה ומעלת יקר תפארת
גדולת של קימה זאת לידוד שיהא מעינינו לעת' פני אביהו
שבשמים בבקשה ובתחנונים ובדברי תורה בשאר זמיות
השנה כי רבה היא אשר אין למעלה הימנה כאשר האריך
הרחיב בביאור הרב החסיד בעל ראשית חכמה בשער
הקדושה וכפרש את אשר העמיק הרחיב ואסף המאמרים
הבאים בספר הזהר בצונם ביטולה ח"ו. וזה בשאר כל
הימים כ"ש בימים האחרונים האלה לפני בא יום הדין
והטרא כי קרוב יום פקודתם ודינם מגופם ובניהם ומשונם
לפני אלה עולם ה' וכל נבא הסמים עומדים עליו מימינו
ומשמאלו וכמה כ"ש הדין עומדים להשמין עליו על כל

אשר פעל ועשה ויתר חיצונים הנעשים ממעשיו הרעי' אש'
ולחמוהו להשיב לו כדי רשעו פעם וחבורה ומכה טריה ולא
זרה ולא חובשה ולא רוכבה כי אם כמעשי טובים ותשובה
שליחה וביותר בקיום מצוה גדול שינה מצינו לקום בעוד
לילה שמבטל מעלו כל הקליפות ובעלי הדין והיו כלא היו
כמ"ש בזהר פרשת ויחי אל בקיבור זכאה חולקיה דהאי
בר נש דאיהו קאים בהאי שעתא ואשתדל באוריתא כיון
דאיהו פתח באוריתא כל אינון דינין בישין אעיל לון
בנוקבא דתהומא רבא וכפית ליה לאחמר ונחית ליה מהאי
גרם המעלות וכו' ע"כ. ואם ביתר הימים ראוי לדרוש
בקיומה לבטל כ"ש וק"ו בימי האלה הנזכרו ונפשים ואות'
אנחנו מבקשים להבביר המעטינים הרעים מעלינו ברחוי
לדרוש אחרים כאשר ידרוש הקורא בהרים.

ומה גם אשר יתן אל לבו דברי הזהר פרשת מצו'
ל"ל ר"א פתח וכפורים האחרונות כפתח בהם
ייקשים בני האדם וכו' דרש הכתוב על בני אדם שלא יעורו
מעינת לבבור קונם ומיום ומאז דלא יתעבר רחיה לבולחנ'
דמאריה בהיך אנפין יקום קמי מלכא כד יתבארון עליה
בדינא ויתפשון ליה בקולרא ולא ישתבח עליה זכותא
לאתנזאה בדין בתיב ובכפורי' האחרונות כפתח כ אם יקבל
בני האדם ע"כ ומי פתי יסור לבבו לבלתי הבין כי קרוב
יום פקודתי והמשפט לשהים היא ואיך ישא פני מול האדון
כד יתבארון עליה בדינא על זאת וכי יתקוד מה שיבבו אם
עוד אף בימים האלה עודינו מחזיק בטומאתו ומן ה' יסור
לבו. אשר הן זאת היתה בונת קדמוניו הקדושים לתקן
את זאת לי' יום קודם ר"ה לקום בהשמרת כאשר יוכלו
שאת בקמן כגדול וקנים עם בנרים. לבטל מעלינו כל גזר
ומשטין לבני יום הדין. ואף גם כי לא ימנא הייב לקטרת
עלינו על זאת בדין כיום ר"ה והימים הראשונים יכלו. ואף
לזאת יחדר לבו של אדם ויתר ממקומו מידי עלות על לבו
מ"ש בזהר פרשת וירא כפ' ולא אמרו איה אלוה' עושי נותן
זמירות בלילה שהבלתי קם מבריזי' עליו זה הכתוב ואמרי
ויי לתלגיא בזיף הוא דמאריה שבקא דמאריה דלא אתבר
רוחיה ולא אשבי ליקרא דמאריה ע"כ ודוק לשון בזיף דמאריי
כי ר"ל הסלבזופים לשמים רחמנא ליצלן. והיא מן החמורו'
ולא ולמד מ"ש בזהר פרשת פקודי כל אינון דחבו כל אינון
חוכין דבעיין לבזפא' כרוזין נפקין בכל אינון רקיעין
ובכל אינון חילין ומשרין אזדהרו בפלגיא דאיהו בזיפא
חובא פ' עבר בזיף הוא לעלא ותת' ובטירו דמאריי אתעבדי
מינים ואפילו בלילא בשמתיה בזיפא דסתמי' כל תרבי
שמיא ולא שלקא לה וכולי ולעולם מינה אמר שאין מקבלים
תפלתו מ' יום ע"ש.

ומי האיש אשר לא ישים הדברים האלה על לבו
ויקרעבו לי"ב קרבנים ותרדנה דמעותיו לאמר
אוי לי כי בחטתי לה' אלוקי' את חרפתי שכחתי את ה' אל

ולא אמרתי איה אלוה עושי נתן זמירות בלילה ואיککה
אוכל ואראיתי בראשה אשר ימצא את נפשי אשר תלכי מדחי
אל דחי ותחת העלותה לקבל פני אביה שבשמים מדור
חיי׳ תקוצב בתוך כף הקלע כצרור אבן במרגמתו ומזמרי
נפשי נזעקו יחדיו לאמר אלהים עזבו רדפוהו ותפשוהו כי
אין מציל: כמ״ש ונטירו דמאריה אתעדי מיכיה וכבר
מסכיהם אמר אמרו כי גם כי יצעק ויסוע שתם תפלתו מ׳
יום ומ׳ לילה ישועו ואין מושיע על ה׳ ולא ענם יחדר האיש
השומע ונלפת ותחתיו ידגז לשוב לתקן את קלקולו ויבבר
כאדי לקרם אשמורות לתן זמירו׳ בלילה לבלתי ידח ממנו
כדת וכשונו שיו שמע כי מה בצע לאיש כי יעש מנה אמירי
בימי אשר לפני ר״ה ולקבל עליו נזיפה פן תדבקהו הרע׳
לסתים תפלתו ותחינתו בימי הרחמים והסליחות: והוא
עדיין מחזיק בטומאתו ומן ה׳ יבוד לבו ואשר שכב לא יוסיף
לקום על משכבו בל לות לתת זמירות את הפס הנכבד
והנורא והוא יהיה כעוכריו לעמוד בנזיפתו והשטן עומד
על ימינו לשטנו ח״ו אשר גם מטעם זה יתקנו קדמוניו
לקבעו חובה לעמוד כל אחד על נפשו כל יום קודם ר״ה
לבלתי תת מקום למשטינים בתפלות ר״ה ו״ה ולבלתי
היו נזופים למקום ח״ו על בכה ותחנוניהם יהיו נרחים
באמור אכן יתנו לב לשוב אתה ולהתחדש על הראשונות
ואל אלהינו כי ירבה לסלוח והימים הראשונים יפלו אתירו
לו מנזיפתו ונלותיה אעלת: ואשר לא שת לבו את דבר
ה׳ לקום לראש אשמורות אל הרחמים והסליחות לא זורה ולא
חובשה מחלתו ומילתיה כבר אמרים:

ובר מן דין האיש הירא ורך הלבב מעבירו שכירו
ישכיל בלבבו לאמ׳כל בן דעת. כאשר ראה
שקרב זמנו לבא לדין על קב׳ ממונו וכל אבן על נופו לפני
מלך בשר ודם אשר אין בידו טובו וחיי רוחו ונשמתו הנה
הוא מתעורר בלילה ובזום מחפש דרכיו ללכת בתים ומכל
ועץ ישאל ויבקש עצה להנצל ממשפטו וחמתו חמת מלך
מלאכי מות. ואם לתולעת ולא אים מב״ו ובכה יעה׳ האיש
מה לעשות לו בדעתו כי הרב יום פקודתו ודינו לפני אלהי
עולם ה׳ אשר אין דבר נעלם ממנו ואין כסתר מנגד עיניו
ואין נדיך לעדים ורחוק להיות ידיעתו והפנחתו פרום׳ על
כל החיים והן לא קצרה ידו החזקה מהשיב לו כדי רשעתו
אשר אין לפניו לא עולה ולא שכחה ולא משא פני׳ ולא מקח
שוחד: אשר נדיך האיש הנלבב פניו יקבנו פחדור ומורא
יעלה על ראשו ועל כרעיו ועל קרבו מפחד ה׳ ומהד׳ נאונו
ויסי׳ עונו׳ בנפשו יגון בלבבו לילה ויומם להעלות לו תרוכה
למחלתו ושב ורפא לו ויבקש מכל יודעי דעת ומבינו מדע
אשר כח בהם לעמוד בהיכל המלך מלכו של עולם ברם
יגיע תור יום התוכח׳ ואלהה הדין המורא ויוה הדרך יסכון
אור למנא מרגוע לנפשו ובפרת אשמותיו אשר אשום אשם
על נפשו אולי נא ברימים במשפטו ודינו:

ובבן גם בלילה לא יסבב לבו ובב׳ עת דודי׳ ליאיר
עז כמוד וקל כבמר ובבור כאדי לשבוך
שיחה ולדרוש סליחה מתוך כובד רחם לפני אל אלהים ה׳
לכבר עליו ואם ברירו׳ לבו הדע יעתנו לספיל עליו תרדמ׳
ותנומה על עפעפיו יתן כתף מורדת באמור אל לבו היום
יעמוד לב תחזקה ידים כי קדוב יום פקודתי ודיני לפני
שהים ואני אהיה טוכב כדמסק ערם וכבא מטה ולא אידע
ולא אדעד ממשפטו ומחתו הלא תבער ח״ו כאם חמתו
ואימתו היא תבעתני ופתע אשבר ואין מרפא ובבן יקום
ויתעורר בעוז ותעוזמות מפני מלך הכבוד ה׳.

והנינשים אל ה׳ הבעלי תורה ביותר נריבים
להיות זהירים וזריזים לעמוד על
כפסם בבית ה׳ בלילות יותר מפלאר עמוד בתת לבם אל
אל בשמים אשר כב״ יכול הלוך ילך ובכה עליה׳ כמו מאמרו
בספר חופת אליהו אל״ם בן מנסי׳ הקב״ה בוכה על ת״ח
שאינו עוסק בתורה באשמורת הראשונה עליו הכתוב
אומר הדלת תסוב על ציריה ועצל על מטתו ע״כ: ואיך לא
ילבשו הת״ח ירהה וחלחלה בכל מתנים המגיע לכתפים
בהשכיל לבותם את זו לאמר איך נעשה הרעה הגדולה
הזאת למלך ממ״ה הקב״ה אשר עוז וחדוה במקומו ודיקי
ישמחו יעלנו לפני אלהים ויפשו בשמחה. יקרא ה׳ עליו
לבני ולמפסד ואחריו כל ישרי לב ומלאכי שלום מר יבכיון
בגלמו ובעלת תרדמתיכו ולא אחמרו איה ה׳ עושנו ואין
ספק כי דברים האלה ינתקו מורשי לבב מי שהוא בעל נפ׳
יקרה ותמימה המלאה לה דעת וירא׳ת ה׳ טהורה לעמוד
לפני ה׳ לשרתו ולכבד בשמו בבית ה׳ בלילות. ואמרו
עליו על הרב מהר״ר טייטנק ע״ה כי ארבעים שנה לא
ישן במטה מוצעת אלא משבת לשבת ואמרו שהיה דרכו
לישן ע״ג תיבה אחת ורגליו תלויו׳ לבל יחטפנו שינ׳ והיה
קם בחצות לילה ממש ולא היה יודע שום אדם מזה עד אח׳
פטירתו שהיתה אלמנתו על אלה בוכיה ומגד׳ גודל מעשיו
הטובים והסגולות. וכן אמרו על הרב החסיד כמהר״ר
הלוי שהיה בימי הא״ר זצל״ה והיתי׳ דירתו בנפת תוב״כ
וזה דרכו כל הימים בכל חצו׳ לילה היה עומד כנבור כאדי
ומוכב בשוקים וברחובות קריה אל אשר יהיה שמה ימהל
בחצרותיהם וכטירותם לאמר אליה׳ עורו ישנים משנתכ׳
ותרדמתכם הלא תדעו הלא תשמעו אשר שכינת
עוזנו ותפארתנו בולה ומורה ואין מכהל לה ואין מחזיק
בידה מכל בנים גידלה. הטוב לחיות לאחנו בחיים ושקטים
על ערסותינו. והיא תחיל הצעק בחבליה על בית מקדש
אשר היה לפריכת אש ואשר הרגו כמה אלפים חסידים
וחסידות בחורים ובתולות זקנים עם נעדים כמיתו׳ קשות
קומו ונצעק אל ה׳ אלהינו ותנו לאלהיכ׳ כבוד אולי יגמלנו
ברחמיו וכלוב חסדיו והרבה עמו פדות והיה החמיד הולך
ונינעק בדברים האלה אשר מחנקתו תבאר בשרי המומני׳

והיו קמים כולם בחצות לילה לבתי כנסיות ולבתי מדרשות
והיו לומדים התקון חכמות ואחר כך היו לומדים חיים
חיים מהלכותיו כפי הסברתו ים מסם עוסקים בדברי זהר
וקבלה ים מהם בתלמוד וכמשניות ים מהם כתוב נביאי
וכתובים ואח"כ היו אומרים פזמונים ובקשות עד אור
היום והיו מעוררים את הציבור והרב ז"ל הפליג מאד
להלל לשבח גדול חסידותו ואמר עליו שהוא היה מיוחד
ירמיה הנביא אמר לא נמצאו ולא הבטו אחת לחזכם אליו ישראל
ונתה פחד ואימה סיה נופלת עליהם וכדברו אליהם רתת
ומאד פרסת גדולתו על הרב ז"ל בכל העתקת יהו בפרקי
מסורת ר"ח ע"ש:

והרגיל בספר הזהר ירחה מעשים מופלאים
מהרב"י וחבריו ע"ה בענין זריזותם
במצוה זו זריזות עצום ורב וכשדרשתי זה ביתר דברי
כבושים בקהל עדתי אלי"ת לי שמעו ויחלו וקבלו וקיימו
עליהם לקיים כל דבר: אבן ב' אנשים עברים בנים הפבו
עורף ולא פנים לבלתי שמוע מוסר השכל על זה וכעבו גם
כעס. לאמר כי לא יאות להחמיר על העם ביותר בדברים
כאלה האחד אמר כי לא נאמר כל אזהרות החמורות
אלה אשר החמירו חכמי הזהר ע"ה רק לת"ח שבעים אל
ס' חסידים גדולות את קונם אך לא ניתר העם כי כולי האי
ואולי יבינו במקרא ולא ניתן להדרש עצמן על דברים
רק לדרשי ה' ולחוסבי שמו. זה אומר ככה וזה אומר ככה
והתבדך בלבבו לאמר שלום יהיה לי כי לא אחזו עונם אל
מידות אלה אלא בימי התנאים והאמוראים שיתמי האדם.
בבורי כח עומי דבר ואשר היה כח בהם לעמוד על נפשם
להתבודד מעיתם ולקום בחצות הלילה אבן לא כן בדורו
הלו תשומי כח לא כעבר כח לעמוד בחצות לילה לבוד
שינה מעיניכו ותנומה מעפעפיכו אשר כאמרעתה כשבת
ביניכו ובין המות - אז נחלש בחולשת הגוף מאד ובימות ימו
תשתתר וכן לא יעשה והי בהם אמר רחמנא רחמנא לבא
בני. ובאלה רבות אתם רחם רחמתים לרחם נבר:

ואנכי אמרתי אליהם כי הבל פנו פיהם וימינם
ימין שקר ולו חכמו יסכילו זאת כי הנה
ב כמה מקומו בספר ה זהר פירש משקב"ה מה זיר הנשמות
לישראל בחמי הלילה כדי שיעסקו בתורה. וענין חזרת
הנשמות בחצות הוא כולל בין לעמי האדם ובין לת"ח.
ואם כדבריהם כן הוא כי לא מוטל על ע"ה שיקומו לעסוק
בתורה: למה היה שלח הקב"ה נשמתו בו הלא על כרחמו
לומר כי עושה ה' ככה כדי שיתן גם הוא אל לבו לאמר לא
על מנן החזיר קומי נשמתי כי בשעה זו אלא כדי לעמוד
על נפשי להודות לו ולברכו ואע"פי שלא ידע אלא במקרא
או כתפלות ותחנונים וכן יש לדקדק מלשון הזהר פרשת
אחרי מות ז"ל דבעי בר נש מרחמנא דקב"ה למיקם
בגל לילה לאסתדלא בצלותיה דקב"ה וכולי כפולחנא

דייקא

דייקא לומר מאצ"פי מאין לו ידיעה יקום בעוד לילה וסדר
תקון חצות ואחר כך יעסוק בתפלות ותחנונים ומבני כך
לא אמר לאסתדל בהאוריתא רק בפולחנא יהיה מה שיהיה
וכן אמרו בר"מ ברכות נשמ ז"ל ומאן דלית ליה רשות
לאתעסקא באוריתא יקיים קומי רזי בלילה לרחם אסמ רות
ויאמר כמה סליחות ותחנונים ובקשות וכפרם כתהלים
אשר הוא כחשב כליחות בנים ואהלות. גם יוכל ללמוד
סדר המעמדות מלבד הקדבות סדרנם כשם ולא בלילה:
הנה כי כרב' הזה כולן סוין בחוכה אחד חכם ואחד שאינו
יודע בחכמה ולא עוד אלא שמתיראים ליתר העם מן הבב'
יבן כי תמיד כל שיום מלא הבקר ותעבור המנחה המה
פסוקים בעסקי הבלי העולם הזה ומלאוהו גלולי כספם
וזהבם: ולא יזכרו את ה' אפילו שעה אחת ולהם יאתה
בעת פנות מעסקים בלילה לקוכנו חובה עליהם להגות
בתורת ה' ולהתבודד עם קונם בהסמורת האחרונה ולא
בראשונה: כי אז עדין דעתם מצורבבת עליהם מעשים
ואינם כל כך פנויים לא כן הבעלי תורה אשר תמיד לא
יחטו כי אף שבעבמי' לא יענמו עונם חמור בהאשר יש' אתם
תמיד כל הימים כאותם אשר עזבו את ה': ושכחוהו כל
הימים עזבו את ה' לחנוב להם בורות בורות נשברים אשר
לא יכילו המים אחריתם מרה כלעגה וכו':

ואל האים אחר הטוען לאמר כי לא בלה חובה זו
לאנשי תשומי כח כדורות הללו פן יחלו אף הוא
הבל יפנה פיהו אחל להשכיל להטיב ובחשך ילך ובחשך
שמו יכוסה כי הוא מלמין היות עבדי ה' עזובים ונטושים
תחת מקדש השבע ובמסתר פנים ומהם ח"ו ושח מרחות
עינו הנאמר בירחי ה' הנה עין ה' אל ירחיו לאיחלים
לחסדו להגיל ממות נפשם וכו'. ואנו רואים כמה מבעלי
תשובה הקמים מחצות ואילך ועוסקים בתורה וכל הימים
שנה מת עבים הם ברחים וחזקים ואין שום מחלה בקרבם
והכל הוא עזר אלהי עליהם. כי לא על הלחם לבדו יחיה
האדם כי על כל מוצא פי ה' יחיה האדם. ולהפך מזה
מצינו כמה מעשירי עם מעוגנים אשר לא נסתה כף רגלם
הבב על האדמה ויושבים עד ד' שעות ביום כדרך בני מלכים
ופתע פתאום חלו ומותו ואין החולי והבריאות כי אם בידו
ית' והחלש יאמר גבור אני ולא יאוכה אלא רעה כמ"ש
שומר מצוה לא ידע דבר רע שיוסבע כח בנשמתו להיות
נעשה ברוח חדשה. וגם אם ברוחה אינה בני אדם אשר
חלו ונחלשו ע"י כך הבעל נפש טהורה. אל יתלה בשנוה
אלא יתלה באים העושה אותה אולי לא הכין לבו היטב
לעבוד מוכרו ובכל כאשר פניה כדי שיוסבח בבני אדם
במעלה הזאת אז שלא כיון לתת כח אל הסכינה מאהבתו
אותה רק ע"מ לקבל פרס מכמה מעלו שאמרו חכמי
ה זהר ע"ה. וגם כי אמנה יש לבו לומר בזה וכיונא בעבייני
אשר בזה שמא נגזר על אותו האים חולי כבד מאד אשר
רחתה

ראתם חכמתו ית׳ אם יחלה חולי החזק במקדה הרשות כפשט כלו וכין המות כאין מרפא ע״כ גזרה חכמתו ית׳ברך להכילו דרך המכוה ההיא אשר בכח קבולת המכוה מגבא ומכילא ואין פסק ואין פגע רע. וזה מיחבר ה׳ על ידיאין להכיא אותו החולי דרך המכוה ההיא וכן ההקש לזה בכל דבר מצוה אשר תעשה ויקרא לך מקרה רע לו בזה בעשותך אותו אל תפן אל און לאמר מה זאת עשה אלהים לי ואנכי בדרך נחמי ה׳ לשמור לעשות מצותיו כי אם תן לבך שהיה ראוי לבא חולי אחר בכבד מאד ובא דרך האת״ רים קל שבקלים ועל זה אמר מוסר ה׳ כמי ש תמאס ש תקו״ן בתוכחתו פי׳ כי המוס׳ ההו׳ הוא כדי שלא תהיה קן ונכרת בכבד מזה כאמור.

הנה כי טענת הכת הב׳ האומרים להרחיקה כי קנר כח הסכל באפיסת כחתיהם רוח תשאם וסגרה תפיק אותם ואין זה כי אם מרוב לבבם אשר המה הוזים שוכבים על ערשותם כרוחים ועזה כמיתת אחבת שיכתב אשר הורגלו בם מנעורם יחד אבות ובנים וכדי שלא יגלה את נבלותם תולין עצמן בבוקי סריקי דברים אשר לא כן אך האים הנלבב אף אם ירגיש בעבר יהיה במוסכם עמו כי כל התחלות בדברי קדושה הם קשות ענן הקליפה קדמה לפרי והחכם ירגיל עצמו לעבר הקליפה עד שתקבע בלבו מנהג המדה ההיא ואף אם ירגיש אשר חם בראשו ביום הא׳ לא יטשנו ביום הב׳ מלעורר השחר ואז מן הסמים ימיעיהו כמ״ש לא ימצא טוב להולכים בתמים. ועיקר הכל להתגלל לאט לאט שירגיל עצמו שבוע א׳ לקום שעה א׳ קודם אור היום ושבוע ב׳ ב׳ שעות ובשבוע ג׳ עד ג׳ שעות עד שיהיה מורגל בו. ואמרי המוס׳ פירשו אל יקנא לבך בחטאים כי אם ביראת ה׳ כל היום שהכוונה לומר שיקנא אף בחטאים אם המצא תמצא בהם פ״או ג׳ מדות טובות טוב ללמוד ממנו ולקנאות בו לעשות גם הוא כמוהו ביראת ה׳ כל היום. וכמו כן יש לנו ללמוד דעת את האדם המקלים במצוה זו בעבור בערם ודחקם לאמ׳ כי לא יכלו לעמוד על נפשם וע״כ השליכו אחרי גוום דברי חכמי׳ אחרות ירלו ויקחו מוסר מכתבי א״ה וכומריהם אשר מהדרים שיכה כל חבות לילה וגם שאר שבועי׳ גדולים שמסגפי׳ את עצמן כימי הרעה הבאים הורתם. ואף שהם יושבים בהשקט ובטח מכל שכן אנחנו עם קדוש היושבים בגלות המר הזה ובשפלות גדול כי נמצם שחה לעפר נפשינו דבקה לארץ בטרם אשר מן הראוי דמוע תדמע עינינו לילה ויומם מאין הפוגת כי עינינו דאות וגלות עע״ז אשר הכל שמה מנעשה תעתועים מנהיגו מלכי מנהיגה אחרכי ועבדי אל ית״ש יוכר כל כתונים נתוכי׳ המה תחת הנוים ומכבדן מי יגיע הרעה הגדולה הזאת אם לא מרוב מעגלינו ומדמה היתה זאת שפחה כי תירם גבירת׳. ולו חכמנו נשכילם זאת קרעבו את בגדינו לאמ׳ לבו ונשוב׳

אל

אל ה׳ כנוס שק ואפר ואל כיתן פוגת עד יחזכן ועד ימים יחשלים תחלה בארץ. ולא די שאין אמו עומי׳ כן אף גם בשעה המסוגלת לתקון נפשינו ולעשות נחת רוח לאבינו ולקרב את הגאול׳ במהר׳ בימינו אמו מתר שלים לגרד שיכ׳ מתיכעו. ומה נשיב לבוראנו כיו׳ הדין והתוכח׳. ואפר חכמי׳ הבינו כי כל דר אלא נגבה כית המקדש בימיו כאילו חרב בימיו אוי לנו מיום הדין אוי לנו מיום התוכחה אנה מלך את חרפתנו. והאלרכתי בזה מפני שמדה זו היא עמוד לכל העבודות ולא לאנם החמירו בזוהר בזה הרבה פעמי׳ יותר מכל המצוות: ולכן כל אים ישראל יתבור עצמו עליה כמ״ש אין התורה מתקיימת אלא במי שממית עצמו עליה וכמו שאדם עושה המלאות והחבולות בעבין הממון וילך בדרכים מסוכנים ושים נפשו בכפו מקום לסטים וחיות רעות. כן ראוי שיש נפשו בסכנה לעבודת יוצרו וכ״ש שאין בזה שום סכנה כי כשיגיע עצמו לא ידע דבר רע. וכמו שלא חשו ברוח אדם עזה כל הלילה בשמחת מרעות כל הלילה באור אם יגר כמוך ביין ידליקם ולילה לאיש ישימו בשחוק הקובילות והבזריזה לילות עמל מיכו לא יחלק עליהם לילה ותדר שיכתם מיב יכיהם ונב זלה שכתם ובאם להכה אשר בקרבם אשר אינו אלא מר״ף לא יחוסו ולא יריעו ולא ישחיתו מאשר נדרו שיכתם לאמר בחלה עבר על נפשינו כל ראש לחולי וכל לבב דוי כן לא יחוסו על שיכתם לכבוד מלך מלכי המלכי׳ הקב״ה ולא תהיה בהכת כפו נדיקת כי עזבו אותו במחלוה׳ ולא נחלו על שבר יוסף ומשיח אלהי ישראל אכן חלינו הוא כפא ופשעינו הוא שבלם והן תהום ארכה לגלות אתנו לב לעזוב על פחלו ונבדדו שיכתם בעוד לילה בודו וחרטה גמורה לתקן לילות עמל וכעם אשר הכעיסו גם כעם למלך ה׳ צבאות וכראה לי שכמו שיוכיל לחי שלא לו ללמוד לו מפני טירדותיו לו מפני שאינו יודע כלל להסתיק לאחרים הלומדים ויחשב לו כאילו לימד בעצמו כמ״ש ז״ל אילו נאמר אחור אשר לא ילמד לא היתה תקומה אלא אשר לא יקים אלו נאמר עץ חיים היא לעמלים בה לא היתה תקומה אלא עץ חיים היא למחזיקים בה.

כן יש ואיל להם לאות׳ כמי אדם אשר לא עצרו בבחם לעמוד על נפשם בקיום מדה זו גם לזה יש תקו׳ שיכרו כל אחד אים ירא אלהים שעומד בבית ה׳ כלילות ויחזיקו בירו לפרנסו ולכלכלו ויהי להם חלק כתורתו ויוכלו לנאות קנת ידי חובה על ידי האנשים האלה:

ונאי יתן ושיה כדזרות הללו כי נשתכחה תורה זאת מרבת בני עמינו שיכרו בבל עיר ועיר אנשים נדיקים וחסידים אנשי מעשה ירלים ולמים ושפיקו להם כל נורכיה ם. ואז מי שאי אפשר להתנב בסדר תקון חכמ׳ ושאר דרכי הפרישות יוכלון לנאות קנת ידי חובה על ידי שאנשי׳ אלה כדאמרינן כמ״ש פרק ב׳ דקדושין ושאנו

אותו

לאותו כל עדת בני ישראל וכי כולם שוחטים והלא אחד שוחט אלא מלמד שסמכו על אדם כמותו ומכאן תקנו מעמדות. ועל ידי כן יהיה כאילו כל הכבוד מתנהגים כן. רק שיברר לותם אנשי חיל ירא אלהים אנשי אמת שנאי בצע ולא יעשו רק להאבה ולא על בצע כסף כי לקח זה חזיתי בקונר שבלי הרפא משובתם את שבר בת עמי דק שבתו יתן ורפא ירפא ולשון חכמים מרפא: אכן הף אין זאת כי אם בשאר ימות השנה אבל בכל שת וזמן ימים טרחים ואדירים שבין ראש הדש אלול לר"ה ויה"כ לא יוכלון להרפא כי אם חרור יחרדו מפחד ה' ימשפטו ושאתו לקוש ולהתעורר לבקש על נפשם ברחמים והכליחות לפני בא יום ה' כי אז אין תחלת דינו של אדם אלא של הלא חם על יקרא דמלכא כמ"ש כזה בפסוק ויבאו בני האלהים להתיצב על ה' דוקא ונם כי תקון הת שובה ודוי וחלש אשר מוטל על כל איש מאשר חטא על הנפש לא יועילו עשות אותם ע"י הבלו אשר לא חטא בהנה כי אין שליח לדבר עבירה. הנפש החוטאת היא תחטיא את בשרה ותפלתה תהי לחטאת אשר חטא בנוס וכבי ומכבד ולו בכח יגבר איש אשר יעשה טוב ורפה לו. ובלעדו לא יועיל הון כיום עברה וע"כ יאמרו המוסלי' כי עושה שה דומי' למי שנשכו כחש ופולח לחברו למרחוק מקום הרופאים פירפאוהו בעבורו והוא עומד בביתו: אשר אין רפואות תעלה לחלתו וכל השומע ישחק לו ואל כיוצא בזה אמרו אם אין אני לי מי לי. וע"כ אף מי שפוטר עצמו עם חברו לענין מדה זו של קימת חנות על ידי שמח ויקו הייני לענין שכר התורה בלבד. אך לענין הימים האלו לא יועיל לו כי לא נגעו בה מדין עסק התורה וחיובא רק לעורר הישנים והנרדמים בכל השנה שיחשבו מחשבה על שחטאו וישבו לב לשוב בקרב אלה הימים ולקדם אמורות הרחמים והסליחות שבעה על חטאתיהם אחד חכם ואחד רשע כולן שוין לטובה:

ואתה אהובי קורא נעים ה' עמך בגבור החיל חזק ואמץ לבך הט אזנך ושמע דברי חכמים וחזור מתנוך כגבור ערוץ לאשר ונקיים כל האמו' כפרשה כל הימים ואף כי בחדש הזה ראש חדשים לתקו' השבים ההלם יאמר גבור אני ולאחיו יאמר חזק לשוב אל ה' לשחר פני לראש אמורות והסליחות עוד השמש כמרחמי כוד' ימים פונים וכסו הכלים ואל אלהיכו כי ירבה לסלוח ה' עליהם יחיו להתהלך לפני ה' באור החיים.

פרק ג

יתהל המתהלל המכל ודרוש את כבודו ואת גודלו

גודלו יתברך לראה את השם הנכבד והנורא כבאו לצמוד לפניו לשרתו ולברך בשמו ובתחנוניו בשוב אליו להכון לקראת אלהיו במלבושיו המכובדי' לכבוד ולתפארת המלך ה' צבאו' הוא מלך הכבוד בלה. ובדאמרי' פ"ק דשבת רבה בר הונא רמי פו זמקי ומבלי אמ' הכון לקראת אלהיך ישראל ומכאן למדו האחרונים שלא להתפלל יחף רגלים. וכן אמרו בפ' אין שומרין רב יהודה מניין כפשיה והדר מבלי ופשיט לה מקרא דהשתחוו לה' בהדרת קדש ובזיהר פרשת ואתחנן ז"ל מאן דקאים בצלותא בעי לאסתכלא ובעי לכסוי רישיה כמאן דאתיב קמיה מלכא ואיהו זוה פר' נח אמרו מעשה בר' דקס לילא חד למלבי בחורי' בבי' אוזפיזא והוה חד יודאי א"ל ההוא יודאי לר' ר' האי מלא היכי אפשר וכו' ובכל דא לא אכחר ר' רישיה לגביה פתח ר' ואמר הכון לקראת אלהיך ישראל. וכתיב הסכת ושמע ישראל מילין דאורייתא בעיין לאתקנא בנופא ונשמתא בחדא קס ההוא יודאי ואתלבש ויתיב לגביה דר' ואמר זכאין אתון צדיקיא דמסתדלי באורייתא יומי ולילי א"ל ר' ר' הפתא דכוונת גרמך אימא מילך ונתחבר כחדא דהא מילין דאורייתא בעיין תקונא דנופא ותקונא דלבא ואי לאו בערבא סכיבנא ובלבאי אתרבא מילין אלא הא תכיכן אפי' חד דיתיב ולעי באורייתא סכיבתא אתחברת עמיה ואה סכיב' הכא ואנא סכיב בערבא. ולא עוד אלא דבעיין באורתא ותו דכל בר נש דקס לתלבי בחורי' כבלבו לילא דקב"ה אתי לאשתעשעא עם צדיקיא בגן עדן ואיהו יבל צדיקייא דבגן עדן כייתין ליה וכייתין מילין דנפקי מפומיה ומהקב"ה וכל צדיקיי' מתערבין למשמע מילין דאורייתא דילן בשעת דא ואנא אהא סכיב בערבאי ע"כ.

וה' הטוב יכבר בעד כמה וכמה מלכי' מבני הארץ המקילי' בכבוד ה' ולא נגע אלהי' בלב' ובעומד' מתמת' לראש אמורות בימים האלה ובזמן הזה אל הרחמי' והסליחות לעמוד לשרת בשם ה' קמו עמדו לבקש על נפשם ערוש מבלי לבוש וכסות. כאשר המה קמים מעצמת' ואין פחד אלהי' לנגד עינם' אל המקו' אשר עמדו שם אל בני ה' צבאות הוא מלך הכבוד. ופקיחי שבהם לבל יהיו לבוז בעיני כל רואיה' בורכי' סודר הרבה סביב לראש' או נאר' כמבני' את ערות' את כלימת' בשו חמש על לבוש ודון כלשם כמתו. ולבשו בשת וכלימה. ומי יתן שוה דיבר ויפתח שפתיו עמה' אם אב אני איה כבודי והם אדוני' אני איה מוראי עמי העיר כבודו בלא יועיל המעט מכם יתר הבו אשר בזית' את כבודי כי תבאו לראו' פני בתפלתכ' כי רבי' מבני ישראל כשיקר מקר' להתפלל בבית' לא די להם התפלל מיחיד וחזן לבד' הם שא שיתפללו כאשר יזדמן כל ראש' המנוסת הקטן הפחות המיוחד לנגוף בתוך הבית ולישן עמו בתשבב הגילם ושאר גופ' מבני כסות ולפעמי' גם מבלי לבוש. רק באשונדתו ובלבן

שעל רגליו ורק יקה מקל וחומר וכדאי בזיון וקנף תהיה בעיניה׳ לנאת חונה לרחוכות קריה בלבושי ההם כי אם יפלביכו אות׳ הכלי׳ . ושימו הנכיף הטהור על ראש׳ לו כובע יפונה ומלביפי׳ פנים עם עדני׳ ר׳ למעלה ופבעה למטה גם בתי הידי׳ גם בתי הפוקים .

גם כי תרבו להוסיף על חטאתכ׳ פשע והטא׳ ונקלותי עוד בעיניכ׳ בבוחכ׳ בימי׳ האחרי׳ החלה לפחר פני ולבקש מלפני רבון מחילה וכפרה . בגאוה ובוז מבלי כסות ולבוש הקריבהו נה לפחתך הירבך לו היש פניך מי בקש זאת מידכ׳ רמוס חצרי . גאי לך בעקבי עבד ב״ו שמרד באדוניו במרד ובמעל כי יתן ש לבו לעשוב ש אדוניו ולהתעבו׳ תחת ידיו ובא יבא להפיל פניו לפניו לבקש רבון מחיל׳ וכפר׳ אשר יגמלהו כרוב רחמיו ורוב חסדיו לקרבו ולא לרחקו על עונו וזדונו כמו פיו יתחכן לו יסר מעליו שבטו הלא כאמ׳ אז יכ׳ לבבו לפני אדוניו באימה ביראה ובחלחל ויכס׳ שחורי׳ ויתעטף שחורי׳ תפל׳ לעני כי יעטוף ולפני אדוניו יספוך שיחו ובכן תיהוי ארכא לשליותו ולמעלו אשר מעל בו ואם הגע בעצמך כי בא בקלו ראש וכס חמס על לבושו בבואו לבקש על נפשו התחת זאת לא יומת כי גדול זדוני האחרון מן הראשון וגרם יגרשהו מעל פניו לאמר השמר לך אל תוסף ראות פני כי ביום ראותך פני תמות וכ״ש וק״ו אנחנו עבדי ממ״ה הקב״ה כי מרדנו בו הטוב לבא להפיל פנינו לפני מ״ה הקב״ה אשר בהיכלו כולו אומר כבוד לשאול מאתו על החטאים ועל העונו אשר הטאו על הנפש ולהבדיל מלביהם בעיניהם לעמיד לפניו בקלות ראש מבלי כסות גם מבלי לבוש כאנשים המרגלים את הארץ ישתקע הדבר ולא תעשה כזאת כישראל . והחכם הגדול מנחם לונזאנו היה מוכיח לבני דורו על ככה לאמר אליהם הלא תדעו את מאמר הש״ב ע״ה הוא היה אומר לא כיבד בן את אבותיו כמו אני את אבותי ומצאתי שביב׳ עשו לת אביו יותר ממני כיבד כשהייתי אני משמש את אבי הייתי משמשו בכלים נאים וכשהייתי הולך לשוק הייתי משליך אותם הכלים ולובש כלים נאים ויוצא בהם אבל עשו לא היה עושה כן אלא אות׳ כלים שהיה לובש ומשמש את אביו היו מעולים מאותם שיוצא בהם לשוק ע״כ . ואוי להם לבריות מה יעשו ליום פקודה באמור להם הלא כיבד עשו את אביו בשר ודם יותר מאשר כיבדתם אתם את אביכם שבשמי׳ כי עשו היה לובש לבושים מעולים בשמשו את אביו ובזאתו לחזן לא יחוש ואתם בשיתם בהפך כאמור וכן לא יעשה וכדאי בזיון וקנף לפני אביכו שבשמים :

וצא ולמד מעשה שהיה בימי האר״י זצל״ה שהיה בזמנו הרב ישראל נאג׳ארה ז״ל והיה נעים זמירות ישראל וי״ל שהגיד עליו האר״י זצל״ה שהיה מיכון דוד הע״ה ופעם אחד בליל שבת קדש היה החכם הנזכר שורר על שולחנו כמנהגו הטוב ורואה האר״י זצל״ה מלאכי׳ לאלפים

לאלפים ורבבות עולים ויורדים בביתו לשמוע אל הרינה כי כל שיריו היו ברוח הקדש ותכף ומיד הסתכ׳ הרב האר״ז״ל שבא מלאך אחד והילך לכל מחנה המלאכים השרויים שם על דבר שהי׳ משורר על השולחן אשר לפני ה׳ כזרועו׳ מגולים וגם על דבר שלא היה הכובע על ראשו : וכשהרבי׳ האר״י ז״ל בדבר שלא אליו ב׳ תלמידי׳ מתלמידיו הקדושים לבלות את אזנו לאמר כי מלאכי אלהים היו משתעשעים אל שיריו ורינותיו ובעבור שלא היה בכבוד על השלחן נהתלקו למעלה וכשומעו החכ׳ הנזכר את הדבר אחזתו רעדה ופיק ברכים והלהלה בכל מתניים ונמר מרעיד ויש׳ בכבוד גדול על שלחנו וחזר לשירו שהיה משמח בדברותיו אלהים ואנשי׳ ותכף ומיד חזרו מלאכי שמים לבא כבראשונ׳ ששים ומחיים משתעשעים שעשוע רב כבמזמורי חתן וכלה והרב האר״י ותלמידו הגדול ז״ל רואי׳ ומפלי׳ לעשו״.

ובמקום אחר מצאתי לתלמידי האר״י זצל״ה . כיצרן בעסק רוח אחד שנכנס בנערה אחת והיה הרוח חכם גדול ושלא שיקראו לפניו לקהרח״ז ז״ל והגיד לו עסק ביאתו ששמע מאחרי הפרגוד מב״ד של מעל שהיו אומרי׳ למי נשלח ומי ילך לנו ויו דיעו לבני יפרל אשר בדמשק איך בעונותיהם ועבירות שיש ביניהם נגזרה עליהם מגיפה בר מיכון ונדיך מי שילך ויודיע להם ויעשו תשובה כדי להבטל מעליהם זאת הגזרה וכשמע החכם הגדול ההוא אמר אליה הנני שלחוני . ואמרו לו לך ואמרת אליהם אשר שמעת ואמר למהרח״ז הנה אנכי בא אליך בדברים להגיד לך לעורר את העם בתשובה ותנומו ביום משמרת ר״ח וח״ל מהרח״ז ז״ל מי המה הראויים להתענו׳ ולהתפלל על זאת הגיב לו החכם ההוא הראויים לכך הם הרב יוסף מאסלון כי הוא איש תם וישר וגם למהרר״ז אבולעפיאה היה טוב אבל הוא בנפ׳ והר״י פינטו ז״ל ואמר למהרח״ז ואקרא גם כן להחכם יפראל נאג״אר ואמר לו החכ׳ לא תקראוהו כי יש דבר מגונ׳ בו שאף ע״פ שהשירים שעשה המה משמחים אלהים ואנשים והם מקובלים לפני ה׳ עכ״ז יש לו גנו׳ בהיותו אוכל על שלחנו מזבח אשר לפני ה׳ בראשו מג ולה ומרקא אדומה עליה לבד וזרו עותיו מגולים כי על כל אלה לא תקראוהו ע״כ . ומי פתי יסור לבבו לבלתי הכין כי ממכון שבתו השגיח הוא יתברך עפעפיו יבחנו בני אדם על כל נעל׳ אם טוב ואם רע ואם ככה עלתה ליושב על שולחנו מה יענה אטם רימה כבד עון אשמה להקל את ראשו מול אלהיו בתפלותיו . וביותר בתפלת ערבית ויותר מהמה בימי הסליחות שהוא זמן שביבה לכל איש אשר התירו לנפשם להבזות כבוד קונם בעיניהם לבא לפניו להתפלל ולהתחנן בראש אשמורות ברחמים והסליחות ולא אמרו בלבבם נירא נא את ה׳ אלהינו להתעטף בכבוד והדר לפני אביו שבשמים . רק כאשר קמו עמדו ממטתם כן בזזו אים לו : ואין ספק כי שביבה

נוחת

נוחות עליהם לאמר גם כי תרבו תפלה איננו שומע כי מכבדי אכבד וכזה יקלו: וגם מלאכי שמים איננו נזקקין להם ועונו לו לאמר כזה לך לעבוה לך קדשי שמי׳ כזית בזוי אתה מאד יבושו כל עובדי פסל המתהללים באלילי׳ כוכבים ומשתחוים על ברכיהם בבית תפלתם ובומרים כאימה ובפחד וברעדה וכפיהם לאלליהם מעשה ידי אדם. אמנו העומדין לפני מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא רם ונשא על אחת כמה וכמה שיש לנו לעמוד לפניו באימה

ובירא׳ה ברתת כפחד וברעדה:

כי על כל אלה הכי אחי אתה אם בעל נפש אתה שיש נא כבוד לה׳ אלהי ישראל וכבוד והדר תעטרהו להתעטר בלבושך ובגדיך החמודות כאשר תבא לעמוד לפרת בסם ה׳ באימה וברעדה׳ ודע לפני מי אתה עומד לפני מלך מלכי המלכים הקב׳ה ולפני כל הנדיקים שבגן עדן אשר המה משתעשעים בתפלה ותחנונים והמה יעמדו מלכי יושר עליך לפני קונם לאמר הפר הפר יוכר בראשית פלא סלח אלהי ישראל למה לך איכה וכולי ואל אלהינו כי ירבה לסלוח כי כך היא המדה כי מכבדי אכבד חן וכבוד יתן ה׳ לא ימנע טוב להולכים בתמים:

ואחרי הכון עצמו לקרא׳ אלהיו יזכור ואל ישכח מלברך ברכת התורה כדי לומר סליחות כדעת רבינו הבית יוסף ז׳ל שפסק שלא יקרא פסוקים קודם ברכ׳ התורה אע׳פי שאומר׳ דרך תחנונ׳ כי כן עיק׳ דאף גם כי ישסוק בתורה אחר הסליחות וכיון שלא אמרה קודם הסליחות קרוב הדבר שישכחנה ולמוד בלא ברכה ואשר כא בסוד ה׳ יכין לברך בעת ההיא כל סדר הברכו׳ יצן אין ראוי לפסיק ביניהם כי קשר וייחוד אחד לכולם מתחלת על נטילת ידים עד ברכת התורה כנודע ואשר ברעו עליהם כי ברכת הנותן לשכוי אין לאומרה אלא ביום: הנה בזוהר פרשת בראשית משמיע שיש לאומרה מחצות ואילך ז׳ל הכי הוו עבדי חסידי קדמאי מכא דמיא הוו מותבי קמייהו ובזמנא דמתעברי בלילא אסחן ידייהו וקיימין ולעאן באוריתא ומברכי על קריא׳ תרגולא כד אקי כדין פלגות לילא ממש וכו׳. ואולי מי שרצתו לישן אחר הסליחות בשינה קבע על מטתו אין נכון לו לומר כל הברכות אז ולא יברך אלא ברכת התורה בלבד דאף אם ישן שנית קבע תו לא בעי ברוכי דלא נתקן רק פעם א׳ ביום והשינה לא הוי הפסק כמ״ש הפוסקים ז״ל לא שינה היום ולא שינה בלילא אף דאיכא שינה ומן אכן אחר הברכו׳ הראשון ישן שנית על מטתו בקבע ישיחם כולל׳ לאומר כשי עוד משינה ביום כדי שתעל׳ הדאלת ברכותיו לשתיקן וכן ראוי לנהוג ובכל האדכתי בספר ארץ חמדה בביאור הדברים הטב הדק בס״ד ואשרי אמנו יעש׳ ואת כאשר יצוה הא משנתו לעורר גם את חבירו אשר המה אנו לאמר אליהם לבו ונפיל פנינו לפני בעל הרחמים והסליחות וכל

הקמים מקול הקור׳ הנה שכרו אתו ופעולתו לפניו ברכת׳ בעבין דוד עם אנשיו כי כחלק הירד במלחמה וכחלק הישב על הכלים יחדיו יחלוקו. ובכר כתבנו לעיל מנהב הר׳א הלוי ז׳ל שהיה הוא בעצמו ובבכורו מובב אלק בשוקי׳ ובריחובות לקרוא את עם הקדש בחכי׳ה ולעורר לבותם ואין ספ׳ כי יותר חיוב מוטל על איש חשוב וחכ׳ כה שתדלו׳ זה מיתר העם. יען כי כמדה זו לא הורגלו בכל ימות השנה עזה כמות אהבת שיחתם ולא יבו אזן להתעורר מאנשי ריקים אשר אינם חשובים בעיניהם למאומה ויעלה הדם כיד הקורא אכן בהיות איש חשוב בעיניהם דברי נשמעים ותכף ומיד יתנו לב לקום ומה טוב חלקו ומה נעי׳ גורלו של עושה אלה.

ואשרי איש ירא ה׳ שיקום ויתעורר לתת כבוד לאביו ולהיות הוא ראשון לנין כי בכל דבר מצוה ותפלה הוא ריז ומקדים להיות הוא ראשון טרם שיבאו אחיו הוא אחוז במדת הנדיק העליון וכמ״ש בזוהר שהוא מתל׳ לאלכא דשדר לכל בני מתא דישתכחו בדוך פלן עד דהיו מזמני גרמייהו אקדים חד ואתא אתא מלכא אסכחיה א״ל בני מתא אן איכון אמר ליה מרי אנא אקדימנא קמייהו והא איכון אתאן אבתראי כדין טב בעיניה דמלכ׳ ואתיב תמן כהדי׳ ואשתעי עמיה ואתעביד רחים׳ דמלכ׳ בין כך ובין כך אתו כל עמא ואתפיים מלכא עמיהון שדר להון כשלם ואי חד לא אקדים לאשתעי קא מלכא לאחזאה בעיניהו דאתא אתיין מיד כעים מלכא אף סבא כיון דחד אקדים ואשתכח בבית הכנסת ושכינה אתיא ואשכח ליה כדין אתחשיב כאילו כולהון אשתכחו תמן דהא דא אזיל להון תמן מיד אתחברת עמיה שכינה ויתבין בזיווגא חדא ואשתמודעא בהדיה ואתיב ליה חדרנ׳ דנדיק ואם חד לא אקדים מה כתיב מחזיב כאתי ואין איש ואין עשרה לא כתיב שלא ואין איש לאתחבר בהדיה לאיהו נבאי כמר״ת איש האלהים בדרגא דנדיק וכאיה איסו מאן דאקדים לבית הכנסת לאלקא בהפוך דרגא עילאה ע״כ:

ואלו היו הנולם מכינו׳ מה ד׳ל בדרגא דנדיק הא מתפלאים ותמה׳ על גדולת המקדי׳ להיות ראשון לכל דבר שבקדושה והיו בכל יום הפבדי׳ נמים כדי להקדים ולהכנס כל אחד קודם חבירו. לא כמו שעושים בוצרים כעם כשאר התפלו׳ וביותר בימים האלה בסליחו׳ כשיקדחו׳ ישאו אם יש מכין עמי אכנס וכמה מהם שהולכים עד פתח בית הכנסת וכשרואים שאין מכין עדיין נזורו אחור יבושו בושת. והאיש הירא וחרד על כבוד ה׳ ראוי להיות נחפז ללכת להיות הוא ראשון כתתו אל לבו לאמר כב יכול ממ״ה הקב״ה ממתין לי סם ואני אתנהלה לאטי דכל כי עשרה קדמא שכינה ואתיא ובכן יתלהב אהבת הבור׳ בלבו ולא יתן שינה לעיניו ומיד יקום כגבור לבכנס ראשון בבית הכנסת א אל המקום אשר יעמד שם אל פני

ה׳. והנה במקצת מקומות אשר עברתי בהם רבים מבני ישראל קובעים תפלת ערבית והסליחות בימים האלה מוץ לב״הכ בחנויותיהם ובבתיהם להיות כי בתיהם רחוקות מב״הכ וירחו מפחד בלילות. והמבשלה הזאת תחת ידם כי רבים מהם בזו את דבר ה׳ לקבוע תפלת׳ם ולא יחוסו על נפשות׳ להביטו ולראות האם המקום ההוא מוכן ומזומן לכך או לא כי כרובם המה במקום הטינופת וריח רע על ב״הכ העומד מנגד ואין איש שם על לב כי גדול עון זה מנשוא וחמור מכל כריתות שבתורה כמ״ש כי דבר ה׳ בזה וכו׳ הכרת תכרת הכרת בע״הז תכרת לע״הב מש״אב בשאר כריתות. וכבר הארכתי בזה בפרק ב׳ דסוכה ע״ש. ולא יכון אדם לבא להתחנן לפני אלהיו על חייו וחיי בני ביתו ומרן בידו להזכיר את ה׳ ברוך הוא ויתר שבחיו במקום מטונף אשר שנא ה׳ אלהיו והוא יהיה בעוכריו להכרית חייו כמ״ש וגם אני נתתי להם חוקים לא טובים וכו׳ לא יחיו בהם והוא דומה למי שבידו אחת עומד ובוכה ובידו א׳ המקבות והבר זל לנתוש ולנתוץ ולהאביד ולהרוס והאי ש אשר נגע אלהים בלבו יהא זהיר וזריז אל המקום אשר יקבעו בחנויותם ובטירותם שיהא נקי ומנוקה מכלי טינוף וריח רע ואז יקבעו שם אותו מקום אל הרחמים והסליחות. ואם אפשר מקום שם בחנר טהור ומנקה מוטב שלא יקבעו שם מקום ויתפללו כל אחד יחיד בביתו ובלי ספק כי השכר הרבה להם יותר מלהם היו מתפללי׳ בעשרה במקום ריח רע דשכינה לא שריא תמן. וכבר אמרו יפה אדם ולא עבר עבירה נותנים לו שכר כעובר מצוה. ואף אם יתכן כי אפשר מקום טהור להתפלל ולא יתפלל נותנין לו שכר כעובר מצוה אמנם הואיל ובא דבר עבירה לידו ופירש ממנה ואין לך דבר עבירה חמורה מזו׳ כאמור וכדבר הזה תלריכו ימים. ואחר כל זה יזהרו בעיקר הכל לפשפש ולחפש אחר איש ישראל ירא שמים וסר מרע נקי כפים ובר לבב להיות שליח נכון בימים השה לומר הסליחות׳ והתחנונים ולעורר לב הנכון לעם כי יבכו ויתאוננו על חטאתם ואשמותם. ואמרו בזוהר פרשת ויקרא אמר רבי אלעזר חמינא לאבא ביומא דר״ה וי״הב דלא בעי למשמע בלותא מכל בר נש אלא אי קאי עליה ג׳ יומין קודם לדבאה ליה ור״ש הוה אמר בבלותא דהאי בר נש דאנא מדבנא אתכפר עלמא וכו׳ ובעובאתא לאסתכל׳ בר נש עלים מכלא דידע אחרוי דמלכא קדישא וידע ביקרא דמלכא דבעי עלייהו בעותא בכוונא דלבא בחכמתא בדעותא דלבא בשליחו כגין דיסתלק דינא על ידוי מן עלמא ווי לאינון דשליחא דלהון לא אשתכח כדקא יאות דהא חובי עלמא אתיין לאדכרא בגיניה ע״כ:

הנך ראה כמה חומר דבר לאינון דשליחא דילהון לא אשתכח כדקא יאות דאדבא חובי עלמא אתיין לאדכרא בגיניה. ומה מאלו במה בוערים בעם אשר נתמ

נתמ כתף סוררת אל אנשים חכמים ויראים ה׳ אשר בשכונתם הראשונים והנוכי׳ לקרבה אל המלאכה לעמוד לשרת את פני ה׳ באימה וביראה ומה בראש זרון לבם הרע יבחרו אים הנעדר מכל מדות שמנו חכמים רע בליעל תחת כי הוא איש הרגי׳ בפיו וכשפתיו שפת חלקו׳ כמתלהלה יורה זיקים בגאונו ובמעט רגע יכחידנה תחת לשונו ואם הנוטע אזן ישמע מפיהם ויבים כי אין שם אלא שנים לו שלשה גרגרים בראש אמיר והמלות א׳ מעיר וב׳ ממשפח׳ א׳ למגל׳ וז׳ למטה ולא יהיה מתכוין שלא כמחרף ומגדף רק שפתיו נעות כעובר על הנאלי׳ ובולע את השם בנעימה ויתר שבושים ותעתועים ושגיאות מי יכין למהר לשלחה כמעט רגע. ובל כן לא אבו ולא בחרו באים הירא ואכם תחת כי דבריו בשפה ברורה ובנעימה קדושה בבכי ואנקה לעיר׳ לבות בני אדם ויאחרו פנמי מרכבותיו ויאריך הזמן שעה א׳ או ב׳:

ויותר מהמה רבים מעמי הארץ בחשיכה יתהלכו וקמו עמדו לראש אשמורות לומר סליחות לעשות כזק מתועלת אשר המה באים ושותקים וכשימצא התחלת הבקשה והתחינה מרימים את קולם בקול ממחה ותבקע הארץ לקולם כאומרם קמתי באשמורת וכו׳ וסדר לך ה׳ הנרקה וכיולא בהם ולו חכמו יסכילו מה שמוכיחין כפיהם רעדה אחזתם שם חיל כיולדה ואחד יחרדו חרדה גדולה ויתפרדו כל עצמותם כי כל דבריו כגאלי׳ אם לאי שהוא בעל כפש יקרה הן גור יגור ונסול יפול חתיתו וירחת שדי על פניו אשר הכניסו גם כעס בפשע ובעירה ומעל׳ מעל בה׳ ולא דע כי המה לא יתנו לב וכחשיכה יתהלכו באין מכין הפילו פשטון של דברים כי אם גם בורמי׳ בקול שירתם לאבד כוונת המכוסים ומעגבבים ומבלבלים כונת המבינים והכנעתם ולא עוד אלא כי בעל פה הם רגים בנחינה אחר השלית נכור ומכין אותו בשוט לשוב׳ עד שאם השליח נכור ירא אלהים יכריחוהו לחזן מהרה באין מכין. הגל שלה לא תתאפק ה׳ לאמר מה מנחת כי עול כי רחקת מעלי הכזה יהיה הגיון אבחרהו הקריבהו נא לפחתך הירכך או היאא פניך הנגרע אמי ממלך בשר ודם תולעת ולא איש כי גי שידבר אל המלך ישמח בלבו כי הגיע למעל׳ גדולה ואילו היה יכול לדבר עמו. בכל יום פעמים אלם או יותר ולהתחבר עמו כל היום ולשכון בחנרותיו כל הימים היה עושה ברנום הטוב וכל הון ביתו יתן להשיב זה כי אין זה עלון לטורח ולגיעה אלא מנוח ושמחה וכשאתה בא להתפלל לפניו ולבקש על נפשך החטאה אתה יגע לדבר אותו המעט ואתה ממהר באמירתו עד שמרוב המהירות אפי׳ המלות אינך מגיע מפיך היטב כדי לנא׳ מלפניהר ולא אותי קרמת יעקב כי יגעת ישראל כי בחמת שמי את׳ מזכירים וקוראים אך אותי אין אתם קוראין כי מי שקורא למלך איכו יגע וכן אינ׳ ברים מדרש אומה רבי יצחק פתח

לא

לא אתי קראת יעקב קשים טרון כל יומא ולא לאי ולאי
קמאי את לאי קשים טרון כל יומא ולא לאי וא"ל חברי אתיא
ולי והוא אמר לית לאא יכול. אבל הבעל מה כתיב ויקראו
כ"ם הבעל מהבקר ועד הצהרים היו"כ יענת כי אמרא:

ומרוע אתה בן אדם כבר עון אשמה לא ראיתי
כגד עיניך כמה לילו' עמל מימ לך בשחוק
הקוביאו' ואחר מיני שחוק וקלות ראש עד הבקר ולא יענת
ולא יעפת ולא חפצת כי נדרה שמתך ויסב' בסוד
משחקים וערבה שיחתך עמהם להתנהל לאישך לאש לאש
כי בזה תמצא מרגוע. ובכאך לפני יענת כי למהר דברך
כפורק עול מעל כבד יכבד ממך כדי לשוב מהר על
מעשיך הכרוחה. הלא בנוהג שבעולם עבד שמרד במלך
כעס ודם ומעבל בו מעבל וברח מהיכלו כתתו אל לבו לשוב
ולבא אל המלך להתחנן לו ולבקש על נפשו מתבאן היטב
איך ומה ידבר וסוקל כפלס דבריו ומסדרים עד שהיו סדורי'
בפיהם שלא יכשל בדבריו ובהכנסו לפניו בומד מרגיד
ומדבר דבריו בנחת בישוב לא בחפזון בכמיה בשפלות
דברי פיוסים וקולו כענני מתחנן ולבבו לא יפנה ימין ושמאל
ובשלת' כא לבקש על נפשך כל המרדים והפשעי' שפשעת
ומרדת כי לבקש מחילה וכפרה עליהם. תלאה ותינב
ותיגע לדבר דברך בנחת ובשפ' רפה ובחרדה בקול הענני
המתחנן ושואל על פתח בבקשה ובתחנונים כדת מה
לעשות על גודל חטאתיך ואשמתיך:

ומה כבדה תהיה לעבד הבא אל אדונו לבקש על
נפשו ויביא פניו בפני אדומו לומ' דברי בחפזון
ובקול רם האם העבד ההוא לא יתחייב ראשו למלך לאמר
הסימו את ראשו: מעליו כי ע"ז אתו האחרון קשה מן הראשון
וכן הדבר הזה אחינו פשעו ומרדנו לאבינו שבשמים
היתכן כי נבא לפניו בע"ז אות. ובחפזון רב לאמר כן תעשה
על כל פנים מחול מחול לנו אלא אלא לנו ואין בפינו שום
פיוס ופלות ויושב בשמים ישחק לאמר על מה זה ועל מה
זה אתה עוסקני לבפר לך זמה מיוך אקח כי תדבר בשוא
רב דבריך אלי כאילו מחוייבני בדבר ובחרטו יבהלמו לאמר
מי כיקם זאת מידכם רמוס חנרי לא תוסיפו לראות פני
לא אוכל און ועברה. ובכר אמרו שתחלת דינו של אדם
בר"ה הוא על הנהיג קלגא ביקרא דמלכא כמ"ד ויבאו
בני האלהים להתיצב על ה' ואיך ונמה יהנו קלגא ביקרא
דמלכא בתפלתם ובתחינתם בימים האלה והוא יהיה
כבינור נעשה קטינור אליהם בתחלת דין משפטם
ביומא דדינא ואף נם זאת מ"ש בזוהר פנחס דאיתון מסיין
דאבלין מילין בהלעגה ולא טוחים איתן בטוחנות זדילהון
ובשיהון מה כתיב בהו הכסף עורים בין שיניהם ואף ה'
חרה בעם וכו' והאבשים האלה אשר אמרו ללשונינו נגביר
לאגר מילין בהלעגה איך ישא ופניהם אל אביהם שבשמים
לאגר אגור לנו היום בדשת י"ג וכו' ה' אל רחום וחנון

וכו' ויתר דברים לעורר את הרחמים בפיהם הפנו עליהם
בלהות לעורר חרון אף תר שבעה על דחזי לתזייה כמ"ש
הבשר עוריהו בין שיניהם ואף ה' חרה בעם. כי על כל
אלה הבעל נפש היפה המלאיה לה דעת וירא את ה' בשורש
אל תבא נפשו וקהלם לא תחד כבודו ומודא יעלה על
ראשו בעומדו לומר הרחמי' והסליחו' כאומרו לאשלאם שפה
לפיו סביב אות כאות תיבה בתיבה ובשפל קול התחי"נה
בעמי שואל על פתח בבקשה ובתחנונים הלוך ילך ובכה
ומבכה אחרים עמו ולבם אימה וירא בהתחילו מזמירי
התשובה כי כל דבריהם כנחלי אש לנמי שבבע אלה"ים
בלבו ויאמר בנפש מרה כי פשעי אני אדע וכו' לך לבדך
חטאתי וכו' כי כח סגולת המזמירים החלו לעורר מאד
לבות בני אדם לשוב אל ה'. וכן כשיאמר לך ה' הנרקה
ולבו בושת הפנים ישית את לבו להבחין חסדו ונדקשו ית'
את האדם לקבלו בתשובה אחר שהרבה עון אשמה וימנו
פשוטה לקבל שבים עם היותו מחוייב לעונשים קשים
ומרים מנד הדין מנד עונותיו וכן כל כיוצא בדברים כולה
ישים עיני השגחתו וכוונתו בקורא את כל הדברים אזר
מוכיח ובטח בשפתיו ואל יקרא אותם מצות אנשי' מלומדה
גם כלא דעת כי הם דברים אשר כל המשים לב עליהם
נמס כל לב ורפו כל ירים וכל ברכים תלכנה מים.

ומי יתן ויכתבון כל מדר הסליחו' להתון העם בלשון
לעז למען ישמעו וירא ולמדו להכניע לבבם
הערל. ואל יעובו לבסלה לאומרו בבחינה דרך ערהי כי כל
דבריו מתלהבים לב השומע וקורבים סגור לבבו ואם אבן
הוא נמוח ואם ברזל הוא מתפוצץ ועיקר הכל תלוי בש"ן
לעורר בבכי ואנקה בנפש מרה לא כמו שנהגו להרים קול
בתוך' וקול זמרה רק בבכי ואנחה ולעורר לב הנבו' באחדה
דברים לנוגעים בלעז בין פרק לפרק להעיר את רחם
לשוב מעבירות שבידם ועיקר התשובה והתעוררותה הוא
הבכייה והדמעה כמ"ש כל השערים נגעלו חוץ משערי
דמעה. ובזהר פ' ויחי אמרו ז"ל כל כ"ב דאושיד דמעין
קמיה קב"ה אף על גב דאתגזר עליה עונשא אתקרע ולא
יכיל לשלמאה כיה מנא לן מלאה וכו'. ועוד כפ' שמות ז"ל
אר"י כל מילין דעלמא תליין בתשובה ובבלותא דעלי ב"ב
לקב"ה וכל שכן מאן דאושיד דמעין בבלותא דיליה דלית
לך תרעא דלא אתלין אינון דמעין מה כתיב ותפתח
ותראהו את הילד והנה נער בוכה ותפתח דא שכינה
דקיימא עלייהו דישראל כאמרא על בנין והא פתחה
תדיר בזכותיהון דישראל כיון דפתחא ותראה את הילד
ילד שנשועים דאינון ישראל דאשתאן קמיה מדיהון בכלא
ומיד הדין בתשובה ובכאן קמיה כבכא דבכי קמיה אבוי
מה כתיב והנה נער בוכה כיון דבכי מתבכי כל גוזין
קטין כישין מה כתיב ותחמל עליו וכו' אהאי מאן דנלי ובכי
ובעיק עד דלא יכיל למרחם בשפוותיה האי גלותא שלמתא

היה ולא עולם לא הדרא ריקנייא ע"כ וכמו שהאדכנו בטעם הדבר בפרקים הבאים בתפלות ר"ה ויו"כ. ושליח ציבור ר"חכם וחסיד בימים האחרונים האלה בכל פעם שהיה שומע לומר הרחמים והסליחות זה דרכו להיות מפסיק מן הפרקים לדבר בלשון לעז בקול מר ואמרה ולהרים קול בבכיה ואמר אליהם אחיכו בית ישראל שמעו הביטו וראו וחוסו על נפשיכם ועל דם נפשות אביכם עם בני ישראל שובו שובו מדרכיכם הרעים קרעו לבבכם בבכיה לעורר אלדפוק את שערי הרחמים וגם אנכי עמכם אשא בכי וזהי עמכם כי נפשי מרה לה מאד וכן כל כיוצא בדברים האלה היה אומר לעצמו בפני הצבור כמדבר עם נפשו לאמר נפשי נפשי איך המיתותיך בידי הבת היקרה איך עקרתיך ממקום החיים והקודם למקום המות והטומאה איך לא חסתי עליך באופן כי כל שומעיו אחד יחרדו חרדה גדולה עד מאד ובשו כל העם בבכיה גדולה וכך היה אומר בפעם בפעם קוד' ועבור ואומר באימה ובירלה ובחרדה על בכי ואנק כל הקהל בצירוף ולא זז מעם עד שנעשו כולם בעלי תשובה. ואשרי העם שככה לו אים על הבדה לעורר לבותם בתשובה ובלי ספק כי השליח ציבור באלה הימים מעוררי את הרחמים ועת שערי רצון להם נפתחים. לא כן דבים משלוחי צבור אשר לא יזכרו ולא יפקדו ולא יעלו על לב לעולם חטאתם ולא ישובו משיחתם להוריד אפי' דמעה א' ועל ידי כן גם לב הצבור שמו שמיר ושית ועליה נאמר כד רבינו רעיא עלי ענא עביד לה גנידא במייתא כמו שהאדכנו בזה פרק ב' דיו"הכ. ויהי"ת גם המה חיובא רמייא עליהו לעורר לב העם בימים האלה ולקום ברא' אשמורו' לומ' הרחמי' והסליחו' ולהתעורר בבכי ומספד כדי להכניס לב הצבור עמהם וללמוד שיהם אחד הסליחו' דברי כבושים בספרי חכמה ומוסר המכני' לבות בני אדם:

וריב לי על רבים מבעלי תורה שבדורינו אשר הרו התר לעצמן לאמר שיתר טוב תלמוד תורה מלהרבות הרחמים והסליחות וע"כ בחרו המה אף בימים האלה לפרוש עצמן מן הצבור לבלתי הבטל מלימודן לבא לומר הרחמים והסליחות. ואם כוונתן מפני כך תעבו במושבלם ובבר אמרו זמן תורה לחוד והא דקרי ר' זירא לרבי ירמיה מסיר אזנו משמוע תורה גם תפלתו תועבה היינו לפי שהיה עוסק בתורה וכא להפסיק אבל לא אמר למי שפתי המנוחות לפניו דודאי בכי הא נוונא כולי עלמא מודו דזמן תפלה לחוד: ומה גם למאי דכתב הרי"ף דהיינו דוקא למי שתורתו אומנותו ובדורינו אין לנו מי שתורתו אומנותו דהשתא רי אמר על עצמו כנון אנו אין תורתינו אומנותינו אנחנו אזובי קיר לא כ"ם דפסיטא ופסיטא דמחויבים אפי' אם עסוקי בתורה לבטל מתלמיד לבא להצטרף עם הצבור לומר הרחמים והסליחות יחדיו יהיו תמים עם הצבור. וכבר אירע מעשה לתלמיד אחד מתלמידי

מתלמידי הרמב"ן ע"ה שכפשו חפקה בתורה בחשק כפלא וכמעט לא נתן שינה לעיניו ותמיד עיניו ולבו אל הספר ולא היה מתפלל מרוב אהבת התורה והיה הרמב"ן מזהיר אותו תמיד לאמר לו אכול בשבת אכילה ותיפן בשבת השינה והתפלל תפלתך בשעת התפלה ובשבת התורה יהיה עמך ותשמרך אך לא תפשע עמה כי התורה תתבע עלבונך לפני הקב"ה ותתעצם על זה ח"ו על כן הזהר בתפלה ולא השגיח התלמיד על דבריו ולא שם אל לבו ולא היו ימים מועטים שהלך התלמיד אל השוק לקנות איזה דבר וכאשר שב אל ביתו מצא פרש אחד שוכב עם בתו הבתולה בחונם ע"ג אותה השלחן שהיה לומר תמיד עלי' עתה אבל עליה ימים רבים וא"ל רבו ע"ה הלא אמרתי לך שתהיה אזיר בתפלה שתקנו חז"ל שצריך האדם להתפלל בכל יום יהי רצון מלפניך השם אלהינו ואלהי אבותינו שתצלנו היום מאדם רע ומפגע רע ומאדם מדון לא שמעת בקולי כי על כן באה על בתך הנדה הזאת. ומשם והלאה הכיר התלמיד כי השגחה פרטית היתה בבון ביטול תפל'

ויסוב להתפלל בכוונה רבוויה וכ"ה אירית רב:

והנה כן הדבר הזה בימים האלה ובזמן הזה כי הרחמים והסליחות הוו לנו לעשים לכל הסכה בולה על כל הנרה שלא תבא על הצבור וכמו שסידרו קבל נלותין וכעותין בעידן עקתין ויתר דברים אין כפק כי המתרפלים מלאומר ידחקו מן הפורענות יען לא הקדימו תפל' לנרה וכמעט שהיה ככז': ואשר אמרו כי לא נאמרו האזהרות הללו רק לתפלו' הקבועו' בכל יום לא ש הרחמים והסליחות שנתקנו על כפרת האשמו'. יען כי בכח לימוד תורת יכופ' להם הכל כמ"ש אם יתכפ' עון בית עלי בזב' ומנח' אינו מתכפר אבל מתכפר הזא בר"ת.

גם כאלה שגו דעל כל פנים קודם שיעסקו בתורה נריכים להקדים בקשות ותחנונים והרבו' אתשובה וכן משמעות לשון הזהר ז"ל דלבתר דמתחרט מחובו ושביד תשובה יתעסק באוריתא וכו' דמשמע דהא קודם החרטה והתשובה אין תורתו רצויה ומקובלת כאומרו ולרשע אמר אלהים מה לך לספר חוקי וגו' וכן כל אשר בו מוס לא יקרב: ואם בגזלת פוכותיו מכריח אוך יתקרב לפני המלך אדרבא המלך יתרחק וכן אמר התנא אפרי מי שעמלו בתורה ובושה נחת רוח לוינרו פי' שעוסק בה נקי מחטא ובון שאז המלך מפתעצם בו וכתורתו ואז היתה מעלת הראשונים שהית' תורת' רצויה כל כך שהיו פטורי' אפי' מן התפלה מפני שהיתה תורה שלהם נקיה. אבל מי שהוא מלא מבראון גזלת עצומתיו אין תורתו נחת רוח לבוראו והטעם כי בעסק התורה אדם מושך השכינ' עלי' ובהיותו נקי מחטא מנאה השכינה ממוח לכף רגלה בסה ומושב שבו תשב ותמוח כאדם היושב בבבא מתוקן כראוי כן נריכה התורה להיות נקיה בסא מתוקן לשכינה

שתשרה

שתשרה עליו אבל בהיות האדם מלוכלך בכתמי עונותיו אין התורה שורה בו כי אין בו כבוד לבריות לא התורה ולא השכינה כי כל חטא וכל אשם יהיה קוץ מכאיב ומלון מתארת ליושב על הכסא · ולכן קודם נריך שירחץ נזאת עונותיו בתשובה כראוי ואח"כ יעסוק בתיר' וכתב החסיד בעל ראשית חכמה ע"ה שיקח את ח"ן דמיין מדין הנפסק בגמרא ובפוסקים כי במקום שיש ריח אסור לבשו שם בתורה ובתפלה ונריך שירחיק ר' אמות ממקו' שבלה הריח וכן הדבר לעוסק בתורה וטימא נזאת עונותיו פליו כי כל הקדושים העליונים מתרחקים ממנו · וכן נודע כי העונות יקרהו נזאה דכתיב אם רחץ ה' את נזאת בנות ציון וכן אתה מוצא שלא עמד תורה לדואג ולא לאחיתופל כי שניהם אין להם חלק לע"הב אע"פי שהיו דורשים כמה הלכות במנדל הפורח באויר כדפירשו רז"ל בחגיגה ומצא אתה לומר שעיקר התורה היא בתשובה והמשפטי ועונשי שלא תלמיד חכם אם חטא גדול משל עם הארץ כמ"ש ז"ל

ששגגות נשפית להם כזדונות :

ועל כן נכון ראוי אליהם להיות המה ראשונים לכל דבר שבקדושה להשתתף עם הנכבד ולעמוד עמהם בכית ה' כלילת לומר הרחמים והסליחות ולשוב ולהתחרט מאשר חטאו על הנפש כמה דברי' קשין כגידין שהאדם רש בעקיבין והוא לא ידע ואשם כי לפעמי' יעשה מצוות שלא לשמה כי מי עשק בתורה שלא בשתמ' להקרא רבי אז נתייהר ובא לבלל בעם ולבלל טעו' כמו שהאריכנו בסוף פרק ח' מיו"הכ בס"ד · ואמה מה טוב יהיה להם כי יזכו את הרבים כי מהם ירחו שחרית ישראל וכן ישאו ליתן לב לשוב בחמור אם בארזים ארזי הלבנון נפל החיוב כל שכן לנחמו חזובי קיר אשר קטנים עבה מתגינו · ובכר העיר מהר"ר אלה"ה על רבינו הגדול האר"י זלה"ה זי"ל ראיתי למורי שהיה אומר תמיד הסליחות שאנו אומרים בחדש אלול באמצעות עם הנכבד תלה במלה שמה ע"כ · ויחזו נדיק ורבי של הרב ז"ל ואל יפרוש מן הנכבד במקום דאמר תפלה ותשובה דרבי דנפשי זכיתיהו ונפשי בדחמי והן אל בכיר לא ימאס ·

פרק ד

יהמו הרחמים והסליחות הנאמרים בקרב הים ולב עמוק בשיתו לבו אליהם להבין ולהשכיל כל אשר יבטא בשפתים דברי הרנוים והוידוים אשר כל דבריהם כנחלי אש כל הירא ורך הלבב אשר נגע אליהם בלבו היה לבו כדונג נמס בתוך מעיו כי יהם לבבו ופחד יפחד על חטאתו ואשמו אשר אשם לה' ומעתה על לחייו כי יתחמץ לבבו ובליותיו יפתונו בקריאתו כהם אחכן

אחכן דברים הרנויים אשר הוא מתרנה לפני קונו אשר כם ירחה שבלותו ומיצוטו כעברה דמתחנן למליה והכה כשיחכן עבד לאדונו לא יהיה קולו ברבר כקול הקול' כם' דברי הימים למלכי מדי ופרס אבל יהה קולו כמי שבוכה ומתאנח ויעשה תנועות כראשו או בידיו ובשאר איבריו כמנטע ער ומיגר עד שאם יעמוד שם מי שאינו מכין בלשונו כלל מקולו ומתנועו' איבריו בלבד ידע ויכיר שהוא מתחנן לאדונו ושואל מחתו לכבר עליו כן כשיעית כל איש ישראל הבין מה שמניח בשפתיו בתחנוניו לפני בוראו יהי קולו ברבר על הדרך הזה ונמצא קולו ופיו ולבו שוין דומים זה לזה ומקולו ייכר ויראה כונתו ולבו · לא כן רבת מבני עמינו ההומים בפיהם הרחמים והסליחות וכל ידעו מה בנפשם עפות מנפשים ומבנים כי קול דברים הם אומרים ותמונה הבנת המלות ושעמם אינם ראים אלתי הרמת קול ושפתים נעות בלא לב ולב ואין הבדל בקולם בהתחנן על נפשם לפני בוראם לקולם בקראם ברבי הימים למלכי מדי ופרס · ולא עוד אלא שהקורא ברבי הימים מפסיק בסוף כל ענין · ואילו אין מפסיקים בסוף הענינים ועליוני למעה ותחנונים למעלה · ולא יספיקו כי אם בשלא ייכלו לומר יותר בפעימה אחת ואלו היו יכולי' לומר כל התפלה בפעימה אחת היו אומרי' אותה בעצר' בני האדם כי תעדכם כאם להבה ינרם הרע למאד לשלא' מעבור את פני האדון ה' אלהי ישראל ובם כי שפם כחלב לבם ולבם שתו שמיר שית בחין מכין שלא דעו ולא יבינו השכל לבות' פירוש הבנת המלות לבו זיב רשב דרכו אים אין מחשבותיו מתוך דברי הרנויים והוידויים כעשוף לבו בהם אשתולנו אבירי לב כי לא ידעו בהם אם הם תחנונים או דברי הימים ·

ובבר נוח על זה בספר החסידים וכתב כי טוב לו לאדם שיתפלל בלשון שמבין משיתפלל בלשון הקדש בלא מבין · ועל זה נאמר על אשר לא ידע בבר לאמר קרא זה ואמר לא ידעתי ספר ואמר ה' יען כי נגש העם הזה בפיו ובשפתיו כבדוני ולבו רחק ממני ותהי יראתם אותי מצות אנשים מלומדה שמתפלל ומתחנן בלא מבין מה שמניח מפיו ושפתיו וכתיב ולאבדה חכמת חכמיו ובינת נבוניו תכתתר מדה כנגד מדה האחל ולא ולמד להבין פי' מלות התפלה אשר יתפלל ישבת' אלי ואל ד' ומה יאותום האדם בסוף כל התפלו' לומר יהיו לרצון אמרי פי והגיון לבי · ולבו ומבפיניו ריקים והלא זה נגאי בדול שישאל דבר לפני בוראו · על לבו ומבפנו ולבו כל עמו כי לא ידע ולא הבין מה אמר בתחינתו ועל מה כיקש כדברי הסבר החתום ועלינו לשבח לאדון הכל מקור החכמ' אשר התחכם בכוחו לנוותינו מצות התפל שלא כתב והתפלל' אלי או תצתיר אלי או שאל ממני ואתנה וכיוצא בזה אבל אמר ולעבדו בכל לבבכם להודיענו שאינו מצוה במצוה זו

על

על הדברים בלא הכנת הלב מה שמוציא בשפתיו אלא להשכיל לבותם מה שמוציאים בפה. ומי שיביא לו הכנת הלב בדברים הוא יקיים מצותו ומי שיביא לו הדברי בלבד בלא מבין לא קיים מצותו כי לעובדו בכל לב ונפש ולא הדברים כאופן כי אילו היה אפשר להביא לו כוונת והכנת הדברים בלב בלא דברי היתה מצותו נעשית כי על כן הסכימו גדולי ישראל כי עיקר תפלת העני בדעת בלשון שמבין מה שיתפלל בלשון הקדש שאינו מבין. ואם מכאן אקרא תפלה לעני כי יעטוף ולפני ה' ישפוך שיחו כי אף כי אין מלאכי השרת נזקקין ללשון ארמית וכ"ש לשאר לשונות אך מי שהוא עני בדעת שאינו מבין לשון הקדש. ולפני ה' ישפוך שיחו כי אף שיתפלל בנוסח שיחו בלשון לע"ז בוחן לבות הוא מבין ושדיף טפי יותר מהמתפלל בלשון הקדש באין מבין מה ידבר לפני ה' **וגם** הלוש בסדר הסליחות הלא תראה כמה רבויים וודויים שמתקנו בלשון תרגום בזמן שהוא כדי יבינו עמי הארץ בלשון תרגום שהיו רגילים לדבר בו ולעורר לבותם כי מתפעלים ביותר כאשר הבה מבינים השבר בלשון הקדש מתפעלים יותר בקינה אחת בלע"ז יותר מעשרה בלשון הקדש. כי על כל אלה נפל החיוב על כל איש ישראל להרגיל עצמו ללמד הבין בלשון הקדש ויסכיל עצמו כדי שיבין בלבו מה שמוציא בשפתיו בכאן להח חנן ולבקש על נפשו כל הימים. וביותר ביקש האדירים האלה בנוסח דברי הסליחות אשר אף המבינים בלשון הקדש תעבור עליהם על קנתם כוס התרעומת והתלונה הנזכר בנבואה בפיו ובשפתיו כבדוני ולבו וכו' יען כי באו בתובה רבויים וודויים בגילות עזות ובלשון תרגום אשר עתה בזמן הזה בלתי מובן לקנת מהם שראוי זכרון אליהם לתור ולדרוש פירוש הבנת המלות וטעמיהם וכל יהיו בספרים עפות מצפצפים באין מבין ומבורף לזה שנפל בהם קנת תעתועים ושבושים בשבת המדפיסים לו המעתיקים אשר מוספין שלא כמדרן ושלא כהלכתן אשר נפל החיוב לכל איש ישראל להבין ולהשכיל ולמדר דברי תחינותיו עלי יוסר דברי אמת מבלי שום שגיאה ושגגה היונאת לפני השליט הבורא יתברך כי בהשתמת נוסח הדבר והנקודה הראויה יהפוך עליו בלהות והוא יהיה בעטריו ותחתיו ירגז חם ושלום. ועל זה אמר ר"מ לעולם יסדר אדם תפלתו וחח"כ יתפלל ואוקימנא בברכות של ר"ה ויה"כ כי כל אדם חייב להסדיר תפלתו בהם להבין אות' לאשורם כדי שלא יטעה לפני מלך מלכי המלכים הקב"ה. כי הנה אדם שבולין אותו לבוראם לדון בפני המלך. יסדר דבריו בתחל' בדקדוק גמור כדי שיהיה שבור בפיו בעומדו לפני המלך לבל יבטל בדבר אחד בפני המלך וכה יחזור עליהם כמה פעמים כ"ש וק"ו שראוי לעשות כן בבאו לעמוד לבקש על נפשו לפני אלהי

המספט

המספט הן גור יגור ופול חתיתו ורחת שדי על פניו בתפלתו ובתחינתו להפוך בה ולהפוך בה כמה פעמים לבל יכשל בלשנו ולא יחטיא אל השערה: והן עתה כמה בוגרים בעם חכמים בעיניהם שמבו על עצמם לומר הסליחות על פה ואז ידלגו כאיל פיסח ושגיאות מי יכין לאמר מקצתן ומקצתן מבלעים בנעימה. ולו חכמו יסכי' לבותם מה טובו ומה יופי של סדר הסליחו' המסור בסדר אלפ"א ביתו"ת ובאי כמספר י"ב אלפ"א ביתו"ת לא פחו' ולא יותר ומסודר בסדר הדברים העומדים ברומו של עול' העליון אשר בא במספר י"ב אותות עליונות ועל ידי סדר אמירתן פה למעה ראשם מגיע השמימה לעורר אותם האותות אשר בא רמיזתן לכל א"ב וא"ב. כי על כן נצרך לה זהר לבלתי תת מגרעות ח"ו בסדר הא"ב ולדקד' בהם היטב כי מועל בקדשי שמים ולא עוד אלא כי ע"י מרוכת לשונם בע"פ המה מחרבי עולם באשר רחיתי ושמעתי כמה מהם במקום הן אומרי' לאו ובמקום לאו הן. ושמעתי באומרי' במקום לפנים לא נוכר אל ואחרים לא יזכה. הדבים יבאו רחוקים בדבר המלך מלכו של עולם ודולגי' תיבת לא ואומרים לפנים נוכר אל ח"ו וכיוצא כאלה הרבה וה' הטוב יכפר בעד: **ודו** היא דרך ישרה שיבור לו האדם בסליחו' ובתפל' הימים האלה אשר המה מעזות בנסחת' ובעניי' לבלתי אומרם בע"פ אף אם הם שגורות בפיו ולטול הספר בידו ולהיות שם עינים לראות בספר ולכוין סדר האלפ"א בתו"ת היטב.

ובך דבר שמוציא בפיו יכוין כפי מה שעבר עליו ואחר על זה ויבקש מבעל הסליח' שעבור על פשעיו ויקבל תשובתו ובזה יהיה ארכא לשליחו ואין ראוי לך להרים בקולות ובגעימות בהזכיר כובד משא המרדים והפשעים אשר מרדת בקונך רק ושפלת מאדם תדברי ומעפר תשח אמרתך תשפילנה תביעה עד עפר: ועל כי רבו השגיאות גם בספרים ראוי וכמן לעבור עליהם ולדקדק במסחתם הטב ולהגיה אל מקום אשר יהיה שמה השגיאה. וגם בחור לשונות הזרים וקשים שבזה עבתה בם נדקתם כאשר יבואו לפנים תתבך ונשלח להם ורפא ם ולמען ילמדו ויתנו לב להבין הדברים על בוריין אבאר לך סדר נוסח הסליחות בקיצור ביאור מילות הזרות ויתר נוסחאות כפי מה שבאו הקדמונים חלקם בחיים ושים עיניך בו.

תאמר בתחלה מזמורי התשובה תפלה לדוד שמעה ה' וכו' ושאלם ואנכי נחנתי גם מזמור כ"ו לדוד ה' אורי וישעי ומזמור ל"ב דבנו נדיקים שנזכר בכל אחד מהם שלש עשרה שמות הויה כנגד שלש עשרה מכילן דרחמים שמתגלים ומאירים מראש חדש אלול ואילך בגודש וכבון לאומרם לראש השנה ראשמורות בסליחות לעורר הרחמים.

לך ארוני הגדקה **והנה** הכא בסוד ה׳ יכון לכוין בסוסת זה סס אדנ״י ופס
ס״ג יו״ד ה״י וא״ו ה״י ולכוין ר״ת לך אדני הגדקה
לא״ה כי ימיך פעוסה תכוין סוד סס **יהוה** נקוד נדי
וסגול תחת כל אות כי ההויה הפשוטה גימטריא כ״ן
והנקודה סתתיה מכפרים רכ״ו ומספר זה הוא מספר
תיב׳ ימין מלא יו״ד מ״ם יו״ד מ״ן כי כל הימים פעוטה
לקבל שבי׳ יכון הכא בסוד ה׳ יכוין בג׳ פעמי׳ הנזכר בשמ׳
כאן הנשמה לך הא׳ רמז לבחינת הנפש דעשיה והנשמה
השנית רמז לבחינת הרוח דיצירה והנשמה לך השלישי׳
רמז לבחינת נשמה דבריאה . ובאתמו על שמך ירמוז
על נפש דאצילות .)

הנה בכל נוסח זה נ״ל אתאמו על **שמך**
כי זולת בסוף פסוק נדיך לומר

שמך חטא״ו ע״ם אבותי״ו העוו״ו והרשע״ו נדיך
לומר העוינו הרשענו בלא וא״ו בלשון הכתוב
בתהלים העוינו הרשענו אי״ן כ״ל דב״ר נבל״ם ממך ע״ין
בלבוש סימן תר״ז ובשאר כפרים נחלקו על נוסח כל דבר
והנכון לאומרה כמ״ש בירמיה הממני יפלא כל דבר אל״ל
שום דבר ובפרש בבואה סמוכה לתיבת אין כמו ולרש אין
כל ואין לשבש הספרים **אדני** שמעה נ״ל בהדגות בכתו׳
ירהוי לכל אדם לכוין בר״ת שמעה סלחה הקשיבה ועשה
הוא ר״ת שריפה קדילה הרב וחנק ואותיות שניות שבהם
הוא אותיות עמלק שהוא ס״מ הממונה עליהם . והאים
הרבה יתמהו בבכי מאד באמירתו אותם פן גרם בעונו
להמשר ביד ס״מ לעשות בו ד׳ מיתות אחר פטירתו בקבר
ח״ו ועתה יכוין שמקבל עליו ד׳ מיתו׳ בסוד כי עליך הורגנו
כל היום ולחבר ד׳ אותיות שם הקדוש שהפריד בעונו ואז
תמחה את זכר עמלק . ובפסוק הסיבנו **יהוה** אליך
ראוי לכוין בו בניקוד סגול סוד היחסר
שבט יהוד׳ ברחוק הנה בנוסח זה רבים חכמי׳ בעיניה׳
שלחו יד להגיהו ראשונה בלשון הבה לנו עזרת מצר היד
ה׳ תקצר הגיהו ידך ה׳ לא תקצר ואינו כן כי כל כוונת
המעורר לחתום בלשון הכתוב כמ״ש הישאב אריה ביער .
למה ה׳ תעמוד ברחוק וכיוצ׳ וכן מגד דלת הבי׳ הזה בלשון
הכתו׳ היד ה׳ תקצר אבל יד ה׳ לא תקצר לא מל׳ הכתו׳ הוא
וזא״ל שמי׳ הגיהו עוד למה תיעון וכתבו הבה לא ימו׳ ולא יישן
ולא עלתה על לבו כך אל המסדר כי אחר שיאמר עורה
אדם ימינו בגלות ישן ומדבר לנוכחו איך יאמר הבה לא ינו׳
ולא יישן שלא לנוכח ואם יקפידו שאין מן הראוי לדבר כך
בתחינותנו מה שיפי׳ דוד הנ״ה בעל התחנונים והתפלות
שהתחנן באלו הלשונות כשיב כולנו ואין למחו׳ הספרי׳ על
ככה ואם באו להקפי׳ לא יפחד מתחנוני הסליחו׳ מאומה .

אל מלכן יושב וכו׳ ומתנהג בהסירות נ״ל בוא״ו
ומתנהג כי ר״ת שלו כמו״ב כבוד ובכבוד
על

על כדוב : ובי״ג מדות יזהל כל אדם להגיעו׳ הפסק אחר
בין ה׳ ה׳ כי מודו רם ונשא ומי שלאנו מטעים אותו עונשו
רב וכמו כן נדיך להזהר להפסיק מענה בין בשם לה׳ כי
בבכוך הוא בטרחא ונדיך לנעוק בקול גדול כדאמרינן
בפר״ח ואיה בעבור בסדרי בשעבר הקב״ה הסיר כפו מעליו
כמ״ש והסירותי את כפי ורא״ו את אחורי ״ הבכינה התחיל
משה לנעוק בקול גדול ה׳ ה׳ אל רחום וכו׳ ואפי׳ עונותיו
מחבים הופך מדותיו יתברך לרחמים כי ברית כרותה
לי״ג מדות שאינן חוזרות ריקם שנאמר הנה אנכי כורת
ברית והם מפתח גדול לבקש ולדפוק בהם שערי הרחמים
בכל דור ודור הן ליחיד הן לרבי׳ ומה גם בזמן הזה בגלו׳
הכל ה זה כי לא בשאר לנו לפני אלהינו בלתי אם תפלתנו
וי״ג מדות אלו . ואע״פי שלא ידענו לרצותו שאין אתנו
יודע עד מה כח המדות ואיך המה אחזקות מכל מקום כל
אדם אינו חייב אלא כפיכורו ומדות רחמיו ילינו בעדינו
לכפר . על נפשותינו ; ואמרו בר״ה ויעבור ה׳ על פניו ויקרא
אלמלא מקרא כתוב א״א לאומרו שנאמר שנתעטף הקב״ה
כש״ץ והראהו לתשה וא״ל כל זמן שישראל יעשו לפני כסדר
הזה אני מחיל להם ואמרו הראשונים כי הדבר קשה שהרי
אנו רואים שבתה פעמים אנו מזכירים הי״ג מדות ואין
אנחנו נענים ושמע ה׳ ויתעבר אין נתן ולא יעבור ויעבור
את הקו״ט : ופירשו הם ע״ה כי כוונת יעשו לפני כסדר
הזה אין הכוונה לומר הי״ג מדות בלבד כי אם שיעשו הי׳
מדותיו יתברך שלאחר הקב״ה לתשה אל רחום וחנון דהיינו
מה הוא רחום אף אתה תהיה רחום וכו׳ ועל כי כבר נתת
היא להיות נזכרי׳ ונעשי׳ על כן הדורות הללו שהם נו׳ ירי׳
ולא נעשי׳ ע״כ אין אנו נענים בשונות הרבי׳ : ומ״ש רחוי
שלא יאמר אותו היחיד כל שאומרן דרך תפלה ובקשה לפני
שאין הדבר תלוי בזכירה לבד רק בשעיה שתדבק נפשו
במדותיו ובעשרה בהצטרפותם יחד אפשר שיהיו נענים
עזה רחו׳ וזה חנון וזה אחר אפי׳ וכן כולו׳ מה אין כן ביחיד
ותכלין תראה את נכלות׳ של המתרעלי׳ בימי׳ האלה לבא
אל בית התפלה ואומרים סליחות בביתם ביחיד : וכל מן
דין יש לנערער עליה׳ כי באו בתוך הסליחות כמה תחנוני׳
בלשון ארמי וליחיד אין מל״הם נזקקין בלשון ארמי רק
המלאכים המשורים לנבור מבינו׳ בכל לשון ונם כי הנבור
אינם נרשים למלין מה שאין כן היחיד שנדיך לכל כי כל
כל אלה כל אים ישראל הירא אל יתרשל מלהצטרף עם
הנבור אל הרחמים והסליחות וכבר אמרו פ״ק דתענית
אמר רבי אבא אין תפלתו של אדם נשמעת אלא אם כן
מניח נפשו בכפו פירש שמכוין לבו ופרכינן והא אוקי
שמואל אמורא ודרש ויתנו בפיהם וכולי ולבם לא נכון
עמו ואפילו הכי והוא רחום יכפר ובוא לא קשיא כאן
ביחיד כאן בנבר :

ובוד הי״ג מדות עמוקות כבודא לבאי בסוד ה׳
ולא

ולא כל מחה סכיל דא אכן טוב לכוין קיצור הכוונה
כי תיכת ויעבור ע"כ רי"ו רונה לומר אותם ע"כ
שמות הייונאים מב' פסוקים ויסע ויבא ויט שהם ע"ב שמו'
וכל שם הוא ב' אותיות סך הכל רי"ו אותיות ואנו מתחננים'
בכח הע"כ שמות אלו לפני אלהינו שבשמים לכפר על
נפשותינו ואין לומר שום פסוק בעת אמירתן כי מערב
סדר העניינים וסידרן ע"פ יסודם כמו"ש לבאי בסוד ה':
(הנה י"ב אלפא ביתות יש בסליחות בנגד י"ב פרנסים
שבאמצעות אשר נעשין מכח אתוון כמודע ואלפא ביתא זו
דרחמנא כנגד עתיק. והבא בסוד ה' יכין לכוין בקיימיה
דאברהם חסדים דזא קיימיה דיצחק גבורות דזא: קיימיה
דיעקב הנכנסים בזא עצמו הבקרא יעקב: קיימיה דיוסף
יסוד דזא קיימיה דמשה יסוד' אבא הנכנס בסוד אימא
קיימיה דאהרן יסוד אבא לבדו המתגלה מהחזה דזעיר
ולמטה: קיימיה דפנחס יסוד נוקביה דז"א: קיימיה דדוד
משיחא נוקביה דז"א. בלתיה דשלמה אורות יסוד אי'
המתפס כיסוד ז"א אריס ימיכ אריך אנפין דתמן לא אית
שמאלא כולא ימיכא ואז יתגלה נשמתו של משיח.)

רחמנא אידכר לן קיימיה דאברהם פי' אתה
האל אב הרחמן זכור לו ברית של
אברהם וכן כולם. ובמסכת דרך ארץ אמרו הם כורתי
ברית שכרת הקב"ה להם ברית אברהם יצחק ויעקב מש'
ואהרן פנחס ודוד: ולבן באלו הז' לבו ראוי לגרום קיימי'
אכן ספרים דגרמי קיימיה דיוסף וכן קנאותיה דפנחס
שעות הוא כי פירש קיימיה בריתו שכרת עמהם שתרגום
ברית קיימא. כן כתבו הראשונים אבל לי נראה כי אין
למחוק הגירסא מפני כך כי לפי דעת חכמי הזוהר יוסף
הנדיק מסטרא דברית על כי שמר בריתו ולעומת זה אנו
מזכירים קיימיה דיוסף נדיקא יומטע' זה אין לגרום קיימיה
דיוסף חסיד' ולגרום קיימי' דיוסף נדיק. כי כל אז הדברים
נתקנו על פי שורשיה העליוני' והמדו' האחוזו' בהם ובספר
התקוני' אמרו כי מסטר' דברי' אתקרי בר נש נדיק וכן תיקון
הפיטון בהושענו' זכות יוסף והוא נדיק יסוד עולם. ופירוש
בדיל ויעבור. כמשמעו וד"ל שיזכור לנו ברית אבות בדיל
ויעבור בעבור זכות ויעבור הם הי"ג מדות כמו שתאמר
בדיל שמך רבה ויקירא וזה מבואר. וכן כאה הכוונה בו
לומר בדיל ויעבו"ר הם ע"כ שמות הקדש שכל אחד כן ג'
אותיות ועולים רי"ו כמ"ש למעלה בכוונת ויעבור.

וראיתי כתוב לכוין בתיבת רחמנ"א לד' מלוני
יוסר כעד ישראל אותיות ר"ח כמנין
ביכ"ם ומ' מטטרו"ן וכ"א כדב אביהו העומדים בפרץ
להלין טוב בעד ישראל וטעם הדבר מבואר לבאים בסוד
ה' שהמה נורמים יחוד וזווג מדות העליונו' כמודע אידכר
לן קיימיה דיעקב שלמה הנמ"ר בחיריק כי הוא לשון
תרגום. **והטעם** שתקנו אותם בלשון תרגום מפני
שאין

שאין המלאכים מכינים בלשון תרגום או אין נזקקים בו
ולא יקטרגו עליהם שיכולים לקטרג בשבילן זה יותר מבשאר
העמים שהוא זכות בו בלשון הקדש כמ"ש בב"ר אמרו ישראל
לפני הקב"ה רבש"ע חננו בזכות אבותינו אתה אמרת
לאברהם אביהם עליו השלום אל תירא אברהם וכולי ולייחק
בעת עקידתו כי בשבעתי נאם ה'. ולייעקב כי לא
אעזבך אמר להם הקב"ה כל שכר שיש להם פרעתי להם
לאברהם נטל שכרו ונח לד' מלכים שנאמר ויחלק עליהם
לילה. ייצחק הייתי אותו מתוך עקידתו. ייעקב השבותי
את אביו בשלום וכשאמר מרע"ה זכור לאברהם וכו' אזל
מש"ל הקב"ה לאברהם יש לי עליו שאמר כמה אדע וכולי
ובעניין יוסף יקטרגו מנד שהיה מכיר דבה רעה של אביהם
ובעניין דוד יקטרגו ומענין בת שבע ובעניין שלמה מענין
נשיו הטו את לבבו. ולכן נתקנו בלשון תרגום שאין
נזקקים אליו ולא יקטרגו ואגב שו דשייך בהו קטרוג נתקנו
כולם בלשון תרגום:

רחמנא אידכר לן בלתיה דשלמ' מלכא פי' זכור
לנו תפלתו של שלמה המלך. ותפלתו
היתה כי יחטאו לך כי אין אדם אשר לא יחטא ואנפת כעס
ונתתם לפני אויב ושבוה שוביהם אל ארץ אויב וכו' ושבו
והתחננו אליך בארץ שוביהם לאמר חטאנו והעוינו רשענו
וכו' ושמעת את תפלתם וסלחת לעמך אשר חטאו לך ולכל
פשעיה אשר פשעו בך ושעם אמרו בשלמה תואר זה מלבא
כי לא יעלה ולא יוריד לענין תחינה ובקשה כמו עקידה
חסידא נביאה. פירושו לפי כי המלך נפיש חיליה כי כחו
כח רבים ותפלתו ראויה שתעשה פירות ופרי פירות ומה
שלא אמ' דוד ג"כ מלכא משיחא כמו בשלמה לפי כי
במלכותו נתמלא דיסקום של לבנה ויעב שלמה על כסא
ה' כמו שאמרו חז"ל וע"כ תאר תואר זה בשלמה לבדו:
אריס ימיכ ואנמה פורקנך פירוש ע"ד מאמרם ז"ל
אמר דוד רבש"ע אתה סבור שאנו דוחקים עליך שתקרב
את קץ כשבילנו אלא עד מתי ימיכ ממשכנת שנאמר
למען יחלצון ידידך הושיעה ימיכ ובעבור זה טעם אומרו
פורקנך ולא פורקנו. בכסופי חפין אתיכא למקרי קמך
וכו' רבים הגיהו כאן בדיל דרחמך כפישין אתיכא למקרי
קמך. וטעמם שלפי גירסת הספרים ישאר מל' בדיל ויעבור
כפרר ממאמר בכסופי אפין ונגטרך לרחוק ולהוסיף דברים
שבעל פה ולומר אבל עשה כ"ו. אבל אין למחוק הספרים
בשבילו כך שהכוונה לומר אין ב"ל כי אין לנו פנים לומר
לפניך שתרחם עלינו בשבילנו כי ידענו ה' רשענו אלא
אפי' למקרי קמך רחם עלינו כ"ו כלומר שתרחם עלינו בדיל
זכות ויעבור אפי' לקריאה כזו אנו בחיים בבושת פנים.
אי כמי פי' מחמת בושת אנפינו אתיכא למקרי קמך קריאה
דרך כלל ולא דרך פרט אבל אתה רחם עלינו כרוב רחמיך
בדיל ויעבור ומאמר רחם עלינו הוא מאמר בפני עצמו.

גלי

גלי גבורתך עלן וכו׳ אף כי מדת הגבורה היא מדת הדין הקשה כאן ידבר על הגאולה ע״ד עורה את גבורתך ולכה לישועתה לנו כדי לנקום מאויביכו. ת״ל כי כחרבן נאמר היה גבורותיו לה אמר כי יגלה גבורתו ויפרסם. הדרך שיגלה כן מדרך לומר וכי׳ שיש הודך והדרך עליהו ול״נ שיגלה יכן כי תרגום שיש שו יתרבו׳ ויפרס הוא ושוי. ולא תתפרע כעובדין כישין מיכן פירש לא תהיה נפרע ממנו כמעשים הרעים כי תרגו׳ מעבי עובדי ותרגום רעים כישין. **זוך** אסרי עלן פי׳ אזוך תעדה עליהו. והכוונה לפי שעבירה מכבה מצוה ולזה ולא תתפרע כעובדין כישין רק ימחול אשם כאופן שלא יכבו המעשים הרעים ההם את נרות ואורות מצוותיו ויאיר השי״ת אור טובו שהוא אור מצוותיו עליהו. **זכרון** חפש לן נדיך להדגים הפ׳ שלא חפש דנופה ופירושו פתצ״פי שאין לנו זכות חפש לנו זכיות לזוה מחשבות טובות.

חשוב עלן טבון פי׳ תחשוב עליהו טובות כי בהיותו מחפש לנו זכיות יחשוב עליהו מחשבות שלום וטובות טבון סגיאן חייתי עלן פי׳ הכל עליהו טובות רבות ויש מי שהגיה בלות החית חוש ורחם עלן בסגיו׳ טיבותך כי לפי גירסתנו במאמר טבון סגיאן היה מספיק מכלי שיאמר חשוב עלן טבון ויש לישב גירסתנו שהכוונה לעשות כמו הכותי שאינו שואל הכל בבת א׳ רק מעט מעט כמשא״ל תחלה אמו שואלים שיחשוב עליהו טובות ואחר כך אמו שואלים שיכישם עליהו כפועל: **כבוש** חמתך ורוגזך מיכן רוגזך מלשון הכתו׳ בגבוכדנצר כרגז וחימה ויש מפרשים רוגזך לשון נער כמו ויבא רוגז ומאמר ז״ל קפץ עליו רגזו של יוסף. והכוונה כי לא יספיק בהיות מסלק הוא יתברך הרוגז והנער ממנו כי אם שיכבוש החימה שיש לו עמנו. **לא** תעביד גמירת לן פי׳ אל תעש עמנו כלה כי ימי תשובה אומרים כאן רחמנא כתבינן בספרא דחיי וכו׳ וכ״ל במספר ה׳ כתבינן לא פחות ולא יותר והם מכוונים בסדר המדות הבלוחות ולכן לא יפה עשה מי שהגיה מדעתו להקדים כתבינן בספרא דרחמי ואח״כ בספרא דחיי כי אם לא יקדמו רחמיו איך נזכה לחיי כי המה מסודרים בסדר המדות הבלוחות. והראשון מכוון לאין והב׳ מכוון לחכמה אשר מתין תמצא הנקרא אב הרחמן. ולכן אמו אומרים בו כתבינן בספרא דרחמי וליודעי חן יכין להם לכוין כתבינן בספרא דחיי חוד חסד גבורה תפארת דת״ח עשם סוד הידים הכותבות. כתבינן בספרא דרחמי חסד גבורה תפארת דאמא בספר׳ כ דיקי חסד גבורה תפארת דאימא. בספרא דישרי דגמימי חסד גבורה תפארת דז״ת בספרא דפרקסה טבת׳ ות כי חסד גבורה תפארת דטוקביה דז״ת והם ה׳ פעמים ומזיכן נגד ה׳ גבורות מנצפ״ך הנכנסין ביסוד דטוקביה כתב היוש הדת עולם כנורא. **מחול** ושבוק לחיבין וכו׳ כפורכיני ה ת פירוש

ופיחם מחול ונזוב לחטאים ולעונו׳ וטעם כפל מחול ושבוק לרמז כי לא תהיה התחילה לזמן מה ע״ד סלחתי כדברך וכיוצ פקדי אלת שיעזוב אותם מכל וכל.

נהור טובך אכהר עלן פי׳ אור טובתך האר עליהו והכוונה כי לא יאיר עליהו אור טובות המתרבה כי המה טובות לפי הדמיון ולא לפי השכל וכי כן מבוותדות להפסד כי אם טובך אכהר עלן כי המה טובות באמת. **סעיד** וסמיך הוי לן פיחם היה לנו סועד ותומך וכבל הענין ר״ל סעיד בטובות הנפש וסמיך בטובות הגוף. עבר עמנא אתא לטב פיחם עשה עמהו אות לטובה ו״ל

עבר עמנא כי בפסוק עשה עם עבדך כחסדך תרגם יונתן **עבר** פתח שמיא לבלותין פיחם היה פותח השמים לתפלתו כלומר גם כי יבלו שמים עוזכיהו לבלתי כתון דרך לתפלתו אתה ל״ה היה כותח אותם. בלותא קבל ברעוא פיחם קבל תפלתו ברמן כלומר על גד הרמון כי רגית לא על מד הדין והמשפט. אל ברעוא ר״ל גם שמעשיהו אשם רצוי׳ כוונתיו ורצונו רצוים וז״ל בלותא קבל ברעוא כלומר בבחינת היות הרמון טוב ושר עמך. (ומזאתי כתוב בלותא קבל ברעוא״ל מדי יסוד מ״ק במנא דשתיק ע״כ.)

קבל בלותין ובעותין בצירן שקתין פיחם קבל התפילות והתחינות בעת נחת והכוונה כי להיות הימים האלה ימי רצון ובחתר בעשרת ימי תשובה אמו מתחננים עתה שיקבל מחאתנו גם תפלו׳ שאר הימים אף אם אין הימי רצוי׳ ויציל לנו עתה תפלה זו נשמתפלל אף בשאר הימים לעתות בצרה. יענו לרמן שתפלת ימי הרצון. ומה שלא אמר כאן קבל בלותא כדלעיל ר״ל אם מבד המתפללים לא יתקבלו הנה יתקבלו מבד התפלות והתחינות מבד עצמם כי נכבדות מחבר גם בלותין ובעותין מבד שבמם ולא מבד בלותא. רחם על נשמתין פירוש רחם על נשמתיהו כלומר גם אם לא נהיה כדאים מבד עצמיהו ובוזיתנו רחם עליהם מבד נשמותיהו שהיא חלק אלוה ממעל שתא טבתא חייתי אלן פיחם הבא עליהו שגה טובה. **תוב** מרחב דך פי׳ שוב מחזון אפך רחמיא ולא נהדר ריקם מקמך פי׳ לא נשוב ריקם מלפניך כלומר אם אין אמו כדאין למלאות כל משאלותיהו בהחלט לפחות ולא נהד׳ ריקן מקמך אפם קצת משאותיהו תרצה ותמלא:

אב ישי אשמה וכו׳ הנה **מצאתי** כתו׳ ליראי תחינה זו היא חן יכין להם דרך אלפא״ל כיתא על הסדר לכוין כי אלפא כיתא זו וכבל חרוז ג׳ תיבות נגד אבשי סוד נוקב דאריך וכמקום האמונה חנני ישראל מעתה אחרון אחר כתוב אבשי המבה ומרים כמ״ם הראשונים. ועכיים אל בקשה מיוחדת על אף בלחשם פיר׳ מסכבים האף מדת החסד ולעיכך היא וחימה בתפלתם ונריך לומר אלפא כיתא על הסדר

בלחשם הוחזת שכ"ח כדרך פ' ושמע שהוא על-
פת"ח - פסו הסדר - ולחר כך תמהמ
גודרי גדר כ"ל הפ' בפתח כנגד הגבורה ולפיכך
ומלבל כמו פסו לחזנים מכני היה ח"כ הפוכה כדרך
לרם וכ"ל חלפו הלכו גודרי גדר פ' ויבא שהוא הענוק- לחר
שהיו שופים גדרים ומיגים כך אל תעש עמנו כלה
לתור' ולא על גדר הפרצ' ידבר מיוסדת כנגד הת"ת
כי כבר לחמר למטה קמי' כפרץ שהוא מכריח בין החו"ב
לין - נחתו תעיבי חמה - לחמרו ולפיכך היה ח"כ יפרה
הרלשונים כי ר"ת אלו התיבות והפוכ' בחת"כם והכוונה
נמ"ח כלות' אף על פי שנמתו מדות אלו - ולא יפה עוסי' עמי הארץ הנוהגי'
לומר אנשי לחזנה ביום שני ותעמדו ביום ה'
עכ"ל:

פינות אינו ממה שיחייב התרופה לחכת' ולדרכא זה ממה
שיחייב העדר מניחותה אלא על אופן הבעקה והתפלה
ידבר כי אף כי מטטנו בבעקה גדולה ומרה בד' פינות
העיר ותדופ' לא מנינו ע"ד ההוא עובדא דר' דאזל לכפר
טרפא ואתו לגביה כל בני מתא וא"ל אית ז' יומין דסאלרי
מותב' במת' וכל יומ' אתתקף-לחמר להו אפרשו מנכון מ"ב"כ
מאינון ד' זכאין אתיר לד' סטרי מתא ואמרו כדעות כפייכו
ענייכא דקטורת וכו' וכן עבדו ואתבטל מותנא - ונבומת
זה לחמר גם כי מטטנו בד' פינות העיר כעובד' זו תרופה
לא מנינו - **ועניין** כפלי הדברים הבאים בתחינה זו באים
בבח מבעיהם וכו' פי' המפרשים דהכוונה לומר יש מהם
גבורים לעמוד בפרץ ויש מהם הוחים את הגזרו' ויש מהם
שהיו לחומה ויש מהם זועבים אף בלחשם והמשלו הדבר
לאים לאבר בפרץ פרץ בביתו והנה הוא אים נלבב גבור חיל
ותקיף ומיד השתדל להיות עומד על משמרתו בפרץ ההוא
לבלתי הניח שיבא אדם לגבול ביתו עד שימצא בוני לבנו'
אותו ואם אינו ודיו ונדבר כ"כ לעמוד בפרץ לבל יהיה
לשחוק על ידי שום אדם בלעגל אים אזן שיבנם לביתו הנה
עכ"ז לא נמנע אחוד לבו כאבר יהלו עיניו בידו כי אים בבדי
בא אל גבולו מלקום עליו לדחותו משם ולהוציאו ואף אם
יהיה רפה ידים ולא ישית לבו גם לזאת רק ישמחהו לעמוד
בביתו עכ"ז אינם נופל כ"כ שבאבר ידאה שהאים ההוא
שלא ידו ליקח אזנה חפץ מחפצי ביתו יהיה חובק את ידיו
אבל יתאפק ויעבר כח להלחם בו ולמחות בידו שלא יקח
דבר אם יוכל ואם לא יוכל להניל הכל מידו לפחות יבאר
הרע במעשהו ויתחדל להניל מידו מה שיוכל ואם אל כח
הוא אזן ידו משבת להלא בו אך' לאנשי הבית שיסיעוהו
ואם גם אנשי הבית לא יוכלו לו יצעק בקול גדול כדי
שישמעו כל סביביו ובביתו ויבאו לעזר לו אותו מידו. והנמשל
הוא

בלחשם הוחזת שכ"ח כדרך פ' ושמע שהוא על-
פת"ח - פסו הסדר - ולחר כך תמהמ
גודרי גדר כ"ל הפ' בפתח כנגד הגבורה ולפיכך
ומלבל כמו פסו לחזנים מכני היה ח"כ הפוכה כדרך
לרם וכ"ל חלפו הלכו גודרי גדר פ' ויבא שהוא הענוק- לחר
שהיו שופים גדרים ומיגים כך אל תעש עמנו כלה
לתור' ולא על גדר הפרצ' ידבר מיוסדת כנגד הת"ת
כי כבר לחמר למטה קמי' כפרץ שהוא מכריח בין החו"ב
לין - נחתו תעיבי חמה - לחמרו ולפיכך היה ח"כ יפרה
הרלשונים כי ר"ת אלו התיבות והפוכ' בחת"כם והכוונה
נמ"ח כלות' אף על פי שנמתו מדות אלו - ולא יפה עוסי' עמי הארץ הנוהגי'
לומר אנשי לחזנה ביום שני ותעמדו ביום ה'
עכ"ל:

פינות אינו ממה שיחייב התרופה לחכת' ולדרכא זה ממה
שיחייב העדר מניחותה אלא על אופן הבעקה והתפלה
ידבר כי אף כי מטטנו בבעקה גדולה ומרה בד' פינות
העיר ותדופ' לא מנינו ע"ד ההוא עובדא דר' דאזל לכפר
טרפא ואתו לגביה כל בני מתא וא"ל אית ז' יומין דסאלרי
מותב' במת' וכל יומ' אתתקף-לחמר להו אפרשו מנכון מ"ב"כ
מאינון ד' זכאין אתיר לד' סטרי מתא ואמרו כדעות כפייכו
ענייכא דקטורת וכו' וכן עבדו ואתבטל מותנא - ונבומת
זה לחמר גם כי מטטנו בד' פינות העיר כעובד' זו תרופה
לא מנינו - **ועניין** כפלי הדברים הבאים בתחינה זו באים
בבח מבעיהם וכו' פי' המפרשים דהכוונה לומר יש מהם
גבורים לעמוד בפרץ ויש מהם הוחים את הגזרו' ויש מהם
שהיו לחומה ויש מהם זועבים אף בלחשם והמשלו הדבר
לאים לאבר בפרץ פרץ בביתו והנה הוא אים נלבב גבור חיל
ותקיף ומיד השתדל להיות עומד על משמרתו בפרץ ההוא
לבלתי הניח שיבא אדם לגבול ביתו עד שימצא בוני לבנו'
אותו ואם אינו ודיו ונדבר כ"כ לעמוד בפרץ לבל יהיה
לשחוק על ידי שום אדם בלעגל אים אזן שיבנם לביתו הנה
עכ"ז לא נמנע אחוד לבו כאבר יהלו עיניו בידו כי אים בבדי
בא אל גבולו מלקום עליו לדחותו משם ולהוציאו ואף אם
יהיה רפה ידים ולא ישית לבו גם לזאת רק ישמחהו לעמוד
בביתו עכ"ז אינם נופל כ"כ שבאבר ידאה שהאים ההוא
שלא ידו ליקח אזנה חפץ מחפצי ביתו יהיה חובק את ידיו
אבל יתאפק ויעבר כח להלחם בו ולמחות בידו שלא יקח
דבר אם יוכל ואם לא יוכל להניל הכל מידו לפחות יבאר
הרע במעשהו ויתחדל להניל מידו מה שיוכל ואם אל כח
הוא אזן ידו משבת להלא בו אך' לאנשי הבית שיסיעוהו
ואם גם אנשי הבית לא יוכלו לו יצעק בקול גדול כדי
שישמעו כל סביביו ובביתו ויבאו לעזר לו אותו מידו. והנמשל
הוא

תמהנו מדעות תמיד' (מ"כ דא"כ זו היא
זו מיוסדת על דאריך)

אותיות תש"רק רמז לפסוק אשר"קה להם ומקבצם וכא
מקושר אל מאמר שטטנו בד' פינות תרופ' לא מנינו וירמה
כי עם הוא' שטטנו בד' פינו ותרופ' לא מנינו עכ"ז הוא
ברחמיו ישרוק לנו ויקבצנו - וכפל הדברים רמז לד' גלות
כי על גלות מגרים רמז באומרו תמהנו מדעות כמ"ש
ויריעו אותנו המגרים תשש בחינו מגרות רמז על גלות
בבל לפי שהוא ההעתק מן הקנ"ש הקנה מן קנה המלכו'
והממשלה אל קנה מדת הסבלות - שהנו עד למאד רמז
לגלות יון שהשחירה פניהם אל ישראל כשולי קדירה ועל
גלותינו גלות אדום אשר הכביד אמר שפלנו עד עפר
כמ"ש התנערי מעפר - ומאמר ויעמוד מלין טוב לגדקנו
יש שהגיהו ותעמיד מלין טוב יען כי מי ערב ש לנו לנפש
אלינו ית'ברך מבלי שיקריבהו ה' ועוד כי נראה כי אנחנו
נשענים ח"ו על המלין הטוב ההוא והלא נרשיכן כירושלמי

דברכות

דברכות ומי בוי נדול אשר לו אלהים קרובים אליו ואמר כ"ו
יום פטרון אם באתה לו נדה אינו נכנס אצלו פתאום אלא
הולך ועומד על פתח חצרו של פטרונו והוא קורא לעבדו
או לבן ביתו והוא אומר לו פלוני עומד בפתח חצרך אבל
הק"ב אינו כן שלא אומר אם באתה נדה לך לא תצוה לא
למיכאל ולא לגבריאל אלא נוח ואנא עבי לך הה"ד והיה כל
אשר יקרא בשם ה' ימלט וכו' כנראה מתוך המשל כי אף כי
אינו קול לעבד רק שהעבד יקרא לאדון אינו ראוי אבל השם
יתברך בלתי לה' לעבדו ואין כאמר ויעמוד מבעמי ולבאורה
דברים של טעם המה אבן יש להתעמד בירסת הברים כי
מלין טוב הנאמר כאן לא על מלאך ולא בל הסדר רק על
אדם וכו' אז מבוה אבר הזכו והמבוה ההיא הוא המלין טוב
ביעמוד מעבמי לבדקו לפניו ית"ב וכבנין מ"ש בדרך
ז"ל עביד כר בם פקודא דאורייתא ההיא פקודת בלבא
וקיימא קמיה קב"ה ואומר מפלגיא אנא דעביד לי וכו' וכן
במסכת הבוף מבוה אקבה לו פרקלטו אז וכו' ובל זה ידע
בל בוגלו אין וכמבוא בבר יסבר עליהם אחות בעוריהם
ובעבע רב ואבילות בל עבירות בוריהם ובורם מחזיקים
בטומאתם בם עד זקנה ושיבה - והמה לא ידעו ולא יבינו
כי המלין ביבותם הנר הנורר בשמים ממבגל לדבא תחת
דגלא בל אסירי ויקי הטון אבר הבו על הבסא ולא עור לא
שיאמרו בתחינתם חתום פי פטון וכולו ויעמוד מלין טוב
לבדקנו בלי תקון מעשיהם כי הלא יקבוף ה' על קול לאמר
הן בעונותיכם בבבדתם ולא בם יסקר בבקשם ובבא ובם
הבסן בתובם - אבן בל ידי הבבי ואת בוב בחומר הרחמי
והסליחות עור מעט ואין רשב ובא הבטן מבם פמ"ה
והאפסוף אשר בקדבו:

אלהינו ישלחו אבותינו ובוריבו חבן ובבין בי
ל תבשב עמבו אלבא ביתא זו היא
בלה וכו': הבה תחינה א היא דבוקבא דאל"א בבוד אל"ת
בבויה על אותיות אל"ת ב"ם וכו' ב"ם וגרמז בו הבולה דיב
וע"ב רחוי להבסי"בה ב אותיות דאל"א דבוקבא בם ד
ב' אותיות לא בבו שבשו דבים תבודה תתיר סודך עים
מעבמי הארן שאינן מתבוונים מעבמי בליאיך הם ב"ה בבם
הדברים בהבן ומפסיקי בבקו' הוא היסוד שלך ואז זה
שאינו רחוי להפסי ובומבי בבקו' דע את אשר ידשך בסו'
שאין רחוי לבמוך והמבסיל מבל ודע אדם ובל ידי זה
עמוד על בוונת בנקל - ובבל תשיב לבנרן
בבא תובחה בנרך - ואזר ואמר אסירי התקוה ב"ב
בשתך לחקור מוסר ירמיה לת"ש בזוהר ענבר בר בם על
תדא פקודא דאורייתא ההיא עבירה סלקא קמיה דקב"ה
ואמר אנא מפלגיא דעבד לי ובקיימא קמיה לבאבא ליה
הה"ד וירא ה' ויבאס מבאי וירא ההיא דקיימא קמיה אי יוסי
אמר מהבא בבתם עונך לפני ולבונת זה אמר בתחינה
בבא תובחה בנרך שהיא שעבור אשר תבא את בבו' בנרך

להתיבה עמך עלינו ולקטרבנו לפתחה זכרנו כמ"ב
לבנאה ליה אז שמינו מספרך אל תמת - ואח"כ אמר
בשתך לחקור מוסר פיחם לחקור באיזה מוסר תייסרנו
דרמך יקדמו רוגזך - א"כ הבוונה היא לבשו' כדרך הכותי
שתחלה שואל בבל ואח"כ אומר בבל בלא פתא נכיב לבא
וכך אנו שואלים תחלה שלא ימחה שמינו רק שייסרנו
ברגוזך לת בפשינו ושמור ואחר כך אנו שואלים תמינו
עוד בבשתנו לחקיר אותנו במוסר בייסורין בם בזה
דאמרו יקדמו רוגזך שלא לבמרק עונותינו בייסורין דלית
מבשיב בשוק פיחם בה ביטוק מעשינו הרעים והלבים -
קרב נדק מאלך מוד שבמך כי אתה חסיד ומטה בלבבי
חסד - הורנו בזעקנו לך וכו' פיחם אבינו מלשון ברכות
הוא - ולכן יפסיק בין הרגו לבדקנו לך וכו' ור"ל בשאנו
מזעקים לבמך ואין תפלתנו מתקבלת להיות בשפתותינו
ודברו שקר לשונינו עולה תבנה אתה ה' בו ושלתנו
במפגיב בלומר בזבות הבבוא אז הבדיק המפגי' בתבלה
בעדינו אשר בל יבינו לא יבבא לו שון אשר חטא
בלא בם אבחנו בבקים - ותשיב שבות אהלי תם יבו' פי
הוא בית המקדש המיוחס לאים תם יעקב - כמ"ש ויעקב
אים תם ובן אז"ל הקב"ה אני בונה אותו ובקרא אותו על
שבן שבאמר אל בית אלהי יעקב: ובן אמר הכתוב הנני
שב שבות אהלי יעקב: זכור נאמת וכו' פי' זכור מה
שאמרת והבטחת והוא מלשון באים ה' עבדות לא תשכח
מבי זרעו שבא' בי לא תשכח מפי זרעו ולבן אותם תעיד
תתיר על שם שבתו' מוד תעבודה אתים תורה בלמודי הוא
מבקש מהשי"ת שיתיר אותו אותם ושלא אליהו התשבי
לבלות לנו ליסוד סודי התורה שהם סתומים מ"ב בשמו כמ"ש
בבמבורא על תי"קו תשבו יתרן קושיות והאות - שבור
מבן הסהר בי יחזיר את הסנהדרין לבשבת הבא בתחל'
כמ"ש בדרך אבן הסהר כתוב שדרשהו בפרק אחד חבו
ממבות - יה דע את אשר ידעוך פיחם רחם על הבריות
אותך ומקבלים אלהותך והוא מלשון ודע אלהים מבר את
הבוי יבו' פיחם בבין מפלה כמו ובבשו לחרן מבר אחיתי
יהיה האות הזה כי תשיב לבנרן כאשר תחזק את ישראל
שהם עתה בבלות לבודים ואסורי ומקוין לבאולה זה כמה
בבים וכמ"ש רז"ל אין שד ישראל אלא הקוה בלבד שנאמר
שובו לבצרון אסירי התקוה:

אלהינו ואלהי אבותינו תבא לפניך וכו' אמי
טרם אבלה לבאר אלפ' בתא' אי אבאר
לך הד הרזון סבולתו בו רבה היא אחר - כתב הבמי
החמת כי על ידי הידוי מתקן מה שבגם במה' הבלינו'
כי בבאדם חבאל תובגם בל שרשי נשמתו - ובבתבו אותם
הבינורות ואין מאמר הבפ"ב מולאם בהם ובשמתבורר
בידוי ותשובה ותבורר מים הבלינים והם ירדת זרם ושטף מים

רבים ומרחיבים כל אותם הבתמים והפגמים שפגם בכל בחינה ואותם המים שופכי׳ נוטל לח לקו ואינו עול׳ לקטרג ומבואר הדבר יותר בספר החמיד בח״סל׳ ז״ל וסוד הוידוי דע כי החוטא פוגם למעל׳ ובורח דין וחשך ופגם זה נאחז במקום הכון כפי המדה שפגם החוטא וכפי פיעור עונו׳ והתודה חטאתו וחטאת כל ישראל בורח לטהר מדות הטליונו׳ ולנקותם מאותו פגם ומוריד בפגם ידוע מלמעל׳ ומעבירו ומטהרו כמ״ש נושא עון ועובר על פשע והוא מימי טהרה לרחון חלאת הפגם כמ״ש אם רחץ ה׳ את צואת בנות ציון ואת דמי ירושלים ידיח מקרבה ואותם המים הוידים המה מזון וחלק הנתן לחיצוני׳ ולכן נתקן הוידוי בא״ב כדי לטהר כל כ״ב אותיו׳ התורה אשר פגם בחטאו ואשמו וז״ל זוהר פקודי היכל ז׳ והתהוא גלותא דחולקא דכנ״ח: פי׳ שנכדל לה להתפרנס ממנה. הוא כל חיצון חוכין וחטאין דאדם עלייהו וכטיל לון לחולקיה. מפני שהם חלק פרים אל פרנסת החיצונים כמ״ש ותשליך במצולות יס כל חטאתם:

נם מצולת הוידוי הוא לסלק מעליו כל המקטרגים ואין דינו מסור אל ביד הב״ה כי יאמ׳ הוא ית׳ ברך למקטרג אליו מה תאמר לי יותר ממה שהוא עצמו מתוודה ומפרט חטאיו ומודה ועוזב ירוחם. וז״ל הזוהר פ׳ פנחס מ״ט מאן דמפרש חוביה ב״ד כדאין מיניה בגין דכד כס קרוב לגרמיה ולא איתדן על פומי׳ ותו לא שביק למקטרג לאולפא עליה חובא מומא דבר כס וכו׳ כדין קב״ה מחיל ליה הה״ד ומודה ועוזב ירוחם. ובזוהר פלשת בא ז״ל כיון דמקטרגא אמי דא לית ליה פטרה דפומא עליה וכדין אתפרס מאנא מכל וכל. ואי תב בתיובתא יאות וא״ל הא מקטרגא אסתכח ואמר פ׳ אתא לקמך כתוקפ׳ דאפין בעיט כמאדי׳ חובוי כך וכך ו׳ער יאות לה דהרא בכל הני כדין אסתכח עבדא מהימנא קמיה ע״כ. ועל זה תקנו הראשונים בנוסח ע״ח על חטא שחטאנו בוידוי עה ר״ל כי הוידוי היה רק בפה ולא בלב כי נרק שיהיה ודוי לפני ה׳ בהכנעה גדולה ומגלה את המדומע. ועוד כי הודוי נקרא קרבן כמ״ש ונשלמה פרים שפתינו. וא״ל קרבן בלא תפוכה נקרא זבח רשעים תועבה וכן גמי הודוי בלא הסכמת הלב לבלתי יחטא. עוד נקרא תועבה וכשובו לכסלה יקטרגו עליו בשמים והודו כהפך למשחית כעת יאמר לנגי שאל יתברך הרי פלוני שהתודה על חטאתו חוזר לסורו הראשון בכלב שב על קיאו וזה פי׳ הקדמונים ע״ש על מ״ש וסתור׳ את עונם ואת עון אלותם במצלם ר״ל בעור מעלם שם שלא הסכימו לעזוב החטא לגמרי והוי כטובל ושרץ בידו כי הם קרובים לשוב לכסל ולפיכך בעם עליהם המקום יותר ואומר אף אני אלך עמם בקרי: וכל המרבה להתוודות ומאריך בענין זה הרי זה משובח וכל אים אשר ידע את נגעי לבבו יפרש החטא ההוא בתוך הודוי

הודוי כגון אם אכל דבר איסור אחר שאמתי יאמר אכלתי דבר איסור. ואם ת״ו בעל בעילה אסורה יאמר באתי על כל עריות שבתורה ומוכח כזה בכל שאר הא״ב ואף כי אי אפשר לאדם שיוכל להתוודות על כל מה שחטא בפרטיותכי רובם נשכחים ממנו אפילו הכי אם לא פרש לא עיכב ותודה על אותם הידועים לו ואות שאינ׳ ידועים לו יתורה עליהם דרך כלל וכמ״ש חכמי׳ז הזה׳ כי הוא כמ״ש במרלות נגעים ובבריקת חמץ בחור שבין אדם לחבירו שזה וזה בורק עד שיר כל אחד משב׳ והשאר מבטל בלב ו ודיו. ולרבינו הקד׳ האר״י ז״ל הגיד שנרמ׳ לומ׳ פרטי הוידויים כול׳ אפי׳ מה שלא היה בו כי לכך נתקן בלשון רבי׳ חטאנו ולא חטאתי. והטע׳ הוא כי כל ישראל הם גוף אחד וכל אחד מישראל הוא פרטו וזה הערבו שאר ערב בשביל חברו אם יחטאו ולכן אף על פי שאין בו עון זה על כל פנים ראוי להתוודו׳ עליו כי בשבוש׳ אותו חבירו הרי הוא כשל׳ הוא יאמר בלשון רבי׳ אפ׳ אם מתוודה בביתו יחוד מכד עדכז׳ הנשמה. וכן כשתאמר הדולן תכה באגרופך על הלב ובעצם הדבר כי האדם ע״י חטאו ואשמתו גורם שספיב׳ העליון אשר השפע׳ הקדוש הזה הוא ה׳ חסדים כמודע ליודעי חן המה מסתלקים למעלה ועתה כילו הימנית שהיא בת ה׳ אצבעות נאחזת בשורשם אל הה׳ חסדים הנז׳ ולכן בהכאתו על הלב כה׳ אצבעות הוא מנענע החסדים למקומם וטוב לכוין בזה ולהכות׳ במקום החזה לנענע החסדים ממקומם ולהורידם במקום החזה שהוא מקום הגלוי. וכל אים ישראל כשבא לומר הודוי ראוי לעמו׳ בכפיפ׳ ראש כמו במודים ולומר אותו בכווב׳ לבו ובדמעו׳ לבו לאמר מה יעשה אנוש רימה חרם את חרמי אדמה כבל עון אשמה אוך יעשה פנוי לפחר אל אל ולא יחרד לבו ויתר ממקומו ובכן יתעורר בבכי ומורא יעלה על ראשו ועל כריעו ועל קרבו. וכן מצינו שלמה אב החכמה ודניאל איש חמודות. ועזרא הסופר הם אמרו ודוי שלם בשטיחת כפים אל השמים יש מהם בקריע׳ בגדיו ויש מהם בבריע׳ ברכיו. ומה יעשה אנוש תולעת ולא איש כי תהיין לאיש עבירות גדות רבות ואשמתו גדלה, עד לשמים הן גוב יגור ותפול חתיתו ויראת שדי על פניו ולתת לבו על כל מה שהכעיס את המלך ה׳ בחאות וידמע בעין ולב על כל פשעיו אולי ירחם עליו הקב״ה אשר יד פשוטה תחת

פנף הכרוב

לא כמו הבוערים בעם כמתאוננים רע באזני ה׳ ומתודים בלא לב בלי קול בכי ואנחה רק בקול תודה וקול זמרה ולבם שמו שמיר שית מהשכיל לבות׳ עד במה הכניסו את המלך ה׳ בכאו׳ ורעה בלבבם והיה לה׳ לזרה קול בכי וקול נעק׳. כי לבלי עינים להם יביטו לראו׳ גודל הפגמים אשר פגמו בעליונים ובתחתונים ולבשו שחורים מן הבל״בל אל הכיכים לילה, ויותם מלאין הפונות

ויאבלו

אחכלנו חני בשרם בעיניהם. אף גם זאת כי אם כי נטו אחרי שרירות לבם הרע הוא שטן הוא יצ"הר כאוים פעם ואיך בפיו ואמור יאמר לכל איש ישראל ויכחש אותם וידבר על לבם כל יגיעכ"ם לא ימצאו לכם עון אשר חטא ולבית יעקב חטאתם כתיב כי העון לע"ה לחטאת יחשב לו וכל רכות עמו עד יפלח חן ככדו: אכן האיש הישראלי לא יאבה ולא ישמע אליו כי רפאים שם בעמקי שאול קרואיה ויבכה ויתמרמר ויתודה על אשר הכעיס את האדון ה' נכאות הן עלן הזדוכות והן עלן הסגנות כי אף הסגנות אשר תעשינה ג' או ד' פעמים זו אחר זו כעשה הסוגב אז כמו המוד ואף אם עשה שלא כמתכוין אל ימעט בעיני החוט' לאמר שלא כמתכוין נעשתה התוינבה הזאת כי אם כשהו עליו תאכל לאמר לו יש ה' אתי לא מצאני חטא כי הלא אפי' כהמתם שלו בדיקי אין הקב"ה מביא תקלה ומה גם עתה לאיש כמוני אם הייתי בדיק בעיניו יתברך ובם מנד הנפ' אשר היא דקה ורוחנית אבולה במקום גבוה. יתגדל גם הסוגב כפנמו יען כי כל שיבוש האדם אפי' סוגב מחשיך הנפש והוא כמ"ש הראשונים שהוא משל לשופך קיתון שמן אז דיו עלי בגדיו אפי' שוגב מחשיך הכבר ההוא וע"ז אמר שהע"ה בכל עת יהיו בגדיך לבנים. וכתתו אל לבו כל זאת על הקלות ועל החמירות יתענב אל לבו ויתביש מאלהיו לשאת עיניו אליו בזוכרו טיבוף זדוניו ותוינבותיו אשר עשה בעוריו ולא יבגד גם עד זקנה ושיבה שב ורפא לו. ויחיש מפלטו לו כפרי החרשה ובעת וידויו ישית את לבו לאמר מה עשיתי מדוע דבר ה' בזיתי ולא זכרתי את אשר בראני יש מאין והוציאני לאויר העה"ז ובמלני מלא טובות ונתן אלי לב להבין ועינים לראות ואזנים לשמוע ואיברי לעובדו בהם להנחילני עולם שכולו טוב עול שכולו ארוך. ואני הפכתי בלהות וקלקלתי מעשי ושלמתיו רע' תחת טובה אוי לי אויה לי כי אדר אבל שאולה ואני יכנע לבבו הערל להתגבר להתודו' בלב ועין בוכה ואולי יכפר בעדו: והנה רבים מעמי הארץ היה להם דברי הוידויים והתחנונים בשאר הימים כמנהג כבד יכבד מהם ויעשו כי ימצאו מקום פיטורן מלאומרם ולא עוד אלא כי בב' ובה' אשר יאריכו בקהלות ישראל בוידוי ותחנונים כי המה ימי הדין בכורע והנכור נפשי ברחמי ויברחו בהחבא אל בית החבל בטרם יכיר איש את רעהו או אל בית המשתה בשון חן וכלה או כורתי בריתו של אב"ה באשר המה נפטרו מידי תיוב זה כי בעדה בם אש להבה ינרם הרע למהר לשלחם מלעבוד את פני האדון ה' נכאות עד שלא יכירו בין תכלת לבן כאשר פעתה המספחת הזאת בפרט בבתי האבלים יותר מדאי. וה' הטוב יכפר בעדו כי לא יסכיל לבותם מה תועלת לו לכל איש ישראל סגולת הוידוי לתפלתו כי בו יסבר פי שוטני נפשו ותפלתו כמ"ש בזהר שהמקטרג נטיל דא לחלוקיה כמ"ש לגיל וירום כאלם לא

יפתח

יפתח פיו ועוד כי הוא חיל שסגולת הוידוי הוא מטובו הגדול ברוך הוא כי מתעיים בתחנונים כמ"ש קחו עמכם דברים אם כן מי יאמר מדת טובו הגדול ולא ירדוף אחריו כאשר ירדוף הקידה בהרים אחר שאין לך זאם שאין קלנתו מרובה מחבירו לכל עון ולכל חטאת והלאי יספיק לכו וידויים אחד יתעב כיום וכלילה אולי יוועילו לכפר אורחת אשמה ורעת ואם כן איפה לשמחה מה זאת עשה השמחים אלי גיל כי ימצאו מקום פיטור ואמירתן ויעב כשמים יפחק ה' ילעג למו. לאמר אם נדקת מה תתן לי ומטובי הטבתי לרחות אופן קלות תעשבתך ואת' כי השלכת אותה אחר גוך דמך על ראשך כי על כל אלה דאוי לדרוש אליהם להודיע שיהם עוכסן של מדות אלה אולי יחשבו מחשבה כל שחטאו ויתנו לב לשוב. עוד זאת חזות קשה אנכי הרואה ברבים מבמי האדם מבוני ההשכלה אשר כבא עליהם כרה ומוקה הן עומדים לתתגל לפני ה' ואמרי לפניו יתברך השלפה ממכון קדשך מן השמים הגילנו כא כי מושיב אין בלתך וכיונא בדברים אלה אשר לא יוועילו ולא יגילו כי הדרכה ידיבו ויפחיתו ענמם כי ע"י כן יבוקר פנקסם ויתעוררו אשמותם לקטרג עלימו ח"ו.

אכן לא זו הדרך יכסון אור כי אם תחל ילמדו לבב' לא תשיר קב"ה דעביר דינא בלא דינא ואין זה כי אם כמונגנו ביד עונינו אשר בכל עון כראנו מפחית והמפחיתים הם הם המכים אותנו וכל עוד שאין אנו ממחים אותם לא טוכל מלנו מהם כי הלא יאזרחיל לקטרג יותר ותכפל הרעה: לכן הדרך האמיתי אשר מהור ומהרנה להם היא להתיש כחם ולהעבירם מלפני הבורת יתברך והוא כי נשוב מעונותינו ולהקדי' ולומר וידוי דברים בלב נשבר ונרכה ואז יסרם ה' מלפניו כמ"ש כזוהר ע"פ גם ה' העביר חטאתך כי על ידי וידוי דברים של דוד שאמר חטאתי העביר ה' את המפחית המקטרג עליו אשר נכר' בחטאו מלפניו יתב' ויתש כחו ואז ישים פניו לבק מלפניו יתברך על נרתו כי יאמר ידעתי ה' כי עונותי הטאה לך הנני שב ומתחרטו מהם ומתורה ובוכה עליהם וה' סלחה ואחר הסליחה הקשיבה לקול תפלתי ואז אין ספק כי נשמ' במרו קולך ושמע ויפקד לטוב יען כי נמנע כל מפחי אשר ברחת בעונותיך ויתשכחם והיו למשסה שוסיך ורחקו כל מבלעיך: ואשרי אכום יעשה זאת להיות תמיד שגוד ובגיל בפיו וידוי דברים הן לפני לימודו והן לפני כל סבודה וסעודה וביותר על משכבו בלילה לחפוש מעשיו אשר עש' בין וידוי ליחוי כל היום וכל הלילה. וביותר נדיק הת"ח להזהר בזה לבני לימוד לשוב ולהתודות לפני ה' הלהיו ועל כי בהיותו וכבד עון אשמה כל תורתו ומע"ט שעושה המה הולכים אל הקליפה ומגביר כחה הם ופלוס ועל ידי וידוי דברים במתודה לפני לימוד הוא מכניעה ומוציא תורתו והקדוש שהיה עושה בעודו רשע מהקליפה: כמ"ש

הרב

הרב עליו השלום. ועוד כי עיקר לימוד עסק התורה הוא לעשות כשלא לשכינה: וכהיות האדם מלוכלך בעונות לא אין השכינה שורה עליו כי כל עון ועון הוא קון מכעיס נגד השכינה ולכן יתודה קודם: עד כאן הגיענו

פרטי עניני הידוי:

ועתה נבא לבאר סדר הא"ב: יכוין כי א"ב זו הי' באבא עיליאה כדי שיראה עלינו ברחם לב על בנים כי מודה ועוזב ירחם"ם והתחנון הזה תבא לפניך תפלתינו וכולי: הנה הוא מיוסד על סדר א"ב כ"ב אותיות התורה על כי חטאנו ועברנו על כ"ב אותיות התורה ועל כי על ידי כ"ב אותיו' נברא כל העולמו' כמ"ש בס' יצירה וע"י העון כל העולמות נפגמים ולכן אנו מתודים בכ"ב אותיות אלה: אלא שהקדימו לומר קודם לכל חטאנו וכו' לפי שאמרו בתנחומא ויבא העם אל משה ויאמרו חטאנו כיון שאמרו חטאנו מיד נתרצה להם. וגם הם אמרו כל מי שחטא ואומר חטאתי אין רשו' למלאך ליב' בו. וכפל תבא לפניך תפלתינו ואל תתעלם מתחינתנו ירמיז לפי שאמרו משל לעבד וכו' תנו לו ואל תשמע קולו. ולזה אמר תבא לפניך תפלתינו ואם לא לפחות ואל תתעלם מתחינתנו ודייו שתאחר תנו לו ואל וכולי ואל תתעלם מכל וכל.

מצאתי כתוב ז"ל כפל תבא לפניך תפלתינו ואל תתעלם מתחנתנו ר"ל תבא השכינה לפניך ז"א כי היא נקרא תפלה פנים בפנים ואל יעבבו חטאתינו ע"כ.)

וטעם שיהי' תפלתנו ואל תתעל' מתחנתנו יען כי אחד מתנאי התפלה שיהא הקול נמוך ומורה על ההכנעה כאדם המתחנן לפני אחרינו ולא יהיה מגיע שנאמר עליו כתבה עלי בקולה על כן שנאתיה ולרמז לז"א ואל תתעלם מתחינתנו כי היא נעשית בלשון תחנונים וכן תבא לפניך תפלתנו כי מתנאי התפלה הוא שתסכים כוונת הלב עם הפה כי באמת אין בעולם כוונת וכלימה גדולה שיבא האדם לפני בוראו שאמרו מאלות ויעזוב לפיו ולשונו שאמרו מעצמם מה שהם רגילים לומר ועיניו נטפות אנה ואנה ולבו במחשבות הולך חשבים ואין נותנה לו שנראה כמתחק עד שבאותו מתפלל איניו יודע אם מתפלל או אם קורא בספר אחר ואינו יודע אם אמר כל י"ח ברכות שבתפלה או אם אמר מקצתן בלבד אלא שהוא סומך בזה על החזקה כי חזקה שליח עושה שליחותו ולכן הוא בוטח על פיו ולשונו שודאי אמרו כל מה שרגילים לומר וכיון שמוכיחים עצמן בעושה שלום מסתמא כרכיה נקט ותפלה אשר כ זאת שיעבה תפלתנו בפנים רק תפלת פיו ולשונו ולבו בל עמו ומשלו זה הראשונים לעבר שבאחרונים לביתו ומזה אשתו ובני ביתו לעבדו והוא הלך לזקנף עליו אדוניו ולא קבל כשדו ועבודתו והטיב שכל

בפנינו

בפנינו. וכן המתפלל כשיהיה לבו ומלפנינו דקים מעניין התפלה לא יקבל האל ממנו תפלת אידיו ותנועת לשונו. ועל כן נאמר כאן תבא לפניך תפלתנו בענין שהסכים כוונת הלב עם הפה. כי אם לא היינו מכוונים בה איננה תפלתנו אלא תפלת אידיו כאמור. ויכסו שחורים עופי אלה המתפללים וגם בלא דעת איך ימלאו פיהם לאמר תבא לפניך תפלתנו וכיולא זה הטוב יכפר בעד. וכפל עז פנים וקשי עורף לומר אין בנו עז ות פנים כל כך לומר לא חטאנו ואין אנו קשי עורף לומר לפניך נדיקים אנחנו ולא חטאנו אי נמי עז פני' וקשי עורף ר"ל לא די שהקשינו עורפנו כי במלתנו הטובה ואנחנו במלנוך הרעה אלא שבעז פנים ג"כ נאמר נדיקים אנחנו וכו'.

אבל חטאנו אנחנו ואבותינו שעם התודות אף עון אבותינו הוא לפי שכשהבנים אחדון מעשה אבותיהן כענשיך על עון אבותם כמ"ש בבמדבר על כן אנו מתודין אף עון אבותינו להפטר ב"כ מהם וכן הוא אומר ויתודו על חטאתיה' ועונות אבותיהם ונאמר כי לה' חטאנו אנחנו ואבותינו. ואמרו המקובלים שאנו היה האדם חוטא בפני עצמו היה חטאו קל אבל האדם חוטא עם אבותיו שהם כי בשור הביכור. ולכן הוא חמור ולזה אמר דהע"ה חטאנו עם אבותינו העוינו הרשענו פי' העוינו הרשענו פועל יוצא לאחרים לאבותינו שהיו נדיקים ועשינו אותם רשעים ועל זה אנו אומרים חטאנו אנחנו ואבותינו: ועוד אמרו כי בעוד שהיו הבנים עם אבותם בחיי אבותם קודם בחלת לעולם שהיו נענשות נשמותיהם בגהנם כתוב כטעם אשר אינינו פה ואז אינו היו הנעמות אלו מתגברות על החוטא היו מגילים את האבות מחטא לפי שהיה האב יחיד במקום רבים שהבנים היו רבים עליו והיו בוכים על המחטאים ועז' נאמר חטאנו עם אבותינו בהאותינו עם אבותינו אנחנו העוינו והרשענו אותם כי בנו היה הדבר תלוי ולכך הנו ערבי' לאבות וע"כ חובה עלינו לתקן בכפלים בשבילם ובשבילנו ולזה תקנו כאן אבל חטאנו אנחנו ואבותינו. ואחר קודם הודוי חטאתי אודיעך ועוני לא כסיתי. אמרתי אודה עלי פשעי לה' ואתה נשאת עון חטאתי סלה וסודו מבואר בזוהר ויקרא דף ך' ע"א חטאתי אודיעך למלכותא דשמיא קאמר ועוני לא כסיתי מנדיקו של עולם אמרתי אודה עלי פשעי לה' דא מלכא קדישא ואתה נשאת עון חטאתי דא אתר דע"ק

פרוש ובהוא קפורא אשתכח בעותיה ע"כ:

אשמנו יכוין במשמעותו הן על אשר אשם על הנפש. והן אשר אשם נגד בוראו. בגדנו יש במשמעותו ב' בגדנו שלא שמרנו מצוותיך ע"ש כי בגדנו בך וכן במה שבגדו איש באחיו כמ"ש מדוע בגדו איש באחיו: גזלנו יכוין כמש ובאתו גזל אב. וכן גזל אשר גזל נפשו כעבירות ע"ד הבתו"ש אלי טוב ואז זכי

רע גוזלי עורס מעליהם ותארס מעליהם הפשטו ויכוין ג"כ בכללו גזלת הענני בסחלת שלוש. גנבנו כמו זגוב מכית הלוים וכן גנובת דעת הכריו שאמר עליו כל הגוב דעת הבריות כאילו גוב דעת עליונה ופי' כבמרלא הפסרהב בחברו להחרחו ואין בלבו לקרותו והמרבה לו בתקרובת ווידע בו שאינו מקבל וכן כמה דברים.

הנה בגזלנו יכוין לבגמו שהוא בגלוי ופומם בב' פליפי ת"ת התחתונים שסם החסדים מגולי' והרי הוא כגוזל כפשות כי בורס שהקליפה תגזולן הנפשות העולות בסור מ"ן למלכות ונריך להשיב את הגזלה כדי פתשיב הקליפה הנכשות שגזלה אף היא בעונו. וכגנבנו יכוין לבגמו במקום יותר עליון שהוא כשלים העליון דת"ת המכוסה וגורם שבוכיב הקליפות הנשמות העולות ומונע על ידי זה טיפת המיין דבין היידדת מז"ל לנוקביה עד כאן:)

דברנו חפיים בוב' פירושים אחד דיפי היא דבר גנאי כדי לדחות את חברו ומקום שים לו תועלת ממנו והוא מלשון יהדבנו וי"מ מירכב מלות ד"ו פי' וד"ו הוא כ' כלשון אדמי וכי' המלה כ' פיות לא' כפה ואחד כלב לו אחד כפניו ואחד פלא בפניו. השוונו פי' השוונו דרכנו הישרה והלכנו הירחות שקלקלות והכוונה כי הייכו בדרך הישרה ופירשנו ממנה לרמוז כי שנה ופירש קשה מכולן לו כמי הרשונו פרבל ויהא לאחרים כבון לפני עור לא תתן מכשול וכו'. והרשענו פי' עשינו רשעה. אז כי' הצדקנו את הרשע והרשענו את הצדיק. ועוד פירשו בו כי הכוונה לומר כי אין אנו יכולים להתנכל ולומר שטבענו ומזגנו הרע הכריחנו לחטא כי אינו רק אנחנו השוונו עצמינו מטבענו והרשענו. זדנו הוא החוטא בכונה ורצון כמ"ש זדון לבך הסיתך. לו נמי ירמוז על דרך וכי יזיד איש על רעהו להרגו וכו' וכן אוכלת דברים ע"ד זד יהיל לן שמו. חמסנו זה פירש על אוכלת ממין זה בשני דרכים טפלנו שקר. ויענו ענות רשות כי חמסנית זה יתכן בהעלל עליו עלילות כרשע ולהוציא עליו דבה רעה או להעיד עליו לפני השופט שקר והפילו השופט לבניו והכהו ועל זה הדרך אנו אומרים טפלנו שקר. והדרך הב' יחמוס ממון חברו בהיו' מיענ לאכיות ענה רעה להחטיאו ולהדיחו מעל ה' להבאים את ריחו או שיתן לו ענה לבי דרכו ולהגאתו: ועל הדרך הזה אנו אומרים יענו ענות רשות ב' ענות אם להבאים את ריחו ואבד שמו ואם לאכול את ממונו. כזבנו כאן ידבר על הכזב בין לתועלת בין שלא תועלת יען כי חבירו מכין כמוהו שהדבור הוא כזב ושקר וכל אחד מכזב לחברו בחמו כאשר עשה כן יעשה לו:

והנה בטפלנו שקר ובכזבנו יכוין בבגמי אשר פגם וסילק אור אומא עילאה כי כן שריש

אספר תר"ן כמספר כ"פ שכ"ה דיגין שהם כפולים שכ"ה כה' עילאה. ושכ"ה כה' תתאה ומעורר אותם ועוד לו כי דבר שקרים לא יכון כ"ה) לנגנו פי' כמאמר הכתוב ובתה אל תתלונם. הנ"ה בלבנו יכוין בבגמו אשר פגם והבגיר ק"ך בירופי אלהים שבאחורי העולמות ומילך אור מ"ל ועוד לו כי לא יקבל פני שכינה מלכות דאצילות כמ"ש מתך ידו את לוגני תרדנו זה המורד ברבו ואינו מקבל מצוותיו כמאמר הכתוב אך כה' אל תמרדו מאנו פי' הכעסנו מלשון מד אנה יאנאנו וכו' והכופלים לומר נאתנו כשבבנו לשוא ולשקר אין למחו' בידיהם אף כי הם עבירות שבין אדם למקום שנאמר בהם בשוי חטאה פי' בדבר שכל הנכ' יחד אומר בנוסח ההוא ליבא מפוס חניף הוי מאן דמפרש חטאיה כמי שאינו הראשונים זכוים לברכה: הנ"ה בשבענו לשוא ולשקר יבבה ויכוין בבגמו אשר פגם בז' הכלים היונאים אמתה זא לנוקביה ומכעה מלהלביש בהם והלבים אותה בהכלים שמאים והכל ורבות הה ופגם בעולם הבריאה וקלקל בינורות שפע הש"ע נהורין ע"כ: נדרנו ולא שלמנו הוא ויהיו ב' דברים הא' שנדר ויש בו חטא כמ"ש וכי תחדל לנדור לא יהיה בך חטא. וגם שלא שלמנו הנ"ה בנדרנו ולא שלמנו יתאמן ויבב' על בגמו אשר פגם בחיי המלך שהם מוחין הנמשכין לו מאוחר שהוא מאיר בהם בנוקבא ופגם בהם ומונעה מלירד בו ומפני זה אין לאם ירודה עמוקב' אחיל ואינו מלבים בזה לנוקב' ווב חמוני כמו בשון שבינה שאין לקליפה אחיזה שם למעלה אלא שמוכ' אורות אל ממנה ע"כ: שדרנו הוא כובד הבכירה כמ"ז זמר הכתוב כי כבדה סורה סדר ישראל. ויש בתפש עוזנו ג"כ שדרנו כמחשבה כמאמר הכתוב ולעם הזה היה לב סורר ומורה אינו כבל אחר אומרנו הבוינו והרשענו. כי כאן ידבר על עונות הדיבור כמאמר הכתוב לתדו לשונם דבר שקר הבוה נלאו פשענו הוא כמחשבה שדרנו פי' הוינו בידלי' זה לזה כמ"ש כל בורדי נפשי אי נמי שדרנו לבגמינו ותמונבנו ביד בוינו עוינו עלינו כי קשינו עורף רשענו נדלה שהו' מאמ' סמוך לקשינו עורף וירמוז למאמר מרב"ה עם קשה עורף הוא וסלחת לעוינו ולחטאתינו וכו' אשר לכאורה נדלה נותן טעם לבגם הוא ופי' את הקודמין כו ע"ד מ"ם אז יהודי אז בלוב והכונה כי אות לעוכה היא היותם קשה עורף בדעה כי בעוכם מדרכם הדעה לעוכה כן יהיו קשי עורף לבלתי חוור לסורם הדע. ולעומת זה אמר קשינו עורף רשענו כי לא היינו קשי עורף רק לענין הדעה בלבד וזה שאמ' קשינו עורף רשענו את עונות דבר.

אי נמי אפשר לפרש פרטי ודיו זה קשינו עורף עד סוף הדור כי הוא מקופר זה עם זה ובזה לא יהיו דברי ודוויינו כפולים כי לאחת מה' מיות יקשה החדש עורפו שלא לשוב מדרכו. אם לחשבו שאינו חוטא. הם להיותו מלוה בדרכו הרשעה אם להיותו נפשו מוטה אל

בקבר. ועתה עולה לנפשי כי תתגלגל
בעוף הנקר ראה לסבול שמה נרש וכוך
ויעדתי עצמי למחלוקת ופגמתי בחסד וגבורה
והגברתי את הדינים מכ"ה חרו"ן ליקו"י
קלל"ה תועב"ה.
וגיתי כיד ודרך אחרי בחוסני בזכר ופגמתי בה'
חסדים וה' גבורות וכעשרי שמנה אותיו'
דמלוי מלואו דשם ע"כ. ועשרים ושמנה
אותיות דמלוי מלואו דשם ס"ג. ועשרים
ושמנה אותיות דשם מ"ה.
וגיתי כיד ותשבתי בנקבה ופגמתי בד' שמות
אהיה וכשמוני אתון שבאהי' פעמי אהיה
הילכתי שם שמים בפרהסי' ובסתר ופגמתי בעול'
האצילו והפרדתי החכמ' מהכתר והורדתי
סדר מלכות דשולם העשיה עד מלכות
דקליפה והנפש היפה תתגלגל עוד
לסתרף על קירוש ה'.
ונפתי ופגמתי לסלק אור אחא שם ע"כ בריבוע
שבאחורי אחא. וחזיה לי כי לא לפניו חכף
יבא ונפשי תתגלגל באחד מאלרבע חיות טמאות.
חילתי שבתות באב מלאכה ופגמתי בב' שמות
אל"ף למ"ד ה יו"ד מ"ם. אל"ף למ"ד ה"ה יו"ד א"ה
יוד מ"ם. אל"ף למ"ד ה"ה יו"ד מ"ם.
מרתי במלכות שמים מרדתי במלכות בית דוד
מלסתי בבה"מ וג' אמו מבקשים:
מפלתי שקר ופגמתי לסלק האור של אימא עילא'
והגברתי שכ"ה דינים שבה' עילא' ושכ"ה
דינים שבה' תתאה וחזיה עלי כי דוכר
שקרי' לא יכון לבב' עינין ונפשי להתגלגל
באחת מאלרבע חיות טמאות:
ישבתי במוסב לנים ופגמתי לנפשי לכל אדאה
כנאות ה' משך את ידו לזכרים ולהתגלגל
באחת מאלרבע חיות טמאות.
כעסתי ופגמתי והגברתי חמש גבורות ש"ך דינו'
מאותיות דין שם אדנ"י. ומשם יפרד יחוד
הוי"ה ואלהי"ם ובכעס גדול פגמתי בשם
אל"ף למ"ד ה"י יו"ד מ"ם. ושרפתי נפשי
באפי עד כא חליפתי כחל זר.
כתבתי קמיעות ואזכרות שלא בכוונה ובטהרה
ופגמתי בשם יו"ד ה"א ו"ו ה"א שם מ"ה
שבת"ת ישראל ונפשי היא מר לה מאד
להתגלגל בחתול.
כשפתי ופגמתי להגביר דיני אלהים אל"ף למ"ד
ה"י יו"ד מ"ם ומשם יפרד יחוד הוי"ה ואדני
ונפשי נבהלה מאד להתגלגל כדומם נומה
מי בלתי מדבר.
לצתי ופגמתי והגברתי מאה ועשרי' גילוי שם
אלהים

שהים שבאחורי העולמו' העליונו' ומלאתי
אור א"ל ואויבי בנפש יקיפו עלי לגלגלה
באחת מאלרבע חיות טמאו' שפ"ן אלרבע"ת
גמ"ל חוי"ר.
לבדתי תור' לקחת' ופגמתי וסילקתי כח הקדושה
והחלפתי כח הקליפה וערבתי קדש בחול
וחול בקדש.
לבשתי שעטנז ופגמתי והגברתי כח ס"מ וכמיתי
אור גדול של מיכאל הסר הגדול: וסכות
כעבן לך מעבור תפלתי.
מעלתי ונהנתי מן ההקדש ופגמתי והעלמתי פני
אלהים אברה"ם
נשבתי בערלתי ופגמתי בד' שמות אהי"ה
בסרתי חבדי וממומו ביד גוי והלבשתי עלי
ופגמתי בשם אלהי"ם: והגברתי שולטנות
אלהים אחרים ויחלשו אלהים קדושים.
וכפף נפשי להתגלגל בכלב נוכח.
מסרתי סודי התורה לשאינן מהונגים ובדיתי
הקדמות מלבי שלא קבלתים ופגמתי
בגופא דמלכא קדישא ומה תשתוחח כפשי
לעוף להתגולל בעוף הנקרא חומה.
מרדתי במלכות שמים מרדתי במלכות בית דוד
מלסתי בבה"מ וג' אמו מבקשים:
נשבעתי לשוא ולשקר ופגמתי בז' הכלים היונאים
מפה קדוש ת"ת ישראל להד"ר מלכות'ו
מלכו'ת כל העולמים לבוסי מלכות אשר
הלבים אותה המלך. והלבשתי אותה
בהכלים טמאים הכל ודעות רוח. וקלקלתי
בעולם הבריאה ויסברו כל מעוניות שפע
הש"ע כהורין.
נדרתי ולא שלמתי ופגמתי בחיי המלך בעטרה
שעטרה לו אמו ומשם יאיר להד"ר מלכותו
מלהורידן שיו וגם בכפי נמנאו דם נפשו'
אכזיים ואפרוחי יעלנו דם:
נשתבשתי בשמ' הקדש וכרתי שמות מלבי ופגמתי
בשמות הקדש היונאים מאימא עילאה
ונפשי עלי תשתוחח להתגלגל בחתול.
שרתי ממשפטי נדק"ך ופגמתי במשפט עמודא
דאמצעיתא ובדק מלכותא קדישא.
עברתי על מצות עשה ופגמתי בעולם העשיה
והפרדתי אותו מינירה כי נפרד מלכות
מעשה ת"ת ישראל והורדתי למלכות
דעשיה בב' דלשונות דקליפה.
עברתי על מצות לא תעשה ופגמתי בעול' היצי'
ויפרד מהבריאה כי נפרד ת"ת ישראל
מעשה

לומר ה׳ מלך בסליחות כדי להמשיך השפע והרחמים רק
הסתלשלות הספירות מרוס המבלו שהוא אין סוף עד סוף
העשי׳ כמבואר באורך בס״ח .

ובוונתו בקיבוד **יהוה** בניקוד מלך חכמ׳ וחס׳ תו״ן דמנצפ״ך פשוטות

יהוה בניקוד מלך חכמה בינה וגבורה ונ׳ דמנצפ״ך פשוטות **יהוה** בניקוד ימלוך יסוד זפ״ך דמנצפ״ך פשוטות והם הגבורות לעולם ועד

דבית ת״ת שהם כ׳ בחינות שם למלכות אחד כדעת וא׳ כת״ת דז״ח : ופעם ב׳ יכתן בה אותיו׳ מנצפך כפולות

יהוה מלך נגח מ״ן **יהוה** הוד מלך ז׳ **יהוה** יסוד ימלוך פ״ך לעולם ועד

פורש ג׳ של המ׳ ביסוד עכ״ל מיוחד בלהיה וכו׳ . מנאתי
כתוב הסס הזי״ה מלובש בתוך סס להיה לאל להיה הוא
כתר דז״ח הוא היה והוא הווה כדע דז״ח והוא יהיה בחזה
דז״ח שסס מתגלה סב המייחד שהוא בת״ת דז״ח הוא
מאות בסוד להיה ומחיה בסוד הוה שכן מחי״ה עולה
סס ס״ג . מלא זכיות ג״ל **זכיות** הי״ד בסודק ולא בחול והוא לשון זך

שהינו שבשמי וכו׳ הנה מ״כ אלפא כיתא זו היא
סדר זה גם הוא כישראל סבא ויכוין שהינו
מתקן בסדר ח״ב לרמוז בכח מספרו מלוי ע״ב ס״ג ב״ה
פגולת הכ״ב אתוון ימלא כ״ן מוחי לאבא במוחי אימ׳
מאצלותינו שה ויש ג״כ ליודעי שהם מילוי קס״ב קמ״ב
הן טעם כמוס בסוד זווג מדו׳ קנ״ח כמספר בשמים והם
סגלוגות בסוד אבלו רעי שאו בשמים שהוא ז״ח הנקבה
מתגלין הכ״ב אתוון כדי שמי וע״כ אנו מכוונים זא׳
לתקן נופא קדישא של אלהינו הא״ב בישראל סבא מפני
שבשמים ולכן אנו צריכי לסדר שהוא גרם לזו״ן כל החיות
הא״ב ולא יותר כי כל המוסיף כסוד כולם בחכמה עשי׳
בורא עד עשרת ימי תשובה והחכמה תחזה את בעלי׳
שאומר ה׳ פעמים כתבנו אלא וע״כ אנו מתפללים אלינו
יותר . וגם רבים פגו ולא אמרו שיתן לנו מאצלותי׳ לטוב
אלהינו שבשמים רק בתחלתו כי מידו הוא מתן
לבד . אבן ראוי להזהר בכל למן עכ״ל :
שאלה ישאלה להזכיר ולומר אלהינו שבשמים שכו בשבא
עזר כבבדו למלאות מאצלות לבנו לטובה כמודע לבאים
בסוד ס׳ וכנרמז בהג״ה .

בעשרת ימי תשובה יאמר כתבנו (ומ״כ ג״ל
כאן ה׳ פעמים כתבנו והם כנגד ה׳
גבורות מנצפך הנכנסים ביסוד רחל והם באים מה ידיס
דה׳ פרנופים שבהם סוד הכתיבה כמודע וזה סודן .

כתבנו בספר חיים טובים חסד גבורה תפארת
דאריך . כתבנו בספר ישרים ותמימים
חסד גבורה תפארת אבא : כתבנו בס׳ מז מות ופרנסה
טובה : חסד גבורה תפארת דאימא כתבנו בס׳ זכיות
חסד גבורה תפארת דז״א כתבנו בספר נדיקי׳ חסד גבור׳
תפארת דנוקבא ולא יוסף ולא יגרע מהם . ובשתאמר תן
שלו באר״ן תבונין יסוד אבא ביסוד אימא תן שב״ע בעול׳
תבונין יסוד אימא הנקבה שב״ע בנודע מיפפי׳ בעולם שהו׳
זא״ח . תן שלום במלכות תבונין יסוד ז״ח ביסוד נוקביה תן
שלו ומשר לברכה טל ומטר מספרם רפ״ח נמוכים ויעלם
במלכות הנקבה ברכה : אלהים אתה ידעת וכו׳ ממך לא
נכחדו דוב זרוותי וכו הוא טענות וגריך לומר ממך לא
נכחדו זרוותי אז רבוו זרוותי . ענגו אלהינו ענגו כפל
הענין לומר ענה אותנו שהיה נענים ונהיה נשמעי׳ לפניו
לקבל עתידתנו ולעשות את בקשתינו ע״ד אחלהי׳ העונה
אותי ביום קרתי שפי׳ הייתי נשמע לפניו ואין כוונתינו
מיפיב לנו דבר כאשר ידבר אים אות דעתו כי לא ידעלנו מה
יענו מלאכי רוס ומה יעשו ליום פקודה . ענגו אלהינו ענגו
זכו׳ בס נוסח זה מיוער על סדר הא״ב . ומ״כ ז״ל א״כ זו
היא א״כ דתבונה ותבונין ענגו אלהינו חכמה דז״ח ענגו
בורחינו בינה דז״ח . ענגו גואלנו תבדיס דז״ח : ענגו
דורשינו גבורות דז״ח . ענגו הוד והדר נגח הוד דתבונה .
ענגו ותיק בנחמות יסוד דתבונה שאנו הר׳ מתלבשים
בנגח הוד יסוד דתבונה כגודע . ענגו אלהי אברהם ר״ת
מספר ע״ב אברהם חס״ד ויבמיך אליו ענגו הענוה בעת
דנין בנח שבקו החסד . ענגו ופחד יצחק בריך לומר בוח״ו
לאבינו עם אברהם הקודם שהוא החסד ר״ת ענגו ופחד
יצחק מספר סס אלהים כי יצחק הוא גבורה ויסמוך אליו
ענגו הענוה בעת נדה הוד קו התבורה . ענגו אביר יעק׳
ת״ת ויסמוך אליו הענוה בעת רחמי׳ יסוד . מגן דוד מלכו׳
אלהי המרכבה העבל קה״ק דבריאה .

ענגו ותיק בנחמות . פי׳ דניל בנחמו׳ כתי תלמי׳
ותיק א״כ חזק בנחמות מלשון רוח חז׳ מפרק
הרים מתרגמינן מנתק טוריא .

רחום וחנון חטאנו לפניך מ״כ אלפא כיתא זו היא
גם זו מיוסדת על כיסראל זוטא בסוד יגלו
סדר הא״ב . ויש נמנעים שמים עופו ר״ל סז״ח הוא
מלאומרה לפי שמרבה בתוארי מגלה עמוקות׳ על ידי שה׳
המלך הרוממים ואיכא מגוס כוחן לבבות ואי דוד
שיפתנסו לשבחי דמרך גוחן נדקות ר״ל שהמ׳ הנקבה
להם טעם יען כי אמרו דז״ל נדק הוא דוכרת. עפ כנו
כב״ר כרשה ל״ב חד״ח בנו של חדם קשות אבל הז״ח הוא
יוסי הגלילי מגיני שאומרים אדון הסליחות ב״כ .
מקנת שבחי שלמי שאתר והיה השלום בשנו אם ג״ר אמרו
לאלהים מה מרח מעשיך . שלא בכמו אחר זורי לה׳ כי
טוב כי לעולם חסדו פירוש בשנו היינו כשמדברים ענגו
שמדבר בלשון נוכח ושלא בפנים בלשון נסתר ובאין אמו
מבפרי׳ הגאולה ושל הקב״ה לבו׳ להודיע הדס

גבורותיו ולא דברנו לגוב ע"כ אין לחשו"ל ריבוי התוארי
ועוד כי כבר פירשו המפרשי' כי הם תוארי הפעולות:

בעשרת ימי תשובה יאמר ה' חננו והקימנו
וכולי. מנהתי כתוב זה לשונו נריך
לומר כאן ז' פעמי' ה' חננו וזה סידרן. **יהוה** חננו
והקימנו ... וכו' חסד. **יהוה** ביום ... ישועת'
גבורה. **יהוה** בגלגל ... וכו' תפלת: **יהוה**
יהמו נא רחמיך עלינו כנה. **יהוה** כחותם
וכו' הוד ו' הוו' הוו' ... ריבה ריבנו יסוד
יהוה כרך לחמנו וכו' עטרה שביסוד.

ויעש מגיהים כאן במקום כחותם על לב
היום שימנו. לומר כחותם על יד שימנו. וטעמ'
מהא דאמרינן פ"ק דתענית כנסת ישראל שאלה שלא
כהוגן שמכי כחותם על לבך. א"ל הקב"ה את שואלת דבר
שפעם נראה ופעם אינו נראה אבל היד נע ולא נראי' שב'
הן על כפים חקותיך. וכן כיוצא חותם על יד ימיני
ודברים של טעם לפי הפשט אפן לפי העלמות הענין
כנודע ליונק מבוד תנחומיה אין לשנות. ה' עשה למען
אזרח תמיד הוא אברהם מדת החסד. נעקד כאולתך
הוא יצחק מדת הגבורה. נעבה בשולם וכו' הוא יעקב
מדת ת"ת ישראל אסיר נדיקך כנ"ל הוא יוסף הנדיק מדת
היסוד. משוי מימך הוא משה מדת הנצח כהן באורך
ותומיך הוא אהרן מדת ההוד. זך קינא לשמך הוא פנחס
מדת היסוד דנוקבא קדישא: נעים זמרותיך הוא דוד מד'
המלכות: מלך בנה בית לשמך הוא שלמה יסוד אם הבנים
שמחה. ואין טעם למתחכמים להוסיף ולזכור את שם
הנדיקים כי כבר הם מזכירים אותם אח"כ בעשה למען
אברהם יצחק ויעקב ולא הזכרו כאן כי אם למען הזכיר
נדקתם ופעולת הטובות:

ויש מוחקין משוי מימך ובורסים לתקון הוריד דת
ממלוכך. כי לפי גירסא יקשה כי מה הוא
הזכו הזה אדרב' הוא חוב שחייב להקדו' ברך הוא שהאילו
הסטיום מים ואינו כמו אזרח תמיכך ונעקד כאולתך ואפש'
לייסב גירסת הספרי' כי אנו מזכירי' זכותו בזה כי כולם
נגולו בשבילו כשהוטל ביאור כמאמר הכתוב שם מאו' שלף
דגלי קעם אשר אנכי בקרבו כולם עלו לדגלי. ולבאים
בסוד ה' הדברים עולין כהוגן לפי שורשו שהו' סוד הדעת
הכולל חו"ב שהם שני פעמים מים מים בבחינת החסדים
ומים בבחינ' הגבורו' וזהו משוי מימך והמשכיל יבין.

הי' עשה למען שמך למען אמיתך וכו' הוא מאחד
מי"ב א"כ שבסליחות ועשה למען ועודך פירש
כמאלך ואמונתך לעד קיימת. אינמי לשון ארומות כמו
ועין ראתה ותעידני. מ"ב ז"ל א"כ זה היא בלאה ולזה
אמר בתחלה עשה למען שמך כי היא נקראת שם בסוד ומים
תעשה לשמך הגדול ע"כ. ובנוסח עשה למען אברהם

יצחק

יצחק אין להוסיף על אלה כמו שאומרי' למען משה ואהרן
ושמואל. למען י"ב שבטי נחלתך כי בכיוון הזכרו אלה
בלבד ולא הזכירו נ"כ יוסף ובנחם וכל המוסיף גורע
בקנת ספרים שבורסים תנקות שלא בית רבן שלא

חטאו בב' קמצין אין למחוק אותם כי כן הוא
בכתוב בחייב שאול חטאו. דעני לעני פי'
העובה לעבים ענבו: לעשיקי פירוש לעשוקים. לתבירי
לבא פירוש לשבורי לב למכיבי רוחא נמוכי רוח לשפלי פי'
שדעתם שפלה עליהם והם זה למעלה מזה כי יש עניו
מדר עוני ואשר יעשק מאחרים ויש מי שלבו נשבר בקרבו
אב' לא רוחו ויש מי שלא רוחו ויש מי שא' דעתו ר"ל נשמתו
כי ממ' ומשך הדב' שפל' עלו ונם הם ע"ש לשון הכתובי':
דעני לעניי ע"ש כי לא בזה ולא שיקן ענות שני תבירי
לבא ע"ש לב נשבר מכיבי רוחא ע"ש להחיות רוח שפלי.

דעני שחשב שלא נתקבל קרבנו ורחה המזב' ערוך
והאש בוערת והקרבן נשתלק והמזבח היה נפנם על שלא
נשתלם קרבנו והיו אברהם ויצחק בדוחק ובצער גדול
והוא יתברך ענה אותם והזמין האיל לי נמי היה מנטער
כשינא כת קול אל תשלח ידך לאמר פן לבו השהו לחשב
שקרא אלוי ה' ולא יהיה כן לפי האמת ולזה התחנו אלוי
יתברך כי אם מה' היה הדבר הזה יקראו עוד ב' בקריאה
מבואחרת ודחית מבלי יפול עליה שום ספק וכן עשה השם
יתברך: דעני לעלי ברמה וכן כולם ואין אנו אומרי' דעני
לעלי ענינן דעני לשמואל ענינן הטעם הוא דאמרינן
בתנחומא שבה שמואל במצפה דכתיב ויצעק שמוש ויענהו
ה' חזר ולא ענהו דכתי' ויאמר ה' אל שמואל עד מתי אתה
מתאבל ל שאול ואני מאסתיו ענה לדוד דכ' דרשתי את ה'
וענני חזר ולא ענהו דכתיב ויצא דוד ובא ולן אר' וכו' נס
הבן הילוד לך מות ימות וע"כ הוצרך לפרש דעני לשמואל
במצפה וכו' ואבב אנו נקט איכ

דעני לעלי ברמ' פי' שהתפלל על אנה שהתעברה
ברמה שהוא מקומה כמ"ש ואלהי ישראל יתן
את שלתך וכתיב ויסובו אל ביתם הרמתה וידע אלקנה
את חנה אשתו ויזכרה ה':

דעני לדוד ולשלמה נקטינהו כחדא שנעבנו שניה'
בירושלים ואי אפשר לחלקם. ותפלת הר
בירושלים בעת היותו עם ארונה היבוסי. דעני לזוכה דעני
לחזקיה כנ"ל יונה קודם חזקיהו שהרי יונה היה תלמיד של
אליעב ולאליעב הזכי' קודם ורחוי לשמך אלוי יונה תלמידו
וזה פשוט. רחמנא שזיב פירוש רחום הגיל אותנו. רחמנא
פרוק פירוש רחום גאל את גאולתנו. רחמנא דאתמלי
רחמין ברחמין ופי' רחום שהוא מלא רחמים ול"ב דיתמלי
כתוב בקנת ספרים כי הוא טעות גדול דמשמע כי אינו
מלא רחמים רק שעתיד להמלא רחמים. רחם עלנא וכו'

פי'

פי׳ רחם עלינו ועל נפשותינו ועל כל ישראל אחינו ומחק לאור הזכילנו בעבור שמך הגדול. ומה שתקנו כל זה כל׳ תרגום הוא כדי שיכינו עמי הארץ שהיו רגילי בימים ושני׳ קדמוניות בלשון תרגום אי נמי כמו שכלל בסדר הרחמנא אדכר קיימיה דאברהם כי כשישראל שוחלים בזכו׳ אבותם הק׳ כה אומר להם כברו פרעתי להם יע׳ם ולזה כדי שלא יבינו מלאכי השרת דברינו אלה ויקטרגו עלינו סרון׳ כל׳ תרגום שאין מלאכי השרת נזקקין לו וכן נתקן רחמנא פרוק כל׳ תרגו׳ לפי שבגאולת ישראל כעת יאמר ליעקב מפי מלאכי השרת מה פעל ויקטרגו ח״ו מלאכי השרת. פומין לם לפם טוב לאומרו מתחלה ועד סוף כדי לזכור עקדת יצחק ובפרט בשמירת הבקר שאז מתעוררים החסדים ומתמתקים הגבורות דפחד יצחק ובסוף הפזמון קורא בחיים לקור כנ״ל מלשון וחקור ואשתחוה ולא ליקוד בחיריק כי הוא לשון יקד יקוד. לבקש סליחתך יש גורסין להמשיך חסדך משמי מרומי אל מלך יושב וכו׳ ונכונה היא ואחר אל מלך יושב שראחרונה אף במקום שיש שם כפילת אפים אין מופלים על פניהם כמודע לבא״ש בסוד ה׳ כי אין בנו כח לעורר העולמות ולכללם בלילה וגם הגבורה אין מי שיעורר ליתה כדי שתעשה פעולה זו של כללו העולמות כי אין עתה ועוד טעמים מבלמים. ומכל מקום אם הוא שמיך לאור היום לא יעכבו מליפול ע״פ ואין לומר אז שוש פש וק וגם פיוט למתודה הטלתיו כי אם אחר ויעבור תכף ומיד יפלו ע״פ:

רחום וחנון חטאנו לפניך וכו׳ (הנה כפילת אפים הוא ח״ב דרחל כמודע כי כפילת אפים היא להעלות מ״ן ביסוד רחל מוקבא דזעיר דאצילות וזהו סוד אליך ה׳ נפשי אשא כי זו ההילה היא מוקבא דאצילות נפשי אשא לשון מתנה שאני נותן לך נפשי ומוסרה למיתה בעבורך אז לשון נסיאות שאני מעלה אותך בסוד מ״ן וכל זה הוא אליך יי״ד ה״ם ו״ו ה״ה רחל עקדת הבית ע״כ) **אם** אשמנו כתולע האדים. למען אב מוכל מכשרים פי׳ הוא אברהם כמ״ש אמי ה׳ אשר הנחתיך מאור כשדי׳ אם חטאנו והרבינו לגון פירוש מלשון אבשי לגון. למען דגול הנעקד כגאן הוא יצחק אם הרבנו פשע ועבירה ה׳ התרגה בעתירה פי׳ תפלה כמו ויעתר יצחק. ובמדרשי יסגיס רחיתי הוסיפו ב׳ כתים אחרים וזל אם חטאנו ומרדנו כפלים. ה׳ עבנו משמים. למען אב משוי ממים. וקיבל קדומת יומים. עבותבאתו זכור היום לנו כי רבו משובותינו אם הכבשנו לפני שוכן מרומו. ה׳ עבנו ברוב שלומו. ויבנה מקדש הדומו. נדקתו זכור היום וכו׳:

מרנא דבשמיא וכו׳ הב לבן לתיובת פי׳ תן לבנו לתשובה וכן יש לגרסם בב׳ מרנא דבשמיא ולא מרן וכו׳. סברא רחמיא ומתיא פירוש תקות החיים והמתים. ותרגה ברחמים ומתפיים כתחנונים וכו׳ יש גורסין והתפתה כתחנוני׳ התרגה והתפת׳ ולפי גירסתם קשה כפל הדברים היינו מתרגה ברחמים היינו מתפיים כתחנונים. פרחקא דמעלמא פי׳ אתה הפודה אותנו מעבד והמגיל אותנו מקד׳ כמו שאמ׳ פודיהו ומגילהו מעבד׳ הוא שמך כלו׳ ואין כבודך שתהי׳ נמוג אחור מאסר הורגל׳ לעשו׳ ולכן פרוק יעק׳ מאלרן ריחוק והעל זרעו מאלרן הסכי׳ מל׳ הכתוב הנני מושיעך מרחוק ואת זרעך מארץ שביים:

מרחי ומסי. פי׳ מוחק ורופא כתרגום מחמתי ואני אלרפא ממית ומחי. ר״ל ממית ומחייה תרגום אמית ואחייה ממית ומחי והמם בגירי שאם תחיה בפתח משמש לשון הכאה מסיק מן שאול לחיי עלמא פירוש מעלה משאול לחיי עולם כלומר כי אף על פי שאנא אדם וירד עד שאול הוא יתברך ברחמיו מריד שאול ועל:

ברא כד חטי אבוהי אלקיה כנ״ל רוצה לומר כי אחל שמרתו יתברך הוא להיו מוחק ורופא אבו שא׳ להתנהג עמנו כמדתו וזה שלמר כרא כד חטי פי כשאכן חוטא אביו מכה אותו לטובתו להחזירו למוסר. אבוהי חיים אמי לכביה כנ״ל ר״ל אביו מרחם ומרפא מכאוכו. ומלת לכביה הכף נ״ל דגושה ולשון תלמוד הוא לכיבא לימא והמ״ך דאמי בדפ״ח ובגירי והוא פועל כלומ׳ מרפא אותו ול״נ ואמי הוא״ו אלא אמי-עבדא דמריד ונפיק בקולר פירוש העבד שמורד ונפיק בקולר הוא כלי מאסר שמשים בצוארו בגוארו כדי שלא יברח למדיה תלוי יתבר קולריה פירוש העבד שב בתשובה אל רבו ותשבר אדוניו הקולר שבגוארו. כדי בוכדי אנן פי׳ כבר בבוקר אנחנו וחטאנו לפניך. הוא רחוא נפשין כנ״ל כ״ מלות ופי׳ אם חטאנו לפניך. הנה שבע׳ לה נפשינו בגידין ומרדין בלעבה ורוש בכובד הגלות בגידין הדלית תושה והוא כתרגום הנני מאכיל את העם הזה לענה ומתרגמינן מרד בגידין ד׳ ומרדין דגושה והגורם הדלתו לפוויות ומפרשי שהכונה דברים הקשים בגידין מלשון גידין ובמות טעות הוא בירם וכן הגורמי הרוחי נפשין תיבה ח׳ פי כפילין מחתה להם בפתוח פיה׳ לשון להתחנן ולבקש לפניו ית׳ שיסביב נפשם מרחות ולעבות. עבדך אנן גרשינו ולא גרשינן הוא עבדך אנן דומיא דבדך בוכדך אנן ומרדינן קמך הדלית בדגים ובשב״ח פי׳ אנחנו נכנעים ונכרים לפניך וכן לקינו בכפלים זה בבזה וזה בשביה וזה במלקיות ויסורין בבבו מיכך פי׳ בבקשה ממך במעו מיכך פי׳ בתחנון ובחלוי ממך מלשון רזל בשואל מטו מחבבו וכו׳ דרחמין נפשן פירוש שרחמיך מרחבים ונוכרים על עוכתי׳ ורחוי שהמיעוט יהיה בשל כרוב ולבן אמי לכיבין ר״ל רפא למכאוכנו ומלת אמי הסמ״ך דגושה ובגירי כי הוא לשון כיוי דאתקפו עלן ר״ל שנתחזקו עלינו יותר ממה שביכולתנו דאם לא כן לא היינו קנים בה׳ וזה עד דלא נהוי נמירא בשביה פי׳ עד לא נהיה כלה בשביה. ותנם שנתקן כל זה בלשון תרגום שאנו

מזכירין הנלו׳ והחרבן שלא יקטרנו עלינו ח״ו מ״ה וכפרט
במ״ש ברך בוכרך אבן עבדך אבן יקטרנו ויאמרו אם אב אבי
איה כבודי ואם אדוני׳ אבי איה מורא׳ ולכן נתקן כל׳ תרגום
שאינן נדקין לו . וגם שיבינו עמי הארץ אלו התחינות
מעשי הכמות ורבות האיכות ותקנו בלשון תרגום בזמן
ההו׳ ואף על פי שנכשלו אין אנו בקיאין בו לא דנו לשבחן
וכל הסאר שהוא רב האיכות גם כן נתקן כל׳ הקדש
למשכילי עם . רחמים בקשנו וכו׳ חיים שאלנו וכו׳ כתבו
המפרשים שהנכון לומר רחמי׳ אין לנו מקו׳ לשאול חיל :

אליך ה׳ נשאתי עיני שמע וכו׳ הוא מיוסר ע״ד
הא״ב ורבו השגיאות בפיהם של עמי הארץ
מגביהים את הספל ואת הגבוה יפפלו בשיר כסלות׳ וישנו
את טעמם של הדברים וכוונת׳ והיה לא יחוש לקול כסילים
ויאמר בלשון היפר והנכון . (מ״כ ז״ל מ״כ זו היא א״ב
דיעקב ובזמן שישראל ערוים על אדמתן נקרא ישראל לשון
שרה ובגלו׳ נקרא יעקב כמ״ש מי יקום יעקב כי קטן הוא
ולכן כל זאת הא״ב של יעקב מדבדת בענין הגלות ובאן
נשלמו י״ב אלפא ביתות ע״כ . ואחאר לזכות את הרבים
קנת מלות זרות כפי שטאתי כמו פרשתי כי עונותי שתה
לנגדך כנ״ל כי מצינו כי במקום אם כמ״ש בגמ׳ כי משמש
בד׳ לשונות . דלפה מתובה כמו דלף טורד . עניי ומרדי
עגין דלות ושפלות תחדש עדיך ר״ל נגעיך . חויבי ומשידרי
כמו אלהים ירחני בשורי וטוכך הנגור פי׳ טוכך השמור
תנה לשריך מלשון שריד ופליט . כך שמו אילות פי כך שמו
חזקם כמו אילות לע זרתי חוסה סובלי עול תנהל ל׳ נהלה
ושמחה . רחום היה למשען לעם הזה לעון כן נ״ל ונ״ב הדוה
לעון כי הדוה הוא לאחרים כמו כי אם הדוה את הארץ ודרך
מדיך ר״ל מדותיך . תשעה תפלתי ונשיח רגתי כי אתה
תקותי ומי לא יעידך כן נדיך לומר . ואחר כך יאמרו אכינו
מלכנו וכו׳ ואנחנו לא נדע מה נעשה כי עליך עינינו והכווכ׳
לזקר כי אחר שהגענו דברי השליחות ואמרנו שעזבנו דרך
רשע והתודינו על חטאתינו וביקשנו מאלהינו שיכלא לנו .
על כן אנו מבטיחים בסוף ואנחנו לא נדע מה נעשה כלומר
מאחר שעשינו את המוטל עלינו וכל מה שבכחינו לעשותו
בע״ז החטא ובחרטה ובוידוי ובתנאי התשובה שוב אין
אנו יודעים מה לעשות . על כן שיך עינינו שתזכו׳ רחמיך
ותרחמנו ותסלח לכל פשעינו זה היתה כוונת המתקנים :

וזה כמה שנים שמעתי לאחיד מוכיח לקהל
עדתי על זה לאמר אליהם החפץ לה׳ בכוס
ותפל׳ וסיפור ויודוים אשמנו על חטא וכו׳ כשאתם מנגנים
במיני הנגונים׳ אז באשר אתם מכים על לבכם בלא לב ולב
האם בזה יתרצה עבד ל׳ אדוניו באמירת דברים מן הספה
ולחוץ והלב לא נכון עמו לע״ז את החטאים ולקיים כל
פרטי ותנאי התשובה . ואיך תמלא את פיכם לאמר אחר

הרחמים

הרחמים והסליחות ואנחנו לא נדע מה נעשה ועדיין לא
עשיתם כלום ואין אתם יודעים עד מה אדניה השבעו על
התשוב׳ כאין מבין כי הדברי׳ אשר עשית׳ כוס ובכי וסיפור
הוידוים אינן אלא מכשירי אוכל נפש ואינן עיקר התשובה
כי עיקרי התשובה המה החרטה ועזיבת החטא והודוי
וע״כ אנו אומרים בתחלת הסליחות נחפשה דרכינו וכו׳
כי הוא העמוד שהתשובה נכנית עליו ושוב כולי האי ואולי
נמצא ידינו ורגלינו לומר בסוף תחנונינו ואנחנו לא נדע מה
נעשה . לא כן כהורלת הכנעה חנוניית לבד נפש כי
תשב״ש לבטא בשפתים ואין פיו ולבו שוין . והנה אם
יחטא איש למלך בשר ודם ויעוב אליו ירחמהו ובא לרחות
פניו בהורלת הכנעה גדולה עד מאד יכוף כאבמון ראשו
ושק וחפר יניע ויבא עד לפני שיר המלך וירבה אליו
תחנונים ודבר אליו רכות ואז המלך וכל העומדים לפניו
אשר עיני בשר לאו ולמדא׳ עיניהם יפשוטו ואמרו ראו כא
כי מרה נפש האיש הזה ויתעצב אל לבו . אך אולי לא כן לבו
ובקרבו ישים אורבו וסואל מפני הירלה בהורלת הכנעה
חנוניות כי האדם ירלה לעינים . אכן אם לה׳ יחטא איש
אשר הוא ירלה לבבו מה יסכון לו שק יתפור עלי גלדו אם
אזן ועמל בקרבו כ״א כי ראשונה בהכנעו הפנמיות יתחיל
ובחנוניות יכלה . והנה מיני ההכנעה אשר יעשה אותם
האדם כאשר אז יכנע על חטאתו אשר חטא על הנפש
הנה הנפש זה לפנים מזה אחר החרטה ועזיבת החטא אשר
היא פנימית בלב ובנפש לפנים ממנה היא לענות נפש כי
יענה בגוף נפשו אשר היא גם היא הכנעה פנימית מנפש
ועד בשר כי יחלש חושים ואיברים ויפר אחוש עד דכא
לפנים הימנה היא לבוש שק במתניו מבית כאשר עשה
יהודים בן אחאב מלך ישראל ואח״כ בייתר נגלה מכולם
לשון הרחמים והסליחות ודברי וידוים לעיני כל רואיו ולא ם
אחר מקלה במקו׳ הנחת תפילין כי הן זאת הורלת הכנע׳
לעיני בשר לאו באופן כי בפנימי הוא הגדול החל ובקטן
הלא ע״פי מדרגתן זה ירלה לבבו וירחמהו ועל כל פשעי

תכס׳ להכת תשובה הרמתה :

כי על כל אלה האיש אשר נגע אלהים בלבו יהיו
עיניו ולבו אל הדברים האלה אשר הן כולם קודחי
אש מאזרי זיקות אומתה ופחד בכל לבו ובכל נפשו כי אז
יכנע ותרדנה עיניו דמעה על החטאים ועל העונות ועל
הפשעים אשר חטא על הנפש ברוח נשברה בהרהורי
תשובה וחרטה משוכה בלב נשבר ונדכה כנגוע מוכה אומ׳
בלבו בעת עומדו לומר הרחמי׳ והסליחות אוי לי כי נדמתי
כי לא כיכת אדם לי להכין רוע מבלי אשר לפני מי אני
עומד ואיך ענדתי כח ונותרה כי נשמה תולעת ולא אים
להשמיע בתרוס קולי נוכח פני ה׳ אחר כי עונותי עברו
ראשי כמשא כבד יכבדו ממני טבעתי כיון מגולה
בחתי במעמקי גוים ושבולת שטפתני ולמי אני חטאתי כי

אם

אם לאלהי עולם ה׳.

ובכן תדברנה שפתיו דברי הודוים והסליחות בלימה ברורה ורתת וחלחלה ונמצל׳ מהם הרחמים ועזובת החטא כאמור. וכבן מי יבחר ה׳ וכו׳ ימים כל מעייניו תהיינה לזכות קשובות לקול תחנונו והנחה למדינו׳ת עשה. ואחר תפלות אמירת הסליחות החכם שבהם ילמיד להם דברי תוכחו׳ מוסר וביותר בדברי אגדה ולומר קדיש עליה. כי כבר הנתקנו לעיל פ׳ א׳ מ׳ רש שוחר טוב כי בשפה שהחכם יושב והורש דברי אגדה לפני הנכור הנומן עליו אמן יהא שמיה רבא אבי׳ אם מחתם גזר דין אבי מיחל להם ומכפר עונותיהם של ישראל:

וגם להיות כל אים עוסק בביתו אחר הסליחות בדברי תורה לפי שיבורו הן במקרא הן במשנה או בתקוני הזוהר המסובלים באלה הימי׳ עד הציר השחר כי עיקר ההשכמה היא לקשור לילה ביום כמבואר בזוהר בפרשת ויקרא ז״ל וכך אתער איילתא קדישא בחיי נכון נחתא וקם ההוא זכאה ואתגבר כאריה תקיפא כאורייתא עד דאתי נפרא וכן בזוהר אחרי מות ז״ל דבעי בר נש מרחימותא דקב״ה לאקיס בכל לילא לאסתדל כפלהיה עד דיתער נפרא ויתמשך עליה חוטא דחסד וכן באמרו פסוק רונה ה׳ את ירחו למיחלים לחסדו על הקמים בחצו׳ לילה ומיחלי׳ עד אור היום לקבל חוט של חסד וכשמתעורר למעלה ערכיט דחסד בשכינה לא עלה בלחודהא אלא עלה ועל אומן דמשתתפי בהדא כמ״ש יומם יצוה ה׳ חסדו והף גם כי יהיו מחשבותיהם קדושות זכות ונקיות בהגיע היו׳ העמדו בתפלה מתוך אותם הדברים: לא כן רבים מעמי הארץ אשר נהגו קלות ראש בעמדן ויש מהם שלאחר שהשלימו סדר הסליחות חוזרים לבתיהם בתנומות עלי משכב ינוחו על משכבותם ואשר שכבו לא יוסיפו לקום עד אור לארבעה שעות ביום ויקראו ק״ש שלא עם הנכור אז שלא בעונתה ונמנעת תקנתם קלקלתם אחר שלא הקדימו בתפל׳ חובה מה ערוכו להקדים לפי האמת ואמרו הראשוני׳ כי לא יקיבל התוספת אם לא יעשה האדם החובה ועליה׳ הכתוב אומר הוי משכי מי בבקר כי מי בקש זאת מידם עמיד לראש אשמורו לומר הרחמים והסליחות להפיך עליו בלהת ולעבור על דת קרית שמע דאורייתא. ומנאלו עושים את העיקר טפל ואת הטפל עיקר כי על כן הטוב והיסר בעיני אלהים אף כי לא יסר לאדם ירחה לעשות שלם יש בהם כח לעמוד בהיכל המלך להשכים לראש אשמורות ולקשר לילה ביום ולהשכים אל בית הכנסת להתפלל עם הנכור טוב לאחוז מזה ומזה. אבל אם בשבת ההשכמה הוא באים להתפלל ולומר קרית שמע שלא בעונתה אז אלא עם הנכור טוב שישכימו לבית הכנסת ולכוין כתפלתם עם הנכור במיתון מלה במלה מפי במדו לראש אשמורות לומר הסליחות וה׳ הטוב יכפר בעד כמה

בוערים

בוערים בעם אשר זה הרבים בטל לומו אחר שהשלימו סדר הסליחות הרבים ומחדוש ישבים בחנויותם ובטיחתם בחנוי נוכן האטר מובאר יחדיו לדבר על שרי עם ועם והלכות מלכים ומלחמותיהן ואיך זה נופל וזה קם. אז לדבר על הארץ ועל המזון על המחיה ועל הכלכלה אם מצא הרבה יאכל כל אים לפי אוכלו ומספרו ברע עושק ומחיצ שוא זה יאמר פלוני הרע לי וקפח פרנסתי וזה יאמר גם אני כמוך עשוק וגזל מפלוני אלמוני ואכלה רבות עתים היתה מושבם אים לא נעדר אשר לא יעבור תחת שבט לבונם עד אור הבקר להשכי׳ לבית תפלתם בטרם יכור אים את רעהו ועוד הבכבים במסלותם והתפללו תפלה חטוף׳ וקרית שמע שלא בעונתה ולא יעבורו מפסת תרדמה להכין את אשר לפניהם כמה להם עונות ואשמות ואין אים שם על לב לאמר לפני מי אנו עומדים ומדברים׳ ברב דברים בטלים לפני אלהי עולם ה׳ ולפני כל הצדיקים המשתעשעים עמו כנ״ע אשר ביקש מאתנו לאמר חברים מקשיבים לקולך השמיעני ואיה אפה הקול אשר ישמע מאתם האם מה שספרו ברע עושק ושמע שוא הבל אלה לא תתאפק ה׳ לאמר מה מצאתם כי עול כי רחקתם מצלי כי הן עתה הוגעתם השם בדבריכם מאז קמתם עד אור הבקר וריח תנומה לא עדת בכון ולא אותי קראת יעקב כי יגעת כי ישראל שאם בחלי אחד מכם יתפוס ספר בידו ללמוד הנה תרדמה גדולה נופלת עליו ואחריך עיניך בו ואינו כי אחזתו בולמוס התרדמה כמי שעקר דלתות עזה אויה להם כי נדדו מאמי לא תהיה כהנת בפיפדקית. ולא עוד אלא כי כל עיקר טעם הסליחות לראש אשמורות ולא כיום אחר התפלות כדי לעמוד בתפלה מתוך דברי הסליחה והרמיו ובתה הוחלפה שיטתם ימאן דתני שיטת׳ לא משתבש כי עומדים מתוך שיחה בטילה ושמוע שוא להתפלל תפלתם ושתקע הדבר ולא תהא כזאת בישראל. על כן הכי אחי אתה נר לי עליך כי אהבת עולם אהבתיך כי חיבבה אוכל ורחמתי ברעה אשר תמצאך באחרי הימים כי רע ומר עון וזכר את ה׳ שאתך. ב״כ מאם נפלאת אהבתך לי היה לבי כאש כותר׳ על כן נתתי לקראתך לשחר פניך להגילך בדברים שה אשר הזהרתיך עד סל״ם יבנסו דברי בחוניך כתבם על לוח לבך לירא את השם הנכבד והנורא ולעמוד לראש אשמורות נכח בני ה׳ על התורה ועל העבודה ואל תתן שינה לעיניך ותנומה לעפעפיך אל יעם אל דרך חטאים לבך באשר כרו להם שיחה בשיחה בטלה. ודע לך כי ערך הרע אים שלומך אשר בשחת בו ותלהבהו ונם הוא לך לפנים אל תאמן כי לא כן לבו כי שבע תועבות בקרבו ותכלית שנאה פמאך לא תדרו׳ שלמו ובוכתו כי הוא אויב לך בפיו שנים ידבר ובקרבו ישים חורבו להפילך מאורבה רמה עד בירא עמיקת׳ שם תפול שדוד לא תוסיף לקום אוקי ולמה לא

לא תחוס על נפשך העלוהה לבלתי תמכרנה ביד אכזרי
איש כך ואויב המן הרע הזה · והחיפה מפלט לך בדברי
תור׳ כי נאמר בה הלא כה דברי כאש נא׳ כפטיש יפוצץ
סלע ואם אכן הוא נאמן ואם ברזל הוא מתפוצץ לא כן
הרשעים הממלאים פיהם בשיחה בטילה אשר היא רעה
בעיני אדוכנו שבשמים ונפיר העזים מעבר ימה ונפוכה
ונגבה ואיש לא יעמוד לפניו ואין מגיל מידו הנשה כרגונו
והגדיל · ועוד זאת אודיעך אהובי על המבשל׳ אשר תחת
רגת מבני עמינו הלהוטין אחר גרונם בימים האלה ובזמן
הזה אחר הסליחות לאכול ולשתות כרגונם קודם תפלה :

וכבר הודיענו רבינו האר״י ז״ל והוא מהזהר
פרשת ויקהל שהאוכל ושותה קוד׳ שתפלל
אף כי עדיין לא האיר היום עבירה היא בידו ושעם הדבר
כי השינה היא אחד מש׳ במיתה כי אז נשמתו יונא׳ הימנו
ולא נשאר בו בלתי הנפש שחיותה היא רגשית דם שבלב
והוא׳ ונשמתו יונאה הימנו מכלהשש״ל מנוח לכף רגלה
להיות מתפשטת בגוף ונשרות עליו ואף אם יקיש בעוד
לילה אפילו הכי עדיין הנשמה אינה מתיישב׳ בתוך הגוף
עד עת כא אמירת ברכו בתפלת היוצר ולפי שסליטת
הנפש הוא מגד כחם הקדמוני לפיכך האוכל קודם תפלה
בהיותו תחת ממשלת הנחש · אז אותה האכילה והשתיה
הוי כמקריב קרבן לנחש ואזהו סוד לא תאכלו על הדם לא
תנחשו פירוש לא תאכלו בעוד שסליטת הנפש בדם
היא ובזה לא תנחשו לא תתנו מקום לנחש הקדמוני
ושיש״ך איך אינו נאכל אלא אל״י :

כן בא אלי האנשים הנגשים אל ה׳ לשאול את פי
על דבר הקא״ה הכי שנהגו לשתו׳ להשקיש האדים
שבראש ורבים שתו אותה באשמורת קודם התפל׳ הטובה
היא אם רעה בעיני אדוכנו שבשמים והיתה תשוב׳ שיהם
כי מעולם לא ראינו נוהב בה איסור ואדרבא ראינו חכמים
גדולים אשר מעולם אנשי שם תקיפי אדעת דישראל היו
שותים אותה כשהיו קמים בעוד לילה :

והדין עמהם כי אף שמלבון ספר הזהר משמע
דאף כל שהוא אסור לא אסר אלא אכילה
דהא מאן דאכיל בלא נטילת קאמר וכמו כן מבואר מתוך
הגנין דאינו אסור שלא מה דיהיב מילא לדמא דהיינו מאכל
ומן שהם מרכים דם ולא שאר מיני משקים וכן נראה פשוט
אם יסכימו עמי חברי · אך לענין אכילה לא ידענו ולא
שמענו מי זה ערב אל לבו לבדות מלבו היתר בה הפך
לשון הזהר ורבינו האר״י ז״ל ה״ש שמסר פירושו למהרח״ו
ז״ל ומאחה הנחש נפשי אוך נשתכחה תורה זו של אמת
אשר גילה הרשב״י ע״ה מגדת ישראל שהפריזו על המד׳
לאכול ולשתות בשאר הימים וביותר בימים האחרונים השם
אחר הסליחות ומהם לא יבחינו אם הוא שמוך לאום ואם בהם
משוש ואותי הסלכתה אחרי גווך :

ולו

ולן חכמו יזכירו כי הימים האלה נזכרים ונעשים
להבין ולהתענות להתפלל לפני אדונו שבשמים
בעינות נפש בגוש ובכי ומספד כי ימי רגון המה · ולמי
שקניר קנרה ידו מהתענו אשר אין בו כח לענמו׳ בתענית
הנה לפחות יענה נפשו בגד מה קודם התפלה כדי שיהא
תפלתו מתוך תענית ואף אם ירגיש נגר עול יסבל ולא
יבול ולתענית יחשב לו המעשה הוא אם רב כי כל אדם אינו
חייב אלא כשיעורו · ואף להמתענים בימים אלה רע עלי
המעשה אשר עשו ועיני ראו כמה מהם לאכול לשבעה
אחר הסליחות וכל השומע יצחק להם הכזה יהיה נוש
יבחריהו לענות נפש לטוב אל ה׳ אחר כי תשבע בטנו וקץ
במזונו ואיך ימלא פיהו לומר ענגו ולהתחנן על מעוטו
חלבו ודמו ועדיין לא נתעכל מזון שבמעיו **בזה**
להם לעגה להם כי זה דרכם כשל למו להחליף
זמן מעודתם את של זה בזה ואפובי מטרתא למה לי · ואף
גם כי מי בקש זאת מידם לטוב אל ה׳ בגוש ובכי להכניע
קליפת הנחש וזהמתו אשר עליהם ויאכלו ויפתו על הדם
תחת ממשלת הנחש וזהו יהיה בעוכריה׳ כי לו בכח יגבר
הנחש ועשה כרגונו והגדיל · ופרי בטנם חטאת נפשם
ואם לא ענדו בכחם להתענות כל כך שעות לא יתענו
כי הערב יפה ממנחות הרע ויעשו שאר תענוי התשובה
כי התענית אינו אלא מכשרי התשובה ולא יאמר עליהם
פרי בטני חטאת נפשי · ואף אם לא יחפשו לדברי הזוהר
כאשר ראה ראיתי רבים וכבדים המתקדשים והמטהרים
בדורינו זה ואכלו על הדם של״ם · הנה יזהרו בדין המפור׳
בתלמוד כי כל תענית שאוכלים בו בלילה כין נבור בין
יחיד הרי זה אוכל ושותה עד שיעלה עמוד השחר והוא
שלא ישן אבל אם ישן אינו חוזר ואוכל ולא שותה אלא אם
כן התנה לאכול ולשתות · ואם לא יזהרו להתענות שתים
רעות עשו ומה נפשך הם נתפשים · אכן לא זו הדרך
לירא׳ ה׳ ולחוסבי שמו המשרים אורחות׳ בעקבי הרשב״י
ומשנהו האר״י זצל״ה כי אם לבלתי פנות בעתות כאל
אל הגוף הנגוף מאומה כי אם אל הקדם פנימה לבד
הנשמה הטהורה להתעדן מזיו השכינה המוכנת עליהם
להמשיך עליהם חסד כמו שאמר רוצה ה׳ את ירא׳ את
המיחלים לחסדו ונריכים שיכינו ענמם לכך לקבלו לא כן
המתענים בקי׳ בגבקי גוף׳ תחל׳ והנפש היפה הסליכו אחרי
גוו׳ אי זה מקו׳ מנוחתו כי ינו׳ ה׳ חסדו וכל חסדו כנין הסר׳
עליהם כי מלאכתו כדברי הבאי · וכשהוא ממיך לאו׳ היום
ראוי להיות כל איש שורר בביתו שירות ותשבחו׳ לשיהיה
לו חלק עם המלאכים הנקראים בנות ירושלים ואשר נאמ׳
גם כן כרן אחד בכבי בקר ויריעו כל בני אלהים ואיתא
בזוהר חדש פרשת לך לך אר״י ת״ח אין לך כל לילה ולילה
שאינו אוחז מש״ה בר הפני׳ כל נשמתן של ת״ח העוסקי׳
בתורה ומרחה אותם לפני הב״ה וממתינים מלאכי הסל׳

ודוממים

דזמירות מלומר שירה עד שיכנס ונפשות הצדיקים עמהם ויאמרו שירה יחד לאל עליון שבאמר הנביא לומר לכירחם ביחד וקול התור נשמע בארצנו זה מ"ש הכא לאסו נשמתן של צדיקים לומר ליומר בכל לילה ע"כ. שיעור הדאות כמה גדלה הדרת תהלת שירות ותשבחות בשתות כאל יחף גם יסמוך תכף ומיד תפלות לבלתי יפסיק בדברים אחרים ואף אם בשאר יקות הסנה לא נהג לבכת מעוטף בטלת ותפלין מביתו לבית הכנסת. בימים החלה אם אפשר לו ילך מעוטף בטלת ותפלין מביתו לבית הכנסת דאיתא בספר הזוהר פר' שלח לך אמר רבי נהוראי אסהדנא על מאן דנפיק מתרע ביתיה בעטופא דמצוה ותפלין בראשיה אדמכנת שכינה עליה ותרין מלאכין קיימין עליה חד מימינא וחד משמאל ומלווין ליה עד כי כנסת ומברכין ליה חד מברכא דקאים קמיה על פתחא דבר נש אזול אבתרי וע"כ אתיב אמן וכן בזוהר פרש ואתחנן אל תר"ם בשעתא דבר נש אקדים בצפרא ואנח תפילין בראשיה ובידיה ואתעטף בעטופא דמצוה ואתי לנפק מתרע ביתיה ואתרע במזוזה דשמא דשמא קדישא בתרע דביתיה ד' מלאכין קדישין מזדווגי עמיה ונפקין עמי' מתרע דביתי' ואזפי ליה לבי כנישת ומכדי זמין קמיה הכו יקרא לדיוקניה דמלכא קדישא הכו יקרא לבריה דמלכא לפרנוסא יקרא דמלכא רוחא קדישא מכרז עליה ואמר ישראל אשר בך אתפאר והוא רוחא קדישא סלקא לעילא ואסהיד עליה קמיה מלכא קדישא אדין פקד מלכא עילאה למכתב קמיה כל אינון דאשתמודען קמיה הה"ד ויכתב ספר זכרון לפניו ליראי ה' ולחושבי שמו ולא עוד אלא דקב"ה משתבח ביה ומכריז עליה בכולהו עלמין חמו מה בריה בבני' בעולמי ומאן דיעול לבי כנישתא כד נפיק מתרגיה ולא תפלין בראשיה ולא ציצית בלבושי' ואמר אשתחוה אל היכל קדשך בירלתך קדישא בריך הוא אומר אין הוא מודאי הא סהדותא דשקרא עבר"ל.

והרב ז"ל היה אומר שייתר טוב ילך לבית הכנסת מעוטף בטלת ותפלין מלהשכים קודם זמן ציצית ותפלין ולהיות מעשרה ראשוני ומה טוב ומה יפה שלא עושה אלה כל הימים אבל מי שאי אפשר לו בשאר הימים יהא זריז לעשותו בימי הדנון שמבין ר"ח אלול עד יו"כ לפס ולתפאר כמ"ש ישראל אשר בך אתפאר ואין שטן ואין פגע רע בתפלתם. וכן כתבין התפלה ירא והיר כל אדם כייתר באלה הימים ביתר שאת באימה וביראה. ובפרט רבים מעמי הארץ אשר נהגו כפי הרבה קלות ראש בשאר הימים לאומרה בחטיפה ובהלעטה וגם בלא דעת מפני הדרת מלאכתם קבע ויראת ה' ערלי זמאמנו לשמוע חזרת התפלה ויברכו מתכה כמי שמרחקין מעיר מי יצר בעמי כיסן. הנם בימים אלה ותנו לב לשמו

כאשר יכלון שאת יתקדשו להתפלל עם הצבור לאשר לאשר ולא בחפזון אולי יתיקנו תפלות שאר הימים אשר ברוח ונפשנו על ידי תפלות הימים החלה בכוונת הלב כמו שנבאר בסייעתא דשמיא בפרקים הבאים כל הכתוב לחיים אמו"ר זלה"ה:

פרק ה
לערב ראש השנה

יום הדין נודע הכא על כל העולם אשר שם חי' חיים ומלך עולם יושב על כסא הדין ואבר כל סיגור לפניו בא מ בשה חיים ופקודתו ועלילות מעבדי נבר ונחוא דורש מעשה כולם זה כתן קולו לפני חילו כי רב מאד מחנהו כי עצום עושה דברו.

הנה לפני כא יום ה' כא עת האסף כל חיים ישראל בינו לבינו ואחב עם קומו כמה הוא חבר מסלמיתו והן בור ינור וכפל התיתו עליו כי יסכי' ודיב כי כל מעשיו בספר כתבים והאלהים יבוא במספר על כל נעלם אם טוב ואם רע אשר אין ספק ישמרו בחספר כין הסנגורים ויהוצאים והאונסים שעברו עליו זולת הזדונות והמרדים ובשעבים אשר ירבו מלאכות. ואיך יוכל לעמוד לפני ייער ברחפית במשא הכבד הזה בהיות לפניו ספרי חיים וספרי מתים פתיחים לפניו והוא עומד על כסא דין וכל דרכיו מפס' ואיך לא ירתת אמוש רימה חרם את חרפי אדמה בהסכיל לבו כל זאת ויכין עצמו קודם לכן ל' יום כמ"ש בענין כל המוצרים שיאלין והרשים קרם שלשים יום שבכר אל עליו חוב המוב' בכל חקתיו וכבל מספטיו. כל שכן במועד הקדוש והנורא הזה שהוא כולל ענינים רבים בין ענייני האד' היחיד שצריך לשוב ממעשיו ולחפ' דרכיו שעתיד לעמוד בדין עליה ולהמין בענייני הציר אם' הוא דר בה בין דין כל עיר ועיר ממלכה וממלכה בין דין כל העולם כולו בכללו ועל כל עניין וענין יש להם בור דין מתיחה אם לטוב אם למושב גם על השאה מה תהיה בסופה ועל כל אלה הענינים כתבנו בפרקים הנצרל שצריך כל אדם לעורר אל לבו לפחות שלשים יום לפני כא יום ר"ה יהי' מראש אדם אולל לבבו את החמץ אשר בקרבו בחילין ובמדקים ולא יניח ממנו לא מעט ולא הרבה שבבר אל עניו חוכת כי ביר ובהיות כי הענין רב מכל ימי השנה ואין המלאכה לא נעשה ולא לי מים צריך להתחיל לבער ל' יום קודם לקיים מצא מעט אנרשנו ובלי הלי' יום מי בתענא מי במלקין מי בעשות צדקה ומשפט מי בעסוק בתורה ישים ולילה כי

היא מסול לאש ומטרד כאש מי בתפלו ותחנוני ורמעות
על נחיים הכל לפי מה שהו אדם וכל זה כל יום הקודמי
כנ"ל: אבל בהגיע ער"ה לית דין צריך בשם כי בא מועד
שבתו אלהי עולם ה' על כבא מלכותו לדון את עמו איש
איש ממלאכתו אשר המה עושים וצריך כל איש ישראל
שיש ישים עליו מלך שתהא אימתו עליו לתת לב לעשות
מעבירות שבידו ולהכין ולהתעצב ולהרבות בצדקה ומשפט
ולהתפלל ולהתחנן לפניו יתב' יקרבהו ואל ירחיקהו ולכפר
חטאתיו ואשמותיו אשר רבו למעלה ראש. ותמיד כל יום
ערב ראש השנה בתעניתו יהיה ירא ויחל בכובד ראש
והכנעה מן היום האיום הבא עלינו אשר כל יושבי תבל
עוברין לפניו כבני מרון ואינו יודע איך ינא דינו ורוחו
ונשמתו אליו יענוב בעין במר בוכה לפני אל יתברך יקבל
תשובתו ותפלתו באהבתו ובחמלתו על בריותיו ואולי
יכפר פניו במנחה ההולכת לפניו. ויש סמך לתענית
ערב ראש השנה לרז"ל פר' אמור והביאו הטור ריש הלכות
ר"ה הם אמרו כי הוא משל למדינה החייבת מס למלך
והלך המלך לגבותה וכתוב י' מילין יצאו גדולי המדינה
וקבלוהו וויתר להם שלש המס שלהם. כתוב ה' מילין
יצאו בני המדי"ן וקבלוהו וויתר להם עוד שלש כיון שנכנס
למדינה יצאו כל בני המדינה אנשים ונשים וטף וקבלוהו
ויתן לה' הכל אמר להם מלכ' מאי דאזל אזל מן הבא נחל
חוסבנא כך כ"רה גדולי הדור מתענין והקב"ה מוותר להם
שלש מעונותיה' ומר"ה עד ויהך היחיד' מתענין והק"בה
מוותר להם שלש מעונותיהם וכיו"הב כול' מתענין אנשי'
ונשי' וטף והקב"ה א"ל לישראל מאי דאזל אזל מהבא ולהלן
נחל חוסבנא ע"כ.

הנה מבואר במאמר זה כי נכון ורצוי לענו' נפש כל
בעל נפש כהיו"הזה ומזכה לענמו ולאחרי' עמו
שעל ידי כן ויותר הוא יתב' שלש משוביתיהם של ישראל:

ואף כי הם הזכירו לגדולי הדור לא ריב' שא בהוו'
כי רבים מעמי האדם לא יזכרו ולא יפקדו
אלא יעלו על לב כיבד עון אשמיתם עד יו"הב וכולי האי
וחולי. אבן אסרי אנוש יעשה זאת למהר לקדם ולנאת
לקראת המלך מלכו של עולם לבא אל המלך ולהתחנן לו.
אשר מי זה האיש ירא גדולי ישראל אשר המה מנוקים
מכל עון ואשמה ורשע ויקדמו פני האל יתברך בצום ובכי
ובתחנונים והוא היעמוד לבו תחזקנה ידיו להיות עדיין
מחזיק בטומאה ולא יצא עמם אחד אשר הרבה בגמל וכע'
לבוראו כל ימי שנה ונהפוך הוא כי לחטאים בנפשות שו"ה
יאחה לקדם ולנאת לעתות ולרגות פניו יתברך עד אשר
לא יבא יום הרעה ושתך בא המתו חלילה לבתו ולחתו
בטבעת המלך רשעים למיתה ובכח סגולת התשובה מיח'
ה' על הרעה וגוסף גם הוא כי יעמוד אליהם זכות גדולי
ישראל בהשתתף יחד עמה' מקמי דליבוש חרון אף ונסלח
לכל

לכל עדת ישראל. זאת ועוד לפי מה שאמרו את הקודמים
כי התשובה ודברי הוודוי הוא כדין מודה בקנס דקיימא לן
דפטור ואמר שמואל דהיינו דווקא היכא דהוד' בקנס ואחר
כך באו עדים אבל אם מעיקרא אתו עדים והודה בקנס
בתר הכי חייב. ובספר הזוהר אמרו שהעדים המעידים
על חטאת האדם הוא בראש השנה וז"ל עיני ה' דלית לון
חשבנא קאזלי ומשטטי בכל עלמא ואחמן כל עובד דכר
נש ובגיהנא דראש השנה אמון שהדי קמי מלכ' ולכן מי שלא
שת לבו אל דבר ה' בכל האדם הנה נשאר לו להיות שב אל
ה' יום ערב ראש השנה טרם בא העדים למחר וכמו
שביארנו לעיל פרק א' והוא ע"ד רז"ל קדמיה לרשיעא עד
לא יקדימיך כי הנה למחר ביום ר"ה השטן נגב לריב
ולהזכיר עון לדבא תחת רגליו כל אסירי זייקי הגון ועל
ידי התענית והתשובה קדמיה לרשיעא לשוב ולהתודות
עד לא יקדימיך ליום הדין להיות הוא מזכיר העונו לפניו
יתברך מהטעם הנ"ל. **וגם** תענית ותשובה בערב ראש
השנה הוא תועלת גדול לקבל התפלות ביום ראש השנה
כי כל תפלה אשר יתפלל כל איש על כל צרה שלא תבא
בלא תקון מעשים אינו פועל כלום. וחף גם ידאג כי
יבוקר פנקסו ויתעוררו המקטרגים יותר מבקדם אשר
מטעם זה בתענית נבור אמר אחיי מנפרא עד פלג ריומ'
מעייני במילי דמתא ורביעא דיומ' בעו רחמי. וזה פירשו
חכמי המוסר בפסו הרחני את מרחיך השמיעיני את קולך
כי קולך ערב ומראך נאוה כלומר הרחיני את מרחיך כי
תחלה תתקן מעשיך להיות נגלה אליהם על פניך כמו שהי'
קוד' החטא ואחר כך השמיעיני את קולך בתפלו ותחנוני
כי קולך ערב לפני הקב"ה כאשר מראיך נאוה. ואיך ובמה
נעתיר ונרנה לפני אבינו שבשמים בתפל' ימים האדירים
האלה לאמר חתום פי שטן ואל ישטין עלינו ימיך ה' תרעץ
חוב כי בא ויגר בגיך כי הנא יקנוף ה' על הקול ההוא
באומרו המבלעדי יבא עליכם הגר הצורר הלזה הנא
בעונותיכם נמכרתם והמה המשטינין ומגרים לתב' ואין
שטן ואין המקטרג ההוא רק בכלי וגרון אשר בכח העונו'
הם חונכים בו כמ"ש ותמובגנו ביד עונינו ועל זה נאמר
אל תלשן עבד אל אדוניו פן יקללך כלומר אל תלשן
עבד שהוא השטן הנגב לקטרג ולהגר אותך אל אדוניו
יתברך לומר תהי ידך בו חתום פיו ואל ישטין זעום בו
ורים פן יקללך אדוניו לאמר איך עלה על דעתיך לזעוק
בלי תשובה על חטאתיך כי חשבת כי מבלעדי הריס ירו
אים גד ואויב המן הרע הזה וכן על זה הדרך רמז הכתוב
בפסוק וכי תבאו מלחמה באויבכם על הגר הצורר אתכם
והרעותם בחצוצרות ונזכרתם לפני ה' אלהיכם ונושעתם
מאויבכ' כי הוריו הכתי' מוסר והדרך אמיתי לבא להתפל'
על הגר הצורר אז שטן המקטרג עליו ותבאו להלחם על
הגדן הוא המשחי' הצורר אתכם כי אותם המשחיתי'
שברא

שבדלת על ידי עונותיו הן הן המכים ומגירים אותם כמ"ש ותמוגנו ביד עונותינו וכל זמן שאין ממתקים אותם לא כוכל מלט מהם אלא תחלה תלחם עמו ותכניעהו על ידי תשובה ודוי ונוס וכבי ואז כאשר הרעותם בחנוכרות כמו שהיה מנהגם בסדר התענית ונזכרתם לפני ה' אלהיכם אלא תהיה הזכרה מיכה לעורר המקטרג ולבקר הפנקס כי אם על ידי אותה האזכר ונוסעתם מאויביכם כמו שפי' מהר"ם אלשיך ז"ל וכן הדבר לענין תקיעת שופר בראש השנה שהוא כדי להשפיל ולהכניע את גודלי כפשיכו בשמי ממעל כי נרכים אמו מקדם להכניעם מיום ערב ר"ה עד תשובה ותענית נוס וכבי פן על ידי כן בקול השופר בר"ה שם יפול שדוד ולא יוסיף לקום ואנחנו קמנו ונתעודד. כי על כל שה כל איש הירא אך כשרו עליו יבאב ונפשו עליו תאכל על נגעיו ומכאוביו אשר הכאיב את הנפש היפה ויתהפך לארבעת רבעיו וירחה עצמו מסובב נרים נוריים אויבים אכזרים אשר פעל ועשה בעונותיו בגדו אלף ורבבה כימיו לשטנו. ובכן לו בכח יגבר איש לאזור כגבר חלציו לקדם פני אב הרחמן שהיכו מרחם לפני יום כא לה' בנוס וכבי וכמו כפיו יתחנן לו ית' לאמר מחה חטאי כדמעתי ויתודה לה' כפי נחות לשונו ובנפש מרה יאמר בקנדה בנוסח:

מורה אני לפניך ה' אלהי בנשת פנים בחרפה וכלימה בשברון רוח ובנמיכ' קומה שחטאתי ושעויתי ופשעתי לפניך בושתי וגם נכלמתי להרי אלהי פני אליך כי עונותי רבו למעלה ראש ואשמותי גדלו עד לשמים ועתה שבתי עדיך אלהי כי ימיך פשוטה לקבל שבים עזבתי אחרתי המקולקלים ובאתי בלב נשבר ונדכה להנפל לפני כסא כבודך. וסנני מקבל עלי אלא לטוב ולעבור עוד על מנותך מדעתי. כל ימי חיי. אבא אלוה סליחות והרחמים למען חסדיך הרבים כפר נא לחטאים ולעונות ולפשעים שחטאתי ועויתי ופשעתי לפניך מיום היותי על האדמה עד היום הזה הרב בבסני מעוני ומחטאתי טהרני כי אתה ה' אלא רחמים טוב וסלח ורב חסד לכל קוראיך וסוא רחום יכפר עון ולא יפחי' וכו' ונשענתי על דוכי חסדיך שהבטח ע"י נביאיך הקדושים יעזוב רשע דרכו ואיש און מחשבותיו ישוב אל ה' וירחמהו ואל אלהינו כי ירבה לסלוח. ובכן תוניא לאור משפטיכו וחתום פי שטן ושל ישטין עליכו ועוש בו ודוש ימיך ה' נאדרי בכח ימיך ה' תרעץ אויב וברוב גאונך תהרוס קמיך תשלח חרונך יאכלמו כקש ויעמו' מלין טוב לנדקנו הוא יגיד יושרנו ומהר יקדמונו רחמיך כי דלנו מאד ה' חננו לך קוינו וכו' כי ה' שופטנו ה' מחוקקנו ה' מלכנו הוא יושיענו אמן כן יהי רצון:

ואשרין נאד' עושה שלום להקיץ משיכתו ותרדימת נפשו ויתעורר לשוב אל ה' עוד הסמש במרומים ובטרם ימים פונים לבער ממנו טומאת חלאת

עונותיו פלא ישא' מהם למחר וכשיעמוד בדין ימצא מנוק' ומטוס' ואין פונה פה ומנפנף עליו ובכן יצא לאור משפטו:

ונראה לי לענין תענית ערב ר"ה שהוא ערב ר"ח כי אף לנוהגים בשאר ערב ר"ח כדעת הרמ"ע שכתב בתשובה דלעולם יש להתענות יום הכנים שלפני המולד דה"א משום מיעוט הירח כנגד כה ושגם המקובל הרי"ל סרוק ע"ה היה מתענ' ביום המולד עד שיגיע המולד ואז אכל אפילו חל המולד בחצי היום כמו שכתבנו פ"א דר"ח. מיהו נראה פשוט דבערב ר"ה יש להתענות אף גם כי חל להיו המולד בו ביום דהא איכא למ"ד דאפילו בר"ה עצמו שסוא יום ר"ח מצוה לתענו בו וכל שכן בער' ר"ה שראוי ונכון כל אשר נגע אלהי' בלבו להבין ולהתענו' ולהרבות בדקה ומשפט ולהתפלל ולהתחנן לפני אלהיו ית' כאשר כתבנו עד הנה:

ומנהג ארץ ישראל לקדושים אשר בארץ המה זריזין מקדימין למ'ות ומתאספי' בער"ה בב"כ עדה קדושה של ת"ח וירא' ה' וחוסכי שמו להתרת נדרים וסבוע' ועושים כ' עניני' תחלה לתקן מה שקלקל לעשות התרה על העבר לו אם היה שוס א' מהם מחוייב איזה נדוי יכסב בעצמו נדוי שעה אחר ויבקש מהחברים שיתירו לו כענין שאמרו בזוהר בדוד שנהג בזיפה בעצמו. ואח"כ למסור מודעא להבא שבל מה שיתקשרו את עצמם מ'יום בשבוע' לו בחרם לו בנדוי וכיוצא בזה המה מוסרי' מודעא מעבשיו ועוקרים ומבטלי' אותם מניקרם כהיא דתניא הרוצ' שלא יתקיימו נדריו של כל השנה יעמוד בר"ה ויאמר הנדרים שאני עתיד לידור בשנה זו יהיו בטלין:

ואף כי נר' שאין צריך להיות זה דווקא בר"ה ובכל זמן שיעשו בסדר הזה' תועיל להם פיון שהם גומרים בלבבם למסור מודעא ולבטלם. מכל מקום נראה דווקא בר"ה או יום הכפורי' מועיל זה התנאי שמתוך שהמה ימי דין גומרים בלבבם לבטל בודאי וכן מצאתי להר"מ ריקאנטי ז"ל כי בשאר הימים אינו מועיל זה התנאי כלום. וע"כ כתפשט המנהג בכל תפוצות ישראל כדברינו לעשות כן בראש השנה או ביום הכפורים. והוא תקון גדול בכל השנה לבל יכשל ולבד בפח המוקש של נדרים ושבועות וחרמות ונדויים כי המה דברים שמהם גורם מיתה לבניו ומהם גורם מיתה לעצמו ונפש הוא חוב"ל ומשחית ח"ו וחומר מועל בחרם הוא כמועל בשבוע' ב"מ בפרקי ר"ח רע"ל החרם הוא השבועה והשבועה הוא החרם וכל שהוא מיפר את השבועה כאילו מיפר את החרם והמיפר את החרם מיפר את השבועה וכל מי שיודע דבר ואינו מגיד החרם בא עליו ומכלה את עניו ואת אבניו. ואמרו חכמי האמת שכל עבירות שבתורה אם עובר אותם האדם לא יגלה אותם אליהו הנביא ז"ל אלא אם עבר על החרם שיהו בעצמו מכריז ומגלה עונו ואשמתו אקרא הנה אנכי שולח

לכם את שיהו וכו׳ וסמיך ליה והכרתי את כל האדם חרם והם
לעתיד עוד בעונם מחרם כי מי שהוא בחל׳ למטה יום אחד
הוא בחרם למעל׳ ל׳ יום ומי שהוא בחרם למטה ל׳ יום הוא
בחרם למעלה שנה א׳ ומי שהוא בחרם למטה שנה א׳ הוא
למעלה בחרם לעולם ואין תחפה למכתו. וכזהר פקודי
האריכו בעונשו והעתקנו לשונו בפר׳ כ׳ לעיל ושם נאמר
שאין מקבלין תפלתו ארבעים יום:

כי על כל שה ראוי לכל איש הישראל לרדוף אחר תקון זה
לתקן את אשר עוותו לעבר וגם להבא לבל ילכד
בשחיתות׳ שלעונשי נדרים ושבועות וגם עונשן של חרמות
ונידויי׳ ולקבל עליו גזיפה וליסר בקרקע כמנודה ובעטיפ׳
לבל יהיו אחריו כנחש כרוך על עקבו. ומי זה האיש אשר
נזהר מלה זכיר שם שמים לבטלה או מלומר ברכה שאינה
צריכה דהוי כנוטל שם שמים לבטל׳ וכל שכן כי כמעט אין
א׳ מיגול בתפלה שלא בכוונה שמזכיר כמה שמות לבטלה
ולא ולמד מכ׳ב שהשם יגל מפיו מאיליו כמ״ש יוגל מפי
כ״ב ונאמר בכל מקום אשר אזכיר את שמי שהיה נזכר
מעצמו וכמלא דאפי׳ לפני לפני׳ לא היה מזכיר שלא מאליו
וק״ו למזכיר שם שמים בחנם גם בלא דעת שראוי בחמת
לקבל גזיפה על זאת ושיתירו לו. וראיתי כתוב בשם מדרש
כיון שכל המבטל קרוש וברוך ואמן יהא שמיה רבא גרם
למעט את העטרה וחייב כדוי עד שיסוב ויביא קרבן לפני
הנדיקים לעתיד לבא וראוי לאדי׳ להיות בכוון׳ על כל זאת
בעת שיקבל גזיפה על עצמו להתיר לו כל אלה וחרם לא
יהיה עוד והוא יהיה בעזרו להתקבל תפלותיו בימים
האדירים והנוראים האלה כי זאת היתה גם כן שבמס של
דאשונים לנהוג בהתדת נדרים וחרמים בימים האדירים
האלה יען ובעין התפלו שבהם היו לנו לגיגים לכל ימי שנה
וכל יהיו הנדרים והחרמים מנדות וחרמים לאכן כנף ולגור
מכשול להתעקב תפלתיכו מלעלות לרצון לפניו יתברך.
כי אם כר״ה ויו״ה כן זוף ובלותיה לא חעל׳ קמי מלכא
אלא יולך את חרפתו ח״ו ועל כן כל כבל כבם יחיש מפלט
לו בתקון זה אשר תקנו ראשוני׳ ולא יעבור אלהתיר נדריו
ונידויו וחרמיו וקונמיו וקונסיו. ואף למסור מודעא לפבא
באמור ועל כיוצא בזה נאמר יש בוטה כמרקדות חרב ול׳
חכמים מרפא כי כל הבוטה ראוי לדקרו בחרב אלא שלשון
חכמים מרפא שמתירים לו ומלמדים אותו למסור מודעא.
אבן גרכים הדיינים להודיע לרבים מעמי האדם שאינן
בקיאין כי לא יועיל התרת זו כי אם בנדרים ושבועות של
עצמו אבל במה שהשביעו חברו אין התרה ומודעא זאת
מועלת כלום לא לעבר ולא להבא. וגם להודיע שיה שעמין
מודעא זו תועיל בשלא יהא זכור המודעא הזאת בשעת
הנדר אבל אם בשעה שנדר זכור ונדר אבן אומרים עקר
לתנאו וקיים את נדרו ובפעם הראשונה שנדר וזכר את
המודעא מאז ואילך אם נודר אף שלא נזכר תנאי המודעא

נדרו

נדריו קיימין. ואף גם זאת להודיעם ולהזהירם בעת ההיא
על עסקי נדרים ושבועות ואומר שבם. כי רבים לא ידעו
כמה דברים שהם שבועה ופתאים עברו ונענשו. כמו
הנשבעים באמת שהיא שבועה כי שמו של הק״בה אמת
וה׳ אלהים אמת וכן הנשבעי׳ לאמר חי נפשי כי הנפש הלק
אלוה ממעל וממלא כנשבע בשם וכן כמה מהם המושיטי׳
את ידם בזקנם ונשבעי׳ בה שהיא שבועה חמורה כמבואר
בספר הזהר זל״ז ומאן דאושיט ידו בדיקניה לאומלה
ביה דהוי כמאן דאומי בי״ב תיקוני דיקנא. וכתב הטור
בי״ד סימן רל״ד האומ׳ אני נשבע שאעשה או שלא
אעשה הרי זה שבועה אף על פי שלא הזכיר לא שם ולא
כנוי ואין חילוק אם הוציא השבועה בלשון הקדש או בכל
לשון. וכן בסימן רל״ט פתקיעת כף דינה כשבועה.
ואומר שבה שכל העולם נזרעצ׳ בשעה שאומר הקב״ה
בסיני לא תשא את שם ה׳ אלהיך לשוא וכל עבירו׳ שבתור׳
נאמר בהם ונקה וכאן נאמר לא ינקה אף אם שבים
בתשובה לא ינקה כלא פרעון וכל עבירות שבתור׳ נפרעי׳
ממנו וכאן ממנו וממשפחתו בפרעונות ענמו של הנשבע
וכל עבירות שבתורה נפרעים מעמו בלבד ולא לכל העולם
כשאין בידם למחות וכאן ממנו ומכל העולם כולו אף שאין
בידם למחות וכל עבירות שבתורה אם יש לו זכות תולין
כ׳ וג׳ דורות וכאן נפרעים ממנו לאלתר כמ״ש בפ׳ שבוע׳
הדיינים. וחכמי האמת אמרו כי בשעה שגזר הקב״ה על
מימי העולם שירדו לתהום עשה להם כמי וכתוך הכמי
עשה כמי אחר וכו׳ חקוקים ורשומים שמות קדושים אשר
המה שומרים את מי התהו׳ שלא יגברו לעלות ולהגיף את
העולם וכשאדם נשבע לשקר אז המים מתגברים ובוכרי׳
על הכמי ההוא עד שאותה שמו׳ הקדש פורחי׳ ומתתלקי׳
מעל הכמי ויש באותה שעה למי התהום רשות להתגבר
ולשטוף את העולם ואילולי רחמיו יתברך שמרמז למלאך
אחד ופ׳ שמו והוא חוזק מחדש אותם השמות על התהום
וחוזר לאחוריו היה העולם׳ כולו מים כמים והן גוועגו כולנו
אחרנו ועל זה נאמר לא תשא את שם ה׳ אלהיך לשון
הסתלקות. אזי לו לאדם שכך מטריח את בוראו ואף גם
כי בכנפיו ימלא דם נפשות אכזיים וכולם תלוות עליו
ולולי עיני בשר לו יסכי׳ בלבו לאחריתו ובאותו כמה נפשו
יסובבוהו יבהלוהו להביאו למשפט לפני אלוהי עולם על
אשר אבל בנפשותם להמיתם קודם המכם והכעס אלעשו׳
תורה ומצוות ומעשים טובים. ואף גם זאת מה יסיב ליום
הדין לפני בוראו כי תרגגול הבר שאין לו שכר ובוכם ולא
הוזהר על השבועה אבן נתפיה אשבועתו כמ״ש בהגוקין
דבשהוגרך שלמה המלך ע״ה לשמיר לבנות בית המקדש
ותפס לאשמדאי מלאך דשדים ושאל השמיר מאתו ואל״ל
אשמדאי שלא היה מסור בידו אלא לשדו שלים ולא מסר
ליה אלא לתרגגול הבר דמהימן ליה אשבועתיה ומוליכו

לדים

להדיס וגבעות שלין ישוב שם ושם השמיר בה׳ ומתבקעי׳
ההרים ומכיח זרעים וזרע שם : וכשמע שלמה המלך
ע״ה כך שלח וכרקו קנו של תרנגול הכר כחפרוחים וכים ו
לת קנו כזכוכי׳ לכבה וכשבח להכנס לתוכו ולא יכול הלך
והביח לת השמיר ושמו על הזכוכית וכשרלה כניהו כן
יהוידע זרק לו לחכן ונפל השמיר מפיו לרנה ונטלו : ורלו
לחר כך דלזל חנק נפשיה לשבועתיה . וכי יפקוד ממנו
הלל יתברך מהחרם לחמר תרנגול הכר לחסר לא נוותיו
מסר נפשו למיתה על דבר כבוד שמי ותבחר מחנק כשני
על השבועה לתה כי הזהרתה בכמה לזהרות ולוחמים
חילנת לת שמי מה ענינו ועלוב הוא לדם הז׳ שנרוך ללמוד
מן תרנגול הכר . ולולי לימדן ועשה עלוב היה לא שנרוך
ללמוד מדרכיו ולא למד . וכן מפני חומר שבגדרים רחוי
להזהרות לותם לת הדרך ילכו בה לבל יכשלו בעונם . כי
הדומה לנהוג בקנת דברים המותרים לאיסור לבוא
לפריצות שלמר בתחלת הנהגתו שלמי מקבל עלי כן
בגדר וכן שלמר שלין בדעתו לנהוג כן חלא בפע׳ הרוח
לו בפעמים שירגש לא לעולם ולא לא לחמר כן היי כלולו
קבלו עליו בגדר . וכן לם בפע׳ שהתחיל היה דעתו לנהוג
כן לעולם ונהג כן לפי לפעם ל׳ נרוך התרה ולמו׳ להתיר
הם חלא לם כן הוא לומו יכול לקיים לותו הבריתו מחמ׳
שלומו כרוח ונרוך ג׳ שיתולו לו ויפתח בחרטה שמתחרט
שנהג כן לשם גדל וכן בנדקה נרוך להזהר שלא יוסר
לתת חלא לם יש בידו יתן מיד ולם לחו׳ לא יוסר עד שיהיו
לו ולם פוסקים נדקה ונרוך לבסוק עמהם ולחמר כלי נדר
וכמודרש לחמר על פסוק ל תתן לת פיך לחטא לת בשרך
ריב״ל פתר קרייה בפוסקי נדקה ברבים ולומן מוהנים ול
תלחמר לפני המלאך זה הלחון . כי שגגה הוא לומה וקנוף
חלהים על קולך על לותו קול שלחמרת וחבל לת מעשי׳ ידך
מישוט מצות שבידך הקב״ה מכנים בהם מלוי׳ ומלבדם
ממנו וכן לחמרו בגמרא לין הנשמי׳ כעני׳ חלא על כוסקי
נדקה ברבים ולומן מותני׳ שנלחמר בשולים ולוח ובשם לין
לים מתחלל במתת שקר ולוא בלותה מדה כמי שהוא
מתחלל ליתן ולומן מתן כך הקב״ה מחלה בשולים ולוח
כלולו יתן ובשם לין . ולחמרו חכמי הלמת כי הנודר בשבו
מנו׳ הנה בלמירתו נכרח מלאך לחד לבל לא יגמר הוייתו
עד שיתקיים גמר המנוה כנודע שהשבועה מנוה ח׳ הנה
לו סניגור לחד והנודר ולומו מפלגם נדרו נמנח שהמלאך
הוא תלוי ולומר ונער הוא לי עד שיגמר מבשה המנוה
הוא ונם הוא תועלת גדול לקבול התפלות דרה כרה
תלוא כדברים זבח לאלהים תודה ושלם לשלמין נדרך
וקרלני ביום צרה לחלצך ותכבדני וכן כם׳ לוב תעבור
לנו ושמעך ונדרך תשלם ותבזר לומר יכולו יהוא מדה
כנגד מדה כי כתפלה הוא שולל כדבור שישם לו הקב״ה
כך ולומר לו הקב״ה תקיי׳ לתה במעשי מה שגזרת בפיך

ונם לחי כמוך לעשה ולקיים מלחמר פיך כדבור כעלמא
וע״כ נהגו רבים בימים הללה לתקן ענין נדדיהם ולשלם
לותם מפני גודל ענין התפלות שבימים הללה לכל יהיה
למוקש להם כהשמע במחם קולם ובדחה קרלו לה . כמו
שהלרכנו בפרק ל׳ דערב יו״הכ בס״ד . וכן בשיבולו בני
לדם לקבל נזיפה לפני החכם להתיר להם מנוה עליו
להדיעם הכ״ד דברים שחייבי׳ עליהם נדוי כמ״ש הרמב״ם
ושיבינו בהתרתם בחלו כ״ד דברים שמנה הרמב״ם לולי
נכשל בכולם . ולף נם להודיעם לת לשר הקלו רבת
מבני עמינו ויהיו מלביבים במלבי חלהים ומרחיבים לת
פיהם נגד התלמיד חכם והולכי ומתגברי׳ עד שבלו לכלל
מגברי רבנן לתשול עליה בכח והמה מתחייבי׳ נזיפה על
בכה ופתלו נכוין בבחלתן ועוברי׳ מן העולם בכל עובר .

ואף נם זלת כי זלזלו בחרם הלב ב״ד ובהסכמות ן
ותקנות העיר ונם עוד ידם בטוה למלום בדי
ומשפט ולם פולחים לחריהם שליח ב״ד ויתבי כתף סורדת
לשר לין ספק כי תמיד כל הימים מבריזן עליהם למבלה
בדי ובדם ישמתת ויבלו שמים עובר ולרן מתקוממה להם
ולין תריפה למכתם עד יתנו לבם לשוב ולקבל עליהם
נזיפה על כל הפרטים הללה בהכנע׳ גדולה לפני חלהינו
מרחם חולי ישוב לרחמים . ולם יהיה כשחק בעיניו עוש׳
הלה ירחב על הפירעונות העתידה לבח עליו למיה קדם
זמנו ובקוצר סניס ולף כי לחר מתי לא יתבח מקום מסיחה
לבמחרי לא לחבלה ולא למטה חלא כמגליף בתוך כף
הקלע ולף כי עשה תכיות ומשמים טובים לא ייבלו לבבו
לבבת לחי בעמקי שלול יתהי עינותיי על ענותיי . וכן
להזהרים שיבוא לקבל נזיפה ב״כ על לשר הקלו להיבי׳ שם
רע על המתי׳ לשר הוא תקנ׳ קדמוניי ורבים שלא להוציא
שם רע על המתים . כי לף לם הלך על קברם ובקש מהם
תחילה מכל מקום נרוך בברה על חרם החדמונים בקבלת
נזיפה על עצמו . כדין הנזוף להתרחק מן חנדה לרבב
לחות בחלונת מנבלים יולבם שק ותפלם בלבר בחבל
ומקבל עליו נזיפה . ונם נריכין להתיר בהתרת בי׳ בתם
הל חבר החרמי הם לת עצמם לו לת נשיהם ובנן
ויתרו ויהפכו הקללות לברכות ונם יתיקן בתקון זה תם
שפנם בחמשה חומשי תורה כי סיום מכל החמשה חומשי
תורה עולה הדם כי כל התורה תלוי בזה כ״ מי שעובר
על דבר ובביעה נמי כמו שבובר על כל התורה כולה
כיצד במנ״ם מסני׳ דם . מנ״ל ידי׳ ובר׳ל קה מכל
תורה רחש התורה יסוף הדיבר עולה דם ת דב״ר בחיבריו
כל לדם במ״ם בם״ח סמוק״ן . ולחר כך לדה מלקות
לרבעים כי ידהו ישיל לחב״פי שבטלו מבהדין ומיתתם
ובונשם ולין שם בית דין סמכים בדי לנקות בבניהם ולף
כי לין שם עדים שעבו התרחה כדי לחייב לותו מלקו מכל
מקום שיקר הדבר מעשה בזיון שמתבזה עצמו בפני הכל .

וכן מת כאחר מתוך דברי מהר"ר ז"ל סימן ס"ע כל הקהל נוקים מלקות ארבעים אחר תפלת שחרית שמתוך כך יתן אל לבו לעשות מעבירה. כי לעולם אין מלקות זה מן הדין אלא שמתוך כך היתי יתן אל לבו על ידי שליקה בפני הכל וכדאי כזאן יתבאר לו והזה מיכה לעשות מעבירות שבירה ש הלי מתקיים בו ונקלה אחיך לעיניך כאין שנקלה לעיניך הרי הוא כאחיך וסוף סוף נעש' מן הבא בידינו כי סגולה היא לעבירין האלו שיעשלו ויגילו בהכות בהם על גב האדם ואל לבו בפנים מישראל במקום כ"ד. וסגולתו להגן מהמקטרגי המקטרגי על האדם והפנים להשחת עולם כנרמז בכפר הזה בפסוק אולי יתבאון שם אדבי' שהתפלל אברהם אבינו ע"ה על זה ואמר אולי יתבאון שם אדבי' אולי יתבאון שם כמי אדם שלוקין מלקות אדבי' והשיבו הוא יתברך לא אשחית בעבור האדבי'.

וטוב לו שילקה כב"ה מכאותו העולם שפם המכ' רבה בכפלים על ידי בית דין של מעלה בגיהנם וכמו שרמזו הקדמונים בפסוק והיה אם כן הכות הרשע והפילו השופט והכהו לפניו. אדבעים יכמו לא יוסיף פן יוסיף להכותו על אלה מכה רבה ונקל' אחיך לעיניך: שהבוזה לומר והיה אם כן הכות הרשע בב"ד טוב לו שילקה בעול' הזה ולא באותו העולם וזהו והפילו השופט והכהו לפניו כי טוב הוא השופט של השופט מסיפלוהו ויכוהו בב"ד של מעלה פן יוסיף להכותו על אלה שהוא מ' אלה מכה רבה על ידי ב"ד של מעלה בגיהנ' כי טוב לו הוא זה מן המכות הגדולות אשר שם לנפש בעור' לא עוד אלא שמדויח פה אותה הבושה שמתביים למעלה בב"ד העליון ומה גם למאמר הפר הזהר שבשבו וזרים עוכם על כון אים שתכרידוש עלא לפניו יתברך והב"ד העליון כולו וכל הנפשות שאין להם מספר וכל פמלי' של מעלה. באופן שקשה עליו הבוש' ההיא מכל מספ' גיהנם וזהו שכתוב כאן ונקלה אחיך יכו' לומר מ' יכנו ובזה לא יוסיף למעל' לעשות כי יכוכה כזה פן יוסיף לו עוזו להכותו על אלה מכה רבה. ונם ידויח כזה שמה שנקלה אחיך לעיניך הוא ולא לעיני ב"ד הב"ד של מעלה כי אוי לה לאותה בושה ואוי לה לאותה הבלימה. ולכן לא ימנע האדם ממנו והמתהל מן הנוקים עד"ז לא יפה הוא עושה אלא אדרבא ל מוכע עצמו מעוכה וכו' לדבר יחבל לו: וטוב שילקה אדבעה מלקות כנגד אותיות הוי"ה ובעת שבא להזות נלקה יהיו שם שלש ריש מן יוסבי' אשר לפניה ילקה. והנלקה יאמר בפנים שהוא מוכן ומזומן לקבל ד' מלקוי' כדי שיהיו כפרה על ד' מיתות ב"ד ותתפלל בעדו לבין לבין עצמו שיקבל לרצון הלעד הזה והכוונה שמתכוה כד' מלקוי' אלו לכפר עוונותיו והמלקה יקשור ידי הנלק' על הצמו' המוטה כדינו לכפות הדינים וכעודו קושר יאמר פ' מזמר ה' כבי אל תמלם וכו' ופ' כי אשר יאהב ה' וכו' ופ' ודעת עם לבבך

לבבך כיכאשר יאמר וכו' ונלקה יאמר פ' ישמרני ה' אך במשפט וכו' כי יש בו ח' תיבות נגד הז' בנים והאש רוכבת עליה למתק' כמודע לבאי' במוד ה'. ואם המלקה והנלקה באו בסוד ה' יכוין המלקה שהוא בסוד האש המיוחדת את הבנים ולכוין שהחזקה בעונו גילה הגבורו' והדינים הקשים וכסה הרחמים והחסדים ושלקה למעלה ועל ידי מלקות זה הוא מורידם במקום הגילוי ולמתק הגבורות ההם וכן יכוין הנלקה ויאמר הזידו במלקות ח' נקבל עליו סקילה ויכוין ביחוד הראוי לה. **יא"א** ג' אותיות ראשונות של ג' שמות הוי"ה אהי"ה אד"ני וכן במלקות הנ' יכוין לקבל עליו שריפה ויכוין ביחוד הראוי לה. **הרח"ד** ג' אותיות שניות שמות הנזכרים וכן בנ' יכוין לקבל הרג ויכוין ביחוד הראוי לה. **ו"ג** ג' אותיות שלישות ג' שמות הנזכרים וכן בד' יכוין לקבל חנק ויחוד הראוי לה **הרח"ר** אותיות רביעות ג' שמות הנזכרי' וכל אשר חיננו ה' דעת בעמקי סוד הדברי' יוסיף כהנה וכהנה ואני לא כתבתי לפרש שאר דבר הסוה לכל נפש היפה.

ומנהג חסידי אחרן ישראל תוב"ב לעשות סדר הד' מיתות ב"ד כפועל כסדר הזה אחר המלקות בעודו עדום מלבישין אותו הסק מכף רגלו ועד קודקדו ומוטל בידו אחן נחלה מעט כמלא אגרוף או מעט יותר ומכה בה על לבו ואחר כך נופל עצמו אחרנה ומקבל אותו בב' או בג' אבנים קטנות על לבו והחכם אומר לו אם אתה חייב סקילה לפני המקום יהי רצון שיתפשב זה כאילו נסקלת בב"ד הגדול שבלשכת הגזית. ומכוין ביחו' הראוי לה בב"ל. ואחר כך היו מדליקים נר של שעוה ומטיפין על גבין ג' או ד' טפות עד שרואין אותו שהוא נרתע והחכם אומר לו אם נתחייבת שריפה וכו' ומכוין ביחוד הראוי לה בב"ל. ואחר כך מפשיטין אותו אחרנה בתוך שקו ומחבקין ובורדין אותו הולכה ומבאה ג' או ד' בחורי' ירא ה' והחכם מהלך ומכרי' בקול בכי ככה יעשה לאיש אשר הכעיס את בוראו ככה יעשה לאיש אשר הקניט את בוראו אוי לנו מיום הדין אוי לנו מיום התוכחה והעם ראוי' ובוכין וכל שכן הנסחב שהוא נוגע בקול מר ומרמר ואומר החכם אם חייבת הרג לפני המקום יהי רצון שתתפשב זאת הגרירה כאילו נהרגת בב"ד הגדול שבלשכת הגזית ומכוין ביחוד הראוי לה בב"ל. ואחר כך חונקין אותו כין ב' באזור ח' על גרונו או הוא עצמו בב' ידיו ואומר החכם אם נתחייב' חנק למקום יהי רצון שיתפשב זה כאילו נחנקת בב"ד הגדול שבלשכת הגזית ומכוין ביחוד הראוי לה. והחכם הנושה הסדר הזה מקבל ד' מלקות וד' מיתות בגופו קודם הכל משום התקש"ו וקו"ו אשר נוסריקין שלו ה"בירו ת"חלה ק"ופה ש"ל ש"רגיש ו"הדר קומו. ומתנו ירחו וכן יעשו. וכל בעל נפש היפה כזה ירחה ויקדש עצמו לעשות כסדר הזה בערב ר"ה בגזם ובכי בשמו את לבו

לבם ונם עינינו כמה מכות הכה את נפשו העלובה הבת
מיקרה אשר עקרה ממקור החיים והקדים אל מקום המות
והטומאה ונם אשר חכמים הגידו כי אף כל פי שד' מיתות
ב"ד בטלו דין ד' מיתות ב"ד לא בטלו וכבן חזי יכנע לבבו
הערל למסור ענמו לקבל עליו ד' מיתות ולמצשה יחשב
לו להפטר בזה אם נתחייב בהם הזא ונם את נפשו אחרי
מותו בקבר וקרוב הדבר להחשב למצשה ממש אחר כי
בשאט בנפש מקבל בנפש חפיצה והיא מל לה בבכיה
ותאמיה לאמר ככה יעשה לאיש מי זה האיש אשר לא ימסו
ענמו למיתה בעת ההיא על רוב הזכותיו והבעמיתיו
לאלהי עולם ובכן יוסר עונו וחטאתו תכופר.

וכבר כתבנו בפרק ח' מעשה שהיה בימי הארי
זל"ה בחור מבשדי עם שבא לפניו לבקר
בפרתו וקבל ענמו לעשות בענמו שריפה במבואר שם.
וכמוהו עשה בן תעשה הר"ם די ליאון ז"ל בחור אחד
שהיה רשע נמור כל ימיו וידע בענמו כי תשובתו קשה
להתקבל ופנה א' שאל בדרך שחוק להר"ם די ליאון ז"ל אם
יש תרופה למכתו א"ל אין לו תרופה וכפרה כי אם
שיקבל עליו דין מיתה על כפרת עונותיו ושאל מחתו כי
אם יקבל עליו דין מיתה האם יהיה לו חלק בג"ע א"ל הן
א"ל השבע לי שיהיה מקומי בשמותיך ונשבע לו על זה
שיראה לקרבו אליו בג"ע וכשומעו כך החיש ההוא נתחזק
ללכת אחריו לבית מדרשו ומה הדב הנזכר שיביאו עופר
לפניו ויביאו העופר והיה מנפח תחתיו במפו עד שהותך
העופרת היטב. ואח"כ הושיב את האיש ההוא על הספסל
וקשר סודר א' על עינו וא"ל התודה על כל עונותיך
לאלהים וקבל עול מלכות שמים בלבב שלם ואמור שמע
ישראל וקבל עליך המיתה חלף עונותיך שהכעסת כל ימיך
לבורא וקפץ הבעל תשובה ההוא בבכי גדולה ומרה עד
מאד והיו עומדי' שם סביבו קבון גחל ומושב וקנים ת"ח
ואז א"ל הדב הדחב פיך ואמלאהו בפתילה של שפרת
והאי' ההוא פער פיו לבלי חק לכל העם העומדי' סביבותיו
אז לקח הדב הנזכר כף דבש ודרש והשליך אותו לתוך
פיו ואחר לו ומר עונך וחטאתך תכופר. ומיד התחיל
הבעל תשובה לנעוק בקול מר רבי למען כבוד יוצרנו
מלך מלכי המלכים הקב"ה הרגני נא הרוג ואל תרחה
ברעתי כאשר נפשי ונמה לי חיים אחר כי עונותי עברו
ראשי מכף רגל ועד ראש אין בי מתום מה זאת עשית לי
ולמה רמיתני א"ל הדב אל תירא ואל תחת כי כבר רצה
האלהים את מעשיך. ומאז והלאה לא זז הבעל תשובה
ההוא מבית מדרשו וכל ימיו בתענית ובתשובה גדולה
ואחר הדברים האלה נתבקש הדב הנזכר ביביבה של
מעלה ונתטר לבית עולמו וכשראה הבעל התשובה ההוא
כי נפטר הדב ככה נמר נפשו וזעק אל ה' כי יקח אותו
אלהי אחר שאין לו רב מדריכהו ומי כאשר הדבה והפציר
בתפלה

בתפלה ויעתר לו ה' ונפל למשכב. ובהגיע עת פטירת
התחיל לנשוק כנו מקום להדב הר"ב דיליאון כי כאשתה
אחרי לקיי' ולאשר שטעתו להוליכו לנ"ע אחלו ומיד נפטר
ואחר פטירתו ראוהו כמה זקני' ונדולי' כאלו' יושב בנ"ע
אצל רבו ולומד תורה ביחד עד כאן.

וצא ולמד מכאן כי אין בעל הרחמים חפץ במות
המת כי אם בשוב הרשע מרשעתו והמחשבה
שמחשב לשוב לפני הקב"ה ולמסור נפשו על חטאתיו
ופשעיו מגרפה למעשה כי הנה כמה שנמר בו הבעל
תשובה ההוא בכל לבו לאמר הרגני נא הרב מחשבתו
עשתה פירות ונתבשר וסר עונך וכו' וכן הדבר הזה בענין
קבלת ד' מיתות אשר תקנו קדמונינו ע"ה כי בעשות
הדברים בחימה וכירחה בחרדה והמה בוכים במרירות
נפש ומקבלים עול מלכו' שמי' עליה' ולמות על דבר בבוד
שמו על עבו' החטאי' ואשמי' אשר חטאו ואשמו על הנפ' אין
ספק כי חבד ה' מגיל על ירחיו ונגדק תחש' להם למעש'
ממש ונפטרו מידי בריתתן. אבן יוהר שלא לעשו' כסדר
הזה שלא בפני ירחי ה' וחוסבי שמי החרדים ש דבריו אשר
עונות לנגד תמיד ואז יכנעו את לבם ונם לב העם אשר
את' בעשותם כל שה. לא כן רבי מעמי האחרון הנהני קלו'
ראש יביעון בפיה לאמר בב' יעם לאיש ואון ועמל בקרב'
והיה כמלחק בעיניהם ולא ידעו ולא יביאו כמה להם עונו'
וחטאות אשר נתחייבו בהם למות במיתות משונות וה'
האריך אפו עמהם אולי יתנו לב לשוב וסוף סוף בעל חוב
יגבה את חובו מהם וזה מגודל עבו' הקליפה אשר נתעבה
בם אשר תתגבר להשמין את לבם ולהכבד את אזנם
ולהשע את עינם עד כי טח מראות עינהם ובחשיבה
יתהלכו כי על כן לאנשים כאלה הנוהגים קלות ראש
בדברים אשר בשה ולא ענרו חיל לעמוד על נפשם בחימה
ופחד ולשוב בכל לבם בעשות אותם טוב ללמדם שלא
יעשו בסדר הזה ותספיק אליהם לקבל ד' מלקות תחת
הד' מיתות בלבד ולא עוד. ועל זה נאמר ההגדר טוב
ממגיאות רב מן יוסיפו על חטאתם פשע להעלות חרון
אף ה' עמהם ח"ו בהיות כי בהתל באנוש יהתלו בו ושומר
נפשו ירחק מהם הרחק כרחוק משו' מועד בימי ניסן לבלתי
יגרום רעה לענמו תחת טובה כי לא נאמרו כל הסיעורין
הללו אלא למגיעתן בקרב בתם ואלו יאמרו כל חדר ולא
כל הרוגה ליטול את הפש יטול פן יגא הפסדו בשברו ח"ו.
והת"ח נריכים להשפל בכל אלה בכל ערב ראש השנה
יותר הן לנקות והן לקבל כוזפה וד' מיתות ב"ד והמה יסבו
בראשונה ונם כל העם באחרונה וזכות הרבים תלוי בם
אשר מהם ירחו וכן יעשו. כמו שכן היה מנהג חסידים
הראשונים להיות המה בכל דרכי הסיגופים והתשובה
ראשונה לכל דבר שבקדושה וכאשר סיפרו כמה חסידים
אשר ראו את הדב כמהר"ר אברהם הלוי זל"ה עושה

בענמו

בעונמו כסדר ד' מיתות בקהל קדושה וכימופיא נחלה והיה ממה לגורדו בכל אורך ורחב בבית הכנסת להתבזות ילהכניע את יצרו ואח"כ היה אומר דברותי ממני תרלו וכן תעשו ומיר נזדע אנו כולם להזדרז ולקבל עליהם כל מיני יסורים בלהבה ובחיבה והיו מרימים את קולם בבכיה ואת"ר עד עונם ולא זזו מפה עד שנעשו כולם כעלי תשובה כל הימים אשרי עין ראתה כל אלה.

ואשר לא טוב עשה הת"ח אשר כביר מנאה ידו בתורתו להתברך בלבו לאמר חכמי אלהים ובריים לי כל תורה ומצוות ומעשים טובים וכל יגיעי לא מצאו לי עון אשר חטא ומה ה' שואל עוד מעמי ומי יתן כל עם ה' כמוני היום. והוא נדיק בעיניו ונעשיר עתה כחלקו יתן בתוך סורדת לכל דברות ולכל אמירות אשר בספרי המוסר ושנון הד' מיתות וכל כיוצא בם נתבזה ונמס אות' ההרימו. ועלי יתן כל ת"ח אל לבו אף כי חכם בעיניו לפעמים בתענוגיו על כל דבר פשע על קל על חמור אשר חטא על הנפש מכל אשר יעלה על זכרון לבו אז ירלה כמה לו עונות והטאים וכל עוד ידו נטויה לחבש עוד יוסיפו להוגלות לו כהנה וכהנה כמה דברים קשים כבדין שהאד' דם בעקביו והוא לא ידע ואשר קלים היו בעיניו ירלה הריב בבנינם. ואף כי כביר מנאה ידו בתורה יתן אל לבו להבים אל רטיבות שנמל ה' אתו ואין בעל הגס מכיר בגיסו אשר נוכה כמה מזכו' תודתו כי מי לבו גדול מיפקב ואמר קטונתי מכל החסדים כי ירא בן נתמעטו זכיותיו וגם כי מי זה האיש עסק בתורה בדורות הללו שלא נפתמים בכתרה ונהנה מהקרא רבי אז נתיהר ובא לבלל כעם בגאוה ובזון והוא בעיניו כאילו אין דומה לו ומהנ מנהג בזיון בהכירו לאמר כי הוא כזוי מעבר אמר תהלה ישבוה גם תורתו גם בכל מעשיו שיגל דוקי בדי פיסא' כל הבבוד ויקר לו לבדו. ואולם גע נא בבבודו ובקום ובשור הרבה יותר מדאי מן כוס הקדמוני ואיך ובכל אים אשר אלה לו לומר כי הוא ירא אלהים והלא כתיב עקב ענוה ירלת ה' ובמקום שאין ענוה אין ירלה. קנני לאולין אם ישים פניו אל כל נדקותיו אשר עשה ואשר אסום אשם בכל אין ובכל חטאת יפקיע וירא כי ר' פעמים יהיה סרח העודף במעשה הרעה על כל הטובה והם כעל נפש היכה הוא נפשו עליו תאבל ולבו חלל בקרבו ובלב נשבר ונדכא ושנה ואמר שלי לי כי טוניתי רבו למעל' ראש ומה גם כי שנגותי יעלו עלי לדיניתי ויתחזק בכל מעשה התשובה לעלות ש"ה' ביותר מאחר הגם בבכי ובתחנונים בנוס ושק ואפר וה' ינמוד בעדו ויזכה גם את יתר העם אתו לשוב אל ה' כאמור אם כאדזים נפלה שלהבת וכו' וכבר כתבתי מזה במ"א.

ורבים יחכמו לאמר בענינים אשר כאלו כבון להתענות ער"ה והמלקות בזמן הזה וכן ד' מיתות וכן כל כיוצא בזה הענינים הכתובים בספר

בספ"ה וזהר ובספרי האר"י ולה"ה ובמאר ספרי דחסידות שאין בזה עון אשר חטא למי שאינו רוצה לקיימן כי אינן מחוייבין לה זהר בהם כי אם אותן הדברים הכתובי' בתלמוד כאזהרה אבל דברים ושאר ענינים הכתובים בתלמוד שלא כאזהרה גמורה ושאר ספרים אין בהם חיוב להזהר בהם. וכבר שאנו בספרים חכמי המוסר אשר קדמוני בזה דאף שפטורים מדיני אדם חייבים בדיני שמי' ועתידים ליתן את הדין על כל דבר שלא שמרו ועשו וכבר אמרו חייב אדם לומר אימתי יגיעו מעשי למעשה אבותם יצחק ויעקב. ובויקרא רבא אמר ר"ל משל לערומי שהיה נשוי בת מלכים אע"פ שמאכילה כל מעדני עולם אינו יוצא ידי חובת' למה שהיא בת מלכים כך כל מה שיפעול האדם עם נפשו אינו יוצא ידי חובה לבי שהיא מלמעלה. ובספר כלבו כתב שקורין מתת בני אהרן בשם הכפורים להורו' שלא להקל במצוות שלא נמצאו בהם אזהרות כמו בגדב ואביהוא ע"כ. ורבותינו הקדושים ז"ל לכן לא הטילו חיובן ושונשן על כל קהל עדת ישראל כקטון כגדול לפי שאין רוב הצבור יכולים לעמוד בו ולא העמידו דבריהם וחיובן על כל ישראל כי אם דווקא במה שרוב הצבור יכולין לעמוד בו. אבל במי שיש יכולת בו לעמוד בהיכל המלך ה' צבאות ולקיים כל מה שכתוב בספר הזוה ורבינו הקדוש האר"י ז"ל ושאר ספרי דחסידי הקולר תלוי בצוארו לעשות ולקיי' ואי אפשר לו לברוק שול מעל צוארו מכל מה שה והיה בכל הספרים הנזכר' מי הוא אשר יש לו עינים לראות ולב להכין אשר לא ירלה ולא יכין רבו יתירא אשר מגיב אליו בהתקדש במילי דחסידותא וכפרש במנהגי הרב ז"ל אפר תתלהב בהם הנפש היפה בהאדה גדולה וקדושה יתירה אשר ירגישו בענגם להתקדש בהם לאוב ברחשית אבר כל אחד מהנה הנעשה כה למטה בארץ ראשה מגיב הסמים לעורר הסרסים העליונים ובוד כל אדם להתקרב כל הימי' וכיותר בהיותו קרוב בימים הדורי' האלה טהור ידים ויוסיף אומץ להזהר בכל מילי דחסידותא ולא יזלזל חלילה בשום דבר והכל לפי מה שהוא אדם יחבור בעון מרגיו לקיים מן הבא בידו ולא יפליגכמו אחרי גוו. ובפרט בענינים אשר דברנו עד הנה להבין ולהתענות וסדר מלקיות וד' מיתות כי ראוי שלא יתרשל מהם אחר שחבירו נמנים לדברים שו והוי כמה שחבירו נמנו לדבר מצוה והוא לא נמנה עמהם שראוי עליו מצוות לא יוכל לתקון והכרון לא יוכל להמנות. והנה האלכתי בדברים אלו לאהבת האמת עם הזות שלסבות מה. היה לי להדרים מכמה דברים שבהם:

ומנהג אנשי מעשה ליכך בערב ראש השנה אל בית הקברות להשתטח על קברי הצדיקים כדי שיבקשו המה רחמים עליו כשובדא דר' מני דמשתטח על מערתא דאבהי. וכן אמר בשמוק ויבא עד חברון אם כלב

כלב שבא להשתטח על קברות הצדיקים בחברון. וכבר אמרו בזוהר שאמר עת אחד לרבי שמעון אי נאה בשת דינו על חייב לא יתקיימון פגעה דיומא. והטעם שהלכין הדרך ראש השנה מפני כי אמרו בזוהר פרשת תרומה שבגיל ר"ה שהעולם כדין והבא הכבוד מיכן להב"ה ליפב עליו ולדין את כל העולם אז משוטטות נפשות המתים ומבקשים רחמים על החיים ובגיל מנהגי ראש השנה אזלין ומשוטטין לדעת מה נגזר עליהם על בני העולם ולפעמים מרעיין לבני אדם בחלום לפורר לבם ויבקשו רחמים וכן אמרו בגמרא פרק מי שמתו. מעשה בחסיד אחד שנתן דינר לעני בערב ראש השנה בשני בגורת והקניטתו אשתו והלך ולן בבית הקברות ושמע כ' רוחות שמספרות זו לזו אמרה חדא לחבירתא חברתי כולי ונשוטו בעולם ונשמע מאחורי הפרגוד מה בא לעולם וכו' אשר מכל זה מוכח ההתעוררות שיש אל המתים בגיל ראש השנה יותר מעתה הימים ועל כן הנהיגו הקדמונים להשתטח על קברם לבקש מהם שיבקשו רחמים לפני אלהינו מרחם בגזר בזוהר שמבקשים רחמים על החיים ועל כן טוב ויפר להתפלל גם אנו עליהם ועל מנוחתם באותה מדה וכבר סידרו הקדמונים כמה תפלות כזה ורמזו לאדם לחוש:

ואשר בא בסוד ה' ויודע מה שהיה קודם בריאת העולם בגמין ומחדיבן סוד ואלה המלכים וימלוך וימת עד עת בא מלך השמיני מלך הד"ל מיד נדיק יסוד עולם ונתקנו הגולמות בנקל יכין דבר לאפיהו כי לא דבר רק הוא מנהג זה כי זה היה קודם בריאת העולם וברא"ש השנה נברא העולם ולכך הולכים על המתים בסוד וימת וימלוך ולכך אמו נריכים ליתן עם נדקה לעניים כדי לחבר כדק עם נדיק מלך הד"ל ועל ידי זה אנו ממשיכים אלינו חיים ושפע ותיקון לנפשותינו להעולם מתיתה שבאה מחמת שבירת הכלים וזהו סוד שאז"ל שאומרים בבית הקברות אם אין אתה מרחם עלינו הרי אנו חשובים כמתים הללו וחף על גב שאין רואין לכל אדם לילך לבית הקברות אם לא שיסמוך על מעשיו ואין לו פחד שידבקו בו החיצונים נגעי כמי אדם שסובבים עם לך בערב ראש השנה' אז בכל ט"ו לחדש אז מיבטל ואין עטן ואין פגע רע:

ובשם שהשתטחות על קברי רשעים היא מכנה עצומה כך ההשתחוה על קברי הצדיקים היא סגולה גדולה כי לפעמים על ידי כך ירחם שיהיה אלו אוה מיכון נשמת הצדיק ואז יוסף תת בחו לו בתורה וזכירה ומעשים טובים ובלבד שיהא נוטו מיכון לכך ובימי הרב כל החברים המה ראו והשיגו בתלאות על קברי הצדיקים ואמרו כי יום אחד מהר הרב לה"ראו יחוד אחד להשתטח על קברי אבי ורבא ובהלכתי בדרך יסב מהר אז על תל אחד והיה חוזר על היחוד שמהר לי רבו ואחר

ואחר כך הלך על קברי אבי ורבא ומסרו לו את אשר שאל מאתם ובשחור מהם ובא לפניו וא"ל בדרך הבא והשיבו לימינו ושמא עמו שמא' גדולה ואז א"ל מהר"אז אדוני מה היום מיומים שאדוני עושה לי את כל הכבוד הזה לא על מנן הוא א"ל חייך לא מלפניך קמתי כי אם לפני בניהו כן יהודע כי בא ע.מך וכשומעו מהר"אז כך היה לפלא בעיניו ושניים לא ידעו הסיבה למה נתחבר עמו באותה פעם נשמת בניהו כן יהודע שלא כך היא המדה כי אבי ורבא שהיה היחוד שלהם היו רואין לבא לא בב"יעבד שלאחר ב' חדשי שבבר היה נשבח מהם הענין הלכו שניה יחד לאותו מקום לנמיד שם ובאמצע הדרך עמד הרב ואמר רואה אני שבאן קבור בניהו כן יהודע ולא היה ניון עליו ולא הבר קבר בעולם אלא בל של אבנים. ענהו מהר"אז בחיי דמר מ"ו אותו הפעם שהלכתי להשתטח על קבר אבי ורבא קודם לכתי שמה יסבתי כאן מעם לחזור על היחוד שמבר לי אדוני אז אמר הרב אכן נודע הדבר שמבא היחוד שה זכרת על קבר אותו הנדיק והיחוד ההוא נוגע ל שורש נשמתו עודרתו נשמתו לתוך נוטו ואח"כ נתדבקה עמך להוילך במעשים טובים ובתורה ובירא"ה ובחכמה ע"כ:

ואף כי אין אתנו יודע עד מה מיום שהשכה אוריו החל"ל מכל מקום אם אינו עושה כולה עושה מחנה ובהתקדם עצמו מלמטה יזכה לאיזה מיכון מבנוכי נשמות הצדיקים לעזר ולהגיל לו לטוב בתשובה שלימה לתנו ועל כן דאינו גדולי ישראל מחזיקים במנהג הזה. אך על כל בני ידעו שלא ליכב שמה מי שהוא שמא במקר' אשר לא שהוד לפי כי עיקר שכו' החכמים הנעשי מנבתי בני אדם הוא בבית הקברות ומי שבא שמה הם מתדבקי' כי ראוי כתנוא אין אתי מיכו ואינו חוכן. וגם אחר שבבל לבבור היום לא אריך לעבבר הכי כי אם יחזור לשבול עוד פעם אחרת. ומנה עלינו לספתבר ולרחוץ בער"ה ובבר אחז"ל מ"ר סימן בתיב כי מי נוח גדול אשר לו שהי' קדוש אלו ר' תנחמא ור' יהושע אומרים אינו אומרים כאומה זו שיורבת אופיה אל אלהיהן מנהגו אל עולם אדם שיש לו דין לובם שחורים ומתצטף שחורי' ומנדל אבדו ואין אותך את נפרמו לפי פאנו יודע אין ידע דינו אבל ישראל אינו כן ליבשים לבנים ומתצטפים לבנים ומבלאים את שערן ואוכלים ומתים ושמחים בר"ה לפי שיודעים שקדוש ב"ה יוציא דינם לאורה:

ועיקר הדבר שיהא עצמו יבוא שמם שיראין יהיה אל במי מקו' אף מי שאין דרכו בבר בל הענה כיום הזה האדיר והנורא נדיר בל כל פנים לבבל להמלך תבלו כל הטומאות וכל מחבות זרות שנתדבקו עמו בל ימי הענה ובכל בל ובל חייב אדם לבהר בעצמו ק' בר"ה ויהי הדבר בהפעם אחר הטהרה והקדשה להבבב נפ.ו דלהנו מרחם בקדושה ובטהרה

והוא

והוא יהיה כעוזרו להתקבל תפלתו עד שמפני כך נהגו חסידים וחכמי מעשה שלא לשמש מטתם כליל ר"ה וכפר' מי שאינו מוכרח לה כדי שתעלה לו טבילה עד המחרת ומי שצריך לה יחזור ויטבול בשחרית כדי שימנע בטהרה בשעת הדין כמי שעומד ומצפה לרחמי שמים הגדולים דלכולי עלמא אין דנין אלא ביום. והא דנפקדה שרה בר"ה אמרו הראשונים דהיתה לילל שבילה בו דהגזר דין היה בר"ה. והרב האר"י ז"ל לא הזכירו בתוך הימים שאסור בזווג לבאים בסוד ה' כנודע. כנראה שאין דעתו למנוע הזווג על מנן למי שבא בסוד ה' ועושה הדברים כדי לעורר כך למעלה ומתקדש בקדושה אמיתית ובאימתה ופחד. והכל לפי מה שהוא אדם יעשה הדברי' לשם פעלן ובל כל פנים בלילל טבילה אסור לכל אדם לפרוש מאשתו אבל לא יהנה עם אשתו קלות דאם רק לקיים מצות עונה ויחזור ויטבול בשחרית כאמור.

ורבים מעמי הארץ באשמור' ליל ער"ה בחשיכה יתהלכו לבתי מרחצאות וטובלים ואף כי לגדקה תחשב להם שכוונתם להטהר לכבוד יום הקדוש והטהור אך לא ידענו ביניה כי עיקר טבילה זו גריכה להיות אחר שעה ה' שאז מתחיל להתנצן קדושת היום ויתוסף הארת קדושת בנפש רוח ונשמה. לא כן הטובלי' מבער' כי לא עלתה בידם רק רוח טהרה בלבד ולא תוספ' קדוש היום ומן הראוי להזהר בדבר עוד זאת אדרש לבית ישראל יען כי בשאר הימים פשתה המספח' ברוב ישראל להעביר בבי' המרחץ שער בית השחי ושער בית הערוה או בתער או בסם. והנה הדין מבואר בפוסקים כי במקום שאין מעבירים אותו האנשים אלא הנשים אסור מדינא. ולא משום דין פאה כאשר יסבל דעת כמה בוערים בעם. רק משום לאו דלא ילבש גבר שמלת אשה שרוצה לומר שלא יתקן עצמו תקון נשים ואף במקום שנוהגים האנשים גם כן להעבירו דלכאה משום לא ילבש וכו'. הנה בעל נפש היפה ראוי למנוע עצמו מלהעביר בהיום הזה היום ומרא ולהתנהג בחסידו' כדרך החכמי' ומה גם כי לדעת הרמב"ם אפי במקום שמהגים האנשים להעבירו אסור לישראל שיעבירנו ודאי להחמיר ולחוש לדבריו ולא יהנו קלות דת' בענתן כי לא יתכן מבא לידי קישוי ח"ו ואם בחורים המה אבלתם אם להבת ישרם הרע ובאים לידי דבר אחר: והביאו סילון של רותחין לתוך אמ"ה של חמי"ן ומי בקש זאת מיד כי יבאו להעבי' ווהמת להוסיף פשע על חטאת' ולא ירחו ולא יחתו מגבורתו וקדושתו של היום הבא עליהו אימה וזעדה כי מי לא כפקר בהיום וכולן עובדי' לפניו בבני מרון הטוב כי יכנסו לפניו למשפט ובבל' בירם. וכל אים הירא ירחק מן הכיעור ומן הדומה לו ולא יפנה דרך חרמים ודשתות לרשת את רגליו כי יפול מאיגדת רמא לבירה עמיקתא ח"ו כי עז העם אויבו בכפש יקשו עליו ויתקדש בקדושה

בקדוש' יתידה ותהיה מגמת פניו לדחון ולהטהר ולהשליך מעליו כל זוהמתו ומחשבותיו והרהוריו אשר לא טובים ויתודה בתוך המקוה כדמע כי הוא עזר להועיל לו לשלק החטאי' מעליו כמו שכת' סורו ממני כל פועלי און כי שמע ה' קול בכיי ולפיכך בעודינו עומד במקו' כי בא להעביר' על ידי הטבילה אם גם יתן את קולו בבכי הרשעה כולה כעשן תכלה:

ומאחר עלות מן הטבילל' מופס' מכל מחשבותיו יבא לבית הכנסת להתפלל תפל' מנח' מעוטף בטלית ותפלין באימה ובירא בקדושה ובטהרה ודמכתו על לחייו ובתפלת י"ח בסיגיב לשומע תפל' יאמר הענינו אשר כתבתי לעיל בסילהי פרק ח' אשר עקרו הוא היום כי נדיך לעולם להקדים תפלה לנדה וגם לרבות בנדקה כפי כחו כי סגולתה להיות מכפרת כמא מר הכתוב וחטאך בנדקה פרוק: ואף להשיב את החיים כמו שכתוב ודף נדקה וחסד ימלא חיים ולקחנו הגזר דין כנודע מכמה מעשים שכת למוד וכזוהר: ולפי מסת ידך רוץ לגזרה להזמין ענייש מרודים להיות באוכלי שלחנך בב' ימים של ראש השנה אשר זאת היא הנדקה עיקרית: ובספר הזוהר פ' בראשית דף י' אמרו שהקב"ה מבקר את הענייי' במועדי' ורואה שאין להם כלום במה לשמוח וכוכ' עליהם והולך למרו' ורוצה ח"ו להחריב העולם ח"ל רבש"ע פ' אוכל ושותה ויכול לשמוח עניים ואינו נותן להם מיר ככנם אותו המקטרג ותובע רשות ורודף אחרי אותו אדם ומסבב עליו כמה צרות ואם בשאר החגים והמועדים רע ומר העלמות עין מעניי עמו יתברך על אחת כמה וכמה בימי הדין הללו אשר כל מגמת פנינו בעשות סגיבויים ומליצי יושר לפני בא בני האלהים להתייצב על ה'. ואם יעלים עיניו מראות ברע דעניי ישראל מאינן ת בירין דיל' יהפוך עליו כלהות לעלות עליו בוכדא דחימה בגידו אלף ורבבה מימינו. וכבר האריכנו בזה בכמה מקומות ועל כן אל יתרשל כל איש ישראל ממצוה זאת ובכן יבטח בעומדו לפניו ית' למשפט להמ' מנוקה ומשופה אין פונה פה ומצפצף כי תקדמנו ברכות טוב כל כלי יונר עליך וכו' תקום אתך למשפט תרשיעי זאת נחלת עבדי ה' וצדקתם. והזריזים מקדימים מער"ה לפיים ולבקש מחיל' אים מאת רעהו אשר חטא לו כמו בערב יו"כ יען הוא תועלת גדול לקבול התפלות בהיותם בלב א' באהבה ובאיבה אים יחד פני רעהו אשר תהיה תפלת כל א' וא' חד מצטרפת יחד עם תפלות אחנו בית ישראל אשר מצאם זה קבלו וקיימו הראשונים קודם כל תפלתם לבטא בשפתים ולומר קבלת אהבת ה' עליהם. ואף כי גם מצוה ואהבת לרעך כמוך כדי לגרף תפלת' כלולה עם כל אחיו בית ישראל ואם תהיה בלבו שנאה עם אחרו אזי קרובה תפלתו להדחו' מדחי אל דחי כי נחש כרוך על עקיבה בעלותה אל

פני

פני האדון ה׳ אלהי ישראל כי תנאץ אם מסלעי המחלוקת ואין מכבה קסיגורם והיא היתה לראש ולצנה למנוח עונו על כי אין שלום כמצבלותיו :

ועל כן כל איש ישראל יהיה זריז ונפשו מעורה לתוך הפלו׳ כימו לבין חבריו בלב שלם ובנפש חפיצ׳ ולית דין נריך בפש ויעשו כולם אגוד א׳ וכבן תשר השכיב׳ עלינו כמ״ש ולעבודתו על ארץ ישראל וכמו שנאריך בזה בפרקי ערב יום הכפורים בסיעתא דשמיא . ואח״כ יקדם שאר היום בפשפוש מעשיו ולשוב מהם ולהדר תפלות הימי׳ הלה שיהיו שגורו׳ בפיו היטב כמ״ש ר״א לשון׳ ישבר אדם תפלתו ואחר כך יתפלל ואוקימנא בברכו׳ של ראש השנה ויום הכפורי׳ שכל אדם חייב להסדר׳ תפלתו ולהכין פירושי המלות הזרות שבהם שלא יטעה ואפילו היחידים וכל שכן ר״ו השליח צבור ראוית בכר יתירה עליו שיחזור וילמוד אותם מקודם להיות שגורים בפיו וזה בוסח הברכה מהולל בפה עמו מעובח ומפות׳ כלשון חסידיו כי אף על פי שהוא מהולל בפה עמו מכל מקום ביותר מעובח ומפותר בלשון חסידיו ובבדיו אם מנר שמבינים הדברים לאשורם ופירושן ובלב ולב ידברו ואם מנר כי שומרים בסודי הדברים ופתו בשמים פיהם . והאיש השלם בחור מעם לעמוד לשרת לפני המלך מלכו של עולם וכין הנם אשר יהיה הוא לעם מול האלהים ויר נאמן לשולחיו . הנה האיש הזה למען יהיו אזניו יתברך קשובות לקול תחנוניו אשר יתפלל בעבר הנפש ואשר ישא בעדם רנה ותפלה ובפרט בימים האדירי׳ האלה ג׳ אלה יעשה לו להכין לפניו דרך שתשמע תפלתו ותענה עתירתו . האחד לסדר דברי תפלה ובקשה בדברים נאים מיוסדים על אדני שרשיהן העליוני׳ ולסקל המסילה מכמה דברים שנתקנו בם שלא כסדרן לעלות על רצון ממ״ה והיו הדברים ההם כין עינינו לא יכשל בם . ולא יאמין בעצמו שיהיה לאל ידו לערוך מענה לשון מבלי ערוך לשומו מטרם בסדר התפלות . והב׳ להכין ולהתעצמות ולשוב אל ה׳ בכל לבו לפני ראש השנה ויתמרמר בבכי לאמר אנה אני בא עד כמר לסיו׳ מלאך מליץ כין המלך מלכו של עולם וכין העם כי כמה לי עונות וחטאים ועל כל פשעי׳ אשר יחדל לספור כי אין מספר ומי אנכי כי אתהדר לפני מלך מלכי המלכים הק״בה למאוס חסד נלפניו ולא טוב אני בעינינו . ואיך ישא פני יהיו לרצון אמרי פי להשיב חימה לשוב לרחמים ומי יתן לא אהיה גרמא בנוקש שבעתי׳ ש חיקש ואז יכניע ותרדנה עינינו דמעה על חטאי׳ ועל העונות ועל הפשעי׳ אשר חטא על נפש ברוח נשברה בהרהורי תשובה וחרטה בלב נשבר ונדכה וה׳ ינמור בעדו . והנ׳ גם את הדבר הזה כי טרם יענה יחלה פני ש ויחננו ובמהו מה שיאמר יורהו מה שידבר׳ ויתן לו מענה לשון בל יכשל בלשונו לדבר דבר שלא כרצונו כי בגלל הדבר הזה סידרו קדמונינו ביום הזכרון הזה בקשת לוחילה לאל וכו׳ לשאלה ממנו מענה לשון והן זאת

היתה עם לבב אחנני כנסת הגדולה אשר למדונו להתנהל להקדים בכל תפלה ותפלה פסוק ה׳ שפתי תפתח לבקש מחתו ית׳ טרם נדבר יפתח שפתינו במעבה לשון ומדור דברים נאים ומתקבלים לפני אלהים עד זמנו . ועל כל אלה ליתן את קולו בבכי בתפלתו לדפוק בשערי הרחמים ולעורר לבב כל הקהל עמו להוריד דמעות על אבר חטאו על הנפש ויתנו לב לשוב ולבער בעדו ובעד כל עדת ישראל בהיותו מתנהג בתפלתו בהכנה יתירה מבית ומחוץ כי כל דבר תפלה ותחינה אשר יתחנן כל איש ישראל העומד לשרת בקהל שיבא מן הלב יבנם בלב שומעיו . וכל אשר לא ינא כי אם מן הפה לא יעבור החזן וכ״ם הלב . וכבר סידר קדמונינו בדוזים נכונים ונוסח תפלות לשליח צבור והמחברי׳ דברו בהם ומכולם לא יסרו בעיני שה דברי בכל ספר מדבלויות טובות ובכן תדברנה שפתינו רנה ותפלה בחיתה ובירחה ורתת וחלחלה . ובכן בו יבחר ה׳ ובו יסיתו כל מעייניו תהיינה לזכות קשובות לקול תחנוניו . ומה טוב ומה יפיו לאם השליח נבור ירא ויסכיל בתבונות חכמה ויכין מסור תמידה לבוין הדברים בערפיהם העליונים ובמדר המדות והעולמות העליונים וסוד ערבי השמות שבתוך כל תפלה להמשיך השפע בכל העולמו׳ עד שיגיע ויחול לכל העולמות התחתונו׳ ובכן יזכה את כל אחיו ישראל עמו לנאת בו ידי חובתם בהצטרף תפלתם עם תפלתו ובליה׳ יאמר קרוב ה׳ לכל קרואיו לכל אשר יקראוהו באמת ויהי להם למושיע :

פרק ו

יתיצבו המתקדשים והמטהרים הנגשים אל ה׳ בהתקדש עליהם היום . מכוסים לבנים ומעוטפים לבנים להראות׳ הבטחתם בשהימו מרחם כרחם אה על בנים כי הוא יוניא לאור משפטנו ונזכר ונכתב לחיים טובים ולשלום וגם להראות לעיני כל העמים ששון ושמחה למען יכירו וידעו אהבתו וחמלתו ית׳ אלינו אשר מרוב חיבתו עמנו קלקל את השורה כי דרכו הפך דרך מלכי הארץ כי הנה זה דרכם כי בהשמע לא׳ מן המלכים כי אנשי עיר א׳ מערי ממשלתו אשר לא טוב בעיניו עשו וקבע יום מועד להעמידה במשפט ומי אשר חטא לו ימחנו מכפרו מן העול׳ . הלא דרך המלך הוא שחפץ יחפון יותר במשמחילים מבמיאנים למען הראות רעם גבורתו וכח משפטיו למען תפול חיתתו על כל מלכותו ולבזו וחלו מפניו אך לא כדרך מלכי ארץ דרכיו יתברך חלילה׳ כי חפץ חסד הוא וברצונו באפו חיים ברצונו וכל חפצו במזכים ולא במחייבים וכמו שפירשו הקדמונים על פסוק ויהי היום

ויבואו בני האלהים כי אז לב יום דאם הסנה היה מהלך
יום הדין ומם הדה לנו הכתוב דרכו יתברך כי על המימרי
אמר ויבאו בני אלהים להתיצב על ה׳ כי הם העיקר הכיאה
והתיצבות אך השטן הבא לגמר קטיגוריא לא בא כי אם
כדבר נוסף ובא בתוך הבאים וזהו ויבא גם השטן בתוכם
שהוא לגב המזכים כי חפץ חסד הוא יתברך אשר גומלם
ברחמיו וכלוב חסדיו ולכן יאותה לנו להרלות כהיום הזה
גילה ורעדה. נגד כל העמים ויבנו ויאמרו אמן בעל
ברחם לאמר באמת אמרו אין אופייא על אומה זו כשאל
ח״ה מנהגו של עולם אדם שים לו דין לובש שחורי ומתעטף
שחורים וכו׳ אבל ישראל אינן כן לובשי לבנים ומתעטפים
לבנים ומגלחים את שערן ואוכלים ושותים בראש השנה
לפי שיודעים שהק״בה עשה להם נס כי מי גוי גדול אשר לו
אלהים קרובים אלו. אבן וגילו ברעדה כתיב ויחרד כל
איש ויגף ורוחו ונשמתו שלו יעבוב ויהיה נכנע נשבר ונדכה
בתשובתו הרמתה מיאל ומקוה רחמי שמים כי רבים הם:

לא כן כתיב כוערים בעם אשר יתעטפו לבני ׳ ודיינין
מנוגי׳ ויגיגו ויסמחו ברוב ששוני׳ בחני׳ וכמועדי׳
ויגלבו את דוע מעלליהם אחרי בוש ולא יזכרו ולא יפקדו
ולא יעלו על לב לעולל להעצב ברעיון לב׳ לומר מי יודע מה
היה משפטנו בעול׳ העליון בקום למשפט שהים דינא יתיב
וספרין פתיחו וכל בני עולם עוברים לפניו ככני מרון ומי
לא נפקד כהיום הזה ולהתלבש בירלה וחרד׳ ולשית עצה
בנפשם יבון בלבם לילה ויומם להעלות תרוכה למחלתם
ואי זו הדרך יסכון אור משפטם ובנאת זכאים בדינם וזה
דרכם כבל למו לאמר נדולה ההכטחה ואין אופייא על
אומה זו כשאר אומות העול׳ וכו׳ ושמים ושמחי׳ בכסא ליום
חגנו וכל המרבה במשתה היין הרוב בקר ושחוט נאן הלי
זה משובח בעיניהם ואין אים עם על לב כי חב לאור ויומא
דדינא לאור. הלא תראה אשר חכמים הגידו כי אמרו
מלאכי לפני הקב״ה רבש״ע מפני מה אין ישראל אומרים
שירה לפניך בר״ה וא״ל אפס׳ מלך יושב על כסא דין וספרי
חיים וספרי מתים פתוחים לפני ויעראל אומרים שירה ע״כ.
הרי שלא הסעיק טענת ההכטחה אין אופייא של אומה זו
כשאר אומו׳ העולם לומר ההלל בראש השנה כשאר החגים
יען כי סוף כל סוף עת צרה היא ולא נופלת היא הצרה
הזאת מעת שהיו טבועי׳ כים החזא אמר מעם׳ ידי טבועי׳
כים ואתם אומרים שירה כ״ע וק״ו בקום למשפט אלהים
וספרי חיים וספרי מתים פתוחים לפניו ואיכבה יוכל ודאה
בדעה אשר ימצא לפשעים וחטאים ויאמרו לפניו שירה
ולפיכך מנהגו מלומ׳ שירה היום הזה לטעון הזיתן אל לבו
כי אף שבטטיו לבטוח בה׳ בכל לבבו ולהתעטף לבנים.
לא מפני כך אתרים הרבוע להשלך אחרי גוויתנו את אשר
הכעסנו את השלך ה׳ נבלות ופחד ה׳ והרד גאונו ומשפטו
ושאתו תלולה כי עם הקנף מלפני ה׳ חזקתו תבבר כם

ריחמנא

ריחמנא ליבלן:

ולא אמרו חכמים בטוחות לאדניה אל חלילה כי
אם לנמי שירא את דבר ה׳ והוא עבד׳ ומר ושנף
על חטאתיו ויתענה עליהם מקודם לכן ויבקש עליהם
לפני אלהינו מרחם שירו פשוטה לקבל שבים ומוחל ומולח.
ואחר שיעשה מעשה הדאוי לו יעשה כמו שמוכטח לו שיבא
מעפטו לאור ולבם לבנים ויעשה כל מעשה המדאה לבני
אדם שמחה ושמון ובפרט לעיני העמים שיכירו וידעו
אהבתו יתברך אותנו כנזכר אבל סוף סוף נריך שלבו יהיה
נכנע ונענה אך לא אל אשר לא שת לבו את דבר ה׳ לשוב
מעבירות שבידו וקרבם מלא תוך ומרמה ומן הספה ולאחר
מתעטפים ויושבים כבנדים לבנים חבבי חיורים דמליין
קטמא. ולו חכמו יסכילו כי זימנו לבנים ומגלו שחורים
אחר כי לא שתו אים עדיו של תשובה עליו בזה להם לעבם
להם בבואם להדאות את פני אלהי המשפט ומה מידם יקח
הלם התרנגולת פטומה והיין ישן אשר ומנו להתענג כם
יקח מידם ואין ישאל פנים אל מלך פניו יתברך בשאל מאתו
החיים והשלום ויתר מחויתם כמי שמעין פנים בא׳ העם
ולא ידאו ולא יחתו מגבורתם ואין זאת כי אם על עשותם
על ה׳ מצות אבשים מלומדה כאשר למדום אבות׳ ולא יביט
בחשיבה יתהלכו יפנו עורף ולא פנים לדבת מהו משפט
היום ומה נעשה בו בשמים ממעל ואף אם יש בם אשר ידבו
ויבינו משפט היום ומעשהו. אין אים עם על לב בהכנעת
השמימות רק בשוראת הכנעת החיצוניות כי האדם ירדה
לעיניו והוא נדיק בעיניו ומראהו כמראה מלאך האלהים
אך אם לה׳ יחטא אים אשר הוא ירדה ללבב מה יסכון לו
ללבון את הלבבים ומגא שחורים אם אין ועמל בקרבו כי
כל אלו הדברים אינן אלא מבשרי אוכל נפש אחר הכנע
בהכנעה פנימית וכאלה רבות אתם לבלתי הבט כי אם
החונה אל העין ה׳ הטוב יכפר בעד. ואולם הדא את דבר
ה׳ לבו יחיל בקרבו ומדרא יעלה על ראשו מפחד ה׳ ומהדר
גאונו ומשפטו ומאתו ודאת שדי על פניו תמיד כל היום
לאמר כמאמר דיבו אילו לפני מלך בשר ודם היו מ ליבי ן
אותי שהיום כאן ומחר בקבר שאם כועס עלי אין כעסו
כעס עולם ואם אוסרני אין אסורו אסור עולם ואם
ממיתני אין מיתתו מיתת עולם ואמי יכול לפייסו בדברים
ונשחדו בממון ואע״פ היותי בוכה ומבקש שמלכין אותי
לדון לפני מלך מלכי המלכים שהוא חי וקיים לעד ולעולמי
עולמים שאם כועס עלי כעסו כעס עולם ואם אוסרני
אסורו אסור עולם ואם ממיתני מיתתי מיתת עולם ואיני
יכול לפייסו ולא לשוחדו בממון ולא אבבה. ומי האים אשר
מדיני המלך בשר ודם יבהלוהו להדיבו ולהכניעו אל המלך
למשפט: אשר לא יחדד לו ויתר ממקומו ודעיונו׳
יבהלוניה והעולם חשך כמדו כשומו כל בבו לאמר אויה לי
מה אעבה ומה אומר מה אדבר ומה אכסדק ולא יפבה ימין

ממעל

שמחל ולשמחה תה זו עושה שמחה לבניו. לתובה בהפכה
ומחאם כאכילה ושתיה וכ"ם וק"ו כשעתי אל מול כסאו
יתברך ממ"ה הכ"ה והשטן עומד לימינו לשטמו לדבר
תחת רגליו כל אשר יעבור תחת השבט הן בור יעבור ונפול
ת פול חיתתו עליו ויקרע את לבבו לי"ב קרביים לאמר אי
לי כי כעסתי גם כעס ואיך אשא פני האדון ה' נכאות
ונכר אויל הייתי כעיני ואם אב הוא איה כבודו ואם אדון
הוא איה מוראו ובמה אתבסם כבשתי אליו אל המשפט
והאיום והמורא כי ערים אנכי ובמה אקדם ה' אכף לאלהי
מרום האקדמנו בשלו' ומרמות שהרבתי ואת דברו בדתי
אשר כל ימי מכאובים מגרעת עונות. והשאים אשר כמשא
כבד יכבדו ממני ובכן יכוף כאמון ראשו בהכנעת
הפמיתית מכית ומחוץ בהכנעה הפנימית ותחיל וכתפוני
יכלה לבל יקל ראש אפי' לרגע אחד ביום הזה האיום והמור
כי לא ידע האדם את עתו ואשר יבואו משפטו ופצלו לתת
דין וחשבון לפני כסא כבודו יתברך ומה שוכו ומה יפיו כי
תבא תשובתו הרמתה וכרי הכנעתו הפנימית אשר היא
עומד ומתחנן כעת הוא לפניו יתברך ויכפשו רחמיו את
כעסיו ואל אלהיו כי ירבה לסלוח וביומן נדקון הנה"ה
למדינו"ת עשה לעת תמיטו רגלו על הוד עוכיו ח"ו. וכן
בהפכו אם יקל את ראשו כאבל ופתיה כבחני וכמוכרי
לרבות כל מיני שמחות ובשמים ממבל יגעו אז ידברו אל
עשקי דימו בעת והוא הוא מנה ערוף לא פנים ולא את
לבו אל כמה נדים נוגרים קרבו ולתיון להשטין על רוב
מעללו ואשר הרבה שון אשמה והאחרון הבי ונכבד אשר
פרק עולו ולומתו יתברך מעל צוארו בעת אשר השבטו
והדין מתוחה עליו וכמיל מתעבר וכוטה ובדאי כמיון וקנף
עליו ועליו בחתר ויש כפה כלא מעשה מפפה הוא כלא
זמנו על בלתי נתון אל לבו כי המשפט לא היה שאלה
היה את אל לבו אל המשפט אחד ה' מעולם על ידאו. ועל
זה יעברו וכבשו אויב וכנו כמ"ם ויהי היום וכנו ובנותיו
אוכלים ושותים יין ויבו שבשו ומי ר"ה מפתה ומעיז
להתענג כם כמ"ם בזהר כי כל מ"ם ויהי היום ומאל ר"ה
הוא ופוק חזי מאי שליק בהו ומדתו של יש ר"ה הוא פחד
ינחק ולאיבה ח"ו מדת הנקמה רק הוא מדת פחד ממחיד
על ידה את החוטאים עד שיכנעו ויעשו והשת לבו לפחדי
ומורלתי לא יפחד מכל נרה כי פחד ורתד לבבו ויגון בלבבו
על עונו ונעשה לו אם הדין לוים נחוק ושמחת לבו ובל זה
אמר דרך הלגה כל הסומע ינחק לי ר"ל הסומע לאבדי
מיסדי הגפש ינחק לי שמחה ונחוק נעשה לו יום הדין והטל
ולא בודאי ובטח כשהיו להשלים שנתי הטיבה ועל זה אמרו
סקדמונים כי רמז ר"אמי בפרק ג' דהוריות האי מאי דכתיב
למגדע אי מסיק ליה שתא אי לא ליתלי מרגא בהדי' ומי
דבין דם שתא לנוחא דכפורי בבית דלא נשיב רוחא
בגויה אי מסיק נהורים לנרבא דמסיק ליה שתא לרמוז כי

אין טוב לאדם בימים האחרונים אלה רק להעלות על לבבו
תמיד את אימת הדין ולהאיר ולהדליק את נר אלהים נשמ'
אדם בתוך הנוף הלפל בבתי כנסיות ובתי מדרשות בית
דלא נשיב דקא הוא היכר הדת. על דרך פלאמרו מעשהו
לבית המדרש ואי משיך בהורא לכל ימיו מלהתרפל
במצ"ו תשובתו ותורה אור בוראי ירא כי יהא מסיק שתא
בטוב וכנגדמי ויוסיפו לו עוד רבות בשני השנים והעונים.

והנה אשר חכמים הגידו ג' ספרים נפתחים
בראש השנה נדיקים נמוכים נכתבים
ונחתמים לאלתר לחיים ורשעים נמוכים לחיים ב' ובינונים
תלויים ועומדים עד יום הכפורים זכו נכתבים לחיים לא
זכו וכולי ולפי זה השמחה והיום טוב הוא רק לצדיקים
נמוכים כי לרשעים אין שמחה וכן לבינונים כי אין מי יודע
איך יגזר דינם ביום הכפורים. אכן בעשות האדם תשוב
בו ביום לפחות אם לא עשה תשובה קודם אז הוא בבחינת
הצדיקי ושמח ויגל לבו ביו"ד אדר' והמור. ואמרו זרא שוכי
כי אף מי שכבר נכתב ונחתם כיו"ר ר"ה בין הרשעים ויהדר
תשוב כאותו היום בנבוה יתקרב דוד בזד דיבו ויכת כם
חיים טובים בין הצדיקים: והחי יתן אל לבו כי לא שלה
כבהו לאכול ולשתו כבהמ' כמינהג הכסילים שלבם בבית
המשתה כי לענין זה מה תועל' בברילתו והלא יום הדכה
מסוג זה מאומו הנול אוכלי ושתי ואת פועל ה' לא יביטו
ימתים בהתמות ובאשר כלו כן ולבו ואיום בהנפשים מבני
בחין להם נשמה ולא נגעו על התכונות. אלא אם הדשיבו
שלו נאמר בהם ואת נפש אויבך יקלענה בתוך כף הקלע.
ואשרי הגבר השב אל ה' בכל לבו להשקיט לו ממרדת
ושיש אחד כם נפשו ינופו אלא יכרת במיטב ומיו כרשעי
שנכתבים ונחתמים לאלתר למיתה אשר הנשם היפה שבו
הוא מר לה מאד בהכרת הגוף בקנרת הימים כי ישתרך
להתגלגל עוד בכמה גלגולים כמ"ש המקובלים בסוד
הע"כ עבות מספר ילתיו ולרחו לא תשוב אהלך רוחי חובל
ימי נזעכו קברים לי. כי אשר לא השלים ימיו ישתרך לבא
בגלגול המר לבלמי השלים ומיו ושנותיו הוא מרך
להתגלגל כי לעמ' אמת בנם לחרת מה עשה יזה לא מהו
כי שנות מספר ילתיו כי' כי השלים מספר ימי שנותיו. לא
ולרחו לא תשוב אהלך כי לא ישתרך לשוב ולהתגלגל בשמתו
לך אם רוחי חובלה ומיו נזעכו כי מת בחיי מיו לא קברו
לי ר"ל קברים כי ישוב להתגלגל עוד ולמות עוד פעם
אחרת. ולהקבר עוד בקבר אחר ויזה קשה לנשמה מאד
מאד ונפש כם וכולל קב"ה כמה מהנשמר מגיע לו על זה
כי הוא אב הרחמים ודרכי נהטיב עם בריותיו ובפרט
בנשמותיו הקדושות שהם חלק ממנו ית' ואינו חפץ לעקור
את הנשמה ממקום אשר עומדת חובבה ומתבנת הרלב
פעם מכב חיותה והוא כמו שבקר חלון ממקום נשיתי
הרלשון ומשרשיו שהיה חי בהם ושותלו במקום אחר.

ומטעם זה רחוי לכל אדם להיו׳ רודף אחר חיים הנופרים יען כי באמצעות׳ יזכה לחיי׳ הנצחיים כי לא יתכן לאדם להשלים נפשו ביומי׳ מועטים כמ״ש אריכין ריחיק וזודין קלילין והמאריך ימים מתאחז במדות עליונות כפי שניו כדאיתא בזהר פר׳ תצוה דף קפ״ו ז״ל והאי יומא נטיל לבולהו נפשאן והוו ברשותיה ואי לא קיימא ברזא דשבעין לית רשו לנפשאן דקיומ׳ דנפשאן ברזא דשבעין כד״ח ימי שנותנו בחס ע׳ שנה וכו׳ ואי תימא לנפשאן דרביי דלא אשלימו לב׳ שנים לא שלט בהו. ואי שלטא בהו אבל לא בשלימו כמאן דזכי יומין שלימין לפקודי אורייתא ובלא דא זכו עכ״ל. הנה מבואר ממאמר הזה כי אינו דומה המת בקצרות שנים למאריך ימים לפי כי כפי שניו כך הוא מתאחז במדות העליונות. ועל כן אשרי הגבר אשר לו בכח יגבר בקרב הימים האחרוני׳ האלה אשר בפרי חיים ובפרי מתים פתוחים כי המשפ׳ לאלהים ובריות בו יפקדו לה זכיר׳ לחיי׳ ולמי׳ כי ישא עול התשובה ומעשים טובי׳ בכל הכח מידו ולהתאמץ בירלאת ה׳ תוסיף ימים למען לא יכרת במשבר ימיו ויכתבו עליו מהרות ויורישוהו עונות כעוריו ח״ו:

ובספר הבהיר אמרו כי הנפשר בקצרות שנים תובעים ממנו בב״ד הגדול של מעלה מדוע לא תקנת מעשך ושמא היה לך כן מורה הוראות בשראל והשביע בנחיחות נפשך וחף גם כי באמצעות החיים היית משיג שלימות לנפשך. כי על כל אלה הימים האלה נזכרים ונעשים לנפשך שיחה לדרוש שלימה ולחשוב עם קונו כמה הוא חסר משלימותו ולתקן עותתו ולהרבות מצוות ומעשים טובים ובנוי לתלפיות תל סכל פיות פינו׳ אליו ית׳ברך בבקשתם ובתפלתם כשאלת החיים טובים נוסף על שאר ימות השנ׳ כי אנו מוסיפים עוד זכרנו לחיי׳ וכתוב לחיים טובים ובספר חיים טובים וכו׳. ובודאי כי אין להעלות על הלב להיות הכוונה לבקש אריכות הימים לברוח מן המות כי אין ראוי להשליב עליו כל כך ולהרבות בתחנונים בעורם תפלתינו בפרט בשלש ברכו הראשונו׳ והוא דבר פחות ונקלה ועל כיונא בזה אמרו הראשונים כי כיון דוד המלך ע״ה לכו בני שמעו לי יראת ה׳ אלמדכם מי האיש החפץ חיים אוהב ימים לראות טוב כלומר כי במה נחשב הוא האיש אשר חפץ חיים בזה הגד שהו אוהב ימים שיתרבו כדי לראות טובה הרבה ולכך אמר מי האי׳ ע״ד מי הפלשתי הערל הזה שאים כזה בלי ספק נכזה ונמאס הוא אבל פגימיות הדבר הוא סור מרע ועשה טוב כי אותה אתם מבקשים לאור באור החיים האלוהים וכן הוא אומר לא אמות כי אחיה ואספר מעשי יה. וזהו הוא שאלת החיים בימים האחרונים האלה בעורם תפלתנו למען יהיה לנו זמן לעוברו שכם ר׳ אשר באמצעו׳ החיים הנופנים נזכה לחיים הנצחיים. ועל כן כידרו לומר בפתח

עשרי התפלה זכרנו לחיי׳ וכו׳ כתבנו בספר חיים למענך אלהים חיים כדי לעבדך ולהתעסק בתורה ומצות להשיב שלימותינו שאין מקום לזה אלא על ידי החיים. והרשונים אמרו במאמרם ז״ל ב׳ ספרים נפתחים כר״ה של צדיקים נכתבים ונחתמים לחיים של רשעים נכתבים ונחתמים למיתה וכו׳ כי יתחמץ לבב אנוש לאמר אני רחיתי רשע ערץ ומתנשא כאורז רענן ויעמד חי לפני ה׳ וצדיקי ממתי׳ ידך ה׳ ממתים מחלד. אכן המשכיל לבו ישי׳ כי לא מחשב׳ חכמי הראשוני׳ לומר על החיי׳ הגופניי׳ שאין הכל סובב על החיי׳ הרוחניות ומיתה רוחניות וצדיקים נחתמים לחלתר לחיי׳ הנצחיי׳ של עה״ב ושל רשעי׳ נחתמי׳ למיתה להאבד מעה״ב הם לא יתנו לשוב מאותו הדרך ואל כוונה זו פנה בקשתנו זכרנו לחיים וכו׳ למענך אל״ים חיים סיר עלמא דאתי כנודע לבאים בסוד ה׳.

והנה אמרו בזוהר סוף פ׳ ויצא ז״ל ווי ליה לבר נש דשבוע נלותא פולהנא דמאריה. כלי אתמר כי תבאו לארץ פני וכולי זכאה בר נש דידע למפתיה למאריה בדרעות׳ ובכוונה דלבא ווי ליה למאן דאתי למפרי למאריה בלבא רחיקא ולא בדעות׳ הה״ד ויפתוהו בפיהם וכו׳ ובדרים ליה לאסתלקא מעלמא בד לא מטו יומוי כזמנא דאתלבא אתער בעלמא למיעבד דינא ועל דא בעי כ״כ לאתדבקא בפשיה ורעותיה במארי׳ ולא ייתי לבבי׳ בלבא רחיקא כמ״ד דובר שקרים לא יכון לנגד עיני ע״כ. הנה מכאן ממאמר הקדוש הזה כי מישעו הכוונ׳ בתפל׳ בורמת לאסתלק׳ מעלמ׳ על לא מטו יומוי ח״ו והחי יתן ש לבו בל זאת כל הימי׳ לבל יבר׳ במיטב ימיו. וכ״ש יק״ו בקרב הימי׳ הנוראים האלה כי אותה נפשנו אותה ויעם כמה שליחו׳ ותחבונים לפני אלהינו מרחם לדרוש מאתו שיזכרנו לחיים ברכה ושלום שנדיק להתאמץ בכוונת תפלתנו בכל כוח ותעצומו ולא בספתי׳ כעות׳ וכל רוח אין בקרבו ומה בנב כי ישמע במרו׳ קולו קול קורא זכרנו לחיי׳ והולך נגד החיי׳ בתפל׳ בלא כוונה כנוף בלא נשמ׳ הא למה זה דומה לנוטל את ביתו לשומרו ונמצא חוטו ומבקש רעתו שמור בתוכו וחס ושלו׳ יעורר עליו קטיגורייא להזכירו לרעה למעלה:

ולפיכך כל איש הר׳ חרד לדב׳ הסס בהתקד׳ היום הקדוש הזה יקדים לבא לב״הכ ולהתבודד עם קונו על כל אשר חסר חסום אסם על הנפש ולדרוש סליחה מהאל החנון המרב׳ לסלוח על עון זה בפרט אשר לא עלה מורא׳ שמים על ראשו בהתפלנו בקלות ראש גם בלא דעת ולבו לא אכון עמו. לבל יהיה בעוכרין כיום הזה בזמנא דאתלבא אתער בעלמא למיעבד דינא ח״ו ויכוין לבו ומחשבתו לתקן בתפלות הימים האלה כל התפלת הפסלו אשר נפסלו מחסרון הכוונ׳. ועתה בתתו אל לבבו אליהם בתפל׳ נאה וחסודה גם אותן הפסלות אשר נדחו מלעלות את פני האדון ה׳ בבאות שמה יעלו בסר ה׳ לחיו׳

עטרה לראש מלך מלכי המלכים הכ"ה אשר זה הוא מחסדו הגדול יתברך לגבות התפלות הפסולו להתחזק בתפלה הדאשונה אשר יתפלל בכונה. וזה מבואר בזוהר פרשת פקודי דף רמ"ה פיש ממונה אחד העומד על הפתח אשר דרך שם עוברים תפלות יהן של ישראל הכשרות בכונת הלב וברכת שפתי ולא עבר זר כתוכם ופותח להן שער בית התפלה והמה יצאו להיכל אשר כל התפלו מקובצות שם יחד לעלות ולרחות את פני האדון ה' נבאות להיות עטרה לראשו. אך אם התפלות המה מעורבבו במחשבו זרות ובלא כונה אז אותו הממונה הוא דוחה את התפלו' ההם החוצה והתפלות הולכות נעות ונדות עד שבאים ליד ממונה אחר אשר בידו תפלות הפסולות אשר נדחו מן שער בית התפלה והוא נוטלן תחת ידו ובד הגיע תור כי ישימו החכמים ההמה אל לבם לשוב ולהתפלל בכונה ובורים את עצמן לבלתי עשו עוד כזאת להתפלל בלא לב ולב. אז התפלות הראשונות שהם תחת יד הממונה ההוא מעלה אותם עם אותה התפלה הבשירה ונאחזן בה ועולות מעלה מעלה להיו עטרה לראש מלך מלכי המלכים הקב"ה:

וכת שברי רבין להבתח ע"ש באריך:

ומי האיש הירא אשר לא ישית לבו את זאת לשוב מדרכו הרע בקרב הימי האלה להכינו במחשבתו להעלות כל תפלות הפסולות של כל ימות השנה בתפלת היום ושים על לבו על מה שהתפלל בלא כונה ובדין נא בענה באותם התפלות ואתה הוא מתודה ומתחרט על עון זה שהקל בכבודו יתברך ויאמר אוי לי מה עשיתי מדוע דבר ה' בזיתי ותהי ירחתי אותו מנות חכמים מלומדה וכפי ובשפתי כברתיו ולבי רחק ממנו. ויתמרמר בבכי ובתחנונים על זאת ויעשה גדר לנפשו לבלתי עשות כזאת כן יעשה בתפלת ערבית ובוקר ודו נטויה לבוין את זאת בתפלת שחרית ואף גם בתפלת מנחה והוא מה שתקונים החסידים לירא ה' ולחוסכי שמו:

ואחר זאת יכוין לקיים שיתי ה' לנגדי תמיד ויכוין השם **יהוה** ושיב יעלבו בשם ה'

אהיה כנודע מדו לבאים בסוד ה' כי הוא דינא קשיא. ובגלל כ' יכוין השם בנקודות נבאות **יהוה**

יאהדונהי ושוב יעלבו באהיה כזה ובספר חמדה נבוזה מדרתי כונה זו בסדר הבסוקים וזה סדרן:

יהוה אדונינו מה אדיר שמך בכל הארץ: הוא ה' אלהינו בכל הארץ משפטיו: ן ברוך שם כבודו לעולם ומלא את כל הארץ אמן ואמן: השגלא אמרתו ארץ שר מהדה ידון דברו. יהוה מלך גאות לבש לבש ה' עוז התאזר: אבא בגבורות ה' אלהים אזכיר צדקתך לבדך: האמינו ביקיו תבל רחתה

רחתה ותחל הארץ. הדיבה ה' ישועתו לעיני הגוים גילה צדקתו: זה' לעולם ישב כוכן למשפט כסאו. ושב בהתר עליון בגל ערי ותלכן: המקרה במים עליותיו השם עבי' רכובו המהלך על כנפי רוח: המשלח מצאיכים בנחלים בין הרים יהלכון ע"כ. ובגלל כ' יאמר בכניסתו לב"ה הדרן על כתובים הללו:

יהוה אלהים נבאות שמעה תפלתי האזינה אלהי יעקב סלה. הוד והדר לפניו עוז ותפארת במקדשו. ואתה ה' אלהים נבאות שאי ישראל הקיצה לפקיד כל הגוים אל תחון כל בגדי און סלה. הוד והדר פעלו וצדקתו עומדת לעד. **יהוה** נבאות עמנו מ"ב לנו אלהי יעקב סלה. אלהים נבאות שוב נא הבט משמי' וראה ופקוד גפן זאת: הרעשת ארץ פגעתה רפה שברי' כי מסה. הבל תמים דרכו אמרת ה' צרופה מגן הוא לכל החיסים בו. ולגיון יאמר איש ואיש יולד בה והוא יכוננה עליון. **יהוה** בשמים הכין כסאו ומלכותו בכל משלה הללויהו בגבורותיו הללויהו כרוב גדלו. הללויהו בתקע שופר הללויהו בנבל וכנור ע"כ. ונגקל כל איש יכין לאשורו ר"ת של שם הוי"ה. ושוב כיתר הבסוקים הוא ר"ת הוי"ה אהי"ה בשלוב. ולמבינו מדבר יבשם סדרן של בסוקים וכנוייהם. אך אף מי שלא ידע זלא בא בסוד ה' יאחזו

מזה וגם מזה אל יבא כי סדר הכתובי' הוא מוכה:

ושוב יתחיל להפיל תחינתו על השנה תבלה שנה וקללותיה תחל שנה וברכותיה ובגלל בכיותו גם על הרשעים ועל הטוענים חטא עליהם בחרון. ואחר כך יקבל עליו קדושת היום בתמיד היום ולא כנדפס בסברי המזמו' תחלה דתחלה יש לנו להתבלל על חרפת השנה שעברה כטרם נקבל קדושת היו' שהוא

תחילת השנה כאמירת המזמור של קדושת היום.

וטעם המזמור הזה הוא להודיע לבני אדם כי זה היום הוא יום הדין כי המשפט לאלהי הוא. ישנן כי בתורה לא נזכר רמז דין כלל עד שבא דוד במזמו' זה תקבו כחרש שיפר בכסא ליום חגנו כי חק לישראל הוא משפט לאלהי יעקב. ונם מבסוק זה למדו גם על הפרנס שנקבב בהיום הזה. וסמיך ליה עדו' ביהוסף שמו כי בראש השנה יצא יוסף מבית האסורי' ודוגמא שיצאתו ביתה סיבת הפרנס בשני רעבון ולכך נסמך כי חק לישראל הוא לאומרו עדות ביהוסף שמו ר"ל שהדי כבוד' יש שהוכן יום זה לזמן

כל חי מעבייטו של יוסף.

ובבר נתחבטו הראשונים חכמים הקדמונים בשאלה זו מדוע התורה כיסהו ליום הדין כי לא תמנא הדבר בבירור בתורה ויש אומרים שהתורה לא דברה כי הם במערים שים בהם עשיית מצוה כגון פסח ולולב אמנם בהודעת דין זה אין בו שום מצוה ויש אומרים לפי שדין זה לא נתחדש מזמן מתן תורה שהרי

מיתות

מיתות חדש הראשון הקבע יום זה ליום דין ויש אומרים לפי שדין זה אינו לישראל לבד שהרי אף לאומות העולם הוא יום דין. אלא עיקר הטעם בזה כי בעלם יום דין כדי שיהא האדם מסופק בכל יום שמא זה הוא היום ונמשך ממנו תועלת גדול כדי שלא ידעו הזמן הקבוע ויבאו לבטל עונות בכל השנה ולשוב בתשובה שמוך ליום הדין ככל אמר אריסטו עושים תמיד אחד יום הכפורים כי ישוב כל איש לשורו בראותו עצמו רחוק מן יום הדין של שנה הבא אשר זה מפיתויי היצר הרע לאמר ליום הכפורים יבא כיתו כלות אין האיש הקב"ה בביתו כי הפליג עין השגחתו עד ליום הכפורים לשנה הבאה. וזה הוא שנאמר במזמור היום בבטא ליום חגנו כי התורה כיסתה אותו כדי שיהיו מסופקי בכל יום שמא זה הוא היום אשר יבא ה' לדין עמים ובסבה זו יהיו עינינו פקוחות על כל דרכינו בכל יום ויום וזה אומרו תקעו בחדש שופר בכסא ליום חגנו שיהיו באותו יום שהתורה כסתה הזמן ונתן טעם ולמה כסהו לפי שחק לישראל הוא משפט לאלהי יעקב ולפי שהוא יום דין לכך כסתה תורה אותו כדי שיחשבו בכל יום אולי יום דין הוא כנזכר. וכן העלימה התורה התרועה ולא פירשה אם התרועה בשופר או בפה ולהיות מתרעין בפה. אך שעם העלם התרועה הוא ללמד דעת את העם שיריעו גם בפה. בתפלה ובתחנונים. ולכך נזכר במזמור שם בשמוך בגרה קראת ואחלצך וכו'.

ובזוהר אמרו דביומא דר"ה טוען המקטרג לפני הקב"ה על עונות ישראל והולך להביא עליהם עדים ובא השטן להעיד עליהם וא"ל הקב"ה אין עד א' נאמן והולך השטן להכי' את הירח להעיד ואז הירח מתכסה שנאמר בכסא ליום חגינו והיכן מתכסית מקום שא"ל במופלא ממך אל תדרוש:

וראוי לכל איש ישראל לשית את לבו בכל ענין המזמור אשר שם רמז הדברים הנאמרים באמת ולא יקרא אותו מנות אנשים מלומדה. וכן בשאר התפל' יכוין אל לבו היטב לכל אשר יבטא בשפתי' להבין ולהשכיל כל א' וא' לפי שיעורו. כי בשומו אל לבו פירוש מלות בתפלתו אז מתעורר כוונתו ונכנע לבבו הערל בראותו כי נגדך לחסדי המקום אל כמפעלי שיבנו ויעלנו בזכרון טוב מלפניו לחיים טובים וכל ימות ויפה במיטב ימיו. ואם יסתיר פניו ממנו ימצאנו צרות רעות ורבו' וכן על ידי כך יתחדש בו רוח דעת וירלת ה' מיום ליום לשוב בתשובה שלימה לפניו כי יאמר איך אני אעיז פני ואקשה ערפי לפניו ותברך ולהתפלל לפניו בכמה בקשו' ותחנוני' על חיי ועל חיי כל אחי בית ישראל ואני הולך במעגלי אשר לא טובים כגד החיים ואיך אמלא את פי להתפלל תן פחדך ה' אלהינו על כל מעשיך וכו' וירחוק כל המעשים ואני הסלבתי ירלתו אחרי גוזי וכעסתיו גם כעס בהכלי

נכר כבוד מקרב בוי ואיך אמלא את פי לפתור ולרצות על הגאולה לומר תן כבוד לשמך ותקוה טובה לדורשיך וכו' ושמחה לארצך ונמיחה קרן לדוד עבדך. ואני כמעשי הרעים מעכב הגאולה והישועה כל זמן שלא אשוב מדרכי הרעה ומזה יקים על שאר הבקשות והתפלות כשיבין ויסכיל ויכוין לשם שמוניא בשפתיו ויהא נזהר מהדברים המעכבים את שאלתו ובקשתו כדי שלא יהיה תפלתו קול ושוברו עמו כי כודאי אין שכל וטפש כעולם שיעלה על לבו שהוא יתברך יעשה בקשתו ועודו מחזיק בטומאתו דברים המעכבים שאלתו ובקשתו כי אין זה תפלה אלא חוכא וטילולא ותחת רח"ם רחמתי"ם עברה ועשה וחרון אפו יהיה שבעתים ח"ו. וכן העמן כשיתעסק בשבחו של מקום בשירות ותושבחות ומעיים אל לבו כוונת השבחים מה שהוא אומר יכנס בלבו מורא שמים ויחרד ויפחד מאחד מפחד ה' ומהדר גאונו ולבראתו אין חקר ויעלו מידי יום ביום ממדריגה למדריגה לדאה את השם הנכבד והנורא וזה יהיה סיבה לשוב ממעשיו הרעים ולתקן מעשיו. וכזהר פרש' לחדי מות אמרו ז"ל ממעמקים קראתיך ה' אימתי אתדכי בר נש מחוביה רבי יצחק אמר דתיב קמי מלכא עילאה ולגי גלות' משומק' דלבא הה"ד ממעמקי' קראתיך ה' ע"כ שם רמז מיסרנו הקדוש כי לפי הטבע בהתחנו במעמקי לבו כי יצי' שיח לבו ורוחו ונשמתו בתפלתו ממיל' אתדכי מחוביה כי יאמר איכה אוכל ורואתי ברעה אשר ימצא את נפשי בעבור אל הדבריו אשר מעכבי' ויסיבו מסך מבדיל ביני ובין יוצר נשמתי והוא על דרך מה שפי' הקדמונים בכל המזכה את הרבים אין חטא בא על ידו כי אינו דרך גזרה אלא לפי טבעו הטוב כדי שלא יהא נמלאים בעוני הרבים אותם אשר יוכיח בשבט שפתיו אם יבא חטא על ידו ח"ו. ועל כן כל איש ישראל יכין את לבבו לכוין בתפלותיו בימים האחדים האלה אף כי אין דרכו בכך כל הימים עתה ותאמן לכוין שם ובפירוש' כפי כח ידיעתו ויחשוב במחשבתו שלא כעלם ממנו שום עוד פגימות ענייני הסודות ויהיה לבו לשמים כתחינ' ובקשה שיהיו לרצון וכו' כאילו כוין כל אלה ואז הקב"ה מעל' עליו כאילו היה כן. וכן אמרו בזוהר פרש' יתרו ומעשה ידיו כופנה עליו מאי כוונה כוונה ואתקן תקונך לעיל' כדקא יאות עליו אף על גב דלית אלן ידעין לעומקה רעותא אלא עובדא בלחודוי מעשה ידיו כוונה להוא דרגא דאסטריך לאתקנא:

ואשר בתעלומו' חכמה סוד"ר הרז"ים ויוכן מסו' תנחומיה יכין לבוין בכל הכוונו' הרמו זות בכל נוסח התפלה כי אם אשר זכה להבין עמקי' סודות הדברים ולא התבונן בכוונת הנפלות ומתפלל בדרך הפשוטה אשמו בראשו ואז"ל מפני מה אין ישראל נענים מפני שאינן יודעים להתפלל בשם אבל הידע ומשב

עליו נאמר אשר נכנה כי ידע שמי. וכן הוא מבאר בזוהר פרשת חקת דף קפ"ב ע"ב ז"ל מהכא אתלפנא כל אינון דבעי לאתעבדא מילין דלעילא כין בעובדא כין במלה אי ההיא עובדא אי ההיא מלה לא אתעביד כדקא יאות לא אתעבר מידי. כל בני עלמא אזלין לבי כנישתא לאתעבר מלה דלעיל אבל זכאין אינון דידעי לאתעבדא וק"בה קרי לכל אבל אי לא ידעי לא מקרי ליה לא איהו קרו דכתיב קרוב ה' לכל קורא לכל אשר יקראהו באמת ע"כ. ולמי שמשיג כוונו כל תפלה ותפלה לפי זמנה וסודה ולא התבונן גם עליו תעבור תלונת אל אשר אמרו תפלה בלא כוונה כגוף בלא נשמה וקרוב אני לומר כי עיקר מאמרם היתה על כוונת סוד הדיוק וזווגי מדות העליונות המאוחדות לבא על ידי התפלות ואשר לא יתבונן הוא כגוף בלא נשמה אף כי יתפלל בכוונה. יען כי סוד התפלה הוא נשמה אל התפלה כי המדות הם עניינים המנעות ברוחו של עולם סוד שרשי הנשמות. ועל כן אמרו שהמתפלל צריך בכוונה להמשיך שפע בכל העולמות כי אחר שהאדם הוא חלק שזה ממעל אחוז בשרשו הקדושה ע"י השתלשלו נשמתו ממדרגה למדרגה ותפלתו שלם שבו יתעוררו הספירות העליונות על ידו וימשיך שפע וברכה של הספיר' מהאחוב' של האחרונה ושפע אל המדרגות התחתונות עד שיגיע ויחול עליו דרך הסול' ויהיה שקוי' ומשפע לקבל השפע ותמצו יתחלק לכל העולם. וכמה שהוא כמקו' בנור הגדול הנקרא נר"ק יסוד עול' והשכינה מתדבק' עמו מאהבתו אותו כמפורש כל דברינו אלה כאורך בם' הזוהר פ' ויקהל.

אבל מי שיוכל להתפלל על פי הסוד ומתפלל בדרך הפשוטה אף אם יתפלל בכוונה לא ירגיש כי כל כוונתו אינו מכוין רק לתובלת עצמו להשפיע לו רב טוב וכן לכל העולם וכל אשר יומף אומן בכוונתו הוא מומף רק כדי לשול פרס מרבו כמו זכרנו לחיי וספר חיים ברכה ושלום ופרנסה טובה ושועה ונחמה וכו' וכן כל כיוצא בזה בשאר הבקשות ומצא כי הוא כעבד המבקש שכר מרבו. אמנם הכן הוא האיש אשר חנן ה' אותו שזכר ליכנס בפנימיות סודות התפלה כשיאמר זכרינו לחיים לא על חיי עצמו תהיה מגמת פיו שלא תהיה כוונתו להמשיך השפע והברכה אל המדות העליונות ושיתגלה הבשר העליון כי תמצו תוכלות חיים למלך עולם ה' וכמו שהתלך העליון חפץ ומשך אור החיים לעצמו כן ימשך לנשמתו ומפני שחיות נשמותינו תלויי' כאם הבנים אלה"ים חיים לכך נאמר לעצבך אלהים חיים כאופן כי כל הכוונה ומגמ' פנינו אינה אלא בסוד החיים העליונים שהם האחדות גדולות המאירים במדות העליונות אשר המה חיים שהם כדמות החיים אל התחתונים. וכן כל כיוצא בזה בכל שאר הסדר של התפלה כולן מתוקנת בסדר העולמות ולכן תדאה שתקנו לומר כמה לשונות שלפי פשטו הדברים נראין כפולים

כפולים ומכופלים כמו וככן תן פחדך על כל מעשיך ושוב אחר ואימתך על כל מה שבראת ואחוז לומר וישלוך כל המעשים. והכל רמז על עולמות של מעלה שבראום כפסוק לכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו וישלוך כל המעשים רמז לחילות אשר בעולם העשיה וכן ויפתחו לפניך כל הבאר אים רמז למאור הבריאה. וכן על דרך זה ודע כל פע"ל. ויבין כל יצ"ר. אשר נשמ"ה באפו. ה' אלהי ישראל רמז לד' עולמות אבי"ע מלעילה למעלה וכן בכל יתר כתבי הלשונות כמו ד' וככן שנזכרה כה כמ"ש בספר התיקונים אין להוסיף ואין לגרוע מהם ואף כי בספרים לא הוזכרו אלא ב' וככן לא עמדו בסוד הדברים ונומקין כי המדפיסי הראשוני כתבו אחר דברי הזוהר בפר' בשלח שלא הוזכרו שם רק ג' אך לא האיר ש' עבר פניה סוד הנזכר בתיקוני ד' והכן ונרא אתה לדע כי וככ"ן בגימט' ע"ב סוד שם ע"ב הנרתו בשם ויוסב וזבח ווש. וככן ותקר' הוא נגד ע"ב אותיו דפשו ויסע והוא כנגד אברה' עקידה שמו ית' כעול' וככ"ן תן פחד"ך הוא נגד ע"ב אותיו דפשו ויבא והוא כנגד פח"ד יצחק. וככ"ן תן כם"ד הוא נגד ע"ב אותיות דפסוק ויט נגד יעקב שאחר בשכמ"ו. וככ"ן נדיקים הוא נגד הע"ב שמות שבעשו מאותיות הב' פסוקי' שהם ע"ב שמות כל א' מב' אותיות והוא נגד דגל ד' של המרכבה דהע"ה שהוא בוד נדיקים בלעון רבי"ם נדי"ק

וכדק שהם בהתחברות.

ולכן לא הוזכרו כאחד פרשת בשלח אלא ג' וכבן שם לא דברו אלא בג' הפסוקים שהם כנגד האותיות קודם שיבנו לבתים ויעשו תיבות לך בתקונים הוזכרו הד' שם דברו על הכולל אחר שבנו לבתים ועשו מהם שמות כי והבדגל הד' כאמור ולכן התיקר לסדרן ד' כם' התקונים שנפל טעות בבית הקודמין המרשומים. וכן נפל טעות בנוסח וכרם לחיי וכו' וכתוב בסוף המוסר למענך אלהים אל חי ושבחה היא לפי דברי הרב ז"ל שנרך להיות בנוסח זה מ"ח אותיות לא פחות ולא יותר אשר המה עולים במספר שמות הקדש הוי"ה אלה"י שם הכולל שמספרם מ"ח. וגם כי מספר תיבות נוסח זה כמספר י' ימי תשובה זכרנו יום א' לחיים יום ב' מלך יום ג' חפץ יום ד' בחיים יום ה' כתבנו יום ו' כספר יום ז' חיים יום ח' למענך יום ט' אלהים חיים יום י' ונרא לכון תיבה א' בכל יום מעבודת ימי תשובה ודבים פעמו פיהם והיו מלעיבים כמלאכי אלהים המוכיחים והמיסרים אוהבותם על תועי דרך כדברים שנאמרות ברומו של עולם ויפנו עורף ולא פני ולא אמו בדרכיו הלך באשר הרגלו בתפלת כשפתי' נעות ורוח אין בקרבם ותחי עת רת' אמות אנשים מלומדה ולו חכמו יסכילו כי המה יתנתרו להתקרב למשפט על אשר לא התבוננו להבין ולהשכיל שורשי הדברי' על משפט' ואף אם לא חלק להם בבינה לעמוד בסוד ה' נפל עליהם

היחוד להאמין שיש פרטיות בהיחי הסודות בסדר התפלה
בכל אשר הורונו לדעת מחברי עולם אשר כל עסקי סדר
התפלות וביותר סדר התפלות של הימים האדירים האלה
כולם מסודרות בסדר המדרגות העליונות וזאני מדות
הקדושות העליונות ופרטי הקדש. היוכלים מר״ת וס״ת
ומכפר לותיות הקדש בהן שנריך לדקדק בהם שלא
יחטיא ח׳ תהנה פן יהרסו חלה ה׳ ח״ו. וכל זה אשר רמזתי
הנך הוא פשטי סודות הדברים בערך הסודות הכמוסים
בהן אשר בהם יתבדר טעם מדוע בתחלה סידרו לומר
זכרנו לחיים וכסוף אומר וכתוב לחיים טובים כי מלבד
פשט הדבר שהוא על דרך עני שואל על פתח שאול תחל
מכנו וסוב מוסיף עוד בבקשתו לומר חיים טובים עוד יש
טעם כמוס אשר המה בחיות הנעשות למעלה למלכ״ות
שמ״ם אשר המה נקראים טובי״ם על שם גומל חסדי טובי׳
וכזכרנו לחיים היא בחינה אחרת כמבואר לאשר עמד
בסוד ה׳. אשרי עין האתה כל אלה כי כפי מקום עליית
המחשבה כך תהיה ההשפעה עליהם וכבר שוררתיך
במעבלי יוסר ואתה תחזור מתניך וחזקת והיית לאיש וכבן
בחופש בו בזי אחיו ואף גם אם לא הורגלת בכך כל השנה
קרם עצמך בתפלות הנוראות הנאמרות בימים האלה וכן
תראה כמה מלכות הקודמין אשר הדפיסו סדר התפלה
עב קנת כוונות בכל פרט ופרט מה שלא עשו בשאר
תפלות הימים יען כי הימים האלה נזכרים ונעשים לעתו׳
אנרמות בכוונות הלב עפ״י מאמר הזוהר שהעתקנו לעיל
אמיתי אתדכי בר כם מהבריה דתב קמי מלכא עילאה
אלי גלותא מבומקא דלבא וכו׳ ועוד מאמר פרשת חוקת
דקאמר דאי לא ידעי למקרי ליה לאו איהו קרוב דכתיב
קרוב ה׳ לכל אשר יקראוהו כאמת. והואיל וכל אלה התפלו׳
אשר בקרב הימים האלה היו לנו לבנים כתלים בפני
הפורענות לכל ימי שנה וגם כל התפלות תלויות בתפלת
הימים הנוראים. כמ״ש כת הקודמים בביאור התחנון
הכל בלותין וכעותין בעידן עקתין ורמזוהו למעלה על
כן ראו חכמי הדורות לתוד ולדרוש ולסקל המסילה מכל
שביחות אשר נפלו בהן לבל יכשל בהם הקורא יותר מעשה׳
תפלות על כי בר״ה ויו״הכ אנו תלויין בדין והשטן עומד
לקטרג לומר פיו הכשילו ח״ו כי ע״כ הביאו לומר זכרנו
לחיים בשב״ח אף בלשון הכתוב הוא בפתח כל הכתוב
לחיים לשון יחיד לאחוד ולשון תפלה לאחוד ואף אם גם
בתפלות שאר הימים לא יקפיד - הנה בר״ה ויו״הכ שהמה
ימי דין והשטן הנר הנורר בשמים לדאגא תחת רגליו כל
אסירי בזיקי העון לקטרג ולומר פיו הכשילו שאומר לא
חיים בפתח וברית כרותה לשפתים לשפוק עליו למות ולא
לחיים לפי מעשיו - וע״כ אף כי בשאר הימים קודא לפי
הדקדוק בר״ה ויו״הכ ויטעהו וכן מצא׳ זה יש לומ׳ ויעשו
בולם אגודה אחת האלף בפת׳ ח׳ ולא בסגול דלשון הכתוב
ויתקבצו

היחוד להאמין שיש פרטיות בהיחי הסודות בסדר התפלה
בכל אשר הורונו לדעת מחברי עולם אשר כל עסקי סדר
התפלות וביותר סדר התפלות של הימים האדירים האלה
כולם מסודרות בסדר המדרגות העליונות וזאני מדות
הקדושות העליונות ופרטי הקדש. היוכלים מר״ת וס״ת
ומכפר לותיות הקדש בהן שנריך לדקדק בהם שלא
יחטיא ח׳ תהנה פן יהרסו חלה ה׳ ח״ו. וכל זה אשר רמזתי
הנך הוא פשטי סודות הדברים בערך הסודות הכמוסים
בהן אשר בהם יתבדר טעם מדוע בתחלה סידרו לומר
זכרנו לחיים וכסוף אומר וכתוב לחיים טובים כי מלבד
פשט הדבר שהוא על דרך עני שואל על פתח שאול תחל
מכנו וסוב מוסיף עוד בבקשתו לומר חיים טובים עוד יש
טעם כמוס אשר המה בחיות הנעשות למעלה למלכ״ות
שמ״ם אשר המה נקראים טובי״ם על שם גומל חסדי טובי׳
וכזכרנו לחיים היא בחינה אחרת כמבואר לאשר עמד
בסוד ה׳. אשרי עין האתה כל אלה כי כפי מקום עליית
המחשבה כך תהיה ההשפעה עליהם וכבר שוררתיך
במעבלי יוסר ואתה תחזור מתניך וחזקת והיית לאיש וכבן
בחופש בו בזי אחיו ואף גם אם לא הורגלת בכך כל השנה
קרם עצמך בתפלות הנוראות הנאמרות בימים האלה וכן
תראה כמה מלכות הקודמין אשר הדפיסו סדר התפלה
עב קנת כוונות בכל פרט ופרט מה שלא עשו בשאר
תפלות הימים יען כי הימים האלה נזכרים ונעשים לעתו׳
אנרמות בכוונות הלב עפ״י מאמר הזוהר שהעתקנו לעיל
אמיתי אתדכי בר כם מהבריה דתב קמי מלכא עילאה
אלי גלותא מבומקא דלבא וכו׳ ועוד מאמר פרשת חוקת
דקאמר דאי לא ידעי למקרי ליה לאו איהו קרוב דכתיב
קרוב ה׳ לכל אשר יקראוהו כאמת. והואיל וכל אלה התפלו׳
אשר בקרב הימים האלה היו לנו לבנים כתלים בפני
הפורענות לכל ימי שנה וגם כל התפלות תלויות בתפלת
הימים הנוראים. כמ״ש כת הקודמים בביאור התחנון
הכל בלותין וכעותין בעידן עקתין ורמזוהו למעלה על
כן ראו חכמי הדורות לתוד ולדרוש ולסקל המסילה מכל
שביחות אשר נפלו בהן לבל יכשל בהם הקורא יותר מעשה׳
תפלות על כי בר״ה ויו״הכ אנו תלויין בדין והשטן עומד
לקטרג לומר פיו הכשילו ח״ו כי ע״כ הביאו לומר זכרנו
לחיים בשב״ח אף בלשון הכתוב הוא בפתח כל הכתוב
לחיים לשון יחיד לאחוד ולשון תפלה לאחוד ואף אם גם
בתפלות שאר הימים לא יקפיד - הנה בר״ה ויו״הכ שהמה
ימי דין והשטן הנר הנורר בשמים לדאגא תחת רגליו כל
אסירי בזיקי העון לקטרג ולומר פיו הכשילו שאומר לא
חיים בפתח וברית כרותה לשפתים לשפוק עליו למות ולא
לחיים לפי מעשיו - וע״כ אף כי בשאר הימים קודא לפי
הדקדוק בר״ה ויו״הכ ויטעהו וכן מצא׳ זה יש לומ׳ ויעשו
בולם אגודה אחת האלף בפת׳ ח׳ ולא בסגול דלשון הכתוב
ויתקבצו

ויתקבצו בני בנימין ויהיו לאגודה אחת בסגול דלשון
תפלה לאחוד שלא יסתמך אגודה לי חד שמשמעו אחד
ועם כי לע״ד הטעם הזה קלוש הוא אתי - ראיתי לגדולי
ישראל מגיהים כן וכן הגיהו כמו שידענו ה׳ אלהינו לדלג
תיבת כמו׳ כי בנוסח זה חון מתיבת ובכן יש בה מ״ב
תיבות בנגד הגבורה כנודע לעומדים בסוד ה׳. וכן
הגיהו שהשלטון לפניך כי ברוב הספרים נדפס הש״ץ
בחיריק. ונריך להיות הפין בקמץ לו לקרות שהשולטן
לפניך. כדי שלא יהיה מראה שהשילטון אדם שילטון
ובנוסח ובכן נדיקים. והרשעה כולה כעשן תכלה. נריך
להיו׳ בבית בלשון הכתוב בלו בעשן כלו והבוכה לעתור
ולרמות ושולחה תקפון פיה על גלית מוקב׳ דתהומא
רבא. והרשעה כולה בכלותה עם עש״ן שהוא ס״מ תכלה.
ובנוסח מלוך על כל העולם כו״לו. אין למחות תיבה כולו
מפני היתור נפים כי כן הוא גם כן לשון הכתוב כל בית
ישראל כולו ולא שייך לומר בכאן לשון תפלה לאחוד. אלא
בדבר שיהא נתפס בפיו כמו לחיים הנזכר אבל לא בית׳ור
בעלמא. ובנוסח ודברך מלכנו אמת רבים מגדולי ישראל
הגיהו לדלג תיבת מלכנו בלשון הכתוב ראם דברך אמת
וכתיב לעולם ה׳ דברך נצב בשמים. וכן הוא גירסת רבינו
בחיי וכתב שנתקן נוסח זה על פי מה שמצינו במדרש
שאמרה מדת הרחמי׳ לפני הקב״ה דבש״ע מאחר שברחת
העולם במדת הדין שנאמ׳ ברחמי׳ ברחמים ברח אלהים ואי אפשר
שלא תהיה עולמך במד׳ הדין מפני מה ברחתני א״ל חייך
שאינו מנהיג עולמך במד׳ וכו׳ ואותו הדיבור אנו מבקשים ממנו
יתברך בימי הדין הללו לקיימו שלא להנהיג עולמו כי אם
במדת החסד ומדת הרחמים. ע״כ מעט מוער ממה
שברחתי לעורך ויותר מהמה כמה וכמה וכבר ביארתם
מפרשי התפלות ז״ל. ואשרי לאנוש יעשה זאת לשית אל לבו
שזה לשפתיו אשר מתוך זה ומשך הקרבת תועלת הנוסח
הראיתי כי יתן אל לבו אליהם. וגם הכונעת הלב כנ״ל כי
הוא עיקר הכל כי מה בצע לנוהגים לכרוע כל התפלה
בראש השנה ויום הכפורים ועליהם נאמר הלכיף כאגמון
ראשו כי עיקר הסכנעה הוא בלב ושלא יתראה לעיני בשר
כי כל מה שאפשר לעשות בסתר אל יעשנו בגלוי. ואמרו
הראשונים ז״ל כל איש ישראל יסתיר כל עניני עבודתו
מבני אדם כי אז יכפל שכרו ונכל מלאב הלוגנים ובזה
יודע שאינו גוזב דעת הבריות כי המגלה נדקתו כוונתו
להלל בשערים ולהיות לראש ולבטוח בו כין הכסילי׳ כרי
שיוכל למצוא חפציו מהם והוא דומה למה שאמרו המושלים
כי החתול כשהזקין נעשה נזיר. וכטחו בו העכברים עד
שלבדם וגרם ענמותם. וכן אמרו אל תתפאר מעשה דבר
שעשית ואל תעמוד במקום שיסבחוך פן יגבה לבך ואם
שמעת בני אדם שסבחוך על גודל חסידותך אשר התחסד׳
עם קונך בפניהם ראג והנטער בדבר כי מחסרין תלוך
לעתיד

לעתיד ובל כן נאמר והנגב לבת עם אלהיך ולעשה אלה מלמדי אותו שלא לעשות ויהיו בהכנעת הפעימית בסתר עליון וה׳ יראה ללבב:

ורע עלי המעשה של רבת בני עמוני אשר אמרו לקולנו נבביד בתפלת הימים הנוראי והאדירי האלה וכל המרבה להשמיע בקול דברי קול ירעם בקול גאונו יתן בקולו קול עוז תבאר לו מן האדם ולא בעמנו ולא השו את אונם לקול מלאכי ים קול המרי שיהם לאמר למה יקטף השלהים על קולכם לאמר הוים רם בקולכם תשמיעו תחת היות תפלתכם כאוב מארץ קולכם ימבאר תשח אמרתכם אם בבנים אם בשבדים המרדים באדוניהם הבאים לבפך שיחה לדרים בעיה מאתם ישתקע הדבר ולא תעשה בזאת בישראל. ומה גם כי נראי רעה לבנמם בהריס קולם בתפלה אל בכל החרן ינאל קים ובלי ישמע קולם. והן קול ואין שונה ואין קשב לאמרכי שמים גבורי כח שוסי דברי לשמע תפלת כאל כמ״ם בזוהר פל׳ ובגם מאן דגלי גלותיה ובקש קמיה מחליה לא אצטריך למשמע קליה בגלותא ומאן דאסתמע קליה בגלותא לא אסתמע וכו׳ דבקדקו המקובלי׳ זל מדבר לאמר למשמע קלא שלא קליה משמע דאפי׳ הוא שבמי לא ישמע קולו אף כי כל״מ כל״פ אמר זל בגלות כל אד מגלי כאשאי דלא ישתמע קלא דליה בגלותא לגבי חבריה וכו׳ דמשמע דלא אסר לתשמע הוא שנמו הוא לענין שאם ישמע לא זכו לא יכנס בל בכה מה שאין כן אם השמיע גולתו בעצם ומשמע נמי כי רף כל פי שלא השמיע הדברים ממש רק קול דברים אמר מדקאמר ומאן דאסתמע קליה. וגם בתנא דב״א פרק כ״ח אמרו בפירוש המתפלל ומשמיע קולו לא זכו הרי זה משוד בדות שקר ולא מחוסר אמונה. וכזוהר פרשת ויקהל אינון מסדרין מאריהון דאודנין פייתין בכל אינון דמגלאן גלויתהון בלחישו ברבותא דלבא וכו׳ ואי הוא גלותא אסתמע לאודנין דבר בם לית מאן דשייתי לה לעילא בר מאן דשמע בקדמיתא וכו׳. וכן אמרו בתקונים זל ירוח דמלא בעומד״ם תרפינה. בפיהם. דלא למשמע קלא בעמדם ישראל בגלותא דעמידה קול דממה דקה קדם הקדשים דאיהי בעמידה בגין דתמן קאתא מלכא וכו׳:

ומה שנתפשט המנהג בארבת בני עמנו להגביה קולם בתפלת הימים האלה טעו בחשבם כי שגם הדבר הזה שלא להטעות לאלתם וזה בשאר הימים כן בימים האלה להשבעות לא חשו כיון שמצוים בדרש מחזורים. אך לא מצינו לא בש״ס ולא בזוהר שגם זה דרא בגמ׳ ילפינן לה מאחה שנאמר וקולה לא ישמע ואין הסיבה כדי שלא יט בה אזנתו שלא מפני כי המגביה קולו בתפלתו הרי זה מקטני אמונה וגם בזה תלו שגם הדב״ מפני דמלא דגלותא אתאחדא בעלמא עילאה ומלה דעלמא עילאה לא אצטריך למשמע וכתי״ם והראשונים אמרו כי המנהיג קולו מאד בתפלתו גורם לכוין הלב והמגביה קולו אינו מכוין ומה שאמרו שמי שאינו יכול לכוין שמותר לו להגביה קולו כדי לכוין. היינו כי האיש ההוא כשיגביה קולו יכוין אבל אינו מתפלל בכוונ׳ כי אף כי אמת הדבר כי הנעשה בתפלה והגבהת הקול ינורו לבו בל שמו לא יעשל רק לשלא יטעה בתפלתו שאם לא היה מתגבר ומגביה קולו היה טועה בתפלתו ולא היה יודע היכן הוא אבל לא יועיל לכוונת הלב ואדרבא המתגבר והמגביה קולו בתפלתו גורם כישול כוונתו. והתפלה בלי התגברות בלב יקולו לא ישמע בוזר על הכוונה. ובאמת בגם בגין ירחמו שהעמידה בלי נגנוע בתפלה בגמים ת הול גורם לכוין הלב. וגם הבעל שבל יכולנו מבלו כי נבדה עבודתו בשמו לנגד עיני לאמר הוא הרם שם ת מלך בשר ודם ונותו מתגוענ בגוב עבני בר מעבני ודם בקולו קול עוז. ומי נתן אלה דבר בחם לאמר תגלים הם אם אבי אין היה בבודי ואם חדומים אבי אין מ רחי בי בגבון עבות אמן ואם שמיה רבא אשר חכמים הגדו לעבות אמן בכל בחם וכתבו התוספו׳ בפרק כל כתבי זל דאמרי דיש בפסיקתא בשישראל נכנסים לבתי בנסיות ובתי מדרשות ואומרים אמן ואם שמיה רבא בקול רם מבטלו נגזרו תשעה ע״ב. וכזוהר פרשה תרומה זל אמן בגין דתתבר בחלא תקיף אמן ואם שמיה רבא בגין דיתב חילא דשטר חוברא ואכתלא קא״ם ביקרא על בלא ואדבר לשמיה לעבדי ובן בפרשת בחקתי זל תגינן הנוגה אמן ואם שמיה רבא בכל בחי דם אינו בחי ודאי אצטריך נתעבר בל שיבוי בחילא תקיף בגין דבחתברית תקיף דאתתקף אתתבר הוא בח קדישא בגילאה ואסתלק בו קודש ואתבר אינא ואתקבא דסטרא אחרא ובן בסוף הקדים מהר״ יקחרי בסיון בו הן ואת לעבדא לאם בזה לאם לרבים מבני בתי בגם אמ״ן בם ואם קול עמתי אלוים אשר בקולא ב מדרש ודבר עמנו לומר אמן אשר אמרה ויתומ׳ ואין קול ואין שונה אתו בקולו קול עוז בקרב אים ולב עמוק רק שפתים נצות בי אמרו בי הרי זה מקטני אמנה ומרמית רוח״ם. תעבת רוחם בי אינה בדקתם בשמידה בתפלה בקול גבה לא יבה:

ותבקע האזן לקולם אשר אין לאם אל מה שיסמיכו לא מן הש״ם ולא מבבל הזה. ובגנות אמן בקול גדול כל בחלי ישראל הבאים מה אחר אשר פיוטי האמיתי בכל כחי הכוונה בקול רם בתרוכר. ואיך ימלאו את לבם להיות אלעיבים כמלאכי אלהים עם בבה ושם מרחת עיניהם אשר זה דרכם בכל נאי בתקוש אשר עשו בגם לתפלתם ויקראו בקול בהול וכו׳:

ואנה יעלינו את חרפתם בי תבלות הימים האלה הוי לנו לעינים לכל חייבי ולכל ימי שבתינו כאשר בחרנו בתם פעמים והעד בסבלותם. בקול בסילים ובבלו׳ והוי בלא הוי דהא לית מאן דגייתי לה לבלא כת״ם

בהר וקרוב הדבר כי סגר הסדר בשמים מעמל מנה כדי מחזיו לעלו להשמין אחר כי כל הנגודיה יעבדהו כי לא נשמע במרום קולו בהתחנם לפני קונו על אשר חטא על הנפש ומבקש כפרתו ונכר ורשם וטרף וחון מנגל בר מינן. כי על כל אלה הנכם היפה המלאה לה דעת ורחמת ה' יאחזו דרך חסידים הדאסונים להתפלל כל הימים ובאותה בימים האחרים הלה כלאישה ובמיכות קול דממה דקה אלל יכנס בתפק סכנה זו ח"ז וכן ראינו לגדולי ישראל החזיקו במנהג זה מנהג ותיקין לומר תפלתם בלחישה. אכן בעבין הקדים ראוי להתאמץ בל לים ישראל בכל הימים ובאותה בקרב הימים המורא' השה בעבי' אים' בכל כחו בקול תקיף וחזק אשר סגולתו רבה היא מאד לכפר על כל פשע וחטא' ואף גם אשר מבטלי' גזרת קשות ורעו' כמ"ש בתוס' בסם הפסיקתא. בי אותה אבחנו מבקשים בהיום הזה לכפר עלינו ולבטל מעלינו כל גזרות קשות ורעות. וכתב הרב זלה"ה כי אחר העמידה לא יאמר עושה שלום אלא כל ימי תשובה יאמר עושה השלום שמספרו ספרישל זהא הפלאך הסופר הכותב בספר חיים לכל בני אדם והו' מנין מהמקסתגים וכורת אותם כמספרי' הלו. ובעוש' שלום שאחר הקדים אין לחוש כי הוא מתקן בלשון תרגום לת ברא מבעולין בנשפאנקלן דפר זלת וקליפין בשין כמו שכתב בזהר. ואין צריך לה זכיר ולאמר השלום שם המלאך להכניע על ידו לקליפה כי מחילים נפלה לא תוסיף קום מה שאין כן בתפל' וכן ראיתי לגאוני נר"ו שלא סיה אומרו בקדים בכל רק בעמידה וכן ראוי לנהוג.

ועוד זאת שמענו כי מנהג הרב עם החברים לומ' ליל ראש השנה קודם קדיש בתרא מזמור כ"ד לדוד מזמור לה' הארץ ומלואה ומסוגל כדי שלא יחסרו מזונותיו כל השנה אכן נריך שיכוין בביקור שמות הוי"ה שבו כזה **יהוה** שעולה כיקודה שם אחד' עם הכולל דהיינו ס"ן ועם ∴ אותיות ההוי"ה עצמה גימטריא פא"ל שהוא שם פרנסה' הוצא מל"ת פותח את ידיך ואני שמעתי בביקוד זה **יהוה** שביקודו עולה ס' ועם ההוי"ה עולה גימטריא ∴ שהי' בסוד ה' הוא השהי' לשאר משם הפרנסה. והכל עולה לביקו' ח' ולח"כ לומר אחדיו.

ידו רגון מלפניך **יהוה** האל הגדול הגבור והנורא עשה ∴ לעינך ולמען קדשך המזמור הזה והשמות הקדושים הנזכרים בו וקדושת מסוקיו ותיבותיו ואותיותיו ושבעתיו ותבותיו וסודותיו היוצאי' ממנו ולמען שם הגדול והקדוש. **דיקרנוסא** היוצא מתסוק והרי' קותי לבם ברכ' עד בלי' ומתסוק כמ"ה עלים אור פרנסה' שתבתבנו בם פרנסה וכלבלה ברכה זו וכל מה ומה לנו ולכל בני ביתם כמלוי וכרוחה ולא בחסר ולא בעול ותורה בנחת ובשלוה ובשמחה ובמה כדי שנוכל לעבוד עבודת הקודש בקדושה

בקדושה ובטהרה בלי שום טירדה. פרנסה שלא יהיה בה שום בושה וכלימה ואל תבריחנו לידי מתנת בשר ודם כי הם מידך הפתוח והקדוש ותגליתנו והרוויחנו בכל לימודינו ומעשה ידינו ועשקנו ותהיה ביתנו מלא ברכת ה' ונשבע לחם ונהיה טובים לאל'. וכן יעשה בסדר הזה בלילי יו"הכ

ובא"הכ אחר מוסף קודם קדיש בתרא.

ובצאתו תבית הכנסת ילך לביתו ויעמוד לבו ויגל כבודו ויבטח בהש"ת ויקדים בלב שלם ובנפש חפיצה ירחיק ממנו יגון ואנחה שלא ליתן פתחון פה למקטרג כי אין לו מקום שלא במקום יגון ואנחה ומריבה וקטטה. וכן כתוב עליהם ברכני קבלה קדוש היום לאלהינו ואל תענגו כי חדות ה' היא מעוזכם אלא נריך לשמוח בלבו ולהראות שמחה לכל כדי לסמות עינו של שטן ויסדר שולחנו ויאכל ויטמח לפי שהוא י"ט ולמה לא שמח כל לים ישראל מאחד שנאמר חי לאי אם לאחבון כמו' הרשע וע"כ אין מתענים בר"ה ולא בשבת שובה מאחר שהאבילה והשתיה בהם היא מצוה. ובבר נתבאר כי לא נצטוינו על ההוללות ועל הסכלות אלא על שמחה של מצוה ולשמוח לב עניים ויתומי' ואלמנו' עמו כמ"ש אכלו משמני' ושלחו מנות לאין נכון לו אין ראוי לאכול ולשתות' מדאלו אלא פחות מן השיעור כדי שלא יקל ראשו מתוך אכילתו ושכר כאימה וברעדה ולא עמיד דעתו מן הדין וחשבון ועל כיוצא בזה נאמר ונילו ברעדה.

ומצאתי כתוב ז"ל הני ב' יומין דמיזו לכתר חכמה וכיכה דלית תמן אכיל' ושתיה אלהכי אינא מאן דאמר דאית להתענות בהו ומיהו לא כהו' עלמא אבי מעשים דמיכלא בהני יומין הוו כי היכי דליהוי לשנא חולקא בקדושה דילן ולא יקטרג עלן דוגמת סעיר המשתלח ושעיר עבל בתפלין. ומכל מקום אינני דלא למיכל בהו בשרא ודלא למשתי חמרא בהו ואף בשאר אוכלין ומשקין למזתר בהו ואף על גב דאמר עזרא אכלו משמנים ושתו מתוק ושלחו מנות לאין נכון ואם אכל לא ביסרא וכן בשתיה דלא אמר שתו יינות שלא מסקין אוהרמין דאינון מתוקין ע"כ מס' מגיר ויסרים לאמר' קראו ל' ואל חוד נדיק דרכו: ובתחל' סעודתו יעשה דברים שיגלו לזכרון טוב לפני ה' אשר חכמים הגידו שמוכח מילתא היא ולאחו' דוביא כדתי סלקא תמרי קרא וכשיאכל רוביא יאמר יהי רצון מלפניך שיהו זכותנו כדתי יכרתו שוכאנו סליקא יסתלקו אויבינו תמרי יתמו שוכאנו קרא יקרב חגב גזר דיבינו ויקראו לפניך זכיותנו ע"כ: והעיקר שזה להתעורר כל לים ישראל לבקש על נפשו על הדברי הנזכר דודאי אין שום רמז באכילת רוביא ותמרי דאף דרוכי' עורה על הרבוי אבל אין נרמז שם שזכיותנו ירבו דילמא זכות דעלמא אן בברת יכרתו שוכאנו אלא נרמז שם שוכאנו דילמ' ח"ו בהסך

דק הפרי הוא סי' שיזכור האד' ויתעורר בתשוב' ויתפלל על הדבר וכמשו רבינו על שולחנו ואוכלו או הוא למזכיר שיתפלל שירבו זכיותנו וכן כשרוא' כרתי או הוא למזכיר שיתפלל שירבו זכיותנו · ומהר"א הכהן ע"ה היה אומר בטעם הכולל ענינים אלו כי הנה נודע אשר חכמים הגידו כי אדם הראשון נכשל בר"ה ותכף נכשל על עץ הדעת שלא לאכול ממנו והודיע אותו הקדוש ברוך הוא כי ביום אכלו ממנו ימות ולכן אנו עתה בראש השנה בעצם היום ההוא עושים דברים אלו ואומרים עליהם אלה הדברים כלומר ראה כי אנחנו לא נאכל זולת דברים המועילים שיש בהם זכרון טוב לתקן נפשנו ולהחיות את נפשותנו לעבדך באמת ·

והנה אין לך עשב שאין ממונה עליו מלאך כמ"ש אם תשים משטרו בארץ ובל אחד ממונה עליו מלאך א' והוא א"ל גדל ומכה לו הדבר כזוהר בכמה מקומות ואף על גב שהקב"ה שם משטרו על כל א' מלאך ממונה עליו אמנם מכל מקום העיקר על כל אחד ואחד באחז במדרגת העליונות כמ"ש בפרק ר"ה לאילנות ע"ש · ולפיכך כאשר יאכל האדם אלה הדברים האלו יתן אל לבו לעורר אלו הכחות למעלה ולעורר שרשיהם העליונים ולכן צריך שיהא שיבטא בשפתיו על כל דבר ודבר הנוס' שלו כמ"ש המרדכי שהיה מנהגו של רבי האיי ולא כדעת הטור שנראה מדבריו שאין צריך לומר שום דבר כ"א גם אותן הדברים רמז על הענינים ההם כמ"ש הב"י ז"ל · ואינו נכון מפני כי על ידי הדבור מתעורר כח העליון כמבואר בזוהר בכמה מקומות דהדבור לא עביד מידי עד לבתר דאפיק מלה מפומיה ההיא מלה אתעביד קלא ובקע אוירין ורקיעין וסלקא לעילא ואתער מלה אחרא וכו' · ולפיכך צריך לומר בפיו כך על כל דבר ודבר שאוכל כדי לעורר סוד דבור העליון ובזה מתקיים כל מעשותיו לטוב' על ידי הבינו' · ואולם כאשר בא להתחנן ולבקש על אויביו ושונאיו אל ישים מגמתו על אויביו ושונאיו אשר מבני ישרא' אמנם אף כי המה רעים וחטאים לה' מאד · וכהפוך הוא כי בקרב הימים האלה ימי תשובה צריך כל אחד להתפלל על כל רשעי ישראל להחזירם בתשובה שלימה וכן אמרו בפ"ק דברכות בהנהו בריוני דהוו בשבבותיה דר"מ דהוה קא בעי ר"מ רחמי עלויהו דלימותו · א"ל ברוריא דביתהו מאי דעתיך דכתיב יתמו חטאים מי כתיב חוטאים חטאים כתיב · ומכיון כי מי שיאחז דרך זה יש לתפלתו להתקבל ברחמים כמ"ש פ"ג דתעניות בעובד' דאבא חלקיה דקדים סליק ענגא מזויתא דדביתהו ואמרו שם כי היה הדבר משום דבריוני שכיחי בשיבבותיה איהו קבעי רחמי עלייהו דמתו ואיהי קא בעי רחמי עלייהו דליהדרו בתשובה והדרו · אשר מטעם זה אף מי שלא נהג לומר התפלה שתיקן הרב לומר בברכת השיבנו בעשרת הימים · הנה בקרב הימי' האדירי' אשר מראש השנה עד י' הכיפורים נכון לאומרה וזה נוסחתה·

השיבנו אבינו לתורתך **יהוה** וקרבנו מלכנו לעבודתך ·········· והחזירנו בתשובה שלימה לפניך ·

יהי רצון מלפניך **יהוה** אלהינו ואלהי אבותינו שתחתור חתירה מתחת כסא כבודך להחזיר בתשובה שלימה כל פושעי ישראל ובכללם תחזירני נ"פ ב"פ ובפרט לפ' ב"פ בתשובה כי ימינך **יהוה** חס"ד דבי"נה שהיא הימין פשוטה לקבל שבים ברוך אתה **יהוה** הרוצה בתשובה ע"כ ·

ויהיה סגולה להתקבל ברחמים תפלתו כאשר ביארנו · ועי"כ גם בלי ר"ה צ ישי' מגמת פניו לאויביו ושונאיו מבקשי רעתו אם' מבני ישרא' המה פן זה יהי' כשונאו ח"ו זה היום לקטר' עליו ולהפך עליו בלהו' אחר כי אינו שלם עם אחיו בני ישרא' ונוקם ונוטר ריבה כלבו ובאותה מדה ימדדו לו לנקום ולנטור על כל אשר פשע והכעיס לבוראו וכמ"ש המפרשים במאמר מכל חטאתיכם לפני ה' תטהרו דהא בהא תליא כמ"ש לקמן בפרקים הבאים · ואף אם יתבונן על שונאיו מאומות העולם אין זה מן הכוונה רק הנכון לכוין על שונאי נפשו ש"א יוכל את דוליה הבאים להתיצב על ה' המה אויביו ושונאיו ית' ומטעם זה ראיתי כתוב בסידור א' מחסידי הראשונים ז"ל כתוב אחר יכרתו שונאיך יסתלקו אויביך יתמו שונאיך ואז כל שונאי התפל' כתוב לומר כרתי פסוק תרים ידך על צרך וכל אויביך יכרתו · ויבולקת פסוק כדי [illegible] כל [illegible] אין כי [illegible] ה' קול [illegible] שדי [illegible] תבנו [illegible] מתוכה שברי [illegible] כלי ה' · וכתרי פסוק יתמו חטאים מן הארץ וכו' ויסיים בזה הפסוק וכראשך תגמית אויבי והאבדת כל צוררי נפשי כי אני עבדך · ומתוך מה שכתבנו תבין ותשכיל כי נוסח ברכת המינים הכתוב בספרי האשכנזים אל תהי תקוה וכל הזדים כרגע יאבדו וכל אויביך וכל שונאיך מהרה יכרתו וכל עושה רשעה מהרה תעקר ותשבר [illegible] הנה כל נוסח זה היא הפך דעת תלמוד דידן דאין [illegible] ובל עושה רשעה תעקר ותשבר וקיימא לן הטאי [illegible] ולא חוטאי [illegible] [illegible] אשר ימלא אל לבו לומר וכל הזדים [illegible] ונתן הברכה שובר אויבי [illegible] לומר כנוסח הכתוב כי שאחרית ישכה למינים אל תהי תקוה וכל אויבך וכל שונאיך מהרה יכרתו והלכו הרשעה מהרה תעקר ותשבר ותכניע במהרה בימינו ברוך אתה ה' שובר ותכניע מיני [illegible] נוסחה [illegible] וכן קראוה ברכ' המינים ולפי נוסחתינו אין שם אזכרון המינים בשום צד ·

ומנהג אנשי משנה לאכול תפוחי בדבש ואיטבם

כי התפוח ומן לטבילה הקדרות חקל תפוחים
ועתה הוא כמוד ריחו קמיה ומאכלין אותם כדבש
ומכוונים להמתיקה מדינה קמיה לרפיאל וכה יכוין באומרו
יהי רצון מלפניך ה׳ אלהינו ואלהי אבותינו שתחדש עלינו
שנה טובה ומתוקה כי הוא הנקרא שנה כמוד מראשית
השנה ועד אחרית השנה. ואף אם אוכלם אחר המוציא
צריך לברך עליהם בורא פרי העץ דאזו דברי אלא מחמת
הסעודה נאכלין בטבה. ואחר הברכה יאמר מוסף התפלה
ואינו הפסק דלא גרע מגבינל לתורה וכיונא באלו דלא הוי
הפסק. ולא כמי שמתחכם לומר ומוסף התפלה בתחילה
ואח״כ הברכה שאין ראוי להקדי׳ מרבי עצמו וכבוד עצמו
או כבוד הבריות לברכת המקום ברוך הוא. וכבר אמרו
כי ביקש הקב״ה להוציא כהונה מבית ולפי שהקדי׳ ברכת
עבר לברכת ראו מרחה מכהונתו וכמה פעמי׳ הוכחתי
לרבת מבני עמנו הנוהגים בסעודות גדולות לברך אים
את רעהו במעתה היין ואח״כ מברכים על היין דלא אריך
למיעבד הכי להקדים ברכת עבר לברכת רבו ח״ו והכוון
לברך על היין ולטעום מעט תחל׳ ואח״כ יברך את רעהו
וכן ראוי לנהוג בעטשו לומר לישועתך קויתי ה׳ ואח״כ
ישיב למברכים אותו בחיים טובים כמנהג העולם וכן בכל
כיוצא בזה יכבד כבודו ית׳ ברך תחלה וכן בענין הזה אל
יקדים לשאול ברכו קודם שבחו ית׳ ברך ולעולם יסדר אדם
שבחו ואח״כ יתפלל. ולאומרו המוסף אחר האכילה נ״כ
אינו נכון כי אחר שנאכל אנף הלך לו וכמה יתעור׳ כאות
העליונים בקול דברו ואין כל מאומה בידו: ולכן הנכון
לאומרו קודם אכילה ואין כאן הפסק כאמור:

ונוהגים לאכול אדם כבש או איל לה זכי׳ זכות
עקידת יצחק אי נמי כהיום לראש ולא
לזנב ומהאי טעמא אפי׳ ראש דב לו עוף סגי. וכוון לאכול
כל הדברים האלו לזכרון טוב לפני ה׳ כב׳ לילות ר״ה. וכן
יש לאכול כב׳ הלילות אלו דגים לפי כי ברוב המקומות
אין להם רובים וטוב לאכול דגים ולומר מוסף ורבו זכיותינו
בהם לפי שהדגים פרים ורבים וגם כי הדגים אין להם
גבינים ועיניהם תמיד פקוחות. ועל ידי כן תתעורר
עינא פקיחא דלעילא ברוחמי׳ על רחמים גדולים הבה לא
ינום ולא ישן שומר ישראל וכן אמרו הראשונים שאין לבטלם
בחומץ וכן להרחיק כל הדברים החמוצים ולהרבו במתוקים
כי אותם אנחנו מקבלים:

ויזרד להיות עומד על שלחנו בכל שעודתו באימה
וביראה ובכבוד לפני השלחן אשר לפני ה׳
ואף מי שאין דרכו בכך כל השנה הנה בקרב הימים האלה
אשר מר״ה עד יו״כ יזהרו ולו בכח יגבר כל איש ישראל
לעשות תקון שלחנו כדת וכמורה למען יהיה לו מזבח
כפרה אחר כי אותה אנחנו מבקשים וכשמו אותה׳ ויעשה
כמה בקשות ותחנונים בקרב הימים שאלה לכפר על

הנכפם

הנכפם ואמרו בזוהר ז״ל שולחן דבר נם זכי ליה לעלמא
דאתי וזכי ליה לם זוכה דאתאי מלמא וזכי ליה לאשת מחרע׳
לשב קמיה עתיק יומין וזכי ליה לאתוספא חילא ורבו
באתר דאנטריך וכו׳ והוא מיסדרים המאריכים ימים
ושנים כמ״ש פרק בתרא דברכות אחר ר׳ אלעזר ב׳ דברים
מאריכים ימים ושנותיו על אדם וא׳ ומהם המאריך על
שולחנו ואמרו הטעם דילמא אתי עניים ויהיב ליה דכתי׳
המזבח עץ ב׳ אמות גבוה וכתיב זה השולחן אשר לפני
ה׳ פתח במזבח ומיים בשולחן ר״י ור״א דאמרי תרוויהו
כל זמן שבית המקדש קיים מזבח מכפר על ישראל ועכשיו
שולחנו של אדם מכפר לו. ומה טוב ומה נעים חלקו אם
בתחלת אכילתו ישים מגמת פניו שמהאכילה ההוא יתן
ממנה לעני וכל שכן אם יזמין עניי׳ על שולחנו אף כי אין
דרכו בכך בשאר ימות השנה הנה בקרב הימים האלה
יחזיק עצמו במצוה זו לאשר ולקיי׳ את זאת לכפר עליו ואם
לא אפשר לו אז שהוא עצמו עני יהיה שולחנו מזבח כפרה
גם על ידי עסק התורה בה ואמרו בזוהר תרומה ז״ל
שולחן דמילי דאורייתא אית אמרו עליה קב״ה נטיל ההוא
שולחן ושוי לה לאולקא ולא עוד אלא אורי״א רב ממא נטיל
אינון מילין ושוי דיוקנא דההוא שולחן קמיה קב״ה וכל
אינון מילין דאורייתא דאית אמרו עליה סלקין על ההוא
פתורא ואית עבתד קמיה קב״ה דכתיב זה השולחן אשר
לפני ה׳ שולחן דבר נם קיימא לדכאה ליה לבר נש מכל
חובוי ע״כ הרי מבואר כי יהיה שולחנו מזבח לכפר על
עונותיו בעוסקו בתורה: וכמה פעמים הוכחתי לכמה
אדם האוכלים למעדנים ושתו ושבעו על שולחנם בשחו
וקלות ראש בבריחוכות קדיה ולא שמו לב לאמר לפני מי
הם עומדים כי מאחר כי השולחן היא כמזבח אין ספק
שיש הערות סכינה עליה כאשר היה שורש הסכין במזבח
כשהו מקריבים בה סקרבנות. וראוי לעמוד בה באימה
וביראה מלובש בבגדיו וכובע יושב על ראשו ויסב כיסיב׳
לא מוסמ ח״ו לפני ה׳ ולא כדרך הפריצים הנוהגים בתוכ׳
הרבה קלות ראש ויחזו את האלהים ואכלו ושתו מוטים
מסלחי דגל הסר והחמור לפני השולחן אשר לפני ה׳ וגם
כי יש מהם העומדים גם בלי כסות ולבוש ומעיני׳ ידקדו
שם. ואני הוכחתי אותם לאמר הביטו וראו עם הקדש
ברוכי ה׳ הנה אין עונות מתכפרין כי אם בקבלת עינוים
עליו בנומות ושק ואפר ויעב אז במיתת בנים שהם מזבח
כפרה כמודע וכן המיתה בעמה מכפרת על הכל. והנה
כל אלה קשים לאדם לשוכל׳ הם מרים מאד כפרט מיתת
בנים ומיתת עצמו והרי האדם מסגף עצמו בסיגופים
קשים לכפרת עונותיו עד הגיעו עד שערי מות. ומה
טוב ומה נעים היה לבם לאכול ולשתות כל מעדנים כל
הימים ולהנהג בכבוד על שולחן אשר לפני ה׳ לעמוד בה
בגילה וברעדה ולהאכיל עניים עמכם ולעבוק בתור׳ בה

הנה

הנה היא לכם מזבח כפרה כאשר חכמים קבלו וקיימו על פי חח קרשם לאמר שהיא מזבח כפרה וכן חכמי הזהר השכימו עמהם ואמרו שולחן דבר גם קיימא לדבקה ליה לבר גם מכל חובוי וכו' ובכן לא תנסרכו לומרין קסיס ומרים לו נומות ושק ואפר כי בה תמצאו כל חפציכ וכופר לכם היש פתי כי יאמרו לו אכול ושת' כאשר תתאו נפשיך ויכופר לך כל עונותיך והוא יקלון בדבר. ועל כן כל איש הירא יזהר כל הימים בכבוד שולחנו וכל תיקונו לכפר עליו. ואם לא לפחות יזהר בקרב הימי' האחרי' הקדושים האלה להיות נוהג בה בקדש וכשהרה והן להאכיל עניים בה והן בדברי תורה ויתר הדברים המפורשי' בסמ' הזהר שהם י' דברים והארכתי בזה ענין כי הוא מהסגולות גדולות בימים האלה ונקלה היא בעיני רבת בני עמינו. והבטל נפש יחיש לדבריו אלה ויסיר מגמת פניו אליהם. וכתב הרב ז"ל שיש לקרות ליל ר"ה ד' פרקים מס' ר"ה על השולחן והם ד' פרקים כנגד ד' אותיות הוי"ה וכנגד ד' בחינות המלכות כי לעולם הקדושה בכל מקום שעשה שם הושם תמידי ואלו הם סוד ד' רגלי שנים הם כי הם ד' רגלי של מלכות לפעמים בבריאה ולפעמים תחת היסוד ולפעמים כנגד הת"ת ולפעמים כנגד הדעת והם ד' שרשי שלה וכתב מהרח"ו וזכריה לענין דעתי שמעתי שאו הן ד' אותיו אחרי וכנגד ד' פרקי במס ר"ה. וכן נריך לכוין בקריאת ב' לילו ר"ה לבאי בסוד ה': פרק א' י מלכות נקוד רגלים הבריאה א. פרק ב' ה מלכות נקודה תחת יסוד דזעיר ד פרק ג' ו מלכות נקודה תחת ת"ת דזעיר ב פרק ד' ה מלכות נקודה תחת הדעת דזעיר א. ואם בא להוסיף בכוונתו יוסיף. ואף מי שלא ידע לכוין לא יסוב ידו מלקרותם ובלבד שיכוין לבו לומר הפסוק ויהי נועם ה' אלהינו וכו' כאשר ביארנו כמה פעמים וכן ראוי לקרותן בשאר הלילות וגם יש לקרות בזוהר פרשת אמור בחדש השביעי ר' יצחק פתח תקעו בחדש שופריכו ואם כה תתנהג על שולחנך במידה ופחד אשריך מה טוב חלקך ומה נעים גורלך ויקראו עליך ושר עוניך וחטאתך תכופר. ואף בברכת המזון תוסיף אומן בכוונה יתירה כי עת לחנני היא כי בא מועד קבצת לחם חוקיך ידאגו שתתפלל שתתחנן עליהם בעת הזאת להשריש לחם חוקיך להם תמיד לפניך תמיד ואחאחתו אחאחת תמיד לפני המלך.

ונמצא כתוב כי מנהג חסידי ארץ ישראל הראשונים היה לקרות ליל ר"ה אחר הסעודה ב' ספרים של תהלים עם הבקשה של יהי רצון מלפניך אף כי הוא י"ט וכהשכמה הפלגה ספרים האחרים גם כן עם הבקשה. ואם יחזור ויקרא אותם פעם שנית ביום וכופר עונו כי שני פעמים ק"ן נימטריא כפר לרמז כי הקורא בדמע בתשובה ובתחינה הק"ן תהלים ב' פעמים חשבתו תכופר וכבר האריכנו בפרק א' בגורל מעלתם

מעלתם ואף יכוין לתקן עון הכעס בק"ן מזמורים אל שהם כמנין אהי"ה דהיי"ן ק"נא נימטריא כעס כמ"ש הרב ז"ל. ואשרי לאדם שלא יתן שיכה לעיניו לאמות תחת כנפיו יתברך כל הלילה לנמר איש איש לפי השבתו כי בודאי המה מבטלים ומכלים קונים מן הכרם ואין שטן ואין פגע רע עליהם. ומי שלא אפשר לו לעמוד על עמדו הלילה. לא יעבור מלהשכיב עצמו מדברי תורה קודם שכיבתו כדי שלא יכשרהו ח"ו בשורות רעות כחלומו כמ"ש פ' היה קורא ר' אחא בריה דר' חנינא אמר ר' אחא אמר ר' יוחנן כל המשכיב עצמו מד"ת ולן אין מכשרין אותו בשורות רעות שנאמר ושכב ילין כל יפקד רע והכוונה לומר שלא יטמאוהו בקרי הנקרא רע וגם אינו יונא מידי פגעו שלא יכשרהו בשורה רעה בחלומו. ואם כה אשרי ביתר הימים ק"ן בלילי ראש השנה יומי דדינא כי נריך כל איש ישראל לה זהר ביותר ולהשכיב עצמו תחלה טרם ישכב הן מצד שלא יקראהו מקרה אשר לו טהור ביום האחרון והמורא הזה והן מצד שלא יכשרהו בשורה רעה בחלומו ויצטרך להתענות ב' ימי ר"ה כל ימיו שאמרו הראשונים שקבלה בידם כי כל מי שרגיל להתענות בר"ה ומשנה דגילתו ואינו מתענה אינו משלים שנתו ולכן המתענה פעם א' בר"ה אם הוא ביום א' נריך להתענות ב' הימים כל ימיו ואם היה ביום ב' יתענה כל ימיו יום ב' בלבד וכלילה אסור להתענות בשאר י"מ. ואף כי בדורנו ישראל הקלו על הדבר ומהר"ם לובאנו ז"ל תמיה מאד ואמר כי קשה הדבר להאמין ואמר כי הא לעמה זה הומה לחולה שהנדק להקיז דם בר"ה ואמר אמר שיעשה כן בכל שנה. והנה כן הדבר הזה וכי לפי שפעם א' התענה בר"ה ברשות שהנדק לבטל גזרה אנו נאמר חטוא בכל שנה אתמהא וכתב הוא ז"ל וכבר סמכתי על סברתי ואת ובדרית עובדא בנפשאי פעם א' הזהרתי להתענות בר"ה על חלום ולשנה האחרת אכלתי ולא חששתי ולא אונה אלי רעה ולא תאונה. וכן היה אומר מהר"ר שכהן ז"ל כי ענין זה הוא כמשא"ל ב' ביצים ב' אגוזים הלכה לעשה מסיני וכזה דברים רבים ונכשיו אינו בזוק העושה מא' מחלה וכמו כן הוא בענין התענית הזה דמאחר שהתענה בחותה שנה שוב לא יתענה ולא יאונה לנדיק כל אדם. ואכבי מבאתי כתוב בסמ' מגיד מישרים למהרי"ל ז"ל כתב אחר ליום א' של ר"ה חלמתי שהיה ליל מוצאי יו"ה ולא הייתי בזכר שאמרתו ביו"ד בדר עבודה ולא ודוי של הרב רבינו שם טוב אחרוטל ז"ל והייתי נפלא על הדבר והייתי אומר בלבי שמא ישנתי בעוד שהקהל היו אומרים. ואחר כך נזכרתי שלא התפללנו תפלת נעילה והייתי מתחל שנחזור להתקבץ כדי להתפלל תפילת נעילה והייתי אומר בלבי אף על פי שחשיכה עדיין הוא עת לתפלת נעילה וכין כך וכין כך נגברתי מעשיתי ומכיתי מעכיות ומיד כא

חני

לי המגיד לי ואמר ה׳ עמך גבור החיל הכה ינאתי לקראתך לשחר פניך וכו׳ והא על חלמא דחזית חית לך להתענאה יומא דין קדישא זלאסלמא ליה והא היום כמה סגין אתחזי לך בהאי יומא חלמא דאחבי לך למנם ומת ולא אסלמת ליה ואלו הות מסלים ליה והות׳ גם נמי באורך סגין יומא קמא דר״ה לא הוה עבר לך מאי דעבר. לכן יומא קדישא הדין נוס קמי מרך והבי תלוס תדיר כל יומא קמא דר״ה. ורזא דמילתא מסוס דיומא קמא רזא לנבורה איבעי ליה לבר נש למסר נפשה ליה דונמת דעקידת יצחק והבי מסתכיך תיקפא דדינא והבי תכוין את אכל ביומא תנייב׳ לא אבעי לך למנם מסוס דאיהי רמז למלכות ואיהו עלמא דמיכלא ולהבי מבעי למיהב ליה חולקא וכו׳ עכ״ל.

הנך ראה כי אין להקל בדבר הזה וצריך להתענות ואין להקל בדבר כי אין מזכירין מעשה נסים אך על כל פנים מי שכבר נהג לעשות הכ׳ ימים אין להקל בדבר אם לא פיתרו לו ולמי שכא להתענות בפעם הא׳ יכול למשוך על דבריו הנזכר ולהתענות יום אחד בלבד ולא יאכה אלו דעה. ומי שיסבוב עצמו מד״ת טרם ישכב אל יבהלוהו חלומות רעות. וכדי שלא לחלום רע כתוב בקובץ ישן ז״ל שלא לחלום רע בליל ר״ה אמור על מטתך פ׳ ויחלום והנה סולם מוצב ארצה וכו׳ עד עולים ויורדים בו בשם מיכאל וגבריאל אל יבהלוני חלומות רעים. וכן ראיתי לאי שנת תכם להדר על מטכבו מרם ישכב כל החלומות שאמרו עליהם שראו להתענות עליהם ולתלות אם יחלום במה שהדר ע״ר רעיונך על מטכבך שליקו. וכל זה אינו שיה לי לעשות תקונים לענין זה ונהפוך הוא כ״א נג זר עליו רעה ח״ו ואין הממי ירחמו להגיד לו בחלומו אז טוב לו לענין יצוב מרכבו הרעה ושב ירבא לו ובן אומרו והאלהים עשה שיראו מלפניו זה חלום רע ואיך ולמה אנו נעשה תקוני לבטל רמון המקום אשר לא יהבין במות הרשע כי אם בטוב מדרכיו ואיה זה אפץ רבאו בחלום רע למען יחשוב מחשב על חטאתו ויתן אל לבו לשוב ובזוהר אמרו בכמה מקומות כי בר״ה הלכות כל הנכסו׳ הפשטו׳ בעולם לדעת הדין מגדון בעולם ולפנים המה מודעות לחיים בחלום. כמ״ש בחלום חזיון לילה וכו׳ והנה כי כן אין טוב לאדם כי אם לשבוב עצמו מד״ת ולא לדרוף אחר שום תיקון מלבד בשם בטחונו לעשות הטוב לו

ות חלומיהו ות חייהו:

ובבר כתבתי לעיל פרק ה׳ דראוי ובראי שלא לשמש מטתו בליל זה מי שאין לו הכרח בה כטבילת מצוה. אבן כל זה לירא ה׳ ולחושבי שמו דתמיד ירחת ה׳ כל פניהם ואינן מסתכלין את דעת׳ תמיד כל היום מפחד הדין כי המשפט לאלהים הוא ויגרם מסור בידם. אך אין זה ליתר העם המקלים את ראשם ואוכלי׳ ם ותים כים הזה כחגים וכמועדים ויגרם תוקפם וכאש להבה

להבה תלהט בקרבם אסור ללמוד בפניהם החומרות כלל כי בפתיות הסכלתם יבכלו לנהג בדבר כאיסור של תורה וכאשר לא יוכלון לעמוד על כפם׳ יבואו לידי איסור ממש ודעו לבטלה ח״ו ואחר כי אין איסור בדבר אלא הומרא בעלמא להיות מורא דין שמים עליו אין להחמיר בפניהם כל כך בדברים כאלה והכל לפי מה שהוא אדם ואשר ירגיש בעצמו כן ינהג עצמו ויקדש עצמו במותר לו:

פרק ז

יחרד האיש וילפת הקדו והדרו מפחד ה׳ ומהדר גאונו כי בא לשפוט הארץ כד דינא יתיב וספרין פתיחו וכל נבאי השמים נבכי׳ עליו תימיכו ומשמשו על דבר המשפט מעשה איש ופקודת כל האדם ועלילות מעשדי גבר מחשבות אדם ותחבולותיו להפקד כל רוח ונפש הלנו מלמדים זכות והלנו מלמדים חובה. וגם כל הטולם עליוני למעלה ותתתונים למטה זעים וחלים והלא שאתו תבעתם ופחדו יכול עליהם ושרפים ואופנים וחיות׳ רגזו ושוב אלה מפה ואלה מפה לשמוע בקול דברו כי ידין ה׳ עמו ועל המדינות בו יאמר וכו׳ ועמהם מלאכי המרום במרום רגז וחלו רעדה אחזתם שם חיל כיולדה לדעת מה יהיה משפט הנער ישראל. אשר לפיהן שיב גאולתם אפס כי לא יהיה תפארתם אפס מאתן ובכל נרתם כיעסתם נדתם ובונם והיו כלא היו ואף גם עליהם תעבור מורלה הדין הקשה אים אים ממלאכתו אשר המה עושים כמ״ם אל נערץ בסוד קדושים רבה ונורא על כל סביביו. ומי זה האיש מרגיש אשר לא ירגיז גרונו הנזרה כי יתן אל לבו לאמר הלא מלאכי אלהים לא ירעו ולא יפחיתו ולא אחד בהם ימצאו לו עון אשר חטא ובהביט תור קום למשפט אלהים הלא חרוד וחרדו חרדה גדולה עד מאד מפחד ה׳ ומהדר גאונו ומה יעשה אמוש רימה חרש את חרשי חרמה כבד עון אשמה איך יפה פנו לפחד אל אל לראות פני אלהים ואחד לבבו ויעל ממקומו ורעיונותיו יבהלונים ולא ידע מילין ענה. וכבן עתה איפה אלא אני בא עז כנמר לנפשת למשפט לפני כסאו אוי לי מיום הדין ואוי לי מיום התוכח׳ כי עונותי עברו ראשי וכמשא כבד יכבדו ממני אוי כי אקרא לתת דין והשבון ואתפלל לארבעת רבעי ארלה עצמי כי סבבוני מלאכי חבלה אשר פעלתי ועשיתי ביומותי להשטין לנגדי ועל אי אמוש לעזרתה לי אוי לי כי נדמתי מה אעשה׳ כי ייקיש אל וכי יפקוד מה אשיבנו.

אבן ה״א זה הדרך יבכון אור משפטו כי הן לו בכח ובבר אים לעמו׳ אי לא ימוש ולא יסון כל הלילה׳ ויהי׳ מוכן לעמוד על משמרתו ולקום בעוד לילה לבא אל

אל המלך ולהתחנן לו ולבקש מלפניו עליו ועל עמו שיוציא לאור משפטנו ויגאל עלינו ועל כל ישראל גזרות סובות וחכתבם בספר חיים וכסדר נדיקים ולא יפגע הדין בעד הכאן נאן קדשיך ח"ו ויעסוק בתורה כפי כחו בחיותו ובירחה ובחרדה. ויפלים הג' כפרים אחרים של תהלים אשר נשארו לו עם הבקשה כנז"ל בפרק ו'. ובכן מכניע ויקונן כל המשטינים והמקטרגים מעליו כמו שכתב' בזהר בכמה מקומות בסגולת הקריאה והלמוד לרחש אשמורות דכיון דאיהו פתח באוריתא כל איהון וכי ביסין אעיל לון בנוקבהון דתהומא רבא וכו' וזה נורך בשאר הימים וק"ו בעצם היום הזה כי יבואו בני השחי' להתעב על ה' ודרכיו בעצם יקיצו עליו בקום למשפט אלהים. סגרך לקדש בהשמורת לעסוק בתורה ולהתחנן לפני אלהי המשפט יכרית ויסמיד שוטני נפשיו יפלו ולא יוכלו קום. וכן בכל מעשה עבודתו ותורתו בקרב הימים החדרים הטרחים אשר מר"ה עד יו"כ תהיה כל מגמת פגיו על ככה להיו' ירא ומנטער ולומר איך אעשה לייחד את המדות של מעל' כדי שלא יהא קצף הדין נוכר ואעסוק בתורה או אעשה מצוה זו אולי על ידי כן יתעיד יחודם של המדות העליונות כי לזכות אוכל ולחיתי כדעה אשר יעבוד את אלהי בית ישראל פן יפגעם ח"ו מדת הדין הקשה ויהיה ח"ו פרנה גדולה בקהלה מכח רוב הדין וכמו שהיה אומר הרשב"י ע"ה כל יומאי אסתערנא דלא יקיד עלמא בדינו דנר"ק: וכן ר"א בר נדוק היה מתענה תמיד על ירום שלא יחרב. וכמוהו ר"א המודעי על כיתר שלא יחרב ולא יסיר דעתו תמיד מזאת הן בתפלות הנוראות אשר בחלה הימים הן בתורה ומצות שהוא עושה תהיה בוזתו לשלא יגביר הדין ח"ו והן בכח יגבר החסד העליון בחופן כי מדת הדין תהיה נעקר ימין ומוכנע תחתיו להיו' נכלל בימין כמ"ש המקובלים בסוד עקידת יצחק כי זה היה מעלת אברהם אבינו ע"ה שהיה ירא שמים בכחיב' זאת ע"כ א"ל כי ירא אלהי' אתה ואשרי האום ישגם' זאת אשר מידאה זאת מתוכה עצה לחיי כמ"ש ירא' ה' תוסיף ימי' ותפלתו לא תשוב ריק' כי מאין דאשתמ' קליה כין כאוריתא' כין בגלותא כלא דחלו מי' ישמע ס' ויחר אפו: וע"כ ראוי להתכונן כל איש ישראל בימי וכין קונו להתבונן בגדולתו יתברך בעצם היום הזה קודם עומדו להתפלל לבעבור תהיה ירחת ת' על פמו בתפלתו זהוא שיתבודד לסכין ולהשכיל בלוממותו יתברך לירחה את הטם הנכבד והנורא ירחת' הרוממות כאשר הארכנו בפ' ח' דיו"ד חוגיל גם ליום הזה עש"כ כי סוף תוצלת דב לקבל תפלות.

ואחר הסדר הזה ראוי ללמוד בספר הזהר בפר' אמור סוד התקיעות שעם כדברי הזוהר דמוזים כל סודות וכוונות התקיעות זוועילו ומשודברו כין כבל הכוונות וכן מנהג חסידים הראשוני' ללמוד סוד

המנהג טרם העשות' בספר הזהר עם ע' הנזכר ומי שחלק לו ה' בכינה ובה בתעלומות חכמה ישתעשע בכוונות רבים זלה"ה אשר על ידו תזהר נפשו בהלרה ית"ה ולאחר בחור הרחים לאשרי העם שבכה לו והאשרי עין ראתה כל אלה:

ומנהג חסידים הראשונים להתאסף בבית הכנס' לשמוע התקיעות עם הנן החמה עם כוונת הרב לאם לאחר בחימה וכירחה ועשה מנהג זה על דרך קדמי' לרשיעא עד לא יקדימונן כי טרם יעמוד הפסן להשטין ולהזכיר עונותיהם יקדמו פגיו ובריעותיהו בקול הסופר ושם עמוד שדוד ועיקר הכל הוא הכוונה כמ"ש אשרי העם יודעי תרועה ולא תוקעי תקיעה. ולבחים בסדר ה' לא הותר להם לעשות הדברים לפי פשטן כי גורמים ח"ו לשכיאה נוערת ואמר' אין מכהל לה ואין מחוק כשה מבל בנים נדולה ותהי ירחתם אותי מכות אנשי' מלומדים וכבר הארכנו בזה פרק מיסי. וכן לענין עמוד של יום הקדוש הזה חייב להכין ולהשכיל למה הוקבע עם ראש חדש תשרי לדין הארם יותר מכשאר חדשים הן לפי הפשט והן לפי סודו אשר לפי פשוטו חכמים הביאו כי ביום ראש השנה נברא אדם הראשון כי הוא יום ו' לבריאת' העולם כי בכ"ה באלול הם אחר לבריאת' העולם ובהיום נברא אדם הראשון חטא ועמד בדין וא"ל סק"ם אתה סמוך לבמך בדין ביום הזה ואני דן אותם כמעשיהם ומסכיכה אקרא דא"ל הק"ב בתחילת דינו מיכ"ה לרמוז סלחתי הוא מהאל אחד בתשרי הוא תחלת דינו של אדם בכל שנה ושנה בעשור לאדם נמר דין סיומו' ולאחר ר' יום לאדם הדין הוסנגא רבה סיומו ר' בשעת סמטלת הלבנה כי הוא בשעת ח' וסיומו סה' ולפיכך הוקבע יום ר"ה ר"ח תשרי לדין לעולם. ולפי סודו יש שעם אחר בספר הזהר אמר ז' לחדשים וכל הקדושות וכל המעלות תלויות בשמיעת:

וזל פרשת תנוה דף פ"ח שתח שהוא סבא ואמר תקעו בחדש שופר בכסא ליום חגנו הנתון ליהו ומכא לאתער רוגא עילאה תקיפא ובדחיים שתער. שם לאתתקף מלוך ומפי לסיהרא דלא נהיר ביהרסא ואתעלה מסטרא דדינא קשיא כדין כל עלמא ליהא כדע' עילאין ותתאין. וכדוזא אכרינ' בכולא אתקיט כרסיא דדינא לגאלי ודכלא דאיהו בני לעידן דא הכא ואתנחיר לן בפרבר. אמאי אתער דינא עילאה ביומא דא אלא כל דין הכל קדושין שקרין כולה תליין בו ואסחא ז' עילאה דאקרי עלא דאלתי מיכה נהרין כל בוכין וכל קדוש שיוכל ברכאן ובד מסי אמר דאדרשתי כרסי' וקדושין לאנהל בעלא לאסגתא תקונא דעלמין כולא וכל אלין תקונין לאתקיים כל סלקין מגו תתאי לאלין כשרן אלו לא כשרן כדין קיימ' סהר' ולא סהר עד דאתפרסן חיכין שבו ובאלין כדין אתער דינא ואסה אתתקף סד"ח אלמא כה מקטרג' בגין דאתגון ליה חייבא כגין דעבדה בתיב אלכל תכלית

הוא חוקר ולפי לסיבר׳ לחמלי כנין דלית תיזלוכתי׳ דק״כה לאעברא לעובדי ידוי והוא סטרא קיימא כקליפ׳ תקיפא דלא יכיל לאתברא כר כהוא עיטא דקב״ה יהיב לישראל דכתיב תקעו בחדש שופר בגין לתברא הוא כסה דחפי לסיהרא ולא נהיר וכד מתערי ישראל לתתא בשופר הוא קלא דנפיק משופר בטס בחוירא ובקע דקיעין עד דסליק לגבי ההוא טינרא תקיפא דחפי לסיהרא אסגא ואסבת לתעלותא ברחמי דכליק וקיימא לעילא אתערבב כדין ההוא קלא קיימא ואעבר דיכא וכיון דלתתא אתערו רחמי ה״ב לעילא אתער שופר אחרא עילאה ואפיק קלא רחמי ואדעו קלא כקלא רחמי ברחמי באתערותא דלתתא ה״כ אתער לעילא עד כאן לשונו:

ואשר יש לו התחלה בחכמה זו יכין ויסכיל פשטי הדברים האלה בנקל כי הכוונה לומר כי עתה בראש חדש תשרי אז מתחיל להתעורר תוקף הדין כי אז זמנו יענ תחלת חדש הז׳ הוא ממשל מלכ״ות שמים שהיא הז׳ לשם קנוות והיא ראש השנה ממש כי סוד שב״ה הוא כפי״ רה במספר ור״ל ראש הספיר׳ ממטה למעלה וזש רא״ש השנה וכאשר מגיע חדש התעוררתה להתחזק בדין הקשה שהוא דינא עילאה תקיפא סוד הגבו״רה כמ״ש ממאלו תחת לראשי. ואז כאשר הוא מתעורר מתעוררת גם הקליפה בט״א עמו בחופן שהם מקטרגים על בני העולם ועולי למעלה ומשפטי סביב גבול הקדושה ומכסי׳ בענן הזה את אור מלכו׳ שמים שלא תאיר לעול׳ התחתון וכל מה שיוספע רוגים לשלול ואז היא נקראת כס״ה על כי היא מכוסה מהקליפה ומל״כית שמים שועמת ממרירות הדין רחמא לצלן. וכל העולמות תלויים אז בדין כי על כן נריך תקון גדול להסיר הקליפה שהם הענכים שרמז עליהם הכביא ירמיה סכות בענן לך והדין מתגבר והולך עד שהכרוז הולך בכל הרקיעים לתקן כסא דין לדון את כל העולם ועל ידי השופר שמעוררים ישראל למעלה בוקע הכל השופר עד למעלה למעלה עד שאם הענים שהיא השופר גדול דבה כל חירו דכלא חירו ורחמי ומתעורר בשפעה של הגבורה מדת יצחק ענף שלה ומתהפכי׳ כולם לרחמי וקטיגור נעשה סניגו׳ והכל בהתעוררו׳ קול השופר:

ועתה תבין ותשכיל טעם הדבר לעשות ר״ה ב׳ ימים אף בארץ ישראל כמ״ש בפ׳ פנחס ל״ז פתח ר׳ שמעון ואמר ויהי היום יומא דחיית כיה בעד ורא חיהו ר״ה יומא דחיית כיה דיכא קשיא על עלמא וכו׳ וכבל זמנא ב׳ יומין חיכון ולא חד דאלמל׳ יסתכח יחיד אתחריב עלמ׳ וע״ד בתי׳ ב׳ זמנין ויהי היו׳ ויהי היו׳ ע״כ ופשוטו הוא לומ׳ כי יום הראשון סוד דינא דמלכות׳ ויום ב׳ הוא סוד ת״ת ישראל ושניהם נרמזים בפסוק ת״ק לישראל הוא מש״פ לאלהי יעקב כי חק הוא בסוד הכתוב ותתן טרף לביתה וחק לנערותיה. ומשפ״ט הוא קו הרחמים ואם היה ר״ה יום א׳ היה כל העולם כולו בדין ולכן נריך להיות ב׳ ימים לחבר עמה הרחמים שהוא המשפט. הנה אהובי אשר אהבת עולם אהבתיך עוררתיך מעט מזער מה שיכילהו שכלך לעורר הירלאה בלבבך אף כי אין זה אלא פשט סוד הדברים למי שהריחו בחכמת רבינו האר״י ז״ל אשר המה את כל יקר ראתה עינם דרך נס״ר בשמים ותוכן דבר את אשר יכילהו שכלך כללות הדבר הוא. דע כי המצוות שנצטוינו לעשות כל יום וכן במועדים ורגלים הוא לתן ע״י מעשינו השפעות חדשות כי הא׳ המה מסתלקות והוא כי בכל יום נותן השפעות אל העולם ע״י מעשינו ביחיד ותפילין וק״ש ותפלה ובלילה הם מסתלקים ונריך לתן מחדש כל יום שפע על ידי מעשינו ולכן נצטוינו על אותם המצות לקיימם מידי יום ביום וז״ש המחדש טובו בכל יום תמיד מעשה בראשית וכן בר״ה מתעוררים העולמות העליונים לעמוד בבחינתם כמו שהיו עומדי׳ בעת הבריאה ועל כן נצטוינו במצות ש״ט של ר״ה ותקיעת שופר ועל ידי אלו המצות יותן בהם השפעות חדשות כי הראשונות מסתלקות וכן על זה הדרך הוא ענין מצות סוכה ולולב לעתיד לא״כ הגבורות על ידי חסדיה ולשלשל בעולמות העליונים אורות פנימים ומקיפים וכן מפסח עד עצרת נותן השפעות חדשות כמו שהיה ביציאת מצרי׳ וכמתן תורה ולכן נצטוינו באותם הימים על אסור חמץ ואכילת מצה ומרור וד׳ כוסות וספירת העומר וכן על זה הדרך בכל המצות: ובכן הבי אחי אתה אם יש בך כח לעמוד בהיכל המלך מלכו של עול׳ אתה תאז׳ מתנך להעמיק ולהסכיל ביאור אלה הדברים לעשות הדברים לשם פעלן ולעורר עליונים למעלה ואשר לא כח בסוד ה׳ יספיק לו בדברים האלו בכללות לכל מעשה המצות. וכן ביתר שאר תקוני כדר התפלות יזדרז לכוין הדברים לאשורם בשורשיהם העליונים אשר היא תועל׳ גדול לעורר את הרחמים ולגאת זכאי בדינו: ובפרט בעניית האמנים שהוא עונה הן על הברכות והן על הקדושים יהא זהיר וזריז יותר מכאלו היתי׳ לבוין בהם ושלא ילבר אחד מהם אשר מלבר סגולתם לכפר על פשע וחטאה כמשאול כל העונה אמן בכל כחו אפי׳ היה לו שמץ מצות מחלין לו. עוד תוסיף תת כחך להועיל לקבול תפלות כהיום היום אשר רבים מטטיבים עליהן ובכח סגולת ענית האמן מסלקים כמ״ש בספר הזהר פ׳ וילך ז״ל כד ישראל לתתא משמרין לאתבא אמן ולכוונא לבייהו כמה דאנטדיך כמה פתחין דבדבין פתיחי׳ ליה לעילא כמה טבאן משתכחי בבולהו עלמין כמה חידו בכלא מאי אגר להו לישראל דגרמין האי אגר להו בעלמא דין ולעלמא דאתי. בעלמא דין בשפתא דעקין להו לישראל ומכלן גלותא קמיה מאריהון קלא מכרזא בכלהו עלמין פתחו שערים ויבא גוי צדיק שומר אמונים אל תקרי אמונים שלא אמנים פתחו שערים כמה דישראל פתחין להו

תרעין

תרעין דרחמין הפת׳ פתחו שערים ותתקבל תלותהון
דאינון דעאלין לון הא כעלמא דין וכעלמא דאתי. הכא
מתאחר גדול יקר תפארת גדולת עבית אמן נקבל תפלו׳
מלכון דעקין לון ואין לך יום נרה אשר אחיכם בנפש
יקיפו עלינו לפעל כהיום הזה כמתאחר כזאהר פרשת אמור
דסבטירא אתא ותבע דינא על כל עובדי בני עלמא כל
חד וחד כפום עובדוי וכתבו מה דעבד והדין אתיין ואדהי
על כל עובדי בני עלמא וכו׳ וכתיב סגולת עבית אמן
ותפלתיו היו כלה היו.

ובספר הזהר פרשת פנחס אמרו ז׳ל ויבא אל
האלהים להתיצב על ה׳ וכי על ה׳ קיימין
אלא בשעתא דאינון קיימין על דינא. דיבא קדמאה דכלא
במלן דלא יהיב יקרא לשמא דקב״ה ודלא יקיר לאוריתא
ולעבדוהי אף הכי מלן דלא חיים על יקרא דשמא קדישא
דלא יתחלל בארעא מלן הוא דלא חיים ליקריה מלן הוא
דלא שוי יקר לשמא דא ע״כ. ובעבין האמן אמרו כפ׳ אלך
וכוי יקלו מלן דלא ידע לאוקיר למאריה ולא אתבזון כאמן
וכו׳ ומלן דשמע מה הוא דמברך ולא אתכוון כאמן עליה
באמר וכוזי יקלו כמר״א הכהנים כוזי שמי וכו׳ ע״כ והאיל
ואין תחלת דינו של אדם ביום הדין והכורא הזה לפני ה׳
כי כא לפעמו האדם אלא על מלן דלא יהיב יקרא לשמא
דקב״ה כל אינש הדא אתן אל לבו להתמרמר בבכי ואמקה
לבקש סליחה וכפרה על כמה אמרים שנאמרו מפיו ולא
הם לעמת אותם בבוגה ואת אדם אדרה נמורה ויקבל עליו
להיות זהיר וזריז מעתה ועד עולם לענות ולא לחטות:
הן תיהוי אדרא לגליותו ונא בדיומם כדינו.

ובבר האדרבנו בתוכח מגולה בשילהי פ״ג דש״הב
על דרכים מעמי האדם המקלים בכבוד ה׳
אשר תבקע האדם לקולם לענות אמן כשהשליח נכור אז
בימים האלה בסוף תפלתו ואתם הדבקים בה׳ אלהיכם
וכו׳ היום תאמנו וכן כתבנו ותפתרו ומזרים ענמים
ומזרים את בניהם הקטנים עם הגדולי לענות אמן בכל
כחם לא יענו ולא יענו. ובשמעם ברכות וקדושין אין
קול ואין עונה עמדו לא ענו אמן קורא אני עליהם בנים
לא אמי״ן כם לא אמ״ן כם אשר עשו את הטפל מיקר ואת
העיקר טפל וה׳ הטוב יכפר. ושם כתבנו כוונת אמן
וברוך הוא וברוך שמו וענין הק׳ ברכות להיות נזהר בם
בקרב אלה הימים כאתר ע״ש. גם בכלל אמר דינא
קדמאה דכלא מלן דלא חיים על יקרא דש״ק הוא אותם
העוברים שאותם בב״הב כברחובו׳ קריה ומעבדין קבלת
בשכיתא בגלותא כמתאחר בזאהר פר׳ תרומה שהמדבר
בב״הב אהנא קבלא בתקונא עלאה לעילא. וה׳ הטוב
יכפר בעד רבים מבני עמינו המקלים בכבוד ה׳ ומהנים
קלות ראש בבית הכנסת כמנהגת פרוצים נמי שיח ונמי
שיחת אסף הטאב׳קו כתוך ב״הב ח׳כא יגעו אז ידבר.

חנך רבינו יוד ה והנכי

ואנכי כמה פעמים שמתי פני כחלמים לגנרם להוכיחם
בשבם עי אשר חנני אלהים ב״ה להוכיח במיאור לקהל
ערתי אשר היתי מדברין תורה אליהם. ומי אמלא תוכחות
לאחר המעגם מכם את אשר הקלתם בכבוד שמים. כיתב
הימי׳ לביאנ שחוק וקלות ראש בקרב מחנה שכינה לערוך
שיח״ה לפני אל כי עוד תומיט מרה ביומים האחרים השלה
כי המפפם לשהיים שאל ושיא היתיה לראש ולעגה בתחלת
דינו של אדם היום הזה על דלא אם ליקרא דשמא קדישא
כאמור כי על כל אלה יבא אלהים במשפט. וכל אם ישראל
אשר שנה בזה בשאר הימים בכא יום הדין הגדול והנורא
הזה נפשו ונשמתו אלא יענו״ב ותאכל לאמר מר לי מר כי
את דבר ה׳ בארתי וחללתי קדושת בית אלהים מה אעשה
כי יקום ל וכי יפקוד מה אשיבנו כי אז יענה אף ה׳ וקנאתו
אז ידבר אליו כאפו לומר אם כבוי אשר כזה לא תתנקם
נפשי אם אל אמי אמי אויה כבודי אם אדומי אני אויה מודאי אחוז
בית אשר תבנו לי ואי זה מקום מנוחתי אשר לא אמנה בו
ממה לכף רגלי והנעתם ה׳ כדבריכם אני לי אויה עלי פן
לא אהיה נדוף לאחרא עלמא כדבוי דכתיב ח״ו. ובכן
יתחרש חרטה גמורה על העבר כי נכריה עבדתו ויקבל
עליו מעתה להיות כזאר בכבוד בית אלהינו ובלא לעיה
עם שום שיחה ומנהג פריצי׳ בתפיית האכן הטאבקו כתוך
קהל ועדה אשר שוא חוסה ומחסיה לחוות מרגה אשר
סבוהו כדבריהם כי רע. ומר עונם כבוד ס׳ ובין קודם
לתפלה ובין בתפלה לא יזכר ולא יפקד עם כאיבנו של
מלך מלכו של עולם וכבר האדכתי גם בתוכחת זו כאוזך
בפרק ד׳ ופרק ו׳ יום הכפורים עיין עם כאוזך. ולא כאו
לידי מדם זו אלא על כי לא שמו ירלאת המעגם והדין ופחד
אלהים לנגד עיניהם ויהי להם חנים ומזעדים גם ימים
נאדאים יהדיו שוין לרעה קול נתנו בבית ה׳ כיום מועד
בתפלתם בלא לב ולב מבית אבנים מלומדה. ולו חכמו
ישכילו בעת בואם לפני ה׳ כהיום הזה תוקף הדין היום
הזה בקום לנפשם אלהים אשר לבומתו תתבעם ותדבעם
האדם כי הדעמים הלו כשפם יוכאים מרעישין כל הצולם
חומתו של הקב״ה עאכ״ו. ואף כי ישים לנגד עיניו וידמה
בעצמו המעמד אשר הוא עומד בו היום אשר פסיה גם
סבבוהו כמה עיני ה׳ אשר המה משוטטות בכל האדם
והמה ז׳ מלאכים הבקדאים עיני ה׳ משוטטות והם מעידים
על כל פעל וחטאה והאבים ומעידים לפני ע׳ סנהדרין
של מעלה כהיום הזה ואף גם כלו אליהם לקדבו אל הדין
ולהעיד עליו ב׳ מלאכים המלוין אתו. וגם כפשו מסוכבת
חיקו יעידון עדיון עליו ואף גם יגלו שמ״ים עטו וא״ן
מתקומם׳ לו כאשר חכמים עיניו ואיך ולבה לא יירא ולא
יפחד אמם דמה ותלבנה כי רוח עברה בו ואיכים מחגנו
הגזרה והדין אשר לא ידע האדם את עתו והדבה מיכי
נכאים מיכה ה׳ להדם לתבוע בלבון שלו ומחזם סחרב בית

אמקדש 10 1

המקדש לוקח על פי שבטלו ד' מיתות דין ד' מיתות לא בטלו
מי שנתחייב בדין בקללה לו נוקל מן הנב לו חייב דורכתו
מי שנתחייב פריצה בדין לו נוקל בדליקה לו נחש מכישו
מי שנתחייב הרגה בדין לו נמסר למלכות לו לבטים
בהיס עליו מי שנתחייב חנק לו טובע כנהר לו מת
בסרוכי :

וצריך לידע כי המלך אע"פ שמרחה לו כחת פני
נהוכות ואינו מרחה מיד הכעס והדין כך
דרך המלך להעלים הדין בקרבו ואח"כ פורע לו הכל כמו
שפירש בזוהר בשלח בטעם למה פסוק ויט שהוא כנגד
הת"ת כולו יסר ואינו חנוי יסר וחנוי הפוך. ותירצו כי
דרך המלך להעלים הדין והשוטה רואה פני המלך נהוכים
ולא ידעו מדינו אמנם הפקח אומר אע"פי שהמלך פניו
נהוכות שומר הדין בקרבו והיינו עלו שמי' שונו כי יבלוהו
לעתיד מה שהיה נעלם אם לא שוב ולא עוד אלא
שאנו נוטו יחיש אותו יתברך לידע לחזו גורה קשה יבוא
להפרע חובו ח"ו.

ומי פתי וחסר לב אשר לא יתן כל אלה אל לבו בכח
עם דינו החיוב והגורה הזה ולהכנע אל לבבו
הערל ולחוש לרחו"ל את עצמו פן יהיה הוא והעול' חנוי זכאי
וחנוי חייב ואם לא ישוב היום לפני אלוהי המשפט ויעמוד
במ"ד יבריע את עצמו ופת כל העולם לכף חובה ח"ו.
ויגרום שבשבתו יבא דבר לו רעב לעול' וכל אות הנדיקי'
שימיתו ח"ו וכל העניים העטופי' ברעב וימותו הזלו שבה
להם כי לא על עצמו לבדו יירא ויפחד ולשוב ולהתחר על
הטאתיו כיום הזה. אלא כל מנהת פניו ישים על אחיו
בית ישראל כי אוכבה יוכל ורחה ברעה אשר ימצא את
עם סגולתו נאן קדשים כי על זה נאמר שה כאזרה ישראל
מה דרכו של שה זה לוקה בח' אחיכרו וכולם מרגישי לף
ישראל חוטא אחד ואבד טוב הרבה והרש"י כי ב"ה המשיל
זה לבבני אדם שהיו נתונים בבית כ"טל ה' מרדה והתחיל
קודם תחתיו ח"ל חבריו מדוע אתה עושה כך ח"ל מה
איכפת לכם לא תהתי אני קודם ח"ל מפני שאתה מניף
עלינו את הגפיה וכבר כתבתי לעיל כי כה היתה מדתו
של הרש"י וכו' שהיה אומר הנשתרבא כל מקומי דלא
יוקיד עלמא בדנוי דנוקי. ואף כי כל הימים חייב כל
אדם לידע מעבודת שדם בעקיבו ביותר ולהתחר לשוב
מהם. הנה ביום הדין והגורה הזה חייב נתת לבו אליו
ביותר ולשוב מהם ולהזהר לבל יכשל בא' מהנה כמ"ש
בפ"ק דע"ז אדם בל כל עוונו שאדם דם בעקיבו מסבבין
אותו ליום הדין. ואמרו ב"ר דמנהות דמלכא אסבחיה
לרב קטינא דמיבסי בבדיקה וכו' ח"ל ענשית ו' העשה
ח"ל אין בעידן רתחא קנסי אעשה וכו': ועכ"כ בימים
האחרונים השה ירחה ושוב מאשר ביטל כמה מנות עשה
ויהא זה ז' לבל יכשל בא' מהנה כי אחר שהעולם עומד
כדין

כדין ומכ' מקו' השטן לשטינו ולהתיך עליו את הדין בהמל
שפוכה ח"ו.

ואוי לו לאותו הבן אשר יעורר חימה. שפוכ' לאביו
אשר מדת שונו לרחם אב על הבנים והוא
יהפך עליו לרחנו הדין. ואף גם שגורם שב"מ הטמ' יכנס
בין עולם המלאכים הקדושים היום הזה אל הדין ללמד
קטיגוריה ויבא גם השטן בתוכם הלא ואמר מי גרם
שיכנס טמא הזה המעריה ביחותינו וכיעבתם נרתם גם
כעם וקרובים המה לקמרג גם המה עליו אחי לו אויב עליו
כי יאמרו בפסק דינו לרע ולא להשי' ומלמדי זכו יחליטו
שיתם ללמד חובה ח"ו:

ועתה אחי קורא נעים אם כבל נפש יקרה אתה
ונגע אלהים בלבב שים כה נגד עיניך
בעומדך לפני האדון הכל יתברך בבית הכנס' להתפלל
ביום הקדוש הזה ואז יכנע לבבך הערל לעמוד באימה
וברעדה ואחרדה בתפלתך ותמיד תהיה עם ה' אלהיך ואל
תפנה בל ימין או בל שמאל רק להיות דבק בדרכת ה' כל
היום בל פניך לבלתי תתטיא אל השברה ואמר בזוהר
והעתקתיהו לעיל מלן דאשתמיט קליה בין בבלותא בין
כאורייתא בלא דאיל ורחימו מיד ויסמיב ה' ויחר אפו. ומה
בנים ומה יפה מנהג חסידי רבני אשכנז ללבוש בגדי הזה
בעת התפלה הקיטל אשר הוא תכריכי מתים. כי אף כי
רוח אחרת אתם בטעם לבוש הקיטל כי הם בגדי פשתן
כי אמרו המקובלים שלבישת בגדי פשתן הוא תועלת
גדול לחיים ולמתים לקטנים עם הגדולים כי כל מה
שמתלבש בבגדי פשתן לבן ואין מעורב בו בבגדין אפי'
חוט א' ממין אחר אפי' אם מת בחוכה לארץ כל קטיגור
מתהפך לו לסניגור ועל כן טוענין רבים מבני ישראל כי
יעשפו את המת על תכריכיו טלית של צמר ולא ידעו ביעה
כי אם נרוך שלבישו אותו בטלית של פשתן וחוטי פשתן
במינו בל יתערב מין אחר בתכריכיו והוא תועלת גדול לו
ואמרו המקובלים הנזכרים כי אפילו תכוק שאביו מוחזק
שמתו לו בנים הרבה על ידי לילית או רוח רעה או כל
חלאי מסטרא דשמאלא. תימוק זה בטוח בסגולת לבישת
בגדי פשתן בלי מין אחר כמו ופרשה הסיב בחכמתו
סגול' בגדים אלו ועל ידם היה מתבאה בפני חכמיו ושריו
ומתנם' לאמר אני עשיתני. ונתן מופת להם שכל חכמיו
וחרטומיו לא יוכלו לשלוט מ בחוב בשפיהם והם לא ידעו
שהדבר הזה היה תלוי בסיבה שהיה מלובש בבגדי פשתן
וכן עשה ליוסף ולבשם אותו בגדי שש וכו' - כלל הדברים
סגולת בגדי פשתן להכשל מכל דבר רחוי חוץ מרשות
הכוח שאין דבר עומד לפניו אבל אין שולטין עליו כל מיני
טבעי ונשמי כגון מים ואש וקור וחום ואבן וברזל וכל מיני
מקרה ופגע רע כי לא היה מסוכן בעול' כמו הכהן בחל
כי"הכ שהיה נכנס לפני ולפנים במקום שאין רשו' למלאך
לנכנס

ליכנס וכמי שלא יתקנאו עליו קנאה גדולה ותחרה לקטרגו
לכן האל יתברך אשר כל מגמותיו לטובה לנו נתן שיכנס
הכ״נ בו״הכ בבגדי פשתן לבן להיות לו סגולה להשוך
המקטרגים לסניגוריים. ולכן גם כר״ה ו״הכ יום הדין
אשר כמה מקטרגים המה יפחדו למשפט נבר לשטן.
על כן נהגו חסידים הראשונים ללבוש לבוש את הקיטל לבשיל
המשמשים והמקטרגי מעליהם בעת התפלה:

אבן כוונתם היתה גם היות לעורר הרגשת׳ בלבותם
בזכרון יום המיתת בעת תפלתם כי יחתו.
אחרת תעלה על רשם בהזכירם יום אשר יבשוש
בתכריכי המתים והוא לקבורת יום כל אל תחתיות ארץ ניה
וגלמות. וכלבו יכין ושב ורפא לו ומשמש זה לף כאלכותמו
אשר לא נהנו כאלה לפחו רוחי ללבוש לבבד היום הקדש
בגדים לבנים להרגות שאנו בשמחים בו ית׳ כי יאמיל לבדק
מפשעינו. אך לא ללבוש כהיום הזה בגדי מעי ורקמה כמו
בשאר י״ט כאשר היתה המדה הגדולה זו ברב׳ כבי עמנו
הלובשים בגדי תפארתם היום הזה מעי ורקמה להרגות
את יופים אשר אמי קודש עליהם ותתפשהו בבגדיהם אשר
המה מתפשים בבגדיהם ביד המקטרגים ומבקשי רעתם
ובן כי ע״ו יקלו את רשעם ויתבשלו בלבבם ולא יוכלו
לשבור סגור לבבם הרע בעת תפלתם. שלא כל היום הרגל
אשר נגע אלהי בלבו אף כי בכיר מבאה ירא ללבוש בגדי
המורים כיתר עמידי עם לא יסה אחדיהם רק לפחות
מכבודו עוד מעט למען יכבש ושבור את רוחו לעמיד
בתפלתו בלב נשבר ונדכה ורחות שדי על פניו.

ואפרין נמשמים לפיוטים הראשונים אשר
חברו פיוטים בתוך התפלה ביום הזה
המה המדברי על ענין עבודתו של היום הזה ובל המשפט
כמו שפט כל הארץ ואותה בתשמש רגמיד וכו׳ ופיוט ירא
רעים נחלשים וכי זכות בסמה. והייתה טובתם הטובה
לעורר לבות בני אדם בכוונת התפלה באמתה ופחד
הקדוש ה׳ ומהדר גאונו ומשפטו ושאתו תכבת אותם
לרחה את הטם הנכבד והטוב. אבן זה ליתר הנגם אף
מי שזכה לבוא בסוד ה׳ ובק מסוד תנחומי שדי התפלה
מוריטו ולה״ה לא זו הדרך ולא זו הע״ל נשמתו כי ביעיה׳
של הפייטנים הראשונים אשר חברו הפיוטים האלו תוך
תפלתם עדיין לא ורחה עליהם אור שפר הזוהר והתקומ׳
לאשר כם כיא׳ הרש״י מדר תקומ התפל׳ אך המה הלכי׳
מדינה אחד מרבנה בארצותם העליונים ולא להם מין
ביתיהם ולשרב בהם דברים אשר לא תבינו הדבר חלל
כי הוא מבלבל שדי בראשית אשר הדרו׳ במוכנו ודעת
החכמה הנעלמה ואף כי אחר אשר לא כאו בסוד. ה׳ לא
מירו הדברים בסדרן וכרמיים. ובזוהר פרשת תרומה
אתדו״ל שרשיתם בחות רחות כאן קבלה אמיתי׳ במנ
שהאדמנו בזה פרק ה׳ יום הכפורי׳ מיין שם באורך.

ב׳ על כל אלה רבים מן המהדרין לא יאמרו אותם
הפיוטים בתוך הברכות של התפלה אלא אם
רבו שלא לבטל מנהג המקום ואמרו אותם אחר חזרת
הצבור ובכר כתבנו בכמה מקומות כי לא אמרו כל
הפיוטים הללו אלא למנהגיהן ולעולם אל יסכה אדם
מעבי המחלוקת ויתחבר עמהם כאילו בוחר ובוחר בתורה
ומצוה לבו דבק בירחת ה׳ לא יצטרך להתעורר ירחתו
מתוך הפיוטים האלה כי כבר קודם ירחתו לתפלתו בכל
אשר עודנו עד עתה כי אותה נפשינו אותה ותבש מאז
הבוקר. ואחר התעוררות הרגשתו יתעורר גם כן קודם
התפלה ברגשתו כאשר יבחין אשר אל אלהינו מרחם
לקבל את האדם בתשובה אחר שחטא והכעיס את בוראו
עם היותו מחויב לעונש מכד הדין מכד עונותיו אשר
שגם כתרות הגליון ושיתא היכלי המלך ושיבה כמעשה
קדושה עליומ ועם כל זאת בשמרו לפקוד עבדיו ובלן ידיו
רגע כאלו יסרנו ה׳ אך כמשפט שמש דזחה ובימין הנחה
למדינו׳ת עשה. וזאת שני עשה לעת תמו רגליו על רוב
עוניו ונתעלה המלה המלה להשמיד ח״ו לא יכלם בבת ח׳ כל
המחדעות המחוייבות לבא עליו הנה כי כן תמני לבוב.
אך יתן מדבש בין בל בל בל בל בל מחור בטלם ואמר ה׳
עולם. ואמרו דבעא קב״ה למירן עלמא כתמון ואב
דאיכון ירחו דדינא קשיא ולא דאין לון בהו מרחמי סגיא
דבהון דאי הוה דאין לון בהאיכון ירחין לא יכיל כלאא
לאמבל דבר״ר אתחרב׳ בית המקדש בהא כ׳ זמנין ולהכי
סליק דינא מאיכון תרין ירחי ולא בעא לסלקא ליה לאלול
מעוש דסמיך לון ותקיף ביה דינא וסלקיה לירחא דתשרי
והכי מהר״ם רקנטי מרדש אגדה כי בשע׳ שהקב״ה עולה
ויושב על כסא הדין הבול שומר בדין ומדת רחמים שומדת
על ימינו מדת הדין אומרת שפוט עולמך בדין שגם לרשעי׳
בעולם ומדת רחמים אומרת אם שונות תעמוד יה ה׳ מי
יעמוד. מדת הדין אומרת רשע בעונו ימות ומדת רחמים
אומרת אתה אמרת כי לא אחפוץ בעות הרשע. מדת
הדין אומרת בפשע יעקב כל זאת. ומדת רחמים אומרת
לא עתה יסע יעקב. מדת הדין אומרת אף אני אבשה
זאת לכם. ומדת רחמים אומרת נשבעתי לא אבשה.
מדת הדין אומרת כי ערוך מלחמה לתפתח. ומדת רחמים
אומרת בשרם הרים יולדו וכו׳ תשב אנוש עד דכא מדת
הדין אומרת לכן הרחיבה שאול נפשה ופערה פיה. ומדת
רחמים אומרת בן חיים הוא לתת ויקיים בה. מדת הדין
אומרת כי לא אחשוך בור מרחמיה׳ הר אחדות כי ארמים ה׳
את יעקב מר״הר אומרת אלה לאחרות. ומדת רחמים
אומרת אלה נחי עולם הבא ת״כ:

ובמדרש תהלים אמרו כי כשהקב״ה דן את
ישראל דנים בנמידה שלא לדין רק
עליה׳ ובן אמר אחר קומה שהיה שפטה הארץ ולא תדקדק

עליהם. וזהו שאמר הכתוב בקום למשפט אלהים להושיע כל ענוי הארץ כלה ואמרו בזוהר דביומא דר"ה טוען המקטרג לפני הקב"ה על כוונות ישראל והולך להבי עדים את השמש ואת הירח ובא השמש להעיד עליהם וא"ל הקב"ה אין עד ח' נאמן והולך להביא את הירח להעיד ואז הידח מתכסה שנא' בכסה ליום חגנו והיכן מתכסים מקום בהאמרו במופלא ממך אל תדרוש ובפרשת אמור אמרו ז"ל זמן דר"ה אינו זמן דדינא ומלכא יתיב בכורסייא דדינא וסנטירא קאתי וחפי פתחא דדינא ותבע דינא ואף על גב דקב"ה רחים ליה לדינ' דכתיב כי אני ה' אוהב משפט אפי' הכי נגח רחימו דבנוי לרחימו דדינא ובשעתא דסנטרא קם לקטגן מילין עלייהו פקד למתקע בשופר בגין לאתערא רחמי מתתא לעיל וכו' וכד ההוא קלא אתער מתתא לעילא בדין כל טענו' דקא טעין ההוא מקטרגא מתעדבי וכו':

ויום אחד של ראש השנה דינא קשה ויום ב' דינא רפיא וביום ב' דן הקב"ה לבלו' ישראל. וכמקום אחר אמרו כי ב"ה נדון כל יחיד בפני עצמו שעוברים לפניו כבני מרון וביום הכפורים העולם נדון אחר רובו. ומגלתי בספר הזוהר פרשת אחרי מות שב"ה אין הב"ה דן בו בעצמו אלא ב"ד של מעלה יושבין ודנין בו אבל ביום הכפורי הקב"ה בעצמו דן את ישראל שהפרי דנין החומות והב"ה דן את ישראל שהם חלקו ונחלתו וז"ל הזוה"ק שם תנא לפני ה' תסהרו אמאי לפני ה' אלא אר"י לפני ה' מעם דתנינא מדישא דירחא ספרין פתחין ודיינין דיינין בכל יומא ויומא כתי דיינין אתמסרן לאפתחא בדינא עד ההוא יומא דאקריט' לחדש בההו' יומא סלקי דיינין כולהו למאדי דדינא ומתקנין כורסיא למלכא קדישא בההוא יומא בגין ישראל לאתתא לחדי בחדוותא לקדמות מאריהון דזמין לאתיב עלייהו בכורסיי' קדישא דרחמי בכורסיי' דזותרמות' וכל אינון ספרין פתחין קמיה ויתבין קמיה הה"ד לפני ה' תטהרו ע"כ וזהו מה שחכמים אמרו על פסוק כי עמך הסליחה אמר רבי אחא הסליחה מופקדת אצלך מר"ה וכל כך למה למען תורא בסבל לתן ליראתך על בריותיך ע"כ אתה הראת לדעת אהבתו וחמלתו יתברך את עמו ואת נחלתו כל הימים וביותר בפלאה אהבתו עמנו בימי הדין האלה ובכן בהתעורר הירחה והאהבה הזאת הכון לקראת אלהיך להתפלל תפלת שחרית בפחד ובחלחלה ובכבוד ואנקה כי היא היתה לראש פינה בתפלת הימים האחרונים האלה ואמרו בזוהר ויחי כל בר נש דאוסיף דאתין קמיה דקב"ה אף על גב דאתבז עליה עונש אתקרע ולא יכיל למלטאה וכו' כמו שהארכנו פרק ז' דיום הכפורים. וכתבנו שם דאף למ"ש בזוהר ויחי אל פולחנא דגלות דקא נעי ב"כ למפלח קמיה דקב"ה בשמחה וברננה וכו' שמחה בנפרא ורננה ברעם וכתב מוריו האר"י ז"ל מדקאמר שמחה בנפרא אכלין שאין לבבות כתבל שחרי כך בתבל אמחה אגרבי.

מכל

מכל מקום המנו דוקא בשאר הימים אבל בראש השנה ויום הכפורים דיומי דינא נינהו ערב ובקר שון. וכן כתב מהרח"ו ז"ל מודי זנה"ה היה נוסב לבכות בתפלת ראש השנה ויום הכפורים ע"כ ולא פלג לן להדיב כי אף כי בשאר הימים אין בכי בתפלת הבקר הנה הימים האלה נזכרים ונעשים לשוב כל אדם מדרכו הרעה בתשובה ונעקה ובכיה ואין חילוק בין ערב לבקר. ואמר הרב ז"ל כי מי שרגיל לבכות ולבו רק בשאר הימים ואינו בוכה בתפלות הימים האלה הוא הוראה כי אין נשמתו טובה ושלימ' גם אמר כי מי שבוכה אז מעצמו ומתעורר בבכיה גדולה. בידוע כי בעת ההיא ינשו אז ידברו בדינו בבית דין של מעלה וכפשו מרגשת ועל כן בלה שיו הבכיה. ובכן יכוין כי בתפלה ההיא יתוקנו ויעלו שאר התפלו' התפלות של שחרית לותם אשר לא כיון בהם ינאחזו בתפלת היום כמו שכתבנו בתפלת שחרית. ועל כי כוונת התפלות הימים האלה וכוונת תקיעת שופר ומה נעשה בם עמוקות ונעלמות ולא כל מוחא סביל דא ובני עליה הנם מוטטים. על כן אעתיק אליך נוסח תפל' אחת מועתקת מחסידים הראשונים כדי לאומרה קודם תפלתך היום וכלול בה כל התפלות שתתפלל היום וכל המצות ותקיעת שופר שתעשה ולגרף תפלתך עם היודעים והמכוונים אז תואלה:

רבש"ע עבר אמתו ולא בינת אדם לנו ואין בנו כח להשיב ולבוין מעלתך וגדולתך ונורף שמותיך הקדושי' וכוונת כל תפלה ותפלה לפי אמנה וכוונת כל ברכה וברכה שבתוך כל תפלה לפי אמנה וכוונת כל ברכה וברכה שבתוך כל תפלה וכל היחודים וזווג המדות העליונות הבאים על ידי התפלות והברכו' ובניית אמני' והכונה שעל ידי מעשה המצו' לכן יהי רצון מלפניך ה' אלהי ואלהי אבותי אב הרחמן ירחם אל עבדיך פעלך ויהא חשוב ומרוצה תפלת שחרית ומוסף ומנחה ובריבית שתתפלל לפניך היום וכל מעשה המצות וכפרט מצות תקיעת שופר שמעת קול שופר שנעשה היום כאילו נתכוון בכל גדולי שמות הקדושי' הכלולים מתוך התפלות היום ומעשה המצות ותקיעת שופר שמעת קול שופר שנעשה היום ובכל היחודים וזווגי מדות הקדושות העליונות הרחוקי' לבא על ידי תפלתנו ועל ידי עניית אמנים. ותגרף מחשבתנו הטובה דרך כלל למעשה פרטיות לכל ברכה וכל שם ושם בפני עצמו בתפלתינו ויעלו לפניך להיות עטר' לראשך עם שאר תפלו' ומעשה מצו' תקיע' שופר בגיך היודעי' והמכוונים כל כוונת שמותיך הקדושים המעלים יחוד וזווג מדות העליונות וקדושה מעלה ואף שאר התפלות אשר גדחו מחוסר כוונתינו בהן בשאר הימים המה יעלו היום עם תפלתנו ותענה עתרתנו ועתר' עמך בית ישראל היום ברחמי' אכל' יהיו לרצון אמרי פי והגיון לבי לפניך ה' צורי וגואלי ויהי נועם ה' וכו':

וכתב

וכתב הר"ם קדוורו ז"ל שחסידי' הראשונים היו שוהין שעה אחת קודם תפלה להתבודד בברכותיו ית' להמשיך לבם אל הכוונה מן השעם שכתבנו לעיל בשם התקוני דמלן דמשתמע קליה בין כלו רזין' בין בגלותא בלא דחילו מיד ויסמע ה' ויחר אפו. וע"י שיתבודד בברכותיו יתברך שמו יבא אל הירא' וכתב כי לכן טוב לומר תפלת אליהו הנזכר בריש התקוני קודם כל תפלה. ותוסיף בכוונת' היום שאם נתחייב בב"ד של מעלה להכתה בשבט רשעים כי הסכימו עליו לחובה. פנה על ידי הזכרת שוד הספירה וכל החנינות העליון אשר גם המה נתנו חלקם בבריאת האדם כמ"ש בזהר חדש בנין דינ' עשה לפעמך וכו' ויספיב אור הרחמי לבטל כל הדינים וכל גזרות קשות ורעות מעליו. ועל כן אף מי שלא נהג כן בשאר הימים בתכל' הימים החלה לא יעבור מלאומרה:

ואחר כך יסדר בדר הזמירות עם הנבור כי גם המה סגולת' לזמר ולבר כל מיני מפקיתים הבאי' לקטרג על תפלתנו ולשון ומירות מלשון ואת כרמך לא תזמיר. וע"ז קראתי תגר עם כמה בני אדם אשר כמשא כבד יכבד מהם לומר הזמירות עם הנבור ולהתנהל לאט לאט עמהם ומן המשכילים יכשלו להכיא אל בית תפלתם ספרי תבונתם להתכבד נגד זקני עמם בקרב עדתם ויתר הנם יסבלו לומר קביעותם שם לפנות להם העתים אחר התפלה לערוך שיחתם ומוב אחר בדר ליחודם יאמרו הזמירות ביחיד. וכן לא יעשה כי אחר שסדר הזמירות לזמר ערבים וקונים מן הבדם כאמו' אין ראוי גם בשאר הימים לפרוש מן הנבור ולאומר ביחי' שמא יבא לידי סכנה אבל רבים רואים ואינן נזוקין וכ"ש ביום ר"ה אשר רבו כמו רבו המקטרגים בחימה עזה ובא להכריתם. ואמרו בזהר בשלח ויהי היו' ומה רד"ה הוא וכו' דכתיב בשומנית יתאמר בתוך עמי אנכי ישבת לא בעינא לאתקא נרמי מבלל דסגיאין דבשבת דרינא תליא לא יתפר' בר נש בלחודוי דלא יקטרגון עליה יבו' ע"כ וכן ענין הענקה כתקנה בזמירו' לומר כי אברהם מר' החסד הוא עוקד למאריהון דרינין פחד יצחק וכמי כן נריך לבוין בשיאת' ושעקד את יצחק בנו בכל יום ויום ובייתר בתפל' הימים האלה שמר"ה ועד יו"הכ שיעקור הקב"ה כל המקטרגים על ישראל מלמעלה כמו שהיה בשע' הנקיד שאברהם עוקד את יצחק מלמטה הכ"ה היה עוקד לכל השרים מלמעל'. ומי זה יערב אל לבו לבא לנגדם ולהתרי' עליהם היה לבדו ואין עוזר לו וכפרש כשני פר' התמיד ומעשה הקרבנות אשר הרבה מהפוסקים הזהיר לקרותה עם הנבור שהיא במקום קרבן התמיד שהיה קרב בנבור ו"ל לאומרם מעומד הזמיר הקרבנות דכתיב לעמוד ולשרת. ואם בשאר הימים לא נזהר בהמה הנה בקרב הימים האלה ראוי לנהוג בהם כדת הקרבנות ממש לבטל את

את הדין מעליהם כמ"ש במדרש הנעלם פרשת וירא ז"ל מ"ר כרוספדאי בחי מלן דמדבר בפומיה בבתי כנסיות ובתי מדרשו' ענינא דקרבנייא ותקרובתא ויסין בהו מרי' כרותה סיא דחילון מלאכיא דמדבריא חובאה לאבאם לי' דלא יכלין למיעבד ליה חלא טיבו ומלן חכא פרשתא דא חכא דחמר והכה ב' אנשים נבחי' עלא עלוי לעייכא בדעיה כיון דחמא כך מה כתיב וימהר אברהם האהלה מהו האהלה בית המקדש ומהו אומר מהרי שלשה כאים ענין הקרבן ונשמתא מכוונת בהו הה"ד ואל הבקר רץ הבקר כי דין כיחא להו ולא יכלין לקטרגא ע"כ הנה כי הקרבנות גם המה הם לבטל את המקטרגים וע"כ הם נריכים להתקר' עם הנבור דנפיש זכותייהו להבנוע את הדין וכן בפסוק ושחט אותו על יתך המזבח נפוכה. אמרו שיש לבוין שבשון הוא מקום הדין כמ"ש מבפון תפתח הרבה ושיחה שחט ונכנע לפני ה' מדת הרחמים. ולכן אז"ל שכל האומר פסוק זה ומכוין בו הב"ה זוכר עקידת יצחק. לפי כי הכוונה בו הוא כעין מעשה העקדה כי יצחק שחוט דין נעקד על ידי אברה' שהוא חבר כאמור. וכן ענין הקטיר' כמה האריכו בזוהר ויקהל בכח סגולתו לבטל כל סטרין בבודא. סוף דבר גדול כח הזמירות מכח התפלה ענמה בימים האלה מבשאר הימים להבן ענינו מיד מבקשי רעתנו. ואשר לא טוב עם היחיד הפוך מן הנבור לאומר' הוא יחיד בשאר הימים בחנים ובמדברים ובל מכן וק"ל שלא יעשה כן בקרב הימים האלה אשר נרים נורדי' מבומ כדבורים ואין להתרים לנגדם האדם היחיד. ומה שונו ומה יופיו מנהג אשכנז שלא לומר פסוקי דזמרה רק בשבתים שזה לומר פ' אחד וזה לומר פסוק אחר מטעם שים שבנים כדבר אבל שנים רואים ואינן נזוקים.

והאיש אשר נגע אל' בלבו אף כי בשאר הימי' לא נהר הנה אלה הימים אזור בנבר חלציו להשכים לב"הכ לומר הזמירות עם הנבור ויתנהל לאט לאט עמהם בחוב עם הדרת מלך מלבו של עולם' ויומ' נדקה ובבוד הן מנד התפלה ענמה אשר תתוסף מנות יתירה במצוותיו מצות דעבדת את ה' ובריעבו לבף וכו' והן מנד כי התפלה תקנה כנגד הקרבן ויבא זכאי ברבו על ידי מעשה הקרבן ובלבד שם יפרוש מן הנבור בשבר הקרבנות כאמור והן כל אלה יהיה לתועלת לעת תקיע' שופר וכמ"ש חז"ל מ"ר שבחם בשם ריב"ל בפ"ר שבסגרחם לפה אין ישראל תוקעין בתפלה ראשונה אלא בתפלת המוספים כדי שיהו ממיים מלאים מצוות ע"כ. ואם לא יהנה בשבר בכוב' תפלתו והתחברו עם הנבור בשבת' הקרבן הקרב בנבור אשר לעומתו מתקנה התפלה אים המנוה אשר פעל ועשה להוסיף על זכותיו בתפלה אשר בזאת כי נרחה הקרא לה ח"ו ואולם לא נאמרו דברים הללו רק בשהנבור עהנים בשורה להתנהל לאישם לא בשיבאין

אדיק

מדרך ה׳ והרגים ילקו דשופים לומר פסוקי׳ דזמר׳ בחפזון גדול כשותה על הגחלי׳ כלון מכון כי לא ערוך טפי שלא יהפוך להתחבר עמהם ויבחר הרע במישוטו והוא כאחד כי יכון היטב במיתון לא בחפזון להשכיל מכמה שפתיו ערוך חפי מרבים לאסר לתם יען כי הקולא פסוקי דזמר׳ במהירות וכמרוצה מועל ומפגל בקדשי שבחי המקום ושעה תבא עליהם ח״ו כאסר הארכנו בזה בכמה מקומות. ואם המה עושים ככה מפני כי היום מאריכים בתפלה ובפיוטים וע״כ המה רמים: מי יתן שזה דבר שלו יתפלגו אותר אלא תפלה לבדה מה שקבעו חכמי׳ ובכוונ׳ וכמיתין בלתי הפסק ביניהם בפיוטים שלא מענין הברכו׳ ובפרט בימות החול יש טרודים במחייתם ומתמהרים בסדר תפל׳ אלמי בגמת הגדולה כדי לומר סדר תחינו׳ ותפלו׳ ופסוקים אחר תפלתם ועושים את העיקר טפל ואת הטפל עיקר ומי כיקש אות מדם רמוס שבחים ותפלו׳ המוסרים כיד ים פאלמי כנס׳ הגדול׳ ומקובע שסבעו חכמי התלמוד אסר תקנים על פי ידיעת הסמות המזוכים לפעולת התפלה לומר פיוטי׳ שסידרו האחרונים אסר לא האיר עליהם עדיין סוד התפלה ולא ידעו חומר שבה שלא להפסיק בין הדבקים כי הכל מיד ה׳ השכיל על פי חוזיו יחדיו ידובקו ואין לזרים אתם שלא לבלבל סדר היכלו׳ של מעלה

כנז׳ כזה״ד וכתבתיו לעיל:

ואנכי שמעתי שהרב מהר״ר הכהן ז״ל שאסר יצק מים על ידי מהרי״ו ז״ל לא היה אומר סד׳ המזמורים דאנו נדיקים כי״ט ור״ה ויו״ה כי אמר אין בהם צורך ולא תועלת מוסף לענין התפלה והרבה המה שלא כענין כי אין הסדר של המזמורים האלה בכל ימים טובים רק בסדר של שבת והשע׳ של אות המזמורי׳ מפורש בזוהר

פרש׳ תרומה וכדברי האר״ז ז״ל הה.

ואף כי ראינו רבים וכבדים אסר בא בסוד ה׳ לויתן דחש וסידרום גם כי״ט ור״ה ויו״הכ מ״מ הכו דלא להוסיף עליהם כי אין לנו שלא המקבע והסדר שסידרו הם ואם מתת עבדת על כל תוסיף ואם אינה דברי׳ הוסיף וגרע מורינו הרב ז״ל הכל מיד ה׳ עלינו השכיל ע״י שאהו ז״ל וכל יקר ראתה עינו. ועל זה כתוכחתי על אים אחד חכם בעיניו כי קרא תגר על אחד מהחברים שהיה אומר מזמור ה׳ עד יו״הכ כין יכתבה לזכר מזמו׳ ממעמקי קראתיך ה׳ כמנהג הדב זלה״ה לכוין בעמקים המתעוררים כי׳ ימים שו אסר בכל יום משו״ מתעורר עומק אחד והם הי׳ עמקים הנזכרי׳ בפר יצירה כנודע: והוא פער פיו לבלי יתק לפיו מלעני׳ במלאך ה׳ לאמר שו תפמו שו מדעתכ׳ להפסיק בין יתבה לזכר. והוא הקהתי את שיניו לאחר לו שתקותיך יפה מדבורך הן תבושו ותכלמו אתם אסר לא חפצתם להפסיק בפיוטים אסר לא מענין הברכות שלא זכר אסר אין לכם על מה שתמהו אתם מערערים

על מזמור אחר שסדרו קבוע בימים האלה בעת הקדש אסר כין יתבה לזכר. כמ״ש הר״ז ז״ל והוא מענין התפל׳ עצמה: והמערער אינו אלא תועה מדרך ה׳ ומהרי״ק ז״ל בסק סימן פ״ח ז״ל יש מקומות שמפסיקים בברכות ק״ש לומר פיוטים וכוון למקום מלאומרם מעוס דהוי הפסק אלא הרמ״א כתב דאף באותם המקומות שכבר נהגו לאומרם המקל לא הפסיד. ואם שמעתם באומרים על אחר שהתחיל לבטל מלומר קדי״כן בקהלו ולא הגלים שנתו. זה היה באשכנז שפיוטיהם סידר ר״א הקלרי כדשב״י שנתקנו על דרך האמת בשדשי התפלה ולא בפיוטים אלו שלא נגעו ולא פגעו בה וכן מי שבא לאוש לא יבטל מלאומר לאלוטין כי סוף סוף גם מחברי הפיוטי׳ שלנו רובי ישראל היו אסר מעול׳ אנשי שם ואין ראוי לזלזל בהן אלא יסדרם אחר התפלה וכזה אין פחד ואין מלמכו׳ את הקהל מלאומרם אחר התפלה. וכן אמרתי את קהל עדתו ובחר ה׳ לא אוכה אלי דבה ולא תאוה כי ה׳ יראה לבב ולא יעשוקן נפש חכם ומיכה נמי כי אין להקפיד להכניס את הקהל להוסיף ולומר מזמור ממעמקים בחוב עם הדרת מלך כאומה וכיראה כי אף כי אין כולם ירעו לכוין לעורר דבר מכל מקום חזקה שליח עושה שליחותו ופנה למעלה ועשה פרי לעורר העמקים דבר יום כיום מר״ה עד יו״הכ. וכן נכון הדבר מעם השלים לעורר עליהם את הרחמים והסליחות כי מפי עליון מיריהו הקרוש האר״י זלה״ה נאמרו הדברים בלי שום חשש דבר אחר אסר הוא תמיד מזהיר הרבה שלא להוסיף ולא לגרוע בסדר התפלה אלא תשמעון לומר המזמור ההוא בעשרה ימים אלה אף כאין מכין סודו רק יוכ׳ לכוין העמקים הנזכרים בספר יצירה דבר יום ביומו. ולמען אל תטעה בסדרן כאסר נכתב בספרים בשלא כסידרן אתרכה לעיניך סידרם:

יום ר״ה עומק ראשית: **יום** כ׳ עומק ראשית

יום ג׳ עומק אחרית: **יום** ד׳ עומק טוב ועומק רע. **יום** ה׳ עומק דחש. **יום** ו׳ עומק כפון. **יום** ז׳ עומק מדורו. **יום** ח׳ עומק רוש ועומק תחית. **יום** ט׳ עומק מערב. וכן יום י׳ עומק מערב. ושעם הסדר הזה הוא מסודר בענם לבחים בסוד ה׳ וידועים רק הכמ״ל בשמים מיום ליום אסר לעומת הכהיר תעור העומק ההוא ומי כסוד עניניו ומי כחכמיו הגול כמורע ואחרי הלים אסר יהגה ענמו בדרך מנהגי רבינו זלה״ה לבל יפטר ענמו לומר אין זה מן החיוב ופוטרני ממנו כי כבר אמרו חכמים כי הוא תפל לעשות שהיה נשוי בת מלכים אע״פ שמאכיל כל מעדני עול׳ אינו יוצא ידי חובה לפי שהיא בת מלכים כך כל מה שבושה האדם עם נפשו אינו יוצא ידי חובה כי היא מלמעלה וכבר הארכתי בפרש זה כמ״ל. ואף כי לא יהגה כמנהגי הרב זלה״ה ביתר

הימים הנה בימי החלה ובזמן הזה אחרון כהם אף אם לא
ינהגו כן אלא באלו הימי בלבד ולא יהגו אח"כ בחסידות
ההוא כי הנם הימים החלה נזכרי ונכפי מר"ה עד יו"כ
ואל תלך יושב על כסא רחמים ומתנהג בחסידות ואם
הבנים רבה חיי רחמיכיא נקראת חסידה ברחמים כיתה
כדפי בזוהר פרשת וינא ומן הדין גם אנחנו נעשה
לבוותנו להתנהג במדת החסידה ולהתעופף תחת כנפי
החסידה אשר כנלה נחים בנים • אף כי לא יהגו כן אחר
הימים החלה שהזמן גרמא בגזר ובחותה מדה יהגו
עמו בשמים ממעל להתנהג בחסידות וכן בענין הכוונות
לבחים בסוד ה' אשר הרבה נהמה מתרשלים את יהיה
מלכיין כתפלת ובחתן בדרך הפשטה. הנה בקרב הימי
הנוראים הללה החלש והאר נ"ר אני לאחוז בנבל חלבו
לקראת אביו מלכנו כי בה לשמים האדון לבין לפי הש"
שבלו בסוד בחנת התפלה לבם לת הדינין תקיעין ולעור
את הרחמים בנודע. ולמען זכות אחיך הסדר לפניך
כוונת הברכות ר"ה וי"כ בקיצור לתתילים בחכמה.

ברכה א' מגן אברהם יכוין הש בפתח
יהוה ברכה ב' מחיה המתים יכוין
הויה **יהוה** ברכה ג' המלך הקדוש בניקוד
מגנא האותיות **יהוה** ברכה ד'
מקדש ישראל ויום הזכרון. **ליל** ... ה' יכוין אותה
בניקוד **יהוה** ובגיל ב' בניקוד ... **יהוה**
ברכה מחזיר שכינתו בניקוד ...
יהוה ברכה ו' הטוב בניקוד קטון. **יהוה**
ברכה ז' המברך את עמו בשלום ...
יהוה ובכל ימים בתפלת שחרית יכוין בראשיתות כמו
בערבית רק יוסיף בברכה ח' שדי והויה בניקוד כזה
יה ה ובברכה ט' **אברהם** והויה בניקוד הנזכר
ובברכה ג' כי"ז והויה הנזכר.

וברכה ד' נתה בשחרית יכוין הויה בניקוד
פירוש יהוהוהוה וכן בשחרית יום ב'.
ובברכה ה' יכוין השתפ"ל והויה הנ"ל ובברכה ו' **בם**
ובברכה ז' **במובן** והויה הנ"ל. ובתפלת מוסף
יכוין בסדר הזה ובברכת שומע קול תרועת עמו ישראל
יכוין בשם ה' בניקוד נירי זה תחת זה **יהוה** ובשם
ב' בניקוד נכאו' עם הוים בניקוד נירי גם ... כן.
וסדר ברכות יו"כ בערבי ברכה א' בניקוד זה **יהוה**
ברכה שניה בנרי **יהוה** ברכה ג' במוגה
האותיות כר"ה ... ובברכת מלך מוחל וסולח.
יהוה ובשחרית כזה **יהוה** ובמוסף יהוה
בשורק ובמנחה ... **יהוה**
ובנעילה **יהוה** ומה הברכו כר"ה: ...
ונתנו ... דשת החכם בנקל יכיבו סוד הנקודים
הנה בסדר המדרגות העליונות הנעשות בענין התפל'
ובזכיר

ובזכיר המכין את הש"ם בכוונת מקדיש מבחב ומצורר
למעלה הפרשים העליונים כפין הקובע שלשלת ח' ראשה
ח' במקום ח' ראש הכ' במקום אחר כי אם פי שיהיה
המקום ההוא רחוק בעמק אר ראש השלשל שבידו מבעבע
כל השלשלת אם פי שתהיה גדולה כל מה שאפשר להיות.
וכן ענין הכוונה בסין אדם פה למטה מבורר מלמעלה בר
לתגלה מצלה לעורר הרחמים והסליחות ואחרי אנים
יעשה זאת לעורר הרחמים על ידו ועל מעלו אלהים:

ובעת עומד להתפלל יוסף חרדה על חרדתו
ודומה על אמתו ויזכור שהוא עומד לפני
מלך כל העולמות כי הוא שורש כל הפרשים וכו עומד שורש
חיי נפמתו ומתפשם מלחשוב בדבר אחר אלא במה שהוא
מדבר לפניו וזה בכל ימים ק"ו בהיום הזה להוציא דבר
לפני האלהים בלא לב ולב חלול כמ"ש בזוהר דשלח דאתי
לאפתי למאריה בלבא רחיקא נרים לאסתלקא מצלתא
עד לא מטן יומוי כיומא דאילנא אתגבר בעלמא לאתגבר
דינא בגזר בסוף פ' ויצא ולכן זאת יתן אל לבו לכוין
בקרב הימים האלה ביותר מאחר הימים הן בלמוד הן
בתפלתו לכוין אל נוכח פני ה' ואל יתערב זר מתחבתו
ואחרי בזוהר אחרי מות תנא על ב' מילין מתבבבי ישראל
בבלות וכו' ועל דמהדרי לגבייהו מן שכינתא ופירשו
המפרשים הוא הפוסק רברי תורה ותפלה נדברים בעלים
כי אז פניו נגד השכינה כמ"ש אפכי כמים לבך נוכח כמו
ה' והלומד ומתפלל ובאמצע פוסק ומחזיר פניו להסתכל
כאן וכאן בנוכחי עצמו הוא מונע בכבוד השכינה וכל שכן
אם הוא בתפלת ח' ובבר בתבנו לעיל בשם הזוה"ר דדיבור
קדמאה כיומא דר"ה על דבבוד קבלת לשכינה ולפיכך
הבעל בשם יחוס על זה מאד להתקדש בכוונתו משם פני
ה' ויכוין לקראת אלהיו בבבי ובתחמנים על ימי חיי תבלו
לבל יכרת כמיבש ומיו על חטאתו ואשמתו והוא עדין לא
הגלים חזקו כי לא יושב כי אם בחוב הימים יעבלמו כמו
שכתבנו בפרקים לעיל ואף גם כי לפ נמים כד אתעבר
מד"ק בעלמא אדחי נברא עקמי נברא. כמ"ש בזוהר
וילך על פסוק ויש נספה בלא משפט ת"ח והוא אתת דכל
רוחין דנפקין מלעיל דב"ן נפקי ומתפרשן ולזמנין תפוק
נשמתא דנוקבא עד לא נפקת דדבר דשוא בר זונה וכל
זמנין דכורא לא משא ומניה לא ואחוזא בהדיה נוקבא
ואתי אחרא ואתנסיב בהדה כיון דמשא ומניה דהאי זונא
כד אתבר נדק כבלמא לתפקד על חובי בלמא כמים ליה
להאי אחרא דהוה נסיב בהדה ואתי אחרא ונסיב לה ועל
דא כתיב ויש נספה בלא משפט דאתכנים בהדוא זמנא
עד לא מטן יומוי וכו' ובגין כך בעי בר נש למבבי רחמי
דלא יתדחי מקמי אחרא עד כאן ומזה לבבר כי תהי זאת
מבלל כוונתו ביום הרמון האלה בתפלותיו על החיים ועל
המלוס לבלתי ידח מתנו מדת ח' כאמור כי עת רמון היא

מאד

מאחר לאחר מי לא כפקר כרשים ס"ה ככל לאחר יעכור עלו
ומה טוב מאחר כי יקרים תפלתו וכוונתו גם על זאת טרם
יפקד כדין להפקד מעשהו ח"ו ויעיל גם כן כתתו זאת
לאת לבבו כעת עומדו כתפל' לפתח סגור לבבו ותאחז זו
תלבות ומורא עולם על ראשו לשפוך שיחה לדרוש עליתה
בלב נשבר ונדכה ולטוב מעבירו' שבידו ויבר לאותו בח"ר
כחרטה גמורה ושב ורפא לו. ואף גם בחזרת העמידה
יעמוד זיכון לת לבבו לקראת אלהי בחומה וכירא' ובפרו
פתוח בידו לשמוע אל הנה ואל התפל' מפי הפליח לבור
אלא יפרח על ימין אז על שמאל כי בדול הייחוד הנעשה
בחזרת התפלה והנעשה בתפלה בלחש כנודע כי הוא
בסוד מחברת השכית והיה המשכן לאחד דכה חוברות
אשה אל אחותה.

והטעם הוא לפי שעונה אמן בכל ברכה ראמן
עולה כמנין כ' שמ' ואהבה' כהי מה שאין
ייחוד זה כשאדם מתפלל בלחש שהר"י הוא מזכיר את ה'
בכנוי אדני ואע"פ שיהיה כוונתו כיה"ה מכל מקום אין
שם שמות משו לבות באחד אבל באמן הוא רמז כב' שמות
המת ייחדו' באחד ולפיכך הוא ייחוד משוב כמ"ש המקובלי
יכתבנו זה להודיע לבני אדם אשר המכשלה הזאת תחת
ידם להפסיק בדבר בחזרת התפלה כי המה מפרידים
הייחוד כי לא יאות להיות שם דבור אחד אלתי קול האמן
המורה הייחו' ואפי' לעשוק בדברי תור' אסור כי אין לערב
תקון בתקון כי לבל ח' זמן בפני עצמו. אלא יחד לבוין
את לבו לענות אמן בכל ברכה וברכה ותהיה אזנו
קשובו' למה שהשליח בבור מוציא מפיו לבוין באיזה ברכה
ואיזה שבח הוא עונה אמן לבלתי ייתמו בגיו הם ושלוש
בהיותו עונה אמן יתומה ויתן עיניו לעשה ולבו לעבלה
כמו בתפלתו בלחש ממש.

ובבר נוחו קמאי דקמאי על רבים מעמי הארץ
אשר זה דרכם בסל לנו בחזרת התפלה
להריס קול ברא"ה ותבקע הארץ לקולם לאמר עם הש"ץ
חזרת התפלה ומניחים שם שמים לבטלה להזכיר את
השמות שבתוך התפלה אחר שבבר התפלנו וגם כמה
דברים דמייבי לשליח בבור בלבד והמה שנו לחדי' בקול
גדול לומר פ"מהם כמו אחילה וכמו היה עם פעיות וכו'
ולא עוד אלא כי כל הקהל' המה ומבלבלי' כוב' השומעים
והמכיוני' וכן לא יעשה האיש הירא כי אם לשתוק ולשמוע.
מפי שליח בבור וקולו לא ישמע לא ניח דבר לפני השאים'
ושוא קולו יבנה אישון עינו לענות אמן בקול גדול לקרוא
גזר דינו לא כמו הבוערים בעם המריעים בקול גדול
בחזרת התפלה ומקלים בעניית אמן בקדישי' ואין קול
ואין עונה ואין קשב ובבר הארבו בתוכח' זו לעיל ובפרקי'
הבאים ביום הכפורים בס"ד. ואחר חזרת התפלה
אומרים אבינו מלכנו וכו אשר בתיסד מפי רבי עקיבא

ע"ה

ע"ה כדאיתא בפ"ג דתענית בר"ח סב ד' י"ב תענית
על הגבור ולא ירדו גשמים וכו' ירד ר' עקיבא אחריו ואמר
אבינו מלכנו אבינו אתה וכו' ומיד נענה והוא מיוסד בנגד
ברכות אמצעיות של י"ח כמו שאמרו המפרשים אבן יחד
כל אדם שלא לומר אבינו מלכנו חטאנו לפניך בר"ה שאין
אומרים ואני בראש השנה בנז' כזהר ונתבאר לקמן.
ורבים יחבשו ללמוד מכאן שלא לה זכיר עון וחטא בר"ה
ועל פי זה הגיהו בקנת פיוטים של ר"ה שמזכר בהם עון
וחטא שלא לאומרם. ושגו בראשה דלא ע"ר ר"ה מפנת
שאין אומרים ודאי ולא באמר לה זכיר חטא עון ולא אמרו
שלא להזכיר שלא שלא לומר בנוסח וידוי כמו חטאתי עוותי
וכו' ומשול ושלא. ואף אם להיות ר"ה יומא' דדינא ואמיר
טפי מסבת שלא לעורר עליהו עוברים. נאמיר כדבר שים
להם זמן קבוע אבל דברים שאין להם זמן קבוע כמו שאנו
אומרים בזמירות יהי רצון מלפניך שתמחול לנו את כל
חטאתנו וכו' וכיוצא אין בזה הקפדה אם יאמרו אותו בשב'
ויום טוב וד"ה.

ונבון לבוין באומרו אבינו מלכנו בשם הוה ברוך
הוא אבינו **יהוה** בפתח. מלכנו
יהוה ועור כתב הרב שיבוין באבינו מלכנו
ד ד ד ד
קרע חוב גזר דינו לשם קר"ע שטן שע' יקר"ע
ח"ע גזר הדין. ובבית שהש"ץ אומר אבינו מלכנו כתבנו
בס' פרנסה ובלבלה יאמר תפלת הפרנסה בקצור. יהי
רצון מלפניך ה' אלהי ואלהי אבותי שתתן לי ולבתי וכל
המזוכי' על שלחני היום ובכל יום ויום מזונותיה' בכבוד
בזכות שמך הגדול דיקרמוס"ל הממונה על הפרנסה ע"כ
וכן בכל י' ימי תשובה ואין אומרים הלל בר"ה מטעם
האמור בגמרא דה' שעות ראשונו' יושב הקב"ה ודן ובשעת
הדין אין לומר שירה מפני אימת הדין. ולודעי חן הדבר
מבואר כי אשר נאמר הלל היא באשלמתא ונוסף שהוא
בסוד י"ה שהם חיבור דב"ן ובגלמו תשוב שלמות י"ב
מדות דרחמי הרמוזים אבל מן המנר קראתי יה כנז' בזוה'
וזה שאמרו בגמרא אפשר אני יושב על כסא דין וספרי
חיים וספרי מתים לפני נפתחים ושראל יאמרו שירה.
מכאן תוכחת מגולה לרבים מבני עמנו המקלים את
ראשם בתפלתם היום וקול נתנו בבית ה' כיום מועד
בשמחה ובנהלה ולא יבינו כי אשרו חכמים מאמר ההלל
מפני אימת הדין ואיה איפה חיתתם ואימת הדין עליהם
והמה פורקים עול מלכות שמים מעליהם ולא עוד אלא
שדברי ריבות ממשמעות ובאות בקרב הימים האלה יותר
מבזונתם בבית ה' וכל א' מתבשא לאמר אני אמלוך ויקח
עטרה לעצמו בבית שבנסת בכמה דברים אשר כמה
מהבמלים בחשך ילכו. ואומר נפשו ירחק מהם ומקרב
קהלתם העתידים עורר לויתן מחוש גזר דין חם ושלוש
בבר כתבתי מזה בפרקים הקודמים. ואחר כך יוציאו

ספר

ספר תורה ועת רצון היא להתחנן כל אדם בבכי ובתחנונים על עצמו ועל כל בית ישראל בעת פתיחת הארון. ואנכי תקנתי נוסח תפלה אחת לאומרה ביום ר"ה:

יהי רצון מלפניך יהוה אלהינו ואלהי אבותינו אלהי המעבר ..... אדון עוזנו צור משגבנו מגן ישענו משגב בעדנו פתח חמול ותרחם עלינו ויכבשו רחמיך את כעסיך וגלו רחמיך על מדותיך ותתנהג עמנו כ' אלהינו במדת החסד ובמדת הרחמים ותכנס לנו לפני מדת הדין ובטובך הגדול יסוב אדון אפך מעמך ומעיריך ומאדמתך ומנחלתך. ובהתאבר תורה שבכתב עם תורה שבעל פה שמלאו תחת לראשה ומשך בגדיתיו אליה. עוררה את גבורתך ולכה ליעוצתה לנו מכל המסבים והמקטרגים בני האלהים הסובבים את כסא כבודך היום ובכפם יקיפו עלינו להשטין עלינו חתום פיהם ואל ישטינו עלינו ה' כגבור יצא כאיש מלחמות יעיר קנאה ירוע אף יצרח על אויביו יתגבר:

ובשם שנעמד לפניך לדין אבינו הראשון היום וינא בדימוס בדינו והאריכת אפך עמי. כן ברחמיך הרבים חסד ואמת יקדמו פניך לאריך לאיר משפטנו שפטנו כצדקך ה' וזכרנו בזכרון טוב מלפניך זכרנו בפקודת ישועה ורחמים ובזכות ספר התורה בזכר ובכתב בספ"ר החיים השלום אורך ימים ושובר ובבור לעובדך באמת תמיד כל הימים. ואל תקחמו מהע"ה קודם זמנינו עד מלאת ימי שנותינו בהם שבעים שנה באופן שנוכל לתקן ולהשלים שלימות נפשותינו כרוב הימים ואל נא נמית ונשפה בלא משפט לכלתי ידח ממנו נדח אים מאת רעהו וגזור עלינו גזרות טובות וישועות ונחמות ובטל מעלינו כל גזרות קשות ורעות ודינו דגד"ק ונא נא ליעב עמך ליעב את משיחך ובגבורות יעב ומיאך גדול כבודו כישועתך הדר והדר תעוה עליו ונחם עליו רוח ה' רוח חכמה ובינה רוח דעת ויראת ה' ומלאה הארץ דעה את ה' להבין ולהשכיל במקי מדות תורתך. ולמלאה את ה' יראת הרוממות אמן יהיו לרצון אמרי תפלתי לך ה' וכו':

וקורין הה' פקד את שרה לפי שקבלו רז"ל שנפקדה שרה בר"ה וכן תמה גם כן היתה פקידתה בר"ה והילכך מפטירין בפקיד חנה ומה שאין אנו מתחילין התורה בר"ה שהוא יום הדת עולם כי בתפרי נכרא הגיל והיה ראוי לקרות בראשית העולם ואדם הראשון בר"ה. הרב פשוט ליודעי חן ובן כי בר"ה הוא יום הדין התפשטו הגבורות וסיכות מדת הרחמים כי הוא התפשטו החסדים כנודע ולכן ראוי לנו להתחיל את התורה אחר כמה להזכיר בראשית עולם שרצה ה' לברא אותו במדת הדין סוד ר"ה ואחר כך שתפו במדת הרחמים סוד סוכות כמ"ש

ביום עשות ה' אלהים ארץ ושמים. ולפי פשט הדבר גם זה הוא להטעות את השטן שלא ידע מתי יהיה ר"ה וכיון דנדחה הסיום והתחלה מיום ר"ה דאחרו עד כלות כל הי"ט כדי שלא יעסרכו להפסיק בפרשיות של היום טוב. ואחר קריאת התורה יכין כל איש עצמו לקייב מצות עשה תקיעת שופר ויוסף חרדה על חרדתו כי אע"פי שתקיעת שופר בר"ה גזרת הכתוב רמז יש בו כלומר עורו ישנים משנתכם ונרדמים הקיצו מתרדמתכם וחפשו במעשיכם וחזרו בתשובה וזכרת בוראכם וכן דרשו ז"ל תקעו בחדש שופר רבנן אמרין אמר הקב"ה חדשו מעשיכם ושפ"ר מעשיכם ואני מכסה עונותיכם כי שם השופר עצמו מרמז לומר שפרו מעשיכם ע"ד עורו ישנים שכתבנו וכן הוא אומר אם יתקע שופר בעיר ועם לא יחרדו אלו ישראל. ולכך נקרא יום תרועה כתורה ולא יום תקיעה להודות כי התרועה לפי שהיא עלה שרמז לאדם שמתחרט על חטאתיו ובוכה ומתאנח ומיילל עליהם ומודה ובוזב אותו ועל כן תרועה גדולה שבכולם ועל כן אמרה תורה יום תרועה יהיה לכם ואשר חכמים הגידו ח"ר אבהו למה תוקעים בשופר של איל אמר הקב"ה תקעו לפני בשופר של איל שאזכור לכם עקדתו של יצחק ומעלה אני עליכם כאילו עקדתם את עצמיכם עד כאן. והמשכיל יבין כי והלו עקידה זאת יורה על עקידת הע"ר ירים ורגלים ובימי ולבו לשמים עולה תמימה כאילו נתבטלו כל הרגשותיו ולא יהיה שום מחשבת פסול בלבו הן ביום ובין קומו לו בין חברו ושום שנאה לא יזכר ולא יפקד ולא יעלה על לב בעת ההיא כי אם להיותנו אבודה ח' כבני יעקב איש תם ולא כבני עשו שעברתם שמורה נצח ח' ואין יעורר לבאר של עשו לחול ולנגח. ואף גם זאת יעשה להתחרט בעת ההיא במעשה ידי הן בב זלה הן בשליחו יד הן ברגל אשר הלך בענת רשעים ובכן זו היא עקידתו לפני קונו בעת תקיעת שופר:

וזה שנעם רז"ל אשר אמרו שעשם השופר לערבב את השטן וכו' אשר השתא אתי ודאי מישיחא. וכולי כי לא יהיה נבער מדעת כל כך שיחשוב ששופר זה הוא שופר משיח וכי לא ידע שיום זה יום תרועה הוא אלא כי השטן יודע גם הוא שעיקר טעם השופר הוא להחריד לבני האדם שיזכרו ויעשו של ה' כנזכר ויודע השטן שהתשובה מקרבת את הגאולה לפיכך אומרת מות נפלה עליו לאמר אתי מישיחא וזה הוא השטנם אשר אמרו כי בעצם הוא בהיל ולא בהיל לפי כי בבר הוא לעמוד בחומה זו שאינם משגיחא לקול האות הראשון כי אזנם אטומה משמיע אך בעצם הב' בהיל ואמר ודאי אתי מישיחא כי יחשוב שנתנו לבם לאזהרה הב' ויעשו כתשובה שלמה ויבא מישיחא ויבולע המות לנצח ותהות המוכר והתשובה יעמוד כל אדם מבנין הבונר עצמו כי בא הנוזי ליקה קרן בל אל זכר לאילו בל

עחוק כי ממנו ירחה וכן יעשה שלא לחוס על גופו כלל כמו
שלא חס ינחק חלב נפשו וחלב בשרו אשר דרך זה נריך כל
בעל תשובה לנכת בו לפנות החומר ברבר המותות
וזעקתם וכיתר העניגים לפרוש מהבלי העולם ולהיות
נזיר אלהים קדוש הוא כמ"ש הרמב"ם בתשובה קדוש
ובזה הוא דומה לינחק שנת קדש בהר המוריה וכשעה
פולהתמימה כחילו הקריב כליל לה' ורמוז בו בחומרים
מקרן זה נריך להיות הזכרות בתוכו להזדות על נבורי
כח פועלי דברו ביומי הכחרות ומנותו להיות כפוף להוה'
כי הסכבעה הוא עיקר התשובה פיף עשיל פיף נפיק
ונעשו כעפר לכל תהיה ותר רמוזים אשר רמוז בה דורשי
רשומות הלא בספרתם.

ומי שעלה בנבורו מכו זאת אשר האריכו בה קדושי
תשרתי עליון בספרים ובפרט בספר הזהר
האריכו בסוד השופר מה הוא ומה נעשה בו אשר כל מי
שהוא תוקע יחייב לדעת פרטי סודותיהן של התקיעות
כמ"ש אחרי העם ידעו תרועה ובזוהר פרשת ויקרא ז"ל
אר"א חמינא לאבא ביומי ר"ה וז"הב דלא בעי למשמע
קלותא מכל בר נש אלא מי קמי עליה ג' ימין קוד' ברכאה
ליה וכל סכן בתקיעתא דשופר דלא מקבל תקיעות דבר
עם דלאו אינון חכים לתתקע ברזא דתקיעא עד כאן הנה
מבואר כי לא יאות לתת התפלות לא התקיעות לרקים
ופוחזים כמנהג דורות אחרונים אשר פרצי עמינו יבטלו
להעמיד חזן ותוקע מפשפחתו ומתקלקלו כל המעשים
ונתבלבלו הקולות וכך ה' כעכן לו מעבור תפלה עד
עקיף ה' ורא ומיר מקרבנו עליו הגלוה ויפאר עם
ודל ועם יודעי אלהיו יחזיקו. וכאשר שתוקע נריך לידע
ולכוין כן כל איש ישראל וכל עם הקהל עמם נריכין לכוין
בסוד השופר כמ"ש בזה אשרי העם יודעי תרועה אלא כתי'
שומעי תרועה אלא יודעי תרועה כגון חכיקיא דדיירין
בארעא קדישא איכון יודעי תרועה דזא דתרועה כמ"ד
תרועה בטעם ברזא מאן עמ"ל ביסודא דדיינין דזין עילאין
דמריהון למיפל קמיה לאתקשר ביה וכל איכון דידעי
דזין עילאין דתרועא יתקרבו לתיקון באור פנוי דק"ה ודא
אור קדמאה דגניז קב"ה לצדיקיא ועל דא אנטריך לתברא
דא ע"כ. הנה מפש בא"ה כי העיקר של התקיעה הוא
שידיעה לידע ולהשיב להיכן מגיע התעוררות השופר וה'
מתעורר ע"י יודעי תרועה שומעי ולא שומעי ומלת
תרועה נגזרה מלשון תרופה בטעם ברזל והכוונה לשבר
כח הדין ולהכניע המקטרגים והמשטינים: ולכן נריך כל
אדם להתבדל לדעת סוד התקיע להיות מודעי תרועה
ולא מטומעי תרועה אשר לא ידעו ולא ובינו מה המנוח
הזאת ומה טעם יש בה ומכולא הדבר לתתחילי בחכמת
לי שורש השופר הוא אם הכנים הנקדלת כיום הבה חיוה
דבלא וזה הוא שורש הדבר שישראל נריכין עתה ביו' הדין
לתקוע

לתקוע בשופר לעורר שופר התלוי הוא הבי"ה להפוך
הדין לרחמים לך בשופר בלבד ולא בקרן אחר שבל קרן
דמו אל מדת הדין ויכוח דמלכותא ואין לנו עסק בדין אחם
התעורר הרחמים להפוך ממשלת הדין לרחמים על ידי
התחנה ולכך אמר הכתוב יום תרועה יהיה לכם ר"ל
לכם ניתן התעוררות של מעלה שאתם תעוררו וזולת
התעוררות שלכם לא יהיה שום התעוררו למעלה: והבחר
בזה לפי שהבינים שהוא סוד השופר הנדול מסתלקת
למעלה ומסתדרת את עצמה מלהמיך ולהשפיע אל הבנים
שהם שם קנות הבנין ואז הגבורה פחד יצחק מתחזק
להתעורר בדין הקשה ומכין את עצמו לדון העולם ועל
פן נריכים אז להתעורר פה למטה בשופר ולחזור בתשוב'
עליונה שזה הוא סוד תשובה תשוב ה' ל"ל להשיב ה' עליו'
סוד הבינה על הבנים שם קנות הבנין וגם לתקון בשופ'
לעורר אותה כנזכר.

ובשי' תשרת תקיעה אחת לעורר החסד מדת
אברה שהוא קול פשוט חבר ורחמים פשוטי'
והתעוררות לתקון הכללא כשא של רחמים ופוקדין עליו
ברחמים אב הרחמים ואם על בנים כמו שכתוב בזוהר.
ושברים הוא לשבר תוקף הדין שבנ בורה פחד יצחק
ולהמתיקו כמד' החסד לאברהם. **ותרועה** הוא לעור'
את"ת מדת הרחמי' המעורב חסד דין יחד כי אחר שנכבש
הגבורה שהוא הדין והחסד הולך וגובר נריך להם הכרע'
והוא את"ת מדת יעקב להכרע ביניהם להעמיד העולם
בקו הרחמים שהוא קו המעורב. והתחנה זו מתעטר
את"ת בבחינתו העליונה בסוד הדעת כנזכר בזוהר ואז
הדין הוא כפוף בחמצב דהיינו לאברהם מצד ימין את"ת
ויעקב מצד אחר ויכתף בחמר' ואז החסד והרחמי' מאירי'
לסמירות את חתונות והרצון מצד בעול': ותקיע אחרונה
הוא כדי לעורר הרחמים בתחלה וסוף.

ותש"ת הוא בסומה אחר' כי בתקיעה הראשונ'
מתעור' החס' ואנו מסתכי' אותו ממקום
העלון אל המלכות למתק הדין שבה.

ושברים לשבר תוקף הדין שבמלכות בית דין
של מט' ולהמתיקו במד' החס' לאברה'.

ותקיעה אחר שנכנע כחות הדין של מטה על
ידי התגברות מדת אברהם בתוכה
אז בתקיעה אחת אחרונה עולה התעוררה אל את"ת מד'
יעקב להמתיק אותו מבחינתו העליונה למטה ל המלכות
ואז מדת הדין הרפה שבמלכות עומד' בחמצב בין חסד
לת"ת ואז פני הרחמים מאירים למעלה ולמטה ולבל נר
כראוי ותל"ת הוא ליסוד הלבות עליונים אל מקומן כי
אחר שסידרם כ' סדרי כל אחד מתקיע"ה שברים תרוע"ה
כדי להכניע כח הגבורה למעלה וכח דינא דמלכותא
למטה כנזכר אז אנו נריכים לסדר סידור ג' תר"ת שעל

ידי

ידי זה מתייסדים מדות העליונות על מכונם ולהיו פחד
עחק ממדתו הגבורה כלול בין החסד והרחמים הגרמוים
כב׳ תקיעות אלו של תר״ת והגבורה עתה בסי׳ זה הוא
בסוד התרועה אשר היא יוצאת עתה בין חסד לת״ת
ונסבת התייסדות זה גרמו הגבורה עתה בתרועה שהו׳
הכנעת דין הדפה כי איננה בגבורתה כמתחלה אחר
שכבר נכנעה תוקף דינה כב׳ סימנים הראשונים כחמור
וכבן ע״י התייסדות זה מתתבר הבינה הסופר הגדול אם
על בנים ומוציא קול שהוא שפע וברכה בכל העולמות
וכשחות הדין מוסלבים מלין חסד עליהן ומתהפך הכל
לרחמים. זהו קיצור כוונת התקיעות מה שאוכלתי לקבר
למתחילים בחכמה והן הן פשטי דברי הזהר פר׳ אמור
בדף קדמאה בדרש תנוינא וכו׳ ע״ש. וזכאה חולקהון
דישראל דידעין לכונדא ולאמשכא למאריהון מדינא לרחמי
ומתקני כל עלמין על ידייהו ובריך כל אחד לכוין בהם הן
התוקע הן השומעים ואז כודאי בחור פני השכינה יהלכו.
ואשר בתעלומות חכמה מדינו האר״י זלהה ביבר הרזים
ויוכן מסוד תנחומיה יכין לכוין עמקי סודיה התקיעות
לעורר את הרחמים והסליחות ועל כי הן הן הדברי׳ שאין
להם סיעור ואין כל אדם שבור חיל לכוין אותם בעת ההי׳
בסוד כוונה. וגם כי מנהג חסידים הראשונים היתה
שקודם כולם לעשו׳ המצוה הוו מוציאים הכוונה בפיהם ולא
הוכן להם הכוונה בלבד. בענין רבי אבא ע״ה בענין
ג׳ שעורות בזוהר פרשת יתרו שאמרו שם רבי אבא כד
הוה יתיב בסעודתא דשבתא הוה חדי בכל חדוא וחדוא
ואמר דא היא סעודת׳ דעתיקא קדישא וכו׳ בסעודת׳ אחר׳
אמר דא היא סעודת׳ דקב״ה וכן בכולהו סעודתי ע״כ
הרי אלא הפיק לו בכונה כי אם גם כן לבטא בפתיס
סוד הכונה והטעם כמבואר בכמה מקומו׳ בזהר דהרחוב
לא ע״כיר מידי אלא לבתר דאפיק מלה בפומיה ואהיה מל׳
אתעביר קלא ובקע אוירין ורקיעין וסלקא לעילא ואתעבר
מלה אחרא ומכאן אתה למד גם כן שאין תלוי תועלת
הכוונה בעת העשות המצוה עודינו מתעסק בה בלבד.
כי אשר גם טרם הפעם ותה פועלת הכוונה פעולתה
כדמשמע הכא בר׳ אבא דכי הוה יתיב בסעודתא אמר
ולא כי היה אכיל דוקא כי על כל שה אנכי תקנתי טוב תפל׳
כוללת בקיצור נאלן כל כונות הרב בתקיעו לאומר קדם
תקיע׳ שופר וזה נוסחתה.

רשם יחוד קודשא ב״ה ושכינתיה וכולי הנני
רוצה לקיים מצות תקיעת שופר לתקן את
שורשה במקום עליון בשיעור קומה בכל פרטיה ותיקוניה
ודקדוקיה לעשות כוונ׳ת יוצרנו.

יהי רצון מלפניך **יהוה** אלהי ואלהי אבותי שבכח
קול תקיע׳ ראשונה של תשר״ת
יעלה הכל זה עד כלי מות חכמ׳ו דזא ויעורר ויעל עפר׳

החסד ומוח אור החכמ׳ העומד שם לאור מקיף ומשך אל
מוח בינה וגבורה שנכנסו תוך המלכות ויעמדו ארבעת׳
בסוד על ראש ז״א: ובכח תקיעה זא׳ יתיאחדו חו״ב ומוציאו
ב׳ מוכ״פך העולה במספר תק״ע ויעמדו אחד תוך יסוד
ואחד תוך יסוד מלכות ובכח תקיעת שברים של תשר״ת
יעלה ההכל ההוא ומשוך הבינה והגבורה תוך הלבוש
דהוד דבינה ויתפשט עד סיום כל הוד דבינ׳. ובכח סגול׳
תקיע׳ תרוע׳ שבתשר״ת יעלה ההכל ההוא ומשו׳ החכמ׳
תוך נצח של בינה. והחס׳ תוך יסוד של בינה. ומשו׳ מתת׳
לעילא עטרת הגבורה להכנס גם כן תוך יסוד. ובכח
סגולת תקיעה אחרונה של תשר״ת יעלה ההכל ההוא
להכני׳ נצח דבינ׳ עם המוח בחכמה דז״א והוד עם המוח.
בבינה דז״א. ויסוד עם המוח בדעת דז״א. ובכח ש״ס
טורמוטין שבג״פ תשר״ת המה יבטלו ויבטלו כח השטן
העולה ש״ס עם הכולל. ובכח סגולת תקיע׳א׳ של תש״ת
יעלה הכל ההוא להכנים פ׳ כ׳ ממוח חכמה בחסד דז״א.
ובשברים יעלה ההכל ההוא להכנים פרק כ׳ דמוח בינה
בגבורה דז״א. ובתקיעה אחרונה יעלה ההכל ההוא
להכנים פ׳ כ׳ דמוח דעת בדעת דז״א. ובכח הטורמוטין
שבתשר״ת השולי׳ במספר ר״ע יבוטל הנהר הממוכה
על הלאוין דינין תקיפין. ובכח סגול׳ תקיעה א׳ שבתר״ת
יעלה ההכל ההוא להכנים פרק ב׳ דמוח דחכמה בנצח
דז״א. ובתרועה להכנים פרק ב׳ דמוח בינה בהוד דז״א.
ובתקיעה אחרונה יעלה ההכל ההוא להכנים פ׳ ב׳ דמוח
דעת בשור ז״א. ובכח הר״ע טרמוטי׳ שבי״פ תר״ת
יבולע ויבטל איבר הרע הממוכה על בישול מצות עשה.
ובל׳ קולו אלו שם יפול שדוד יבהר רב״ע ויקוים בנו מקר׳
שכתוב עלה אלהים בתרועה ה׳ בקול שופר ויתמתקו
ע״י תקיעתנו הוים כל הש״ך. ופ״ר דינים דכ״ון ואתה
בטוכך תשורר רחמיך קבל רנת עמך שגבנו טהרינו
נורא ותוציא לאור משפטינו ותקרב כל המסכים
והמקטרגים אשר המה מבדילים בינינו ובינך ושולתה
תקפון פיה והרשעה כולה כעשן תכלה ותעביר ממשל
זדון מן הארץ ותקע בשופר גדול לחירותנו ושא נס לקבץ
גלויותנו וה׳ אלהים בשופר יתקע והלך בסערות תימן
והיה ביום ההוא יתקע בשופר גדול ואלו האובדים מארץ
אשור והנדחים בארץ מצרים והשתחוו לה׳ בהר הקדש
מלך ביופיו תחזינה עיניכם אמן יהיו לרצון: ואח״כ יאמר
אלו הפסוקים שר״ת שלהם קר״ע שש״ן משולב בשם הוי״ה
וזה שרון. ויקום אלהים יפוצו אויביו וינוסו משנאיו מפניו.
קומה ה׳ באפך הנשא בעברות צורדי ועורה אלי משפט
צויתה. הקוראים ומתבר נפשי לאחדות את שמך בי יבחינו
נדיקים הי תגמול עלי. רנה ה׳ להגילני ה׳ לעזרתי חושה
ואני עני. אביון אלהים חושה לי עזרי ומפלטי אתה אלהי
אל תאחר. עיני תמיד אל ה׳ כי הוא יוציא מרשת רגלי

דשמעיני בכקר חסדך כי בך בטחתי הודיעני דרך זו אלך כי אליך נשאתי נפשי. הנה זה ר"ת ויקהרשעה כדי לתתקן יקהדה אלהים נב"אות הסיבנו האר פניך ונושע' ש' מרבי כאישון בת עין נגל כנפיך תסתירני. הפלה חסדך מושיע חוסים ממתקומים בימינך. מזהור עינים מרחות ברע למה תביט בוגדים תחרים כבלע רשע נדיק ממנו טוב ה' למעוז ביום צרה וידע חוסי בו. לכחסדך תנמית חויבי והאבדת כל צוררי נפשי כי אני עבדך. נפשנו חכת' לה' עזרנו ומגיננו הוא מרחות בדרך תבנו וכו'. הנא אתה תשוב תחיינו ועמך ישמחו כך זה ר"ת עם ישראמונה כדי למתקן ויכוין תמיד באלו הב' שמות. ומנהתי כתוב נא' מתלמידי רבינו זצ"ל לומר מזמור מז' למנצח וכו' כל העמים תקעו כף ו"פ ולכוין שהבל ממזמור זה עולה למבלה בסוד עלה אלהים בתרועה וכו' לבער ולבטל ולהכרית כל המקטרגים ושטנים המסכים המבדילים בינינו לבין אבינו שבשמים ובמזמור זה יש ז"פ אלהים ויש ז' גבורות נגד בג"ר כפר"ת ובאמירת המזמור הזה אנו ממתיקי' דינא קשיא ודינא רפיא ולכן נריך לאומרו ז"פ קודם התקיעה כין התוקע וכין הקהל ע"כ.

אבן התוקע הבא בסוד ה' יוסף על אלה תפלה זו כוללת כללו כוונת הרב זצ"ל בקיצור להוני' הכוונה בפה וזה מסחתה.

יהי רצון מלפניך **יהוה** שהי השמים ושהי הארץ אלהי אברהם אלהי יצחק ואלהי יעקב האל הגדול הגבור והנורא שתהא שעת רצון שעת הקשב' שעת האזנה ונקרלך ותענינו נעתיר לך ותעתר לנו שיהיו עולין תקיעותינו לפניך למתק את הדינין הקשים והרפים הרמוזים באותיות שופר אשר הפס שבו עולה למספר אלהים דינין והוא והפ' שבו יעלו למספר אלהים פשוט והר' שבו תעלה למספר ריבוע אלהים: ואף גם הפ"ין והוא משופר עם י"ד פרקי ידי האוחזים בו המה העולים במספר ס"ך ניצוצי' דבוצינא דקרדינותא דינין דוכרין. והפ' והר' משופר עם ה' אבעותי האוחזים בו אשר המה שורש הה"ג העולים פר"ה גבורות נוקבין. ובכח גבולת תקיעותינו מע"ז ינא מתוק ויתמתקו דינים הללו בשלוב יחדו' נהי העולים במספר שופר בא"ת כ"ם ואף גם באותיות שופר במילואתם אשר היוד דמילוי הפ"ין והאלף דמילוי הוא ויוד דמילוי הרי"ם אשר המה עולים במספר אדיה יתמתק אלהים פשוט והנון דמילוי הפין וא"ו דמילוי הוא והפין דמילוי הרים אשר המה עולים אל"ף ה"י יו"ד ה"ו אה"ים פשוט. ואל"ף ה"ה יוד ה"ה עם ארבעה ועשרים אותיותיהם יתמתקו הג' שמות אלהים העולים במספר שופר.

ותמונת השופר גם הוא ינדיק בסתרו אשר בר הע לזון שבו בר לעומת תבנית תקון הראשון

הראשון דיקנא קדישא מן המוכר קראתי י"ה כתר. והטפח אשר אחזה בידי לעומת תמונת החכמה. והשופר עצמו לעומת הבינה והתחתון הריחב לעומת תמונת תקון הסבי דדיקנא קדישא עילאה עצמי במרחב י"ה דעת: ומעשה ידינו כוננה עלינו בסתרו ובמו פי אתן את קולי בשופר לכלול הו' תיקוני דיקנא קדישא עילאה הרמוזים בתמונת השופר מצרו ומרחבו בתקון הז' ואמ"ת העולה במספר ז"פ ס"ג אשר מהם יורדים ז' מלויה' סוד ז' הכל"ים היורדי' בכח ההבל אשר בתוך השופר עד אימא ומפנימיותה יצאו דרך הגרון ויתמתקו בשלש זוגים שבפיה. ולאשונה מתוק נא' כי זוג הראשון דח"יך שבו גיב"ק חכמה וגרון שבו אחה"ע בינה והיו גיב"ק ואחה"ע במספר ר"ו עם הבולל נמתק את הדינים דרך עוברים בשופר ובעבור הקול בחיכים כדבש למתוק ב' כל הנוך סוד ר' מספר רבוע אלהים וחנוך העלון שבלחי"ו שיכים עולין ר"ו עם הר' ולעומתם בלחו דתחתין ר"ו ב'. שחקים ממעל ישחקו ממנה הדינין תקיפין ובעבור הקול דרך הספתים שש אותיות בומ"ף העולה כ' פעמים ר"ן דש"ך ודפ"ר. מע"ז ינא מתוק ג' במספרו העולה ארבעה מלויים דע"ב ודס"ג וב"ן ואף גם ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן עם עשר אותיות הפרש יעלו במספר נפ"ך דמנפ"ך ומתוק האור בהוסיף עליו מספר הויה כ"ז והיו במספר ר"ן. ובנאת הקול החונה יצאו הז' הבלים העולים ר"ם מפה הבינה אשר בה שש ס"ג עם כ"ב אותיות העולים פ"ה ויחולק ר"ם ההוא ק"ל לז"ח אשר עם הוי"ן שבו נעשה קו"ל. וק"ל לנוקבא אשר עם הה' שבה נעשה קל"ה. כמספר ס"ג ע"ב אשר עם הבולל חוא קול. ובעבור ההבלים הללו דרך שמות האלו יתמתק הקול היוצא מהם. ובהאדים פני בתוקעי התקיעות האלו ינדיק הרמז בסתר עליון כי' ממקורות הקולות היוצאים ומאירים פני המה מהתעוררו' הפנים העליונים דעתיק הז' שמות ס"ג שבפנים דעתיק ויומשבו ס"ע מהזרין ממנו אר"ך אורות לאריך וק"ן אורות לז"ח ומתנו לנוקביה. ויהי נועם ה' אלהינו עלינו ומעשה ידינו וכו' ואח"כ יכדר נוסח כוונת התקיעות ככז"ל:

אבן על כי בני עליה הנם מעטים ולאו כל מוח' סביל דא דק ש תפל' זאת אל ישלח ידו כי אם מי שכרשו מלאה מתעלומות חכמת הרב זצ"ל וכל יקר דאתה עינו: ולאחר התוקעים אשר לא בלו בסוד ה' אנכי תקנתי נוסח תפלה אחרת וזה נוסחתה:

רבונו של עולם בנך בני רחומיך שמו פניהם לנגדך ובטחו על הב חסדיך ושמוני שליח לתקוע שופר לפניך כדי שתזכור להם זכות אברה' אבינו ותפלתו בהר המוריה. וזכות יעקב אבינו ע"ה ותמימותו אשר התהלך לפניך באמת ובלבב שלם וזכות יצחק אע"ה ועקידתו שנעקד ע"ג המזבח ותעמוד מבסא דין

ותשב

ותשב על כסא רחמים עליהם כדבר שנאמר אלה אלהים בתרועה ה׳ בקול שופר:

ואני ידע בעצמי שחטאי כרי לבקש על עצמי וכ״ש על אחרים וכ״ש כי אין כמו לא דעת ולא תבונה לבין כוונת התקיעות וברוף שמתיק הקדושי׳ וכל הייחודים וזווגי מדות העליונות ומיתוק הדינין הרחוקים לבא על ידיהם אבל בטחתי ברחמיך המרובים וידעתי כי לא תביאמי כי לתקן שלהומי ולא לקלקל ואתה בטובך תעורר רחמיך ויהי נועם ה׳ אלהינו עלינו ומעשה ידינו כונגה יכו׳ ותנרף מחשבתינו הטובה דרך כלל למעשה כאילו אתכוין בכל נירופי שמו הקדושי׳ העולים מתוכם ובכל הייחודים וזווגי מדות העליונות ומיתוק הדינין הרחוקים לבא על ידיהן. ויבלו תקיעות אלו לעורר רחמיך עם שאר תקיעות בני עליה בכיך היורעים והמכוונים כל כוונת שמיתיך הקדושים וזווגי מדות העליונות ומעוררים את הרחמים. ובכן יכבשו רחמיך את כעסך ויגולו רחמיך על מדותיך ותרחם על בניך והפוך להם נס על ידי תקיעות אלה מדת הדין והחזק והרפה למדת החסד ולמדת הרחמים וזכור לנו זכות אבותינו ויהיו היום חקוקים בבכאך אבינו׳ כראש ועקב כנגד יצחק בנתים ותכנס לנו לפנים משורת הדין שסתום וחתום פי שטן ואל יפטין עלינו יבבא תוכיח׳ נגדך שמנו מספרך אל תמח זכותיך לחיים טובים כל בני בריתך אמי״ר יהיו לרצון וכי׳:

והנה מאחר שראוי להיות כל איש ישראל ירא ויחרד בקול השופר כמ״ש היתק׳ שופ׳ בעיר וגם לא יחרדו היה ראוי גם כן להתיחדות כל אחד חטאיו ואשמיו בשת תקיע׳ שופר אמנם אמרו חכמי האמת שלא להזכי׳ בראש השנה שום חטא ופשע וכן אמרו בפרק בתר׳ דראש השנה אין מזכירין מלכיות זכרונות ושופרות של פורענו׳ כי בראש השנה שמדת הדין מתוחה גורם שיזכרו עונותיו ויהיה פתחון פה אל השטן העומד במערב חגרים פן ימצא לו עדים באיבה. ואף כי בזוהר פרשת פנחס משמע להפך שאזל בהאוא יומא דראש השנה קיימין ע׳ קתדראין למידן דינא דעלמא וכו׳ וכ״ד אנטריך כל גם לפרשא חוביה כל חד וחד כמה דאיהו בגין דמאן דמפרש חטאוי לא אתמסר דינו אלא בידא דמלכ׳ בלחודוי וכל כ״ד בדלי מיניה ע״כ דמשמע דיש להתודות בר״ה:

כבר השמיענו מורינו האר״י זצל״ה דהיינו דוקא בלחש כין שפתיו שלא ישמענו דבריו ואף אין זו כי אם בשת תקיע׳ שופ׳ מיושב כי אז השטן מעורבב ודברי הוידוי עולין למעלה ע״י קול השופר ולא יש קטיגור עליו. לכן טוב שיתודה ויפרט חטאיו כל אחד כין תשר״ת לתש״ת ומתש״ת לתר״ת ויפרט דרך כלל תחלה עברתי כל ל״ת ועשה. ובכן יבטל מעליו היצה״ר הממונה להעביר על לא תעשה והיצה״ר הממונה להעביר על לא תעשה ונם בתקיעות דמיושב יתודה שבעון ע״ז כמו בלוחה וכעס ושבירת כלי בהמתו ואף אחר בשחי׳ את זרעו אדניה ובכן יבטל מעליו יצה״ר של ע״ז והשחתת זרע בכח שם קד״ש שט״ן ובתקיעות שבמוכף יהרהר פרטי עונותיו נ״כ בעת התקיעות ובמרדכי בעון בנו ערוות אחת אחר תר אחרי לבבו ואחרי עיניכם אחרי כרסוי דעבירה. ובכן יבטל מעליו יצה״ר דנ״ע בכח שם הנזכר. וכן בתקיעות שבאר׳ מוכף יהרהר פרטי עונותיו ובפרט בעון שפיכו׳ דמים ומה מאד יתאוכן אדם חי על נפשה דם נפשות אכזיבים אשר נלכדו בעונותיו ואף אשר המית את בניו כנודע ובכן יבטל מעליו יצה״ר דש״ד בכח שם הנזכר:

ומה נוסו רבים מבני תורה שבחרינו אשר התעתדו בעת תקיעת שופר במיני תפלות והשבעות לזכירה ולהצליח בחכמות דרושיהם. בכל עוז ותענוגות ובמיני תפלות והשבועות אשר הובאו בספרי ראשונים המסוגלים בעת תקיעת שופר להצליח במעשה ידיהם. ולא אחיך למעבד הכי למי שהריחו ביראה ה׳ כי אם לתת אל לבו לשוב מעבירות שבידו ולהתחרט חרטה גמורה וחלטה ולהתודות עליהם בכל אשר כתבנו. כי בהטהר אדם עצמו מחלא׳ לות עונותיו ויזרוך עצמו ויסכיל ויצליח בכל חכמה ובינה כאין תפלות והשבעות׳ כאשר היו משיני׳ חכמים הראשונים אשר לא הפנו אחרי התפלות והסגולות כי אם כתורת ה׳ בטהרת העון:

ואשרי אמנם יעשה זאת להתעורר בבכי בעת הודוי הזה בעת תקיעת שופר והיא הורא׳ עצומה על נשמתו אשר היא כפש יפה ויקר׳ ומתוקו׳ ואף גם זאת ישור׳ אהבתו יתברך לאמר אשרי העם שכבה לו אשרי העם שה׳ אלהיו בחר לנחלה לו ולמדנו דעת ודרך תכונו׳ הודיענו להגילנו מכף החויב הגר אשר אמר אדוף אשיג אריק חרבי תורישמו ידי ובקול השופר שם נפל ערוד לא יקום. ובפרט בהבטו לפי שבלו לקול התקיעות ומה רמז יש פש כי כולן מזכירי אהבת הקדמוני׳ אברהם ויצחק ויעקב. כי התקיעה ראשונה היא לעלות על לבנו זכות אברהם שבזכותו ירחם עלינו הקב״ה להגיד לא׳ משפטיו ובשבריס להעלות על לבנו זכות יעקב ודוד אשר עברו עליהם כמה מרות רעות ולא הניחו עבודת אלהיהם בשלימות. ובתקיעה אחרונה להעלות עוד זכות יעקב וכן אזל אמר הקב״ה לישראל בני אתם מבקשים לזכות לפני כדין כיו הזה תהיו מזכירי זכות אבות ואתם זוכי׳ לפני כדין. היש אהב נדול מזה כי לא עשה כן לכל גוי כאשר יעיד הכתוב אשרי העם יודעי תרועה. וכל אדם יפלא וכי אין ה״ה יודעים להריע כמה קרנות יש להם ואת אמר אשרי העם יודעי תרועה אלא ר״ל שהם מכירין לפתות את בוראן בתרועה והוא עומד מכם רין ויושב על כסא

כשם רחמי כמ"ש ה' בחור פנך והלכו חבימיכו מעש' היה
בתוקע ישראל שהמיר וחיה יושב בבית הועד הנוגכי
אשר למלך. ויהי היום כבגיכתם אמ' אליהם כי הוא היה
יודע לתקוע בקרן א' בקול גדול ושאלו ממכו לתקוע בו
ויכילו שאר והתחיל לתקוע בקול גדול תקיעה ושברים
והרבה והפנר להריע בתרועה ולא עלה בידו. ויאמר לבו
בקרבו לאמר מה זאת. וחזר לנסות עצמו בביתו ולא
עלתה על ידו עד כי אמר לא אשקום ולא אכות עד כי
אדע מה זה ועל מה זה כי אחר שנשתמד לא עצר בח
להריע בתרועה. וכא אצל הרב אברהם יבינו לדעת על
מה זה ועל מה זה והשיב לו הרב הנזכר כן הוא ומקרת
מלא הוא אשרי העם יודעי תרועה כי לא פורם לא תקיע'
ולא שברים אבל התרועה כי אחת הסגולה לא כיתנה כי
אם לעם בני ישראל להם לבדם. והטעם כי התרע' היא
מעוררת הרחמים יותר מכל הקולות ומכניע לש"מ כמ"ש
תרועה בשבם ברזל ועוד כי התקיעה נגד אברהם יש
חיזה תחיזה על כי יצא ממנו ישמעאל וכן בינא"ש אחיזה
מגד עשו. ועל כן גם א"ה יתקבצו כיונא בהן תקיעה
ושברים תשא"כ בתרועה שעיקרה נגד יעקב
שאמתו שלימה אין בה שום אחיזה לא"ה בה ועל כן
נתנה סגולתה כי אם לישראל וכן הוא אומר יום תרו"עה
יהיה לכם לכם ולא לא"ה. וכשומעו המשומד ההוא את
דברי הרב ומשם לבבו ולא קמה עוד רוח בו לאמר אוי לי
מה עשיתי מרוע דבר ה' ה' בזיתי לשוב מאחרי ה'. וברח
לארץ מרחקים וחזר בתשובה שלימה. ומשה אז את עצמו
ותקע והריע כאשר בתחלה וכירך ואמר ברוך הבוא' בעמו
ישראל באהבה אשרי העם שככה לו אשרי העם שה'
אלהיו. אשר כל אלה הבי יתן אל לבו אהבתו ואמלתו
יתברך עמנו ויתעורר לשוב מעבירו' שב ידו ולירא' אלהיכ'
את השם הנכבד והנורא תמיד כל הימים לבני יתקד
מלהיות בסגולת עם בני ישראל אשר מקרבו עם סגול' על
כי רבות סגולות נמצאו בהם אשר לא עשה כן לכל ע'
אומות. ואף כי כאמת אמרו חז"ל פי שחטא ישראל הוא
הכל מודים כי לא שוו בפעולותיהן ולא ראוי חוט בסגולתו
כראוי האיש הישראלי נקי כפים מעבור על דת. ופעם
א' כר"ה לת הו התוקעים יכולים לתקוע ואמרו החכמים
להפוך את הסופר ולומר בכל הרחב אל תוך הסופר ויהי
נועם ג"פ כי אמרו דגריה דשטן היה יושב בתוך הסופר
והיה מעכב מלתקוע בכורת עצמו מן המות. אשר מזה
מודעא הכא גדול פעולת תקיעת הסופר לבתוך
ולהתכיד ולהרוס כל לחתיכו בירוח היוצ' מהשופ' בקדוש'
תנדם ורוח תשאם.

וצריך כל אדם להיות זהיר לבלתי יקיח דעתו
מענין התקיעות ב"ש שאסור להפסיק
בדיבור בין תקיעות דמיושב לתקיעות דמעומד שלא
מענין

מענין התקיעות וכשעת התקיעות אפ' לרוק אסו' למינ'
ישמעו קול הסופר כל הקהל. ואחר תקיעת סופר יכוין
לקריאת אלהיו בכוונה יתירה להתפלל תפלת מוסף
אשר היא אדוכה בכמות ובאיכות ובחיצתו במקום עליון.
וכל אים הבא בסוד ה' יאות לו בתפלות הימים האל' לתת
אל לבו כל תפלה ותפלה מה היא ומה עליה יש בה כמ"ש
הבינו כי מאז הגלה בתפלת ערבי' מלכות שמים היא
העולה עד הגבורה שבשם קצוותיה נגד פרק החמנע
דהוד ת"ת ישראל. וביום שעמידה היא העולה בגבורה
דשם קצוות דת"ת ישראל ובחזר' העמידה עולה בגבורה
שבדע' ת"ת ישראל ובתפלת מוסף היא העולה בגבורה
דאימא אם לבינה: ובחזר' מוסף היא העולה בבינה דבי'
ואף מי שלא ידע בכל אלה ידע ויסכיל כי כל תפל' ותפלה
מרוממת היא ע"כ ברכה ותהלה זו למעלה מזו ותפלת
מוסף היא העולה על כולן כי על כן אומרים בה מי כמוכ'
אב הרחמים כנודע לבאים בסוד ה' כי כן תתעורר ע"י
עליה עליונה אל השמי"ם ממעל אל מקום הרחמים: וגם
עיקר מצות התקיעות הם כאן דשייכי לברכות ומלכיות
זכרונות ושופרות ותקיעות דקודם המוסף לא תקנו אלא
כדי לערבב השטן שלא יוכל לקטרג בפדר תפלת המוסף
ולבן נריך כל אדם להיות עיניו פקוחות ולחזיו קשומ' לכל
מה שמוניא בשפתיו יכוין לבו למעלה ועיניו למטה ולא
יסיח דעתו לעמת אנה ואנה ועל כן תקנו לומר בו הימים
הרת עולם כי בא להזכיר ענין גדולת היום ומעלתו
תגבורת הדין שבו אשר כל בני עולם עוברין לפניו כבני
מרון ולא ידע איש את דיבו מה יהיה אם לחיות אם לחיים
ולכן אומרים אותו אחר התקיעה למען החריד לב
כל הנכור ולא יכנע לבבם הערל לשוב מעבירו שבידם
ולענין התקיעה כי רבו הדעות והמנהגים הנכון
לתקוע תשר"ת תש"ת תר"ת פעם אחת למלכות וכן
לזכרונות וכן לשופרו' וכן מנהג תיקין אנשי ירושלים וכן
ראוי לנהוג ואין לשנו. ובמוסח עליכו לשב' ית עור' בכוונתו
בית כי נתקן כאן על כי הי' ה' זה שרי ה' מקטרגי עליכו
מה הלנו עובדי עבודה זר' ועל כן נותנים שבח המפולר
הזה בהיום הזה בתוך סדר התפלה הנכבדת הזאת
וכן יאמר על כן נקוה לך: ונמצא כתוב לכוין
בסופי תיבות לראו"ת מהר' ב"תת עוז"ך ס"ת תכה והוא
שם ה' של שם ע"ב וכו הרב משה את המנהגי בסוד למה
תכ"ה ריעך והמכוין בו הוא סגולה להנצל בכל הסג' הה'
מארם רע מחבר רע ומפגע רע. ויקדי' מלכיו' דכתוכי'
תחלה והטעם לפי פשוטו דמקדימין כתובין לנבואי' משוס
דמתלין בקדם ולא מרידין אלא דמתחיל בתור דהת חל'
מעלייתא היא ולפי סודן של דברים מבואר הדבר לנודעי
דעת כי הוא לפי בחינת היום שר"ה דומז למלכות שמים
ובה סוד הכתובים ולפי מקום עליותה קודמים הכתובים
לנבואים

ולבחרים וחין להחריק בזה כי מכוחל הוח. ומקדימין מלכיות לף כי כפסוק נד׳ בחחדונה עדרג׳ל ותקפתם בחנונות הרי עופרחת ולח לזכרון הרי זכרונות לחני ה׳ מלהכם הרי מלכיות מ״מ לחמרו חכמי׳ כי רחוי לות מלכיו׳ תחלה כלומר המליכהו תחל׳ ולח׳כ בקש מלפנין שיזכור לך ובמה בשופר ונריך לבחרים כסידרן הכתובים בתורה ולף כי בנביחים וכתובים לח נמנרו בסדר חין למחוק הספרים כי לכולם יש להם טעם בסידרן כמ״ש הפוסקים ב״ה וכן חין למחוק על מה שנו׳ במלכיות של כתובי ר׳ פסוקים של מלכיות שבכר כתבו הרח״ם והמרדכי והר״ן בשם הגחונים דחם בח להוסיף מוסיף וכן רבים מהלנים בשחל ר״ה בשבת בברכה שומע קול תרועת עמו ישרל היום ברחמים דולנים תיבת היום כיון דחין בשב׳ תקיע׳ ונם בזחת שנו דמתפרש מלת תרועה בפה כדחמרינן בגמרח מחי מריעין בפה. וכן כיוצח בזה רבים הגיהו מדעתם בתפלות הימים החלה דבריהם חשר לח כן ולח תחבה ולח תשמע חליהם בו בולם הוסרו דמוגפות ודעת החכמה. ולענין התקיעות במוסף המנהג הנכון לתקוע גם בלחש כדעת הרב זלה״ה כי בל פעמים חלו שלמו תוקעים דומזים לב׳ עולמות עש״ה יי״ה כדי״לה חנילות הרמוזים בפ׳ כל הנקרח בשמי לבבודי ברח״ת תיו ער״ת תיו לף עש״ת תיו ותקיעו׳ ר׳ פעמים חלה המה ז׳ למעלה מזה כי תקיעות דמיחסב רומזי לעולם הבשי״ה ובחות ה׳ לחרונה של הבחיה ותקיעו׳ סד׳ הברכו׳ הם רומזים חל עולם הימינה ובחות ן׳ של חי״ם ותקיעו׳ שבחזרה לרומזים חל עולם הבריחה ובחות ה׳ ח׳ של הוי״ה ותקיעה של לחר המוסף רומזים בחנינו ובחותי׳ של הוי״ה ב״ה וש״כ הנכון שלח לנרוע מהם ובבר בתבנו שים לכוון בתקיעות דבלחש לבטל העה״ר דבלוי עדות ובחזרה לבטל ינה״ר דשפיכות דמים על ידי שמיעת קול השופר שמעורות הרהורי תשובה וחרטה כמ״ש בזה ובד לתכ׳ קול שופרח ובני בשח תחבין בל חשלחן וכו׳. ולכן תיקנו לומר לחריהן היום הרת עולם כל יחיר ויחיד להתריר לב כל העם בהודע להם כח הדין חיום וכו׳ הנעם כי׳ הזה.

ואחר כך יתחיל בסדר י׳ זכרונות לחתה זוכר מעשה עולם ופוקד כל עמורי קדם וכל הלי׳ הידח יתן לת קולו בבכי בסדר נוסח הזה לחשר כל דברים כבחלי לחש. ומה יתלוכן לחדם חי נבר על חטחו בתתו לל לבבו כי יפקד רחוו ושמתו על כל המעשל לפני כסח כבוח יתברך כי כח לעפרים הלרן כי לח לבדו׳ יבוקר של המעשל בנלבול זה כי לח גם כל מעשה נלבולי ולחשר כתבלבל מדלשיתו יבוקר פנקסו לנרף הכל בחחד ויבוח הלהי׳ כמשפט לת החיים ההוח גם על הדלשנו מבלבולי לחרים לח לטוב לח להפכו ולהעניש עליה כבודע בסוד מלחרים ז׳ל נדיק ודע לו נדיק בן רשע בתתחייב על הבלבול

הבלבול הלי׳ שהלי כלב לו שקרים לו שזה חלק מה״פשט בבן לו. ועל כן תיקס בנוסח הזה׳ לבל תשלבו מבחנו ולבתי׳נו כמ״ש הרת״ע.

וזה לשר חכמים הגיה כי ב׳ ספרים נתתים בר״ה וכו׳ ובמקום לחר כלומר כי לח ב׳ ספרים. ב׳ לבד נתתים בו כי לם ספרי חיים וספרי מתים נתתים לבני לחכן הכוונה לומר כי בזום ר״ה לחשר בו יעמיד במשפט כל יצורי עולם לולח ברוך לפתוח כל ספרי בלבולים שבבריות כל הדורות לפלח בם לת יד כל החסר מן הקדמים על ידי החיים הזה לם לטוב לם להפכו והסיבו לחשר דבר בשחרים ספרי חיים וספרי מתים לפני. כי גם ספרי כל הנתים ברוך לפתוח עם שלמת ספרי החיי הללו פלחמר. ומתבורר כל לדם לבו על בכה בלומרו כלן לתה חסר מבשה עולם ופוקד כל יצורי קדם להזכר מעשים רבים וכו׳ כי דמו בל זה ללחר לתה זוכר תעשה עולם הם החיים ולפיכ״פ׳ כל יצורי קדם הם הבלבולים הקודמים וזה כדי לה זכר מעשים רבים שהוח לברף מבשים רבים שקדמו עם של לו כלומר ולכן לו יכבע לבבם הערל לבחר מעבירות שבירם ולח יסור לבבם מלחרי ה׳ כי עיקר התפלות החלה לח נתקנו כי לם להבניע לב הבבור כי לותה שפשיבו לחותה ויעם לת כל החרדה הזלת בימים החלה וכמון הזה: וכן כי׳ שופרות בלבבו יבין שעם תקיעת השופר והמיב נעשה שנמים וכנגדם י׳ שופרות לשורר לת לב לחיבי ישרלל: טעם הח׳ לזכור כי ביום זה יש הקב״ה על כסה מלכותו ביום שבכלה הלדם הרלשון כי קודם בריחת הלדם לח היתה מלכותו יתברך נכרת בר״ה וע״כ תוקעים ב׳ בשופרות ב״ד הכתוב ותקעתם בשופרות ותמרתם יהי לחדונו המלך: ולעומת זה תקנו שבשון בתנודות וקול שוש הריבו לפני המלך ה׳ ושע״כ שבשון זה הוח כמו הכרז׳ שבל מי שלח יבח חל המלך ה׳ בתשבה ביומים חלו דמו בראשו כי הם חק לישרלל ובנגד זה לחמרים תקנו בחדש וכו׳ כי חק לישרלל הוח: ושעם ב׳ לזכר יום שתן שהיה בקול שופר. לעומת זה לומרים וכל העם רוחים לת הק ולות ושעם ד׳ לזכור דברי הנביחים ומוסריהם שנמשל לקול שופר כמ״ש כשופר הרם קולך: ובנגד זה לומר ויהי קול השופר חוק מלד מעה ירבה לרמוז דמיון מוסר הנביח לקול השופר: ושעם ה׳ כדי לזכור הרבן שהיה בקול שופר כמ״ש כי קול שופר שמעה נפשי תרועת מלחמה. ולעומת זה לומר עלה חלהים בתרועה לרמוז לעלין שכינה כמו ובעלה הענן שנשתלקה שכינה בזמן הרבן ושעם ו׳ לזכור העקיד׳ וזכר לחילו של יצח׳ שהקדי׳ לת עצמו כליל לה׳ לעלה וכנגד זה לומרים ותקעתם בחטרות על עולותיכ׳. ושעם ז׳ שהשופר בח להפחידם ולסבב חרדת יום הדין כמ״ש לם תתקע שופר וכו׳ ולעומ׳ זה מבחר מ״פשטי לו וקול שופרי חזק ומחר ומחדר כל הנ״ל

נעם

וטעם ח' לזכור יום הדין הגדול שלעתיד וכירא ממנו שנאמר קול יום ה' מר מרה וכו' יום שופר ותרועה וכו'. וכתב זה לומרים פסוק וילא כברק חצו וה' אלהים בשופר יתקע וטעם הט' לזכור הגאולה שעתידה להיות בקול שופר ולעומת זה לומרים פסוק ביום ההוא יתקע בשופר גדול ובאו האובדים. וטעם י' לזכור יום תחיית המתים שהיה בקול שופר וכנגד זה לומר פסוק כל יושבי תבל ושוכני ארץ וזהו טעם י' שופרות נגד הי' טע מים שנזכר במדרש על השופר כמו שהביא ר' אלעזר אפרים ז"ל וכל אלה הדברים בעל נפש יקרה ישים עינו בם לעורר את עצמו בכוונה מתחלת התפלה ועד שופה ולא בחזרת מוסף יאחוז בגבורה ולו בכח כוונתו יגבר אשר היא מרוממת מאד מבלתי וסוד התקיעות שתוקעי מאחר שעלו מהתקיעות אשר תקעו בלתי כמו שהארכתי לעיל בחזרת תפלת י"ח. ויש דברי' מוספי' אשר אמרו הראשוני' לאומרם בחזרת המוסף היום. האחר שהיה מיהב הרב לומר במוסף בקדושת כתר בתיב חי"ה. יהי רצון מלפניך ה' אלהינו ואלהי אבותינו שבשמים שתמלא משאלותי ובקשתי בשם יה אז עובר מ פלג לעבודתך אז בנים נדיקים וחכמים אז להשיג רוח הקדש ויושיע מאחר בהתעורר אב הרחמים למעלה:

ובשהחזן בית הכנסת אומר מפני חטאינו בלינו מאדמתנו מנאתי במח"ז קדשון מכתיבת יד להתחנן אז על עון הקרי שמאריך הגלו' וזה נוסחתה. יהי רצון מלפניך אלהינו ואלהי אבותינו שלא טפה וטפה של קרי שיצאת לבטלה ממני ומכל ישראל בכלל ובפרט שלא במקום מנוה בין באונס ובין ברצון והנשמות הנשקות בקליפות הנפנים כחרבא כנפות הארץ והנשמות עדטילאין הפזורים בין הגוים ועל ידי זה חרב עירנו ושמם בית מקדשינו ובלה יקרנו ונוטל כבוד מריית חיינו וברחמיך המרובים תעביר ממשלת זדון מן הארץ ותפלט הקליפות כל הנינוגות הקדושות שבעולם ותחזור לקבצם בקדושה ב' וקרב פזורינו מבין הגוים ונפוצותינו כנס מירכתי ארץ וקיים בנו מקרא שכתוב ושב ה' אלהיך את שבותך ורחמיך ושב וקבצך מכל העמים אשר הפיצך ה' אלהיך שמה אם יהיה נדחך ובו' ומשם יקחך ויקויי' בנו מקרא שכתוב באהבתו ובחמלתו הוא גאלנו ונטל ונכשל' בל ימי עולם בכח השם הקדוש כי"ט ובשם הקדוש חב"ו היגלה מפסוק חיל בלע ויקיאנו ותחזירנו למקום קדשה ותגאלנו גאולת עולם לחבר האבל להיות אחד אמן:

ונם כשהחזן אומר עלינו לשבח בבאו לומר הוא אלהינו ואין עוד אחר כתו"ם ע"פ קבלת ר"ה ריקח ז"ל לומר מסח זה מגדל עוז שם ה' בו ירוץ נדיק ונשגב. ואחר כך יאמר רב"ש מיום שחרב בית המקדש אין לנו כמה לכפר לא קרבן ולא בגדי כהונה ולא מנחה ולא מזבח רק שמך הגדול עומד לנו ויהי רצון שתהא שעה זו עת רצון לכנס תפלתי לפניך. בהזכיר י"ג מדותיך ה' ה' ל' רחום וחנון וכו' ואחר כך יאמר אלא בכח גדול' ימיך כו' וכן ביום הכפורי' יעשה בסדר הזה והיא סגולה. נפלא' לקבול תפלות. וכבן יגמרו חזרת המוסף ותקיעותיו וכל הירא אל יפסיק בשום דבר עד עת שמוע תקיעות שאחר תזרת המוסף וכבר כתבנו בפרקי שבת שאף בשבת ויום טוב לומר סדר פטום הקטורת אחר גמר התפלה בשלומות כמו בימות החול כי סגלתו להבדיל החיצונים. והקליפות שלא יתאחזו בתפלת כמודע ולמה יגרשו הימים הנוראים האלה להבדיל כל החיצונים והרשעה כולה כעשן תכלה ועל כן כל בעל נפש לא יעבור מלאומרו אחר התפלה בשבתות ובחגים ובמועדים ובכן תפלתו תעשה פירות למעלה. ואחר התפלה יברכו אים את דעהו לשנה טובה תכתב ותחתם ואין לחוש ולומר כי הלא להחזיק חברו לגריק ובכר נכתב דעיקר הוי יום ב' ספיוס ב' גם כן אומר זמן ולכן יש לומר בלול ב' כלול ח' ויחזור אחר אים חכם וירא לקבל פניו ויברכהו כי השעה נריכה לכך. ושוב אל יפנה ימין ושמאל לבקר אוהביו וריעיו כבחנים ובמועדים כי המשפט לשהים הוא למען תהיה ירתתו יתבדק על כמיו לבלתי יחטא ברוב דברים אשר לא יחדל פעם. כי אם תכף ומיד בנאתו מבית הכנסת ישמח ויגיל בשעוד מנות היום לכבוד קונו אך למען אכילה ושתיה מידי מחסורו אשר יכשר לו למען לא יקלו רשם' ותהיה ירתת ה' על פניו אלא אוכל נפש בלבד לכבוד היום ואף גם זאת שהמאכל מביא את השיב' ואין השעה נריכה לכך כמ"ש כי המשפט לאלהים הוא הכל לפי המעשה והטוב ההוא אשר ישיב האיש הנומר נדין כי אז מוספין לו מח"ל וחיה וכן בהפכו ח"ו. וכן מנהג שלומי אמוני רבני חסידי ארץ ישראל הראשונים ע"ה להכנס אחר תפלת' לביתם ומיד מקדשים ואוכלים ומיד הולכין אל בית הכנסת ולומדים תיקוני' ולא היו ישנים כל היום וכן ביום ב' וזה אף כי לא נעלם מהם דברי רבינו זצ"ל שהתיר לישן אחר חצות לפי כי בבר נתעורר המלאך על ידי התפלות והתחינות מכל מקום לא מלאם לכם להבטל בימים הנוראים האלה אפי' שעה א' וטעם הדבר על מ"ש פ"ד המנחות מלאכה אשכחיה גרב קטינא דמכסי בסריגא וכו' א"ל עבדיתו מעשה א"ל הן בעירן ריתחא קנסינן אתעשה ע"כ הנה מבואר כי בעת הדין והחזנ קונסין על ביטול מנות ועשק התורה היא מנות עשה ואין בפרק דקנסי עלה וע"כ מאד נריך כל איש ישראל להיות זהיר ו ודיו במלאכתו מלאכת שמים כל הימי' ובשתר בימים האלה לבל ימנא בטל ויעניסוהו דבעיר ן דתחא מדת נדת שולטת בדיניה ונריך להזהר דלא יתוקד עלמא בשלהבו ודינוי בר מינן. ומה טוב ומה נעי' ללמוד בהיום מדר הקרבנות ומעשי' סדר קדשים אשר סגולת להגין

ולא

להנין בעד תוקף הדין כמ"ש בזוהר פרשה וירא דכתיב דחזא דמעייני בדינא וירן ויקח בן בקר מדר הקרבנות והוא סבולה כפלאה כנז"ל בריש פרקין.

ובכל אלה תהיה תמיד תחינתו בפיו אל תעש עמנו כלה תלחץ ידך כמשפט בבא תוכח כנגדך שמיטו מכפרך אל תמח כמנהג ההסידי' אפר תמיד היה שגור בפיהם תחינה זו בקרב הימים האלה שבין ר"ה ויום הכפור. והבאים בסוד ה' יאותה להם מזה היום ת' דר"ה עד יו"הכ לכוונדרך הנס"ל בשמי' יום יום אפר תועי' מאד לנפשותם כאפר המה מסודרים בספר כוונות הרב ז"ל ומנהגתי כתוב לומר יום יום אחר כוונת הנסירה. מזמור קל"ט למנצ' לדו' מזמור ה' חקרתני ותד'כו'. ומבוא שמו לי'ודעים ותוציל כגונתו לבלק את הדינין מעלין לבורד על מ' את החסד ואת הרחמים ואת הסליחות. ובכל אלה הימים יהא זהיר וזריז לבלתי יפוח שום שיח חולין כמנהג חסידים הראשונים כי אם ביראת ה' כל היום לא כמו כמה בוערים בעם אשר שמרו לעשו' שלא ליפן בימי ר"ה זעוערו יחדיו כפתחי שערי החצרים ויהי מושבם בית מוכר לכל חי אים לא נעדר אשר יעבור תחת לשונם ויכפרו ברע עושק ושמוב שיח לנדד שינה מעיניהם אלה עם אלה ולא יזכרו ולא יעלו על לב מורא'ת דין האיום הנור' מאד לאמר לפני מי אנו עומדים ומדברים ומיבעים את ה' בדבריהם אם אב הוא אים כבודו ואם אדונים הוא אים מורא.

ולו חכמו יפכילו את אשר תקנו קדמוניו לתקוע אחר התפלה כדי לעורר הלבבות אחר בדינין לנאת ולהפטר לבתיהם כי לא ישכחו ויעליבו אחרי גיום עמן הסופר! כי בא לעורר ולהקיץ הרדמים מעיכתם כי אם תמיד יהיו לזכרון בין עיניהם להיות חרדים ורחים אל משפטו יתברך כי רב הוא. ועל זה נאמר אשרי העם יודעי תרועה ר"ל כותנים לב התרועה לשוב אל ה' כי אף אחר שמעו התרועה הנס יודעים המסובב ממנה להיו' ירא'ת ה' על פניה' גם שאר כל היום וכמ"ש בשמך יגילון כל היום ובצדקתך ירומו: כי יגילון ויבטחו בהבורי אל שיוכיח לאור משפטו יכו אך לא מפני כך ישליבו מורא המים מעליהם רק ובצדקתך ירומו במדת הצדקו' והישרות ירומו ויזכו בדין. אי נמי בצדקתך במד' הנר"ק רינין תקיפין דילה יתנו לב לשוב. כי על כל אלה הלים המשכיל בלבבו יבין דלא אמרו שלא ליפן בר"ה על כי השיבה ביום ההוא אמו ר"ל כדי שלא יסב בטל מדברי תורה ולאו דוק'ין ממש שלא אפי' ער ויושב בטל ואינו מבקש על נפשו בתפל' ובתחנוני' ועם התורה יפן מקרי ואדם מוכד לעולם בין ער בין ישן אם אינו עוסק בתורה ובמצ"ט.

ורבים מעמי הארץ אבר שמעו את דברי הרב זצל"ל לפתיר הסיב' אחר חצו'. ומתגרין בשיבה תמיד כל היום ולא ידעו ולא יבינו כי לא זו הדרך חלק רבינו יב ח להתגרות

להתגרות בהיום הזה בשיבה אפם מעשה מאגר: וחף אין זאת כי אם לת"ח בדולים אשר לא ישקוטו ולא ינוחו בשאר הימים אליהם יאתה לנוח מעט ראשיהם ושבע ילין בל יפקד רע. לא כן יתר העם אשר לא נשתה כף רגלם הנב על כתי מרדשות אשר שם יתנו נדקות ה' ומסר הנפש כל הימים יאותה להם בקרב הימים האלו שלא ינוחו ולא ישקוטו יום ולילה לא יעבתו מנשק התורה אים אים לבי הסגתו ואם לאו כר הכי הוא ירדוף כאשר ירדוף הקורא בהרים אחרי בתי מרדשות לשמוע בלימודים לנמו' ולעשות ולהשליך גילולי מעשיו הרעים בחרטה גמור' ויבא בדימום כדינו להכתב לחיים בספר צדיקי' גמורים. והלא תראה את אשר חכמים הגידו כי אמר הקדוש ב"ה לאדם הראשון אתה הימן לבניך כשם שעמדת לפני ביום הזה ונאת בדימום: כך עתידים בניך לעמוד לפני ברין ויוצאים בדימום וכל אדם יפלא לאמר כי אין שום בדימום בר"ה כי צדיקים נכתבים ונחתמים לאלתר לחיים והוא מצד הדין לא מצד החסד ולבנוני' ולרשעי' אין שום בדימום ואכן אם בעל נפש אתה תבין ותשכיל מכאן חסדי המקום כי רבו עם עמו ונחלתו לזכות בדין כי מ"ש חכמי צדיקים נכתבים ונחתמים לאלתר לחיים הייבו אפי' כי היה רשע ונכתב בין הרשעים ומהרהר בר"ה כתשובה יקרא צדיק גמור ע"ד שאמרו בדין המקדש את האשה על מנת שאני צדיק גמור אפי' היה רשע גמור הרי זו מקודש' שמא יהרה' תשובה בלבבו ונעשה צדיק גמור ברגע קטן. אף הרש' בהרהורי תשובה אשר יחרר ביום ר"ה לשוב אל ה' יקרא צדיק גמור מאותה שעה. ויתהפך דינו באותו היום עצמו לכתבו בין הצדיקים וז"ש כשם שעמדת לפני וכו' כי אדם הראשון היה כן כי' עבר וכי' א' נידון וכי' כ' ינא בדימום. ואמרו בזוהר בר"ה נבר' אדם וקאים בדינא ותב בתיובת' וקבל ליה קב"ס. ומה תשובה כפועל היה יכול לעשות בשעה אחד. וע"כ נריך לומר שנתקבל בהרהורי תשוב' בשעה י"ב ויקבל על עצמו לעשות אחר השבת וכמ"ש בפ' ר"א כי באחד בשבת נכנס אדם הראשון במי גיחון וכו' והתענה ז' שבתות ימים ולכן הדימנו הוא את דומה בדומה לאביבו הראשון חטא כשם שעמדת בדין היום ונאת בדימום באותו יום עצמו והוא בשעה אח' בהרהורי תשובה כך עתידים בניך לעמוד בדין ביום ונאתי' בדימום כך עתידים בניך לעמוד בדין ביום ונאתי' בדימום באותו יום עצמו.

ומי פתי ישמע בזאת ולא יקרע מבור לבבו שערל להתחר' בהיום הזה על כל המפעל הר' אלהה' בתשובה ולקבל עלו לעשות תקוני התשוב' לאם לאם בי' ימי תשובה והוא יהיה נכתב ונחתם בספרן של צדיקים לשתר אף כי עדיין אין כל מאומה בידו הים חיך מתו' מזה ברוך ה' אלהי ישראל.

בי על כל אלה אמרי אמוש יעשה זאת להחזיק

המאסר ורעייתו לבנו לנקם לדע׳ ולדרוף איכבה יעשה מעשה בתשובה כב׳ ימים שה ושל אלהינו כי ירב׳ לסלוח כי זאת הסגולה ומבאמה בקרב הימים האלה. אבן נריך לנזה לשוב קודם ר״ה מעבירות שבין אדם לחברו ולפיים אינ לת רעהו כי אף דבדרהורי תשובה כעשה נדיק במור אם הוא רשע לבריות אינו יכול להיות נדיק במור עד שיתקן בינו ובין חברו: וזהו הטעם כירבים מחסידים הראשונים היו נוהגים לעשות הפיום אינ כרעהו קודם ר״ה ולא המתינו עד יו״הכ ומנהג בכון הוא להועיל אליהם ליום ר״ה כי על ידי הדהורי התשוב׳ יעשו נדיקי׳ גמורי׳ ויכתבו ויחתמו לחיים. וכל האומר בפרשה ויותר יסא ואיר מי שיתענה בר״ה להיות עסוק תמיד כל היום בתפלה ובתחנונים ולעשו׳ כתורה ולא לך בטל כי אם להסגר ענמו בבה״כ או בב״מ לענות אמן על קדיש על דבר אגדה אשר חכמים הגידו בשעה שהחכם יושב ודורש בפני הצבור ועונין עליו אמן יהא שמיה רבה אפילו אם כתתם גזר דין אני מוחל להם ומכפר עונותיהם שלשראל כי מעשים זה רבים מהחכמים וחסידי ראשונים נהגו בקרב הימים האלה ללכת לבית המדרש אף שאין דרכם בכך כל השנה מטעם הנזכר עד עת כא זמן תפלת מנחה יכון לקראת אלהיו להתפלל אותה בכוונה ובאימה ובירא׳ אשר היא מתוקנ׳ מינחק אביו ע״ה שבאמצע היום. ויכוון בה להעלות כל שאר תפלו׳ מנחה אשר התפלל בשאר אמות השנה ובפסלו מחמת חסרון כוונה וחוץ לזמנה כאשר המבשלה הזאת תת׳ ר׳ מבני עמנו המזלזלי׳ בה ות׳ הטוב יכפר בעד. ואין תיבות אחרכה לשלוחתם יכון להעלותם עתה על ידי

תפלת מנחה כמ״ש לעיל באורך:

ואחר תפלת מנחה יום ח׳ דר״ה קודם שקיעת החמה יש לילכת אל הים או אל באר מים

או מעיין אשר מחוץ לעיר לומר הי״ג מדות עליומות אל מי אל כמוך. והטעם נידע לבאים בסדר ה׳ כי יום ראשון הוא סוד דיבא קשיא ודריכים אנו להמתיק הס״ך ופ״ר דינים דדיבא קשיא ולכך הולכים אל המים המורים על התפרדים וגם במקו׳ שיש בו דגים מרומז׳ על עינא פקיחא להמתיק הדין הקשה לדין הרפה. ונריך לומר שם פסוקים מ״י ח״ל כמו״ך ומי שכא בסוד ה׳ יאותה להם לכוין אל תיקוני דיבק׳ הרמוזים בו ומקום מושבם. ובנקל יתבאר מבוארים באחדות נשוא פתח ר״ם ווי מלון ראשונים ידוי בדיקנא יקירא עילאה וכו׳ עד בי״ג תקומים אילין אתרשים דיקנא יקירא מרומלה דכלא דעתיקא דעתיקין. וטוב ויטר לקרותן שם על המבין בו על הים ולמדון ולה זכיר בפירוש בכל תקון ותקון המדי׳ אלו במ״י ח״ל כמו״ך וכי״ג מדות דח״ל דחו״ם וחמו״ן כבון כשיאמר תקונא קדמאה יפרש מי ח״ל כמוך בסדה ח׳ אל. תקונא תניינא נוסח״ח עו״ן במדה ב׳ דחו״ם. תקונא ג׳ ענוב״ר ע״ל פסל״ע במדה ג׳ וחנו״ן וכן כולם.

ואחר

ואחר כך יאמר המבוקשים מי אל כמוך ערות תשליך במצולות ים כל חטאתם ג׳ פעמים ואין נריך לומר רק פסוק מי אל כמוך ולא אל רחום וחנון רק בכוונה בלבד ובביה שמי נדי הגלימה מחניה. וכשיגיע לותשליך במצולות ים יאמר שלשם ויכפרם וכן יעשה ג׳ פעמים.

ואח״כ יאמר נוסח תפלה זו בקצור.

יהי רצון מלפניך ה׳ אלהי ואלהי אבותי אל עליון מו כתר כי״ג מכילין דרחמי שתהא שעה זו עת רצון לפניך קדילת י״ג מכילין דרחמי שבפסוקים מי אל כמוך המכוונים אל י״ג מדות אל רחום וחנון אשר קריב לפניך כאילו הסגנו כל הסודות וגילוי שמות הקדושים הנכתבי׳ מהם וחוגי מדותיהן אשר אחת כאח׳ יעשו להמתיק את הדינין תקפין ובכן תשליך במצולות ים כל חטאתינו ותשפיע עלינו שפע ישועה ורחמים מהן. וזכלם לחיים מלך חפץ בחיים כתבנו בספר חיים למענך אלהים חיים וכזכה לתשובה עילאה כי ימיך פשוטה לקבל שבים וקרב רחב ג׳ דיכם ויקרא לפניך זכותנו והאריך אפך עלינו לטובה אמן יהיו לרצון. ולבאים בסוד ה׳ יאותה להם לומר

מוסח זה להכונה הכוונה בפה:

יהי רצון מלפניך ה׳ אלהי ואלהי אבותי שבכח סגולת אמירת י״ג תיקוני דיקנא עילאה קדישא אשר המים בסוד מזל בבחינת שם אד״ן שבא״ל הנאמרי׳ על המקו״ם העולה במספר אלה״ים דהיינו יהי חסדך ה׳ עלינו הלא מוכ״ר חס״ד נאלפים ותשליך במצולות ים כל חטאתינו ויומשך מתקון הא׳ שבדיקנא הנקרא מוכר חס״ד אשר בו שם ע״ב יו״ד הי״ו ריו״ן הי״ו במספר חסד. שפע לתקון הנ׳ שבדיקנא הנקרא נאלפים אשר בו שם המתחיל באלף אל״ף הי״ה יו״ד הי״ה שבגימטרא עשר אותיות יעש׳ בשם קס״ח אלף הי יוד הי במספר אלפים. ובכח שפע אשר יקבל מתקון מוכר חסד ע״י כך יומתקו אר״י אלהי״ם אשר הם מה תלויים בתקון נאלפי״ם שמות המתחילים

באלפי״ן ויומתקו ש״ך ופ״ר דינין דחו״ן:

ובכן תשליך במצולות ים העלין לס״מ ונילית ובחם וכל המשחיתים אשר נברלו על ידינו

ואל יהיה להם שמיקה משמות הקדושים אדנ״י שהיה שבבר נמתקו. ובכח תקון הי״ג וכק״ה העולה קס״ח אל״ף ה״י ת״ד ה״י וכמספר אלפים וכמספר אדנ״י אלהים. יעלו בכח שמות אלה הרמוזים בו כל הנשמות וכל הנימוסות של הקדושה שנתפזרו על ידינו בתוך הקליפות ויחזרו אל הקדושה מנוקות מלכלוכי הקליפות. ואת נפשותינו תטהר מכל עון ואשמה וטמרנו כל מיד סוטני נפשינו לבל נכשל בכל פשע ופשעה מעתה ועד עולם. וזכרינו בזכרון טוב מלפניך ופקדינו בפקודת ישועה ורחמים אבי״ר יהיו לרצון וכו׳. ואח״כ יאמר מזמור מעמקים. ואם יש עשרה יאמרו קדיש ויש כוזכות ויחזרים עוד וכל א׳ יכוין לפי

לפי שכלו ולפי שהות היום ולקבר אבי נדיב ולענין שעורה ג׳ לא נהגו לא ביום זה ולא בשום י״ט כי אין שעורה ג׳ רק בשבת בלבד כמבואר אחרון בס׳ הזוהר שהם כנגד הכאתו הנעשות בשבת מה שלא נעשה כן בשום חג וי״ט. ולפיכך אם חל להיו׳ ר״ה בשבת לא יבטלנה ויעשינה בדבר מועט כדי שיעור שיתחייב עליו ברכת המזון מפני כבוד י״ט ועליו תבא ברכ׳ טוב. ובכן יתאמץ בקדושתו להכון לקראת אלהיו ללכת לבה״כ להתפלל ערבית ליל י״ט ב׳ בכל כוחתו כליל א׳ הכתוב לעיל וכן בקדוש יאמר שהחיינו כמו בליל י״ט ראשון ואם יש פרי חדש הנה מה טוב ואם לאו אינו צריך לחזור אחריו:

פרק א

יומי התשובה וקדושתם ורמתה מודעת הי׳ אשר המה ימים מקודשים אשר קדשם שמים לרפאת בהן כל אים אשר בו הנגע וכל לבב הוי בלבבו יבין ושב ורפא לו ומצא כדי גאולתו לכפ׳ עליו מאשר חטא על הנפש ואמנם חכמים אקרא דדרשו ה׳ בהמצאו אלו י׳ ימים שבין ר״ה ליום״כ ובזוהר אמנם אקרא דאולי ימצאון שם י׳. וד׳ ורבי רשומות אמנם אקרא ורחק ה׳ את האדם ורבה התשובה בקרב הארץ ועוד כה עשריה ושבה והיתה לבבר לרמוז כי אם ח״ו ורחק ה׳ את האדם ולא יקובל תשובתו בשובו מחטאתו. אז ורבה התשובה בקרב הארץ כי רוב העולם היו מתיאשים מהתשובה ושוזבים לחל יתברך ולכך קבע להם זמן התשובה לקרבם אליו שהוא כל אדם אלול לחזור בתשובה ולא זו בלבד אלא ועוד בה בעשיריה הוסיף להם עשרת ימי תשובה מר״ה עד יה״כ כדי שיתחרט ושבה בתשובה והיתה לבבר כי יבער הבומו מקרבו ובכן יהיה כשה וכאלון אשר בשלבת פי׳ שמשליכים הצלון ואחר כך לשבה הכשה חוזר להיות מגבה כה וזה יהיה משפט לזרע קדש דה ויהו לישראל מה שלא עשה כן לכל גוי. ורבינו יונה ע״ה כתב ז״ל כי״מת הירא את דבר ה׳ לבו יחיל בקרבו בדעתו כי כל מעשיו בספר נכתבים ובעת ההיא האלהים יביא במשפט את כל מעשה על כל נעלם אם טוב ואם רע כי אדם מודן בר״ה ובזה דין שלו נחתם ביו״הכ ובעת אשר ידע האדם כי יביאו דינו לפני מכ״ו הלא יחרד חרדה גדולה ויעשה עצות בנפשו ובכל דרכי הארצות יחיש מפלט לו ולא תעלה על רוחו לפנות על ימין או על שמאל ולהתעסק בתיקון חפצו.

לכן מה נאלנו היום לעבודתם ולעבודתם עדי ערב בימים המורחים ימי הדין כי המשפט לאלהים הוא ואמנם יודעים מה יעשה בדינם. ואולי לכל

ירא עמים בקרב ימים האלה למעשה בעמקם ולהיו׳ לעזרם נחתים ולקבוע ביום ובלילה עתים להתבודד בחדרם ולחפש דרכיו לחקור ולקדש אמונות להתעסק בדרכי התשובה וכמרון מעשה ולעפוך שיח ולעלות רוח ותפלה ולהפיל תחינה והעת עת רצון היא והתפלה נפתחת ס אשר חכמים הגידו דרשו ה׳ בהמצאו אלו י׳ ימים שבין ר״ה לי״הכ. ומנות עשה מן התורה להעיר אדם את רוחו ולשוב בתשובה קודם יום הכפורים שנאמר מכל חטאתיכם לפני ה׳ תטהרו. ואמרו חכמים כי יום הכפורים מכפר עם התשובה וע״כ הזהירנו הכתו׳ שנטהר לפני ה׳ כת שובתנו והוא יכפר עלינו ביום הזה לטהר אותנו.

ובכן היה מנהג חסידים הראשונים לעשות עשרת הימים הללו כמו חול המועד לאסור מלאכה רק בעסק התורה והתבודדות בתפלה. והרבה מהם מלבד הנוסח הולכים ליפן בבית הכנסת עד יום הכפורים ורוב לימודן בלילות היה בספר הזוהר התקונים המטהרים את הנפש ויש מהם שלא היו מעיינין שיחה בטלה בכל עשרת ימי תשובה. ואשרי אנוש יעשה זאת וכן אדם יחזיק במנהגם להתבונן גם הוא בענין קדושת הימים האלה כי יש הפרש בין תשובת ימים אלו לשאר הימים. כהפרש האור מן החשך לשוב מעבירות שבידו ושב בדד ודו׳ ויפשפש במעשיו אם במה שעשה כל השב׳ אם במה שעשה מיום היותו הן בילדותו הן בקטנותו הן בגדלותו הן בבחרותו ואם עבר עליו ושתה מי המרים מים הזדונים עזות וזדונים יבכה ויתאבל ויעשה לעפר ויתעומם על ככה איך כא על ידו מעשי׳ אשר לא יעשו עד להבינים בהם לבורא עולם יוצר נשמתו ובעשה הרע בעיניו במה יקר׳ פניו ואיך יבקש רפואו׳ תעלה למכתו ולמכאוביו יתוש אבל ושפל מלאו לבו לעשות הפך רצון ממ״ה הקב״ה ויתפלל ויתחנן לפניו כי אל רחום וחנון הוא ומרבה להטיב ויחן פשוטה לקבל שבים ובהיותו בלב נשבר ונדכה ונם ומתענה יום אחר יום בימים המורחים האלה תשובתו ודאי תעשה פירות ויעלה זכרונו לטובה לפני אל מלך יושב על כסא רחמי׳ רופא כל בשר ומפלאת לעשו׳ כמ״ש שובו בנים שובבים ארפא משובותיכם כי דבר זה הוא חוץ מקו הדין והשורה לבלות אחרוכה לפי שנוכר בחרון ובמרד ומעל להכעיס אל אדוניו והוא ברחמיו יתברך ויתעלה עובר כל פשע וקורם לו לגאלם כמ״ש שלום שלום לרחוק ולקרוב ואדרבה הוא מניפה ומקוה אליתי ישוב להטיב עמו כמ״ש ולכן יחכה ה׳ לחננכם:

ועיקר בזה התפלות והתחנונים ובפרט קריאת ספר תהלים בקרב הימים האלה לשפוך שיחה לפני אדון האדונים ומה גם אם מוריד דמעות מעיניו אשר בודאי בלי ספק לא ישובו ריקם ותשובה מתקבל ואפילו אם יהיה ר״ל בשר והלבנה אשמה. המקום ברוך הוא

אחר הרחמים אותה לא מחתה׳ לקבל תשובתו ומסיימין אותו
לטהר עצמו בטבילות ולא יטוב לבבלה וכבר מודע כי ענין
הצום והתענית הוא מכשיר לבעל תשובה כמ״ש הנביא
שבו אלו בכל לבבכם בצום ובכי ובמספד כי בלשון החזרה
משך עליו רוח מהם״ו ולבו מתגאה ומגביה הקליפה ומעבר
אור בחשך וחשך בהוא מכסה על הרוח כענין המכסה על
הנפש ואלו הקליפה המה מחיצו כין ישראל לאביהם שבשמים
וכל עוד שהוא הולך וחוטא מגביה הקליפה ומעבה אותה
המחיצה ועושה אותה כמחיצה של ברזל ע״ד הוי מושכי
העון בחבלי השוא וכעבות העגלה חטאה ואין תקנה עד
שיעבר הקליפה על ידי צום ובכי ומספד בחופן מיסבר רוחו
ויחברו ואין דרך לשבירת כל אחבריו ורוחו אלא על סיגוף
התענית שהלבו ודמו שהם עיקר כל האחבריו מתמעטים
ומתגפים וכמו שעל ידי אכילה ושתיה מתגאה כחו וכשם
בחשך על אור העליון מכשמיתו כך יסגף עצמו בלי אכילה
עדי להכמיע לבבו העבל ולברר האור מהחשך וכן יסלק
מעליו כל בעלי הדין והקטיגוריא כמו שפירשו הקדמונים
בחזרת המשנה בטל רצונך מפני רצונו כדי שיבטל רצון
אחרים מפני רצונך כי הכוונה לומר כי רצון האדם וטבעו
לבמשך אחר תאוו העולם באכילה ושתיה ושאר כמה דברי
אשר יבערו ויכבו בהם רבים מבני אדם ואין כן רצונו ית׳
אלא שתתקדש כמ״ש והיותם קדושים לאלהיכם וכאשר
אלוים הישראל מבטל רצונו ומבטל רצונו מפני רצונו יתברך אז
הקב״ה מבטל רצון אחרים שהם כתות הטמאים המשכים
מאלהים אחרים אשר בל הפצם ורצונם אינה אלא לעורר
דין וקטרוג על האדם וכאן שהאדם בטל טבעו מפני רצון
הבורא גם אותם הכתות הנקראו אחרים שכולם נמשכים
מהדין כולם מתבטלים. ואם בכה תהיה סגולת הצום
בשאר כל הימים לבלק בעלי הדין והקטיגוריים. כל שכן
וק״ו בקרב הימים הנוראים אשר הזכרים ונעשים לעבודת
בעל שים להדין ולהתעצם כל א׳ מאלוהי ישר אשר ידע ויכיר
אות מכאוביו ונגעי נפשו העצב המלאה לה חלאת זוהמת
נחלת בוכתיו ולטהר אותה מנגעיה כי אין לאיש עבד
מעפשו ויחיים מפלגו לו בביטול תענוגי אכילה ושתיה אשר
התענג בדשן נפשו בשאר אוכלים ושתיה יסגף עצמו בעבו
רצונו של מקום ויעגל לו ביטול זה מתאוותיו לבטל מעליו
הבעלי דינים והקטיגורי אשר רבים שבבהו כרמזי לבלעו
יגמ כנודע מכאבה מלאכי הזהר בשדר ויבאו בני האלהים
והעתקנום לעיל בפרקי ר״ה. וכמה כתוב בשם הרב
אלה״ה זצ״ל מי שחוזר בתשובה ומתענה בעבורת
יומי תשובה מתכפרי לו כל עוונותיו דרך משל יום א׳ בשבת
מכפרים לו עוונותיו שחטא כל ימות השנה ביום א׳ בשבת
על ידי התענו׳ ותשובה של יום זה שבעבודת יומי תשובה.
וכן ב׳ בשבת שבעבודת יומי תשובה יכפר על כל ב׳ בשבת
שלאותה שנה וכן על זה הדרך כולם:

ורבים

ורבים מחכמי בשדר ה׳ שמכו עצמן שלא להתענות
בעבודת יומי תשובה ואמרו שהתיקון היותר
לימים אלה הוא באכילה בשדר מ״ש הרב מ״ה במלחמ׳ כל
החוכל ושותה בט׳ כאילו התענה ט׳ ו׳ שבתב וז״ל מריבי
ביום הזה להרבו׳ באכילה ובשתיה מרובה מעולה״כ בשאר
הימים לפי שבכל יום ויום מעבודת יומי תשובה אינו מתקן
רק מדרגה אחת ועתה ביום הט׳ אנו מריבים לתקן גם
הבחינו׳ המוגבר ביום הי׳ שהם יסוד ומלכו׳ כי הם מחוברי׳
תמיד ואין להפריד נקרא מדרגה אחת ונמצא כי ביום הט׳
מתקן מדרגתו ומדרגת יום הי׳ ומלא בשדר אכילה
תענוגיות ולכן מריבים לאכול כפי ערך ב׳ ימים כי אם לא
יעשה כן ערך יום הי׳ לתקן מדרגות יסוד מלכות בשדר
אכילה תענוגית ולא תוכל לעלות לאכילה פנימית הרי
נמצא כי אכילה בט׳ גורמת להתענות ביום הכפורים
ליקח מאכילה פנימית ולפיכך החוכל בט׳ כאילו התענה
גם ביום הכפורים דאילולי אכילה בט׳ לא היה מתענה
כי עכ״ל ומדברים אלו מסתייעים דברים מבחים בשדר ה״
שלא להתענות בעבודת יומי תשובה דמיך לתקן מדרגה
אחד בשדר חיצוניות יום יום על ידי אכילה ושתיה. ואני
אומר כי לא יתכנו דבריהם שהרי בזוהר פרשת חמור דף
ק״ב ר״מ אמר ז״ל תב בתשובתא מרי גרמי בתענית ערב
דאתי יום הכפורים וכו׳ ע״כ וכן במדרש אמרו שבתענית
יומי תשובה מחויב להם שלים:

אבן המה לא ידעו להבין ולהשכיל גומרין על דברי׳
כי אם כיאור הרב הענין כי יסוד מלכו׳ דנוקבא
עדיין לא היה להם מציאות וביום ט׳ יצאו יסוד מלכו׳ ואנו
מריבים להשלים הכלי שלהם כדי שתקבל הפנימיות לאחר
שלא לא יצטר בחינת הכלי שלה בשלימו׳ איך תוכל לקבל
הפנימיות ולכן אנו אוכלין בט׳ לתשלום יסוד ומלכות שלה
בחינת הכלי ולכן מצוין עליו כאילו התענה כי מן האכילה
נמשך אליה אור כך הענין דרמיז הקו״ל כמו״ל בט׳ היא מקבלת מלאות ב׳ בחינת החסדי׳ דאימא דיסוד
ומלכות עכ״ל. הנה מבואר שגם ממנה לאכול ולשתות
הוא דוקא בערב יום הכפורי׳ אבל בט׳ עוד אחרת היתה
שגם כי היא מתחלת לקבל החסדים מה שאין כן בשאר
הימים ומלאתי כתוב מבחינת יד הקדש מהר״ן זלה״ה
בגלילון הזהר שם פ׳ אמור דף ק׳ על דברי הר״מ דקאמר
מרי גרמי בתענית ערב דאתי יום הכפורים כתוב שם ז״ל
מלוה להתענות כי׳ ימים אלו שהם דרגין דתשובה עילאה
עה״כ ואין הנוח רק מאכיל׳ ושתיה ביום ולא בלילה והסוד
עה״כ אין בו לא אכילה ולא שתיה. וביום הכפורי׳ מתגלה
אור הבינה לגמרי ולכן אמי בלילה מתענים ואנו אומרים
ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד כי לילה כיום יאיר עכ״ל:

ומבאן מחכמי הסבו שבתו שלא להשלים
תענו׳ אלו ולאכול מבעוד יום וגם שלא
לעשות

לבעות הסמקה מכעוד יום להתענות לילה ויום ב׳ ימים
או ג׳ ימים כדרך אחר הימים בקרב הימים האלה ויקדימו
לעשותן קודם רגלם הסבה. והנה רבים מרבות בני עמינו
נמרו שלא להתענות בעבודת ימי תשובה אשר שמעו מפי
חכמים בעיניהם הולכי רכיל מגלי סוד הארל אלהים שאין
להתענות בקרב הימים האלה ומשמיעים דבריהם לרבים
יחד לנדיקים עם פושעי המלילים חמס ה׳ מחנה ואשמה
כי נברה מאד עליהם ואין אלו אלא מנאצי את הסס ברוך
הוא כי אף לו יפי כי כדבריהם כן הוא שרעת הרב זצל״ה
שלא להתענות ולאכול ולשתות בהם כי בזה יהיה תקון שה
הימי׳ הנה הרב זצל״ה לא אמר אל הפושעי׳ והמורדי׳ אשר
מכף רגלם ועד קדקדם אין בם מתם ולא נתנו ש לבם כל
יחות הסבה להכניע אל לבבם הערל להבין ולהתענות
ולשוב מעבירות שבידם אשר לאלה אף ביום הסכת היומ
מתירין שיהם כאשר כתבו הרבה מהקדמוני׳ וכ״ש בעשר׳
ימי תשובה ימי חול ממש כי אף כי עיקר הדבר באמת
ובמשפט לעשות תיקון אלה הימי׳ באמילה ובתיה זה יהיה
משפט לחסידים וירא אלהים המיסרים אורחותם לפני
אדם בחמת ובתמי׳ תמיד כל הימי׳ וכל שכן שברוך שידעו
לבון בכוד האכיל׳ וסמתיה מה היא ומה נעשה׳ כה בשמים
ממעל עד אשר יכון האכיל׳ הסיא לעשו תקון היום ההוא:

אבן לא אמרו לבוערים בעם אשר לא ידעו כין
ימים לשמאלם האוכלים את פתבנם לבבו׳
בשב׳ ולא ידעו שובעה והלואי לא יכשלו כה לקלקל עליוני
לעבלה תחת תיקון. ולואי כל הימים יספיקו אליהם לבוש
להתענות על כובד עונותיהם ולגודל קלקוליהם אשר
קלקלו לבד באמילה ובתיה מרובה ושתו ושכרו כל שאר
הימים ובזה להם לעבה להם לעשה אלה מגלי סוד ובאו
האדון ובליה׳ כאמר אחלך רכיל מגלה סוד ואל תלאו ודאו בפגרי
האנשים הפושעים כי וכו׳.

כי על כל אלה האלים הרלא לא יאכה ולא ישמע שיה׳
כי תמיד שבו כרחוקה כאשר כתבנו בחנה וירלאה
ואין להתענות באלה הימים כי על ידי כך אז יכנע לבבו
הערל לבשפט במעשיו ולשוב אל ה׳ בחרטה גמורה ולא
יתבן זה באכל ושתה ולהתענג בתענוני הנה״ז והבלו
כי אם הוא אוכל ושותה ושמחה בעבקיו יגבה לבו ולא יאכה
לחפש דרכיו ולחקור מעשיו כי הוא כדרך זה ושר בעיניו
אבן כשמעבה את נפשו ובחלבו תש כחו של יה״ר והחי
יתן אל לבו ואשר בשרו כחש משמן ואז ניחום ושוקטים
ריחת תבור׳ הנוף שבנוף המיה אז׳ ומתגבר כח השכלי
כי כשזה קם זה נופל וירלאה ושוב מעבירה שבידו ויתאחרו
על העבר ויפשפש במעשיו לשוב מהם ולהתורות כי זהו
עיקר התשובה כי התענית הוא לבדו אינו פועל כלום
שאינו אלא מהמכשירי אוכל נפש בלבד ועיקר תענית ימי
ימי תשובה שתקנו לפשפוש מעשים ולהתרחק מהם ולקבל
עליו

עליו לבו ובוב אותם עוונם נמרה כו אף כי לפי שחטא
והרשיע לפי הפגם שפגם כאילו שם משמות הקדש כך
מרך במספר השמות ההם לעשות סיגופים ותענוית
לתקנם ולא יספיק לו בעשרת הימים הללו לבדם: מכל
מקום יועיל לו לקבל עליו מעתה לקיים כל דרכי התשובה
וסיגופיהם לפי פגמו לעשות כאחר הימים שלאחר יום
הכפורים: ואז על ידי אותו הרהור תשובה אם הוא בלב
שלם כעשה נדיק נמור כי קב״ה מקרף מחשב טוב למעבר
וכמ״ש לעיל בפרק ז׳ דר״ה כדין הש״ם דהמקדש את
האשה על מנת שאני נדיק נמור אפי׳ היה רשע גמור הרי
זו מקודשת שמא הרהר תשובה בלבו ונעשה נדיק נמור
כתנא קמא ומותלים לו עונותיו ביום הכפורים. ולא כמו
כמה בוערים בעם אשר עולה על רוחיהם שעל ידי תענוי׳
של י׳ ימי תשובה בלי שום קיום דרכי התשובה המבואלים
בספרי הקדמוני׳ זל ימחו כדי נאולת׳ לכפר מאשר חטאו
על הנפש מראשית השנה ועד אחרית השנה כיו״כ וזה
לא יעלה על דעת שום בר דעת כי הלא לבל חטא וחטא
נדיק כמה וכמה תענוית אחר שקיים דרכי התשובה ועל
כרחך לא מתקנו תענוי׳ אלו אלא לעשפוש המעשי׳ ולקבל
עליו דרכי התשובה לכפר עליו ביום הכפורים ושוב יקיי׳
דרכי התשובה אחר יו״כ.

ואולם מי שהו״ת״ח ולא יעבור כח להתענו׳ ויודע
בנפשו שאם יתענה ימנעם מלאכה שמים
בודאי. יבחר דרך אחרת אתו לשמור עצמו מתאותו ואל
יתלה תאותו במאכל ובמשתה כי גדול גדול ומופל׳ מגיע
המאכלי׳ אין הכוונה שיעזוב לגמרי שלא יאכל כשר ושלא
יפתה יין אפס כי בעת שהמאכל לפניו ועודנו תאב
לאכול מ מנו ימשוך ידיו ממני לכבוד בוראו ואל יאכל כדי
תאותו ודבר זה יזכירהו אהבת הסס יתברך עתר
מתענית יען כי מידי עוברו לאכול ושתה תמיד עינו
ולבו אל חטאתו ושובר תאותו יותר מהמתענ׳ כמו שכתבו
הקדמונים ויוסיף בלימודו לגמוד בבפלים מרגלותו
ולהתפלל בכוונה ובהכנעה ובכובד ראש ובבכי יבא לפני
ה׳ לבקש מחילה מאתו יתברך על כל פשעיו. ויתבע
עצמו מזחוק וטיול וכ״ש מפיחה בטלה ואפי׳ משמיע דברי
הנה״ז ואם אפשר לו יתענה לפחות יום אחד בעשרת
ימי תשובה ובאותו יום יפנה עצמו מכל דבר שבעולם ויש׳
בדד וידום ויצרוך בו מחשבתו ולבו לפני אלהי הסליחות
להיות במדד ובשברון לבב כל עומדו במדדו כמה ימים
ונפשו עליו תאבל ובמרירות תאנח על חטאתו ובל אשמו
לעת ערב קודם כין השמשות ישבול לפס תשובה ולהפלי׳
מגלי גילולי אשמותיו ובא השמש וטהר. וכן היה דרכ׳
של החכמים הראשונים ע״ה. ואמרו המקובלים ז״ל כי
הרוצה לשוב בתשובה ואינו יכו׳ להתענו׳ פרשי התענו׳
כמו מ׳ ים הנ״ל אז ב׳ ימים לילה ויום תו שכל לעבדת ן

בת׳

במ׳ לאסרין בכסף מזוקק לגדקה וכן מי שהיה בדעתו להתענות יום א׳ ולא עבר כח שדה אחתו בבתיכת אסר א׳ כסף מזוקק שהוא משקל ד׳ שעורה לגדקה ותמיד יוכל לפרוש התענית אם לא שיהיה תעני׳ גבור כדי לבע׳ את הגוף ולהכניע את יצרו כדי לעשות תמנו שיעור איסר מר׳ הנפש כי על כן נדיק כל אדם לה זהר שלא יאכל בלילה שלפני התענית יותר מכדי ההרגל שלו וכ״ש האוכלים לרעם לאמורות כי אם ירבה בשעורתו בעבור התענית אז לא יועיל לו אותו התענו׳ כי אותם המותרות שאכל הוא המזר לו לו׳ תעניתו ע״כ: אלכן לא יפטור אד׳ עצמו בזה כי אם בהיותו אנוס אסר לא יעבור כח להתענות יכול לפרו׳ תעניתו כי שקל הכתוב בכל נפשך ובכל מאד״ך כמ״ש ז״ל אך מי שיעבור כח להתענות ירא שמים יצא ידי שתיהן להבין ולהתענות להתיך זהמת פגמיותו וירבה בגדקה גם כן ביום תעניתו ושב ורפא לו.

ובתב דבינו יונה ע״ה וז״ל אדם שהרבה לחטוא לא יעשה שיבופים עד אסר יתחזק לבו בחרטה גמורה וגמר בלב לעזוב החטא עד יום מותו ועב׳ ידין ועידין והוא בטהרה גמורה ודמעתו על לחיין. אז יקריב קרבן תענית בטוסת פניו והכנעת לבו וכל מה שיוסיף תשובה יוסיף בהכנעה והוא משל למי שהמרה פי המלך לא ישלח לו דורון שיטרפהו ע״פ עד יפולן לפניו אריה לרגלין ברמע׳ וחר״כ ישלח לו דורון ולכן הכהן היה מקרי׳ חטא׳ תחלה שהוא מכפר׳ על חטא ואחר כך עולה שהוא דורון כמ״ש בזבחי׳ פ״ק אמר רבא עולה דורון היא היכי דמי אי דליכא תשוב׳ זבח רשעי׳ תועבה ואי דאיכא תשוב׳ התני׳ עבר על מנו׳ עשה ועשה׳ תשוב׳ לא זז מש׳ עד שמחלים לו אלא שמע מינה דורון הוא זבחים מקומות ביאורו שסור התענית הוא ממש כמו קרבן כמ״ש דר״א כד הוה יתיב בתענית הוה מבלי ואמר גלוי וידוע לפניך ה׳ אלהי ואלהי אבותי שהקרבתי לפניך חלבי ודמי והרתחתי אותם בחמימות חולשת גופי יהי רצון מלפניך שיהא הרתחת שעלה מפי בשעה זו כריח העולה מהקרבן באש המזבח ותרצני נמצא האדם מקריב בתעניתו החלב והדם והריח העולה מפיו הוא מזבח כפרה ועל כן הזהירו חכמים הרבה להר׳ כל איש ישראל זהיר וזריז ביום תעניתו מכל חטא ועון כדי שלא תהא קרבנו גרוחה ולדון מהדברים הפוסלים בקרבן אסר א׳ מהבה המתשבה דעה וכן הדיהור עבירה פוסל בתענית כמו פיגול וכ״ש אם יבעוט ביום תעניתו כי קרוב הוא הכעס ביותר ביום עצות אד׳ נפשו. כי נדחה קרבן לתעניתו דחוי מגיקרו כי מוטב היה לו שלא להתענות ויהיה שבע ושוב לב עם בני ביתו ועם כל הבריו שלא יתקוטט עמה׳ כתיב הן לריב ולמיה תבוסו: וכבל נפש יחוש לבלתי ידח׳ קרבנו מלפני שהיו שמח׳ הוא מקריב קרבן תעניתו לע״ז ושפח׳ כי תירם בבית׳.

ומתוך

ומתוך יתו אל לבבו בי׳ תעבית ולהקרי חלבו ודמו חלף הקרבן בלבבו יבין לקבל עליו לעשו׳ דרכי התשוב׳ על אסר פשפש ומצא עד טומאתו כו דאם לא כן זבח רשעי׳ תוב׳ וגם יפקיף ויל׳ כי הקרבן לא יכפר כי אם על השוב׳ כתו החטא׳ שהי׳ מכפר׳ על השוב׳ וכן השולה על עשה והלאוד הלב אבל לא תעשה גמור איכו תכפר וכמו כן בתעבית לא יעלה על הדעת שיהא מזבח כפרה לאסר חטא בזדון כי אם עד אסר יקיים אז יקבל עליו לקיים דרכי התשובה וכבן בזאת יבטם מורא ופחד בקרבו למהר להשליך מעליו כל גילולי אסר עשה בוירזי וחרטה ובזיכת החטא ומלקיות והתעבמות הסייבי לכל עון ועון ואל אלהימו כי ירבה לסלוח.

והרב האר״י זלה״ה בבר תיקן סכום ומספר הסיגופים הסייבים לכל עון לפי הפגם לאסר פוגם האדם במדות הכלליות ובשמות הקדש לתקן אותם על מכונם וכבר נדפסו בכמה ספרי המוסר אסר קדמוני ומי שלבו חפץ לעשות תשובה שלימה מלב ונפש לא יתרשל בקשת ספרים הנרכין אלו לדפוסת נפשו כמו שלא יתרשל החולה לבקש רופא שירפאהו. ולפי כי עתה בדורות הללו אין אתנו יודע עד מה ואין לנו מנהל ולא מחזיק בידנו למשיב נפש כמו שהיה בימי הרב ז״ל שהיה לבני דורו למשיב נפש ובירר את הקולים מן הכרס וריפא החולים חולי הנפש כל איש ואיש לפי כבודו ומכאובו והרבה דברים נדרש לאסר שאלוהו ונמצא לאסר בקשוהו. ואף כי עתה תיקוני החטאים אסר תיקן המה לפנינו לא כל הזמנים שוין ואפשר שאינן שוין לכל זמן ואפשר ג״כ שאינן שוין לכל נפש. ועל כן הוא הרא לשוב אל ה׳ ולעשו׳ כל פרטי תיקוני הבוכו׳ ע״פ תיקוני הרב ז״ל הה: בימי הנומו׳ יקדא בכל יום פר׳ התשובה שבפרת נבים ואחריה יאמר כל פרטי הדברים האלה בלשון תפלה בנוסח זה:

רבונו של עולם מלך רחמן סלח לכל עונות בני ישראל הסבים אליך בכל לב ובכל נפש. ואתה יודע שרצונם לתקן כל אסר עונם דבר דבור על אופניו רק כי בשר אנחנו ולא בינת אדם לנו לדע׳ עד היכן הדברים מגיעים. וגם אין אתנו יודע עד מה ואין לנו לא מנהל ולא מחזיק בידינו. רק בחזיונו שמעם ואכלתיכו סברו לנו פועל שעלת בימיהם בימי קדם ושלחת אליהם דוד׳ כאמן אסר ידע עליון ונתחיה שלחתו אפלם להיו לבני דורו למשיב נפש ובירר את הקולים מן הכר׳ בגודל חסדך ובגודל הסבת רוח קדשך וריפ׳ החולי׳ חולי הנפש והמרוכי׳ בדכדוכה של נפש ועלה הנפשו מעמקי הקליפו׳ להרפא לכל איש ואיש כנגדו ומכאוביו והרבה דברים נדרש לאסר שאלוהו ונמצא לאסר בקשוהו. וחולי אינן שוין לכל נפש ולכל זמן. לכן יהי רצון מלפניך ה׳ אלהינו ואלהי אבותינו שתקבלנו

ותתוך

שתקבלו בתשובה שלמה לפניך ותהי עבודתם בשמחה
הקדושים ובמדת התלהבות יתקן בתענוגו חלבים ודמיכו
עולה לפניך כאילו כאנו כל הימים המנעות לעוסתינו
ולפעמים לתלות אותם כבראשונה ותן כח לבמה
פקודך ולבעות תשובה רצויה ומקובל וקרובה לפני כס
כבודך ושורש כל מיד סחטני נפשינו לכל נכסל כמו פש
וחטאה מנת ה ועד עולם ואלמדה פושעי דרכיך והטאי
אליך ישובו כי אתה שומע תפלת כל פה יהיו לרצון אמרי
פי וכו' ע"כ וכן יאמר מסח תפלה זו בכל עשרת ימי
תשובה כשהוא מתענה. וכתב הרב ז"ל דאם רבו לספר
תעניותיו הנדריכים לעונותיו יכול למהר לעשות הפסקה
והפסקה של ב' ימים עולה לכ"ז תעניות ושל ב' ימי עולה
לח' תעניות והפסקה של ארבע ימים עולה למספר אלף
שמונים תעניות ושל ה' ימים עולה אלף ושש מאות תעניות
והפסקה של ו' ימים עולה לשתים וה' אלפים ושש מאות
תעניות: וכבר נשאלה שאלה זו לפני חכמים על כמה
אנשים אשר נגע אלהים בלב ונתחרטו על עונות חטאת
נעוריהם ורצו לנהוג מדת הסיגופים והתעניות כמ"ש
הרוקח והאר"י זל"ה ומענה כפיהם לאמר שאם יהיו
לקיים כפי אשר מסודר לאותם החטאים כ"כ פעם ופעם
לא יתכן אחד שרם פעמיה לאין מספר בכמ מיני פעמי
עמו ושמו שלשו ושלשו והסכימו לאמר כי אף אם חטאו
חטא ר' אחי' מלה פעמים אין נדיך לקיים הסיגופים
והתעניות המסודרים לאותו חטא יותר משלשה פעמים
והוכיחו דברים מכמה מאמרי הזוהר כמבואר בספרו
האחרונים ז"ל:

ונדולה מזו הקלו לבעלי תשוב שאם חט' באכל
ר' כמה עבירות חלקות חמורו וקלות
כגון בברית המעבר באחת אם ובבריה ובגדה ופגיה
ורבות כהנה בבילות אסורות חייבי כריתות ומיתו' ב"ד
והוצאת שכבת זרע לבטלה. וכן אם חטא בברית הלשון
בלעבות ולשון הרע וגיבול פה ורכילות ושקרי ושיח חולין
בבית הכנסת ובשבת ובדברים בטלים. וכן אם חטא
בגרונו שאכל חלב או דם שהוא בכרת ובכילות וטרפות
שהוא בלאו וכיוצא בזה אם אחד החרשה ובזבת החטא
ומעשים טובים וקיים סיגופים ותעניות המסודרים לחטא
החמור שחטא באותו אחר אין נדיך לקיים הסיגופי הסייבי
לאם שחטא בהקלים מהם באותו אחר ואם חטא פעם
אחד בחמורה מהם ובשאר ביאות הקלות מהם כמה
פעמים יקיים הסיגופים פעם א' על החמור ומהחמורה
שבקלים שבהם ב' פעמים ודו' והוא פשוט כדין מי
שמתחייב ב' מיתות בית דין מדין בחמורה. אבן עזרו'
שחטא באיברים הרבה נדיך לקיים סיגופים ותעניו' לכל
חטא שבכל אחד ב' פעמים דהיינו בהחמור שבאותו אחר
וכן הוא לעשה לכתם מבעלי תשובה מפני תקנ' הסבי'

אף

אף כי רבים מחלקים להחמיר אלא מיאו דבריהם. וכל אלו
הימים מכין ר"ה לא"ה כנגד הש"ן של תשוב' ילבש ש"ק
על כשרו וכנגד הי' של תשובה עיה אפר כמ"ש פק ואפר
וכנגד הב' וה' של תשובה יבכה ויספוד. ואם כח נשר ה'
יוציא הבוכה כפיו ויאמר מסח זה:

רבונו של עולם הא"ל הרחמן מלך מחיל וסול'
ומחיל פשעים לקבל שבים. בשים לחטאו
מחוטאותיו ונכלמים לחטאו מעומתיו כי רבו עונותיו
לתעלה ראש ואשמותיו גדלו מגל הטמים חטאתו עונו
פשעו מיום היותנו על האדמה עד היום הזה
עתה סבה נדבה רוחי לשוב אליך באמת ובתמים בכל
לבבי ומפשי. ואתנה לבוטי מן של שברתי בהמה ובסוכה
הגדול קבלני ורבה תשובתי ונכונות מקי לתתיעם הש"ק
אים רעשו ש"ק שברות רש"ו אשר הגברתי' בעומי ופשעי
ולהאיר דרך נקבי הטק הש"ק שקל כסף ודחוורתי דמ"ל
ויבוב מסק דשברות לבתוכת כ"ר קד"ש וכבן יובלנו
הקליפות ק"ש ותכן בכח סבולת הש"ק. ויתוקן את אשר
הלבשתי שמי"ם קדרו ושק אים כסות והוסמתי מכאוב
יותר על מה שהיה להם והמלכתי את הטק העב' הכוסי
מו"ש עתיכו ק"כל ושמע נעקתנו ירב תעלומות. וכבת
סבולת ש"ק ואפ"ר העולים במספר ר' הי"ות במילואותם
ע"ב ס"ג א"ה כ"ן. ושלשה שמות אהי"ה נס המה
במילואותם דיו"דין ודאלפי"ן דהחי"ן עתה יתיחדו
הי"ה דע"ב באהי"ה דיודי"ן והי"ה דס"ג באהי"ה
דיודי"ן והוי"ן דפ"ה באהי"ה דאלפי"ן והוי"ה דכ"ן
באהי"ה דהי"ן. ועל ידי הטק ואפר העולים במספ' אל"ף
ושמים יתוקן את אשר הפרדתי בעונותי בתפארת
ומלכות ויסוכו ויתיחדו ביחודא עליה:

ובשומי האפר במלחי יעלו ה' גבורו מכנפ"ך
העולים במספר פ"ר וא' המתקים
אחר שנשרפו ונעשו אפ"ר המה יעלו אל מקום המוח דז"א
אשר המה נקודות כיון דאימא וכם תתעור' הא מ"ן
להתיחד עם החכמה. ואל דמעתי אל תחרש לעורר
גם הטיבין עילאין הנכח והחוד שבחכמ' אשר שמה מקום
הדינין כמספ' דמע"ה העולה ק"ך מרופי אלהי"ם. ובכח
סבולת דמעותי יעלו הדינין לחון ויתמתקו ויתוקן מה
שפגמתי במדות העליונו וכל פורסי נסמתי ואשר סתמתי
המכורות עד כי אין מימי הטפנה מזלים בהם עתה
בהתעוררות מים בוכים הנוזלים מעיני יתעוררו המים
העליוני' וירדו זרם ושטף מים רבי' וירחמו כל אות הבתמי'
והפגמים שפגמתי בכל בחינה ובחינה ויומחו כל כחות
הטומאה והמקטרגים מעלי כדבר שנאמר סורו ממני כל
פועלי און כי שמע ה' קול בכיי יסיו לרצון אמרי פי וכו':

ואשרי אנוש יעשה זאת להתרחל לשוב ולעשות
כל פרטי תיקוני התשו'בה בהפלך

מעלין

מעליו כל פשעיו ולהיות זהיר וזריז בעבודת האלהית.
וראוי בעשותו כל פרטי התשובה להסתיר מעשיו ולא
לגלותם כמו שכתוב בזוהר נח כל מילוי דבר עם בסתימו
כיסאן עריין עלוי וכל דאיתגלייא הוא אתר דכי
דיכא עריין עלוי בגין דאיהו אתר באתגלייא וכו׳. וכן כי
המסתיר מעשה תשובתו מבני אדם שכרו שיהא נסתר
מבעלי הדין שהקב״ה חופה עליו בלבוש החסד שהוא
נקרא אלו׳ בדי שלא יכירו בו בעלי הדין כמ״ש לגבר אשר
דרכו נסתרה וים״ך אל״ה בעדו והמפרסם עצמו במעשי
תשובתו לי אפשר אם לא יכבדוהו ויפארוהו בני אדם ואם
יגיל ויעמח לפי הכבוד זה הנאה שיקבל על מעשיו מוכיח
ממעשיו כמ״ש בספר החסידים סי׳ פ״ד וכתב רבינו יונה
ע״ה אל תתפאר מעוז דבר שעשית ואל תעמוד במקום
שיסכוך פן יגבה לבך ואם שמע׳ בני אדם שסכוך דאגב
והנסתר בדבר כי מחסרין חלקך לעתיד לבא והסתר כל
עניני עבודתך מבני אדם כי אז יוכפל שכרך ותגדל מלגב
הלוגים וכזה יודע שאינך גוכב דעת הבריות כי המגל׳
נדקתו כוונתו להללו בשעריס ולהיו׳ לראש ולבטות בו בין
הכסילים ותיבי רוח כדי שיוכל לעמוד חנם מהם ודומה
לגזבר המשלים כי החתול כשה זקין נעשה כזיר ובטחו בו
העכברים עד שלכדם וגרם עצמותיו ולכן מאמר כי עמו׳
בר אלבב להבת ההתבודדות ובחירת היחידו׳ על כן
שמר לך אחי פן ישיאך היכר ויפה בעיניך החברה
והתערבב עם בני אדם כי ההתבודדו׳ ופרוד׳ מבני אדם
שבת ההנלה מכל מה שזכרנו ומביא אל המדות הטובות:
ובימי האר״י ז״ל היה אים אחד בעל תשובה הולך אחר
חצי הלילה לבית הכנס׳ ומתלבש בשק כולו מראשו ועד
רגליו כשבין שלא היו ודעים מי הוא והופך פניו אל הקיר
ועומד שם חצי הלילה וכל היום עד חצות לילה החחדת
מעת לעת בתפלה ותחנונים ובכיות. וכשהיה עובר עליו
חצות לילה כשהיו כולם ישנים אז יצא מבית הכנס׳ והלך
לביתו ובני אדם לא יכלו לדעת מי הוא זה ואיזה הוא
והיה אומר הדב זל״ה בודאי זהו תשוב׳ שלימ׳ כי תשוב׳
ונדקה בחדא דבגא סלקין וכשם שהנדקה מוכתר׳ בשהי׳
בסתר כן היא התשובה כשנעשית בהנעב ובסתר ויועיל
כי אין הקב״ה יכול׳ לעלות עליו להסירו מדרכי התשוב׳:

ובלילה אלחר התענית יזהר בכל הימים
ובוותר בי׳ ימי תשוב׳ שלא ימלא בטנו
בשר ויין בעבין שיתגלה לבו ויצא שכרו בהפסדו. וגם כי
המאכל מכניע את השיבה ואין השעה נרחב׳ לכך כי המשפ׳
לאלהים הוא ואם ירבה באכילה ושתיה מרובה פעולת
אחרי׳ם תהיה לו לבהלות ובעלות השחר שחרות
התרדימה נופלת עליו ונמצא מבטל ק״ש וכן קרושה
עם הנבור: וההשכמה והערבה בבית הכנסת הוא
עמין גחל כל היום וב׳ אחר בעשרת ימי תשובה אחר
שכב׳ יכול

שכב׳ יכול הוא מכוי יותר כמ״ש דרשו ה׳ בהמצאו אלו׳ ו
ימים שבין ר״ה ליו״כ ומקומו שמיוחד לו הוא בבית
הכנס׳ אם כן כל הקוד׳ לבא בהם ומתפלל ומתחנן לפניו
זריז ומשכר ותפלתו מקובלת כי ע״כ אף במקומות שלא
כהגו לקום באשמורת בימי אדם אלול הנה בימים האלה
קמים כולם לראש אשמורות לבית הכנסת לומר סליחות
ואף כל אדם שלא נתעורר נשמתו לקום באשמור׳ כל ימי
אדם אלול לפחות באלו הימים יוד שנתו מעניין לעבודת
אלהיו ולעבות נפש על חטאיו ואם בכל לילי הסליחות לא
עבר כח לעמוד על עצמו משעה שקם עד אור הבקר -
לפחות באלו הימים יתחזק בעצמו לעמו׳ על עמדו משעה
שקם בסליחו׳ עד שיתפלל תפל׳ שחרית ולא יסיח דעתו
כל לדבר אחר חוץ מתפלות ותחינות לו לימוד התורה
והמיוה על כן החכם עיניו בראשו ויהיה גבור כובש את
יצרו ולא ירבה במאכל ומשתה בלילה שלאחר התענו׳ שלא
יאכל אלא דברים דקים הבאים להתעכל ואף מהן לא
ימלא בטנו כי אם אוכל נפש בלבד. להיות מוכן ומזומן
למעשה תשובתו לקדם אשמורות ולבקש על חטאתו
הרחמים והסליחות ואולי ימצא כדי גאולתו לכפר עליו על
אשר התעצל מלקום בשאר כל הימים כי סגולת הימים
האלה לתקן על כל הימים כאשר כתבנו למעלה: וכן
בענין התפלה ראוי לכל בעלי אומנו׳ להחמיר על עצמן
להתפלל עם הצבור בעונתה ואף אם מאריכים בתפלה
וקצת אל יהי לו למעצר כבר כי לאיקפה י׳ ימים להתפלל
בסלימות ולא בדילוג ויסיים בלבו לעשר התפלות בימי
שנה תפלת השחר עד חצות או עד ד׳ שעות פרט לימוד
להתפלל בדילוג בקורא את הלל ואולי בסגול׳ תפל׳ הימי׳
האלה יעלו כל אותן התפלות הפסולות והכירחות כמ״ש
למעלה בפרקים.

ואף כי בכל יום מקבל האדם עול מלכות שמים
ביחוד קרית שמע אחכם בימי׳ האלו ימי הדין
נדיך שיאמר המלך הקדוש והמלך המשפט ואם כנגד כ׳
כתי דיכין שים למעלה שהם נקראים בית דין עליון וכ״ד
תחתון כנודע לבאים בסוד ה׳. ונדיך כל אדם לכוין
בהם מאד שלא יסכח ויצטרך לחזור התפלה. ונמצ׳ כושל
בעון ברכת לבטלה מאחר שראשונה לא עלתה לו. ואים
הירא וחרד לבו יחיל בקרבו ותמיד כל היום לא ימים היום
ירא וזע ממורלת משפטו ודינו יתברך כי בא לשפו׳ הארץ
לאמר מה אני ומה חיי וכו׳ מה מעשי הטובי׳ ואיך אתן דין
וחשבון לפני מלך מלכי המלכים הקב״ה וכי יפקוד מה
אשיבנו וכבן בושת בעומדו להתפלל לפניו יתברך לא
יסור לבבו מלה זכיר השבחים הנוספים והשאלות הנזכרי׳
ונצטים לאמרם בקרב הימים האלה על עסקי המשפט
בהדין הנעשה בשמים ממעל לא כן התובעי רוח בוערים
בעם אשר לא יזכרו ולא יפקדו ולא יעלו על לב לעול׳ עניין
הדין

הדין והמשפט שהעולם נידון בו בחלו הימים וסוף מרחית
עניהם מהשכיל לבותם ויסליחו דברי הרמוזים והחדושים
ודרכי התשובה הנעשים ונזכרים בקרב הימים החלה
אחרי נויים וכבן בבואם להתפלל לבני קונם הן לימוד והן
דברים מן הספה לחון מבית מבשים מלומרה ולא נתנו
לב להזכיר שבחים הנוספים ושאלות חיים והפלוס אשר
תקנו הראשונים ויהי להם ימי התשובה עשרת הימים וימי
הפרים שוין בעיבוריהן כי לא נכבדו מתרדימת שינתם
לומר מה הימים החלה ומה טעם יש בם על מה אדניהן
הוטבעו והם לא ישזבו אל לבם כי קרב יום פקודתם ודינם
מנותם ובניהם ומזונם לפני שהי עולם ה' מלכנו ושהיכו
אשר אין כל דבר נעלם ממנו ואין נסתר מנגד עיניו אשר
לא יכבדך לעדים ורחיה להיות ידיעתו והסגתתו על הכל
כרוסף מבלי שיוכל האדם עשות גדולה או קטנה אשר לא
ידעה והן לא קנרה ידו החזקה להשיב להם כדי רשעתם
פנע וחבורה ומכה טריה לא זרה ולא חובשה ולא רוככה
כי אם בתשובה שלימה אשר אין לפניו לא עולה ולא שבח
ולא מעשה פנים ולא מקח שוחד. כי אם בהתלבם בידאה
ורעדה וזיע ודתת וחלחלה ולעשות עצות בנפשם יגון
בלבבם לילה ויומם לעלות ארוכה למחלתם ויעזוב רשע
דרכו ואיש און מחשבותיו וכו' ולהתקרב אל ה' ואל אלהיו
כי ירבה לסלוח:

ואנשי כנסת הגדולה תיקנו עניין זכרנו ומי
כמוך וכיוצא בתוך תפלת י"ח מלבד
שנמשם הכמוס כדי לעורר לבות אדם להתפלל מתוך כוב
דאגה וכבוונה בתתם אל לבם כי ימי חיי הבלם תלויין
ועומדים בקרב הימים החלה ואפס עצור ועזוב והחי יתן
אל לבו כי העולם בכף מאזנים ואם יזכה בתפלתו ישוב
חרון אף ה' ממנו ולא באבד ויכריענו לכף זכות. וכן היו
חסידים הראשונים מחזרים בקרב הימים החלה לאשר
ולקיים כל מצוה שאין לה דורשים ושלא קיימו ועשו אותה
בשאר הימים פן אולי על ידם יכריעו את עונם ואת כל
העולם לכף זכות וכן ללמוד למי שהמה יודעי שחט ואשם
דרכי התשובה שסגולת הדבר ההוא רבה היא מאד כמבואר
בזוהר פרשת תרומה דעביד דאשתלק קב"ה על כורסייא
יקרא ובורס הכנעת הס"ח ע"שב.

ורבים מלאכתי מעשה לא אבו לשמוע לסברת
האומרים שאין לקדם ברכת הלבנה עד
מוצאי יום הכפורים מטע' כי אמו תלוי ין בדין יען כי אמרו
שאדרבא טוב לקדם אותה כי' ימי תשוב' כדי שתבא מצוה
זו ותוסיף על זכיותנו ומה גם שסגולתה לחיים וכמעשה
שהיה באחד שפגעו בוי א' בלילה וברכה להרבו ובקש מאתו
להניחו לעשות מצוה אחת קודם מותו והלבנה אז היתה
במילואה וקידשה בכוונה יתירה ונעשה לו גם וכשרולב
ע"פ כמנהג ונשאו הדוח ונטול מהם ואמרו הקדמוני כי מי

שיקדש הלבנה מיום שקידשה שוב לא ידאג מן הפורענות
באותו חדש וכן לא יבא זרע עליו מיתה באותו חדש. וכן אין
לנסב תלחן בימים החלה כאשר נהגו בהרבה מקומות
ואדרבא יותר טוב הוא לדון ולפסוק הדין בין הבריו' כדי
שיה' שלו' בין איש ובין אחיו ובין ריעו ועו' כי אמרו חכמי'
במקום שיש דין אין דין ובמקו' שאין דין יש דין שאם נעשה
הדין למשה אין הדין נעשה למעלה ואם אין הדין נעשה
למטה נעשה הדין למעלה. ואם כן אם לא ידונו למט' הרי
מדת הדין למעלה מתוחה ח"ו: כי על כן רבים מבו'ד
הירחים ישבו בסחות למשפט בעשרת ימי תשובה ביתר
שאת משאר הימים לשפוט כל העם למטה להשקיט הדין
של מעלה. כי על הדין העול' עומד ועוד גם מנד הטובע
ראוי להטפל כדי לתוך הסלוס בין איש ובין אחיו קודם
יו"הכ. ואם לא ישפוטו המה התוב' יבער כאש שלא' בלבו
על הנתבע שמחזיק את שלו שלא כדין וגם מיד הלתבע
טוב לו להוציא גזלה מתחת ידו טרם בא יום הדין הגדול
והקדוש ותתקבל תשובתו יותר כי בעוד הגזלה בידו יהי'
כיום הדין כטוכל וסרן כידו ח"ו. ועי"כ נמרו רבי' מגדול
ישראל לומר כי שטות גמור הוא ושבוש הדעת יש לאותם
הנוהגים שלא לדון. ואדרבא הואיל ומצות עשה היא טוב
לדון כדי שתבא מצה זו ותוסיף על זכיותנו להבריע כף
הזכיות כדבר האמור. ומכל מקום אם יש עסק שבועה
ביניהם שקיבל עליו הנתבע לישב' כתבו גדולי הפוסקי'
כי אין להשביעו עד אחר יום הכפורים שחוששים ביותר
שלא לחכיח עונם חומר שבועה לעולם אם נשבע על
שקר וכן אין מחדשין בהם בב"ד כדי שלא לעורר הדין
בימים החלה.

ומבאן יסקיף וידא כל א' מאישי ישראל כמה
וכמה יש לו לכל איש ישראל להזהר על
נפשו בכל הימים וביותר בימים החלה שלא לעורר הדין
עליו ח"ו. ובפרט בב"ד דברים שמצה הרמב"ם ע"ה
שמבדין עליהן ישמר ביות' כדי שלא יבדוהו למעל' דבמקו'
שאין דין למטה יש דין למעלה ואם עובר על אחת מהנה
אף שלא החריבו פה למטה בארץ יחרימוהו ויבדוהו בשמי'
ממעל ח"ו ושונאו כמ"ש בזוהר כל אילין דאחבו איסון
חיבין דבביין לנזפא י' כחזין כפקין בכל יומא ומכרזין
בכל איסון רקיעין אזדהרו כפלגיי' דאחבו כזיפה ועד דלא
תב בזיפא אישו לגיולא ותתא ובטיהו דמאריה אתבדי
מיניה וכו' ובלותא לא אשלת דבתמי לה כל תרעי שמיא
ע"כ ובוכם זה רע ומר בכל הימים שלא להכנס תפלתו
למעלה. ק"ו בימים האדירים החלה אשר כל התפלות
והתחינות שבהם היו נענים בכל ימות השנה ואם
בימים החלה העלה חרם בתפלה הנה אחרה תקונתו ח"ו
אשר מבוגם זה גם כן היתה תקנת הגאונים שלא להחרים
בחלו הימים שבעם כי אמרו חכמי האמת כי מי שהו' בחרם

למטה יום אחד הוא למעל בחרם שלמי יום. ונמצא מאחרי
מנהגו סגולת תפלות הימים האלה

ובן כתבו הפוסקים כי אף מי שאינו נוהר מפת
של גוים כי אמת נריך להזהר ומזה יקים כל
אים הירא וחרד לדבר ה' אם בפת של גוי שהתירוהו
חכמים הוהרנו עליה"ן להיות זהיר באכילתו שלא להכשל
באכילה ושתיה ושכרות שלא להקל ראשו ממורלת הדין
וכל שכן שלא להכשל ח"ו באיסור של תורה ולברוק כל
דבר מן הגמלים והתולעים שרם לאכילה פן תאכלנו
התולעת ח"ו שאיסורו חמור מאכילת חזיר וכן שלא לקמו
דברים שיש בהם חשש איסור אלא מיהודי הכשר המדקדק
ם כראוי ודבר זה יש בו כפרט ביין וחלב ובגבינה וכדומה
שיש בהן ג"כ חשש דבש ענבים. כי אף כי אין דרכו
להזהר בשאר הימים ראוי להזהר בימים האלה. ובימים
מאחרי מעשה מהבים בימ"ת מנהג יחזקאל הנבי' שסבה
עצמו שלא אכל מבהמ' שהורה בם חכם אפי' שהי' מותר'
כיון שנפ' בה מפ' איסו כמ"ש בשו' טרפו' ולא כא בפי
בשר פיגול והדי יש דברי הרב שנפל מחלוק בין הפוסקי'
הא אחרונים הגכה כדברי מי וזה אוסר וזה מתיר ובודאי
שיחזקאל הנבאה ע"ה בדבר זה לא היה אוכל שהרי אותו
האוש שווי אנפשי אתיב דאיסור והו חמור יות מהור בה
תכם. ונזהרי לפחו כי הימי אף כי אין כל אד יוכל לעמ'
בה כל הימי. וכן להזהר במה שהזהיר הרב האדי זלהה
שלא לאכול ביד הנשה בין דימין בין דשמל כי הן אחורי.
ושלא לאכול גביה ביום שאוכל בו בשר וכן בהפך ושלא
לשתות הקפה מן הגוים ואף כי לאזהר מתכה
בכל הימים הנה בימ"ת הנזהרי מפת של גוים ראוי וכנון
להתחסו כל איש ישראל תחת כנפי החסידו ולהזהר בהן
ואל תשעה בדעתך לאמר כי אם תנשוג בהן איסור באלה
הימי' גם בכל השנה יהיה אסור. כי אין זה מאומה דכיון
דאין איסורו ברור אלא תלוי במנהג כדין הפת של גוים
שאנו מהגים לאוסרו בעשרת הימי' אלו כי מאחר שבטע'
שהוא נזהר מלאוכלו אין בדעתו להזהר כי אם באותם
הימים פעמים שלא נאסר בכל השנה. והרמ"ק ז"ל כתב
בשדר עבודת יו"כ וז"ל בקיצור ואף אם לא יזהר בדברי
חסידות באלה הימים בלבד נכון הדבר ואף אם לא ינהוג
כן בחסידות שאמר אחרי כן והטעם לזה הוא לפי כי בימי'
האלה אל תלך אשב על כסא רחמים אתנהג בחסידות
וכן ב' הימים אלה תלויים בבינה הנקראת חסידה כדומי'
ביתה כדפירשו בזהר פ' וינא ולפי' נכון הדבר להתנהג
גם אנחנו בחסידות כאשר מוכל שלת עד כאן. והמרדכי
רבינו הגדול בהל' יו"ט אלה"ה שהיה אוכל מן ר"ה עד יום"כ
חולין בטהרה דגן שלא הוכשר ומילוים במי פירות והמי' היו
שותים מן הבאר באופן שלא יגעו בהן. וכן אמרו ביתם
דר' חייא מפקיד לבר אי אית יכול למיכל כולי שתא בטהרה
אכול

אכול ואי לא אכול ז' ימי' וכתב אבי העזרי דאלו הם הל'
הימים שבין ר"ה ליו"כ. ואשרי אדם יעבה זאת מה
טוב חלקו ומה נעים גורלו אכן לפחות למי שאין לו יכולת
ביד לעשות כאלה כי גדיבים הכנות גדולות ואילוק
הטירדות הנה לפחות יאחזו בעמין הטהרה להיות זהיר
וזריז להיות תמיד בטהרה ואם אפשר לו לטבול בכל יום
ויום מאלו שטבול כי גדולה טהרה לשו הימים בתאר מאד
כי טהרת הגוף יחדש טהרה בנשמה וכל שכן אם הוא טמ'
כי כהיות הגוף טמא בודאי יגיע ק"ת פגם בנשמה ואי
אפשר שיכוין כראוי כלי שתכלכלהו מחשב אחר ותפרדהו
מהשורש העליון שהרי הוא נפרד ע"י הפגם שבנשמתו
כדפי' בתקונים דאיהו לא שריא על נשמתא פגימא דכת'
כל אשר בו מום לא יקרב ולכן א"א שיהיה לו דביקו' שעיק'
הדבקות בו יתברך וכיון שהוא יתברך אינו שורה עליו
כיצד אפשר שיתדבק והוא מן הדברים המעכבים את
התפלה שלא תהיה תפלתו כשמעת על כי לא טהור הוא
כמ"ש בס' ח ז"ל. ועל כן לתועל התפלו הימים האדירים
ים להוסיף בטהרה על טהרתו כל אשר ימצא ידו לעשות
ולטבול בהם בכל הימים קודם התפלה וכל שכן אם אירע
לו מקרה אשר לא טהור כלילה שראוי להשכים מיד ולטבול
לומר תפלה וק"ש כי אף כי לפי הדין כשלה לטבילותא
והתירו לבעל קרי לקרות ק"ש ותפלה: הנה בימים האלה
נכון הדבר לנהוג בטהרה ולהחמיר לבל יקרא ק"ש ותפל'
אם לא יסבול דתפלות הימים האלה חמירי טובא כר"ה
ויה"כ ממש. כי כל אלה הימים כולם קשורין יחד בהתח'
עלאות הנעשות בימים האלה. ואף אם בשאר הימים
עובר על תקנת חכמים לאכול עם אשתו נידה בקערה
אחת כאשר פעמה המשפחת הזאת ברבת בני עמנו
כל הימים הנה בקרב הימים האלו ירחיק עצמו ממנה
לבלתי אכול עמה בקערה אחת וגם שלא להרבו' הריבו'
עמה כ"א מעט מזער ההכרחי. וכמה האדי זלה"ה היה
מעשה באיש אחד אשר התנהג בתשובה רמה בעשרת
ימ"ת ויחלום חלום בלילה אחד מעשרת הימים אלה וירא
בחלומו אשר רגליו היו מלוכלכים בגואה ותפעם רוחו
לדעת את החלום ויספר את חלומו להרב זלה"ה והשיב
לו הרב. נפשך לא מטוהרה היא כי לא הנהגת בטהרה
על כי מטתך היה קרוב למטה אשר שכב עליה אשתך
נידה ועל ידי השיבה שמשת בלילה נגעה כר העליון שלך
במטת אשתך אשר היא בנידתה וזלך האיש ההוא ויבקש
הדבר ויאמרו כדברי הרב זלה"ה ועל כן ישמע חכם ויוסף
לקח וטהור ידים יוסיף אומץ בכל הימי' ויותר ויותר בקר'
אלו הימים הקדושים אשר קדשום שמים כי הטהרה בדלה
ויקרה כאם לשהר את הנפש. וכן להזהר להיות נקי כפי'
תמיד כי הוא עיקר גדול לטהרה. כי גם בזאת פעתה
המשפחת כרבים מעמי הארץ אשר לא ידעו להזהר לא

בשנת

בשעת תפלה ולא בלאמרם בתורה וכשלחן אסר לפני ה׳
וידיהם טמאה טמאה יקרא לכבוד במקומות המכוסי׳ שבגופן
והוא דין מפורש בטור ח״ח סימן נ״ב העומד בתפלה וכו׳
במקומות המטושטשים נדרך לנקות ידיו ומקומות מטוכפים
הייכו מקומות מכוסים כחדס כגון שוק וירך וכן אם חוכך
הרגלים וכן בטוחת החזן והחף שאסור ליכנס אצבע בחוטו
לו בתוך חוטמו כ״ל דאקא ע״ז בגד - וכן כתב במ׳ קס״ד
מי שעומד בסעודה וגגע בשוק וירך ומקומות מכוסי׳ כאר׳
לו שחיכך בראשו כגז׳ וכל כיוצא בזה נדרך לחזור ולטול
ידיו ולחזור ולברך על נטילת ידים וכל שכן אם עשה נדרכיו -
ולו חכמו יסכילו לתת אל לבם לאמר כי הקדושים אשר
בארץ המה היו אוכלים חוליים בטהרה בימים האחרונים
האלה זאיך ולמה המה שאכלו את לחמם טמאה - ואם
רע ומר הדבר הזה בכל הימים עאכ״ו בקרב הימים
האלה אסר לא ידעו להזהר בעת תפלתם וגם תפלתם
תועבה וסורו טמאה קראו למו ח״ו ושומר נפשו יהא זריז
במקיון כפיו כדרך חסידים הראשונים אשר עשו כלי קטן
תלוי עליהם מן הגר מלא מים לטהר את ידיהם תכף ומי׳
בטוגע׳ במקומות הנזכרים כי הידים עסקניות הן - אשר
בלי ספק עושה אלה טהרה מכיאן לידי קדושה רבה ויקר׳
וכן בכלל הטהרה הוא טהר׳ לבושו כמ״ש והטהרו והחליפו
שמלותיכם שנסמכו אחדי להודות שהחליפה גם היא
מסוג הטהרה לטהרת ענמו שיהיו בגדיו טהורים מטיוף
ושו מאה ושלא יהיו מלוכלכים בשמן ודבש וכ״כ הרמקח ע״ה
בסורם הטהרה והזהר בטהרת המלבושי׳ שלא יהיו בגדיך
מלוכלכים מן הנוחם ומן טיפי מימי רגליים שמור לרגלך
כאשר תלך אל בית האלהים ע״כ תלמד עצמך בקיבוח
היטב שמור מקביך ואל תרגיל לאצבעתין שמך לגאולה פן
יפגעך על המכבסים - ואיך תתפלל הלא לנו כי חטאנו
ואתה עומד ומטוכף והזהר מסכבת זרע פן ידבק בבשרך
ובבגדיך וכש״ח סימן תת״ל כי אסיר ח׳ כשהיה משמש
מטתו היה לו חלוק לבן לבד כי אמר שמא ידבק שכבת
זרע כחלוקו ואיך אלך לבית הכנסת ואיך אשמע תפלתי
ולמר מ״ש בגדים שכיסל בהם קדיר׳ לרבו אל יזוב כה׳
כוס לרבו - וע״כ רבים מאנשי מעשה יש להם מנעלים
מיוחדים להתפלל בהם בבית הכנסת : ואחרי אכול יעשה
זאת כל הימים ואם לא יוכל ליזהר לפחות יכהוב בטהרה
זו בימי התשובה ולקיים דברי הב״י ז״ל בא״ח סימן נ״ח
שכתב כי התפלה היא במקום הקרבן ולכן נדרך להזהר
מתחלת דנמת הקרבן בכוונה ולא יערב בה מחשב״ אחר׳
כמו מחשבה שפוסלת בקדשים וכו׳ ולאוי שיהיו לו מלבושי׳
נאים מיוחדים לתפלה כמו בגדי כהונה אולם שאין כל
אדם יכול לבנות על זה ומכל מקום טוב שיהיה לו מכנסים
מיוחדים לתפלה מפוס נקיות עכ״ל והוא תועלת גדול
לקבל התפלות : וכן בכלל הטהרה היא טהרת המקום

כמ״ש ואת שוק התרומה תאכלו במקום טהור וכו׳ והיה פ׳
תרומה כיאלו דרוש קדשא בעי בחגר שלים ובלתקבתא
דגרמיה ובלתדכאות דמעכבי׳ וכו׳ הרי הזכיר את הדכאות׳
דמעכביה טהרת המקום לבלתי היות שם במקום אשר הו׳
עומד שום טומאה וכ״ש כשלומד בתורה להרחיק עצמו מכל
טומאה ורוח רע כי עליו נאמר כי דבר ה׳ בזה הכרת תכר׳
הנפש ההיא ולא מצו אותה כל״ו כריתות שבתורה ידון כי
היא חמורה מכל כריתות שבתורה שאי אפשר בעולם
הזה ואיסור לימוד התורה והתפלה במקומות המטונפים
הוא כרת בעולם הזה ובעולם הבא כמ״ש בכמה מקומות
ועיקר הטהרה הוא שיטהר עצמו מכל עון ואמרה כמ״ש
וזרקתי עליכם מים טהורים וטהרתם מכל טומאותיכם
ומכל גלוליכם אטהר אתכם שהיא על טהרת העור הרע
שמגרש עיקר הטומאה כמ״ש ומטמאתי טהרני וכן לטהר
את לבו ממחשב הטומאה כמ״ש לב טהור ברא לי אלהים
שאם הלב טהור כל האברים טהורים ואחרי יהיו תמים
עיניו ולבו נופות מה למעל׳ מראשו כמ״ש לא מה למעל׳
מנך עין רואה וכו׳ ובכן יטהר מוחו ולבו כדי שתמצא
השכינה מקום שבו תשרה - כי דבר קל יפגוש בהם מהוב
דקותם ורוחניותם שהם רומזים למקום עליון כנודע וכן
לטהר הלב מקנאה ושנאה ותחרות ומכל מדות הרעות
התלויות בלב כגון דאגה ואנחה ועצבות וכעס והתול
וכיוצא וכאשר יהיה הלב פנוי מכל זה הוא דירה נאה
לשכינה בלבו - ועיקר טהרת המחשבה היא על ידי עסק
התורה כמ״ש הרמב״ם ע״ה בסוף איסורי ביאה ז״ל יתיר
מכל זאת אמרו יפנה עצמו מחשבתו לד״ת ויריחב דעתו
בחכמה פלין מחשבות ערות מתגברות אלא בלב פנוי
מן החכמה וכו׳ - וכן פי׳ בזוהר פרשת קדושים שעיקר
הטהרה היא על ידי התורה לא ות״ח לא אתדבקו כד כם
לעלמין אלא במילי דאורייתא בב״כ מילין דאורייתא לא
מקבלין טומאה בגין דאינון קיימא לדכאה לאלין ממאני
נאסורתא בחורייתא אסתכם דכתיב רפאות תהי לבשרך
וכתיב יראת ה׳ תוסיף ימי׳ דכיותא אסתכם בחורייתא
דכתיב יראת ה׳ טהורה עומדת לעד מאי עמדת לעד
דקיים תדיר׳ בהאי דכיות׳ ולא אתבדי מיכ׳ לעלמין ע״כ

פרק ב

יאותו החסידים והיראים הידאים את דבר ה׳
הבאים לשוב אל ה׳ אלהי הם ולתקן את אשר
עויתו פעם וחטאה ואותה להם תחלת דבר להוסיף לקח
יום יום כדי שתהא תשובתם מקובלת כאשר חכמי׳ הבינו
רב הונא אמ׳ אם נכשל אדם בעבירה ונתחייב מיתה כי

נמים מה יעשה ויחזה אם היה תגיל לקרות דף אחד יקרא
כ׳ דפים אם היה נמהר לעבות פ׳ ח׳ יתנה ב׳ פרקים וכו׳
והיא התשובה העיקרית וכן אנו אומרי׳ בתפלתנו הסיבמ
אבינו לתורתך כי הרחוק מהתורה רחוק מקב״ה ואין בור
יר״א חטא ולא עם הארץ חסיד.

ובכר אמרו בזכה ומנחה אינו מתכפר אבל
מתכפר הוא בד״ת ואמרו בזה״ז ר׳ יוסי
הה אזיל באורחא ופגע ביה ר׳ חייא א״ל האי דאוקמוה
חבריא דכתיב בעלי אם יתכפר עון בית עלי בזבח
ומנחה בזבח ומנחה אינו מתכפר אבל מתכפר הוא בד״ת
סלקין על כל קרבנין דעלמא דכתיב זאת התורה לעולה
למנחה מקיל אוריית׳ לכל קרבנין א״ל הכי הוא ודאי דכל
מאן דאשתדל באוריית׳ אע״ג דאתגזר עליה עונשא
מלעילא ניחא ליה מכל קרבנין והוא עונשא אתקרב
וכגון דילעי בה לשמה קב״ה אתפיים בהדיה ע״כ ובשמו
רבה פ׳ תצוה ז״ל אמרו ישראל רבש״ע עניים אנו ואין לנו
להביא קרבנות א״ל דברים אני מבקש מכם ואין דברים
שלא ד״ת ואני מוחל עונותיכם וכפ״ק דברכות כל העוסק
בתורה וכו׳ מוחלין לו כל עונותיו שנאמר בחסד ואמת
יכופר עון ע״כ.

ורבים בוערים באש חוטאים בסכלותם כי לא
תאבר הנפש בהמנעם מעסק התורה
ואחרי שהם מאמינים בה׳ ועושים המצות אינם חושבים
לבטול התורה והולכים בעצת רשעי׳ ושמים עיקר עסקיה׳
בהבלי העולם כמו שראיתי בעיני כמה עשירים שכתן להם
ה׳ עושר וכבוד ויכולים לעסוק בתורה מחכות היום ואילך
ואינם עושים כן ויתחלפו להם ספרי החמ׳ בספרי התורה
ויסתפקו במה שלמדו מבעוד תורה אז במה שלומדים תורה
ביניהם הקטנים וכשיכנסו לכלל מצות יתבטלו יחד אבות
ובנים ונעשה להם כהתל ביסול התור׳ עד שבימי הגורלים
והחדרים האלה יוצאים לפעלם ולעבודתם עדי ערב.
ואין איש שם על לב פחד ה׳ והדר גאונו כי בא לשפוט
הארץ וזכר כל היום ומעשה איש ופקודתו ובלילו מנעדי
נבר מחשבות חדש ותחבולותיו יבדי מעללי איש למספט
יקרבו. ולא ידעו ולא יבינו כי אף הטב אל ה׳ בחזם ובכי
ומספד ובכל דרכי התורה ולא יחוש לבטול תורה אין
תשובתו מועלת כלום. כי כל זמן שאינו עוסק בתורה
ומתרפה ממנה אם יעלם מבא לידי מיכות וכפירה לא
יעלם לידי דומה לנמה וכפיר המשל ראובן אם לא יעסוק
בתורה כראוי ימשוך לו מזה שלא יחוש בדקדוק המצות
ולאיסורי׳ הקטנים בעיני האדם כמו הדבור בבי׳ הכנסת
והשכמתו והערבתו והכוכה הפלתה בתפלה והסתכל
בנשים וכל כיוצא באלו. ואם יתבטל יותר יביא עד שלא
יחוש להתפלל עם הצבור ולא ידאג בשאירע לו שלא קרא
ק״ש והתפלל בעתם אז שלא התפלל כלל והוא מתר

בעיניו

בעיניו הלא נכון הבלאוה והתכופה וסיפור לשון הרע וענינו׳
אחרים מלבד אלה ואם חולי הביטול מת״ת יתחזק עליו
יותר ויביא עבירה עד שלא יחוש לדברי חכמים כלל ואם
יקרא ק״ש ויתפלל לא יברך ברכת המזון יהיו דבריו בלא
כוונה כמי שמדבר בחלו׳ ויה׳ לבו מקפו על תורה שבע״פ
ובלבל דברי חכמי׳ ובזה לה׳ בלבו ויתי׳ לעצמו הבל אל האומה
והשבוע לשון ולשקר ואולי גם מן הערוי׳ ובע׳ בת אל נכר:

כללו שלדבר לפי רוב העסק בתורה יבכה
החסידות וטוב אמונתו. ולפי חוב ההבטל
מת״ת ירבה התרחקו מהמי״ת ומחוקיו ומצוותיו ורוע
אמונתו ואין רצוני באמרי רוע אמונתו כי האיש ההו׳ יאמ׳
בפיו שהוא מאמין אמונה רעה פ׳ אך רצוני לומר שיעשה
מעשים שיורו על רוע אמונה ואין מוך להאריך עוד בזה
כי פשוט הוא בהתבוננות מעצו. וכל זה תמצא רמוז בס׳
הזוהר בדברים קצרים אמרו בפרשה ויקרא ז״ל כד בר נש
אתרחיק מאוריית׳ רחוק הוא מקב״ה ומאן דקרי לאוריית׳
קריב לקב״ה בהדיה ע״כ ועל זה נאמר ליהושע לא ימוש
ספר התורה הזה מפיך והגי׳ בו יומם ולילה למען תשמר
לעשות ככל הכתוב בו כא לנאמרו כי מי שלא ימוש ספר
התורה מפיו ישמור לעשות ומי שימוש ספר התורה
מפיו ולא יהג בו יומ׳ ולילה ישמו׳ לעשו׳ ככל הכתו׳ בו:

ולבן אם יאמר לך אדם שאינו מרבה בעסק התורה
כראוי שהוא בעל תשובה ונדיק וחסיד. אל
תאמן ואם ירבה בתורה האמן תאמינהו. וכל משכיל
ישכיל בלבו לאמר אם יהושע שהיה נביא ושמש את משה
רבינו ע״ה מ׳ שנה ולמד ממנו כל התורה א״ל הש״ית שאם
ימוש ספר התורה מפיו לא ישמור לעשות ככל הכתוב בו
שאר בני אדם עאכ״ו. כמו שהאריו כל חכמי המוס בפרש
הזה נמענייתם (הגה ועיין בהר״ם לוזאטו ז״ל) ועל כן
הימים האלה נזכרים ונעשים לכל בעל תשובה לתקן עון
ביטולה של תורה ולמעט כל א׳ בשמחה ולקבוע בזמן
ובלילה לימוד התורה ולרדף אחרי בתי מדרשות לשמוע
חכמה ומוסר ואז ת״ת ותשובה מוחלין על כל עונותיו לך
בתנאי שיקבל עליו לבלתי עוב את התורה ולהתדבק
בה ככל הכח בידו כי בה יחזק כמעט תשובתו ולא ירפה
תמיד כל הימים אך לא יעלה על לב איש אם חטא ואשם
כי יספיק לו תורתו לכפר עליו שלא מצינו שנמרה להם
לאחיתופל ולרואב תורתם לכפר עליהם כי אכיסם אין
להם חלק לע״הב עם היות שהיו דורשים כמה הלכות
במנדל הפורה בחול כמו שאמרו בחגיגה ועיקר התורה
היא התשובה והמעשים ועונשו של ת״ח אם חטא גדול מעל
עמי הארץ כמ״ש ז״ל הגר לעמי פשעם אלו ת״ח שאמי
שגגות נעשה להם כזדונות וכתבו המקובלים. כי על זה
נאמר ולרשע אמר אלהים מה לך לספר חוקי כי אם לה׳
יחטא איש מיד הארמת לבם בקליפה ובהיות כי נמצא תוך
הקליפה

הקליפה כשהוא שמסר בתור הוא מסביב בהכרח והקליפה
תובעת דין ותאמר תפלתו ותורתו על פלוני מסלנו. היא
וכוטל הספר הכל מקום ומסתיים תירפ גבירתה. אכן בכח
התשובה יתוקן הכל כמו שהיה ומכביר ויעבל כח הקליפה
וחיל בלע ויקיאמו ויחזור כל הספר אשר בלעו מתמתו
להבלות ריח ניחוח לה׳ ויחשבו לו ולזכות כזכיות. באופן
כי עתים אלה תורה ותשובה הם בלא הם לא סגיא כי הם
היה טעם מכתב חסידים הראשונים ז״ל להתורות שרם
שיבתם ללימודם כדי שיקדים להם הראשה והיודע קודם
עוסקים בתורה לבלתי יוכלו בנו ע לוים זר בספר תורתם
ותפלתם והוא מכתב נכון כאשר כת בנו בפרקי הסליחות
דלעיל.

וכאשר את״ח יפשפש במעשיו לשוב אל יפן
לאשר פשפש ולא מצא כי אם שוב
לפשפש לאם לאם יוסיפו לו כהנה וכהנה ושמא כאם עשה
איזה דבר שבקדש שמא לא עם העבין כהונן כאם עינינו
הלוחו שהרב מצוו איכן שעין כהונן כבון הכח תפילין
של ראש שלוב העול בכפלין כהם ואיכן מכיחין על הסיעל
שלא על המצ כי לא ידעו ג זר שה רבין עינכם דקדוקה.
וכשאיכן מקיימי המצו כמאמרן של חז״ל ומחסרים אפי
דקדו״ח לא לא עשה המצו כתקוב שכל דקדוקי המצו אף אם
כרוה קל וקטן מאד תלוי בו קיו הגדלמו בקיומן וחרבן
בעוברן כי על כן יפול החיוב לעיין בכל מעשה המצוות
לפשפש שמא לא קיים אותם כדין או שמא עשה המצוה
שלא לשמה. ואף אם הוא בדיק תמים וחסיד בכל מעשיו
אל יעמיד עצמו על חזקתו שאינו יוצא מתחת ידו דבר
שאינו מתוקן כי אדרבה כל הגדול מחבריו יבוו גדול ממנו
ומבקש לסכשלו והוא מריך שימור וזרוז יותר כי הקב״ה
מדקדק עם חסידיו כאשר הסערה כי כפי גודל קדושת
נשמתו ומעלתו העליונה אם יחטא כאשר הסערה מחשב לו
כעבותות העגלה שכל מה שהנשמה יותר פמימית חטאו
עשה יותר חטא לפעלם עד שנגנתו שלה ודון ולכן
החכם והחסיד בריך פשפוש ביותר במעשיו שלא ימצא
אחריו מאומה ואם פשפש ולא מצא מכל אלה יפשפש פן
ואולי התרשל באהב ורא״ה כל הוים וכדבעי ליה למיעבד
לא עבר או שמא הסתתם בבתרה של תורה כאשר רבתה
המסתחת ברבת בני עמם לדרוש ברבים כדי שיתנו להם
ורבים בנים שבלים שהיו אומרים להם הפרנסים אנו נתן
לך מה שנתן מבלי שתדרש בקהל והוא היה אומר יותר
אני רוצה שתתנו לי מנה ואדרוש ממה שתתנו מאתים ולא
אדרוש כי כשאדרוש ותתנו לי ואז כבודי שבותני לי לפי שאני
חכם אך כשלא אדרוש אני אתבזה שבאתי שאני עוש לשאר
העניים ולא ידעו תועי רוח אשר אחריכו הראשונים על
מאמר רבי נדוק אומר אל תעשם עטרה להתגדל בהם.
ובמקומות רבים מצינו שבך מן ה שהיו כהנים וסטלים שכר
והעלו

והעלו בספרתם הראשונים שהאיסור הוא לת״ח לעשות אלוק
בעבו לאחר שמתו בפני כי חסיד אמי. אכן לא חזתר לקבל
מכבי אדם רק בתור נדיקה מכל הישתו עבי ולא מצד הוותו
חכם כאלו הרו רשים ברבים לבשיתנו להם וה׳ הטוב יכפר
בעד ואלהי ישראל יזכנו להיות מורעי עמו ולימדי תורתו
לעמה. ובאמת נדיק כל תלמיד חכם להתאמן מאד על
כבה ולהזהר את לבבו לעשה מעבודיה זו אם ישכה בירת
לעלא יכרת ויחליף בטיבה ימי ח״ו וכן כל כיוצא באלה
הדברים שאדם רע בעקיבו יפשפש בהן ומצא אשר עלה
כולו קמשוכים כבו פבו אחרי כאשר אראבי לי המחבר עם
בעה ת״ח נדיקים בעמיהם וכשבנו שפתי הודעתי את
תועבותיהם כי אין בהם אחד העושה עבודה תמה ונקיה
מבלי פגיה וכתב לבנו יוכה בפרקי אבות ולל בכל דרכיך
דעהו אמרו חכמי כל מעשיך יהיו לשם שמים שאפי דברים
של רשות כגון האכילה והשתיה והלבישה והיציאה והקיצ
והתשמים והשיחה וכל מרכי גופך יהיו פולם לשם שמים
לעבודת בורא לא לדבר הגורם עבודתו שאפי היה נמא
ורעב אם אכל ושתה להנאתו אינו מעובה אלא יתכוין
שיאכל כפי חיותו לעבוד את בוראו וכן אפילו לישב בסוד
ישרים ולעמוד בשקום נדיקי. ולילך בדרכת תמימי אם עשה
להנאת עצמו והשלים חשבו ותאותו אינו מעובה אלא אם
כן עשה לשם שמים וכן בשביבה אין נריך לומר שבזמן
שיכול לעשוק בתורה ובמצו לא יתגרה בשיבה לעבב עצמו
אלא אפילו בזמן שהוא יגיע ומריך לישן כדי לנוח מיגיעה
אם עשה להנאת גופו אינו מעובה שלא יתכוין לתת שיבה
לעיניו ולגופו מכוחה לנוכך הכריאות שלא תטרף דעתו
בתורה מחיות מכיבת השינה. וכן בתעמים אפי בעובה
האמורה בתורה אם עשה להשלים תאותו או להנאת גופו
הרי זה מגונה ואני ואם בתכוון כדי שיהיו לו בנים שיסרתו
אותו ויעלהו מקומו אינו מעובה שלא יתכוין שיהיו לו בנים
לעבודת בוראו או שיתכוין לקיים מצות עונה כאדם
הפורע חובו. וכן בשיחה אפילו לספר כדברי חכמה נריך
שתהיה כוונתו לעבודת בוראו או לדבר המביא לעבודתו
כגון של דבר חייב אדם לשום עינו ולבו על דרכיו ולשקול
כל מעשיו במאזני שכלו וכשראה דבר שיבא לידי עבודות
הבוראו ית׳ יעשהו ואם לאו לא יעשהו ומי שנוהג כן עובר
את בוראו תמיד ע״כ. ומי זה האיש אשר לא יקדע סגור
לבבו כשיפשפש במעשיו והוא הפך עניו בלהות כאשר
ראיתי כמה חכמים בעיניה מן הכתות הדמים המדברי
בלעון מדברת גדולות ולכבוד עצמם הם דורשים וכל אחד
ברוח שפתיו יתגאה לאמר אני אמלוך כי ירוא כי אני כאה
דרש לשבות כל פעם לעשות בורתו והלבם אותו בברים
אחרים וזה תכלי מבוקשם וגבה לבם עד להשחית כי לא
יאמרו דבר בשם אומרו ומתגאפי בשלית שאינו עליהן וכל
דבריהם גבוהי הם אתם בעבר אשר הם מדברים מחיבות
אחרים

אחרים מעט כאן ומעט כאן והיה הדרוש פגום ומי מהם
המתחכמי לעשות עיקר דרושם כפלפולים בגמ׳ובפוסקי׳
ואין כל העם מקבלה כאם כן ילכו ואין כל מאות כידו
כאין מכין. ואין דורש דברי כבושים וידאת ה׳ ולהדיש
מכשול מדרך עמנו כאשר יאותה להם כי זה כל פרי עסק
התורה ותכלית הפלפול והחידוד הוא לבמוד ולעדת בעם
ה׳ להבינו אורה לעולם ללמד לפושעי דרכיו וחטאים ישובו
אליו. הירבה׳ כאלפי דרושים ברבבות פשטים כי לא
המדרש הוא העיקר אלא המעשה לתקן אורחות עקלקלו׳
מדרכת בני עמינו ויפה פעה אחת של תשובה ומעשי טובי׳
להחזיר חטאים למוטב מהרבה עתות היזכרות בהפמעת
דרושים ודקדוקי׳ כי אין נפש החוטאת נפעלת מהם לשוב
מחטאו ועורמו עומד במרדו ולא מבינו לחכמי התלמוד
שאמרו על שום אדם שזכה לקנו עולמו בשע׳ אחת בשכיל
פלפול א׳ או הלכה או דרוש א׳. כי אם כולם לא זכו למעל׳
מ אלא בשכיל המעשה כמודע מהש״ם בבמה מקומות.

(ועיין בברקי שבת הארכתי:)

ומי שנגע אלהים בלבו ירחק מהם ויתדבק בקום
להי׳ נפש דודם ונאה מוכיח את העם במכשול׳
אשר תחת ידם למען ישובו מדרכם הרעה וכדברי ר״י ז״ל
שכתב׳ ור חיק עצמו מאד מלהתבטא בעצמו בהיותו דורש
בחכמה מגודל דעתו ושטר אמרותיו בקבל רב. ויקח ק״ו
מעשה שאמרו מעשה בר שב״ב ורבי ישמעאל בן אלישע
שהיו יוצאין ליהרג והיה ר״ש בוכה א״ל ר״י שמעון אחי למה
אתה בוכה הלא כ׳ פסיעות הן ואתה נתון כמה אבותיך
אמר לית ולא אבכי ואמי מי ליהל כשוב עז וכב״ע וכש״ד
א״ל ר״י מימיך לא בא אם אשה נשאל לך על מדת׳ והאי על
כורו והיות יש מן אז מוצד אז שמא לא הכירה השמש ליכנס
וכתי׳ אם ענה תענ׳ אותו וכתיב וחרה אפי והרגתי וכו׳
א״ל בין ער בין יפן בין סועד מפוקד היה השמ׳ שלא מכנ
שום אדם מליכנס אצלי ולא על אנס שלא פע׳ אחת הייתי
יושב ודורש וכמי אדם עומדי׳ עליהם לבי אמר לא כראי אמו
שאמו יוצאין ליהרג ע״כ. ומי שמע כזאת ומי ראה כזאת אשר
לא יחרד ותרגז בטנו ותאחז אז פלגות לעשות הדברי׳ לשם
פעלן לבלתי הגמות א״ז בדברי תורתו ועל מה שחטא
כבד ירגז ויפוד ויחס על הרעה כבריה עבודתו לבל יגמות
ויספה בעיתה מעונה בני חמלה ואבינה ח״ו. וכל ת״ח
כאשר יתן את עצמו ואת לבבו כמה מדקדקין עלו
מלמעלה כמפעלו בדקדוק עצום ורב חרוד יחרד ומורא
יעלם על ראשו. ואל יעלה על לבו לאמר כי כבר מצאה
ידו בתורה וזכמות חכמי אלהים וכי יש לי כל. וכי לא יאמר
עלו מחזיקי הסיגופים והתשובות אשר בבלו ראשונים. כי
לא יחכם יסכל דבים בחכמי התלמוד מהדקדוק הגדול
אשר היו מדקדקים פ ליהם וחף כי השה תורתם לומדתם
בעם מגופי עצומים כל עמינו כאותה מיתה כמו שאמרו

בפ״ק

בפ״ק דקדושין דר׳ חייא בר אשי הוה רגיל כל עודן להוה
כפיל על אפיה הוה אמר ריחמנא ליבלן מיבר הדא יומא
חדא שמעתתיכון דביתהו אמר הא כמה ב׳ דפרים לי מיכאי
מאי טעמא קאמר הכי שמא חדא הוה קא גרים בביתיה
קשטה כפפה אלפא ותבי קמיה א״ל מאן את א״ל אנא
חברת תבעה א״ל אייתי לי ריחא להך ריחמנא דדים בוצית׳
שור אזל אייתי לה כי אתא לביתיה הוה קא שגב׳ דביתהו
תמרא סליק וקא יתיב בבוויה א״ל מאי הא א״ל הכי והכי
הוה עובדא א״ל אנא הואי לא אשגח בם עד דיהבא ליה
מימנא א״ל אנא מיהא לאיסורא איכוזי. כל ומיו של אותו
צדיק היה מעט כבר עד שמת כאותה מיתה דתניא חיסה
הפרס וה׳ יסלח לה וכו׳ ור״ע ואיסי בן יהודה היו בוכין על
זה ואמרו לדבר זה ידאו כל הדוויים כי מה יעשו החטאים
החטאים במרד ובמעל. ואמרו בגמרא דחסידים הראשונים
היו מתאוין להכיא קרבן חטאת כי היו מדקדקין בעצמן
שלא יהא חל עליהם שם פגום אפי׳ בשוגב ולהסיר החטא
מיד כדי שלא להיות אפילו מעט מזער תחת ממשלת
הספרא אחרא ולא ידבק כידם מאומה מן החרם וכן ראוי
להיו׳ כל תלמיד חכם בכל עת ובכל רגע חדר ויש לחפש
בדרכיו אם כתו אשורו מדרכי חסידותו אפילו מעט מזער
כי יאחבר בוכה הרבה. ודימוהו הראשונים לחרא בתלויים
בו זכוכית כי בהוותר אחד מהכה יותרו כולם. וכן אמרו
בילקוט בשם׳ גם בלא דעת כפש לא שוב ואין ברגליחטא
אל שמו רבותינו מגהה גורלת מגהה ועבירה גורלת עבירה
לא ייבר אדם על עבירות שעשה בשוגב אלא שכפתת
לו פתח שיחטא אפילו במזיד. לא יסמח אדם על
מגהה שבאה לידו אלא שמגות הרבה עתידים לבא על
ידו לפיכך אם חטא אדם בשוגב עליו נאמר ואין ברגליו
פושע ע״כ: וכן אמרו שם בפסוק וכפש כי תחטא בשגב׳
מכל מצות: מיהו בשגבה מכל מצות אלמדך שכל החוטא
בשוגב כאילו עבר על מצות ה׳ וכן הוא אומר וכי תשגו
ולא תעשו את כל המצות ואומר שגו אז׳ מי יכין גם מזדים
משוך עבדך משגב׳ תלמוד עולה זדון ע״כ. והטעם לכל זה
כמ״ש חכמי המוסר מפני היות הכפש הזה דקה ורוחנית
אצולה מתקוש בבוה. כל דבר שיפגוש האדם אפי׳ שוגב
מחשיך הכפש והוא בחשל המשוך על בגדיו הלבנים והמקיי׳
קיתון של שמן אפילו שוגב שהכתם מחשיך הבגד ההוא
ואם יכשל האדם בדרך ואדון את גלגלתו אם יאמר לא
ידעתי שהיה שם אבן ואמרו לו היה לך לראות ולהסתכל
בדרך אשר אתה הולך. כלומר של דבר כי אין תואמה לאד׳
ובפר׳ לתלמיד חכ׳ לומר שוגב הייתי ולא בפשע ולא בשגב
פעלתי עולה ולא אתעצב על לבי על שגב שגגה מתפ׳ אי
ואכבי לא ידעתי ואכבי אדם ולא אל אלא אוכל להתעלם
או לשכוח כי דרך אבשים לי כאשר שמעתי דבים מעמי
הארץ אומרים כי יחטא שוגב לאמר מה עשיתי ובמה

בחטא

נחשב הוא כי לא לבו הלך כמעשה הרע והוא נעשה ולא
מלבו מהבל ומעט חטאתו ולא ידעו תועי רוח כונה
כי לא מעבר הוא כי קו לקו הלוך ילך ושופט ידון בכל ממות
ה׳ אשר לא תיעשנה כאמר: ואחרון הראשונים שלום יחטא
איש שוגג אין זה כי אם שנעשה לא שוגה הוא תמיד עון
שנעשה תחלה ואחתה עבירה גרמה לו ואת כי האיש אשר
אין בידו עון אשר חטא אין שוגג בא על ידו כי הוא יתברך
אפילו על ידי המתן על גדיקים אינו מביא תקלה גדיקים
בגמן לאבל שכן ובל זה ידון כל הדורות לבלתי בור מן
המצוה ומן ומאל ולקדש עצמם במותר להם שלא לבא
להבל באיסור כמו שאומרו הראשונים למען תלך בדרך
טובים ואורחות גדיקים תשמור כי דרך טובים הוא מדת
החסידות. ואורחות גדיקים יקרא העושה שורת הדין
ואמר למען תלך בדרך טובים כי מדת החסידות הוא
מ׳אמרת לאורחות גדיקים. ועוד כי המתנהג בחסידות
יהיה לעולם שמור לו דרך גדיקים כי אם ישבה יהיה רק
מחסידות העורף אל מדות גדיקים ועל זה נכשלו מן
התורה קדושים תהיו פרשים תהיו ופירש הרמב׳ן שהוא
לקדש עצמו במותר לנו:

ויש לו לאדם להיות שמיר פקוחו׳ על כמה חסלי ומנהגי׳
אשר לא טובים שכתפשטו בדורותינו ונעשה לה׳
כהיתר והם תיחין כלי אומרים בדרך כשעשה אמו הולכין
ואין נותנים אל לבם כלשים שכתמתם כבשה אל כי לא
עשו בייב ובדר למאמרת כמו שעשו בבנין הכיגל הסמל
כייה׳כ כי מהחמשה עיכיים כאלבעת׳ כל ישראל מחזיקי
בם בתוקפ׳ינן כי לא מקלו שום היתר מה שאין כן בכיגל
הסמל אשר התירו בריחוק של נויים ועל ידי זה נעשה לה׳
היתר לף בכיתם ובמקום רחוקות של יהודים וגם רבים
מתפסי התורה גם עליהם עבר כוס התרעלה הזאת וכן
בענין שיחת חולין בבה׳כ שבעשה לחב העולם היתר
ממ׳ם מותר לחשוב חשבונות של מצות בבה׳כ וכן לדבר
בגרבי כבוד שלא בשעת התפילה ומזה פרמו הדורות
כיותר וכהנו לעוה לף מה שאינו גרבי כבוד ולף בשעת
התפלה ובשעת. וכשה רבים אתם בכל דור ודור מתרבי׳
הפרנות יותר ממה שקדם לו. ואיה נחשב זה להם לחטא
להתורות ולהתחרם עליו לא בעשרת ימי תשובה ולא ביו׳
הכפורים ולא ביום המיתה וכל אים הוא יגרוד גדר לף
במותר היכא דנפרץ גדר הראשוני לבער קוצי׳ מן הכרם
ה׳ נבאות ויקדש עצמו במותר לו בכל מנהגים ביונא
בחלה ולא ילך בדרך כבושה כי באריבית הנלות הזה אשר
הוא ע׳י התפשטו והתגברות זוהמת הנחש נרכין לנחמו
לעשות ביותר מיינים וגדרים לכל יתברך זר הוא כח
הטומאה באחרית הקדושה ולעולם תמיד לא ימים האדם
מכבד עיניו הנר הנורד הזה שטן הוא יבר הדע לחיבו
ומבקש דעתו כחב אחרב הוא לו לראות מתי יפול בידו

ומנה

ומנה מקום להתחזק בו להחזיקו ולהשמין עלו לבתוב
עליו מחרות. וכאשר יקל בעיניו עבירה אחר׳ דם בעקבו
ופרוזגדר ובא מן הנבול מעחית נפשו והוא נמסר בידו
היצר הרע מוסר לבו ורי ח׳ו. ומדוע יעשה האדם ובגרם
לעבמו מה שלא היה יכול שוכא לגרום לו כמאמר הנחשן
זרון לבי עשה לנפשי את אשר אחיב לא יוכל עשהו ועל
כן יש לו לאדם שיקיק מעשתו ותרדע׳ כפשו ויתעורר כפשו
ברכיו ויירא ויתבשש ויכלם מאד ומלהבטל ברכבי קונו
קשבה לו גדולה ח׳ו ואת אשר חטא לשמבר יתעורר לשוב
באפן שיתחרם ויתבח׳ ומעבע׳ הרעה אשר הבים הבלבל
במחבה קדושה ויב כה ויבעק מר עליו ופרוש מלאותו החט׳
ומדבר הנולם לחטא כאשר יכוס ויברח מקול הארי. ומבהב
אנשים גדיקים הראשונים שבכל לילה ולילה הם עוסים
תשבון עם נפשותם על כלמה שעשו ביום ואם ביום הסות
מבלא אשר חטאו על נפשם לה׳ הם מודים ומתבקים מר
מקבלים עליהם דרך התשובה לאותו החטא והם הכרחיא׳
בם׳ הזהר מאדי דחוטבא.

ואף אם אין כל אדם יוכל עשה ככה ביומ׳ הסמה.
ראוי לעשות ולהתנהג ככה בעשרת ימי
תשובה ואשר בם קונהו ברוך הוא בכל לילה על כל מה
שפעל ונעשה באותו היום עצמו הן על לעבר ויעו׳ ויתבח׳
עליהם ויתורה עליהם לפני בעל הרחמים יתברך כפני
נחות לעמו ויראה לתקן את אשר עוותו בעשר ימי תשובה
כי אף כי בשאר הימי׳ בעשותו תקון הנביר׳ יתקן מעותו
אך באלו הימים מסוגלים ומקלחים מאד לתקן בכל מה
שלא נעשה כן בשאר הימים.

וראוי ונכון מאד לאדם שידד שיהה מעינו בלילות
עשרת ימי תשובה ולהסוף כהם תורה
ותשובה כי בשם שהימים האלה הם תקון לכל ימות
השנה כנ׳ל: גם שלילות הנה תיקון לנלות השנה. וכמו
לילות עמל מיום לו בלילות כל השנה בשמחת מלאכות
ושחוק וקלות ראש ותתה יש בדד ורחם ושבשם במעשיו
במה שעשה כל השנה כולה וגם את אשר בלילה לא שכב
לבו להשגים את בורא ולהקיצו את יונה: ומה שהו ומה
יופיו אם יעשה כתוך ימי עשרת ימי תשובה תקון הכרת
שכתב רבינו האר׳י זצל׳ה שתיקנו שידד שינה מעינו
להיות נעור כל הלילה ולא לישן כלל שלא לפסוק בתורה כד
אור הבקר וכתב שהתקון הנזכר הוא ללמוד אלקחת
מעשיות עם׳ כריתות ופירושיהן לו כהרמב׳ם כהלכותיו
ובלומרו החיבי כריתו׳ יפשעם במעשיו אם עבר על איזה
מהם ושת׳ מי המרי׳ מים הזרוני׳ הם בנערותו ובבחרותי
ואם עבר עליהם יבבה ויתאבל ויש לעבר ויפתוחם על
ככה אוך כח ע׳י מעשים אשר לא יעשו עוד להבאים בהם
לבור עולם יבר נשמתו ועשה הרע בעיניו ויתפלל ויתחנן
לפניו כי אל רחום וחנון הוא ומרבה להטיב. ומה פעמים
לקבל

לקבל שכר. וכמותם אלה הדברים מול עיניו ולבו יעורר עצמו בכל עוז ותעצומות. ואל יתן דומי לו בתורה וכתהימת ואל יחטפנו שינה. ואם רוחה עצמו מבולבל ומטורף מן השינה ירחץ פניו ידיו ורגליו במים קרים כדי להסיר הכבדות מעליו. ויכעכע עצמו מפה ומפה ולא יעמוד במקום א' כי הטיול וההלוך בזה עיקר גדול וכן מצינו בבנין כ"ג ביום הכפורים שהיו אומרים לו חיסי כהן גדול עמוד הפג על הרגל' לומר כי העמידה והסיבון מסירים השינה וכפרט סיבון הרגלי' כתב הרמב"ם ז"ל בפ"ל המשנ' לפי שהרגל' תנכן הרגלי' ותיכד השיב' וכשיתחממו הרגלים תבא השינה ונתבאר זו השינה בשאלו' הטבעיו' וכו' עכ"ל. והחכם עיניו יהיו להתבונן על ינרו המפיל חבלי שינה על עיניו ויעשה מלחמה עם השינה. וכשעה שירגיש הנער בעיניו יכוין שעל ידי נער זה יתוקן מה שפוגם בפגם הראות ואפר פגם בעיזכין עילאין וגם אשר בזה ינק מעונם חיבו' הקבר מהמלאך המשכר עיני האדם בקבר ועל ידי נער זה יפטר מאותו העונש וכבר ראיתי תפלה אחת מועתקת מחסידים הראשונים לחוני' הכוונה הסיח בשפתים:

וראוי לכל איש הירא ודק הלבב לבלתי יתעצל בתדרימת שינתו מלעשות התקון הלז כי' יומי תשוב' להטהר מהן מכל וכל בזה"כ ולא יעטרך ליסורין כמו שכתב עבר אדם על כריתות ומיתות בית דין ועשה תשובה תשובה ווים הכפוריכ תולין ויסורין ממרקים כי זה לא נאמר אלא כשלא עשה תשובה אלא לעזוב רשע דרכו בלבד אבל כשיעשה תקון הכרת כגזכר ונעבר עצמו הן הן היסורין הממרקין ולא עוד מבלי דם. וכן ראוי ללמוד בדיני ד' מיתות ב"ד ולקבל עליו כדר ד' מיתות ב"ד כנגד בא"י תוב"ב כנ"ל בפרק ער"ה בתוך עשרת ימי תשובה ג"כ מטעם הנ' הן הן היסורין הממרקין אותו: ואשרי אנוש יעשה זאת ללמוד בי' ימי תשובה כרטי החטאים ופגמים וכשם מכפר נומיהן לכל א' מהם ויפטרם אם חט' בא' מהם ובכה ונפשו עליו תאבל ויקבל עליו לעשו' תקון הנריך שיו בכל הבא מידו. ואוי שיחום על עצמו כאם ידע בגנות מעשיו והפגם שפוגם בחטאו בכל המעלות העליונות ובגופו ונפשו וברוחו ונשמתו שנא' הכר' תכרת הנפש ההיא ולקה יגרע אנוש מבהמות יער כי אף כי הין בהב דעת ולא תבונה בורחים מליפול באש ובמים במקו' שיראו סיבת מיתתם. ואיך לא יחום אדם על עצמו שפש לו הדורא יתברך כמו שכל בית רון על שאר בעלי חיים שראוי להזהר מליפול בשוחה עמוקה מקו' שלא יוכל קום. ויתן אל לבו ללמוד על פרשי עומתיו שחטא ועוה בכתר לו ידעו בו בני אדם היה להם לחרפה לבלתי הכט בפניו במ"ש הפייטן חטאי לו יריחון בם שכיני חזי ברחו ורחקו מנבולי ואיך לא יהיה מורא שמים עליו כמורא ב"ו. כי על

כן ראוי שלא לחוס על עצמו ועל בשרו לסבף עצמו במעשי תקוני התשובה הראויים אליו ודבק ביוצרו ויזכה לחיות במעם ה' ולבקר בהיכלו.

פרק ג

יוצר האדם ומזרח הכל ברא ברוח כולם תשובת הסבים והודה דרכי נועם לחוטא וחפץ לשוב שיתנה ג בדרכי התשוב' למען מור ממוקשי מות ולהכניסו בדרכי חיים ויורנו ויאמר מכל חטאתיכם לפני ה' תטהרו ואח"ז כי הורנו לדעת שאין תשובה ויו"הכ מכפרים אלא עבירו' שבין אדם למקו' כגון מי שאכל דבר איסור או בעל בעל בעילה אסורה או חלול שבת וכיוצא אבל עבירות שבין אדם לחבירו הן בממון כגון גוזלה וגזל ורבית אינו כמחל לעולם עד שיתן לו מה שהוא חייב לו ואף על פי שהחזיר לו מה שהוא חייב לו בדיוק ולישאל ממנו שימחול לו ואפי' לא הקניט לחברו שלא בדברים בדיק לפייסו ולהתחנן לו שימחול לו והבעל תשובה בדיק לשוב מכל אלה. ולפי כי הן רבים עתה עם הארץ אשר לא ידעו להזהר ורובם בגוזלה ובגזל ולא נתנו אל לבם לגורל איסורן ועונם' ונעש' להם כהיתר וע"כ נעלו שערי תשובה בפניה' ע"כ אספתי בעומרים בקיצור מה שכתוב בספרים בדיניהן ועונשן.

והנה דין אונאה מבואר בטור חה"מ סימן רכ"ז אסור להונות את חבירו בין במקחו בין בממכרו ואי זה מהם שאינה בין לוקח בין מוכר עובר בלאו. ואף על פי שאם היתה האונאה יותר משתות בטל מקח ובפחות משתות המקח קיים ומחזיר האונאה כתבו הפוסקים דיש להסתפק אם מותר לו להונות חברו בפחות משתות ואמרו הראשונים וכי תמכרו ממכר לעמיתך לרמוז שלא תמכור לו רק דבר שגם הקונה ירויח בו אם הוא קונה למכור וז"ש וכי תמכרו ממכר ר"ל יהיה גם כן ממכר לעמיתך ולא למכור לו כל כך ביוקר שלא יהיה לו עוד ריוח בו. וכתב עוד הטור בסי' רל"ח המודד או שוקל חסר לחבירו או אפי' לגוי עובר בלאו דלא תעשו עול במד' ובמשקל ובמשורה וחייבים כ"ד להעמיד ממונים שיהיו מחזרין על החניות וכל מי שנמצא אתו מדה חסרה או משקל חסר או מאזנים מקולקלות רשאים להכותו ולקנסו כאשר יראה לב"ד ואפי' להשהות בחניותו מדה חסרה אסור אף על פי שאינו מודד בה שמא יבא מי שאינו יודע ויומדוד בה ואמרו חז"ל קשה פגומן של מדות יותר מגזל ערלות ותשובתו קשה מאד כי א"א להחזיר לכל אחד מה שגזל ממנו ועוד אמרו ברכות מברכות את בעליהם אבן

שליח׳ ונדק יהיה לך אם עשית כן יהיה לך כמה ליטרא ולית׳ וקללות מקללות את כעליהן לא יהיה לך בביתך ואיפה ואיפה לא יהיה לך כמה ליטרא ולית׳. וכבר ראיתי לחסיד נווח על אים ר׳ על שעקל לו פחות מעשרו והיה אומר אלו אינו כועס עמך כי אם כי אתה כועס על ידי להתגלגל אחר מיתתך נשלם לי.

ובאיסור גזל כתב בטור הי׳ עס״ש אסור לגזול אז לעשוק אפילו כל שהוא כין מישראל בין מגוי אפי׳ על מכת נשלם יפה ממנו וכל הגוזל את חברו אפי׳ שוה פרוטה כאילו נוטל את נפשו ואפי׳ הוא בבכנת נפש וצריך לגזול את חברו להגיל נפשו צריך שלא יקחנו אלא על דעת נשלם ואפי׳ הלוקח דבר בשאלה שלא מדעת בעלים נקרא גזלן אשר מעשים זה צריך להזהר שלא ליקח ספר או כלי להשתמש בו שלא מדעת בעלו וכתב עוד בסי׳ שס״ח אסור לגנוב אפילו על מכת להחזיר לו כדי לנצרו וכל הגונב אפילו שוה פרוטה עובר על לא דלא תגנובו וחייב נשלם אחד הגונב ממון של ישראל או של גוי: וכעונשו אמרו בפרק הזהב אמ״ר חסדא כל השערים נגעלו חוץ משערי אוכלא שנאמר הנה ה׳ נגב על תימת אכך אר״א הכל נפרע ביד שליח חוץ מאוכלא שב׳ וכידו אכך אמר רבי אבהו ג׳ אין הפרנוד נגעל בפניהם אוכלא וגזל וע״ז וכו׳ וכמדרש אמרו וכנעם בראש כולם רשב״א בשם ר״י משל לב׳ בני אדם שהי׳ בהם עע״ז ומנ״ע ז״ר וגזל שקול כנגד הכל. ר׳ ברכיה בשם ר״א אומר בכל העברות כתיב מושא עון ועובר על פשע ברם הכא כתיב לא אומיף עוד עבור לו. וכתב ר׳ שעריה גאון ז״ל שהאוכל דבר גזל אז נגבה דבית ושוטק שאיר ומתן ומתן בשקר אין תפלתו נשמעת דכתיב ואשר אכלו את שאר עמי. ואוי לא זכיס שכך שומעות אשר עקביא בן מהללאל היה אומר מוטב שאהיה שוטה כל ימי ולא אהיה רשע שנה אז לפני המקום. והנה אלה רשעי׳ לא יחושו שלא יהיו רשעים לעולם בעון הגזל ולא תהיה תפלתם נשמע׳ לעולם ואם מדה כנגנה היא המדה הזאת ביחד הימי עוד יגדל הכאב מאד ביפי השה אשר כל התפלו׳ של ד״ה וי׳ ימי תשו׳ וי״ה הם לנו לעינים לכל ימות השנה ואנה יוליך את הרפתו אם לא שב ונחדל מעושק ידיו כי לא יקשיב ה׳ תפלתו ונדחה קרנו לה. ולא עוד אלא כי אמרו שהגנב או הגזלן פטולים לגדות מעת שגנבו או גזלו ואע״פי שהחזירו הגניבה עד שיעשו תשובה דאף שהחזירו הגזל עדיין לא סבלו פוס כואב על שעברו על לא דלא תגזל או לא תגנוב כמו חייבי מלקות שנלקים בגופן על עוברים בעבירה. ואוי לה לאותה בושה ולאותה חרפה. ודע לאברהם יצחק ויעקב כי ישו בחטאתם ככל הגוים הפסולים לעדות נגע וקלון ימצא וחרפתו לא תמחה.

ומדרש לא תתן נגד עיניך הגר המורד עליך הלך דבריו יד ח לרבלך

לרבלך תחת רגליו בקבר כאשר חכמים הגידו פ״ה מחיבוט הקבר כי מבילו׳ עשבים המונים מן הדרים שאם גזל מחברו א״ל דקדק בשמיר לפי שאכלת בשמיר ממון חבר אחריתה מרה כלענה חדש כחרב פיות וכבר מפגיהם עונם בגלגול שאם גזל את חברו ולא החזיר לבעלי׳ ועבור עליו בום התרעלה לבא בגלגול וע״פ חזה מבות שיהיו יסיב לו את הגלה אשר גזל או את העושק אשר עשק. וכן אפי׳ אם מנא אבידה ולא החזירה וז״ש לא תוכל להתעלם פי׳ לבא בסוד עיבור נשמה שהוא נכלם בתוך המתעבר בו אלא יבא בגלגול החמור. וכימי הרב ז״ל בא לפניו ת״ח לחלות פניו לכתוב לו אגרת כי חפץ לנסוע ל מקום פ׳ וא״ל הרב אנכי אעשה כדבריך ולך שמה כי שם הקדה ה׳ אלהיך את בת זונך ולך הבחור ההוא אל המקום ההוא וכבוד עמו לו ואחר מעשירי עם מתושבי העיר הסיח כתן לו את כתו לאשה והרבה לו מוהר״ ומתן הרבה מאד. ויהי כמשלם חדשים מתה אשתו. והגיד הרב סוד הדבר ההוא כי אותה האש׳ היתה נפש אדם והוא היה שותף עם הבעל הזה והעלול עליו דברים והוציא ממנו ממון בגלגול אחר וע״כ תחת אשר ניצרו כמשלם חדשים נהנה עתה מיופיה ותחת הממון נטל ירושת אשתו כעבו כולם ואפרו גדול העבה וכ׳ אשר עניך פקוחות על כל דרכי בני אד׳ לתת לאיש כדרכיו כפרי מעלליו.

ובתבו המקובלים טעם חומר הגזל והגניבה כי מי שגונב נורם שהאור המכוסה עך למקום הקליפה ויהיה לבם אותו הטפש כי הגנב נקרא הגונב בסתר ובהעלם ולכן נורם שהאור המכוסה יהיה נמוך אצל הקליפה וז״ם הכתוב כי גנב נגבתי פי׳ אחי גרמו שהטפש מכוסה יהיה נמוך למעלה נגב. למעלם נגבתי למטה וכן הגזל גורם לאור המבולה ג״כ להיות גזל ביד הקליפות. ע״כ הזהיר את דבר ה׳ יזהר במשא ומתן שלו להיות באמונה שלא יכשל באונאה וכגזל ולעולם יותר משלו לחברו וכבן יהיה בטוח שלא יבא משל חברו לידו כי במשא ומתן א״ל שיהיה על פי הדקדוק וקו המכות שלא יקח מחבלו דבר מה או חברו ממנו. והזהיר את דבר ה׳ ומעבוכם הגזל יותר מעט מה משלו כי אם לא יותר מעט משלו אז בהמר ליטול מעט מה משכנגדו וכימי הרב זל שש ממנו ר״א בנאמי ז״ל לתת תקון לנפשו ואז חדר הרב הרב׳ מאד מלפני גודל רבנותו עד שאמר לו אם אינך מבקש לי את כל אשר אתה רואה במנחי אשביעך בה לתביד לי ואז פנה אל מנחו. וא״ל ספק גזל יש ביד אחרי ומרי ותכף ומיד חדר הרב הבו׳ חרדים גדולה עד מאד לאמר אנה אלך את חרפתי להיות לי עון הגזל ואלך אל ביתו סר ונעף ואלבש נשק ואשר ושלח לקבץ אלפי עושי המלחמה מלחמה הבגדי׳ אשר אתו ויכוהו אליו ויכלו את הרב. מלובש בשק ויושב בארץ ויחרדו אים את אחיו ויאמר אלהים הרב

הלא תדעו הלא תשמעו כי בשר ודם אני ואיני חפץ ליכנס
בביתכם כי די לכם אם מכאן והלאה תדקדקו היטב בחשבון
שכר מלאכתכם הנה מה טוב ומה נאה לכם מעני והשיבו
לו מה חשבון נעשה במעותיו כי פיהם שאנחנו עוסקים
במלאכתו לא חכר לנו ולא יחכר לנו כי שור הכרכ ואכלנו
והותרנו ואין איש ממנו שיעשה חשבון מעותיו אז אל
הרב הנזכר אכן נודע הדבר כי על כן נכשלתי בעון גזל
אחר כי אין אתם עושים חשבון מעותי ולכן עתה אשים
לפניכם מעו ותטלו כל אחד מכם מה שתחפצו ותמחלו לי
את כל אשר בידי מכם ונם אני אמחול אתכם ולא רצו לשלוח יד ליטול אפי׳ פרוטה אחת זולת אשה אחת
שלחה ידה ונטלה כ׳ פרוטות ויענו כולם פה אחד ויאמרו
מחלנו לך מחילה גמורה ער כוף פרוטה אחת וכו׳ ויקם הרב
הנזכר וילך אל בית מדרשו של הרב זצ״ל והרב הקדימו
לנאות לקראתו ויאמר לו מה כל הטרדה הזאת אשר חרד
אדוני ויאמר לו המעט הוא להיות בידי עון ספק גזל אם
גם מנאתי אין בעיניך דעי נא וראה בנאחי אם כשאר ממנו
מחומה ויען לו הרב זצ״ל אין כאן עון אשר חטא ובולה
לו הרב את בדי היכן היה ספק הגזל והגיד לו כי היה
בחותם האשה ששלחה את ידה ליטול את כ׳ פרוטות
והטעות היה כי אותה האשה טוה בחכמה דקה מן
הדקה יותר מעשה הטווין וע״כ היתה רחויה ליטול יותר
והיא נוטלת כשה עם שאל האומנים ועל ככה דקדקו
בזאת בשמים מאעל על אדוני ולזהו את הרשום בכתב
על מנחו:

ועל זה ידוע כל הדווים אם על ספק גזל כך על
ודאו לא כל שכן כי יכתבו עליהם מרורו והיה
על מנחו תמיד בנאתו ובכולו להראות את בני ה׳ אלהיו
לאמר חמוס אני ועדיו בחותמיו חבין לו אוי לה לאותה
בושה מה גורם האדם אל עצמו. והמתודה תיקן בוידוי
לאמר שאלתי לכפי להיותם נשואות אל כפים ועצומי אך
תהיינן בלי נקיון כפים פרוטות הסמים ואם עוד פעתה
המפרשת לחמים ולגזל ומלבם תכשיטים בביתו והוא
מתלבש בבגדים נאים ומתגאה בכסם המה נקראים בגד
בוגדים ובכל פעם שמתלבש בו להתפלל מעורר חטאיו
ופשעיו וזורקין תפלתו בפני החיצונים אויה לו אהה עלינו
ועל נפשו העלובה. ומה יענו ליום פקודה החיצוני׳ החטאים
האלה בנפשותם שבדרות אלה ונשתרבב הפש״ר הזה
בינהם להיו׳ בוכים מהמלבושי׳ אשר המה עושי׳ ומקלקלין
ממון ישראל שלא יתקנו בגדיהם כתקונן ועוברי׳ גם על
לאו דלא תגמרו ונעשה להם כאתר ולא שמו את לבבם
מגבירם ה׳ זאת החמורה שבחמורות להתאוות
על עבירה זאת ושם כמה מהם אשר לאו עיני אנשי חיל
ואוהבי מצות ותמיד חביב עליהם דברי חכמה ומוסר ולא
כאתנו במלאכה זאת ושמחו כי יגמרו כמונו שלא לה ולא

ויעיל להם לא תורה ולא תשובה כל כמה שהמדה הרעה
הזאת מדקד בינותם ושל חבירם בידיהם. ולו חכמו
יסכילו גודל מעלתם אשר ישיבו כל הנהנה מיגיעו ואל
דבר הגזל לא שלח ידו כמה מעלות טובות למקום עליו
ועדיו בחיתומיו זכין לו לאחר מיתו לא בנב מלאומה ובפרט
בכיונא בזה כי במלאכה הזאת אין רואה לדעת הנוכב
הוא אם לא כי אין הכל בקיאין. והוא פירש מלאתו ולבוב
ה״ז בכל פעם בכא דבר עפיר׳ לידו ופירש ומתני׳ לו סבר
כעושה מצוה כמו שאמרו בפ״ק דקדושין יסב אדם ולא
עבר עבירה מתנים לו שכר כעושה מצוה וכו׳.

ויש את עורדות גדול בדבר הגזל מעבין הקרבנות
ממה שהלחיקה תורה מן המזבח כלי המזון
קרקבן כמ״ש והשלך את מוראתו בכוכתה לפי שהוא כלי
בג גל ולא תשפיק בהם הרחינה כמו בשאל כמ״ש והקרב
והכלעים ירחץ במים כי הבהמה על אבוס בעליה נזונת
אבל העוף נזון מן הגזל. והנה זה אזהרה גדולה ועניין
נפלא שתתעוררה בו המחשבו׳ ושקיבו בו ישיבי הלב כי
כל מי שיש בידו גזל לא ינש אל מזבח ה׳ ולא יעלה ולא
ירחה לפניו אבל שקר ישקבנו ותעב יתעבנו אם לא יחזיר
את הגזלה ודר״ל כל מי שבידו גזל אין מכניסין אותו
למחיצה של הקב״ה שנאמר לא יגורך רע לא יגור במגורך
רע. וכיון שאז״ל כח חבקוק והעמידן על אחד ודייק
באמונתו אחיה נמצא שהאמונה כוללת התורה ועמה יזכה
לחיי הע״הב ח״כ יש להבין מזה שגם הפך האמונ׳ בטל
האדם כל התור׳ ופסיד חיי הע״הב ומה הוא הפך האמונ׳
זהו עון הגזל המקטרב׳ האדם ומחריב את נפשו לעקור
אותה לע״הב מעלשיה שרשי החיים וכמה לו עונו׳ וחטאו׳
מי שבכשל בעון הזה הלא הולם יסודו׳ התורה ועוקר שורש
האמונה שכל מצות התורה תלויות בה וכפרט הגזל של
רבים כגון בעניין המסי׳ שאינו נזהר לשלם חוקו עם יתר
חבירו אנשי מקומו שהו׳ עון עלילי שים בכלל הרבי׳ עניים
יתומים ואלמנות כי יקבהו עמים יזעמוהו לאומים. וכמה
בני אדם חלשי כח הממון אין להם כדי פרנסתן ויש להם
טיפול גדול שופכים דמם ומביאים אל הפס ואל הכרג׳ א
חלבם ודמם ויקראו המעו׳ דמים לפי שמגיעים עד הדם.
ויבא העשיר הבלועל והכבל אשר אחר בלבו אין אלהים
ורצה למלאת חדרי בטנו משור עניים מאכלת אביונים
כדי להקל עולו ולהכביד עול המסים והזמו׳ על האביוני׳
ויתומים ואלמנות הנה זה מחלל הפס כפרהסיא ואוי להם
לבשרים כאלה בזעק עניים כי תולעתם לא תמו׳ ואשם
לא תכבה וכמה בתים של עשירי עם נאבדו על זאת
כמה ממזונות כמה אוכרות מאבדו וירדו לטמיון כעבו׳ זה
ועבירה אחת היא חמורה שבחמורות נפן הוא שנכנס
ענבי לוש ויינו חמת תנינים ונקלה הוא מאד לעיני כל
העם אשר כביר מבאה ידם ומהבנים מרבה על הנכבד

ומשלו חלק ברחם בכל יקר ובחלה וכעתל לחם לחמיו
ועם אדם לא ינוגעו ואם כל זה היה בהתחזק גם המה
לפרוע פרעות המסים והזמיות ולאונה החרשמו באשר
יחזוק בהם ליתר העם אשר לא הפיבה ידם לפרוע מיד כי
אם באשר ייכלון שחת לאט לאט. לא ליטול הפרדה
על מנן ואין אחר עומד בפרץ כעד אחיו הנלחמים
והנאנקים הנמים לא יקבלו דבר זה. ולא עוד אלא
כי נוכי המס גם המה ראשי תמיכים אכזרים וסובבים
ברחובות קריה אל אשר ימצאו שם איש שפל כרך
ויטיבולו מליבה לאלנו ולאחנו בלחץ רב עד שמיסרים
אותם בידי נכרים על המסים והזמיות ואנשי לב
עשיתו אף אשר חנפו לעשירי עם אשר בכיר מצאה ידם
המתלאים בתיה כסף לא דברו אתם מטוב ועד רע.
אף כי כמה מהם אשר יש להם חובות המסי מאשר עברו
הפנים ישנים עם אדמים ואין דובר אליו דבר ולפעמים
בדוב הימים מכחש ומעקר ואומר זה ימים שילמתי את
חוקי ובדוב בחוקו ודרוכו בומעה חיה ולפני זמנו מי יעמו
לנשת ולדבר אליו דברות שתים לאמר הסבח ילא נתן
מלוזמה ותחת כבודו הסתר יסתירו פנים ומעלימים את
עיניהם אוי להם לעשוי אלה. ולו חכמו יסכילו כי המס
נחשב לנו לצדקה כמ"ש ומוגשיך לדקה שהרי כשאנו
משוגבדים בעול המס תחת יד מלך ושרים ואנו מקיימים
קנת ממותיה של תורה מתוך הגלות הנה שכרו אתנו ויתן
ממה שהיינו בזמן מלך המשיח. אלא שכאשר בתורת ה'
מאשר כתשם לא חשבה לא לצדקה ולא לגמלות כי אם כדרך
תבואות בלא מספר ועליהם נאמר פושל אומרות בלשון
שקר הבל כדף מבקשי מות. ואויה עליהם כי המה עשו
רעה אחת והיא כשתים כי אחרי שהם גוזלים את הרבים
הנשמים נשנרים בגזונותם כמאז"ל אין הנשמים נשנרים
אלא בעון גזל שנאמר על כפים כסה אור וכן אמרו בשני
בשבת בעון גזל הנוכרי עולה וכו' ונמנ' הנגיי והאביני
מיטלים ברעב בעונו כסף על אשר גזל מאתם בעבור
המסים והזמיות. והיה עון מכאיב הנוף והנפש יכלתו
את עניו ואת אביוני. וע"כ יש לדרוש אליהם שומעים אל
דברי אלה כי רב הוא מאד אולי יחשבו מחשב אל אחשוד
ויתנו לב להשיב את הגזלה אשר גזלו. וכן בכלל זה לדרוש
אליהם על עשקי מצריכי ושמאלי הגיר המתיצבים מם של
בני הגיר לפי אומר הדעת אלא יחנוני לאחר ויכבדו על
האחר כמ"ש הרמ"א כחה"מ סי' ל"ד שהם נכסלים נגדות
ולשבועה כמו נגב אז גזלן ונראה בעיניהם שאין בו גזל
וביותר נריך לה זהר על זה בקהלות שמהנים שקרים
שהשאלים מ נרכים נסבעים תחילה שיבריחו לפני האחות
ראז אם יחנוני לאחר ויכבדו על האחר יהיו עובדים גם
על השבועה והוו תרתי לריעותא וכן כל כיוצ' בזמנו גזלו
ולשמות שאדם דם בעקבו ואין נראה בעיניהם גזל כשאז'

הקוביות שמחקים להרוח מצות שים בו משו' גזל כמ"ש
הפוסקים. וכן לדברים שהם כגזל כגון גזלת הגוי
שאמרו כל הרגיל ליתן שלום לחברו ולא נתן לו כאלו גזל
ממנו שנאמר גזלת הגוי בבתיכם. ולמדים את הדרך
לבון בם כמעשה התשובה בון זה כי בעוד שבור האדם
הגזל אין קרבן מיביל ולא תשובה מכפרת אחין תשובה
ומלה מן הדברים רק מן המעשה והמעשה היא השבת
הגזלה הוא שיחזיר נוף הגזלה מעם בעון ואם אינם אבלו
בעון שבבר עירב אותה בממון המותר הדין בזה לשלם
דמיה מעני תקנ"ה השבים כסברת ב"ה ואם הגזל' הוא
לא"ל חייב לשלם כשעת הגזלה כמו שאמרו ז"ל וכל זה
שאמרנו כמו שגזל מחברו אבל הגוזל מן הגוי יפשר
בת שלומיו וחייב מיתה בידי שמים כמ"ש אל תגזל כל
כי דל הוא כי ה' יריב ריבם.

ובתקוני התשובה להאל ולה"ה כתיב אל
תשוב' הנגב אז הגזלן היה לשלם לו
אז לוירשיו כל מה שגבב וגזל ויתן לו יותר כי הפסידו מן
הריוח ואם גזל את רבים יעשה בהם גרמי רבים. ויבקש
מהנגנב מחילה ויתענה שבעים מחות כטלין נגיבה ויזהר
מלקבל פקדונות ולא ירגיל ללבת על ממון חברו ויתרחק
ממון שאינו שלו ויתן נדקות יותר תשאר בני אדם ויעשה
גמילות חסדים בגופו יותר משאר בני אדם וכמאינו ויתן
משלו לגמלי תורה ולירחי שמים ע"כ. ואל יתבשה אדם
לומר בלבותיה שהגזל אסור חמור שבל שאין מחזיר אין
תשובה וקרבנות מתיבלים ואינו מקבל פני שכינה דוקא
בגזל ישראל אבל בגזל הגוי מותר. כי אין הדבר כן אלא
אף גזל הגוי אסור מדין תורה שנאמר ואבלת את שלל
אויבך ואבלת את כל העמים אשר ה' אלקיך נותן לך ושור אמה
שבתוב ואשר גם קונהו ודרשו שלקדק ישראל זה שגוזל את
העבד עם הגוי אדוניו כאשר אלא יגזל ממני אחיל
פרשה ובגוי שתחת יד הכתיב מדבר ואף על פי כן
החמירה בלוי אלא יגזלנו ודקדק עמי כאשר אם לא
דקדק גזל אמנו יש בהבל אסור מפני חילול ה' יותר מן
הגזל ליישראל. וכן דרשו בתוספתא דב"ק הגוזל את הגוי
אסור ואינו לה"ה ליהרגו אסור גזל הגוי מגזל ישראל מפני חילול
ה' ושעם הדב נפי שבל הגוזל לישראל חבבו אינו קרוא תגר
ונתן דוקא בהמרתי אבל הגוזל את הגוי קרוא תגר ונתן
דרבי בחמיעה ישראל ומבזה תורת משה ואמרי זה חילול ה'
ואף שאמרו טעותו מותר הוינו בשעונה מעשה אבל
להטעותו אסור שהרי יש בזה חילול ה' ואף טעותו אם
אינו לו טעותו הרי זה קדוש ה' כענין מעשה רבי שמעון
בן שטח כנודע במדרשי חז"ל.

ונמצא כתוב בספר הקנה ז"ל שהגוב מהגוי
אין שלו אותה אסורה ומשטין לאבלה
פלוני קובעני עד שגנז ז"ל אותו אדם שהשפע אשר אותו

לבא לאותו אדם ינבוב שר אותה אומה תחת אדם אחר גבר מאומתו וכפעמו יכפה מלקבל הפעם הקדוש של מ"נלה המשפיע בו תמיד ע"כ. וכבלל סוב זה עון נביבת דעת הבריות ואפי' דעתו על גוי כמו שהאריכו בפרק ביד הפשט ואמרו כל הנוכב דעת הבריות כאילו נוהב דעת הבלוכה. ובקיצור אעתיק דברי הרמב"ם סוף פ"ב מהלכות דעות אסור לאדם להתיר עצמו בדברי חלקו' ועתיו ולא יהיה מ' כפה ואחד כלב אלא תוכו כברו והעבין שבלב הוא הדבר שכפה ואסור לנבוב דעת הבריות ואפילו דעת הגוי כיצד לא יאמר לבתי בשר בבלה במקו' בשר שחוטה ולא ישרהב בחבבו שיאבל אבלו והוא יודע שאינו אוכל ולא ירבה בתקדוכת והוא יודע שאינו מקבל ולא יפתח לו חביות שהוא צריך לפותחם למוכרם כדי לפתתו שבשביל כבודו פותחן וכן כל כיוצא בזה ואפילו תלה אחת על פתוי ושל גביב' דעת אסור אלא שפת אמת ודוח בכון ולב טהור מכל עמל ותוות ע"כ. וכבלל סוב זה איסור הרבית אסר בודב בגמרא ובמדרשים גורל איסורו כי רב הוא מאד אסר הוא מתמוטט וממוטו פלה ואחר הטוסר. ההוא בעבין רע ואף ממון שהרויח בזעת אפו ובוסר שנעשה במשפט פרוטה מ' על רבית אבלה הבל ישמיד ולא יקום חילו ואחריתו עדי אובד כמ"ש ז"ל בא זה ואיבד את זה וכתיב כספו לא נתן בנשך ובו' עושה אלה לא ימוט לעולם. למדנו שהמלוה ברבית מת חוטט ואינו עולה לעולם. ואמרו ז"ל מי שהוא מלוה ברבי' עובר כל העבירו' שבתורה ואינו מוכח מי שאמר עליו זכות בינו לבין אדם אחת מכל העבירות ובומר לעמי הקב"ה בדין המלאכים עומדים אלו מלמדין זכות ואלו מלמדין חובה אבל מי שמלוה ברבית אין מ' מלמד עליו זכות וכמה עונשים מבואדים שם במדרשי אגדה. ובאסר יתן האדם של לבו כל העונשי' הנזכרים בדברהם ובדאל שבכולם אסר אמרו כי המלוה ברבית לא יעמוד בתחיית המתים שנא' בנשך נתן ותרבית לקח וחי לא יחיה וכו' אז יכנע לבבו הערל לשוב מעבירה הזאת כי אין אל לבו כי כח לו שלא נברא כי תקנת האדם הוא שיחיה בתחיית המתים ובעון הרבית נתדבק כל כך בקליפ' שנדיק שבמעט אותו הנוף לא יחיה בתחיית המתים ע"כ.

וזה דרכם בכל אמו כמדומה להם שאלו בריבית בהיתר אחר שאינן יכולים להחזות כלא ריבית כשגור דבור זה כפה פועלים וחבואים. ואיה להם כי אין שם הוות ומקו להשמיד ולהחרים חי ומזוני מהמלוה ולוה וכל שעוסקים בו כמאמרו יתברך לאחר לחזקאל ב בחן בנשך

בנשך נתן ותרבית לקח חיו לא יחיה ואם כה דברו ית ברך חיו לא יחיה. אחכה שאלו את פיהם לאמר אין לבו חיות בלא ריבית. כל בחיה לא יעובון ולא ישיגו אחרות חייה. ואם היום ישמיע המלוה בריבי' בראותו כי רב חילו וכי רוח כביר מבאה ידו התעוף עליך בו ואיבינו היום כאן ומיחר אינו כי דבר שהיה יקו' לעול' ומקדן ועד דיוח יבלה ואחר שעוסר ההוא בעבין רע ויעאלו עונות הרבים חקוקים על עצמותיו כי כל פעם ופעם הוא עובר בה' לאוין. וכך הוא דרכו וזה פרוי מתוק לעמי' בראשיתו ואחריתו מרה כלענ' ומרורת פתנים בקרבו וכל אים ישראל יאמין בה' אלהיו וה' יעליח בידו ואלך בחזקות החיים. כי מה בנע כי יעלים עיניו מבמה לאין ובוטים התלוין באיסור זה. ולבבת אחרי מרוו' לבבו להלוות ולבוות ולעשה ולתן באיסו' גמור ואחריתו כבאים יעד כאסר פעתה המספחת ברורות אלו בסיתר איסור זה על סמך דברים רעועי' שאין בהם ממש מתוך התלהבות בעמותם לאלאות אוכרתם וכל מ' מתבטא לאמר זה מותר וזה אין בו בר איסור והרבה תשובו' לדבר:

כאשר ראיתי לאלמנה מ' אלוותה לאים לאחר בריבית קבוצה בכך וכך לשבת ולאחרים בפרהסיא ואין אים שם על לב. כי נעשה להן פהיתר ודמו דין אלמנה לדין יתומים כי שמעו דרבית דרבנן מותר בתעות יתומים ואשבו לומר מה לי יתומים מה לי אלמנות ומעבירה זו ירדו לגדולם הימנה להתיר עצמן ריבית קבוצה ובמורה מן התורה ושתקע הדבר ולא תעשה כזה' ביפרהסיא דדווקא יתומים שמנו ולא אלמנות כמ"ש הרב ב"י ז"ל סימן ק"ם בשם ת"ה כי היתר זה אין לו שורש ולא ענף וכל שעשתה כך מריבה לתשובה ולשליחה וכפרה וכל כי אלי ב"ר חייבי' בכל מקום להפרישן מאיסור ולמחות בידן בענין ההיתר שלקחו לעצמן אלה השמוכות להלוות בריבי' קבוצה שאפילו באבן אסורות וכל שכן בקבוצה:

ואם גם ראיתי יש בני אדם ירלי אלהים ואבשי חסד להחזיק בידי עניים ואביונים יתומים ואלמנות ות"ח וכיוצא שמקבלים ממונם על עצמן ומשתחרים ומרוויחין בו ומוגיאים ומכבדים אותו וכסוף כל שנה ושנה מתני' להם דוח כל כך למאה והרי זו מצוה הבאה בעבירה אחר כי הוא אלאה גמורה ואחריות המעות על המקבל ומשתמש בהם בבשלו ואסיחה ריבית במור הוא. ואין היתר כי אם כאשר עצמו חסר עמם לקבל מעות' ולהבריל אותן המעות שיהיו פרוות בעבי עצמן שלא להשתמש בהם בערבוביא בבשלו. ואז שבי דרכי לפניה אז שתהיה אחריות והדיוח על הנותן אם משבו ואם הרבה בברכת ה' אשר יתן לו. אז שהדיוח יהיה לנותן והאחריות על המקבל כי בזה יהיה זהיר יותר בהזכלת המעות במקומות היותר בטוחים אשר תשיג ידו ובזה אין דוח ריבית כלל. ויתר דברים אשר בזה בבר מבואדים בפוסקים בארוכה ובכל ההיתרי' הם

קורח אמי עליה׳ היהלך אים על הנחלי׳ וכגדיו לא תשרפנה
והנלין לא תכוסה כי על כן רחוי וכסון כל ירים אים את ידו
ורגלו להתי׳ בענמו בנפשו לעשוק כשטר עיסקא לו הלוה׳
כי אם על ידי חכם ומורה נרק והם יורו לו הדרך ויסדרו לו
לו הדבר כדת וכשורה ולא יעבור על דת. ודי בהערות אלה
לכל מי שיודע שים בירו משל חברו הן גזל הן רבית שיחזיר
לו ויעשה כדר התשובה השייכת לו להתענות שנה תמימה
וילקה ויתוד׳ בכל יום בבכי ובשברון לבב ושלא ליקח ריבית
אפילו מן הגוי לכל הפחות שנה תמימה כין רבית קבועה
וכין אבק ריבית ואם אפשר לו להתפרנס ושלא יקח ריבית
כל ימיו אפי׳ מגוי מה טוב חלקו אבל לענין השב הריבית
אמרו כפ׳ הגוזל אם כא מלוה בריבית לעשות תשובה
ולהחזיר הריבי׳ אם רוב עסקיו ומחייתו ברבי׳ אין מקבלין
ימינו וכל המקבל שימם אין רוח חכמים נוחה הימנו שלא
לבעול דלת בעבי כעל תשובה וכן הוא לענין הגזלן כגזכר
בח״מ סימן שכ״ו:

ואשרי אנוש אשר ירחק ויסהר לפחות כי׳ ימי
תשובה לפשפש ולחפש אם יש משל חברו
בידו את הגזל אשר גזל או את העושק אשר עשק בכל ימי
שנה להשיב את הגזלה ולשוב ולהתחרט על ארות מעשהו
והוא יהיה לתועלת כפרתו כיו״הכ כי כפרת עבירות
שבין אדם למקום תלויות ועומדות מלהתכפר על עבירו׳
שבין אדם לחברו עד שיפייסנו ויתחול לחברו. ואף גם
זאת לבל תהיה תפלתו עבור׳ כיו״הכ וכמ״ש ז״ל ותפלתי
זכה וכי יש תפלה עבורה אלא כל תפלה שאין בה גזל הוא
עבורה. וכן אמרו לאיוב אם אין כידך הרחיקהו ואל תשכן
באהלך עולה כי כל אלה הם תועלת גדולה התכפר ואם
קלים בעיני אדם המה מן החמורות שבחמורות בהיותו
מתרים וחוטא לחברו כל זמן שלא יפייסנו. וכפרש אם
הלבין פני חברו ברבים שברוך תשוב׳ גדולה לאות ולבקש
מחילה מאתו על אדם אשר שופך בקרבו והיא מן החמורו׳
שחשאו שזה לשופך דמו ואמרו כי כל הירדין לגיהנ׳ עולין
והמלבין פני חברו אינו עולה ונם אמרו כי אע״פ שב״ע
וש״ר הם מהרבים החמורים אשר אמרו עליהם יהרג ואל
יעבור הטו אזניכם מלבין פני חבירו ואמרו מה לו לאדם
שיבא על שפחת אים ואל ילבין פני חבירו ברבים: והמה
אותה בזוהר פרשה שלא לך דחר יבוקא היו אוחזים בו
בעלי הדין ולא המיחוהו ליבכם לשובה של מעל׳ והיה נוח
ההיא יבוקא ואודע זעו לקולו כל בני שיבה של מעלה ואמר
רב מתי כתא מי זה הוא ואיזה הוא אשר מעיק לו לדין כרא
קדי שא שלא יבנם לכאן ומיד אחזו בההוא יבוקא והכניסו
אותו לפני רב מתיבתא וכו׳ ואמרו שם מה היה טעם הדב׳
שאחזו בו בעלי הדין לדון אותו ביסורין בעבור שהיה
מקשה לרבו קושיות ארבה והזה שכשיף לרבה שלא היה
יודע לשפר לו ולא חס על כבוד רבו ואלא דעתיה דרבה
וע״כ

וע״כ רמו לאמו בדין הקשה. ואף דרב מתיבתא הגיל
אותו מידם והושיבו אצלו ז׳ ימים אע״פ שבל הדין כל
אותם הז׳ ימים כי כל ז׳ הימים היה נורתו חסד והיה נשרה
ממקומו: ומכאן אתה דן ק״ו אם ההיא יבוקא היה לו נשר
והיו רונים בעלי הדין לפגוע בו על דבר תורה שסאל את
רבו כ״ש שים לאדם עונש רב שמכוין לכיים את חבירו
ולהלבין פני חבירו ברבים כי הוא מעותר למשפטים קשים
ומרים. ואמרו המקובלים כי הוא מתגלגל בסקתות
המים כדיבו של רוח וכשיתן האדם אל לבו כל העונשים
הנ׳ ונדול שבכולם שאין לו חלק לע״הב ישוב מדרכו הרע׳
ויתן אל לבו כי נוח לו שלא נברא כי כל עיקר תקונו ותקון
נשמתו הוא לזכות לחיי הע״הב כשאר כל העם בני
ישראל שים להם חלק לע״הב. ואיככה על דבר מה שאין
ינרו תקונו כמו שתוקפו לג״ע בגודל ההנאה ולע״ד בגודל
הכעס והשאלה. הוא מאבר עצמו לרעת שגלות מלכים
בכל אחיו ישראל לבלתי היות לו חלק בע״הב. ומי שיודע
שנכשל בעון זה כתבו המקובלים להתענות רל״ה תעניו׳
ולפיים את חברו עד שימחול לו מחילה גמורה וכן יזכה
ויחיה ורע טובה וברכה לחיי העולם הבא לחזות בנועם ה׳
ולבקר בהיכלו כן יהי רצון:

פרק ד

ישמע האים ויחזיק המוסר השכל אשר
הודיענו חכמים בענוש המנ״ע אל הכפ״ש
החוטאות אחר מיתתו על חטאיו וזרוניו ומה פגם הוא
עושה בחטאתו בשמי׳ מעל ובמדות הע״ליום אשר מתוך
ידיע׳ זו יחדל האים ויצפת לבלתי יחטא ולחוס על נפשו
הרבה והענוגה אשר לא נפתה כף רגלה הנע על הארץ כי
בת מלך היא לבלתי תתה ידיו לגרופים לעשות בה נקמו׳
בגיהנם. כי הנה האדם חוטא בז׳ מדרגות יע״הר בז׳
שמות והם רע טמא שטן שונא אבן מכשול ערל נפוני ולכן
הם ז׳ מיני גיהנם שכפי מה שנמשך אחר יע״הר כך נכנס
לאותו מדור ולפי מה שהמדור מוכן באדם זו המת היע״הר
כך שולם בו ולפיכך נכנס במדור המתייחס אל חלק יע״הר
הנמשך אחריו ועל זה הדרך יש יגיר הרע של זריזות לטמא
בעבירה לכן הם הנהרות של אש כנגד חימום של עבירו׳
ויש יבה״ר של עגלות אשר נורם אל האדם להתעגל מן
התורה ומן המצות וע״כ הם נהרי בדר נגד מה שנתקרר
מן המצות שהם חובה על האדם לעשותן ועוד יש בחיצות
שונות מאד בענין זה מפני שבני אדם הם נחלקי׳ כמדתם
וע״כ הם נחלקים לכמה בחינות מחזורים סדקים רבים
ועקרבים הכל מז׳ לז׳ מפני שיע״הר יבוא מז׳ מדרגות

שבני

שבני אדם חוטאים בו מאותם המדרגות ומתפתי אחריו.
לכן נפרעים ממנו נ"כ כמדה זו ועל כן מיד
שהרשע יצא מן גזר דינו אז מלאכי חבלה
מוליכין אותו מיד אל החור או אל הסדק או אל העקרב
הנדיך לו ולפעמים שחטא פעמים הרבה חטא אחד הם
ממיתין אותו ואח"כ מחיים אותו כדי שיטעום העונש כפי
שיעור הפעמים אשר טעם בעבירה ולפעמים שחטא
בעבירות רבות אז מוליכין אותו מחור זה אל חור אחר
וכן מסדק זה אל סדק וכפי שנו החטא והכל הוא במספר
ובמפקד למעלה ואין שום דבר לבטלה כי נדיכין אל הכל
שיהיה לטהרת האדם ולטובתו כי אין המזונות יכול ליכנס
בבית המלך כי אם אחר כלות הימים והזמן על המנורע
ואחרי טהרתו. והנה הוא כי הינ"הר יש בו כחות רבות
וכח זה אינו כזה וכן ניהנם יש בו אונרות אם זה משומה
מזה ובכחו גם להענש במספר כחותיו כי אותם הכחות
שבו הם המפתים והם עצמם המענישים והם הגהינם
וכולם הם אחד ולכן כאשר נפתה האדם אחר יצ"הר הרי
הנביר כח ניהנם ונכנס בקליפה להתענש על אדם וכל
אותם הכחות דבוקים בו בהיותו בהם ונדבקים עמו
הקליפו ונרש חטאו באבר ההוא שבו החטא ומכרין עליו
פ' חטא בו ומתוך דבר תשכיל כי שם"ה כחות הם בגיהנ'
להענש את השם"ה הרשמים הנרשמים בו החטא כאמור
אכן לפי כי זוהמת החטא והקליפה אדוקה היא מאד עמו
עם החוטא אין כח בגיהנם להוציאה ולשאוב אותה ממנו
לזככה את הנפש ההיא החוטאת על כן הוצרך חבטות
שבחיבוט הקבר כי ע"י אותם ההכאות הזוהמה נפרדת
ממנו והיא רפה עד שיש כח בגיהנ' להוציאה. ויש טעמים
רבים בזה החיבוט וזה אי מהמה אך יש רשעים שכל כך
קבלו הזוהמה עד שאין כח בגיהנם ובחיבוט הקבר להוציי'
זוהמתן עד שנגזר עליהם כף הקלע שיהיה נע ונד בארץ
אשר הגיהנם אינו אי' מש' מאותו הנער ויש להם ב"ד של
ג' מלאכי חבלה הטורדים אותו בשלשלאות של אש ופנים
מכים אותו ואי' נוגע ומכריז לפניו ככה יעשה לאיש שעשה
עבירה פ' ולא שב ש ה' ואין לך בית דינא בחלנו של עולם
שאין בו כמה אלפים ורבבות מזיקים השומרים הכרוז
ומצות המלך מלכו של עולם ומכין אותו עד שיתפקקו כל
חוליות איברי נפשו העלובה זה מורש וזה שוטה ושן חורק
ועורק ראמנה ליבלן עד כלות זמן הקבוב עליו מן השמים
ותמיד מנפה מתי יקבלו אותה בגיהנם. וזה מחברי
הק"בה שמטריד לטהר את הרשעים האלה כי הם על כל
פנים נינוני קדושה אלא שהרע גבר עליהם ומפני שאין
יכולת בחיבוט הקבר להסיר הזוהמה הנדבקת בנפש קשה
וחזקה עד מאד לכן נריכה להיות נחנית בשאר עונשים
קשים ומרים עד שיתנק כל הזוהמה ממנו ואחר כ"ש כח
בגיהנם לשאוב הזוהמה ממנו שלא תיכו וגם יש כח ברשעי'
לקבל

לקבל פורענותם ומלאכי חבלה כדי לעשות אדון בהם
חוזרים ומחיים אותם ומעמידי' אותם על רגליהם וכפרעי'
מהם ועל זה יאמר ישובו רשעים לשאולה ולא אמרו ידוו
לרמז ליסורין שאין להם קץ כי מאחר שנפרעים בגיהנם
חוזרים ומתחדשים באשר כת חילה כדי שיהיו עוד למאכול
אש וכן חוזרי חלילה וכן פירשו בפסוק תשיתמו כתבור אש
ר"ל שלא יתמו באש מיד ותעבור נורתם כי אש כתבור
שסובל יקוד אש יום יום והוא קיים כן יתן הוא יתברך שמו
כח בהם לסבול שריפ' אש והם כשרפי' וקיימים. ויש נפשו'
החוטאות אשר יעבור עליהן את קובעת כום התרעלה
להתגלגל ולבא כמה פעמים שהוא מר מאד שלא הנשמ' יותר
מדיבה שלו גיהנם. וכתב החסיד הקדוש בעל ראשי' חכמה
ז"ל שהוא משל לאדם שהלך בשחור מהלך שבתים או שלש
למקו' פ' כשבור שירויח באותה השחור' שם ובהגיעו שמה
א"ל כל ביעיך היה לרוץ ובטל' כי השחורה הזאת' אשר כיוך
אינו שוה כלום במקום הזה ואחר העני בפחי נפש לאחור
כמה נער יגיע לאר"ה זה שלא מיעו' חכמתו ותבונתו שלא
חקר ולא דרש מה היא השחורה הנאותה למקו' ההוא שבה
ירויח. והנמשל מובן מאליו וכפרש כאשר יתן האדם אל
לבו כי רוב הנשמות שבדורות אלה האחרונים מגולגלות
ובא לתקן עתה מה שלא תיקנו בתחילה שאם ישתלק מן
העולם ולא יתקן מה שנדיך נמצא כל טרחתו ויגיעו בעה"ז
בהבל ונדיך לחזו' שלשי' ורביעי' עד שיתקן ונעשו גדול על
שלא תיקן כמ"ש בזו' פנח' אמ' ר"ש אמי כ"ל דנטיל גלגול
דנשמת' ולא זכי דיתקן ביה כשו משק' בקיסם דמלכ' ואינא
קרינא עליה אמי קדוש אז מנא אכידה וכיחש בה טב ליה
דלא אתברי והנה יש מי שמתגלגל לתקן ולהשלים איזה
מצוות שחבל ממנו. וזה שאל רחוק מלחטא והמגולגלים
לזכות אחרים להיישיר את בני האדם אלו מובטחים שלא
יחטאו כלל ויעיקר. אך מי שמתגלגל לפי שחטא ופגם ובר'
לעורות עליו הסדרה אחרת ואז מגולגל לתקן את הפגם
ההוא זהו קרוב לחטוא. ונט אמרו המקובלים שיש הבאה'
לבחון ולדעת האדם על איזה עבירה נתגלגל במשמם
בעשיו על איזה עבירה חשקו יותר מכל שאר עבירות
ועבירות ודידוע הוא שהיה קודם זה הפגם גם כן בעולם
הזה והיה משם בעצמו היצר הרע באותה העבי' ונתגלגל
לתקן אותו החטא ואותו כח השומאה נתחזקה בקרבו
וקנתה שביתה אצלו ועדין מלפפתו ומבקשת לימודו
הראשון וזה פירוש שעשה עבירה ושבה כה נעשית לו
כהיתר כי אין לו מנוחה מגרוי היצר הרע. וכן לעמין
הסוב' אמרו אבוך במלאי הוה זהיר טפי כנודע. והמתגלגל
במיבת עבר' מתגלגל רק ג"פ זולת פגם הראשון כמ"ש
הן כל אלה יפעל אל פעמים שלש עם גבר פי' עם הפגם
הראשון שנקרא גבר. ואם מתגלגל ג' פעמים ולא התחי'
לתקן מעשיו אז אין לו תקנה ואין מתגלגל יותר זו לו כא'
ונכרתה

ונכפתה חכפם ההיא • ויש מנגלנלים שמתגלגלי בבהמו
ובעופות טהורות : ויש מהם בבהמות טמאות • וכתב הר׳
ולה״ם כשתראו בני אדם עוד פנים אז תדעו שקודם זה
הגלגול היו בגלגול בהמה חיה ועוף טמא שאין להם כיסה
והם הולכין אחר לימודן • ואמרו המקובלים אחף על פי
שכשמתגלגל אדם במו׳ אדם אינו יודע מגלגולו הראשון
אמנם אם מתגלגל בבהמה חיה ועוף הוא יודע מגלגולו
הראשון ומכטבר אך ידע מגירת אדם לגירת בהמה •
ולהבלתי יאמין לזה לבה הקב״ה להראות לכל העולם
דוגמת גלגול מאדם אל בהמה כענין נבוכדנצר הרשע
שבחיים חייתון הוריד מכסאו והעליבו לעדר והוא הולך
על ארבע כבהמה ודמה לכל הבהמות גירת בהמה יען
שלא ידע ולעשו ידבר נגד אל עליון •

וכן המגלגלים בחמס ובמרמה כולם מרגישים הינו
העונ׳ וכימי הדב זלהה הדא׳ בחכמתו הנפלא׳
לתתנו את כל אלה וחרפת אדם וכזוי עם המכעיבים את
ה׳ ולא שבו אל ה׳ ויום אחר אמר הלב לתלמידו מכירים
אדם לפי המקבן אמרו ימה ש״ו אמר להם הביאו לי
מגודה אחת ויביאו ונתנה הדב במקום ההוא ותכף נפל
לתוכה עכבר אחד ודבר הדב עם העכבר כפני כולם
ואמר אליו מה חשבת כשהיית מוסר ומלעין ומאבר ממין
ישראל דלית דין ודלית דיין ח״ו ואז כבה ויתחנן לו שיתפלל
לה׳ ומילהו מגדת הגלגולים ההם ויכניסהו לגיהנם וא״ל
הדב לא מכאן כי אינך ראוי ליכנס לגיהנם ויפת׳ המגודה
ויגא והמה ראו כן תתהו •

וגם בימיו היה מעשה בבית אים אחד שהיה להוט
כלב אחד אחד הבית ההוא מאד ותמיד היה
מסבב את הבית והכלב היה כלב שחור ונורתו מבעתת
ומפחדת לבות בני אדם כי היו פניו כפני מזיק והיה האיש
ההוא מגרש את הכלב ההוא במקלות והיה הכלב חוזר וב׳
ותמיד כל בקר ובקר היה מוציאו לכלב עומד אצל הפתח
והיה ממתין עד שיפתחו הדלת והיה רוצה להשמים ענמו
אל תוך הבית ויגרשהו האיש ההוא החוצה ונוה לסגור
הדלת אחריו ואף על פי כן חזר הכלב והיה ממתין בדל׳
עד שיפתח עד כי יום אחד לא זכר האיש ההוא ושכחהו
ולא סגר דלת אחריו וכא הכלב אל תוך הבי׳ וקפץ מאחר
אל אחד עד הגיעו אל המקום שמטת׳ של אשת האיש ההוא
שוכבת ע״ד דיין ומנאה ישנה וקפץ הכלב אל המטה וכשך
בה נשוכים ומכה מריה ופנים ושוב בדם והאשה ההיא
נעקה נעקה נחלה ומרה ותהום כל העיר לקול הנעקה
ובאותה שעה נגלה הדב מד הדבר כי סיבת הדבר היה
כי האשה ההיא שבבה עם השכן שלה שכבר את זה הכל׳
כתגלגלה בו נשמתו ועל כי האשה ואת נרמה לו בחלק
משתייר לעכב אלה להשית עמה דרך אשות על יען
כאיהכלב לעשות בה נקמה • ואח״כ היו משביעין את
האשה

האשה שתגיד האמת והאדה ולא בוש ככל דברי הדב אשר
דיבר • וכפרט כמעשה שהיה קרוב לזמנינו אשר סיפרו
לנו אבותינו שבקסטיליא היה מזומן לגוים שור לנחוק
כמי שהם רגילים לאכות בו ולעבותו כיום ההוא וכלילה
ההוא בא לאדם אחד ירא אלהים בחלומו ולאה את אביו
ואמר לו״ה דע כבי שבשומתי הרבים נגלגלו אותי אחרי מותי
בשור והוא השור המזומן למחר לעבוריים קשים ומרים
בשחוק העם ולכן בני פדני והגילני באבכי אבכה דרך
מקום פ׳ פרס יהרגוני ויטרפוני ואתה תפדני ולא תחוס
על ממונך ותעשו השור ותאכילני לעבני תור׳ כך הודיעוני
מן השמים וכבן תחזור נפשי מגלגול בהמה לגלגל אדם
ואזכה לעבוד את ה׳ : ומעשים כאלה רבות כי שאל בח
לימים ראשונים וכמה ענינו׳ של אחות ראה ראיתו בזמנינו
שנכנסו בגופות בני אדם ומגידים בגופם שעברו מיום
מותם עד שנכנסו בגופי בני אדם כי תכמר שער בני אד׳
משמוע והכל כאשר לכל מהעונשים הנו׳ בתלמוד ובזהר
ובמדרשים ממשפט העונשים המוכנים לנפש החוטאת
ומבקשים מן החיי׳ שיבקשו להם חופני מנוחה ע״י תפלה
ותורה וצדקה בעבודים חולי מחץ מכתם ורפא •

ואם בעינך יפלא לומר איכבה יתכן להבי׳ גלגול
אדם בבהמות וחיות שהורים אז טמאים נריך
אתה לדעת כי כל הבהמות והחיות והעופו׳ יש להם נפש
מהחיות הנשאחות את המרכבה אם שהרה היא ממרכבה
של הקדושה וא״ל שמאה היא ממרכב׳ של הס״א כי זה לעומ׳
זה כשה האלהים ולעומת המרכבה הקדושה יש מרכבה
חיצונית לקליפה ונודת החיות טמאות נושאות אותה • וכן
הגרכבות האלו של הקדוש׳ ושל סט״א יורדו׳ נפש׳ הבעלי
חיים נפש הבהמות מכח השוד שבשתי המרכבות שהזכו׳
מסטרא דקדושה וטמאות מס״א ונפש החיות בחי׳ מלריה
ונפש העופות מכסר ונפש האד׳ מאד׳ הן ישראל הן אומות
העולם כי יש בקדושה אדם דקדושה וכטמאה אדם בליעל
וכולם יורדות מגבר היכל בגם השמים ולבנת הספיר
ולפעמי נמכאת עם נשמת אדם רשע שבשומתיו נתחייב
להתגלגל בבהמה או חיה ואז ברדת נפש חיה או בהמה
מלמעלה לוקחי אותה ומערבי׳ אותה עם נפש הבהמה או
החיה או העוף ההיא ובל דרך זה היא מתגלגל׳ בבהמו׳
טמאות או טהורות • ומורי נר״ו כתב לומר יום יום טבח
תפלה אחתיחודית על עבין גלגולי הנשמות ואמת יקב׳
כאן לתפן וכותך וזה נוסחתה •

ורדי ונון מלפניך ה׳ אלהינו ואלהי אבותינו בחתי
לחלות ולהתחנן לפני מרכבתך הכל מחמתך
הקדו׳ שהמתי׳ לנרף ולגלגל נשמות הקדושות והטהרו׳
אם תלגלגה בגוף עלי ועל נפשי ורוחי ונשמתי להתגלגל
בעומתי וחטאי ופשעי בחיים חיים טהרה וכ״ש בחיים
טמאה • בחתי לילות עבי אר״ה ריון אתיות סמך
גבול

הגדול והקדוש שהוא מלך בחיי שימחול חטאי ועוני ופשעי ותוציא לאור החסד נשמתי · שמשם מתגלגלות ובאות נפש כל מיני חיה :

ואם חלילה נגזר עלי ועל נפשי רוחי ונשמתי להתגלגל בעונותי וחטאי באיזה בהמה טהורה וכל שכן בבהמה טמאה · באתי לחלות פני אבינו שבשמים שהוא מלך הרחמים שימחול לי חטאי ועוני ופשעי ותוציא לאור החסד נשמתי שמשם מתגלגלות ובאו נפש כל מין אד"ם : ואם חלילה נגזר עלי ועל נפשי רוחי ונשמתי להתגלגל בעונותי חטאי ופשעי : באיזה עוף באתי לחלות פני כס"ר כסאי"ל עטרי"ל מלכי"ל שיהיה טוב ה"עלי ותוציא לאור החסד נשמתי שמשם מתגלגלת נפש כל מיני עופות וכן יהי רצון יהיו לרצון אמרי פי וכו' ע"כ :

וראוי לאומרם בכל יום פעמים בכונה שלימה בבקר וכן הערבים ולשון כפיו לשמים ודמעתו על לחייו והיה שבעתיי ומי שאי אפשר לו לאומר בכל יום נכון הדבר שיתפלל אותה בעשרת ימי תשובה וביום הכפורים כי המה ימי רצון וחניכה וגם שיועיל לעורר לבבות לחשוב מחשבה על שחטאו ויתנו לב לשוב על ידי כי יראו מהכיר כמה בורם האד' לעצמו בחטאו מה שלא היה יכול שוכחו לגרוס לו כמ"ש הפייטן זרון לבי עשה לנפשי לת אשר אחיכו לא יוכל עשותו ויראה ויסוב מעבירות שבידו ולירא מן הגלגול ובפרט אם הוא ת"ח כי הקב"ה מדקדק עמה' כחוט השערה וכבר אמרו חכמי האמת שכל אבר שלא נתקן כראוי חוזר לבא בגלגול ואפי' קול ודיבור שלא הגיאה בידאה ואהבת ה' להיות השם שלם חוזר לבא בגלגול והן בור ובור כל איש ישראל ומורא יעלה על ראשו על זאת ודקדק במעשיו ויפלים נפשו כראוי כדי שלא ישריה לקונו ועל מה שחטא כבר יקבל עליו יסורי מלאכי ויכול מדין הגלגול · כמבואר בזוהר בשפטים ז"ל ומה דאמר אמין לאהבדה ליה בגלגולא ולמסכל עונשין בהאי עלמא על מה דעבר לא אהדר ליה לאהי עלמא ומה עבי ליה קריב ליה לבי דינא דמתיבתא דרקיעא ודיינין ומבדין ליה לבי מלקיותא ואהדשים ליה קב"ה לעיהוי תחון עו לטנים עד זמן ידיעא ולבתר פריק ליה עב"ל · ולכן כשיעשה הסיגופים הנדיבים אל התשובה אף כי בטל כח הסכל עולו יסבול ולא יבול · ולא יקון כתוכחת למען הגיל אותו מיד אבזרים קשים כי אם לא ירחץ ויטהר לגמרי מעותד ליפול כיד שאול אחרוני קשי לגלגל את נשמתו

וכתב

וכתב הרב ולה"ה · דע כי ביציאת הנשמה מזה העולם ורוצה לעלות אל אחיכה הנה יש מקום חושך ואפילה מהלך ג' ימים וז"ש עוברי בעמק הבכא' ים שם חיות רעות השומרות את הדרך לפי שיש שם דרך יסר העולה למעלה לרוצלים על מעלה שהוא מכוון כנגד רוצלים של משה שכל הנשמות הטהורות עולות דרך שם ויש דרך אחרת ההולכת דרך גיהנם והיא מתחלק לשלשים אלפים דרכים והמקום אשר יתפרדו אלו כ' הדרכים יש בל מיני חיות ע"ד שיש בעולם אריות וכלבים ושומרים אלו הב' דרכים שלא להניח לעלות למעלה אלא נשמות טהורות אשר שבו בתשובה בחייהם ולחטוף אחרון להוליכם לגיהנם וע"ז נאמר הנילה מחרב נפשי מיד כלב יחידתי וכו' · והן הן הדברים הנזכרים במדרש הנעלם רות אמר ר' פרחיא כד מטיא לאמצעו דהאי פרדס חמיא תרי ארחין ומפרשין מסט' דא ומפרשין מסט' דא אמיא מלין האי א"ל הכא אתפרסן ארחין מלן דאזיל לגן עדן ומלן דאזיל לגיהנם מלן דאזיל לגן עדן אילין אזלין בהדיה ומקדמי ליה שלם ומלן דאזיל לגיהנם נטלין ליה למידן ליה בגיהנם ע"כ :

ועל כן רמז תורתנו ואמרה ופנית בבקר והלכת לאהליך פירוש ידבר אל כל א' מאישי ישראל לאמר הזהר לעשות באופן שכאשר ופנית בבקר שהוא בנאתך מחשך הע"ז ותפנה אור בקר אור כבוד השכינה הבאה להקבילך שתלך לאהליך היא אהל חופתך שבמדרש שלך בג"ע כלי שוש עיכוב בנתים כי אף אם יהיה נדיק אשר הרבה לעשות הטוב והישר בעיני ה' עד אין מספר לגבורי מעשים טובים אשר פעל ועשה אך לא נטה לגמרי מכל עון וחטאה אף שהם מעט מזער בערך זכיותיו יהפוך עליו אימים ואז בנאתו מהעולם הזה להתעדן נפשו בדשן זכיותיו נספך לאכל מחולו כי ירחה כל אורות זכיותיו רחקו ממנו וחשך עצמותיו יגיעו לו לאמר לך אכל שלולה עד תבדר ותלבן חלאת חטאתיך בשבה או חניה או כמשלוש חדשים ואז משלך יתנו לך כל אורות מצותיך הטמורי אלוך כי הלא ישמיר עונם יגונו אשר כל נדקותיו אשר עשה לא יהנה מהם עד זמן ועידן ומי גרם לו זה אם לא כי עוזרנו פה לא שת לבו לתקן אשר עיוות עד ירחץ ויטהר עד כלתי השאיר לו שריד מכל חלאת עון ופשע וחטאות כי אז ישמחו ויגיל בנאתו הלך ילך עם אור השכינה הבאה להקביל עד המדור אל חופה חקו אשר לו בג"ע ואשרי אים שיזכה לכך וז"ש ופנית בבקר והלכת לאהליך כמו שכתב הרמ"א כי ע"כ יאותה לכל הירא את דבר ה' להכזות בעיניו כל אחד תכל כי הכל הבל כמאמר קהלת אלא יעיש כל דעתו ומחשבתו על נפשו להמילה מאש להבה ולהשיב שליחו נפשו לחזות בנועם ה' ולבקר בהיכלו כי אם כיתו ולעשים אל לבו כי אמו בע"ה אחורה נטה

לנין

לילן במלון לילה ראשונה לו שניה שלין ראוי לו לתקן המלון ולהניח שם כלים נאים ולביתה כאופן שיאבד כל זמנו ולמהר ויוכל מאכה.

וכבר המשיל הרב הרשיד בעל ח"ה זה שדימה למלך שהקיפו עליהם בשור ח' והיה חק שלא ימלוך עליהם אלא בנה ח' לו ב' והמלך השכל לא ידע דבר מזה ומיר שמלך הגדול מבשי בבנין ההיכלות והיה כונס ממון הרבה בחונדות והניח את מקומו ואחרנו ושכח שדהו ואת נחלתו ויבא בעליו לשלו מלאכים לביתו לתקן מעשיו ובהגיע תור ומן הקב"ה אל מן שמח בשל לך מלכה טפשה טרדין מן מלכותה ואתיהיב לנבר אחרן ויצא ולך לאחרנו לשדהו ערים ויחף ויבה שלה כולו קמשונים וכו' ויעשק נעקה גדול שהגיע את שלו ואסף ויקבץ לאחרי' לכן לא כן עשה המלך האחר שהיתה כל כוונתו להשגית על אחרנו והיה שולח שמה מאין הרבה כיד אוהביו וריעיו ואומר להם שיבנו שם בית מנוחה ושלח פועלים לחרוש את שדותיו ולזמר את כרמותיו ובאחר השלים שנתו הלך לו בשמחה ובשמון לאחרנו ונאחו נקראתי כל בני עירו ויקבלוהו בשמחה וגדלוהו כיותם ויעשו כמלך בגדוד.

והנמשל כזה הוא הבן אדם ההולך אחרי יצרו הרע ומגדיל מעשיו ומקבץ ממון הרבה ואינו מסתכל באחריתו שיבוא הכל ולך אל דרך מות עדיום מן כל המצות ויאבד מקום אשר בשמתו ממנו חובה מתחת כסא הכבוד יתלך כתוך כף הקלע לבאר שחת ולדראון עולם לא כן האדם אשר נגיע אלהים בלבו שמוראל כל ימיו ושנותיו בעבוד אלהי השמי ובלימוד תורתו ובשמיית מצוותיו והוא פורש מהבלי העולם ומעלם על לבו שאות שלוח מאת הקב"ה לע"ה לעבוד עבודתו כמלך ששלח שלוחו אל עיר על דבר מלכות ואם זה במקום שים לו לעשות שלוחותו ילך לו לבתי מסתתות ובשחוק בקו כי הלא עוכבו גדול כשיחזור ויקם לא שמר את מצוה המלך אלא יש לו לילך בזהירות ובזירות לקיים דבר מלכו ולא יאבד אפי' רגע אוכן יש לנו לידע כי אמי שלוחי מה"ת ל שמיר מקיים ועבודתיו ואין אמו רשאים ליבטל מן הרגילה אפילו שעה א' כי יש לאדם לחשוב בדעתו כל שעה שהוא חי לאמה החיינו ה' שעה זו אלא כדי שאעשה רצונו בה שאל"כ היה מ ומיאלמי מן העולם ויש לו לדקדק הדק היטב בימיו ושנותיו שחיה עד הנה על מה הוציא אותם ובבר שמצנו גדיקים שבכל לילה ולילה היו עושים חשבון עם נפשותם בשעות וברגעים כיצד הוציאו אותם היום ואם בשום רגע מהם במעשה או בדיבור או במחשבה היו מונחים שחטאו לה' היו מתודים ונוקים מר ומקבלים עליהם יסורין מתענית ופק ודומיהם על שנשתמשו בחיי שנתן להם הקב"ה בחסדו להכעיסו ולעבור רצונו ומה נוחלו רבים מעמי הארץ האומרי' בעבור הזמן קצת בשחו

ושיל. אוי ואויה להם שיושים ושכלים מי יתן והיינו יכולים לאסור איסר הזמן בשלשלאות של ברזל ובעבותות אהבת החיים שאנו נרוכי לעבוד את יוצרנו ולא לעבור ולאבד אותו כי המיתה תבא על כל פנים והחיים נדיך זכות גדול להביע. והנפש היפה המלאה לה דעת וירחת ה' כעינינו ירחה כמה ראוי לו להזהר מלעבור רצון יוצרו או לאבד הזמן ויהוא יושב ובטל. כי הקב"ה בשעת הדין שואל מעמנו כמה הוצאת שעה זו אם רגע זה כדבתיב לרגעים תבחנגו ואמ' היה מגר על זה ואומר כמה לא תשב ממני לא תרפני עד בלעי ריקי כאלו אמר אתי' זמן מיוחד בדי בלעת הרוק לא תניח לי שאתה שואל חשבון מעמנו מה עשית בתוך זמן הזה ובמה הוצאת אותי ועתה בני בחירי דעתה נפשי הם אזיך ושמע דברים אלו לבקש ערף לנפשך קודם שיבכה עליך ולהיו' קדוש יתרים מהבלי העולם והכן במצוות ה' ובילאתו ירחת הרוממות וקדש עצמך במותר לך ובכן תחיה נפשך הטלבה לאור באור החיים חיי העולם הבא אל המנוחה ואל הנחלה לא תשיב עוד לביתה ולא יכירנה עוד מקומה תן הנלב"ל אל הבוכים חס ושלום כי אם להתעדן מזיו השכינה ולהאירה לפנות בוקר כי"ר:

פרק ה

ישמחו השמים ותגל הארץ וכל לבאים בשום רשע מרשעתו וחטאתו בהוציאו יקר מן הגל ומחה גם הוא יורה בשפע רב אל נהר החרים והביא זכות שובתו הרמתה יפיב המדרגות והתקומי' על מכונם וראשון על מעשיו ישב כבר אשונה:

ואשרי משכיל ויודע לשית לבו בעניין הפב' שפוג' בחטאתו בכל המעלה אם בגופו ונפשו ורוחו ונשמתו כי על כן יאמרו המוסלים אשר הוא נמשל לסילון מים המקלח מן המעיין והמי' ההם פולני להשקות כמה גנות ופרדסים ושדות וכרמים וכאן אחד אים שונה ומשבה בכסילותו והוליך סילון[1] אל מים להשקות אשפתות אל מקום ריה ובלמות אל"ן לא עבר כה אים ולא ישב אל"ם שם לתהו והבל: אשר אין ספק כי בעל המעיין הרה עמל וכעס וכדי בזיון וקצף על כי ביטל להשקות גנותיו החמדות ואף גם כי קלקל הגנור ושברו כשבר גבל. ואומר בנמשל מן המשל כי הנפש החוטאת מלבד מה שקלקל מנורי הטב' מלבאה ב מקן מ' הראוי' לו גם הוא מעלה מכאה אל מקום שהכעיס את המלך ה' נכאות ומפגל בקדשים ומדמע קדש בחול ושמא בטהור ומקום שהיה נריך להיות חרב וכמש ויבש מדוה גם הוא מרה אותו

בספר עילאין קדישין. ואמרו המקובלים כי ימצא ענין
זה בפרט בבא על הערות ובא על בת אל נכר וכן במוצי
שכבת זרע וכמוהו בפגם ברית הלשון החמור מפגם ברית
המעור הראית בן אדם תולעה עד היכן מגיע עלבונך
מה לך נרדם קום משנתך. וחפש חפש מחיפוש דרכיך אשר
פגמת בעונך ותחקור ותדרוש בדרישה וחקירה. וסוב עד ה'
אלהיך עד מקום שפגמת כי רע ומר עזובך את ה' אלהיך:

ותמיד אל יגיז מעיניך דברי הרשב"ע ז"ל כזוהר
נשא כל מאן דאעבר על פקודי אורייתא
בב יכול פגים לעילא פגים לתתא פגים לגרמיה פגים
לכל עלמין מתל לאיזון מפרישי ימא דשאטין באלבא קס
שטיא בעא לנקבא וכו' ואל תתמה על החפץ לאמר איכה
יונדק לאמר כי יחטא איש ואשם לרמוס חברו ית' ולפגוס
במדות העליונות ומה לתכן עם הבר ח"ו כי לא נפלאת
היא ממך ולא רחוקה אחרי הודיע שהיס אותך שורש ומקור
נשמתנו מאין המה. כי הנה הנשמה והרוח והנפש מעילות
מלמעלה ממדות העליונו' וכשנשתלשלה משם ולמטה' בכל
מדה ומדה ישאר שורשה ודיוקנא שם וכן משתלשל' ונחתמ'
בכל העולמות העליונים עד בואה לעולם השפל האפל
הזה. ואם לא' יחטא איש פגם כל אותם הדרגי' שנשתרשה
שמה נשמתו ובעוברו אחת ממצות ה' אשר לא תעשינה
משליט באותו מקום אשר המצו' תלויה בו במדות העליונות
כח הקליפה מנד נשמתו כי ע"י שממשיך בעצמו הקליפה
למטה ימשיך אותה גם כן למעל'. ולא שתכנס ח"ו הקליפ'
אל הקדש פנימה רק שהקליפה תוכעת דין לאמר זו משלי
ויהא עשוקה ודנוה להמשר בעל כרחה הנשמה הטהורה
להכנס בקליפה ולהיות יונק מרורת פתנים כדי להשפיע
לקליפה על ידי נבור נשמתו ועל ידי זה נשפע אל מקום
אחיזת נשמתו ולכל המדרגו' הקדושות אשר היא נכללת
בהם ממרורים ההם ומשפיע את המר ההוא הנמשך ממנו
אל מקום הקדוש ואין לך פגם גדול מזה וזוקק מדרגות
הקדושה ליכן מנד המרורים ההמה מי המרים. ואחרים
ולהשפיע אל הקליפ' על ידי נבור נשמתו ושפע המר ההוא
משפיע שמה יתהוה לבוש טמא אל הנשמה להתלבש
בו בעת השתלקות מן העולם וכן פי' חכמי האמת בטעם
הכתוב ולרשע אמר אלהים מה לך לספר חוקי כי הואיל
הלוך אחרי בו והכנים עצמו בקליפה בשאות עוסק בתורה
הוא משפיע אל הקליפה בהכרח והקליפה תוכעת דין
ואומרת תפלותיו ותורותיו של פ' משלנו היא ונוטל' השפע
הבא ממנו ושפחה כי תירש גבירתה. ומעתה אל תתפלא
איכה יאמרו המקובלים מי שחטא כך וכך פגם בשם פ'
ובאורה פ' במבוא' בספרי רבינו הקדוש זלה"ה בשם' תביט
שורש נשמתך למעלה תחת כסא הכבוד ומה שבתוך גופך
פרוש מלשון יתפשנו משרש' העליון בחוט משוך ממנו כדמיון
מלשון אגב אורבה ואחשב מגיע הנמיעה:

וכן כתב הרב זלה"ה בענין ד' חלוקי כפר' שהכוונה
כי האדם כלול מכל העולמו' והגם כי לא זכה רק
אל הנפש דעולם הנעשיה עם כל זה מוכן הוא לקבל את
כולם ולפי גדולת נפשו אם הוא מעולם היצירה או בריאה
או אצילו' כן הוא גודל פגימ' חטאו כי על כן חט' א"ה פגם
למעלה מאד כפי גודל נשמתו שהיתה כלול מכל העולמו'
וכן כל נדיק וחסיד כפי גדולתו כן תוקף פגם שלו בחטאו
והנה מי שים לו נפ"ש שהוא מעול העשי' פב' בעול' העשיה
ולכן תכף כשסב בתשוב' נתקן ואם חטא במצו' לא תעשה
או פגמו בעולם היצירה וכן תשובת תולה ויום הכפורים
מכפר שביום הכפורים באים אורות מעולם הבריאה וע"י
נתקן אבל בחייבי כריתות ומיתו' ב"ד פגם בבריאה ואז
תשובה ויום הכפורים תולים ע"ד הנזכר עד יבאו יסורין
מחכמה ובינה בסוד יסור יבארני י"ה ואם עבר על חילול ה'
גדול הפגם מאד ובורח מות במקום החיים הנצחיים ולכן
מיתה ממרקת ומכפרת מדה כנגד מדה אבל באצילות
אין מגיע שום פגם שהנשמה שהיא מאצילות מסתלקת מן
האדם כשרוצה לחטוא טרם שיחטא עכ"ל:

ואם באתי להאריך בכל פרטי פגמי אשר פגם כל
פגם ופגם בפני עצמו לא יכלה היריעה ולא
אגיע לשלים ולהביא אך מפני כי בידיע' הזאת היא תועל'
להאריך לבות בני עליה הבאים בסוד השם לשוב אל ה'
בלב שלם ובנפש חפיצה כמו שפי' המקובלים בפ' נחפשה
דרכינו ונחקור' ונשובה עד ה' שהכוונ' לומר נחפשה דרכינו
אותם הדרכים שהם דרכינו ושורשי נשמתנו המושרשות
בעולמות העליונות שהם נעשים דרכים ומסילות לעלות
הרמ"תה. נחפשה העונות אשר פגמנו בהם שם לטהר
אותה וכיצד נחפשה על דרך חקירה שנעשה במעשינו
לידע עבירה זו פגמת במדה זו ועבירה זו במדה זו וכן
ונשובה אל ה' שלא יהיו עונותינו מבדילין בינינו לבין אלהינו:

ע"כ אנכי תכנתי ודוי דברים לבאים בסוד
ה' פרטי העונות ואשר פגם בו
בשמים ממעל במדות עליונות ובשמות הקדש כל עין
ופגמו בגרו. ואף גם אשר גורם לנפשו העלובה ע"פי
שפ"ר התקונים מרן הקדוש האר"י זלה"ה אשר בו יתבונן
האיש הירא בודדו עד כמה מגיע פגם ועלבון עונותיו
ונפשו עליו תאבל ובמרירות תתאנח ומה יתאונן אדם חי
גבר על חטאיו וזה נוסחו:

אלהינו הא"ל תבא לפניך תפלתנו וכו' אבל חטאנו
עונינו פשענו ופגענו אכזבנו ואבותינו.
חטאתי אודיעך ועונו לא כסיתי וכו' (ויכוין
בסוד הנזכר פר' ויקרא דף כ' ע"א):

אכלתי מאכלות אסורות ופגמתי בב' שמות הוי"ה
ואד"מ העולים במספר מאב"ל וכמו נער
כנפשי להתלבש בשמלה ההיא:

אבלתי דברים שטעוני נטילה ולא נטלתי ופגמתי להמציע הספע ממקו המזון ונפשי נכהל מאד בהתגלגל ולא עבר על נפשלו המלס הזהיס :

אבלתי נבילה ובכלה עשיתי בת״ת ישראל וכשס אלהי״ס ובנבילה ע״י סכין פגוס ופגמתי בשמו הוי״ה ואה״ש הוי״ה ואד״נ״ות העולי במספר פגימ״ה :

אבלתי חמץ בפסח ופגמתי בשמות הקדס הוי״ה ואהי״ה הוי״ה ואד״נ״י העולים במספר חמץ ושדי המר נפשי להכריתה מעדת ישראל לבלתי התגלגל בגלגול ישראל רק בגוי לו בהמה :

בטלתי קריית שמע ותפלות ופגמתי בס״ע נהורין עילאין דא״ל מלהאיר לת״ת ישראל :

בטלתי מצית מנה וספירת העומר מ״ש ימים ופגמתי במ״ט שערי בינה ובס״ע נהורין עילאין דא״ל לת״ת ישראל :

בטלתו שופר ולולב והדלקת נר חנוכה ופגמתי בס״ע נהורין עילאין דא״ל מלהאיר בת״ת ישראל :

ברכתי לת הסס ופגמתי בס״ע נהורין עילאין דא״ל מלהאיר בת״ת ישראל :

באתי על הגדה ופגמתי בר״ן אחרונה שבסס להמציה ולגדה מצס חדה ויבשו ויברכו ז׳ הנחלים הולכים אל הים בדק מלכותא קדישא ושבבה כרתות נפשי להתגלגל בקדישס ישראלית ובכת אל נכר :

באתי על חשת אים ופגמתי בנגרה הגליונה מלבא אל המלך והודתי חמס גבורתיה אל מקום הקליפה ונפשי נבהלה מאד להתגלגל בחמור או כרחים :

באתי על החכר ופגמתי להודיר ספע או״א לנהי דזא דרך נפילה לאחורו ולא יאורו סס ע״כ ש״ד ה״י וא״ה״י ושם קס״א אל״ף ה״י יו״ד ה״י בחור עני מלך וחוכי בנפש יקיפו עלי לסתגולל עליה בשפן וחלכבת שוכבים ונשכבים :

באתי על מדס שפח נוח וזנה ופגמתי במלכו יסור הוד נגח . ודלעה נפשי מתובה . להתגולל בדוכיפת :

באתי על חשתי כבל כרחה ופגמתי במלכות אלהות פרס בפרס :

גזלתי ופגמתי בשמי שלעשי ז״א התחתוני ונשמו העולות אל הכלה הנלעמה לעורר את

אבלתי

נגבתי

אבלתי

נגיתי

בטלתי

גלחתי

בטלתי

גלהתי

ברתי

הדהרתי

הרגאתי

הוצאתי

הלבנתי

הלכתי

הוצאתי

חלותי

הסתבלתי

החכה

החכה וחשטו ונגלו עיר עושקיהס לחיכי ה׳ :

וגבתי בסלים הנלען ת״ת יפר המכוסה ומגנו רביבי הספעתו למלכו כל עולמי וגם הנסמות אשר נוכבו מיד הכוסקים ופפחה כי נבירתה ובמר נפשי כי נדחה קרחו לה לבל תרחה נאות ה׳ לא יגע אל מזבח ה׳ :

וגגיתי ופגמתי לתת לחזו הקלים הרשע בחותיות ״ה סבסס וגם על כן ידימו רחס אלהים אחרי להתגבר ולגלו במעלות והגברתי אותיות הי״ם דאלהים ודין הקשה שבהס ורדף אויב נפשי להתגולל בדכורה :

גלחתי פאה ופגמתי בסס אהי״ס והגברתי דין הקשה שבו . ושוחה חברו לנפשי להתגולל בפרית חורשות .

גלהתי זקני ופגמתי בק״ן נהורין המאירי לת״ת ישראל והגברתי הרגים הקשים מסס אלהים כריבוע א״ל א״ל אל״ה אלה״י אלהי״ס ובכף נפשי תחת מדרך כף רגל השור מוגר .

ברתי לשון הרע ודבילו וכל דבור האסור ופגמתי בשבת״ה מספר לשון ובילקתי אור הת״ת ל״ דמית הלשון ונגמה נפשי כי יתגולל בכלב נוכח וכל ירחה נאות ה׳ .

הדהרתי כיס ובאתי לידי קרי בלילה ופגמתי באו״ל .

הרגאתי ודע לבבל ופגמתי והודתי ב שמות יו״ד ה״א וא״ו יו״ד ה״א וא״ו וגם בכנפי כמכאו דם נפשות אויבים .

הוצאתי דבה על חברי ופגמתי בחותיות א״מסס אדני ונפשי כיא מר לה להתגלגל בכלב מבח .

הלבנתי פני חברי ופגמתי בסס אלהים כמילוחתו אל״ף למ״ד ה״י יוד מ״ם וזה לגרה יתהפך ומפח כפס להתגלגל בשקתו המי כהורב נפש מאחר .

הלכתי עמך בקדיש ופגמתי בר״ודין של סס ע״כ:

הוצאתי מדשות לדשת וחזן לתת״ח בשבת ופגמתי בב שמות יחד בשילוחו ש״ד ה״א וא״ו יו״ד ה״א וא״ו .

חלותי ברמי ופגמתי כאו״א ה״ה שבס והגברתי דמי אלהים אל״ף ה״י יו״ד מ״ם . ונפש יקרה תחד לחות ודתת עולמים :

הסתבלתי בחשת חיש ובבמי כבדות ופגמתי בעיכין עילאין . ושבבה דמה נפשי לעבור עיני

בקבר. ועתה עולה לנפשי כי תתגלגל
בעוף הנקר ראה לסבול שמה נרש וכוך
ויעדתי עצמי למחלוקת ופגמתי בחסד וגבורה
והגברתי את הדינים מכ"ה חרו"ן ליקו"י
קלל"ה תועב"ה.
וגיתי כיד ודרך אחרי בחוסני בזכר ופגמתי בה'
חסדים וה' גבורות וכעשרי שמנה אותיו'
דמלוי מלואו דשם ע"כ. ועשרים ושמנה
אותיות דמלוי מלואו דשם ס"ג. ועשרים
ושמנה אותיות דשם מ"ה.
וגיתי כיד ותשבתי בנקבה ופגמתי בד' שמות
אהיה וכשמוני אתון שבאהי' פעמי אהיה
הילכתי שם שמים בפרהסי' ובסתר ופגמתי בעול'
האצילו והפרדתי החכמ' מהכתר והורדתי
סדר מלכות דשולם העשיה עד מלכות
דקליפה והנפש היפה תתגלגל עוד
לסתרף על קירוש ה'.
ונפתי ופגמתי לסלק אור אחא שם ע"כ בריבוע
שבאחורי אחא. וחזיה לי כי לא לפניו חכף
יבא ונפשי תתגלגל באחד מאלרבע חיות טמאות.
חילתי שבתות באב מלאכה ופגמתי בב' שמות
אל"ף למ"ד ה יו"ד מ"ם. אל"ף למ"ד ה"ה יו"ד א"ה
יוד מ"ם. אל"ף למ"ד ה"ה יו"ד מ"ם.
מרתי במלכות שמים מרדתי במלכות בית דוד
מלסתי בבה"מ וג' אמו מבקשים:
מפלתי שקר ופגמתי לסלק האור של אימא עילא'
והגברתי שכ"ה דינים שבה' עילא' ושכ"ה
דינים שבה' תתאה וחזיה עלי כי דוכר
שקרי' לא יכון לבב' עינין ונפשי להתגלגל
באחת מאלרבע חיות טמאות:
ישבתי במוסב לנים ופגמתי לנפשי לכל אדאה
כנאות ה' משך את ידו לזכרים ולהתגלגל
באחת מאלרבע חיות טמאות.
כעסתי ופגמתי והגברתי חמש גבורות ש"ך דינו'
מאותיות דין שם אדנ"י. ומשם יפרד יחוד
הוי"ה ואלהי"ם ובכעס גדול פגמתי בשם
אל"ף למ"ד ה"י יו"ד מ"ם. ושרפתי נפשי
באפי עד כא חליפתי כחל זר.
כתבתי קמיעות ואזכרות שלא בכוונה ובטהרה
ופגמתי בשם יו"ד ה"א ו"ו ה"א שם מ"ה
שבת"ת ישראל ונפשי היא מר לה מאד
להתגלגל בחתול.
כשפתי ופגמתי להגביר דיני אלהים אל"ף למ"ד
ה"י יו"ד מ"ם ומשם יפרד יחוד הוי"ה ואדני
ונפשי נבהלה מאד להתגלגל כדומם נומה
מי בלתי מדבר.
לצתי ופגמתי והגברתי מאה ועשרי' גילוי שם
אלהים

שהים שבאחורי העולמו' העליונו' ומלאתי
אור א"ל ואויבי בנפש יקיפו עלי לגלגלה
באחת מאלרבע חיות טמאו' שפ"ן אלרבע"ת
גמ"ל חוי"ר.
לבדתי תור' לקחת' ופגמתי וסילקתי כח הקדושה
והחלפתי כח הקליפה וערבתי קדש בחול
וחול בקדש.
לבשתי שעטנז ופגמתי והגברתי כח ס"מ וכמיתי
אור גדול של מיכאל הסר הגדול: וסכות
כעבן לך מעבור תפלתי.
מעלתי ונהנתי מן ההקדש ופגמתי והעלמתי פני
אלהים אברה"ם
נשבתי בערלתי ופגמתי בד' שמות אהי"ה
בסרתי חבדי וממומו ביד גוי והלבשתי עלי
ופגמתי בשם אלהי"ם: והגברתי שולטנות
אלהים אחרים ויחלשו אלהים קדושים.
וכפף נפשי להתגלגל בכלב נוכח.
מסרתי סודי התורה לשאינן מהונגים ובדיתי
הקדמות מלבי שלא קבלתים ופגמתי
בגופא דמלכא קדישא ומה תשתוחח כפשי
לעוף להתגולל בעוף הנקרא חומה.
מרדתי במלכות שמים מרדתי במלכות בית דוד
מלסתי בבה"מ וג' אמו מבקשים:
נשבעתי לשוא ולשקר ופגמתי בז' הכלים היונאים
מפה קדוש ת"ת ישראל להד"ר מלכות'ו
מלכו'ת כל העולמים לבוסי מלכות אשר
הלבים אותה המלך. והלבשתי אותה
בהכלים טמאים הכל ודעות רוח. וקלקלתי
בעולם הבריאה ויסברו כל מעוניות שפע
הש"ע כהורין.
נדרתי ולא שלמתי ופגמתי בחיי המלך בעטרה
שעטרה לו אמו ומשם יאיר להד"ר מלכותו
מלהורידן שיו וגם בכפי נמנאו דם נפשו'
אכזיים ואפרוחי יעלנו דם:
נשתבשתי בשמ' הקדש וכרתי שמות מלבי ופגמתי
בשמות הקדש היונאים מאימא עילאה
ונפשי עלי תשתוחח להתגלגל בחתול.
שרתי ממשפטי נדק"ך ופגמתי במשפט עמודא
דאמצעיתא ובדק מלכותא קדישא.
עברתי על מצות עשה ופגמתי בעולם העשיה
והפרדתי אותו מינירה כי נפרד מלכות
מעשה ת"ת ישראל והורדתי למלכות
דעשיה בב' דלשונות דקליפה.
עברתי על מצות לא תעשה ופגמתי בעול' היצי'
ויפרד מהבריאה כי נפרד ת"ת ישראל
מעשה

מעם לאמר עילאה והורדתי מלכו׳ דעשיה
כב׳ לאחרניות דקליפה.

עברתי על כריתות ומיתות בית דין ופגמתי
בשלם הבריאה להפרידה מלגילות כי
נפרדו לאמר עילאה מת׳ ישראל והורדתי
מלכות דעשיה עד ג׳ לאחרוכות דקליפה.

עיגנתי ימי חול מלאד מעשבת ופגמתי בשתי אלפי׳ן
בגיור יוד ואלף בגיור יוד א א

עברתי עז׳ בשוגב ופגמתי בס׳ שהי׳ כמילוה ש׳ף
למר ה׳י יו׳ד מ׳ס וכמזיד והעלמתי לור
ל׳ב נתיבות חכמה ולור עשרה שמות
ע׳כ וכפף נפשי להתגלגל בשפ׳ן כי
פנית׳ לאל אלהים לחרים.

עשיתי מלאכה ביום טוב ופגמתי בשם ס׳ג יו׳ד
ה׳י ולו׳ן ה׳י.

עשיתי מלאכה ביום׳כ והעלמתי לור ד׳ יודי׳ן
דשם ע׳כ ומכחה דל׳ת.

פרקתי עול תורה שבכתב ושבעל פה מעלי
ופגמתי בחי׳ה ולדני ולוזה לי כי יערוף
כמטר לקחי לערף לת נפשי ולחזו
בערפי ויפגעני.

ציערתי לבי ולמי ולא חשבתי לכבוד׳ ופגמתי בשם
י׳ה במילוה יו׳ד ה׳ת ומתנו רכיכי
השפעת לו׳ת יו׳ד ה׳י מלהשפיע על ת׳ת
ומלכות ו׳ה שבשם.

קללתי לב ולם ופגמתי לשלק התדין עטדין
מדשה דמלכה קדישה עטרה דחסד
ועטרה דגבורה וגם בכללותם בדעת
והעלמתי לור שם אל׳ף למ׳ד ה׳י יו׳ד מ׳ם
מלהלור.

קללתי לת חבדי בשם ופגמתי בשם אלהים אלף
לתר הי יוד מם.

קלקלתי ביומות השפע והפכתי לותם לבורות
נשברי לאמר לא יכילו המים וגרמנו להחליק
קנמו ושפחה כי תירש גבירתה ועבד כי
ימלוך נשבבה בבמתנו ותכסנו כלימתנו
כי עבותיו הסו שה וחטאתנו מנעו הטוב
ממנו לוי להם לבני שגנו מעל שלחן לבים׳

קפצתי ידי מלית׳ן מדקה ופגמתי בנדק מלכותה
קדישה כי מפני הדעה נחשף הנד׳ק
ומה תשתוחחי נפשי להתגלגל מבלית
הלבזרים׳ בעורב לבזרי.

רצחתי בשגגה ופגמתי בריבוע שם אהי׳ה ל׳ל׳ס
לה׳ יהי׳ה העולים ד׳ס ופגמתי בד׳ יודי׳ן
של שם ע׳כ העולים ד׳ס עם ד׳ כוללים.

ותבחר

ותבחר מחנק נפשי להתגלגל בחזיר
ובדמכה חזיר מיע׳ר לו להחנק במים
פזרזנים.

שיחתי לת ודעי לבטלה ופגמתי בשם יו׳ד ה׳י ולו
מיפה עגיזה וקלקלתי זוב העלין שפח
העלוזה ומם ועלו החזנה ונפשי נבהלה
מאד כי לא לרחם נחות ה׳. וגם בכבשי
נמנחו דם נפשות לבזוזי׳ ולבכי ברחתי
מעמי׳ לחבל נפשי העלוב׳ לוי לי לוזה עלי

שיבשתי מעמי לאחר הגר ופגמתי והחשבתי לור
חמשים שערי בינה ולחשון בת עין לף היה
חשבה בשון זה וכפף נפשי להתגלגל
בשביר עוים ושעירים ירקדו שם.

שתיתי ילן נסך ופגמתי בשם ס׳ג עם י׳לותיה
לשר המה עולין יין עם ג׳לותיה ולין
לור ע׳כ מלור בלדנ׳י ונפשי מרה לה
להתגלגל בגוי.

שחטתי בסכין פגיס ופגמתי בשם י׳ה לתתיה
פגיע׳ה עב׳ס י׳ה וגם בשמות הוי׳ה ולהי׳ה
הוי׳ה ולדמ׳ לאר המה יצלו למעבר פגיעה
ונפשי נבהל׳ מלור להתגלגל בכלב שגזלתי
הימנו לו להתגלגל בעלי הלילות.

תקעתי כפי ולא קשתי ופגמתי בנפשי לשר בכפי
בחיב׳ נפש חד שם לדני בגילוה שלף ל׳ת
מ׳ן יו׳ד ונפשי מר לה מר לבב׳ לקרלתה
מורת היד לפני מטתה ועל כל לבבה
ולבבה לאנשים ורבבות מזיקין. ולתה בריק
על כל הכלי עליו והכל מעפנו לחמת ולחנו
מדדנו לכן לחנו מרים כי לחמת עשית
ולחנו הרשענו. עד כלן:

ויהי רצון מלפניך ה׳ לדיו ולדי לבותינו שלם
חטלמו ושוים ופשענו בלח׳ מהנה לו בקנת׳
לו בכולם בין כלום בין ברגון בין בשוגב בין במזיד בין
בגלגול זה בין בגלגול לחר ובן כל לנו הדינין שהגברנו
בפגמי עוכותינו יומתקו בכח גבולת תשובתנו ולרשה
ומדוי ותעבירתנו לפניך. ולתה ה׳ לל תרחק לולתי לב ודת
חוסה הגילה מרחב נפשי מיד כלב יחידתי הגילני מטיט
ולל לטבעה לבלה מעמקי מים לל תשטפני
שבלמים ולל תבלעני מבולה ולל תלטר עלי לבר פיה.

ולמי תצלתי לך ה׳ עת רצון וכו׳:

ואתה בן לדם תולעה יתפרח כל עבמותיך
בהכיסך עד חיכן מגיע עלבון עוכך
להכעיס כהם לבורא עולם ה׳ כשתלמר נוסח הוידוי הזה.
וכן כמה גרמת לנפשך לת לשר לויבך מבקש רעתך לא
עשלו לשר תבמר עברת בארך ונמס כל לב ורפו כל ירים
בהשכיל

בהשכיל כל לב נרת הכת היקרה הנשמה הטהורה יחידה תמה ונקיה כבודה בת מלך הטוב היות ג׳ זר׳ ספיר ויהלום עניה כוערה גולה וסורה מקינה נדדה וירה על לבושה שחורים ומתעפרת שחורים כי נדחה קרוא לה כנרור לכן במדבריה תקונע חלקתה בתוך כף הקלע ולהתגולל בבהמות יער ובעמי התועבות ואין מנחל לה ואין מחזיק בידה הסך מפחור תאורה פנה זיוה פנה הדרה ותחת היותה נרוה בגדור החיים בבית אביה כנעוריה אביה ידוק ירק בפניה ויאמר לה אל תוסף ראות פני כי כמלאת וכי סטית טומאה תחת אישך ויתן בך היג׳ הר את סבותיו ובחרונו יבהלנה לאמ׳ בקדו נא את החרוז׳ הזאת הגיאוה ותערך הסמיטוה ורמסוה למעגבה הסביבו צעקה הנערה ואין מושיע לה:

ובכן לאים אשר שה לו לאמה לו ינים ויסן בתדיר׳ שונתיו ולא ירא מיום התיכחה כי יפקוד אביה עליה על אשר הסחיתה להתגולל עליה את הקורות מה ישיבנו לו מי ילין עליו שיתהפך לאחרבעת רביניו וירא עצמו מכוכב ממלאכי הבלה וכל בוגדה דחימה שף ורבבה מפיכו וירהה ורע ד׳ יבא בו לאמו׳ מי ילד לי את אלה וכעמו כולם ואמר את ילדתנו בפשע חולנתנו בעונותי׳ אביכו אתה אביכו אתה לוי לה לאותה בוסה וכו׳ אשר עינה את הנפש היפה בת מלכו של עולם: ויאמר יחיסה לטוב לפני ה׳ ולחכות תחת כנפיו ולהכיל את נפשו תכמה בלבולין ומכמה רשות ונרות רבות יסתרבו על הנשמה ואשר אשוס אשס אחד מכל עבירות שו אשר לא תיעשנה ואשס ירדוף כאשר ירדוף הקורא בהרים לפני מותו לתקן נשמתו להכין ולהשכיל באיזה חטא חטא על הנפש ואחקור וירדוש תיקון בל עון ועון ולהכין ולהתעמ׳ במספר הימים לעומ׳ מספר במות אשר פגם בהמה כאשר מבוחרות המה בהרבה סברים אשר קדמוני כי אין לך דבר שעומד לפני התשובה כי אפילו אותם שאמרו חז״ל שב׳ כתות לעשה, ישראל בנופן יורדין לגיהנם ונידונים בה י״ב חדש בנופן כלה ונשמתן נשרפת ורוח מפזרתן תחת רגלי הצדיקים. אבל המינין והאפקורוסים שכפרו בתחיית המתי׳ והפרנס המטיל איתה יתרה על הגבור שלא נשס שמים ושחטאו ושהחטיאו את הרבים יורדין לגיהנם ונידונים לדורי דורות גיהנם כלה והם אינם כלין אע״פ אם התורו על חטאתם ושבו בתשובה באחרונה אין מזכירין לו פוס דבר מדשעו ובמקום שבעלי תשובה עומדים אין צדיקים גמורים יכולין לעמוד ושערי תשובה לא נעלו כי מנשה הבכור.

ואיך ולמה לא תעלה על דוחך כי כל המאבר עצמו לדעת אפס מקום לחום ולחמול עליו ואת מאבד עצמך בדרך בזיונך דרך אשר בו תוכל לבבחה ולמלט את נפשך מכל מאורע רע אשר יוכל להגיע לה ואתה מתרשל כי אם תאמר דרך קשה היא לא כן היא כי אם דרך מישור ישכון אור בלי פוקה ומכשול לא זות בנוגע ה׳ ולבקר בהיכלו. כי ישרים דרכיה׳ צדיקים ילכו בם ואין א׳ מבאה השמים ומלאכי המרום במרום אשר לא יעשה עזר כנגדו לתומכו ולהסעידו במעשה התשובה כמאמר בא לטהר מבאיעין אותו יען כי כאשר יחטא איש גם שיהם יגיע פגמו כי בטלים הם ממלאכתם אשר המה עושים מי לקבל תפלתן של ישראל מי לעלותה אל פני האדון ה׳ נבחות להיות עטרה בראשו והיה כי יחטא ואשם ותפלתו דחויה מה יגיע להעלות אל פני מלך הכבוד וגם לא השיב ידו מבלע לחם מל שמו אור פניאל שבהיכל עגם השמי׳ ומאיר באורות רבות כמספר חשמ״ל. והן בשומו ימשם חשך ולא אור וכן מגיע פגמו להכיחות הקדושים הנקראי׳ רגים שמלאכתן לרון ולהגן על ישראל והם רגים לקדלת רגים אחרים דסטרא אחרא המתהרים לגזור גזירות רשו׳ ורגים שבקדושה המה רגים בכח תורה ומצות הנכשות ברגלים ממהרות והן בהיות הפגם אין ברגלים חוטא מחלים את כח הרגים שבקדושה ורגים דסט״א קודמים ויאבד טובה הרבה ולא עוד אלא כי מלאכיו המלוין אלו אבלים וחפוי ראש ומלאכי שלום מר יבכיון על חטאתו: וגם מגזע עלבון חטאתו לאחרע אחפני שבהיכל מוניה העומדים לנדוח לכל פה דובר נבלה ולעגמות וכדומה קרי בחיל פ׳ מנודה הוא והוא להם עלבון גדול כי כך אמרו על רי״ל מעולם לא נמתי לגדות סוס אדם ור׳ היה נוהג נדוי בעצמו קודם ואח״כ מנדה לחייב נדוי. ואף גם מגיע עלבון חטאתו לע״כ סנהדרין של מעלה שבהיכל הזכות. כי תחת הטיית לטובה הטיתם לרעה וגם עמוס לנדיק לא טוב באופן כי אין נקי הן בתחתונים הן בעליוני׳ אשר לא יגיע פגם ועלבון החוטא אף כי בשל כח הקולמוס להאריך פרטי ופרטי פרטי׳ אשר בזה ובאחרים המקובלים חלקם בחיים ועל כן כשיתן כל איש ישראל אל לבו לעשוב מיד כל שה המה נכבים לקרתם כי לו באו לעזרת ה׳ לעזר ולמגן עליו מבעלי הדין להחזיקו ולתומכו כמ״ש ישלח עזרך מקדש:

ועתה אהובי קורא נעים ה׳ עמך גבור החיל השמ׳ לך ושמור נפשך מאד פן תשכח את הדברים אשר הראתיך לעיניך עד כמה מגי׳ רוע מעלליך על השמים ממעל ועל הארץ מתחת ושמה לא תעבור ועודיבוהם״ל על כתפך אמור לנפשך שמי ונעבורה את ה׳ לבה ונשובה אל ה׳ כי הוא טרף וירפאנו יך ויחבשנו. והחזק בתשובה ושתתי נדיך בעיניך כי תלמד לעשות מדרכי קונך אשר עליו נאמר ושמים לא זכו בעיניו ופירשו ח כמי האמת כי כל עוד שמתכל בשמים לא יסרו בעיניו עדיין עמיתה: ואומר שעדיין לא שלמים הם וכי נריך להשלימם רי מחסורם אשר יחסר להם. ואיך ומה יהיה האכים ריפה ד ומשר בעיניו ולא יתן אל לבו לכמ׳ חסרוני׳

אשר נקבצו בלא לו והוא לא ידע ואשם שבמיבשה שאמרו על החסיד הזקן שהיה בנר׳ ואל תאמן בעצמך עד יום זקנתך ולבסוף נלכד בשחיתת חרבת נעורים כמודע. ותף אם בכיר מנאה יחו בחסידות ובחכמה ובדעת וירהתיה׳ כל היום אם תזוח דעתו עליו יפנה לאחריו חטאת נשריו ופשעיו. ומי לנו בדול ממרינו הרב מהרח״ן ז״ל וכתב בקונטרים א׳ ובמין השבתו ואשר שאל אל נפשו באורך וכתב שם כי הסיב אמריה לו לאמר שיתענה ארבעים יום רצופים בסק ואפר תחלה ושוב יתענה שני וחמישי עד תשלום שתי שנים ומחצה ושלא ישיב השנה נמירה בלי שום ערבוביא דשט״א.

ושאל את רבו ז״ל טעם שהקפידה נפשו לומר מעשה התשובה ההיא כ׳ שנים ומחצה בדיוק והשיב לו הרב מפני שבימי בחרותו ישבת ב׳ שומחנה מבלי התמר׳ התור׳ ושלא היית מדקדק במעשיך ולכן אתה צריך לעשות תשובה שיעור ב׳ שנים ומחצה ל״ל לעיכוב לעולם החזק במיסר אל תרף כי לא תרפה [illegible] מין שתרי מעשיך אשר הסתרת פניך מהם ולא שמת [illegible] ל״ל ובבר ידעת מה שכתב אחר״י ז״ל שהעבירה [illegible] ל״ל לאחר כמה שנים שנתשר אל שלא היה נזהר פעם [illegible] שנכנס עפר לתוך מנעלו ולא בו לעשות הרבים [illegible] אותו ממחיצתו ר״ל ומיד. כי הצדיקים עולים ממחיצה למחיצה ובכל עליה ועליה מדקדקים על היותר קלה שחטא בכל שית בכבר שבע:

ואל יקשה לבך לאמר הים אני אם תמין אם בח אבנים בחי כי לא ומבריקו לי לילו׳ ומי לבשי׳ סיבובים ותשובה כל ימי עד יום מותי והלוחי ואולי אין אני לא מלאך ולא שרף שאין לפניו אכילה ושתיה ולא ינים ולא ישן. דע באמת כי כל אלה הדברים גם המה מפתויי היצר ואם׳ חכמי הגיהו פרי לא מנאמרהו שביא כח שר״ל אין הקב״ה כא עם בריותיו לפי כחו אלא לפי כחם וכו׳ ואם יאמרו לאדם למה לא עשית סגופים ותענויות יאמר שלא עבר כח הסבל ואין הקב״ה כא בטרחות עם בריותיו אבל אם יאמר לו למה לא עברת על מדותך שבזה היו מעבירין על כל פשעיך. מה ישיב לבוראו כי ישמו ביכולת האדם עליו בלי שום סיגוף אלא שיעים על לבו ויקבל עליו שלא יהיה קפדן ויעביר על מדותיו: וכן סגולות אחרות שמשגלות לכפר עון כמו שאמרו ז״ל כל העונה אמן יהא שמיה רבה בכל כחו אפי׳ היה בו שמץ מיבות מוחלין לו עונותיו אם לא ישוב עוד לכבלה וכן לבוין מאד בשירת הים שאומרים בכל יום לאומרה בקול שירה ושמחה רבה כאילו אותה שעה ינא המצרים שאמר הרשב״י שסגולתו לכפר כל עון וכן בשמירת שבת בכל תנאיו ודקדוקיו שאם ילו עע״ז כדור אנוש מוחלין לו וכן להיות אזן שומעת תוכחת חיים בקרב חכמים שסגולתו לכפר העונות כמו

שהעתקנו

שהעתקנו מאמרם ז״ל כמה פעמי׳ בפרקי דלעיל וכן אם הוא בחור להקדים ולישא אשה שהוא אחד מהמתכפרים לו כל עונותיו. כי בזה דבו הדעות מזוהמות בין בני אד׳ ים חוטאים בנפשותם ולא יפאו להם בשים באמרם שיטרח לבקש מזונותיהם אחרי שיולדו בני׳ ובנות ויש אשר ימצאו עצמם לא מחפצם ורצונם אלא מרצון אבותיהם וקרוביהם שהם כפופין להם ואינן רוצים להשיאן עד שימצאו מכה הראוייה בשוטר ובבור ויש אשר יביאו מנותם לפי שיש להם אחים גדולים מהם ולא יעשה במקומן להשיא האח הקטן לפני הגדול ויש אשר רוצים לעשות חפץ ה׳ לישא אשה לקיים מצות פרה ורבה אבל חוטאין שלא יאמרו עליה שתובעי׳ בפיהם דבר שאפי׳ קל שבקלים לא יבא׳ בשפתים. ובבר כתב׳ בחלק ראשון בפרקי השובבים כי אלו ואלו בשרפין ולא יפה הם עושים דכיון דהביאו לי״ח שנה ראוי לו לישא אשה וממתינים לו בשמים עד עשרים שנים עד שיהיה כן כ׳ אם בבר כ׳ שנה ולא נשא מכריזין עליו שהוא מנודה והבזיון רז״ל הרבה בזה בגמרא ואמרו שכל מי שאינו עוסק בפריה ורביה שהוא ממעט את הדמות וכאילו שופך דמים וגורם לשכינה שתסתלק מישראל: כי על כל אלה בחירי חמד אהובי עליון הטו אזניכם שמעו ותחי נפשיכם אל תירא חרפת אנוש ולהקדים לישא אשה לעשות רצונו יתברך כמ״ש ויפן רצון מה׳ ומי שאירש אשה אל יעבב על בגד כסף מוהר ומתן ויתן אלבו לאמר אם מלאך בא מהשמים לאמר פור כך וכך ממנותיך וסר עונך וחטאתך תכוצר הוא נותן בשמחה כן יעשה לוותר מעלו ושלא יעבב נישואיו: ובפרט בקרב הימי׳ האלה יחיש מעלו לו להקדים נישואיו קודם ר״ה ויום״כ שאם עבר עליו אותה מכ׳ שנה הרי הוא מנודה ותפלתו אינה עולה למעל׳ כנו׳ בוהר דגלותיה לא אעל׳. ומצא מאחר טובה הרבה שבול׳ תפלות הימים האחרים האלה אשר היו אינו לעימים ופות׳ לנו ישכון בטח ושאנן מפחד רע״ה:

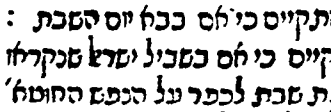

פרק ו

ותברך הבורא ויתעלה הנעשה שלמו בשבת ימים ונח ביום השביעי ויקדשהו ולא כתבו אלהים לגוי האחרות ולא המחילו מלכנו לע״ל כי אם לעם סגולתו אשר בם בחר כי המה שוין בשיעוריהם כי בשם שהעולם לא היה יכול להתקיים כי אם בכח יום השבת: כן אחרי הבראו אינו מתקיים כי אם בשביל ישראל שנקראו ראשית: וכן על כי סגולת שבת לכפר על הנפש החוטא׳ וכמעט אין הרשעים יכולים לבא אל התשובה כי אם ע״י שמירת שבת כהלכתו ולא עשה כן לכל גוי להוציל להם

תשובה

תשובה כמ"ש הראשונים כי אם לבני ישראל עם קרובו ולכן לכם ואתה אין לזרים אתם ואם לא יהיה תפארתו ותפארתנו כי אם כאשר באמונותו נשוב כה אל ה' כאשר בשים לבבנו להכין להשכיל שהשבת מ עין עה"ב עולם שכולו שבת ושעיקר כוונתו ותכלית שבת ן לנו קדושת שבת הוא להודענו שאין עיקר דירת האדם בעה"ז כי כעה"ז הוא כגר כמ"ש כי גרים אנחנו לפניך וגו' ועיקרו של האדם הוא בעולם הנשמות שהוא עולם הבא ולכן האדם שובת ממלאכתו בשבת המורה על עניני העה"ז ומקדש יום השבת להראות שמתקדש אין לו עסק בעניני העולם הזה. ובכן החיתן אל לבו בשומרו את השבת לשוב אל ה' בזכרו עניני אחריתו והוא אל מחר בשביל לשבתיך וכו' הראשונים כי ומיום הש"ש עה' חיי רוב בני אדם ורמז זה יתקון מחר בשביל שהוא יום ראשון שהם ו' שנים ראשונים צריך להכין נדבה לדרכו שאם יתנהג לך מנה יפה לנפשך לשבתיך לעולם שכולו שבת וכן אמרו חכמים ההולך במדבר ואינו יודע מתי יום שבת מונה ז' ימים מיום שבתו אל לבו בברתו ומקדש יום הז' יום רמז לאיש היכר אינו עומד בע"ז הדומה למדבר אשר בו גורם ממקום מנוחתו מנוחת הנפש בהוותו נמשך אחר החשך בעצת יצרו ופכת יום השבת יום שכולו שבת שהוא עולם הנשמות בשם עיקר ישיבתו ולכן מיום שבתו אל לבו שבתתו והוא הכן בעשה התשובה צריך שיהיו בנדיו נקיים ובכל יום ירשום שהוא שבת שמא בלתי הוא יזדמן ליום שכולו שב"ת שוב יום אחד לפני מיתתך ולכן לא יעשה מלאכ' יותר מכדי פרנסתו ליומו כמו זדמן לדרך כי במה אין לו חיים אלא אותו היום בלבד ואין ראוי שיטרד על עולם שאינו שלו כמו שהאריכו בזה דורשי רשומות. באופן שעיקר השבת לעורר לבות בני אדם החטאים בנפשותם לשוב אל רבונם ולעשות טפל ימי חיי הבלותם בע"הז בתשובה וכמב"ט לזכות לחיי הע"הב עולם שכולו שבת. ובכל כן קראו לשב' בנתיים הזה שבת תשובה. כי מלבד פשוטו של דבר שהוא מבני ממפטירין בו בפטירת שובה ישראל כדי לעורר את העם בתשובה על ידי הפטיר זקן והסיד דויקא כמנהג הראשונים. הנה עוד יש מטעם האמור שהשב' בא להורות על מעשה התשובה כנז' ע"כ קראוהו לשבת שבקרב ימי תשובה שבת תשובה ולרמוז ולומר תנה לבך את השבת ושובה עד ה' לטרוח בערב שבת בעולם הזה כדי שתאכל בשבת בע"הב.

ז"ע עוד כי עיקר גדול אל התשובה הוא במירת שבת כהלכתו ולכן קראוהו קדמונינו שבת זו שבת תשובה כי שמירתו כהלכתו הוא ראשון ועיקר לתשובה אף שאין מהגים בו שום דבר מדרכי התשובה לא וידויים ולא כנויים: כי הנה אשר חכמים הגידו כי בתחבולו תעשה לך מלחמה אם עשית חבילו של מצוות

עשה

עשה כנגדן חבילות של מצות עיני רמות והיו לטוטפת וכו' עד מסלה מדרשים בין אחים בקום אנו ורדפהו פ"כ. ולפ"ז סגריך הבעל תשובה לקיים חבילות של מצו' כנגד העבירות אם כן מי יוכל לזכור פרטי חטאיו באיבריים פרטיים כדי שיעשה באותם איבריים מצות אז מי שחטא בע"ז אז לדברי' שהם כתז' כמו כעס וגאוה והעלם עין מן הנדון ומחלוקת בדיבור ושיחת חולין בשבת ובב"ה ואחר הגולי שבת ולשון הרע שהוא גדול מע"ז וב"ע וש"ד כי אם יהיה לקיים חבילות מצוות נגדם הוא צריך לקיים כל התר"יג מצוות כמעשה וזה אין הנמצאו כי יש כמה מצוו' התלויות בארץ ובכהנים ובבני אדם פרטיים. אבל על ידי שמירת שבת כהלכתו תעלה אדוכה למהלתו שבגולתו רבה שאפילו עבד ע"ז כדיר אנוש מוחלין לו שנאמר שומר שבת מחללו. ולפיכך ראשי התשובה כי ימי תשובה הוא שבת הראשון שלפני יו"הכ ואם הוא שומר אותו כהלכתו וגם מקבל עליו לשמור מהיו' והלאה כל השבתו' כה לבתן אז הק"ב מכפ"ו כל חטאיו ביוהכ שאחריו לא כן אם לא ישמו' אותו השבת כה לבתו אין נמחל לו ביו"הכ ואף כי נתהר' והתודה כי ימי תשובה בהרטה גמירה שלא לשוב לחטוא אין אלה אלא קצות דרכי של תשובה כי העיקר לעשות חבילות של מצוות על כל פרטי העבירות והוא לא עשה וכבן אין יו"הכ מכפר שלא אם כן יקיים תחלה על כל דרכי התשובה ביתר מצוות אשר יש לאל ידו לעשותן ובשמירת שבת כהלכתו ולכן כדי לנתר דעת את העם את הדרך ילכו בה ואת המעשה אשר יעשון קראוהו השב' הזה שבת תשובה לומר כי שמירתו כהלכתו הוא ראשון ועיקר לתשובה כנזכר. ועל כן טוב ויפה לכל איש ישראל לשמות מחשבות הבלי העה"ז ויתבודד מקצת יום ערב שבת תשובה לפשפש בכל אשר חטא על הנפש ויטוב ויתחרט על פשעיו הרטה גמירה ואולי ע"י הדהורי תשובה ההיא. יהיה בזה הכנה שתברה בו תוכפת נשמה יתירה ומנא כדי גאולתו כתפלת ערבית בעת אומרו ויכולו להתבטל ממלאכי השרת וכל עונך וחטאתך תכופר לא כן יאבד לא את לבו אל דבר ה' מע"ש לשוב אל ה' כי אז אין זוכה לנשמה יתירה כי כל אשר בו מוס לא יקרב כי אלא מנאה היונה מנוח לכף רגלה וממילא כי אין השכינה שור' עליו דאין עיקר דירתה אלא על הנשמו' יתירו' כמ"ש בתקונים ולא מנאה היונה מנוח אלא בשבתות וי"ט וכמה נשמות יתירין קא נחתין עמה לדיירא בישראל ע"כ וכמב' מאבד סגולת כפרת עונותיו כיתר אחיו שומרי שבת שזוכים ליאמר אליהן וכל עונך וחטאתך תכופר כמו שהאריכנו בזה ח"א פ"ג דשבת.

גם יתקדש כהיום הזה לשבול בע"ש זה אף אם אין דרכו בכך בשאר שבתות השנה כדי לקבל תוספת קדושת השבת הקדש הזה אשר הוא כמעט לבעלי

תשובה

תשובה. הנותנים אל לבם לשוב ולהתענות בעשר ימי תשובה נחשב אליהם השבת הזה כיום כפור קטן אשר השבת הזה נעשה שבתון בעדו כמו שנעשה לאבינו הא׳ חטא כמ״ש בפ׳ ר״ה שמזמור שיר ליום השב׳ אדה״ר אמרו שבת״ם גורם מנ״ע וכח יום השב׳ ונעשה מניעה לאד״ר זנמחל חטאו ויכו׳ ולפיכך טוב ויפה להתקדם ולהטהר בשבילה כל מה שיש בש״ם זה בשתר הן לעשה תשובה והן לכבוד היום כי קדוש הוא ונורא מאד. וכל שכן אם כלתי טהור הוא כי לא טהור אדוני נחום על נפשו ולבלתי עבוד פנים לקדושת השבת הזה כי נפשו הוא חובל הם ופלוס.

ונם להזהר בקדושתו ביותר ואם בא בסור ה׳ לבוין לקבל נפש רוח ונשמה כמקרם הראוי להם יכון כיום נר״ן מכחינת הזכר כל א׳ על מקומו כמ״ש בפרקי שבת בפ״ד כי גם הנר ן המה ובשו סמיבורי לכפר עליו יכן בכל מעשה הטוב אשר ונעשה בעגם היום הזה הן בעסק התורה הא׳ ביותר מצות כל מגמת בניו תהי׳ לעתו׳ ולרגות לפני אלהיו לכפר עליו. ויש מן החכמי׳ הראשונים מנהד להתיר לבע״ת להתענות בשבת ויום טוב מטעם כי מה מניחה גד לה מזו יש לו לאדם כי אם להתקרב ליוצרו בריך הוא ומה לו לבקש שמחת שבתות וימים טובים יותר מזו שהיא שמחה גדולה ויתרה לנפשו העליו׳ זה ענוגה יחידה בת מלך שבויה בין כמה זאבים. והנוף הנגיף החוטא כיון שלא זכה לשמו׳ לא ישמח אלא יתאבל ויאנח על כל הרעה אשר עשה וזו היא שמחתו אם בעל נפש יקרה הוא. ואף כי אין הדברים נאותים להבין להתענות לכבוד כיום שבת קדש הנה ממנו נקח להיות כל איש בירא את ה׳ כל היום ומורא שמים יעלה על ראשו בשבת תשובה כי כשמו כן הוא לרמוז כי אף בית שבתו׳ השבת מצות להרבות בעבודה מהתענג ומכל. אבן בשבת זה נריך לקיים דרכי התשובה במקנת לבלתי יאכלו כל שובעם למען לא יקלו ראשם ותהיה ירא׳ ה׳ על פניהם תמיד כל היום בעסק התורה ובשבוע דרכי התשובה את הדרך ילכו בה ואת המעשה אשר יעשון.

וכבר נהגו בכל תפוצות ישראל לדרוש להם בשבת זו וסמך לזה מש״ס במדרש משלי אמר הקב״ה בשעה שהחכם יושב ודורש אני מוחל ומכפר עונותיהם של ישראל אבן לא היתה שבולה זאת כי אם בהעיר לבות בני אדם בדברי כבושים ומוסרי הנפש בדרש ההוא להכניע לב הגבור שיחשבו מחשבה על שחטאו ויתנו לב לשוב וזה יהיה משפט הרווח כל הימים וביותר בימים הנוראים האלה להיות נקחם רוצו להוכיח לבני אדם ומן בנו מוצר חידושי הדרש. לא להוכיח דרך העברה ואין שומע אליהם כי רוכם ישנים בבה״כ בשעת

הדרשה ואם נעורים המה לא יבוזמו כי אם לשמוע איזה דרש מחודש כאיזה מאמר או פ׳ או סיפור גבורות שוכאו כרמו אבן לא זו הדרך ישכון אור תורתו כי אם לנתר דעת את העם ולהודיעם דרכי התשובה כי בזמנינו רבים מבני האדמות חושבים שבי׳ ימי תשובה בזמן שהם נמים ומתענים ואומרים סליחות נמחל כל ובנותיהם ובכן עד מהרה בעבור ימי התשובה הכל נשכח ויסוכו לסורם ויהמה לא ידעו כי נומת והתענית י׳ ימי תשובה לא נתנו כ״א לפשפוש המעשים ולהזהר בתשובה ולקבל עליו לאסר ולקיים כל תקוני התשובה כאשר ייכל שחת מלותן הימים ואילך. ומי פתי ילמין כי כנומת ותענית י׳ ימי תשובה ונם כי הרבה מהם בעגם היום הזה אשר תענו נפשותם ופשה כל מימי נכלה אשר הרגלו בהם כל השנה לא יגרעו דבר מכל מעשיהם הראשונים יקשה מכולם שביים בנוס כיצבתם נרת עגותם גם כעגם כי גבהה המלה בקרבם ומרה תהיה באחרונה הן לריב הן למלחמה והרבה מהם ביום נומם ותענית ילכו לטייל כדי שישכח מער הנוס הכ זה נקרא יום ענות אדם נפשו לכפר בעדו אבל יום תשובה יקרא אם יתבודד בימי הנומות מאלה ויעשה חשבון עם נפשו מכל מעשיו שעשה בכל השנה לפי שאריכות הזמן בוסם השכחה ויפשפש וימצא חבילות חבילות עבירות מאוכלה ובגלו והטופה ודברי נבלה וביטול מצות עשה ולא תעשה וקנאה ושנאה ובאוה ודבר׳ הבביל וחמדת הממון ושכחת המלך ית׳ ובטול תורה ותפל׳ כאשר ירגיש בחטאיו הרבים ועצומים ירדו עיניו פלגי מים ויעש׳ תשובה הראוי לכל חטא המבוהרים בדברי הרוקח והדב זל״ה ואם בקרב הימים האלו לא יוכל לעשותם והרהר בתשובה ויקבל עליו לעשותן ומאז נחשב לו כאילו התענ׳ כמ״ש מן היום אשר נתת לבך להבין ולהתענות נשמעו דבריך ואז הדרך ישרה שיבור לו האדם מאז והלאה להתחרטו בלבו על המעשים רעים שכבר עשה ויטיף יגון בלבו כשמאלה עונו לשמאל ועיניו יעלעו דם ובמסתרי׳ תבכה נפשו על כי הגדיל אויב פנימי ויפתהו בחלק שפתי להמרידו במלך עליון בחיל ומורא אז יתודה בסתר בלב שלם לא בדרך הוידוי שאומרים רבת מבני עמינו בב״הכ ומכין בלבם ולומר אשמנו כאילו ידיהם נשואות השמים אמנם לבם כין תנור לבירים להרהר בהבלים כי אין זה מתודה אלא מבלא ואחר הוידוי יקבל עליו בחמ׳ שלא לשוב עוד לסורו ואז יעשה תשובה לבל עון פרשי כדרך שהם כתובים בספרי התשובה ועוד נדיך להודיעם כי אם פשפשו ומצאו בכלל עומתיהם בגילות ואונאות ורמיות ואשמיות שאסר לא בפשפש אין תענית ותשובה מועלת להם כי אם כתקון כל אשר ימצא בבחו לתקן ולהחזיר ולהיות השבה מעלייתא ויעיים את מי שחטא כנגדו כמעשה אדם בכור כי אין יום הכפורים מכפ׳ בהתרנותו עם חברו

ועל כולם להוכיחם בחטא הלשון אשר הוא מנוי בראש כל חוטאות שכל א׳ מדבר סרה על חברו ; ותהי כפיו כדבש למתוק כי ימצא מקום להתכבד בקלון חברו ולגרו׳ ולגלות על ערות מום חברו ; והן בעונותינו הרבים והענומים הנטורי קרתא הטומרים על הפרץ לגדור כל פרצה ידם במעל רשעה ; וכל אחד שמח לאד חברו מן קנאת איש ברעהו׳ ומהם ירחו וכן יעשו יתר דלת העם ושננו לשונם לדבר נבלה ושלחו חץ לשונם בכל רחובות קריה עד אשר יפלו חללים רבים עד שפך דם עליהם ועל מדה כזו אין מענישין כלל לית דין ולית דיין על זאת ונעשה להם כהיתר . אויה לי אחא עלי מה תשתוחחי נפשי ומה תהמי כי בסבת זו אלו יוסרים המחטאים בגלו׳ החל הזה זה כמה שנים רעים ומרים כי אם נחרבה בית תפארתנו בראשונ׳ וכמני בעון זה ק׳ו שלא יבנה כל כמה שמדה זו מנויה בינינו ועינינו רואות שמידי יום ויום היא הולכת וגוברת בכל המקומות זאת היתה סיבה לרבים מירלאי ה׳ וחוסכי שמו לבחור תמיד בהתבודדות ברחות הנזק הנמשך מחבורתם אף כי התחברו׳ הוא ענין הכרחי להשגת השלמות בנפש בעניני תפל׳ ותלמוד תורה מכל מקום יגא שכרם בהפסדם זה יען כי עון זה גורם גם משכחת התפלה והתורה ואם נבא העיר לבאר בפרטו כל הרעות המצויות ונמשכות ממדה זה ואלו כל הימים דין והדקיעי׳ גוילין לא יספיקו לכתו׳ כל הפרטים.

ואני המחבר הנבר ראיתי את עני עמי ולבי כל הימים על מבטים פרטים שנעשו היתר נמו׳ הם שנואים בעיני החלל ית ברך יותר מגלוי ערוות ועבוד׳ זרה ושפיכות דמים ואין מי שמחה להם זולת מעט מזער בחי׳ זה דרוש בקהל רב מוכיחים על דבר העברה ואין שומע להם כי רובם מכמנים בשעת הדרוש ואם לבם ער לא יכוונו כי אם לשמוע איזו דרש מחודש באיזה מאמ׳ או פסוק או סיפור גנות שונאו ברמז וגם אם יתן החי אל לבו מעט מזער בקרב ימי התשובה עוד מעט התעיף עיניך בו ואינכו .

ובכן עליכו לדעת ולהבין כי נדיק הוא ה׳ אלהיכו אשר העלה ואשר הביא עמו בכור הברזל ואשר הפליאם מעל פניו כל משך זמן האריך הזה על כי המדות החלה מצויות בינינו בגרוש שאר המדו׳ כקנאה ושנאה וגאוה ותאוה והעדר השלום ופעולות המגות מזוייפות ותפילתנו שדפ״ו תביד בני עברים נגי׳ בהיות׳ בעיר גדולה כאנשוכיא לא נשא אותם לשבת יחדיו בשלום והנני העני עומד ונרעש דואג על אריכות שבר בת עמי עומד בתפל׳ לעני כי יעטוף וכפי פרשו׳ השמימה שיסיר מתוכנו לב האבן ורוח נכון יחדש בקרבנו ויסיר ממנו לב רגז עד שנהיה לאחדים בארץ ובכן וקבל ה׳ תשובתנו . ועתה בנים שמעו לי בואו אחי בואו רעי ירחת ה׳ אמרכם

כי

להיות זהירים בחטא בריח הלשון הנמנא על הרוב חלקו תנוע׳ הלשון ורוב ההרגל גורם שלא תרגישו בחומר הענו כי לא תחשבו עון זה לחטא. והעלנו ארוכה למחלתכם בדברי תורה כאשר חכמים הגידו אם חכם הוא ועסוק בתורה וכולי אולי יסוב האלהים מחרון אפו ולא נאבד באורך גלותינו ח״ו . ועיקר ודאש לכל התקונים הוא ההתבודדות ולהמנע ענמו מישיב׳ בתי כנסיות של עמי הארץ הקובעי׳ בראש כל חוטאות מוסב לנים לספר בדברי הבאי ולשון הרע . כי חברת האנשים היא סיבת כל חטא׳ וכל עון ; ונקוט הא׳ כללא ביודך שלעולם לא יקרא האדם בעל תשובה ועובד אלהים עד אשר יבכים בלבו תחלה שאינו אוהב שבח הבריות ואינכו ירא מגנותם כי כל מה שיתענג אם יש בחוזו וירא מגיונתם לעולם לא יהיה עובד אלהים באמת כי בכל מעשה או פעולה יאמר לו ינרו עשה כזה כי בזה יהיה לך תפארת מן הבריות וכל יעשו וכל חפצו להדר ענמו בפני הבריות ועושה מעשים שבהם יהיה נוח לבריות אע״פ שאין רוח המקו׳ נוחה הימנו ואפי׳ בזמן שהוא עוסק בתורה ומצוה אין כוונתו כי אם לבדי שישבחוהו לומר גברא חכימא הוא ידע מה בחשוב׳ : וגם עושר ונכסי׳ הוא מרבה בשבילם תמיד לבדי שעל ידו הכל ירוממוהו ויעימו כסאו מעל כל השרי׳ רוחי פני המלך ה׳ נכאות וזה הדרך נהוג על הרוב ברוחותינו אלה ובפרט עמי הארץ העשירים שבזמנינו שכל בשרון המעשי׳ שלה׳ היא קנאת איש מאת רעהו וזהו קלקול כל המעשים ואין בהם תכלית האמיתי הכונה לעשם שמים ואע״פ שאמרו ז״ל איזו היא דרך ישרה שיבור לו האד׳ כל שהיא תפאר׳ לעושיה ותפארת לו מן האדם . וכן אמרו כל שרוח הבריות נוחה הימנו רוח המקום נוחה הימנו אמת ויציב ונכון הדבר כי טובים השנים מן האחד וטוב לנאת ידי שמים והבריות אבל אמ׳ הוא לא יתכוין לכך כלל ויסיר הדבר מנגד עיניו כאילו אין לו שום נפקותא בשבח הבריות או בגנו תם כי כמה מצות הם שהאדם עוזב׳ מיראת גנות הלבי׳ כמודע וכל שכן בדור תפקוכות אשר נתקלקלו כל המעשי׳ ואין אדם יוכל לומ׳ לחברו מעשי גדולי ממעשיך מעשרבו החכמי׳ הנבונים המרמין הבריות ומראין כמה מדות חסידות בגלה ותוכם לאו מרמו׳ ותוך לרמות הבריות שיחשבו כי הם הסידי עליון כשיראו אותם מראיכין בתפלה ומכנגעים בראשם . ויושבים חדר בחדר להחבא כאילו תורתם אומנותם לעשם שמים ותכלית כוונתם ידוע למשכי׳ ליה ומכיכים בתחבולותם וכל מגמתם להשיג יותרות הכבוד . או לפעמי׳ חשוק״יהם כסף ועל הפרישות חושבי׳ להשיגו: ופ״כ בדור הזה שהנמנעי׳ מושבי׳ את ידיהם בשבח הבריות ומגמתם ואינן מתאוין לשבחם ואינן ירא׳ מגנותם כי גם אהבתם גם קנאת׳ כבר אבדה כי לפעמי׳ יבואו לדבר בגמות מי שאין בו ולשבח איזה בטוב שאין בו

חלק

חלק בשירי משבחים: ולכיוך הצלמים עם ה' יברכו מחברת החכמים ולא ירבנו בהברתם ולא יכביף מכבל מהם אין תוכלת לא מבחר: כי לא לשלם מרוב עד קרבו כד הנבראים המלאין מנמן בבמים ובבמוים ובלהם נלמד כי אוס לה' כל כלנהה הם הממחים אבחה גם מבחון. ובל כל נבה מבל המה הנבראים המלאים בנבנה עמוה מקלבם הם נלים גם אים והם מקלקלים כל המבשים עד אסר לא יבסר מן מלוק נרשע כי אין אדם יכיל לומר לחברו מבני בלים ממבשיך והבריות טוענים בהם עד שנירמו להבכיל הנבוה ולשוס שפלים למרוס. ואין טוב לאדם כי הם לבנות לבו ומהשבתו אל ה' ולהדר עצמו לפני המלך ה' נבאות הודע כל נסתרות והוא יקבל האמת ממי שלמרו אם יש בוכלתו למיבע מלקבל מבני אדם ולברנם עצמו ובני ביתו בנמנוס מה טוב חלקו ומה נעי גורלו: ואם יתרחק חכמה מדות מבוזו בקנאה ושנאה ונאוה וחנוכה יפקר ואז יקרא בעל תשובה של ועבד ה' ועצלו ואמר אשר בך אתפאר. הנה אה דרכי ה' נדיקים ילכו בה לדרוש אותם בקהל הב להרים מבשל מדרך עמיהו והמשכילים יבינו ויבשו כל הכתוב בירושה זו הקטן וכשאר ספרי המוסר ושבו אל ה' בכל לבם ויעליבו מידם הארץ אשר ארנו המים הראשונים למיהם ויבקשו העזר האלהי שיבראו בקרבם לב חדש ורוח חדשה וכל עונם וחטאתם תכופר ביום הכפורים כמו שכתוב כי ביום הזה יכפר בו.

ובבר כתבנו בפרקי דלבנון בשם הרב ז"ל כי כל יו' מי' ימי תשובה מה שיעשה האדם תשובה בהם מתכפר מה שפג' בחוטו יו' כל ימות השנה וכן על זה הדרך בכל עשרת הימי' החיים הנלם עם הפס נדיך לתת אל לבו אם פגם בחי זו מסבתות הסנ' בשיחת חולין ודברים בטלים או כעס ובוער את הבצירה. נדיך להיו' מבמ' פניו בשבת זו לתקן את אשר עוותו להיו' תמיד כל היו' מהרהר בתשוב' ולמעט בדיבורו כי אם מה שהוא תכלית ההכרח ולהיות עומד ולומר מהבקר עד הערב לא יחסה באופן שיהיה כל היום קדוש ומקודש קודם לה' כל אחד כפי שיעורו: ואף שאמרו דורשי רשומות שבת שינה בשבת תענוג לא מסגת חסידים היא לשב' זו שבת תשובה כי לא אמרו זה רק לשאר שבתות לא בשב' תשוב' וליתר ימי הארץ כי אף בשאר השבתות לא הותר להם להתנועות בשינה כל שכן בשבת זו כי גדול הוא לפני אביהו שבשמים לתקן בו כל שבתות השנה. והנפש יקר' בעתו נגד עינו גודל כבוד היום הזה אין ספק כי יחזנו אימתה ופחד ויכהב בו כקדושת כפור קטן לכפר בעדו ובעד נפשו כי רבים מלינו יושר יפשבהו היום הקדוש בשמתו היתירה המלוא' לה תירה והרהורי תשוב' בעלות' אל פני האדון ה' נבאות נהלה ושמחה והיא מנרת חידושי

תורה ומלי דחילו ורחימו אשר בתחתגיב וכבן הנערה כאה ש המלך את כל הבר תוכר עתן לה.

לא כן ורבים מבמי הארץ בי בתחתגיב ולא הרר בלתפלנו מבח חטופה יופבי לרוח היו בם ברי החברות אומזה ואז מזה אחר א' בתוך ומתחילין להבהם הנשמה ותירה בדברי שחוק וקלו רחם והברים הרבי מרי' כלבבה לגוף ולנפש ומבנלים בקדשי שמים יתרת בי היה רחוי לגלות הנשמה היתירה בר"ת הנחמדים ומתרים מדבש אז בירח ה' שהורה לדעת דני הבב' והלבותי מלין אותה במאכלים המרים מדברי בטלה והתול ושחוק וקלו רחם עד שמבילי' הבת החביב הנשמה היתירה בי תבבה ותחת אין מבהל לה ואין מחזי בידה חוי לה לבת שבלתה מבל סולחן אביה הנדיר בנדיר החיי חסך משחור תורה פנה ויה פנה הדר' והיא בבורת מעלה' ודה עבל לחפה לבוסה שחורים ומתעטפת שחורים לאמר אנה אולך את חרפתי לפני אבי שבשמי' בלה יבורה טמא' בטומא הנל' בי בטמא' ובי בטתה טומאה ואת אביה הוא מחלל. חוים להם לבושי אלה אחא עליהם בי הנשמה מבובבת חוקם היא תבעק בחבלה לפני חביה שבשמים לאמר קרתי אל דבר בבוד שמך בי בזבו שבת קדשך בית יפרש לה לוסי' עוד רחות פניהם אלבה ואשובה אל מקומי הראשון בי טוב לי אז מעתה. תחת אשר שונה ומהרה והם רב ומר עופה אלה בשאר שבתות השנה. עאבל' לבה בפונה ומבופלת לעשהו בימים האחרים האלה ובשבת תשובה בי יעלה קטרינה של שבת תחת בטינרה לה זבור אליהם שבת ראשונים ואת אחרונים ותתבר בר עליהם מדת הדין הקשה באין מרפא ח"ו. ושומר נפשו ירחק מהם ברחוק הרחים מאוד מוער בימי ניסן ויתדשהו עוד בתר שלת מאחר שבתות בתורת ה' ורחת ה' שהורה כל היום מאז הבקר ותבבו' המנחה ובבן היה תהיה מלאכת מבוריה בלו להיות ינא זבאי בדיבו ולהבתב לחיים טובי עלם:

והמתקדשים והמטהרי' בפעותם לעשות אל ה' להבין להתעמו בעשרת ימי תשובה ועוסקים בתורה בכל עשרת הימים האלה ומהגים בקדושת השבת הזה בכל האמר למעלה ואתה להם בעת הנחלת ס"ת במנחה שבת זו לומר נוסח תפלה זו לחבמי שמים שאין בה איסור יזה מבהתה:

יהי רצון מלפניך **יהוה** אלהינו ואלהי אבותינו אב הרחמים ..... שתגלה עתה עת רצון ותחתור תתירה מתחת בבא בבודך ותבשוט את יתיבך לקבלנו בתשובה שלמה ואל תשליבנו מלפניך ורוח קדשך אל תקח ממנו וזבמנו שתשוב רוח קדשך לבא אלינו ביום השבת הקדש הזה בראשר בתחלה קודם החטא ואם אינו מן הדין שתקובל תשובה בו הנה כל שמתיך הקדושים הזבלים מכל מה שקראנו באלו הימים וביום השבת היה

פרק ו תפלה בשעת הוצאת ס"ת בשמחת שבת השובה

ויתאמץ

המה ילינו בעברו מתקבלנו כתשובה שלימה לפניך ואם הגברנו הרימי סקמיס כשולם אתה כמוך תעורר רחמיך ויתן מנוחה רח"ל רעות רבל רעוין במנוח רו"ל. ובכן יתבטלו והיו כלא היו. וכמו שהבין קדושת שבת על אביכו הרחמון אד"ר ויכל בדיומם כן יבן עלינו השבת הקדש הזה לטובתינו כהיו' הזה וכמפ' חיים ברכה וסלום ופרנס' טובה וישוע' ונחמ' כזכר וכתב לחמנו וכל עמך בית ישראל יהיו לרצון וכו' ולהי תפלתי לך ה' וכו' ע"כ:

ויתלחון

בכוונתו להתפלל תפלת מנחה זו בלחש ובירלה ובטהרת המחשבה ביתר שלת משאר שבתו' הסבה כי הנה כל השבתות עת רצון היא כבודש ומה גם בקדש ימי הרצון האלה עד"כו רצון כפול ומכופל לאוקים עלינו. וכן בכל תפלת מנחה שבעשרת ימי תשובה אחר משעם זה כתבו תלמידי הרב זלה"ה לומר בתפלה מי כמוך אב הרחמים כמו במוסף רחם הסבה במנחה שבת והוא דבר פשוט לבאים בסוד ה אחר בן חכם ישמח א"ב ויתן אותם לרחמים:

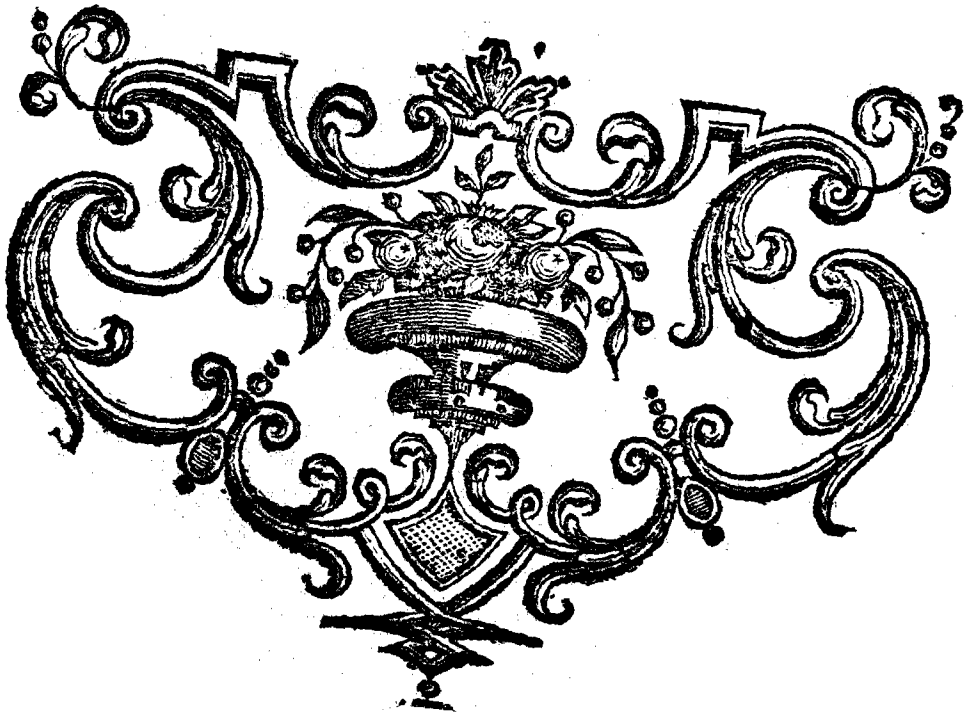

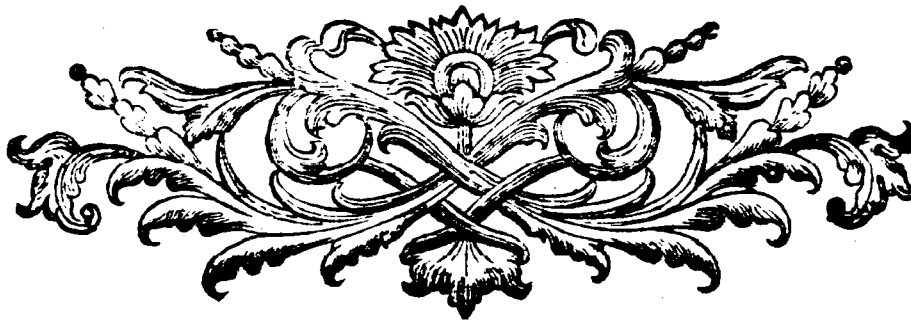

לערב יום הכפורים

פרק ראשון

ביום הקדוש והטהור הזה יום ערב יום הכפורים נכון כמנהגי רגל לשמוח בו עשון ומאוחה של מצוה. והיה מעשה על אשר יתקדשו יום יום מעשרת הימים ימי תשובה בטוב ובשמחה. אך זה היום עצה ה׳ והצדיק טובו בהצרפה שלא ע״י הרחק כי אם לאכול ולשתות ולשמוח בו בחגים ובמועדי׳ ולסר חכית בטנא ושולחן מלא ברכת ה׳ ובדקה תהיה לנו והלא זה בטוח יבחרהו ה׳ כן יסר המלך ועניית׳ את נפשותיכם בטו׳ להדע ותני רבי חנא כל רב מריפתי וכי בטו׳ מתענגי׳ והלא כי׳ מתענים שלא לנתיך שכל האוכל ושותה נשברב יום הכפורים מעלה עליו הכתוב כאילו התענה׳ ועמדו׳. ובזוהר פרשת עבחם ז״ל לבתר אתלא מעדכיתא ובעיין בני היכלא בטו׳ לאיחלא לאיעבר חדוות׳ ולאכל בבשרא וכו׳ והעלנו רז״ל הרבה בזה ואמרו שהיום מעשה

מעשה בשוטר א׳ שאחר לעברו קנה לו דגים ולא ממא אלא דג אחד ונתן בו זהב והיה שם יהודי חייט והוסיף עליו עד שהגלהו לה׳ והודי׳ ונשאר לחיים כא העבד ש״ל ארוכא וסיפר לו כל המאורע שלא השוטר אחר החייט וא״ל מה מלאכתך א״ל חייט א״ל ולמה קנית דג שזה זהב זה׳ והזכיס. ולא עוד שלקחתו מיד עבדי ששלחתיו לקנותו לי והשיב לו והיאך לא אקנהו אפילו בעשרה כדי לא וכלו כיום הזה שנינו הב״ה לאכול ולשתות ושאנו בטוחים שהקב״ה יכפר לנו עונותינו א״ל אם כן יפה עשית ופטרו והלך לשלו׳ מתוך מעט׳ הזה אתה הרחת לרעת מעט מזה זאת שאמ׳ אותו החייט שאנו בטוחים שהקב״ה יכפר לנו עונותינו שהוחיל והאדם מתוך בו בהאמינו אמונה שלימת שביום המחרת יהיה יום סליחה וכפרה לכל ערת ישראל ובאותה שעה אוכל ושותה ומשיב אל לבו ע״כ לאמנה תחשב לו וכל כך זכות יש לו כאותה מצוה של שמחה כאילו התענה׳ שמורה בגבורו להאמין האמנה שלמה מורחא היום מכפר בסגולתו

בסגולתו סגלת לו הקב"ה לקבוע אותו ליום סליחה וכפר' בכל שנה ושנה ומרחה: בזה רחמיו יתברך על עמו ישראל טעם היות שכל השנה מכעיסין לפניו והיה ראוי להנקם מהם על עונותיה ורוע מעלליהם ואפ"ה מאריך אפיה ולא נכי רוגזיה ואומר להם שובו אלי ואשובה אליכם וביום הזה יכפר עליכם:

ובחב הר"ם קורדובירו ז"ל בספרו הנחת עבודת יום הכפורים ז"ל דרך כל ישראל לשמוח בערב יום כפור ולתקן סעודה יפה ומתכס טעם לזה יתבאר ומה שהקשו בזוהר כי התשובה היא לאחת ממנה עשה וכל מ"ע בדרך השמחה ואם כן הסב בתשובה עיקרו הכנעה והדאגה וא"כ שמחה בתשוב' היכי משכח' ליה אתיין כס. ועתה לענייננו ואמר כי יום הכפורים אין בו שמחה מחמת דאגת העוונות ועיני ישראל תלויים לאביהם בשמים כשנאה לאור מבפנים ואין שמחה. ולכן הקדימו השמחה אל המצוה ולכן ראוי לתקן הבית במצוו' ט"ו ובלילה מלא ברכה ה' בערב יום זה לשמוח בו שמחה של מצוה ולא כנגדה כל האוכל ושותה בט"ו וכו' מפני שעינוי העשירי אינו נרגש לפניו מפני שהוא כד אנה הלא אם שמח בט"ו אז מתקבל תענית הי' א"כ נמצא שמח הט' מעין נוס ותענית העשירי ולכן מעלה עליו כאילו התענ' ט' ועשירי ע"כ. ומהר"ר הכהן ז"ל הגיה אומר עוד טעם לדבר על פי מ"ש בתקונים תקון כ' ז"ל פורי"ם אתקרי ע"ש יום הכפורים דעתידים להתענג כיה ולשכוי ליה מעינוי לענוג וכו' ע"כ אשר מסם בחר דעתיד יוה"כ להיות כמו פורים מהתענג ומרוב טוב לבית ישראל ולכן להורות שלאו מאמינים בחיעוד זה אנו מלבים בשעודה בעי"כ זכרון לבני ישראל מה שעתיד להיות יו"הכ משתה ושמחה. ואשר כתב עלומית חכמה מוכר הרוים יכין לו זרזו כיותר במנוה הזאת לאכל ולשתות ולהתענג בו ובלבד שיתן כנגד היסו"ד בחיות היום ולוה אלו הדל המלבות בחיות מחרתו ובכלה תעדה כלי"ה כנודב שכל אכילתו ושתייתנו היום הוא לתקן בחיות הבלים להחיות כלי למעשהו את הקדש פנימה ויסוד ומלכות ח' בא' ינשו לחיים ולא יתפרדו ובחיות תקונם נעשתה גם היא כאחת היום הזה כאמור:

ואנכי תקנתי נוסח תפלה לאכילה ושתיה היום הזה לבחיים הסוד ה' כדי להזכיר הכוונה בפיו כנ"ל: לשם יחוד קב"ה ושכינתיה וכו' הנה אנכי בא לקיים מצות אכילה ושתיה היום הזה ולתקן את שורשה במקום עליון ויהי רצון מלפניך ה' אלהינו ואלהי אבותינו שבכח סגולת אכילתנו ושתייתנו היום הזה יעלמו כל בחינות מלכות ת' שמ"ם כלי חמדת בית ה' כלים מן היו"ן בכלה תעדה כלי"ה לקבל ש' הקדש פנימ"ה ויתוקנו בכח סגולת אכילתנו ושתייתנו היו"ד הדר מלכו"תה יחדיו יהיו תמים והיו תחיל תחיל היום לקבל החסדים מביל חימה יסוד ניון ומלכותה. ומשם יסתלסל שפע ישועה ורחמים בכל העולמות ולנו בני מלכו' בני רחל אמנו תתמיך ונגלינו מהאלה הזאת על נר"ן לעבוד את ה' שהינו ולשוב בתשוב' שלימה תמיד כל ימי חיינו ולא ילרע סוס קלקלה ונדוד עבירה ע"י אכילתנו ושתייתנו כלל ונשבע לחס ונהיה טובים ויהי נועם ה' וכו' ע"כ. וראוי לבא בסוד ה' לאומרה בסעודת היום ובפלט בסעודה המפסקת אשר נוכח תפלה זו תוסיף תת כחה לו להתעורר הנשמה הטהורה ולהלבים אותו מהלבות רוח דעת ויראת ה' ובכן לא ירבה באכילות גסות ושתיית יין מרובה פיבא מהם נקלו רא"ן כי הנה עכ"ז שנטוינו לאכול ולשתות בערב יום כפור-החכם עינו בראשו שלא להראות עידוני בעצמו ואכילות גסות ושתיית יין מרובה פיבא מהם נקלו ראש ושיחה בטלה ח"ו שאם ככה יעשה עבירה היא בידו כי לא נטוינו כי אם לשמוח בשמחה של מצוה אותה ילאת ה' על פנינו תמיד כל הי' לא להנאת בטנו ח"ו כי אם כלתי לה' לבדו ולא נסור לבבנו היום האדיר חיום ובורא הבא עלינו ומחל דרינא וכוליה אחינו אלי בקדושה ובאימה ובירא אשר נתנהל בם אלי ישא פנינו לזכותינו כהי' הזה כדין כ"ם וק"ו אם נטה אשורנו מני דרך אמינו ולפרוק עול מורא שמים מעל צוארינו ת"ו כי כפשע בינינו וכין המו"ח"ו שנם כל העולם חל ודב מלפניו ומי לא נפקד כהיום הזה ק"ו אנחנו אזוכי קיל וכהי בעינינו כחבבים וכן היינו בעינינם וכתותי מיכת' שיעורינו על חטאתינו כי הלכינו להכעיס את בוראינו יתברך ובמה נקד' פנינו להתחנן על נפשותינו האם נקדמנו בסגולת האכילה והשתיה אשר בשמחה מרעו' ימי חיינו הימים כל ימי חיינו הלילות ואף אשר נוסיף בקרב הימים האחרים להקל דעתינו מול אכינו שבשמים באכילה ובשתיה אשר לא כדת יפתקע הרבל ולא תעשה כזאת בישראל.

ובבר כתבנו לעיל בשם הרב זלה"ה כי ימ"ת הם תיקון ימי השנה כי העושה תשובה ומתענה בהם מוחלין לו בכל יום מימי השנה שבי"מת מה שחטא ביום ההוא לעולם. וע"כ מה טוב לבוין לתקן בכח סגולת אכילתו היום אשר רבה היא למעלה מאד. כל אכילה של איסור וכל אשר הרבה לאכול ולשתות בשמח' מרעות בשחוק וקלות ראש אשר נשפל ונלכד בם בשמה ימים ולילות עמל מי מולו בימי שנה. ובכח סגולת מצות אכילה זו בקדושה ובטהרה ובמולא גדול יתוקן את אשר עוותו ומל' כדי גאולתו ובכל סעודותיו בקרב ימי תשוב' יהיו עמים בני תורה באכילו שולחנו ובשתר בסעודת ערב יו"הכ להיות לו שולחנו מזבח כפרה לכפר בעדו מאשר חטא על הנפש באכילות אסורות אשר לא כדת של תורה והוא מהתקונים הגדולים לפגם עון איסור מאכלו אסורות ואוכלים

אוכלים למעדנים מזכחי מתים כתבנית שור אוכל עשב
ולא ידעו שבעה. ואנשי חיל ילחמו אלהים עם להם לנהוג
מנהג ותיקון לשחוט כפרו כבד כפשו וכבד נפשות אנשי
ביתו באשמורת ערב יו"הכ אחר הסליחות. ואין למנוע
מנהג זה. ומה שתרה לו להרמב"ן ואמר למנוע אותו
משום דרכי האמורי היינו מכני אותם שזורקים הבני מעיי
על הגגות ואכלים הצופות ואוכלים אותם דודאי כדבר זה
היטב חרה לו אמנם בענין הכפרה שנתה אינו שייך דרכי
האמורי כי זה דרכינו לעשות כפרה לנפשותינו כפאר
הקרבנות בחטאות ואשמות ולכן טוב שיהיו לבנים ע"ש
אם יהיו חטאתיכם כשנים כשלג ילבינו:

ורבינו האר"י ז"ל כתב גם כן שהוא מנהג
ותיקון לשחיטת לחשבון בני אדם שבכי זכר
לזכר ונקבה לנקבה ואפי' היתה אשתו מבוכרת שוחט אליה
ג' ח' כשבורה ושנים כשביל הלב מספק אם הוא זכר או
נקבה ואשר הריחו בסוד ה' יכין לשם לבנין בשחיטת הנבר
לנב"ר אשר דרכו נפתרה סוד כלי נב"ר על אשה מוקבא
קדישא רז"ה כיסוד בה להמות משפט נב"ר אל החסד ול
הרחמי דומה כדומה לשביר המשתלח ביו"הכ אל שבשבי
אשר שבירים ירקדו שם נשחט למתק דיני מנכות דינא
דמלכותא דינא קשיא אבל שחיטת הנבר למתק גבורת
היסוד בה דינא רפיא. ועי"כ לא שוו בשיעוריהן שזה
נדחה לחוץ והנבר אחר שנשחט הוא נשאר בקדושה ולא
יצא החוצה כמו שמכואר בדברי הרב שמשנים זה נריך
להיות באשמורת הבקר כי אז חוט של חסד נוכר בעולם
והמה מתמתקים:

ואנכי תקנתי נוסח תפלה כוללת הכוונה להזכיאה כפה
לשם יחוד קב"ה ושכינתיה וכו' הנה אנכי כא
לעשות כפרה זו לתקן את שורשה כמקום
עליון ויהי רצון מלפניך ה' אלהי ואלהי אבותי שתהא שבה
זו לשר חוט חסדך נוכר בעולם עת רצון ורחמים ובכח
סגולת שחיטת נבר זה יתמתקו ה' גבורות יסוד נב"ר
בעלמ"ח נוקבא קדישא רז"ח בחיבתינו אשר בו דרך מעבר
בשמתא. ואתה תקום תרחם ציון כי עת לחננה כי בא
מועד ותבנה ב"ה בהרה בימינו ושם נעשה לפנך משפט
שביר המשתלח למתיק תוקפה וגבורתה של המלכה
ירחו עינינו ויאמר לבבנו יהיו לרצון אמרי פינו והגיון לבי וכו':
ומתוך כל זה יתבאר לך כי אין הכוונה לתן אותו לענייש
שלא מצוותו נעשה בשחיטה לבד למתק המקום הזה כאשר
ואף הבנתי בחיים בסוד ה' אותה לשם לעשותה ובירפו
מחשבתם עם היודעים והמכוונים כל כוונת הכפרה ומה
נעשה בה ובפה מלא יאמרו ויהי מעם ה' אלהינו עלינו
ומעשה ידינו כוננה עלינו ומעשה ידינו כוננהו כאשר
הודענוך בנמים רבות בשם הזוהר. ובכן בשאר הזמן
הקרבנות זה יקדשוהו כולנו לה' כמשפט מעשה וחישב עם
קונהו

קונהו מאש' חטאת על הנפש ככל אשר כתבנו בער"ה ואף
אם לקח ויקבל ד' מיתות כ"ד בער"ה עתה בערב יה"כ
ישוב ידו שנית לעשו' כסדר ההוא כי חביבה ממה בשעתה
בקרב ימי תשובה שעליהם נאמ' קראוהו בהיותו קרוב
מה שאין כן בער"ה שאין בו סגולת הימים האחרים האלה
ולא שוו בשיעוריה וכפרם לנו שיודע לבנין כל"ש מלקות
שהם כנגד אותיות שם אדם ומלואו ומילוי מלואו שבכל
הכאה היא ממשיך עליו הקדושה מאות. ח' מהשם הנזכר
ומברש אמנו חלק אחד מאותה שומאה אשר עליו מבחוץ
שהוא משורש אותם ל"ט מלקות שנתקבל אדם הראשון וחוה
ונחש והארץ דודאי נכון לעשותו ביום הקדוש הזה אשר גם
סגולת היום תהיה עזרתה לו להסיר המשחיתים מעליו.
ומה גם שכל עיקר המלקות בזמן הזה שוא כדי שמתוך כן
יתן הכלקה אל לבו לשוב מהעבירות שבידו. ואותה אנחנו
מבקשים בהיום הזה להיות כל אחד נו"ר בביתו על
חטאתו ואף שהנולם נהנו לנקות אחר מנחה אין מנהגן
עולה כהונן. רק היטר והטוב כמנהג חסידים הראשונים
שבאו תוב"כ שתחלה יהיה נלקה ויתודה עם המלקות ויכוף
ראשו כאנמון בהכנעת לבו ויעבור על מחשבתו עבירת
שעברו עליו רוכם או מקנת' וכזה יקל מעליו מעט ואח"כ
ירד לסבול ויתודה גם שם בתוך המים ויטהר מחשבותיו
ויעלה ויקל מעליו מעט ואחר כך יבא ויתפלל ויתודה וירוא
בהכנעת לבו כמו שראוי ויקל מעליו עוד מעט וכזה נמצא
שהכין שנמי לקבל היום הטוב בקדושה ובטהרה ז"זהו סדר
הנכון ומיניה לא תזוע וסמיך כל דבר אשר יבא באש
תעבירו באש וטהר. וכל אשר יבא במים תעבירו במים
וטהר. ואף אם יעשו בסדר הזה באשמורת הבוקר עי"כ
לסבול ולנקות לא יעבילו כי עיקר השבילה הזאת וכן בכל
ע"ש וי"ש נריכה להיות אחר חצות דוקא שאז מתחיל
להתנוצץ קדוש היום ויתוסף הארת קדושה עליונה בגר"ן
שבו כמו שכתבנו בפרקי ער"ה בס"ד. גם מכלל תקינו
היום הזה הוא לעלות על לבבו את מי עשק ורצץ בשבט
לשונו והקנים כימות השנה באוכלות דברים הקשה שאוכל
ממון שזה בגופו וזה בממונו ללכת אצלו לפייסו בתחנונים
דעבירות שבין אדם לחברו אין יו"הכ מכפר עד ירצה את
חברו. כי עבירות חברו אין ביד של הקב"ה למחול כמו
שאמרו המשלים שהוא משל לא' שהקניטו עבדו הלך אצל
השוטר וא"ל להכות אותו ק' נלבין וכשהגיע מכה אותו
העבד מבקש מטו א"ל אתה לא חטא' לי כלום לך התרפס
והכה אדוניך כך האדם מבקש מחילה לפני הקב"ה על
עונו וא"ל הקב"ה לך התרפס והכה ריעך ואמחול לך.
ומכאן אתה למד סגולות רבים מנמי הארץ המתפייסים
אחר יו"הכ כי לא עשו ולא כלו אחר שנחש כריך על עקיב'
ביום הכפורים ואיש מרעהו יפרדו

והאיש החטוב אל יזוח דעתו עליו להתלבש בגאות לאמר הלא אים חטוב כמוני היום אב בחכמה ובמנים אהיה למדתם להתרפס בפני חברי קטן ממני לרגתי ולפייסו. אבל יכיף כאנמון ראשו ויפגיל עצמו מגאותו בתולנת ובחזוב ויאמר בלבו ריש לעבד מיהה [illegible] יוד הבל שמפגיל עצמו עם בנסת ישראל [illegible] בחסר חכמים הגדרו והובא בילקוט דברים [illegible] הבלתה [illegible] לבו פייסו לבו'. והוא לא [illegible] [illegible] ה' עניה מוערה לא מוחמה עד שאמר [illegible] [illegible] שלא לבו [illegible] בעצמו לפי שבברתי שמ"ם [illegible] תשנה את תחוק והנכי שלחתיה כתבתי בתור' [illegible] עבד אל אדוניו והנכי מכרתיה ביד א"ה גם כן [illegible] הנה מבאר שהקב"ה כבר יכול קיים יסוד [illegible] ואוך הוא יתברך בכבודו ובעצמו וגם כל [illegible] אמר [illegible] ואשר הוא [illegible] מבחוץ חרם את חרבי לרמה נאם לבם ודרך רע להקשות [illegible] אלה בכולל את הסר חטא עם חברו ופגר עמו פיו [illegible]. כי לפי החמת לא היה לו יתברך מספר פיוס [illegible] [illegible] שלקחו היה בעונמו ולא כחטאינו גמל עלינו [illegible] [illegible] עלוב מפיים לבנסת ישראל אף כי אנוש [illegible] וכן הדם תולעה אשר סגנו בחרב לשונם חני נביל [illegible] עם נחלי רתמים על ריעיהם. כי יאותה להם לעשות [illegible] את נאונו וזדונו להתרגנות עם חבירו אים יחד פני [illegible] ולא כמו דרך כמה בוגדים בעם אשר זה דרכ' בכל [illegible] בחטא אים לאים והקניטו בדברי' נכנס ביניה' המגעי [illegible] [illegible] ומדבר עם העולב שיהנה לקבל פיוס העולב [illegible] זה בא יבא העולב לבקש מחילה ממנו. כי לא יבאו [illegible] [illegible] אים כן שהעולב ילך מעצמו לפני העלוב [illegible] [illegible] ולזאת הבוסת והבזיון יוציאו לכפר עליו [illegible] אשר חטא לחברו ואם הקניטו בפני רבים בכל פעם [illegible] [illegible] עמו ב' אנשים כמבואר בגמרא אבן אם הקניט [illegible] לבינו אין חייב להוליך עמו בני אדם כי [illegible] נחשב לאפקרותא כי מתפרסם הדבר יותר ע"ד

וכל פני התחת זאת לא יומת שמעני:

אים ישראל אל יהי הדבר הזה קלה בעיניו כי הוא היתה לראש פנה לכפרת יום הכפורים ולקבול תפלות ולמהר גאולתנו וכן בהפכו ח"ו היא היתה לראש ולענה במדה זו בלי כפק מעכבת ביאת משיחנו ושלא יתקבלו תפלתנו כל הזמן אשר נחנו עומדים בגלות ההיל הזה מגד פאין שלום במעגלותנו והן בעוונותינו כי רבו מידי יום ביום עברו רעות רבות ותלאות אל ראשינו ואין דרש ומבקש לדע' על מה עשה ה' ככה לעם סגולתו אשר בחר לנחלה לו אין הם הולכים מדאי אל דאי ואין לך יום שאין קלנתו מרובה מחברו ובלי ספק נדיק הוא ה' ואנחנו הרשענו ומירינו היתה זאת ולא ה' פעל כל זאת.

כי

כי כל האים הולך אחד פרילות לבו והטוב בעיניו יעשה והוה כנדיק כרשע כקטן כגדול ומחלוקת ופירוד לבבות הלא הוא כרבת בני עמינו בלוי ומפורסם תחת כי הן עם א' ושפה א' ראוי לבולנו הלא אב' א' לכולנו הלא ש' א' ברחמו ומדוע לא נהיה לאחדים בארץ כל זרע ישראל ונאחב"ו בהיותנו בארץ חוביבנו ככבשה א' בין אלף אלפי רבבות זאבים מתם ולא היו מכל האומות שולאים אותנו. גם אמ נהיה שונא' זה את זה כי תגלה אים מבלעי המחלוקות ואין מכבה ואדרבה כל א' בוער עליה עניה בבקר בבקר עד אשר תהיה השלהבת עולה מאליה. ה' הטוב יכפר בעד ויסיר ממנו לב האבן ורוח נכון יחדש בקרבנו ויסיר ממנו שנאה ותחרות עד אשר נהיה לאחדים בארץ. כדם זכור אותו האים לטוב הרב החסיד אלמה אחבר' שמו היה מיכיה לקחל עדתו על ענין הפיוס והמחילה הוא היה מתאונן ואומר מאנה סנחם נפשי כי הנה מרגודי לא ראיתי שונאים מפייסים זה את זה כי אם האוהבים מבקשים מחילה זה מזה דרך כבוד והשונאים נשארו בשנאתם ולא אלא אף דברי ריבות ממשמש' ובאות בימים האלה יותר מבזולת' כי כל א' רוצה ליקח עטרה לעצמו בבית הכנסת לאמיר אני אמלוך אשר על כיוצא בזה הוכיחם ישעיה לאמר לא תנומו כיום להשמיע במרום קולכם. ואף אם מתרגים ואיזה שונא יפיים את חברו אינו בלב שלם אלא לגיס כפור לבד ולמחרת יו"הכ אזור לסורו הרע והמבשלה הזאת תחת ידם כברא שונה בכ זה יהיה שלום יבחרהו ה'. ולא באלה אלא אף אם יעקב כי ברכן אל בני ישראל להפיים ולמחול בלב שלם ובנפש חפצה ואתילו הגר לו והחטא לו הרבה שלא יקום ולא יטור לא כן הנוייס עדלי לב שעברתן שמורה נגח ועל כן נאמר על הנבעונים לפי שלא מחלו ולא נתפייסו והנבעונים לא מבני ישראל המה כמ"ש הרמב"ם בפרק ב' דתשובה ולפיכך האים העלוב כי בא רעהו לפייסו ונשאול מחילה מאתו אל יהא המוחל אכזרי אף כי הרבה עמל וכעס אתו מאשר נשבע בחרפה וכזו מאתו אפ"ה יתן למכהו אחי שבע בחרפה כמו שאמרו בשם הרמ"ק זצל"ה שהיה אומר שבכל התשובות שבעולם המעולה שבכולם למרק החטאות והזדונות והפשע רב הוא שבילת העלבונות והחרופות והגדופי' והיא מעולה יותר מכל מלקיות וסיגופי תעניות שבכולם כי אם יסגף עצמו לבד יחלש חושים ויבטל מד"ת למען דלא עבר כח ונקרא חוטא וכן במלקיות וכיוצא אמנם אם תעבור על מדותיך במדה זו תאכל ותשתה ותעבור והעונות והפשעים מתכפרים. ומכיתך חדל. כי הנע בעצמך אם יאמרו לך תרגה שיבא לך הפסד ממון או נפילת בתים תשיב ותאמר לא. ואם יאמרו לך תרגה לקבל עליך מיתת בנים תשיב ח"ו אלא אתה ה' תשמרם. ואם יאמרו לך תרגה שיכך ה' בשחפת ובקדחת בקרירי וחמימי תיר ירון לבך ותשיב

רחמנא

רחמנא לינלן וכן אם יאמרו לך על המיתה על נחיסים
ועל הגלגולים הרעים ומרים • על הכל תעיב ח"ו לא כן
תאמר לי כאשר כפה תתקן מה שפגם בעולמו העליוני
ובמעלות הרוחות כמי מחיב נפשתך מיום היותה על
האדמה והזקן והכסיל הדף אחרך עד האחרונים ומכל
עבירה נעשה קטיגור מטפש ועולה ומשטין ומקטרג ולכן
זאת העבה הישובה שתהא שמח בלבך בחרפה וכל שכן
למחול לו למי שחרפך בהכמיעו לפניך לפייכך ולשאול
מחילה מאתך שתסיר מתוכך עוז ותכפר חטאתו הן
תיסוי אדכה לנפש ויתך וחטאתך תכופר כמו שכת' מעשה
עון ועובר על פשע •

וכבר כתבנו בפירוש הסליחו' רבוונת ז"ל שאמרו
כל זמן שיעשו בני כבדר הזה מיד הם
נעבים אין הבוונה שיהיו נזכרים הי"ג מדות ולא נעשי' רק
יעשו לפני כבדר הזה מה אני רחום אף אתה רחום וכולי
שהעשיה היא העיקר • והמקשה לבו יפול ברעה ועובר
שאחר אבזרי מעבור על פשע : אין יפא פניו מול אל עליון
להתחנן כי"הב בסגולת ויעבור והוא הפך בלהות ויעבו'
והנה אינו ובא רעהו ועברו ויעבור את הקו"פי ומקשה
עצמו לרעת ורעה בלבבו עם אחיו ורשו והוא כנחש יסך
ובנפעוני כרך על עקבו נגע וקלון ימצ' חרפתו לא תמח'
ולא יזכר בשם ישראל עוד ונקרא שמו כישראל עובר אבזרי
בבעוני חומם נפשו רחמנא ליצלן • כי על כל אלה אשרי
הגבר אשר ירך את לבבו ויעבור על כל פשע על קל על
תמיד אשר חטאו בנגרו ועוד יש נשאה לבקש אהבתו
ומנלתו עם אחיו ורשיו אשר הרע שוהו והכעיסוהו כאשר
כה היה משפט חסידים הראשונים להמליא את עצמם אף
כי המה היו נעלבים אבל עולבים ולא אמרו חטאתם אלי
יחטיבו מחשבה על שחטאו והעלבו אותם ויתמו לב לבק'
מסו מהם כאמור בגמרא פרק י"הב וזו הדרך יסבון אול
להתכפר כל חטאתם ולקבול תפלתם • והנה אם בשאר
הימים הפלינו חכמים בשבח הסליח לכתבי לאיש המים
שלום בין אדם לחברו ובין איש לאשתו כ"ש וק"ו כהיו"ה זה
כי השב הרב כי על ידיהן יבושלו כל המשטינו והמקטרגי
והיו כלא היו • כי הנה כל הראשונים שבו לשם בנשר יטו'
עלי אבל אל כל המקום אשר יאבה אם שנאה ותחרות •
והנה לשלום מר להם מר כי תמיד מקשה חזקתיה • וביותר
יהא הדיר לאיש שלום בביתו ובאשתו ולהתפיים עמה אשר
הרמז איש ואש' שזכו הרמז על סוד הכרובי העליוני
ובהות ביניהם שלום המה מרכבה למקום העליון שמרת
שלום הוא המיחד המעלה ואם לא יהיה שלום ביניהם אויב
להם שמרחים פיחוד ו"ו ומה גם בקרב הימים האלה אשר
בכל תפלותיו חייב לבקול לאבי ביתו ואשתו אשר היא
כגופו ואיה איפה תפלתו אם אין שלום כמבבלותם והוא
מוכן אותה ומכרם רעתו ורחב מן שפורעבות לכל יום

המכה כי תורעמתם לא תעקוה ואם לא תבבה ומם גם
הוא עו נעשה על מדה זאת כי רבים חללים הפלה כי ישל
המ"פל ממכה ונפש הוא מוכל ח"ו •

גם מכלל תקוני היום הזה סוא תשלום וקיום כדרוש
שבדר לנדקה ואף המצות אשר קנת' ימינו בכ"ני
כנסיות ובתי מדרשות בשבתות ובחגים ובמועדים • אשר
כל מה שאומר לפני החזן ליתן כבר המצוה הסאל הדי הז'
עליו בתורת נדר כאשר חכמים סבירו ואל תאמר לעני
המלאך זה החזן כי שגבה היא תהא אמרי נמה יקנוף
האלהים על קולך על אותו קול שאמרת ויאכל את מעשה
ידיך מיעוט מצות שביר אותו האיש הקב"ה מכנים בהם
אחרה ומאבדן ממנו : וכבר כתבנו בפר"ה ד' דאלגל בשם
המקובלים שהמדר דבר אמה נבראל מלאך אחד אבל לא
תבמר הוייתו עד שיעשנה והבורא ואין מסלם נדרו עמבא
המלאך ההוא תלוי ועומד ונבר הוא לו עד שישלים נדרו
ובשלמו את נדרו המלאך ההוא ואם לו סנינור ומלין
טוב בערו כמו שכתוב הפוסק אמם אחת קבה לו
סנינור אחד •

ומטעם זה נהגו בקנת מקשות לשלם כל אחד
חזכותיו לבית הכנסת בערב י"הב כדי
לשלם נדריהן אשר אמרו לפני המלאך זה החזן ליתן כדי
שישלמו הוייתן של המלאכים הם ויעמדו למליצי יושר
עליהם כאמור • וגם הוא תועלת לקבל תפלות דהא
בסא תליא כמ"ש זכה לאלהים תודה ושלם לעליון נדריך
וקרא אלי ביום צרה אחלצך ותכבדני נאמר כאיב תעתיד
אלי והשבתך ונדריך תשלם ותבזר אומר ויקם לך • ובנדרי
שמים קמירי שהכוח לקיימם • כמ"ש ושלם לעליון נדריך
כי בדברי הרשות שהם למטה בעגיימי העולם אינו נודר
לעליון נדרך • ונתנו טעם לזה המפ' כי הוא מדה כנגד
מדה כי כתפלה הוא שואל ברבור שיעשה לו הקב"ה כך
וכך ויענהו ה' לאשר תקיים אתה המעשה נדבה אשר
דברת בפיך וגם אמי כמוך לעשה ואקיים עתרתך אשר
העתרת בפיך וכך היא המדה כאתעתרתא דלתתא
אתעתרתא דלעילא שלעולם נדרך לאדם התעוררות
תחתון • והנה כי כן נאה ואיה המנהג הזה לעת ערב יום
הכפורים לשלמי נדרי שמים כדי להתקבל תפלתנו ליום
האחר אשר כמעט כל חזותנו תלוי בקבול תפלותינו ביום
הדין הזה כאשר שורעתיך זה כמה פעמים • וזה חזותי
רבים מורהי ה' טהני' בערב י"הב לשלוח שמן בכל כנס'
וכנסת לנאת ידי חובה ידי מדרן כי יפקדו איש אחד רעהו
בשמחתן ומתברכים שמן למאורות והנהגי מנהגם וכיוצא
תשלום נדריהן בערב יום הכפורי' מטעם הנזכר ועוד
לשיר לקיו מאמו ביום הכפורים עצמו כי פרלקת המאורות
ביום הזה הוא גדול מאד ואמרו בזהר ענחם ז"ל ובעיין
בני היכלא בש' לרחמו לאבבד חדוותא וכו' וכדין ישראל

בתענית על חוביהם ומכפרת להם דהא אמרת עלאה
אהדרת אכפת למטרוניתא ע"כ ולפיכך נוהגים להרבות
נדות בכה"כ להורות על האורות העליונות המתוספים
לשכינת עוזינו הנקראת כ"ר. וטוב לאדם לבוא בזה בע'
שהוא מדליק את נרו להאיר למעלה אורות עליונים
דבאתערותא דלתתא אתערותא דלעילא וכזוהר במדב'
ע"ד ע"ב אמרו שם כי הנדות דוגמת הסופר בר"ה לבטל
המקטרגים ולעורר את הרחמים ע"ש. וגם כונת הנדות
אמרו על כי כ"ר בימטרייא רמ"ח לעומת איברים שבאדם
וכ' היתרים הם כ"ר נפ"ש ר"וח. והכוונה שאם נתחייב
בריפה יהיה הנר ההוא הדולקת באש שלהבת כאילו
בערף נופו ונפשו. והתב' השעוה אשר ניתך ממנו באילו
ניתך חלבו ודמו ע"ג המזבח וכל ממ"ח איברין כולן כליל
לאישים. לכן אמרו שאם כבו נרות הללו כימן רע לו אם
ושלו שיורה ביבוי לנפשו ורוחו ושלא יקובל תמורתו וחליפו
לזכרתו בנר ההוא.

וכבר כתבו הקדמונים דמי שאירע לו כך ביום זוכ
ידליקנו במונחי יו"הכ ולא יכבנו עוד אלא
עניחנו להדליק לפני היכל ה' עד נמירה: ומעשה היה
ברב זחסיד אחד שבבתה נרו ליל יו"הכ וזמת לבו בקרבו
כי אמר הן נועתי אבדתי וברוב צערו הרב והפני בתפל'
ובכיה גדולה על זאת כל יום הכפורים. וגם בלילה לא
שכב לבו בליל מונחי יוה"כ ושקר ואפר הניע ותשובה גדול'
על בכה בכה זיתחנן לאמר אנא ה' אל תעלמי בפני ימי
זהדליק נרו שבבתה בבית הכנסת לפני היכל ה' במונחי
יוה"כ. ושיעדו בני אדם בחותו נר שהי' בה שיעור להדלי'
לילה ויום. והיה לבם להיותה דולקת והולכת עד ליל
הושענא רבה. והיה לאות כי נתקבלה תפלתו ויעתר לו
ה' ולא יאונה אליו רעה. אשר מזה נראה שכל אלה
המנהגים יש להם סודם ועיקר רב ומיוחדן לנר ה' בשמת
אדם וע"כ ראוי ונכון להיות כל איש דולק איזה מאור או
נר בב"ה וטוב שיכוונו לבאת בזה ר"ח אם נדרו שמן פתם
למאור אחד שלא פירשו וכן נהגו רבים. ואחר מנח' בעוד
היום גדול אחד כל ההכנע' הגדולה שקיבל בעצמו והתור'
על עונותיו ופירם מסטרא ביסא דהוה בטיכוף דילה וידבק
בימין הוא יתברך הבשוטה לקבל שבים וכרנה לו לבבה
עליו יכין עצמו בטהרה והלבש אותו מחלצו מעוטף לבגים
לכבוד היום הקדש אשר זמן כפרה לכל היא וכמו שאמר
אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו. ואז יתחיל מבעוד
יום שסודה המפבקת בעוד היום גדול לבוא כדי שיוכל לבוא
מעט ומלא ילתו קודם שילך לבה"כ ולא יטרי עליו אכילתו
בתפלתו וגם לא יאכל אכילה נפשה רק מאכלות קלות
וחשובות כדי שלא יהא עכוב בתפלתו וגורם ביטול כוונת
התפלה וע"כ החכם עניו בראשו להזהר באכילתו דברי'
טובים מעטי הכמות ודבי' החיבות שיוכל לסמוך עליהם
כל

בל היום ולא יוקן לו. וזהו דרך החכמי' ובעלי השכל ובכן
גם לא יצטרכו לאלת מכית הכנסת לעשות נדרבהם
פעמים רבות ואם יכירו ודעו בני אדם מה תקון גדול
עושה למעלה באכילתו כהיום הזה היו אוכל יין כאוכל על
שלחן המלך. והבא בסוד ה' יאתה לו לומר התפלה אשר
תקנתי לזה לעשו' תיקון האכילה ולעורר ענמו פלא לבהוב
ענמו ברעבתנות המורה על שטרא דעשו שנאמר בו
הלעיטני נא. וכן לא ימשוך ענמו ביין הרבה אף אם הוא
רגיל בכך יען כי משמח את הלב מאד ואין השעה נריכה
לכך כי המשפט לאלהים הוא ויכנע בעמל לבם אולי אז
יכנע לבבם הערל לשוב מעבירות שבידם אולא אם רגיל
עשת' מעט יין מהול במי להעביל המאכל שבמעיו וכן יזה'
מלאכול בסעודה זו דברים המחממים כגון בצים ודגים
וגבינה המתובלי' הרבה כמו שפורש כ"ג מהם פן יקראנו
אסון מקרה אשר לא טהור וידאג כל הסב.

וכבר כתבנו בראש הפרק שיזהר גם כן להב יא
עניים מרודים על שולחנו להיו' לו לכפרה
כמ"ש בזהר שולחן דב"ג קיימא ליה לדאכלה ליה מכל
חובוי ואותה נפשינו אחות' ויעש מאז הבקר ותעבו' המנחה
תקוני הכפרה ולמה יגדע גם הכפרה הזאת. וכן ראינו
רבים מחסידי הראשונים עושים וכן בין בבנימתו ובין
בימאתו וכן יהיה שולחנו ערוך מליא' לה תור ודברי מוכר
ולהודיע לבני ביתו חסדי המקום עם ברוחו אשר תמיד
הם מכעיסים אותו ומורדים בכבודו והוא מלך עליב מלך
מוחל וסולח אמתיו מידי שנה בשנה ולא כחטאינו עשה
לנו ולא כעונותינו גמל עלינו וכיוצא בדברים האלה למען
יכנע לבבם ותבנם אהבתי יתברך בלבם וכל הפרטים
האלה יוכל לעשותם בהקדים סעודתו בעונתה כעו' היום
גדול. לא כמו כמה מאחרי שבת לסעודתם לשקיעת
החמה ואוכלים בחפזון רב וכמה מהם התנהלו לאיטם
ונלכדים בעון תוספת יום הכפורים שנריך להוסיף מחול
על הקדש ועושה אלה ראוי למחות בידם. וכתב הרב
מהרי"ק ז"ל נשים שאוכלו' סעודות עד שחשיכה אין ממחין
בידם כדי שלא יבואו לאכול בזדון ואני אומר כי בזמן הזה
לא נמנא מסוב זה אשר קשת עורף בדבר כזה ויותר
מחמירות הם בדבר עד מקום שראוי למחות בידם ולהודי'
אותן כי אין מנוח להוסיף כל כך ובפרט למעוברו' ומניקו'
נריך להודיע אותם הדין דאם הפסיק סעודתו בעוד היום
גדול יכול לחזור ולאכול כל זמן שלא קיבל עליו התענית
וזה אפילו לאנשים וכ"ש למעוברות ומניקות במקו' שחבין
לאחרים ראוי להן שלא להרבות בתוספ' זה ודי להן בסייג
שעשו חז"ל וכל המוסיף גורע.

ועם שקיעת החמה דווק' יחלון מנעליו ובגדיו הלבנ'
הסגדל הוא ר' מה' עיבו ויום והבנין כי הקליפו'
מקראים מבעלים בבור על הדוש אשלך כעל"י וכשם שהיום
הזה

הוה מכת לקות הקליפת מעל הקדושה למעלה כן אנו אלים פה למט"לם מכעלים על בנד אין בכך כלום כי המה מסטרא דקדושה והכא בסוד ה' יכין להם לכוין בה' עינויים שה כל פרטי סודן. וכבר תקנתי נוסח תפלה כוללת כל כוונת הרב זלה"ה והעתקתיה בפרקים הבאים אבל ה' תפלות גם המה ומי ימלל גבורות אלו אשר להיותנו בגלם אלהים דומגא עליהה נטטוינו בם:

והן עתה רבים עם הארץ המתפלגים ופרנו גדל בדבר זה והקלו על עצמם לבעול מבעלי' של עור ביום הכפורים אשר פיהם דיבר שוא לאמר כל גויים סבבוני וחרפה היא לנו הלעג הפלגנים הבוז לגלייונים ותשובתם בשלר מעל כי מעולם לא שמענו לעבור על דת מפני זו לעגם של גויים. והאם על זאת בלבד המה לועגי' עלינו הלא תמיד כל היום לב שבענו בוז היינו חרפה לשכיניו לעג וקלס לסביבותינו ונכרים עבודתינו בעיניהם. ואף לם כדבריהם כן הוא היה להם להקדים לבא לבי הכנסת קודם שקיעת החמה ולחולנם שם בבית הכנסת ואין ספק כי גדול עונם מנשוא בבואם את פני האדון ה' נבאות לשפוך שיחה לדרוש סליחה מחלתו ועדיו בחיתומיו חכין לו מי פרם רשת לרגלו ונחש כרוך על עקבו כאיסור של תורה. השוב כי יכנסו בקדושת היום האדיל וזה החיל לעשו' רמוס תגיליו ית'ברך משלחי רגל השור והחמור וכפרש הת"ח גרשים לה זהר בכל אלה ביותר יען כי מהם ינאו אבות ואלות תולדות ישתקע הדבר ולא תעשה כזאת בישראל עם הקדש ברוכי ה'.

פרק ב

יום הכפורים והוא הדר תפארתו רבה היא למעלה ראש הרופא לשבורי לב ומחבש לעצבות ולא ימיש מעשות פרי למעלה למחילה ולסליחה ולכפרה ולמחול בו את כל עונותינו אל ה' ויאר לנו ויחנו ויאמר לנו כי ביום הזה יכפר עליכ' וכו' לפני ה' תטהרו. ויעמידהו לעד לעולם חק נתן ולא יעבור. וקרא הכתוב היום הזה יום הכפורים לשון רבים מכמה טעמים אשר ביארנוס לקמן כי הוא שם כולל בכפרת כל העונות שגגות וזדונו ומחילת כל עבירות קלות וחמורות גלויות ונסתרות. והמקובלים ז"ל פירשו כפורים לשון רבים יען כאמר וכפשעיכם שולחה אמכם דא כ"י ונמצא דים כפרה מבלה ומטה ובזוהר אמר שנקרא כן להות היום הזה נאחז בב' מדות עליונות שמהם תמשך הכפרה וז"ל בזוהר פ' אמור ועל דא אמא דא תרין כהורין כהרי כחדא אמא עילאה כהרא לאימא תתאה וע"ד יום הכפורים תרין כתיב כמה דאתמר ע"כ. הנה מבואר

מורו לבאי בסוד ה' במשוך היו"בל ב"ת קמא בהא' כחדא נפקין כחדא שריין כאי"מא בת"ה ולא יעלה על לב איש לאמר כי כל השלימות הנמצ' כי תרין נהמין בהדין כחדא היינו ביום. אמנם בלילה לא ידענו מה כי כבר אדיבונו חכמים ז"ל בלשון הזהב ואמרו יום הכפורי' לילו כיומו לכל ד' בר כי בלילה כיום יאיר ב' המאורות הכז' אבר מטעם זה בשתנה הלילה הזה מכל הלילות שאין בהם עטיפת טלית והלילה הזה הנו מתעטפין בטלית להורו על אמ' המופפת על בתה בעוב' ההיא ועל בי עלתה מאליה ולא במעשה ידינו לפיכך אין מברכין עליו וע"כ נריך להזהר להתעטף בו עם חשיכה שלא לברך עליו ולהורות כי אין בחינה זו נעשה על ידינו. והמתעטפים בו מב"עי בדי לברך תוצי' מדרך השכל ומגלעות כתנו ח"ו וכדי שלא לפרו' מן הדבור שנהגו להתעטף מבעוד יום ויתעטף מבעוד יום ואל יברך עליו וכן ראוי לנהוג. כי לא אמרו כל הדברים הללו אלא למנהיגהן כאשר הודעתיך כמה פעמים.

וראוי לבא בסוד ה' לבוין בכניסתו לב"ה בשם **יהוה** בניקוד אלהים וד' להיה מלאים הוצאי' ממנה כבודע. ואף כל אדם בכניסתו יאמר כדרך שהיו אומרים חסידים הראשונים פסוקי' אלו ואני ברוב חסדך וכו' כי אלך **יהוה אדני** עיני בכה חביתי אל תעד נפשי ממרני מידי פח יקשו לי ומוקשות פועלי און יפלו במכמוריו רשעי' יחד אנכי עד. לעבור והם מסגלים מאד לעבור תפלה ונרמז בם שם קדושת היום אם וכת אלהים אדני כבוד' וכן גם כן מנהג חסידים הראשונים לעשו' כדעת הרמב"ן ז"ל שכתב שאע"פי שמהגים להתוודות בעי"כ כמנהג קוד' אכילה מ"מ נריך להתוודות אחר שאכל כיון שקידש הוא את היום קודם ערבית ונהגים לקרות פר' העקידה בדמינה ואחריה רבש"ע כמו שכתב וכו' ואחר כך מתודים:

ובבר נהגו ישראל לומר פיוט לך אני תשוקתי מבע"י כי רובו הוא דברי ודוי כדי לנאת י"ח דעת הרמב"ן ז"ל אכן הנכון בכל נוסח ודוי חטאים להתודות על סדר א"ב מפני שעל ידי"ב אותיות נברא כל העולמות כדפי' בספר יצירה ועל ידי חנון כל העולמו' נפגמים ולכן אנו מתודים לעולם על סדר א"ב. ואם כן למה יגרע ודוי זה מכולם מלהיות ע"ד א"ב כי על כן טוב ויפר להיות כל אים זאיר לומר הפיוט וכשיבי' לפרטי הודוי יאמר הודוי בסדר א"ב והכל לפי מה שהוא אדם יוסיף בכל אות ואות פרטי העבירות שאדם דש בעקיבו. ואם כא בסוד ה' מה טוב ומה נעים להתוודות בעת ההיא נוסח הודוי על פי פנמי העונו' אשר כתבתי בפרק ה' דתשוב' אשר בודאי בכח הודוי ההוא מצוות לו יוכל לתקון לשוב כל המדרגות על מספטם כבראשונה ואשרי אנוש יעש' זאת להתעור' בכבי בשיתו את לבבו גודל אמונתיו אשר נעמו

מספר ואשר פגם במדות העליונות ופיגל בקדשים. אשר
בודאי אם בעל נפש הוא גם לו לבב נמס כל לב ורפו כל
ידים ותרדנה דמעותיו מלין הפוגו. וכבר האריכו בפרקים
דלעיל בגדול הזידון וסו"ס בעל לב בקרב הימי האדירים
האלה בכל תפלותיו כדי לסלק ממנו גזרת רחמה כמ"ש
כורו ממני כל פועלי און כי שמע ה' קול בכיי ואף דלאו
בר הכי הוא יתן את קולו בבכי ע"ד כי שמע ה' קול בכיי
אף כי ודמעה אינכם רואים זולתי קול והוא עיקר גדול
מעיקרי התפל' כאשר בארנו למעלה. וגרא"ה לי כי במקומו
סגורים להכריז ולמכור מצות הקהל בליל יום הכפור' כי
מיד בהתקבץ הקהל יתחילו להכריז ואחר כך יתחילו סדר
שמע קולי שתיקן הרב האיי גאון ז"ל כדי שהא תפלתנו
כחבל נמרץ הכל בהמשך א' בלי שום הפס' בנתים. כי איך
נמלא פינו לומר שמע קולי וכו' והעונה וכו' ואיה הדבה
והתפלה אשר התעתדו להתחנן עליה. כפנותם אחרי
הכרזה ממצוות אשר היא גם היא לא יפרה בעיני כמה
מהפוסקים שהוא מעין מקח וממכר כי"ט כמו שכתבתי
בפרקי שבת ולא מצאו מנוח חכמי הדורות לכף רגלם
לישב המנהג כי אם לומר הנח להם לישראל וכו' ויותר טוב
היה להכריז מיד בהתקבץ העם בעוד יום ואח"כ להתחיל
בסדר תפלתנו כראוי ודוא לא יבא בינינו. ואם אישר חילי
אבטליה למנהג הנהוג ואין בית מיחוש בזה לבטל מנהג
דודאי בהוד להם טעמו של דבר כולן יעידון יגידון כי נדק
כל אמרי פי אין בה כפתל ועיקש וביותר יכנסו דברי שה ש
האנשים הנעלמים אל ה' אשר המה יחלו בלי ספק בתחלת

כח מלהסיח דעתם אל קול הקורא והמתנדבים בעם זה
אומר בכה וזה אומר בכה: ובתפדה החבילה לא כן אם
היה הכל מעשה בהמשך א' קול גדול ולא יסף מרחמת
התפלה ועד אחריתה ושומע לי ישכון בטח. **אכן** על
כל פנים יזהירו שלא יאחרו עד שחשיכה כדי לומר התרת
נדרים של כל נדרי מבערב יום הכפורים שחשיכה אוא"ש ואין
מתירין נדרים כי"ט כמ"ש הפוסקים ע"ה. ואולם בענין
הזכלת הספרים הלילה הזה רבו המנהגים יש מקומות
נוהגים להוציא ג' ספרים לעורר לבות בני אדם להעלות
אל לבותם הג' ספרים שנפתחים בר"ה למעלה ועדיין יש
מקום תלויים ועומדים ויתנו לב לשוב אי נמי ג' ספרים
דומיא דהתרת נדרים שהיא בג'. ויש שמוציאים כל ס"ת
שבהיכל מעצם שחוששים לפגם הס"ת הנשארים בהיכל.
ויש המוציאים ז' ס"ת והוא הנכון לרמוז ולעורר שבעה
ימי הרחמים של מעלה שיבקשו רחמים עלינו לקדוש
ברוך הוא.

ובל ימי חלדי הייתי מתנהג על זה מנהג קנת
מקומות שעברתי בהם כי הם"ת דהתר נדרי

כי

כי בא לעשות תקון רב על ידו כאשר נבאר לפנינו הקל
העם להפיל בגדול כל ס"ת ולהוציא לגל יו"ב אל אשר
יפול עליו שמה הגורל לה' ומיחדהו להעשות התקון על
ידו ולין אים שם על לב לאמור נסרה כא ונרחה אם הבון
אותו הס"ת לבך ושמא ח"ו יהיה בו שמץ פסול כי אם אחרו
כל הספרים בחזקת כשרות הם עומדי"ם ת רבון שאני כי
בחנו לעשות תקון רב על ידו ולעורר עליונים למעלה ואם
ח"ו יהיה בו פסול לא תחת תקון עושה פגם וכבר סיפרת
בזהר אחרי מות מעשה שהיה ברב חזקיה ורבי ייסא בגוש
חלבא דאתרנ"ים חד קברא קמייהו וכו' אזדעזעו ר"ח ור"י
א"ל ל"ח מאן את א"ל מיתא אנא והא אתערנא לגבי ס"ת
דזמנא חדא הוה יתיב עלמא בנערא ואתו חייא הכא
לאתערא לן בס"ת ואנא וחברוי אקדימנא לגבי דמכי
חברון וכד אתחכמו בנ"ע ברוחיהון דבדיקיא אסתכא
קמייהו דההוא ס"ת דאחייתו לקמן הוה פסול ומסקר בשמא
דמלכא דאסתכא ו' יתירה בהאי קרא ופוסע' ספע פרסות
ואמרו הוא יל ומסקר בשמא קדישא ולא אתיתוכון לגבייהו
ודאו לי ולחברוי מני מתיבתא ע"כ הנה כי כן מה מאד
דאוי להתאמץ ולהשתדל הבעל הס"ת אם לא להקהל לבזבז
קנת מעות להנזה הס"ת אשר על ידו הבני תקונים תקון
נדרים וש"ו ככל הכא מיד לישר ולתקן בכל האפש' שיהא
מתוקן ומבוקה מכל פגיא אולי יתעוררו הרחמי' והסליחו'
על ידו ופל' התקונים. וזה דרכם כסל למו לרבי' מעשירי
עם אשר המה ברגו בדרכיהם ובתעתועיהם נפש' חפיצים
לעשות להם עטרה להתגדל ולומר נעשה לנו שם וזכות

נעורר עליונים ותחתונים המה מחנמי"ם חנומים מחן
דאלים גבר להוציא ס"ת שבהם חדשי מקרבו בלו כי רובם
מלאים טעיות ופגומו' אשר לא יפגה אפי' החולם חלום
מי יכין מספרים שאינן מוכהקים דלא אזדהרו במכתב
שמא קדישא כדקא יאות שעליהם היה קורא הרשב"י כי
דבר ה' בזה כמ"ש בזה אמר ר"ש לר"א בדיה ברי אזדהר
דלא למכתב ש"ק שא כדקא יאו' דכל מאן דלא ידע למכת'
שמא קדישא כדקא יאות ולקשרא קשרא דמהימנות קשרים
דחד בחד ליחדא ש"ק עליה כי דבר ה' בזה ואת מצותו
הפר הכרת תכר' ואפי' דבר אחד דבנא לו חד קסר' מאת
חד מיליהו וכו' והכה כל עונות שאנו פוגים ביום הקדוש
הזה הוא לעורר העליונים למעלה על ידי הספר הקדו' הזה
כי רב הוא ולהמשיך את הרחמים ואיה איפה התעוררות
עליונים ותחתונים בספרים שאינן מוכהקין ואדרבא
חוששני להם מחטאת וקרובה תפלתם לידחו' ח"ו כמעשה
שהיה בספר הזהר כנזכר.

על כן אמרי חיל ירחי אלהים שמעו לי ותחזקה
ידיכם לעבות בעורבי הדברים כי אמן תור' לאור

ומן

וזמן תפלה ותחינה לחוד וכעת ובשונה פחות אחר אכחנו בחיים לפרוש בפיהו ולהרבות תפלה ותחינה לפני אלהיהו מרחם ומחיים הס"ת לומר אל הרבה ואל התפלה וספ"ר התקונים ולסמוך על זכיתו לבחור בס' היותר תוכה ומונה ולבלתי לכת כיונא בזה ע"פ הגורל כי אם כל הקורם כמעבלה זכה ישא ברכה ובכן זה יהיה כשוזרו של הקהל לעורר עילאי ותתאי ברחמי וכמ"ש בזוהר פרשת ויחי ז"ל חד אסיות אסבחנו כעלנא ולא יתיר בההו אתר דיסת בחון אימון דלבאן בחודיתא ואסתכח ביניהו ספר תורה דלא מסתלק ביה כד מפקי אחי הפר תורה בגוניה מתעברי עילאי ותתאי וכ"ש לא כתיב שמא קדישא ברקא חוי והא אינגנא מילה ע"כ. ואותה אכחנו מבקשי כהיו' הזה לעורר הרחמי והסליחו' ולעורר בס"ת התחתון ספר התורה הבלון לכפר על כפשותיו ולתקן הטון דשבועות ונדרים ושבבת זרע לבטלה שביקר תקונם בספר הראשון הזה ולהשיב בו המרדנו' העלוונות על מעשטס כבראשונ'. ועל כל פנים אם כל הס"ת שוו כשיעורין החיוב מוטל על בעל הספר בעל מצוה לפזר מעט ממונו להניחו ע"י סופר בקי היטב הדק. ומה טוב חלקו וגורלו של בעל הספר שזכה לכפר בספרו על קהל עדת ישראל הנה שכרו אתו ופעולתו לפניו יהיה:

וכתב רבינו האר"י ז"ל"ה כי ענין הספר שמוציאים בליל יום הכפורים ואומרים עליהם כל נדרי שם שמך גדול בענין הספרים הללו. עצה להרב מס"ען ז"ל שיקח הספר של כל נדרי ושיקנהו בממון רב כי הוא נדרך לו מאד ונתן לו כוונה רבה ואמר כי גם כל הספרים שמוציאים בליל יום הכפורים יש סודות נוראים. ואמר כי נודע שהמוציא שבבת זרע לבטלה גדול פגומתו מאד וצריך לתקן נפשו ולהעלות אותם הנפשות ע"י תקונים ומצוות ותענוגות. ואם לא הגיעה ידו לעשות' ובאו ימי הזקנה וקפצה עליו וקנה או שלא הגיחוהו לעשות' בחיזה סיבה ושב אל ה' בכל לבו כתשובה שלימה ובחרט' גמורה והתה' על עבירותיו לא אחר שוב אל ה' ישתדל בכל תמונו ליקח הספר מורה רבל נדרי בליל יום הכפורי' ויכוין להעלות כל הנפשות דאודרקו לתבנא בזכות התורה ולהעלותם מתוך הקליפות ואמר עוד הרב גם כן אם עבר על נדרים ושבועות תקונו האמיתי שיקח זה הספר בכל מעמן שבעול' ושבל ידי כך כל הנדרות אשר פגם קדם אחר לאחד והיו לאחדים:

וכתוב לאמו' פסוק אל"ף זרע לנדר"ק וליפר"ל ל"ב שמא"ן והבאים בסוד ה' יאותה להם לבוון בספר תורה אור וזרע לנדר"ק קר"ע להעלות נפשות הקדמי אם אם היה נדרך להתעבר ל"בל תענוגות מפש' אשבון לנד"יק עבשיו יכוין להעלות' ולקרוע הקליפ' ע"י שם קר"ע ויכוין וליפרי לב שמא סופי תיבו' ביתגרא

טוב בסוד היסוד המקרא טוב והתורה נקדא טוב ובל ידי הס"ת הזה מתקן היסוד שבקרא טוב ומעלה הספו' שבאו ממנו וכן לבוון לתקן עון נדרים ושבועות על הס"ת כי הנדרים הם באמצע עילאה והשבועות באמצע תתאה והס"ת הוא ז"א ואמא עילאה מסביב כו"ל ו"ל כמ'. ובל כי הזוב הקדוש הבלון כעצה ע"י חיבור וכיבוק יה בל הפה על בן עתה כי בא לבוב לייחדם נדיך לחבק הס"ת בב' זרוענותיו ויבשק לס"ת והבל הפה הוא שיתוד ויתחדש ורוחו ונשמתו חלון יצנוב. יאבכי תקנתי נוסח תפלה ח' כוללת כל פרטי עבוונים הללו. ותור תרטים אחרים בדי להוסיף הכונה בפה כל הבא בסוד ה'. וזה נוסחתה:

רבון העולמים אל"הי האל"ים אדוני האד"ם המאחי"ל בו"רא יו"ר ועו"שה מלך מ"כתר בכתר מלכו' המתלבש בי"ם בלימה מגיד מרחשית מחרית אשר ברא ויבר את האדם להטיב עמו ברוב חסדיו ולא יחפון במות המת כי אם ישוב מדרכיו וחיה וימלו פעמה לקבל פניו:

הנה אבכי בא שיך בעל הרחמים והסליחות כי ירב עבדך כי אני חטאתי בתורתך ובגדתי באחרותך ונתתי עוים בקדשיך שמים ופגמתי במדות העליונו' וקלקלתי ביסודי הקדושה ומבצתי הטוב והספצ הדאוי לבא שיהם והרחבתי גבול מלך הנפון ושלחתי רגל הסור והחמור לבער שרש תבוחים ואדרבם באפי ואחרמם' בחמתי וגם עבוט לנדיק יסוד עולם בהשחית את זרעי ארבה ואבבי ברחתי מעשות לחבל פורם פורה חם ולעבה ולחלו מגיע הטמיעה נדי"ק ור"ע לו כי יפול הנופל ספצ או"ל לנה"י דז"א לאחור ולא לנב"ים ופגמתי בסמיתיך הקדושי' יו"ד ה"י וי"ו ה"י אל"ף ה"י יו"ד ה"י וגם לא הסבתי ידי מבלע הטמיתי הקדש אשר באחוריהן:

וקצר בא הסבל לעבות נפש ימים מחסר הפמיות אשר בפמים עד שתבלה רג"ל תענוגות. ובמספר שמות הקדש אשר באחוריהן עמ"ל תשב"ח הנשבחים מני רג"ל תענוגות. ואין לי פה להשיב ולא מנת להרי' ראש מתסעם אבי מעבותי ומחבר מפ"ני ואם אתה דן אותי כתעני אני לי אוזה לי אהה עלי אויה על נפשי במה אקדם פניך ה' שהי ומה רפוא' אבבן ז' ואבים ואין עוזר ואשתופם ואין סומך כי אחדי עוכי מחמתי וכו' כי נשאתי חרפת נעורי אמרתי אשלה ביד ב' ואבא היום לבקש ממך מחילה סליחה וכפרה שמתי פני כחלמיש ואדע כי לא אבוש ועל זכות ספר התיר' הקדוש אשר בידי בטחתי ה' אמרתי אלהי אתה כי עמך מקור חיים באורך נראה אור: אור זרו"ע לנדר"ק וליפר"ל ל"ב שמא"ן: אנא בכח גדולת עם קר"ע החתום בס"ת אלו קר"ע ממלכת. הרשעה כולה רעת האדם בארץ וכל הנפות שיאו מתני לבטלה בין באונס בין ברצון בין בשוגג בין במזיד שלא במקום

מנה בכח קרע יעשה ערך לעקור נטוע כיצוות הקדשה אבל בתוך עמקו הקליפו׳ חיל בלע ויקיאמו מבטנו ירשנו ל והביטנו המה יעשו ערק לברוח מתוך הפיכ׳ ולהעלות עד נדיק יכוד עולם כי הוא רקע ומה יקבל ש״ע אזרות מהדרת פנים העליונים והנפש ההיא היא מונלת מכל דבר רע ותיעשה טוב. (הגה״ה נפ״ש בח״ת כס טוב. ולישרי ל״כ ממה׳ נדיק וטו״כ לו גם ה׳ יתן הט״וב והרע״ו תתן יבולה. נ״ח ב״כור ד״ורשי י״חודך ב״בכת ש״מרס (הגה״ה ר״ת ב׳ שמות אלו עולים כמספר ס״ת פמוק אור זרוע לנדיק ולישרי לב שמחה וטוב לבוין בו דהרי נוף ובנית חשבון חד:)

ובכן יעלה ויבא יביע ירחם וילבה זכות זה ספר התורה לתקן את אשר פגמנו וכאילו התעבינו ימים מספר לנדיק להעלות שמות פנים ואחיזל של או״א למקומן הראשון. ואף גם זאת יתוקן על ידי כח כגול׳ זכות כפר התורה הזה מה שפגמנו על דבר שבוע׳ אלהים במלך מע״ה כנ׳ הכלים היונאים מפיו להקיף ז׳ כפירות תתתונות דמלכות ומנעתי אותם המקיפי ממנה וגרמנו להלבישה בהכלים טמאים ורעות רוח ואשר נדרתי ולא שלמתי ופגפתי בחיי המלך הנמשכים לו מאימא והוא מאיר בהם אל המקבא דיליה ומנעתי אותם מלהורידן שיו וחלים עתה על ידי נישוק וחבוק ספר התורה הזה והכל הודוי שאני מתודה לפניך חטאתי עויתי פשעתי וגפגמתי בכל קדשי שמים. הנה כפ״ל העליון ישוב על ידי כן כברשונה אים יחד פני לעבדו בחיבוק ונישוק והכל והיא כפורחת עלתה נגה וכבלה תעדה כליה ותלבש בגדי מלכותה והרשעה כולה כעשן תכלה ותעביר ממשל׳ זדון מן הארץ אכיל יהיו לרנון אמלי פ״וכו׳ ע״כ:

ואשרי אנוש יעשה כסדר הזה בכל נפשו ובכל מאדו לתקן את אשר עוותו בשכב׳ זרע לבטלה ובנדרים ובשבועות ותפלתו וכוונתו תעשה פירות למעלה לבבם כל הדינים אשר הגביר בעונותיו ולהחזיר כל המדרגות העליונים׳ על משפטם בבראשונה ואשרי חלקו אם לא ישוב עוד לבבל׳. ואף גם אסיקה משאר ז׳ הספרי׳ים להתפלל תפלה זאת הנזכרת ואם בא לקנות משאר הז׳ הספרים כי לא השיגה ידו לקנות הספר הא׳ יקנה ספר שיהיו מכוון לנדיק העליון ויעש׳ ככל הסד״ה ועוש׳ תקון לענין פגם שבבת זרע לבטלה לבד וחיבוק ונישוק והבל הוידוי נעשה בס׳ כל נדרי לתקון הנדרים והשבועות כנ״ל. וגם טוב ויפה לבעל המנהג הזאת שיקיף בכל הבית הכנס׳ עם הספר תורה לזכות את כל הקהל שיעשו נשוק לספר תורה לפחו׳ ואם אפשר טוב ושר שיקיפו עם כל הז׳ ספרים נ״כ אכן אין זה כי אם אחר שיאמרו כל נדרי ב״פ שנרשים להית שם בעונה ההיא. ויתחיל הש״ץ בנלאה ונעד ובקול בוכים בנוסח כל נדרי וכו׳ כשיבה של

מעלה

מעלה וכשיבה של מטה וכו׳:

והנה כמה מעלומי ישראל המה מבינים כי ישיבה של מעלה הם אשר בשמים ממעל וישיבה של מטה המה החכמים אנשי הסד וכמו כן כשמתיר ס התרת נדרים או שבועות ואומרים כשם שהסכימו בבית דין של מטה כך יחכימו בית דין של מעלה. כך הם מבינים כי ב״ד של מטה המה הג׳ הנבחרים עליו ואין הדבר כן כמו שעלה על רוחם כי אם כמ״ש המקובלי׳ז׳ל כי בשמי׳ ממעל כמוזכר בזוהר בשמה מקומות מתיבת׳ עילאה ומתיבתא תתאה דרקיעא וזוהר פ׳ בלק ז״ל אר״א תווה נא על דרדקי דרא דא כמה תקיפי חיליהו ואינון טיגלין לברבין למאין אמר רבי אבא זכאה חולקיה דשבא מארי דדרא דהא כיומי בעא קב״ה לאתקנא ב׳ מתיבתין דיליה ולמעבר לון ישובא דבבל׳ ועילאה כדקא יאות ע״כ. וב זוהר שלח לך ז״ל כפקי ממתיבתא דמשה ופרחי לגבי מתיבתא דרקיעא ואינון דאתחזון פרחי לגבי מתיבת׳ עילאה וכו׳:

הנה מבואר הדבר כי ישיבה של מטה היא הנקרא׳ גם כן מתיבתא דרקיעא ואנו אומרים כישיב׳ עילאה וכישיבה תתאה יסכימו להתיר להם לעברייניו כדי להתפלל עמהם כי יש כמה בני אדם גם בני אים שמכדין אותם למעלה מפני מעלליהם אשר לא טובים והם כזופים ואין התפלה שלהם עולה למעלה מפני כי נגעלו דלתות שמים בפניהם מבבול תפלה כמבואר בזוהר פקודי דף קנ״ט באורך ולכן אנו מתירין אותם בכח הב׳ ישיבות עליונות ומתפללים עמהם כדי לזכות בהשתתפם עם תפלתנו להתקבל גם תפלתם. וכאשר חכמים הגידו שהוא משל למדינה שהיו עושים עטר׳ למלך מקיבעת באבנים טובות ומרגליות בא ענו אחד והשליך את העופרת לתוכה אמר המלך וכי בשביל זה אני פוסל את כל העטרה. נמצא כי לפי שאותו הבלתי הגון התפלל עם הנכבד אע״ג שאין ראוי לקבל אותה כשהיא לבדה אמנם בהשתתפה עם הנכבד נרצה לו לכפר עליו וכן הוא תועלת לקבל תפלת הנכבד כאז״ל כל תענית שאין בו מפושעי ישראל אינו מתקבל דוגמא לחלבנה בתוך הקטורת. ולכן מפני ב׳ סיבות אלו אנו מתירין לעברייניו כדי להתפלל עמהם ועל כונה זו אנו אומרים אנו מתירים להתפלל את העברייניו שהכוונה לומר מה ירין את העברייניו כדי להתפלל עמהם ולא תאבה ולא תסמ״ר לגירסת קצת ספרים שגורסים להתפלל עם העברייניו כי לא פורש למי מתירין לפי הגרסא ההיא. והנה במכתב הכל נדרי נפלו בו שגיאות רבות ואעתיק אליך המוסח היטר מפי סופרים ומפי ספרים ישנים ומיונה לא תזוז.

כל נדרי ואסרי ושבועי ונדרוי וחרמי וקונמי וקונסי די נדרנא ודי אסרנא ודי שבועתא ודי נדיכא ודי חרמנא ודי אחרמנא על נפשתנא. מיום הכ שנבר עד יום הכ

הזה

הזה שכח עליו לשלום ומו"כב הזה עד ז"הכ שיכח עליו לשלום-כדרכה לא נדרי ושכיעכה לא שבועי וחרמכה לא חרמי וכדוייכה לא נדוי ואסרכה לא אסרי כולהון לא תתחרטכה בהון. יהא רעוא די יהון שביתין ושביקין לא שרירין ולא קיימין ונסלח לכל זכו' ע"כ.

ויש בנוסח זה מ"ש תיבות תרגו' כנגד מדת הדין ועם הכולל הס"ן מגד"ן שערי. ביכה כי כה סוד הנדרי' וגם לכוין לעקור ולבטל הגזרה טרם נחתה לחוזר העולם ולהמשיך שפע וברכה דרך ע"נשרים לכלה שבה סוד השבועה ולסוד זה חמרו המקובלי' ז"ל שמתחיל נוסח התרגום בכ"ף ומסיים בנו"ן הס ע' ושעתה יתחרט מכל מה שחטא כנגדה ועקר ענמו בעון השבועה מז' ימי בראשית ופנם בהם ויפרח חיים מאת חמון ועתה קרב אותם אחר אל א'. וע"כ אין להוסיף ואין לגרוע מנוסח זה כי מגרעות נתן ח"ו. ובחרו בכתוב ונסלח לכל עדת ישראל וכו' כי לכל העם בשגג"ה אף כי אין עניינו כתוב לאמר ביו"כ לפי כי יש מי"ב נרופי הוי"ה הידועי' ומתחיל באות ל' ומסיים באות ה' לתקן את אשר עיותו וריחק הל' מאת ה' וכמ"ש המקובלים בסגולת הכתוב הזה לכפר ולעורר הרחמים. ומה מאד נריך האיש הנלבב להתעורר בעת אמירת כדר כל נדרי לתת את קולו בבכי להתחנן ע"ל גאולתו ועל פדו' כפשינו שהקב"ה אומר אוי שבשבעתי מי מיפר לי ומינו שרשב"י ע"ה תמיד היה מתפלל על זה במ"ש בתקונים דקת"ב ע"ב ז"ל קס ר"ש זשליק ידיו לגבי עלאה ושבח למאדי כלמא ואמ' רבון עלמא עביר בנין שכינת' דאיהי בגלותא ואם איהי באומאה הא אז' דאיהון הו"ב דאיהון יכולין למעבר התרה הה"ד ה' בבאות יען ומ"ל אם הת"ל אומי הרב יכול למעבר התרה ואם נדר אז נשבע כן דאיהו ר' דלא יפרוק לה דתהי בגלות' עד זמנא ידיעא ונדר אז שבועה איהו בי"ה דאיתון חו"ב ואיהו אתחרט הא ב' כמי בשא יכולין למפטר ליה ואיהו תלת אבהן לעילא לקבלייהו ואם לא אתחרט אנא בעינא מיכ ומכל איהון דמתיבת' דלעילא ותתא דתעביד בנין רעיא מהימנ' דלא זז מסכיר' בכל אתר ואיהו אתל שלם ביכה זכינה זמנין בגיהין ומסר נרמי' למיתה בגיכה ובנין בנהא הה"ד ואם אין מחני כא מספרך אשר כתבת ואם הוא נדר מסטרא דאבא ואימא ולא ב"י. אנא שליק לגבי ההוא דאתמר ביה כי יפלא ממך דבר דאתמר ביה במופל' ממך ל' תדרוש דיפטור הנדר ואף על גב דשכינת' איהי בגלותא לגבי בעלה כנדה דאיהי יפרש בין דם לדם ואתפתח מקורא דילה לדבקה לה במים דאריתא מים חיים דלא פסקין ואתרים מיכה דם מיד ה דאיהי לילי' דלא אתקריב בהדה דאיהי חוכה דנשמתא דאיהבת לה ולית לה רשו לנקא נשמתא לגבי בעלה לההוא אתר דאיתיהבת מתמן ואתרגת בין דין לדין בין דין נפשות לדין ממוכות דאית

דאית דאתפרע במתיבה ואית מאן דאתפרע מנפשים ובין נגע לנגע כמה דאוקמוה איכה יסכה כדר דאיהי חסיכא בגלותא כמנורא דאתמר ביה כדר יסב מיחון למחכה מוסבו מיחון ודאי דא בלותא דאיהי לבר מאל דאיהי מותבא דאת ה' ואי מקור' לא יכיל למפתח עד דאפתח ליה ההוא דסגיר ליה אנא מפיסבא ליה בגין ז"ד ה"א וא"ו ה"א דאיהו יחורא דיחודיה תמן ובגין לבוסין דאתלבש מיד אתפתחת מקורה ואת דכאת סכי' ור' ואל דמילה מקוה ישראל ה' מושיבו בעת נדה מושיבו ודאי ההוא דמקורא דמקוה ביה ע"כ לשון התפלה: ולעיכך טוב ויסר לכוין בזה לעת שיאמר נוסח כל נדרי גם על ההוא נדר או שבועה דלעילא שיהא מופר ומבוטל. ואם יפרט בשפתיו אחר נוסח כל נדרי גם הנוסח התפל' שהיה מתבטל הרשב"ל כמו שהעתקנוה למעלה. טוב יותר כי עת שנדרו נדון להפתח היא ומנכה נוסע ותחזור עטרה ליושנה וחרטון על משפטו יעב כבראשונה. וכן היה מנהג הר"ר מוכסון ז"ל: **ואחר** התרת נדרים יאמר הש"ן שהחיינו בלא כוס וככון לכל יחיד לאומרה בלחש עם הש"ן ויסיימו קודם הש"ן כדי שיענה אמן. ומזכירין בשמותיהם של' נדיקים וחסידים שהרבינו תורה לרבים לעורר בשמותיהם למעלה להתפלל על החיים ולכפר בעדם וכמ"ש בזוהר דר"ל מת ת' לר' י' ב"ם אי לאו בעותא דילן על חייא לא יתקיימון פלגא דיומא ולכן מנהג נכון להזכיר בשמות הקדושות בעונה הזאת לעוררם ממקומן העליון וגם כל העם בחרוכה בהזכיר את שם הנדיק ישבו לאמר זכות תורתו וחסידותו יגן עלינו לכפר כל חטאתינו ופשעינו אמן ואף שאר בשמות המתי' מזכירין ביום הכפורים דגם למתי' אית להו כפרה ביום הזה ולכן בקרא יום הכפורים לשון רבים ר"ל לחיים ולמתים והמת יהיה לו נחת רוח שלימה כשידרו בעדו אזן נדקה ושמן למאור והשכיב בנחמות כפשו:

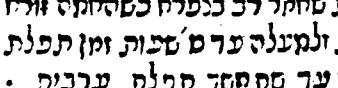

פרק ג

השרידים אשר ה' קורא המשרים אחתם ע"פי קבלת אים האלהים האר' זלה"ה הכוהנים לומר ערבית בכל ימות השנה משעקנה החמה משעם לשון הזוהר חדש פרש' בראשית שהעתקנו למעלה פרק ב' דסליחות שאמר דב בנפרא כשהחמה זורח הוא זמן תפל' וזמן שעות ולמעלה עד מ' שבות זמן תפלת מנחה ומשקנה החמה עד שתחשך תפלת ערבית. ובאמרו הטעם לפי כי מאז ואילך נגעלים דלתות שמים מעבור תפלה ומוקי הא דאמר' בל כל העוסק בתורה בלילה הקב"ה

הקב"ה מושך עליו חוט וכו' דהיינו מפלגותא דלילה והולך דומקא ע"כ.

הנה ליל יום הכפורים נשתנה למעלותא במעלו' עליונות כאשר חכמים הגידו יום הכפורים לילו כיומו. לפי כי ידענו כי בשאר הימים מדת ר"ל יעיר בבקר לאכפייה דינין כמ"ש והל זועם בכל יום כזעם לא כתיב אלא זועם שהוא פועל יוצא שזועם לבעלי הדין אבל בלילה אומו כן כי כל בעלי הדין המה שלטים כמודע מכמה מאמרי הזהר. אמנם יום הכפורים לילו כיומו כי פנה הדינין המה מתבטלים ושבים של מקום העליון אימ' עילאה כמ"ש בזהר ויקרא דף ט"ו וז"ל בקיצור וכד בני עלמ' מכסירין עובדייהו לתתא מתבטלין דינין ומתעברן ומתערי רחמי וכו'. תאנא בשעתא דמתבטלין דינין ושלטי רחמי כל כתרא וכתרא תב בקיומיה ומתברכלן כולהו כחדא ומתבטלא אימא בקלדינו גליפין ותיבין לסטרהא וכדין אקרי תשובה שלימה ואתכפר עלמא דהא אימא בחדוותא שלימתא יתבא דכתיב אם הבנים שמחה וכדין אתקרי יום הכפורים דכתיב לטהר אתכם מכל חטאתיכ' ומתפתחין ן' תרעי דשערין גליפין ע"כ. הנה מבואר כי ז"הכ מתמתקים הדינין וחוזרים למעלה לאם הבנים ונפתחים ן' שערי גיהה ולילה כיום יאיר ועוד לו כי ביום שערי הרחמים המה נפתחים אבל בלילה הכל סגור כנזכר דתרעין דילה סתימין מפחד בלילות אבן יו"הכ לילו כיומו כי מתחל' הלילה נפתחין שערי גיהה ולילה כיו' שוין לטובה לעתור ולרצות אף משתחשך ודלתות שמים פתח ויבא בוא בדיק ועל כן אף מי שיהנה להתפלל תפלת ערבית כל הימים מיד משסקעה החמה. וכן בלימוד הנה ליל יום הכפורים לא יחוס אם יחזרו פעמי מרכבותיו אל נבור יותר מזמן זה יען שהייתם זו היא הללם ושבחם כאמיר.

והנה כל איש הירא תהיה מגמ' פנו קודם כל תפל' כי' הזה לתקן התפלו' של כל שאר ימו' השנה דתפלו' היום הזה כי הוא תקון לכל הימי' ויכוון ע"י כל תפל' ותפל' להכלו' התפלו' הפכולו' אם' כי' מלאכי מרו' והם נקראו תפלו' פסולו' אשר נידחו משער בית התפלה עלידי שהן מגורבבו' כמחשבו' זרו'. ואמר בזהר פקודי שנוכו הא'ן המחוכה עליהן עד שהאד' עלמו ישים ש לבו על מה שהתפלל בלא כונה ועדין לא נעב' כאות התפלו' זית דה ויתחרט על זה וחז עם התפלה הראשונה ביום שנתן אל לבו לתקן את אשר עשות אז התפלות הראשונות עולות כמה. ואפרו המקובלים ז"ל כי בשאר ימות השנה מחכמו הגדול יתברך אפילו שלא נתכוון האדם בכל ברכו' של י"ח ברכות אחת רק אם יום אחד יכוין בברכה אחת או ב' וכמו כן ביום אחר בברכה אחת או ב' אחרות ברכות מנוארפות וכשנמנא שנתכוון בכל התפלה אז המלאך מהדיאל

מהדיאל ומוסרה לשבדלפון להוליכה למעלה אבל כל זמן שלא נתכוון בכולן המלאך המזכר מעבב אותה אצלה עד יום הכ"כ ואם לא נתקנה עד היום ההוא אז המלאך מוליכה למקום פסולי המוקדשין שהוא חוץ לרקיע שקובעים בו כוכבים ומזלות דאשת זונות זכוכים היא לילית חייבת שעומדת ברקיע זה ומטלת תפלה זו ועושה מהם רקיעין אחרי' של שוא ועולה היא וחיילה ומשטנ' על אותם התפילות ע"כ.

ולית דין נריך בשם כהיום הזה להיות כל איש נור"ר ומתאזן בלב נשבר ונדכה בכל חמם התפלות לפני ה' הכל כאשר לכל הן על עונם המבטלם מלאומר' כלל או מלאומר' שלא בזמנם או אמרן בלא לב ולב רק שפתים נעות כי עושה אלה גדול עונו מנשוא יותר מכל שאר עבירות אם מקלות המצוה אשר לא נפלאת היא ולא רחוקה וקרוב הדבר כפיך ובלבבך לעשותו ואף אם היתה חמור' רבת התלא' והטור' ראוי היה לעונם המבטלה או אומרה בלא כונה כנוף בלא נשמה מפני חלול כבודו יתברך כי הוא המברך לכל ונמנס כבודו כביכול להתברך מפי האדם בתפלותיו ובכל ברכה ותהלה ומשרתיו שוש' אינה מקום כבודו להפרנו ויש כתות של מלאכי השר שלא יענו כח להודות לו כי אם פעם אחת בשבוע ואמרי לה פעם אחת בשנה ואמרי לה פעם אחת בשבע שני' ואמרי לה פעם אחת ביובל ואמרי לה פעם אחת כל ימי היותם לבד. והאנוש האומלל אשר בעפר יסודו הוטשה אחת אדון הכל להודות ולהלל את יוצרו בכל עת שיבנש ותמיד תהלתו בפיו ולא עוד אלא שאפן במהללו יותר ממהלל שרפי מעלה. ואל כל זה לא שת לבו ונתרשל בתפלותיו ואומר אותם בחפזון רב כמתלהלה יורה זיקים בגאומו ובמעט רגע יכחיש' תחת לשונו אחת למעלה ושב' למטה ולא יהיה מתכוון אלא כמחרף ומגדף שפתותיו דא לדא נקשן כעובר על הגחלים. הנה עושה אלה עבירה גדול' תמידית ביקיצו ובדי חרון וקצף לפני אלהיו ככתוב יען כי נגש העם הזה בפיו ובשפתיו כבדוני וכו'. ומהר יחיעה מפלגו לו לתקן את אשר עוותו ובכל ראשית תפלות היום הזה יום כפרה הוא יתמרמר בבכי על זה מאד ויתחרט על כל תפלותיו תמידין שלא בכדרן כנוף בלא נשמה ויתאזן ויאמר אוי לי אויה לי ועל נפשי מדוע ככה עשית ז ואת דבר ה' בזיתי ובמו פי ובשפתי כבדתיו ולבי רחק ממנו: ובכן יקבל עליו לגדור גדר לבלתי עשות כזאת עוד ח"ו הן תהוי אחרא לעליותו ויתוקנו כל התפלות הנדחות ותבלו עם תפלות היום ברחמים להתעות עטרה לראש מל"ה הקב"ה: ואשר הריחו בסוד ה' ויוכן מכאד תנחומיו יכין לבוין בעליית שכינת עוזינו שאנו מעלין אותה בתפלת ערבית במלכות בית אימא וכן בכל תפל' ותפלה מידי עלותה מדרגה אחר מדרגה עד שעת הנעילה על ידי כל תפלת ותפלה מחמם תפלות ועל מי היא.

הוא מקבלת ה"ג מכית חומה מן הקדש פגימה על כן
לעומתה תקנו חמש תפלות: וכבר כתבנו בפ"ד ד"ה כי
ליודעי דעת לבוין לא הותר להם להתפלל כדרך הפשוט
ויתנו לבם להבין ולהשכיל הדברים בטורשיהן העליונים
וכמו שאמרו בזוהר בכמה מקומות זכאה חולקיה מאן
דידע ברזא דמאריה וחרים דגליה באתר דאתברך: ולויתר
העם ראוי להם לשוש לבם ולהבין מוצא שפתיהם אשר
דיברו בפיהם פשוטי הדברים הטב ונריכין הם לכוין
בתפלתם הכל לתת עוז לאלהים וכשעולל מחילה וכפר
תהיה כונתו למענו יתברך אשר בכיכול תש את כחו
בחסמתיו כדרכו כמ"ש מר ילדך תשי והשכיחה מה הלשון
אומרת קלני מרחשי קלני מזרוני וכו' ויעלל מחילה וכפר
לתת עוז לאלהים ולעיב המדינות אשר קלקל כמשפט
הראשון ולא יעלל מחילה וכפרה מפני הירוה לבל ימית
ויספה תוך זמנו. אז לזכות ליתר המעלות כי לא יכון
אדם בתפלתו לשאול על עצמו ועל בשרו אלא בכבודו יתב'
אפם כי אם יהיה כונתו לכבוד מוצרו כאמיר וסוף הכבוד
לבא נס ש עצמו ואל בשרו:

וכן יאותה להם ליראי ה' ולחושבי שמו בשיאלו
כפרה על נפשות כהיו' הזה לבוין לכפר בעדו
ובעד ביתו ובעד כל שהוא משורשו אז הקרוב לשורשו כין
נפשו כין משורש נפשו כין הקרוב לשורש נפשו כין רוחו
כין משורש רוחו כין הקרוב לשורש רוחו כין במלבוש רוחו
כין קרוב למלבוש רוחו כין נשמתו כין משורש נשמתו כין
מלבוש נשמתו כין קרוב למלבוש נשמתו: וכבר אמרו ז"ל
חביר ר' שמעון בן יוחאי ובוכה יום א' ומופח על בניו והיה
מתודה בקול מר ומאלו את פיו מה כל החדרים ההיא והיום
תשובתו אליהם כי אם אחד שהיה משורש נפשו המיר דתו
במקום ב' אחותו היום ויעבר לו כי נפשו לא מטוהרה ע"י
כך. וע"כ טוב ויפר כזה"כ לשאול כפרתו וכפר כל ר' משא
וכן בכל הוידויים יתודה אף בעונו אשר לא חטא ויכוין לבל
ר' מכל שו וכופר לו ולהם.

ולעורר לבות כמי אדם אומר הש"ן בתפלת
ערבית והוא ראוי יכפר עון אף כי אין
לאומרו בשבת וי"ט מכל מקום השבח נריכה לכך בזמן
כפרה לכל היא שיכפר עון ולא ישחית והרבה להשיב אפו
מעל עמו ונחלתו כאהבתו וכחמלתו בכח י"ג תיבות של
פסוק זה לבומת י"ג מדות דרחמים שמתעוררים למעלה
כעתות כאל. וכל אחד מחיבי ישראל יש בו להתעורר
עצמו בעת ההיא בתשובה ובבקשה ובתחנונים ולומר
תפלת ערבית בכריעה והשתחויה והן מלה בלשונו
בקדושה ובטהרה ובנעימה קדושה ולהפצים מעליו כל
מחשבת פינול והעיקר בזה לומר תפלתו עם הסבר כי
הכתב והמכתב יעורר הכוח ותופר המחשבה ומימיך
אחר עם הסף יסוב מחשבתו הרע ויתר מכן יש להתעור'

עצמו בהגיע תור קריאת שמע הדמיון יתעבר למלאכי
המרום כמרום הן לקרותה בירוה ועד וכבוכים לעשות
כוונים למלאכי הדמי"ם בקריאתה לעורר היחוד העליון
עליונים למעלה ותחתונים למטה כי יסבו אחים יחדיו
כמסור מסר נפש לא' וירמה לבר אלהין לעבו' קול ברא"ה
בסב"מלו כאחד מנבא המרום כמרום ואז"ל כשעל' משה
רבינו ע"ה לאמר שמע מלאכי הסר' שהיו מקבלים להקב"ה
בשכמל"ו והורידו לישראל למה הדבר דומה לאחד שנגב
הורמין מתוך פלטין של מלך נתנו לאשתו א"ל שתתקשטי
בו אלא בנכבה: ולכן כל ימי השנה אומרים אותו בלחישה
כשם שנאמר אליהם בלחישה זולת יו"הכ כי הן כולנו
פרושים מעניני החומר ומזרכבים במלאכי הסרת וגוסף
גם הוא בעומדם כאימה בירוה בחרדה את פני אחרון ה'
כמו מלאכי הסרת אך בזאת יאותה לנו לומר בשוכי
בשכמל"ו: ואשר כא כתעלומו חכמה יאותה לו להתעורר
ביותר ביודעו ומכירו מעמו ונמוקו של דבר מפני מה
הרשיעו לאומרו קול עצות בבורה כיו"הכ מפני העילוי
הנמצא למעלה כ"ת קמה כאימה ושם לא היה פח כנודע:
ובכן ידע ויסכיל מעשה תוקפו של הים החמשי אשר
בעפר יסודו הן מלה בלשונו ובופה בשמים מעליותיו.
וגם העיקר בזה להיות כל אים ישוה לו אים כרעהו להקדי'
ליגרם כולם כאחד בעת קבלת עול מלכות שמים כמו
מלאכי הסרת ואמרו בפרקי היכלות שנופלין מן המלאכים
אלף אלפים וריבי רבבות לתוך נהר דינור ונשרפים מפני
שאין להם להיות בהם מוקדם ומאוחר ומשפיל ומרים שיר'
וקדושה לפני מע"ה הקב"ה וכל מוקדם ומאוחר מחבירו
בשירה נשרף לתוך נהר דינור וכתב רש"י ז"ל בפסוק וקר'
זה אל זה שנוסלים רשות למלאכי הסרת זה מזה אלא
יקדים האחד ויתחיל ויתחייב שריפה אלא אם כן פתחו
כולם כאחד כמ"ש ביונר כלם כאחד עונים באימה וכו'
וכבר האריכו בתוכחת מגולה בפרקי שבת על הש"ן
שבדורינו אלא אשר זה דרכם בכל למו לפתחמה בפסוק
שמע ישראל לאם לאם עד שיסיימו הקהל ואחר כך יאמרו
המה כדי להשמיע קולם ונעימותם וקורא אני עליהם כד
רגיז רעיא עלי ענא עביד להו נבידא שמיתא: ואם רע
ומר ונכריה עבודתם בימי שנה עוד יוסיפו מרה כי"הכ כי
הנה בימי השנה הן אומר והן דברים בלי נשמע קולם
בשכמל"ו בקול מלאכים והן היום קול ברא"ה נשמע כאחר
ממלאכי הסר' משרתיו עושי רצונו אלה מה
רמז יערבו לה' זה ישפיל וזה ירים בקולו קול עוז והאחרון
הכביד הש"ן כאחל תערב ואין לזרי אתו מהולל בתשבחו'
אשר אתם שווין ואן ערכם אחד כי לא שוו. בשיעוריהן
ישתקע הדבר וכן לא יעשה השלוח נגד העומד לפרת בין
המלך ובין העם ולא יחוש לבלעני הספה המלעיגים עלי
ובכן תהיינה אזניו יתב' קשובו לקול תחנוניו. ויתר שאר

פרטיות של ק"ש יוחד הש"ץ לאומרה מלה כמלה בטעמים ולא יסגו את טעמה לאומרה בנגינון הפיוטים של היום כי אזהרה גדולה הזהיר האר"י ז"ל לנגן כל פ' ופ' בטעמו וניגונו וכל המשנה ידו על התחתונה. וכל איש הדלת עמית על לבו בעת ק"ש אם עבר איזה מעשרת הדברות הרמוזים בה. יתחדש חרטה גמורה ויקבלה עליו שלא לעבור עוד מדעתו וכפ' ה' אלהינו יקבל דבור אנכי ה' אלהיך וכפ"א אחד יקבל עליו דיבור לא יהיה לך אלהי אחרי. וכפ' ואהבת את ה' יקבל דיבור לא תשא. וכפ' וכתבת על מזוזות ביתך יקבל דבור לא תחמוד בית רעך. וכפ' והספת דגנך יקבל דיבור לא תגנוב. וכפ' ואבדתם מהרה יקבל דבור לא תרצח. וכפ' למען ירבו ימיכם יקבל דבור כבד את אביך. וכפ' ולא תתורו אחרי לבבכם יקבל דבור לא תנאף. וכפ' למען תזכרו ועשיתם את כל מצותי יקבל דבור זכור את יום השבת. ופסקו בכל התורה כולה. וכפ' אני ה' אלהיכם יקבל עליו דבור לא תענה ברעך עד שקר. ענה כי יקבל סבר ואל תענה ברעך עד שקר. ומה שתאוכן אדם מי בעת קריאתה גבר על חטאיו ואל יתברך בלבו לאמר שלום יהיה לי אין כי אם אכל שה את מי עשקתי ואת מי רצחתי ולא גנבתי ולא פגיתי אחרי אלהים אחרים. אשר יש עבירות שאדם דם בעקביו והמה פתיחות לנפשו העלובה במו עון הכעס והגאוה שהן כפתות אל אלהים אחרים וכן כלא תשא אין אחד מיכול כתפלה וברכו שלא בכוונה שמצ"נס כלא דעת הוא מזכי' כמה שמות לבטלה ועוב' על לא תשא ואין צריך לומר אם נלכד בברכ' לבטל' אן בברכ' שאינה צריכה. וכן בלא תחמד מי זה נזהר שלא לחמו' בלבו דמשע' שחמד עובר עליו. וכן דבור לא תגנבו יתאבלו עשירי עם כי בזה להם לענה להם לתת שלום לעניי' וג' אל' הטבי בבתיה' ובטרות'. ובדיבור לא תרצח מה אחד נפשו עליו תאכל על כי בכעסיו גמלהו כמ"ד נפשו' אבוכי' בעונותיו הקטני' עם הגדולי' ואשר המית את בניו בידיו בהנא שזל ב"מ ובדיבור כב' את אביך מה תשתוחח נפש הכן כי עדין לא הגיע לחצי כבוד שאמר תורה כמ"ש לר"ט ובדבור לא תנאף מי זה האיש אשר שמר וכרת ברית לעיניו ולבלתי התבונן אף על הכתולה. ובדבור זכור את יום השבת ה' הטוב יכפר בעד רבים מבני ישראל שהיר להם הדבור בשבת יותר מבחול ובאין מבין יבשלו ויאכלו בכמה איסורי אב מלאכות. וכן בדבור לא תענה שלאמר אני ה' אלהיכם ואמר אתם עדי נאום ה' ואני אל הנה אם קרא ק"ש בלא טלית ותפילין הרי הוא כאילו מעיד שקר בעצמו וכן כל כיוצא בזה אם כא לו דרך פשט"ם הנפוצי מבוא ימצא נפוצו טמונו' נדשות ברבל רבל פשר והחמור. וכן על דרך זה בכמה וידויים המפרטים עון כל איש אל יתבך בלבבו לאמר לא עלי נאמרו דברים וידויים כאל כי אף אם לא פעל ונעשה העבור' ההיא תפוס חפש מחופש

בעבירה

בעבירה ההיא ואחזרא שמשוכים בעבירה עצמה ואחר להתודו' עליהן כאילו עבר העבירה עצמה וכבן לא ימצאו לו עון אשר חטא. והב' בסוד ה' יכין לו לכוין בק"ש לחמשין לתוון דאית בה הרמז לבית שבה ז' שערי ביבה ן' תרעין דאיתו עמה שעיקר גלויה עתה ביום הכפורים כנודע וכן כשיאמר וכרוס עלינו סוכת שלום. יכוין ברמזו כי סוכה רומז לבינה האם דובנת על שאמרוה' ברחמי' ושלום לכפר ולטהר עליה' דכל חיבו בידהא חידו דחיבי' ומיסיי' בפסוק כי ביום הזה יכפר עליכ' וכו' יום הזה דייקא דבית אלי עתיקא קדישא לכפרא על חובהון דכלא. כי הוא מאוד הגדול שבו אורך ימים ושנים ומחילת עון ולשון יכפר לשון קנוח כמ"ש בזוהר תנוה כפור אמאי אקרי כפור אלא בגין דנקי מכל מכאבי ואעבר להו עקמיה בההוא יומא וב"ר יום כפור יומא דנקייתא והכי קרונן ליה וכו' והק"בה חיים עלייהו דישראל ימא דין. ומאן דלא אעבר טיבא מדוחיה לכפרה עליה ביומא דא כד בליק בלוחיה בהאי יומא טבע בההוא אתר דאקרי רפס ופיס ואיהי מסלות יס ולא בליק לאת פטרא בדיסא דמלכא וכו':

ודקדקו בס' הזוהר מהכתוב הזה כי לא כאשר עלה על לב בני איש הוא ענין הדין הנעשה למעלה ראש השנה ויום הכפורים כי המעשים לאלהים הוא כי אין הדבר כן כי אם אם השנה אין הקב"ה דן בו בעצמו אלא ב"ד של מעלה יושבין ודנין אבל ביום הכפורים הקב"ה בעצמו דן את ישראל וז"ל כפ' אחרי מות תנא לפני ה' תטהרו אמאי לפני ה' שלא אר"י לפני ה' ממש דתניא מרישא דדיבא ספרין פתיחו דיומין וכו' עד ההוא יומא דאקרי ט' לחדש בההוא יומא סלקין דינין כולהו לתאבי דדינא ומתקנין כרסייא למלכא קדיש' בההוא יומא בעלן ישראל לאחדי כחדוותא לקדמו' מאריהון דזמין למיתב עלייהו בכורסייא קדישא דרחמי בכורסייא דוותרמותא וכל אינון ספרין פתיחן קמיה הה"ד לפני ה' לפני ה' ממש עכ"ל. וב"כ אפרי אמנם יעשה זאת בכל פעם כשיאמר הפסוק הזה ביום הכפורי' יכוין לבך ומודה יעלה על דאשו להכין את אשר לפניו לפני מי הוא עומד לדין לפני ממ"ה הקב"ה ובכן ידפוק שערי רחמים לשחול מחילה וסליחה וכפרה על נפשו. וכל שכן כשיאמר אותו בעבדית קודש עמוד לתפלה שנדיק להתעורר התעוררות על כל דבר פשע וחטאה אשר חטא על הנפש והמשכיל יכין לכוין בכל מקום שמזכיר בתפלת העמידה יום הכפורים תהיה כוונתו על שני הכפורים אימא וברתא שמהם נמשך הכפר' אל התחתונים כמ"ש למעלה. ואת היא כוונת אומרו ויעשו כולם אגודה אחת כי רחילא בתר רחילא אזיל וכאימא בתה ויכוונו ברח"ם א' רח"ם רחמתים על נאן קדשים עם הקדש נאלו א' אשר נמלט ברחמיו וברוב חסדיו. וכן יכין ושבכל בתר שאר התפלה כאשר

כתוב

כמוהו כמו"ר רחם הנה גם"ד וכמוף התפלה יכין עצמו
לקיים מצות עשה להתודות עונותיו בסדר הא"ב ויכוין
לתקן כל העולם שבמילוי בכ"ב אותיות וכפרתם בחטאתו
וחטאו וכן סדר על חטא שחטאתם לפניך ג' לעל סדר הא"ב
ראשונה ואח"כ על סדר תשר"ק כרי שלא' התי"ג המחזה
בפ' והתוית תי"ו על מנחות הלוטיתי"ו סל תמות שתה
על ידי ודוי ויהיה נרשם על מנחו תי"ו תחיה ויורדת ע"כ
תעתיק כשלומר ע"ת שחטאתם לפניך בתשמת יד ע"ם
הא"ב לאחור ומי"ה הפכם חדל על ראשו לאחור ולהחיל
ומת תמוכ' נלם שהים ומעבר כל החטאי והמבטי לך ודק
אין לומ' אותו דרך תעבר"ק בחותו המסת שלמה ע"ר ח"ב
דהוי כבלב שבע לקיאו שלא יכרכר בשאר פעמי הזרוים:

ועל כל עניים כל אחר יעשה כפרה להאריך בחוץ
הריע מסמ' הה ע"ת שח"ל כרת"ח לאיכרם
ושם"ה גידנו ע"ת שחטאתם לפניך כרת"ח לאיכרם ושם"ה
גידנו על נפשים על חטא שחטאתם לפניך כרת"ח לאיכרם
ושם"ה בידם על רוחם ע"ת ש"ל כרת"ח לאיכרם ושם"ה
גידנו על נשמתם - וכן כתוב לפרש על חטאים שלנו חייבי
עליהם על בטול מצות עשה ועל חטאי שלא חייבים על
לא הניתק לעשה עחפ"ח על לא שלקן ם מעבשה - עח"שה
מיתה בידי שמים לא מיתה בידי אדם - עח"שת מיתות
מעשות - ע"ת שלא חייבי כרת ובריתי - ע"ת שלא חייבים
כל מיני יסורין וכל מיני עונשים - ורבים חכמים בעיניהם
בו סמו ע"ח שח"ל בינר הרע הנעים שחטאתם לפניך כרת"ח
ר' שמעון כי"ר חן לו פעם כי כל אשר יעשה איש ולא
יחטא אחד שנגן הוא יכ"ר - אך חן לשבש שבמי כך הסברא
כי הרוצה לומר שחטאתם בל"ר שהתנגלו לאמור שאור
שבשה מעבר ולפי הלמת אלא מתודים שאינ' ההתנגלו
הזה כלפי שבחות הי"ר אדרבא לטוב כמשל המוכה
בזהב - ועוד יש לפרש כי"ר כבוך דתתרי כיה יכ"ר
גם שלא עבר אות ה' כי"ר כמ"ש בכל לבבך כב' יתרך
בעה"ם וכי"ר - ובן יש שמבטו נטמא שחטאנו לפניך
בלונם מפני כי אנשים רחוקה פעריה וחין לנם טעם
מהבוונה לומר שנשהה בנים להעבירו על דת ותבר ולא
כהרג - וכן חין לתחוק כוסה שחטאתם לפניך בדרך הה כי
הבוונה לומר שאחר שהתודה על הראשון חזר והתודה על
השבות וכן י"ל דהבוונה לומר שהיקדה בפה לבד ופיו
ולבו כפעמן אוזן ע"ד שבילה ברכתו רחפי שר"ל ר"ן פי ח"
כלב ולאחר כפה - ות"ש ע"ת שח"ל כפתיחון פה ר"ל שה"ל
לבלוך בנדר ולבבו שוב בשר חברו ע"ד פתח פך לאלם
גא"ל כפתחון פה שהי"ל לפתוח ולא פתח - וכבר פה
אחר לפניך וכו' הנמה הכוך כבתוב כמתרים הלא עוך
פשע ד"קיים לן כתבתי והחזיק הנם שאחר כמוף שתחול
שחטאתו כרי לסמוך אלא על חטא שנו כחאם כי מלבד כי
לפי הלבה אין טעם לומר זה שלא גם שנו שבן על דרשה

כלבו הדבר כי החטא הוא פגם הנפש הנשון פגם הרוח
ופגם פגם הנפשה וכתב הרב ז"ל לכוין בתפילה לתת
כל חטאתינו שיהיו לו מחילה בכח שם אל"ף ה' ת' י' ר' ה' ם
שם זה בנפש ותכפר לנו אות כל עונות זה בכח שם אל"ף
ה' ח' ר' ה' ם שם זה ברוח ותמלא לכל פעמיה בכח שם
אל"ף ה' י' ר' ה' ם שם זה בנשמה - והנה כיונו לתקן
בנוסח הזה על מנחת עשה יען כי הרבה כמו אחרים
התברכו בלבבם לומר כי לא יתחייבו רק על מנחת לא
תעשה ולא על מנות עשה על כי ידעו כי לא כתפרשו
עצמי מכסלו מצות עשה - ולא חלק להם בהיכה שלא
כמו דעתם שאין עון כשל מצות עשה חמורה מן דין
עונם לא תעשה לא מחה אחרי עשה ודמי לא תעשה שלא
עכ"ל כי אחרשה לפי שאין הנה יכולה לדבר עונם מבטל
מצות עשה לכן לא נכתב עונשו שעונשם חמור כלי חמלה
ומחיה גם כיונו לומר על חטא שחטאתם לפניך בשבבה
להדיע לבני אדם כי אף אם לא אחטא אחיה גם בלא דעת
הוא לפי כי נפש לא סוב כי אולי היה בדיק אין הקב"ה
מביא תקלה וכו' וגם כתבו המקובלים כי העובר עבירה
בשבב ג' אחר ב' פעמים ז' אחר ז' מרק סליחה כמו פעם כי הוא נעשית
עצה - וכן אפי' על דבר שבוחתו התה לאחר אף אם עלם
בידו התר לרק מחילה ומעשה ר"ח בר אמי בגמרא פרק
ג' וחסין ויכים כי אחר אכל מיהת לאסורה אחכוני כל שמי
על אחת בדיק היה מתענה עד שמת בחותה מתה ועל
זה ירחו כל הדרים עה יעשה הפוסלורה מרי: ושעם סדר
הזה כתב"ל חכמי המוסר כי כעבור הדרים על אחת דבר
הוא לעשה בשבי ובדאה לעובר עלה דבר מעבר לאמם
לעבלה הוא מוסלה בלי שיעבר כי כפי הדומה עלינת
המנוה כן הוא שיעבר ירחת הבוחלה בכמה עלאכי חבלה
כי ינשרך הבוחלה הבדולה ההיא להתחלק ע"כל אחתם
הכח לדון את הנשמה ולבן אפי' הבוב שמעבר הוא יהים
כב כעאיו בעדך עבמה ועבם נשמתו:

אשרי המכיל ויודע ומתנהל לבו כהיום הזה
כמה פעמים הכעיס אחת בחטא ונקלקל
נמוחי ההעמסת כמ"ש בפרקים על מעלת - וכן נכון עם
תשובה בחיסה מדה לבשלמים מתחסק מתחבר
בלבב שלם ולהתחיל פתוח לבבו ולקבל עליו עונות
שחטאתי אי אם לא יעלה על דעתו שוב בה דעת לפתוח שו
בידו על חטא שחטאתם לפניך פלא לבו וכדעתו עבר
לחטא כאחת החטא ח"ל ונ"ל הרבב"ם אחר שמבאר
שיעבר החוטא אחת חטאתו ואחר שמבאר ומאמר בלבו
שלא יעשה עוד שלמר יעזוב דרכו ויחל דרכו ויחל תשובה
ומתנחם ומתחרט על מעשיו ומתוודה מסתר כי אחרי
שוב נחמתי ואחר עבר לבבו שלא לעבור עוד כל מעלותיו שלא יעשה

לזה החטא לעולם וכו׳ וצריך להתודות בשפתיו ולומר
ענייניס אלו שנמר בלבו וכל המתודה בדברים ולא נמר
בלבו לעזוב אותם הרי זה דומה לטובל ושרץ בידו שאין
הטבילה מועלת לו עד שישליך את השרץ וכן הוא אומר
ומודה ועוזב ירוחם וצריך לפרט את החטא ע״כ וכן כתב
הרמב״ם עוד ז״ל אלא תאמר שאין צריך לחפש בדרכיו
ולהתודות כי אם מעבירות שיש בהם מעשה כגון ג׳ ז׳
זנות וכיוצא בו אלא צריך לחפש בדעות הרעות שיש לו
לשוב מהם מן הכעס ומן האיבה או הקנאה וכיוצא בהם
מהכל צריך לשוב וחלו הם קשים יותר מעבירות שיש בהם
מעשה שבזמן שהאדם רגיל בחלו קשה לפרוש ממנו אחר
אשר נשתקע ודש לעשות ע״כ: והחי יתן אל לבו כשהוא
מתודה לפרט את החטא והרבה מעבירות שאדם דש
בהם כגון נקימה נטירה וקללה בשם והזכרת ה׳ לבטלה
והמדה ותאוה ושיחת חולין ושחוק וכעס וחטאת נעורים
והסתכלות בנשים ודברים בטלים ושיחת חולין בבית
הכנסת ושיחת חולין בשבת ותפלה בלא כוונה ורבות
כהנה על הכל צריך לפרט את החטא ועל כל ודוי ווידוי
יפרט קצת מהן כדי להתודות עם הנכבר ולומר י״ג מדות
עשרה ולא יאריך יותר מדאי שלא לפרוש מהנכבר ואף
עבירות שהתודה עליהם כיון הכפורים שעבר ולא שנה
בם קיימא לן כר״א כ״י דאם חוזר ומתודה עליהם כ״ש
דמשובח טפי וכדמשמע כן קצת מה שזה׳ ויתפרטי הודוי
האריכתי בפרקי הסליחות ע״ש:

ועתה אבא לבאר ביאור מ״ש על חטאים שאנו חייבים עליהם אשם ודאי ותלוי. על חטאים שאנו חייבים עליהם קרבן עולה ויורד על חטאים שאנו חייבים חטאת קבועה. על חטאים וכו׳ עולה. על חטאים שאנו וכו׳ מיתה בידי שמים. על חטאים שאנו חייבים עליהם כרת ע״ח וכו׳ שאנו חייבים מלקות מ׳ על חטאים וכו׳ מרדות. ע״ח שאנו חייבים עליהם גדוי ושמתא וכו׳.

הנה קרבן אשם ודאי הוא על מי שהיה בידו ממון חברו ומעל וביאש בה הן שהיו בידו פקדון או שהיה לו עסק עמו ונשאר בידו ממונו משוה פרוטה ומעל בה או שגזל וגנב ממונו אפי׳ פרוטה א׳ או שכבש שכרו או מנא אבידה וכחש בה ונשבע לשקר חייב קרבן אשם ודאי.

וקרבן אשם תלוי בא על מי שבא ליהנות שפק כרת כגון שהיו לפניו שני חתיכות שומן א׳ של חלב וא׳ של שומן ואכל א׳ מהן ואינו יודע אם של שומן אכל או של חלב חייב אשם תלוי שהוא תלוי ועומד בספק. וקרבן עולה ויורד בא עלמי שהשביעוהו שבועה שאם יודע עדות לחברו שיעיד לו והוא כבש עדותו או כי יבטא בשפתיו ונשבע על שוסדבר שיעשנה או שלא יעשנה

ונעלם

ונעלם ממנו ונעבר על שבועתו או שנשבע לשקר לשנבר
או לעתיד חייב קרבן עולה ויורד לחטאת ונקרא כן שאינו
קבוע אלא עולה ויורד דאם הוא עשיר כשבה או שעירה
ודלות תורין ובני יונה ודלי דלות עשירית האיפה
לחטאת: וקרבן חטאת בא אם נכשל בשונג בדבר
שדומו כרת כגון הני דקאשיב רפ״ק דכריתו׳ כגון אכיל׳
חמץ בפסח בשונג חייב חטאת קבוע ואינו בעולה ויורד.

וקרבן עולה הוא בא על מי שחטא ועבר ובישל מלות עשה או על חטא שחטא בהדהור הלב. ונוגע מיתה בידי שמים ונוגע כרת החילוק שבינייהם הוא כי מידי שמים הוא פחות מן הכרת שהכרת יש עליו עונש לא׳ מיתה אם לא עשה תשוב׳ כראוי ומיתה בידי שמים אין לאחר מיתה עליו כלו׳ ודש׳ כתב דמיתה בידי שמים ימיו נקצרים ואינו הולך בעולמו אבל כרת אית ביה כ׳ ימיו נכרתים והולך בעולמו בלא בנים ומחוייב מיתה בידי שמים מפורשים הם בש״ס.

וכן כריתות הם ל״ו ומהם דשביאי אף בזמן הזה בלא עדים והתראה הבא על הזכור ועל בלתו ועל א״א ועל אחות אשתו וכו׳ ועל הנידה ומחלל את השבת וכו׳ כמו שסנו״ים בפ״ק דכריתות וכן חייבי מלקיות הם קס״ח. ומהם האוכל פרץ המים ורמש האדמ׳ ותולעים שבפירות השותה יין נסך הממשכן חבירו ולא החזיר את שעבוט וכן החוזל אלמנה ולא החזיר את המשכון. המכה את חבירו הכאה שאין בה ש״ם והמוציא שם רע והמקלל את חברו בשם הנשבע לשוא ולשקר היונא חוץ לתחום בשבת כמו שמפורשים בדברי הרמב״ם בהלכותיהן.

ומכת מרדות הוא בעובר אדרבנן כגון י״ט של גלויות וכיוצא וי״א שהוא קל מפלקיות והם י״ג מכות וכן נדוי ושמתא הם במידי דרבנן. ור׳ מיתות בית דין שקילה היא הבא על האם וכו׳ ועל הזכוד והמחלל את השבת והמקלל אביו ואמו ושאר הנזכר בפ״ד מיתות.

שריפה הבא על אשה ובת׳ חמותו וכו׳ כמבואר פרק שו הן הנשרפין. הרג הוא כרוכח כנודע חנק הוא במכה אביו ואמו והבא על א״א ונוכב נפש מישראל כמפורש בפרק הנחנקים:

ובעת אומרך כל שה שיש לנגד עינוך אשר חכמי׳ הגידו דאף על פי שבטלו סנהדרין דין ד׳ מיתות לא בטלו מי שבתחייב סקילה או מופל מן הגג או מיה דרבתו ומי שבתחייב שריפה או מופל בדליקה או כחש מכישו ומי שבתחייב הריגה או נמסר למלכות או לסטין בחיים עליו ומי שבתחייב חנק או טובע בנהר או מת בסרנכי דחמרא לינלן. ואם במה שעשה מיים היותו ושם כנעדותו הן בבחדותו עבר עליו ופתה מי חמרים מיים הדוכים מהדברים שהא חייב עליהן ד׳ מיתות יבבה

ואת אבל

ויתלבל ויתפלל ויתחנן לפניו יתברך כי אל רחום וחנון הוא
ורחום וכפר עון ולא ישחית והוא עיקר גדול שברוך
החדש נפשים לבו אליו להגיל ממות נפשו ולא עוד אלא
ממיתה משונה כאומר ובעינו רחות וכלות מידי יום ביום
אין לך יום שאין קללתו מרובה מחבירו רבות רעות ונחת
רבים מבני ישראל היו לשריפת אש והרג וחנק בלב ומים
ומיני רעשים ומפולת כי ממש נתקיים בהם שלופתן
סקילה שריפה וחנק ואין דורש ואין מבקש לדעת על מה
עשה ה׳ ככה לארץ לעם כגולתו. ואני ספק נדון
הוא ה׳ ואנחנו הרשענו ומדינו היתה ואת ולא ה׳
פעל כל זאת כי כולנו כמו אים אחד אנחנו וכשלנו
אם נחשוב ועל כל העדה יקנף במעיתות משונות אל שדי
יאמר לנרותינו די כי על כל אלה נדיק כל אדם להתאונן
אמר בפלי הסעד הגדול הזה. ויכיר מנחלת שונו
ויתחזקו ולבו בקרבו חיי אלא שרף כהיום היה להתוודות
עליהם בהכנעה גדולה והמשתו על לחייו לגוע ש תעמת
עמך ונחלתך בעבור שונו יפשטו ואל שלומו כי ירבה לסלוח
ואם יורע לכיון טוב מיכון כפסוק אומר סקילה יכיון ליחד
ג׳ אותיות ״אא״ שריפה ג׳ אותיות ״הרר״ הרג ״ל״ וחנק
״תרי״ שהם אותיות ג׳ שמי הקדש הוי״ה אדנ״י אשר
פנים בהם ונתנה על ידי ידיהם ישובו ויתיחדו הג׳ שמות.
ושוב אחרי כן ישלים תפלתו ויאמר אלהי עד שלא נוצרתי
וכו׳. ויהי רצון שלא אחטא ויוסיף קודם זה הנסח ונדיך
הייתי לומר טוב לא אעשה לולא כי ינורתי מהיגר הרע כי
הוא תאם ואני בשר ודם ולא אוכל לו ואז אהיה מוסיף על
חטאתי פשע אבל יהי רצון מלפניך ה׳ אל״ה שלא אחטא וכו׳
יכן כתוב בספרים ישנים והגאני תדבר ישן לפי המנהג שלנו
אין קשר לדבריו. ואחר כך יהא זהיר לומר אלהי נצור
לשוני מרע כי לומה יגרע יוה״כ משאר הימים מלאומרו כי
כל דבריו טובים ונכוחים ומשורדים לבו של אדם ליראה
ולאהבה את השם הנכבד והנורא בעונו׳ ובירא׳ ובפרש מה
שאמרו הרגל לומר ד׳ דברים אלו זוכה ומקבל פני שכינה
עשה למען שמך וכו׳ ומה שנגם יש שלא לאומרו שלא שמעו
המדרשים וסברו כי אלהי נצר שלא נוצרתי הוא כמקרו׳ שהי
בטוד לכן הנכון לאומרו אחר אלהי עד שלא נוצרתי קודם
יהיו לרצון וכו׳ ושוב אחר אלהי נצור וכו׳ ויאמר יהיו לרצון
אמרי פי וכו׳ ויזהר לומר עוש׳ הסלו׳ בעמידה כמו שכתב בו
בתפלות ר״ם.

ובסליחות שתקנו אחר שעמיד יאמר אותם
בכונה ובלב נשבר ונדכה ורוחו
ונשמתו אליו יענו״ב ויתחנן לפני אלהיו יתברך ויתעלה
ימחול וישלח חטאתיו ונשותיו ובפרט בשהוא אומר י״ג
מדות צריך להתעורר ענמו בבכי ובכונה רבה כי ברית
כרותה לי״ג מדות שאינן חוזרות ריקם שנאמר הנה אנכי
כורת ברית והם מפתח גדול לבקש ולרפיון כחם שבדי
רחמים

רחמים בכל דור ודור הן לרחמים הן לרבים! ומה גם כאמן
הזה בגלות החיל הזה כי אין כהן בחיל לכפ׳ כל חטאתינו
ולא מזבח להקריב קרבן ולא בית המקדש להתפלל שם
ולא כשאר לנו לפני ה׳ שהיינו בלתי אם תפלתינו וי״ג מדו׳
אלו. ואע״פ שלא ידענו לרנותי שאין בנו יודע עד מה בח
המדות ואין לנו מרגישין היאך הם אדוקות. מבל מקום
כל אדם אינו חייב אלא כפשוטו ומדות רחמי׳ ידענו בברור
ביום הקדוש הזה אשר מתנו נקח לכל ימי השנה לבדות
בגדה ח׳ו ואמרו במסב׳ ר״ה ויעבור ה׳ על פניו ויקרא אמר
ר׳ אלעזר מקרא כתיב אל אפיר לאומרו מלמד שנתעטף
הק״ב כשליח צבור והראהו למשה ואמר לו כל זמן שיקרא
ישראל לפני בסדר הזה ואני מוחל להם אומר הנחתים בי
הדבר קשה שהרי אנו רואים שכמה פעמי אנו מזכירין י״ג
ויעבור והנה אינו. ופירשו הם ז״ל כי בונת ישעיה לפני
בסדר הזה אין הכונה לומר י״ג מדות בלבד כי אם שיעבו
סדר מדותיו יתברך שלמד הקב״ה למשה אל רחום וחנון
רחוני מה הוא רחום אף אתה תהיה רחום וחנון כמו״ש
בברקי שליחות. ומה מאד יתחנן אדם אי בעת אומרו
הי״ג מדות שלו כי לא נדמה לו אדם ותחת הזות רחום וחנון
הפך שליו בלהות עובר שאם אבוד. ואחר לחות חרב
אפיר-ערף נפשו בחטו ובחרטו. וכן כל בחינה הוה בכולם.
יבכה ויתחבל ויתחרם על מדותיו אשר לא טובות. ויבטוח
בלבו לבטות מן הבא בחיי ממדותיו יתברך אלי יתרנה
לפניו יתעלה. ונם מי שנגם בשבוחות בגון שהשיעו ידו
לזקנו אז לזקן מבהו ובשבע אז בשמחות בחות הזקן בתה
יבכה ויתחבל מאד על עונו כי כתב הרב הקדוש אלה״ה
כי י״ג מדות אלה כנגדם עשו האדם בתבני שליין בבלם
אלהים בשערות וזקנו הפקומית שבה שהם נתלקות לי״ב
תלקים כמו שמפרשים שם רבני קדשו ולפיכך אמרו בזוהר
ומלן דאינשים ידיה דדיקנא לאתאחה כמלן דאומי בתלבר
תיקוני דיקנא בגלאה. ואל תתמה שנם בגוים אותה
הנורה בפניהם ואותם הי״ב חלקים בזקנם מי זה לשמת
זה בשם אלהים וכלל בו בל הדע ולכן הגוים הם שון אבל
השורים אינו שוה שערות זקן ישראל הוא מיוחדת מי״ב
מדות שלינות כאומר ועל כן מי שחטא בה ראוי מאד
להתעורר בתשובה בעת ובשונה הזאת יום סליחה וכפרה
להתחרט על כל מה שפעל ועשה והשחית נגם אלהי לבבר
עליו בכח אמירת הי״ב מדות אלו בכונה טובה ובכבונה
גדול להתחנן לפניו יתברך ולצעוק בקול גדול. וכן אמרו
בברקי ר״ל והיה בעבור בבורי בשבבר הקב״ה הסיר בפנו
מבלו שנאמר והסירותי את בפי ואראי את אחורי זו הסבינ׳
התחיל משה לצעוק בקול גדול ה׳ ה׳ אל אפים וכו׳ ואפילו

עונותיו מרובים הופך מדותיו יתברך לרחמים כ״כ.

ועיקר גדול שבו תלוי מחילתו וכפרתו שהיה
אמירת תחנונים של אדם מלב ומכפש שלא

היה

והיה נופל בפיו על מחילתו וכפרתו ולבו כל עמו כי אז
עונמו גדול וסוד לו אלוה מעשיו אמר בלשון ותחסרים
והוסיף רשע על רשעתו וקללה תחסר לו כי מלחה בעבור
שמתעה בדברי ליצנות תעלומות יתבך ויתעלם שלא נדיך
שיכוף ראשו כאגמון ויסגיל נאותו ורוח ידיו וכל רכר
שמרמה בשפתיו יתן לת לבו אליה כיכל דברי התנוחים
והסליחות דבריהם כפחלי אם אשר כל אחד נגע אלפיה
בלבו יתפם דרך כל עמותיו ותרדנ עיניה דמעות ויהבארינ
יהלה בשברון מתנים ויבקש מבעל הסליחות יעבור על
פשעיו אולי יהיה ארכה לפלטתו ויתעבד עיר הדע
כהבגיעו לתתו בהבטעה נחל כיום הזה ובחוח יבוח ממנו
כי לא יחנה תרוח לכף רגלו - אלא תהיה בכמילו המתודי
ואומרים סליחות בזמנינו אלה בלי קול בכי ואנחה רק בקול
תודה וקול זמרה ולא חכמו הסכילו כמה היה רע ומר עוזבם
את הטוב אלהיהם בחיאתם ופטעם אזי יקרעו לבם הרע
על מעשיהם הרעים ומפעלהם המכעיסים והמקולקלים -
ואין להאמים בזה כל כך להמון העם כי אם לשלוחי הגבור
באשר נפשם לא יזכרו ולא יפקדו ולא יעלו על לב לעולם
חטאתם ועונותם ואומרים הסליחות והתחנות בחות על
הגלגלים ולבריס קול כמעיפה ובשיר הה ובזמרה כיום שמחת
תורה בחיזה מן הפקומות אבר נפשם חשנה ועליה נאמר
נתנה ע"ל בקולה על כן סלחתיב - כי על ידי כן אין הבכו
מתעוררים אל התשובה בבכיותם כי על כל אלה אמר
בר רגיז רעיל על עמל עבור לו מגיד מחיתל כי עיניה
ולבם אל הבכו אל הש"ן ואם הש"ן בעומדו להתפלל כיום
הזה הוא שם נגד עיניו כמה שנעשה כל השנה כולה ואם
במה שעשה מיום היותו אין ספק כי יתעורר בבכי ואנחה
בשכרון לב ויסתומם אין כל על ידו מעשיו הרעים ובר
להבעים בהם לבורח עול אור נשמתו ועשה הדע כעימו
בפיה יקרים פניו ואין יבקש רפואה תעל למכתו ולמכאוביו
ישנום אפל ושפל תלאו לבו לעשו הפך דמון מלך מ"ה הקב"ה
ובהיותו בלב נסבר ונדכה ומרגתו על לחייו ועמוד לפרת
את פניו אלהיו בערב ובער כל הקהל הקדוש ותפלתו
ודאי תעשה פירות ועלה כי יתעורר כל העם עמו לקול
בכיותו להתפלל תפלתם ותחנונם בהבטעה ובלב נשבר
ונדכה וכולם יבכו אחר הסרפה אשר שרעו והגיתו ענמם
בשם הנכר הדע ואמרו מלה כמלה עם הש"ן - כי
מי האל אשר יש לו עניים לרחות ולב לבכין אשר לא ירחה
ולא יכין הון עלת אשר מגיע אלו בהתחנן לפני בורא
בהיום הזה ומן כפרה לבלהיה אלא שגריכים לומר
שיתעוררו אלה בקול בכי ומר ואחר כך נם המה יתעוררו
אחריו וכך היא הנהגה כמו שאמרו הראשונים ואם
אם הש"ן לא כי הכבוכים מקשי הדעה מכל מקום יתן
את קולו בבכי ואנחה הסליחות והודויים - כי על כן
אמר אם תמכי כל פועלי און כי שמע ה' קול בכיי - ובודאי

בזה

בזה יעלם ודאי שמע' יפקד ויזכר זכרונו וזכרון כל הקהל
לטובה לבמי רוחו כל בשר ומפלגה לטובות -

ונחזור אל הענין בי"ג מדות: ונדיך להזהר
ולהשגיח כשיאמר ה"ס להשני' הכסן
אשר כינה ה"ת שמדרו רב מאד במלי דפסיק טעמ' כבוויהו
ומי שאינו מכבדים אותן בעת קריאתו עונשו מרובה וכמו
כנשנו דרוש וקורין ויקרא בשם ה' כיחד - ונדיך להפסיק
מעשה בין בשם לת' וכן יש טריחה בשם כמ"ש בפרקי
דסליחות ע"ש - ואמרין לאדם הוודע והמכוין בהם
בטובותיהן שהם דברים שעומדים בראשו של עולמות
עליונים אשר בודאי אם יהיו עמדה שיוכלים לעמוד בהיכל
המלך מלכו של עולם וה' כראשם ולומר הי"ג מדות אין
הפרק שיתעוררו עלידם הי"ג מדות שיעשה המלכה
מעלה על ראש ממ"ה הקב"ה ומשם של המדינה התחתונה
עד שיגיע ויחול עליהם ומהם לכל העולם ויתקיים על
ידם החסד והרחמים ומכבלין כמה ג' זה רבו מלכ לעולם
וזכות הדבים תלוי בם - ובאשר מיפרו לנו קדמונינו כמה
גזרות כתבטלו על ידי כן כיומיהם ואחיר אחד המיל
את שבחל מכמה גזרות ומדות עם כח מבולת הי"ג
מדות וזת היה דרכו עלבל נדה לקבץ אנשים חכמים
ודעתים בחכמת האלהית ולומר בכל אחרבע פמת הפיר
הי"ג מדו' בכל כוחותיהן ותכף ומיד הדעה כולה כעשן
כלו והיו כלה היו והן עתה בזמנינו זה בעונותינו סדרנו אין
אתנו יודע עד מה לפיים ולדנות ולהמשיך את הרחמים
ואין לנו אלא שיש ספתותינו והלואי היתה פיהו ולבבו שוין
כי בעונותינו הרבים לא רשינו שאין אנו מכוונין כהן אלא
מתפילו בעוטן על דברים אין הכרן ולבו אשר הלך חשבים
ה' הטוב יכפר בעד -

ואשר ה"ן לו בס"ף וכוסף לדע ולהשיב ואיהו יודע
להשיב יכוין בלבו כפי כח ידיעתו ויתבונן
במחשבתו שלא נעלם ממנו שום עוד מבינתיה עמיקא
הסדרות ויהיה לבו לשמי כתחב' וכיקשה שיהיה לרמון אמרי
פיו והגיון לבו כאילו כיוון כל אלה ומעלה עליו הקב"ה
כאילו היה כן ויתמרמר בבכי תיר אחר הי"ג מדות על זה
כי אנשי אמונה אבות כאים בכח מעשיהם וכו' ואשרו אתה
מנוחות ועזבו אותנו לאחות זכו' - ונדיך אתה לדעת
כי מספר ויעבור שאנו אומר כזה"ל הם במספר עם הז"ה
בחך הוא בתטריא כ"ו ואין להוסיף ואין לגרע מהם
והבדרית הן חמשה עמדים ועבור - ובתפלת יום חמשה
פעמים - ובמוסף ז"פ - ובמנחה ד' פעמי' - ובערבית ג"פ -
הרי כ"ו - ובכן תדאה ותשכיל מה נאלו אותם כני אדם
שאומרים סליחות בלילי יה"כ בשמחות כי כל המוסיף
גורע כי כל הודויים והי"ג מדות על יה"כ בהכל במספר
ירוע הן בלי והבדלה להוסיף עליהו וזה הכלל לכל מדלי
התפלות שום הזה שלא לעשות אדם בוטים מדעתו

לעלמות

לאלהות השמים כי כל עניני תפלות היום הזה מסורין לפי סדר המדריגות העליונות וכל המשנה ידו על התחתונה. וכן ראיתי מי שנתחכם מדעתו והגיה כתמהון מדעות כאות החי"ת חתום פי שטן ואל ישטין עליו. הגיה במקומו חמיל על עמך ורחם על נחלתך. זכור לעבדיך לאברהם ליצחק וליעקב. ועמוד מלין טוב לנדקנו וכו'. והיה שעמו שלא לומר כיוה"כ חתום פי שטן מפני שאמרו כפ"ק דיומא אמר רבי כל המעט השטן בעיני שם"ר הוו שם"ה יומי בשתא ום"כד יומי אית ליה דשות' לאישטוני והואיל ואינו משטין כיום הזה מה שנם לומר חתום פי שטן. ואני לומר שאין ראוי למחוק ולשנות מעוסח מפני כך כיוה"כ כי מי יאמר כי התחיבה הזאת אמו מתחננים על שבעתה בלבד ואלא כל כוונתיו בתפילות היום הזה אמו מתחננים ומתפללים על כל השנה כולה גם כן ואמו אומרים שבעת שיבא להשטין לעתות אלוה בגרה שיחתום פי שטן. ועוד אם רבו העונות ונגרה מדת הדין ח"ו שיב אינו מבחין בין יום כפור לשאר ימי אמו מקדימין תפלה לגרה שאם ח"ו רבו למעלה ראש ונגרה מדת הדין ונתן רשות להשטין הן עתה בכח תפלתינו חתו פי שטן. ועוד כי כתב הריקח דהייבו דוקא בגבורות שעושים בו ביום כהיא דכתיב בתולי אישבול וכו' אבל עונות שלא כל השנה אמרו ז"ל בפסוק נשאת עון עמך את מונא ביה"כ בא השטן לקטרג ופירש עונותיהן של ישראל וכו'. ועמוד מלין טוב לנדקנו מעט מר הפני המלין טוב בעד ישראל.

ויתר דברי הסליחות ביאורים בפרקי הסליחות ע"ש.

ובשמתורה הש"ץ אף שכבר התודו הקהל צריך לחזור ולהתודות עם הש"ץ כי מאחר כי המתודה אפיק נרמיה מסטרא ביאלא דהוה בטינופא דילה עד השתא והשתא אתדבק ביאלא עילאה דאיהי פשוטה לקבלא ליה כמ"ש כוי' צריך לעמוד ולהתודות להדבק ביאלא עילאה כמה פעמים ומנוה עלו להתודות בבפיפת ראש וקומה ובקול בכי כדי לעורר את לב הבשר להתחדש מעונותיו ואף שאמרו דלהתודות בחשאי עדיף מפני שיבו ליחיד אבל ש"ץ המתודה בעד הרבים צריך להשמיע לרבים. והרמ"ע מפאנו ז"ל היה נוער בש"ץ שהיה מאמיך קולו בשעת הודוי. ולכי שאבאי ז"ל הגידו כי לא בנו ישראל עד שמרדו בהקב"ה דכתיב אים לאהלך ישראל אל תיקרי לאהלך אלא לאהלך. ומרדו ברוך דכתיב אין לנו חלק בדוד. ומרדו בבית המקדש דכתי' ראה ביתך דוד וכו' על כן ראוי ונכון לש"ץ המתודה בעד כל הקהל שיבקול שה שלשתן באות המי"ם של הודוי ויאמר מרדנו כך. מרדנו בדוד מאית אלפי ישראל. מרדנו בבית קדשך ותפארתך ושלשתן אמו מבקשים. ועורר עצמו בבכי גדול בהם לעורר לב העם לבקש שיה' כי אומן נגאלין עד שיבקשו עוד שלשתן כמ"ש סנהדרין אחרי כן יעמדו

יעמדו בני ישראל ובקשו את ה' אלהיהם ואת דוד מלכם ופחדו אל ה' ואל טובו באחרית הימים שהוא בית המקדש ההר הטוב ובסליחות ליל יום"כ קודם שיאמר הש"ץ אל רחום שמקיאמר בכל אחד בנעימה קדושה שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד. אהיה אשר אהיה הוא היה והוא הווה והוא יהיה ממית ומחיה לפנינו גם טנר אל ואחריו גם יהיה ע"כ. ומוכיח שלא יבא עליו ועל ביתו גזרה רעה כאותה שנה:

ובבר כתבנו בפרקים דסליחות דדעת הרב ולה"ה כוירזי הלחם שלא לחזור ולומר אותו הוידוי בקול רם דהוי בכלל שב שלא קיאו דק יאמר וידוי הק"ש דשכיבה אם חטאתי וכו' או הדומה יאמר אותו הוידוי שתקנתי לך למעלה. או שאר פרטי עונות אשר כל א' יודע מדת נפשו וסיום הסליחות היא בחלב"ח ביתא אדיר ונאדר ונרחב האדם להתעורר בכוונתו אליה כי כל דבריו מיוסדות על פי הסוד המעלם וכל תיבה ותיבה בלה במספר שמות הקדש. ואל תעשה בדעתך להתנב מלאומרו כדעת אותם שמתבני' מלאומרו לפי שמרבה בתוארי המלך המלוחים על כל ברכה ותהלה ואל תשאב אליהם ישן כולם הם תוארי הבטולות כמו שביאר אותם המפ' ועוד אמרו כי לא נאמר זה רק במדבר לנוכח אבל שלא לנוכח יכול לומר ולהרבות בתוארי המלך. ומסיימים כי ג' מדות מי אל כמוך שהן גדולות יותר מי"ג מדות דיש"ע כור בסדע לבאי כסוד ה' ולכן צריך להתעורר הרב מאד כהן ולהקדק במדות שהם י"ג מי אל כמוך א"כ נוסף עון ג' ועובר על פשע ד' לפלדית נחלתו ה' לא החזיק לעד לתוו' כי חפץ חסד הוא ו' ישוב ירחמנו ח' יכבוש עונותינו ש' ותשליך במצולות ים כל חטאת' י' תתן אמ' ליעקב י"א חסד לאברהם י"ב באשר נשבעת לאבותינו י"ג מימי קדם.

ולכן אזהרה יתירה יזהר שלא לבלבל י"ג מדות עליונים כמה דנדפס בספר במקום שלא יפקדו וכו' כי מבלבלים כל הבנין ואת מעשה ה' יהרסו ולא יבנו. וכ"ד שכתבנו שצריך להתעורר האדם הרבה בי"ג מדות של ויעבור כן כי"ג מדות אלו יותר עליונות ראוי ליהלב ריחו בקרבו על שלא נדמה ליוצרו ונקיון כי כל אר' שימצא בו י"ג פעולות טובות כנגד י"ג מדות של רחמים להדמות לקונו כי בגלמו כדמותו נברא והיא לא כן נדמה והנודה נאה והפעולות לא כן מדמו לבוראו. ויתמרמר בבכי על זה בעת אמירתן ויתחרט על מעשיו לא טובי' ויקבל בלבו לקיים ולאחר מן הבא בידו להתנהג כהן ובכח חדשה וקבלה זו כן יזכה לפתוח לו מדות העליונות מלמעלה לכפר לכל אשר חטא על הנפש. וקודם קדיש בתרא כדי שלא יחסרו לו מזונותיו כל השנה יאמר מזמור לדוד לה' הארץ ומלואה. ויכוון ההי"ה נקודה הי"ד שבה

והה"ה

והה"ל סגול והוי"ו קמץ וה"י לאחריהם בלי מקור חו שאר המוסחאות לאשר כיאמרו בלול ר"ה ולאחרי נומרו יאמרו קדי' בתרא ויהא זריז) ונשכר לענות אמן ביום הזה בכל כחו ובכל כוונתו כי הזה בית שלת מכל שאר הימי' שסגולתו רבה לכפרת העונות והפשעי' אשר חכמי' הגידו כל העונה אמן אפי' היה בו שמץ מיכות מחללים לו עונותיו. ואף כי סדר גדול לבקי בכתבי הרב ז"ל על כל פנים ישתדל כל אדם בהיום הזה לכוין כוונתו הפשוטה לכוין כי אמן גימטריא ל"ה כמספר שמות הוי"ה ואדנות בסילו' ובקדי' אדנות תחלה והויה בסוף כמודע שעמו לבחים בסוד ה'. וכן יהא שמיה רבה סודו עניים ונפלא מאד. ולפי פשוטו מה שכל אדם ייכל להשיגו תהיה כונתו בי בהיות מקדשינו על מכונו היינו ראויים ונומרים בהשגה גדולה להשיג מלוי דמלוי של שם בן ד' שהוא כ"ח אותיות כמודע. ובתה אין בנו כח להשיג כי אם המלוי של שם בן ד' לבד שהוא י' אותיות והוא אמן במספר קטן עשרה ואמו אומרים יהא שמי' רבא ר"ל שיתגדל ונשיג מלוי דמלוי שהוא כ"ח אותיו' וכן כ"ח אותיות יש בנוסח אמן יהא בשיה רבא וכ"ח תיבו' עד בעלמא ופירו' כל האמנים לפי כונת המבארן והאמן דאחד ג' רחשונות ואחר ברכת הודאה ושיש שלוש יכוין בלבו פי' אמן שאמ' היא השבח שהוא והוא מאמין בו וכן בכל ברכות של המצוות וההודאות. אך בברכות השאלות והבקשו' והתחינו' והקדיש יכוין אמן שפי' יהי רצון שיאמנו בקשת המבארן והמבקש ושכן יעשה ויקיים ה' את דברו. ואשר בחשך הולך ומשוה כל האמנים בכוונת יהי רצון הנה בברכות השבח והודאה פוגע ח"ו בכבוד ה' אם השבחי' הם בו יתברך וע"כ הוא אומר אמן שיאמנו דברי המשבח ומהללו וכן אם הוא עונה אמן אחר התפלו' והקדיש שאמ' הוא את תפלה והבקשה שאומר המבארן הוא עונה בכשיל באמונתו וכבר ראינו חסידים הראשוני' כמה נזהרו בברכו' על זה ועל כן חייב כל אדם לשמוע אל הרבים ואל התפלה לידע באיזו ברכה הוא הש"ץ אם מתפלל אם משבח כדי שיוכל לענות אמן בכוונה:

ובל אדם חייב לתת את לבו כהיו' הזה מאשר אם' על כמה אמנים שביטל עצמו מלענות ונלזל בכבוד המקום ב"ה: וגם בשעה אמן יתומה ואומרו אמן חטופה וקטופה וגם שלא כיוון בהם ואמרו בזוהר פ' ויצא שאבפ"י שבאו' אמן אי לא מכוון ליה טב ליה דלא אתברי ועליו נאמר ובוזי יקלו ובשיב מהע"ה מבריזין לפני סנדו כל הפתחים דב"ב לפני פלוני ומורידין אותו לגיהנם למדור התחתון הנקרא אבדון שאול תחתית בלמות ושם נאבד לעולם כי אין לגיהנם הזה לא פתח ולא חלון וע"ז הגיהנם נאמר כלה ענן וילך כן יורד שאול לא יעלה ועת' ביום הקודם הזה רוחו ונשמתו שיו יעבוד על עון זה ובכל וידוי ודוי. שמתודה יוריד דמעות על אותם אמנים שלא

ענה ויתודה עליהם באות אלף והבי"ת בנוסח זה אמרנו אמן בלא כוונת הלב אמרנו אמן יתומה וחטופה וקטופה בטלנו מלעמת אמן בברכות וקדיש: וכן יתודה על שלא ענה בעת שמיעת הזכרת השם בברכת חברו ברוך הוא וברוך שמו כי סודו גדול והוא ייחוד ד' אותיות שם הוי"ה י' ברוך ה' הוא ו' וברוך ה' שמו זולת סודות העמוקים אשר מודעים ליודעי דעת ומבינו מדע. ובמדרש מוכן כתוב כל המבטל קדוש וברוך ואינו בורא לשמע' את העטרה ואינו' כדוי עד שיטוב ויבוא קרבן לפני הצדיקים לעתיד לבא. אוי לאזנים שבך שומעות כמה ברכות וקדישים והו' כאר' לא ישמע ובאלם לא יפתח פיו כמו פתן חרש ואטם אזנו ובוזה כבוד המקום ברוך הוא. ומאנה הנא' נפשי על כמה בוערים בעם אשר תבקע הארץ לקולם לענות אמן כשהשליח צבור אומר בימים האלה ואתם הדבקים בה' אלהיכם וכו' היום תאמינו וכן בסליחות תענו ותעתרו וכו' שברי חיים וכו' ומזרזים את בניה הקטני' עם הגדולי' ולענות אמן בקול רם ובכל כחם לא ייעפו ולא יגעו. ובשומעם קדיש וברכו' אין קול ואין עונה ועשו את הטפל עיקר ואת עיקר טפל והמה דומי' לקהל גדול שהיו מברכי' למלך בשר ודם בנאתם לקראתו ונוכים כל העם בקול גדול אמן וא' מהנבדים הנימרים לפנו עמד ולא ענה אמן ומוב כשבאו לבקש ואומר יתן בלבו ובלב כל ויענו לעשות טובה עמנו התחיל שמח ועונה אמן בקול רם היום מבזה כבוד המלך גדול מזה. כי כל ברכות המלך נמבזה ונתם בעיניו ולא פנה אליהם כי אם לנוגע אל עצמו ואל בשרו והתח' זאת לא יתאפק המלך ובחרונו יבהלהו לאמר אל תוסף ראות פני כי ביום ראותך פני תמות ואם למלך בשר ודם כך ק"ו בן בנו של ק"ו מה יעשו ליום פקודה קנת מבני עמינו בוערי' בעם המקלין בענייתי אמן וברוך שמו בקדיש ובברכות ומרבים דברים בעת אמיר' קדיש וברכו' בחלו היו ברחובות קריה. ואל המוגע לחיי הבלם ירימו קול ולא ייעפו לענו' אמן על המחי' זעל הבלבלה. ועליה' נאמר ולא אותי קראת יעקב כי יגע' כי ישראל כי דייק'. וכן הוא אומר בן יכבד אב ועבד אדונו ואם אב אני איה כבודי ואם אדונים אני איה מורא' והוא עון פלילי שמדרך העבד השומע שמברכים את רבו חייב הוא מדרך הסכל שיענה אמן ובל שכן המבארך את הש"י אשר בידו נפש כל חי שיתחייב השומע לענות אמן וכ"ש שהוא יתברך קובע לו מבוה ברבר זה ומבוה שיברכהו כמו שכתב וברכת את ה' אלהיך וכתי"ב ישמעאל בני ברכני וכמו שהוא יתבארך חפץ בברכה הוא הדין בענייתי אמן שהוא קיום הברכה: וסוף הכבוד לבא אליו גם כן כמ"ש פתחו שערי' ויבא גוי צדיק שומר אמונים:

כי על כל אלה ראוי למבארך להשמיע קולו כשמבארך כדי שיענו השומעי' אמן וברוך הוא ואם אומ' עונ'

כן נמצא שהיה גורס שלא יענו אמן והעונם הרלוי לומי שאינו עונה אמן לאוי לו ויעיקר הברכה היא כשיענו עליה אמן והוא מבואר בזוהר פרשת עקב ז"ל כד פתחין אינון ברכאן לתתא לית פתחא ופתחא לית ממנא לתתא ולעילא דלא פתח כל אינון כתחין ומכריזו ואמרי בכל רקיעים דא איהו דורונא דשדר פ' דא איהו דורונא בקיומא כדקא יאות ומאן איהו ברכה דאשיבו עלה אמן ע"כ. והנה כתבנו בפרק ג' דשבת שבשבת חברים ממנין הק' ברכות י"ז ברכות והנה ביה"כ נוסף עוד לנהגדע עוד מנינם וחסרו לנו עוד ח' שבכל שעודה הרי כ"ד ברכות ועוד ברכת שעשה לי כל צרכי לפי דעת הרב זלה"ה פאין לאומרה ביה"כ מפני כי אין בו נעילת השערים. וי"ז הרכות שחסר מהר' ברכות ביום הכפורים: ועלינו כל איש אשר נגע בלבו יהיו עיניו ולבו אל הז' העולים לפ"ת וב' העולים נמנחה הרי ז' קדושים המברכי לפ ניה ולאחריה הכ"ו ז' שמברך המפטיר הרי כ"ז פשו לנו ז"ל לזה אנו מתפללים תפלת נעילה ז' ברכות פשו לנו ז' והז' אחרות ישלימם בברכת הריח כי כמה מגדולי הפוסקים סברוא לנו כי לא נאסר הנאת הריח בט"ב וכו' שבפורים ויהיו עיניו פקוחות על כל הברכות שסימן לבנו אמן ויענו להשלי' הק' ברכו. ויבורך מהם כי כל חיותנו בגלות החיל הזה הוא ע"י הברכות האלה ואשרי חלקו ונעים גורלו להגזהר בהם ויבורך ברכות שמי ממעל וברכות תהום רובצת תחת הנה כי כן יבורך גבר ירא את ה' אמן כן יהי רצון

פרק ד

תנן במשנת חסידים ולא אירע קרי לכהן גדול ביום הכפורים. הורו לנו כי אף על פי שהיו מודרין אותו כל ז' הימים והוא בקדושה ובטהרה כל היום ההוא וזקוק בית אב כל הלילה לא יחשו מלזרזו אעפ"י כן היה קרוב להיות הכהן גדול בעל קרי ערוב קדושתו וטהרתו ברחות הקליפה וסט"א כי כלת אליה הרעה וכעשן יכל. זיתחזק על עומדה לטמאו ולקלקלו בקרום הנחל ועי"כ היה קרוב להיות קנאין פונעים בו. על כן הזהיר לנם שלא אירע קרי לכהן גדול ביום הכפורים. ואמרו פומאה זו רוזקא לפי כי טומאה זו הוא חיל וחנא מנופו דבר מנוגה הוא ומכובר משאר טומאו', והה גם שאמרו וכשמרת מכל דבר רע שלא יהרהר אדם ביום שלא לבא לידי טומאו' בלילה ובגלוי וכזוי הוא לו וכבר אמרו כי מה שהיו מתקני לו כהן אחר תחתיו שמא יארע בו פיסול. לא משום קרי היה אלא משום פיסול אחר ואותו פיסול שאירע ברגיסף

כן חלם פיסול אחר היה כגון מחמת שרץ לא נימרא של עם הארץ ולא קרי היה ולא למאן דמפרש שמא יאירע בו פיסול קרי הייתו משום דלעולם אין סומכין על הנס: ולכן הי' מונעים ממנו מאכלות המרבים את הזרע וקשיו אבר כגון בצים ומאכלי חלב ודגים כמ"ש הר"ם ז"ל כי שכל כל בצים לא סמכינן אניסא. וב"כ כל אים ישראל גם המה עיתרים במלב זה ביום הכפורים בקדושה ובטהרה עכם חרשלך בגלם דמי לבר אלהין קדישין כאשר חכמי' הגידו כי בברוחה ס"מ שלא מנא חטא ביישראל ביום הכפורים אימר לפני הקב"ה רבש"ע יש לך עם אחד בארץ כמלאכי השרת מה מלאכי השרת יחפי דגל אף ישראל יחפי דגל מה מלאכי השרת נקיים מכל חטא אף ישראל נקיים ביום הכפורים מה מלאכי השרת אינם מתייך ביניהם כך ישראל ביום הכפורים והרשעה כולה תלבים קנאה כי כשאה הם זה נופל ומתחזקים בכל כחם וחוזרים חיל לבמיר אל עומדם ולהתדים לנגד בני אדם כשעיפים בחזונות הנל' הזאת בנפול תרדמה על אנשים לערבו ולטמאו ולהם' מקדושתו ח"ו.

ולפיכך תקנו לנו קדמו: ימו להגיד מעשה המיוחד הזה לומר תכף ומיד אחר ערבית הר' מזמורים הראשונים של תהלים שים בהם שי' תיבות כמספר קד"י והכוונה שתיבותיהן ע"ו כמנין כפר ובשם כללות הר' מזמורים פ"י. ואות ראשונה ואחרונה שבכל אחד מאחרב' מזמורים אלו עם האדבעה כוללים והכולל לבולל מספרם שם אל שמתו בא הקרי וכל ידי מזמורים אלו נכנע ושם נמל שדוד.

ובבית מדרשו של מורי הרב ז"ל היתה קורין אחריתם של המזמורי' הנזכר' בוד מזמורי פ"ח שיר מזמור לבני קרח למנצח על מחלת לענות. כי שם במזמור הזה קל"ח תיבות כמספר ס"מ ועל מחלת לענות רמז לב' בשים זוכות מחל"ת לי"לת כי בזה הכתוב מכניעי אותם עם כל כת דילהון. ואחריו מזמו' קכ"ד שיר המעלו לדוד לולי ה' שהיה לנו בקי' עלינו הד"ם וכו' יאד"ם בלעבל ס"מ אזי המים שטפונו לילות וכל חיילותיה. בריך ה' שלא נתנו טרף יכוין ל"ת שמן ואחריו מזמור קי"ו אהבתי כי ישמע ה' וחסב' שים במזמור הזה ע"ו שמו' הוא ובאחיר המזמור הזה יתיקן הסם י"ה מסם שהם שנתבה' בזוהר דבלילה מזיקין מתגברים ע"ו אתה על כל חיבורי דנופא כמי טופנא דנבריה עליה ע"ו אמה כנין דאב ביה ואשתלק י"ה מן שה"ים מנופא דבר כם ואשתאר אל"ם מן אלהים ורזא דאלה מלאותי דומיה דום י"ה אם אתי מטוב וכו'. זע"ז ע"ו שמות הו"ה שבמזמור זה יתיקן הסם י"ה בו ואחרו עליו להבריחם מעליו לאותם המזיקים הנזכרים ח"ו. ואח"כ מזמור ל"ם למנצח לאחתון וכו'. ואחר כך יערוך תפלה זה מסתתה.

יד רצון מלפניך ה׳ אלהינו ואלהי אבותינו שבזכות המזמורים אלו שקראתי לפניך ובזכות תיבות׳ היה׳ ניקודותיהם ושמות הקדושים היוצאים מהם מראשי תיבות וסופי תיבות שתהיה ימיני מרכבה למדת החסד למען שמך הגדול יה״ה ע״י המלאך מיכאל הכהן הגדול שר ישראל ויברכו על ידי זה כל הקליפות שולטים ומושלים בגד ימין. ושמאל תהיה מרכבה למדת הגבורה למען שמך הגבור שה״ים ע״י המלאך הגבור גבריאל שר של מלחמות ישראל ויברכו על ידי זה כל הקליפות שולטים ומושלים בגד שמאל. ומלפני יהיה המרכבה למדת הרחמים למען שמך המורא אה״יה ע״י מלאך הנורא אוריאל שר של רחמי ויברכו על ידי זה כל הקליפות שולטים ומושלים בגד פני ומאחורי מרכבה למדת הדין הרפה למען שמך האדיר והחזק אד״ני על ידי המלאך האדיר לפעל רופא של ישראל ויברכו על ידי זה כל הקליפות שהם מאחורי ומכוב׳ ש יהיה על ראשי וקוויי׳ כי מקר׳ שכתי׳ בכל את יהיו בגדיך לבנים ושמן על ראשך ש יחסר **יהוה** שומרי **יהוה** פלי על יד ימיני אמן. (הנה — ה׳ ה׳ ניקוד מחשבה והב׳ ניקוד טהורה. ונריך לכל אדם הא׳ מר׳ להתעורר עצמו בהם בהכנע׳ ובכיה ואם עצול ח״ו יוציל לו מאד סדר המזמור׳ כי הם נקראי׳ ממשלו׳ בגיל׳ להכרי׳ ולהשמיד כל הקליפות עדי עד. וזקן אחד חסיד וחכם סיפר לי שרבותיו בגיל יום הכפורים היו קורין אחד הד׳ מזמורים שאומרים הנכור זה הפסוק בקול רם וכשעמים והיה פי ראשו בתוכו עפה ויהיה לפיו סביב מעשה חורב כפי תחרא יהיה לולא יקרע. ז״ל: ושאלתי את פיו מה טיבו של פסוק זה ואחז בגיל׳ לי את סודו כי הוא להגין מס״מ ומוקביה ודמיון בכתוב׳ לפיו׳ הביב׳ מעשה׳ חורב ר״ת סמ״אל ת״חרא י״היה ל״ן ל״א י״קרע למפרע גילי״ת ס״פה גימטריא שכינה ובכונה והיה פי ראשו ר״ל פי האתה בתוכו שלא יצא שום טפה החוצה וזה על ידי שפ״ה שהיא השכינה המגין עליו מלפני ס״מ ומוקביה כנזכר בר״ת שאר הפסוק וטוב ג״כ לכוין כו כדי להכניל מפגע רע אהכה על כל התקונים אשר יעשה אותם האדם בגילה נריך ג״כ להכין עצמו ולהשמר בשמירה יתיר מכמה שיבות לעורר אשר על ידיהן משחית נפשו הוא יעשנה ואז לא יוציאו עצר״ת רש״ע ע״י תיקוני המזמורי׳ ושאר פסוקים אח״כ בגילה. והוא כי נריך להזהר עצמו בכל יום ערב יום״כ שלא לאכול דברים המחממים כגון דגים וביצים ובביצה ובשר שמן ויין ישן ומכ״ם בשעורה המפסקת שנריך לנהוג עצמו כמנהג הכהן גדול שעבר יום הכפורים עם חשיכה לא היו מניחים אותו לאכול הרבה ואפילו מדברים שאינן בני חיים:

והכידי אדון יהוה הקדמונים היו מהגים גם כן בקנופה ומפרישים עצמם מביתם ז׳ ימים קודם יום הכפורים ויושבים בבית הכנסת כדי שלא להכשל בשום דבר״ה ח״ו ולפחות כל אדם יפרים עצמו מביתו כחיום הזה שלא לצאת מבית הכנסת לילה ויום ואף אם חולה הוא יתרחק מאשתו שלא לגנוע בה ובבגד׳ כאילו היא מידה וגם לא ידבר בדברים עצמה כדי שח״ו לא יבא לידי הרגל ושלא יבא לידי הרהור ויבא ח״ו לידי קרי וידבר בגרות בני׳ אשר יסבב שמה אך מי שאפשר לו להיו׳ שם בבית הכנסת אין לך קדושה וטהרה יותר ממכ׳ וקדוש׳ בית הכנסת יהיה בעוזרו להקדישו ולטהרו ואכפי מעותו יהיו כאין ואבאים אכפי מלחמתו. כי בגאתו חובה ש״ל הענין לא יחסר שום רמיה אשר לא טובה כי רוב הנעי׳ מתקשטו בתכשיטיהם לכבוד היום קדוש ה׳ מכובד שמטעם זה תקנו ללמוד פרשת עריות בי״הכ. ויבא להכשל ח״ו על ידי מרחית עיניו על כן שומר נפשו ינטעל עצמו מעצ ויזעם מכבודו בגילה הזאת להתבודד ממושבו ומשכבו ולישן בבי׳ הכנס׳ באשר ימצא רק שיהא נזהר לישן במערבו של בית הכנסת או בעזרת בית הכנסת. וכדאי היא הכנעתו זאת לכפר עליו ולהיות קדושת יוה״כ חופפת עליו להסיר מעליו מכת חויב אחרי מסובב כתיבו לעבת בחיקי האבים.

אך בזאת יאות לו לאדם המבוה הזאת והטע׳ שבה בעומדו שם בבית הכנסת בחימה ובירחה כאהבת ה׳ לנגד עיניו ואל יתן דומי לו מתורת ה׳ תמימה ולא יסיח שיחת חולין שם ח״ו אפילו בלשון הקדש כי בספר הזוהר פרשת תרומה החמיר מאד בענין הזה ואמר ומאן דמשתעי בבי׳ הכנס׳ ווי ליה דאחזי פירודא ווי ליה דאגרע מהימנותא ווי ליה דלית ליה חולקא באלהא דישראל ח״ו דאחזי דלא לית אלהא ולא אשתכח תמן ולית ליה חולקא ביה ולא דחיל מינה ואכהיב קלנא בתקונא עילאה. ואיסור זה הוא לשון שיחת חולין ומכל שכן שיחה בטלה האסורה אף מחוץ לבית הכנסת כמ״ש ודברת בם ולא בדברים בטלי׳ מכלן אמרו השח שיחה בטלה עובר בעשה. ובפרקי שבת כתבנו דבשבת יותר חמור הדיבור בבית הכנסת מבחוץ והראיה מלשון הזוהר פרשת ויקהל ז״ל כיון דעאלו בגאה קדישא לבי כנישתא אסור לאשתדלא אפילו בנורך בי כנישתא ומאן דאשתדל במילין אחרנין דא אינון בר נש רקא מחלל שבתא וכו׳ תרין מלאכין ממנין על דא ביומא דשבתא ואינון שוון ידייהו על ריפי׳ ואמרי ליה ווי ליה לפ׳ דלית ליה חולקא בק״בה. דמשמע דאע״פי דמותר לאשוב בבית הכנסת חשבומת של מצוה ומודכי נבור אעפי״כ בשבת הוא איסור מוסיף דאסיר לאשתדלא אפילו בנורך בי כנישתא וכתבנו שם שעמו של דבר הוא משום כי מה שאמרו חכמים שיחת חולין בבי׳ הכנסת הוא משום שנא׳ ומקדשי תירחו וכתי כנסיות נקרא מקדש מעט שהשכינה שורה שם ובשבת היא שורה ומתפשטת בהם ביותר וכן

לאסר בזוהר פתח ר"י ואמר דומה חדי לבבי לו לעופר
הלילי דלף על גב דלילין בבלותא וק"כה אתי בכל ריש
ירחי ושבתי ומכי לאסגחא עלייהו ולאסתכלא בההוא
מסכנא הכא זה עומד אחר כתלינו בבתי כנסיות וב"מ
ובבין דא בעי תדוה בההוא יומא. שמבואר מזה שבשבת
הקדושה בהם יותר גדולה מבימי החול והחול והקדושה
בהם כיותר בר"ח ובמיוחדים ושבתות על כן צריך להיות
בהם התורה ביות ולכן אבר באזה אישיר מוסיף לאסתדל
בבי כנישתא אפי' בעיר בי כנישתא. וזו אמרו בשאר
חגים ומועדי' כל שכן וק"ו כיוה"כ יום אדיר ביאי שבה כד
דינא יתיב וספרין פתיחו וכל נבא השמים עומדים עליו
מימינו ומשמאלו ומצניח מן החלונות ומצין מן החרכים
והנה ה' נכב תליו ביתר שאת וביתר עז שנרך מאד מאד
לעמוד שם לפניו כאיש' כירלה כחרד' מבני איתת מלכו'
איתת השכינה כמו שנאמר מה מירא המקום הזה אין זה
כי אם בית אלהים ותמיד כל הלילה לא יחשו תמיד מסתרי'
כבוד אל וקדושתו ובודאי האנשי' האלה המה יעמדו לפרת
לפני המלך ה' בבחות לחזות במצם ה' ולבקר בהיכלו.
ואני ערב כי לא יאונה אליהם רעה ובבשיל ובלפו' ההומין
לבפירים שיאנים לטרף אויהו כי קר"י ואתתיה בבוניכ'
יצן קדש' בית הכנס' תוסיף תת כחה לעמדו ולא לעמאו
ח"ו כאשר חכמים הגידו כי מבולת בית הכנסת להוסיף
טהרה וקדושה שנאמר כנאלים כטיו כבנות עלי כהר
כאהלים נטע ה' למה נסמכו אהלים לנחלים לומר לך מה
נחלים הללו מבלי לאדם מטומאה לטהרה כך בתי כנסיו'
ובתי מדרש ת מבלין לאדם מטומאה לטהרה. ואם הם
מוכיחים טהרה לאדם מכל שכן וק"ו שלא יוסיף בתוכה
שום טומאה ר' יהושע כאשר יהיה עמהם בקדושתם כך
יהיה עמו וכאשר עשה כן יעשה לו.

ובזמן הזה רבת מבני עמנו בגלל הקדושה הזאת
נאים לבית הכנסת ונשארים שמה לחלל
קדושת בית אלהינו ולהוסיף על חטאתם פשע. והמה
טרם ישבבו מצאו יחדיו בברחובות קריה אשר לא נעדר
אשר לא יבבור תחת שבט לעונם. ובגדולים יחלו בהלבו
מלכים ומלחמתם איך זה נופל וזה קם וכל איש נותן טעם
לפגם הנופל פרוד ולשבח הקם בגבורתו. ואיש ענתו
יודיע לעומדים לפניו ואשר אתו ספורי המלחמות ודברי
הימים ישמיע לפו. ובשמחת' האיש במעבה פיו יבדה מלבו
המלחות כו וזבות. וכבלותם לדבר על שרי עם ועם ידבר
על האדון ועל המזון על המחיה ועל הבלבלה אם מעט
ואם הרבה אבל כל איש לפי אכלו ויבכרו ברב עושק זה
יאמר פלוני הרע לי וקבץ פרנסתי וזה יאמר גם אני כמוך
עשוק וגזול מפלו' שמוני ויוכיחו דבה זה על זה אזי לאזני
סכך פומעות אזי לעיניים סכך רוחות אל תוך מקדש ה'
ובבדרין קלנא בשכינתא ומהדרי אפייהו מסכנא ומסלבי

גרמייהו קמי שכינתא והשכינה מה הלשון אומרת אם
אב אני איה כבודי ואם אדונים אני איה מורא אזיה
בית אשר תבנו לי ואזה מקו מנוחתי מי בקש זאת מידכ'
דמום חגרי:

המעט מכם אשר הכנסתם אותי והוגעתם ה'
בדבריכם החוזה אל הבין בשפת חלקות
וגם בחרף איש את עמיתו ובל ריע רכיל יהלוך ואיש לא
יעדר אשר לא יבבור תחת שבט לעונכם בשבתכ' כמיסב
הקרנות אז בפתח שערי החנדים כי הוספתם פשע על
חטאתכם ותבאו ותטמאו אל מקדשי בחב דברים והתילים
ושחוק וקלות ראש. המעט מכם אשר הקנתם וזילזלתם
בכבודי בשאר הימים בתוך תפלתכ' בשיחה בטיל ובעית'
אמן קטופה ויתומה כמי שכפאים עד לא זור לאיבר' למקום
שפסקתם בדיבוריכם. כי גם עתה כיום נומכם ובפרת
נפשותיכם כי כיום הזה אכפר עליכם לשהר אתכם אבל
חטאתיכ' תמכאו חפץ לבא לרמום חברי בהכנים אל בקר'
תחת עשותכ' ככלי יקר שפתי דעת שדפי קדש פרקליטי'
טובים אשר ילינו בעדיכם בבאי למשפט אתכם כיום
הזה הן בעונותיכ' ברחתם משחיתי' לאבל אזי לא לאותה
בושה אזי לא לאותה כלימה:

ובזוהר פרשת בשלח הגדיל לעשו' פגם הנושה
דיבור חול בקדש ז"ל ודבר דבר והא
איתמר בגין דההיא מלה סלקא ואיתעבר איתעברות' לעילא
ומהן דא זמין לאפקי זא ביה כעי לאסתדלא ולא באוחר' תא
חזי ההיא מלה דאפיק מפומיה סלקא ואיתע' אתעבריתא
לעילא אי לטב אי לביש וכו' ואסיר ליה לאתעבר מלה דחול
דפגים פגימו ביומא קדישא וכן אמר בזאהר אמור אר"י
לר"י ודבר דבר מה הוא ומה בדיעות הוא לשבת אל ודאי
בדיעותא היא לשבת דלית לך מלה ומלה דנפיק מפומיה
דבר גם דלית לה קלא וסלקא לעילא ואיתעבר מלה אוחרא
וכד אתעבר חולביומא קדישא בדיעות הוא וקב"ה וכנסת
ישראל שאילו עליה מאן הוא דבעי חול הכא כבר כאן הנה
מבואר מזה כי הדיבור כמעשה כי טעם איסור מלאכה
בשבת הוא ב"כ מפני שגורם להכנים הקליפה אל הקדש
פגימה ומטמא את מקדש השם כמו שכתב הרב זצל"ה.
והנה כי כן בש"הב כי נאם המלאכה מן התור' בשבת
הוא הדין נמי שישנו בא אחרת ודבר דבר שלא יהא דיבורך
בשבת כדיבורך של חול כי דישר ומעשה טעם א' לשניהם
כאשר ביארנו: וכן ראינו לחסידים ואנשי מעשה אשר
נהגו ככה להחמיר ביו"הב בשבת שלא לדבר אלא כדי נדב
בלשון הקדש בשבת ויש מהם אשר החמירו יותר שלא לדבר
שום דיבור ואפילו בלשון הקדש כל היום כולו. ולאם איננו
נזהר בחומרא זו לפחות יהא נזהר בעומדו בתוך הבית
הכנסת לתת לבו מחשבות ואתי בלשון הקדש לא ידבר
שלא לצורך גדול. כי מה בנע כי ידבר בלשון הקדש והדיבור

הוא קל כי לא אמרו לדבר בלשון הקדש אלא למדבר לגורך גדול ומקדשים עצמם לדבר אותו המעט בלשון הקדש אך אין פתי שיאמין שהותר להרבו בדברי שלא לצורך בלשון הקדש דאחד כא מכנים חול בקרש וקדש בחול: וכדבר הזה נריכים תופשי התורה להזהר ביותר כאשר שירש נשמתם הוא גדול ורב ומגיע יותר למעל הפגם שלהם ח"ו. ומה גם כי על ידם לכל העם בשגגה להקל בכבוד מקדש ה' כי מי יראו וכן יבאו להקל יותר בכבוד המקום ולבלתי היות יראתו על פניהם גם בשעת התפלה כי יש מהם הרבה ת"ח כי חורי היתר לעצמם ואמרו כי כל החומרות הנאמרו בה' הזהר היינו בשעת תפלה. ואף גם זאת יורו המורים היתר לעצמ' באמור כי עכשיו בזמן הזה בתי כנסיות ובתי מדרשות על תנאי הם עשויים. הנה עדיין לא שמענו דעת זה בשום פוסק ומי שמע כזאת שיוציל תנאים להקל בכבוד מלכי מלכי המלכים הקב"ה השוכן אתנו בבית תפלתנו אשר הוא לנו בגלות החיל הזה למקדש מעט ואם כדבריהם יהיה כבוד בית הכנס שוה לבתים של חול ושלא להיות מקדש מעט אוי לא לנו כי נפל עטרת ראשינו ובית קדשינו ותפארתינו היה לשריפת אש ותהי זאת נחמתנו בתי כנסיות וכ"מ אשר היו לנו למקד' מעט ולעשות רצונו כל איש טמא שפתים להשלים רצון יצרו הרע אשר לא ישקוט ולא יניח כף רגל לשונו ממעט כבוד בית אלהים ואומר על תנאי הם עשויי' וכחול שוויהו רבנן והעל אלה לא יתמהמה לב האדם ויקרענו לי"ב קרעים אנה מוליך את חדפתינו אשר הגויים השומרים הכלי שוא עומדים בבית תפלתם באומה בירושה בחדרה ואנחנו עבדי ה' אל גדול וגורא מרומם על כל ברכה ותהלה. לא דיינו את אשר חיללנו כבודו בתוך הגוים וחיללנו את שמו במעשינו אשר לא יעשו ולא יאותו לקהל עדת ישראל אלא גם בתוך היכלו של מלך נהנו קלון בכבודו וכבוד הסביב.

ומה כפרה יהיה למלכלך ומקלקל פלטין של מלך ומלאו אשפתות. ואם כדעתם שאמרו שאין כל החומרות הנאמרות בענין רק בשעת התפילה. לו יהי כדברם היה ראוי אליהם להחמיר אף בשאר שעת התפלה פן יפרצו על המדה יתר העם להתיר הרגועה אף בשע' התפלה ועל כן שומר נפשו ירחיק מהם ואשר חטא על הנפש כדיבור של חול בבתי כנסיות ובחנים ובמועדי' או בבי' הכנס' הן ביום הקדוש הזה אשר בו יתוקנו כל פגמי הנפש ישים הדברים האלה על לבו מאשר חילל כבודו את ה'הכני' חול בקדש. ויקרע לבבו לי"ב קרעים ותרדנה דמעותיו ויתמרמר ויאמר בקול מר אוי לי כי נדמתי כי אין טמא שפתים אנכי כי ה' אלהים נתן לי לשון לימודים וכלי יקר שפתי דעת טהורים ובדים לעבוד את ה' בתורה ומצות ואוי לי על שברי אנה אוליך את חרפתי אשר טמאתי בהם הכלי הקדש היכל ה' נבאות. ויפרוק את נפשו לפני ה'

בכל

בכל נדקותיו ופלאיו יהי עמו להבין ולהשכיל לשמור לפי מחסום וכאלם לא יפתח פיו אל הקדש פנימה וגם החונה בשבתות ובחגים ובמועדים ויעתר אל אלוה ויבקשו ובלב' שלא יסוב עוד לכסלה. ואשר הקשה את עורפו ולא ישמ' לדברי חכמים מנוח למי שדו תקיפה עליו לבלתי הכיחם ליפחד שמה בגיל ויה"כ כבה"כ כי לא נתקן תקון זה בימי הקדמונים אלא לעברי ה' העומדים לשרת שם את פני הארון ה' בכאות כל הלילה וכל היום תמי' לא יחשו מספרי' כבוד אל וקדושתו. ולא לבאים למוח על משכבותם וקרוב אני לומר כי ברוב דברים אשר לא נזהרו מלדבר אל מקום הקדש טרם ישבבו ע"י ברית לשונם ישמלום בברי המעי' מלאכי מות להיות בעלי קריין ביום הקדש הזה ומעמלי' אויר הקדוש של בית אלהינו ח"ו ועוד כי כך היא המר' ברי' הלשון וברית המעור כחדא נפקין כחדא שריין כמ"ש בגור לשונך מר"ע כמודע לבאים בסוד ה' טעמו של דבר ולכן כמעט כהשאלרם שם בב"הכ נורמים רעה לעצמם להיות בעלי קריין יותר מלאם היו נוחים במשכבות כתוך ביתם. מפני כי כעון הקלם בכבוד בה"כ הן מפא' דיבורם הרע והן מפאת אשר לא ישבבו שמה כשורה ושם יכוחו יגיעי כח כמי שעקר דלתות עזה ופעם לו את הרגל אלה מפה ואלה מפה משלחי הרגל השור והחמור. שקרוסת בית הכנסת יתבע עלבונה לדאג את נפשותם וכאשר עשה להכנים חול בקדש כן יעשה לו לטמאו ולא לטהרו. ואילו לא היה שמה ושן בבית היה מיגול ומזה כא מה שכמה בני אדם נעשים בעלי קריין בלילי יו"הכ בב"ה יותר משאר מקומות יען אם מונה היא עד אחרון תאכל ולהבתה תלהט רשעים אשר לא ידעו להזהר בכבודה. ושומע לנו יעכון בטח ושאכן מפחד רע"ה כי השכינה פורשת סוכת שלום עליהם ואומרת זאת מנוחתי עדי עד פה אשב כי אויתיה: ולאשר אינו שומע בקולנו השוכן בבית הזה

יתן בלבך ותשמע דברי חביך ויקרבוך אכיר.

והנה חכמים ז"ל אמרו אם יתכפר עון בית עלי בזבח ומנחה בזבח ומנחה אינו מתכפר אבל מתכפר הוא בדברי תורה ובזהר נתנו טעם לדבר בגין דר"ת סלקין על כל קרבנין דעלמא דכתיב זאת התורה לעולה וגו' שקיל אוריתא לקבל כל קרבנין וכל מאן דאשתדל באוריתא אף על גב דאתב זר עליה עונם מלעילא ניחא ליה מכל קרבנין והוא עונשא אתקר' וכנין דלעי כה לשמא קב"ה אתפיים בהדיה וכשמות רבה פר' תנוח אמרו ישראל רבש"ע עניי אנו ואין לנו להבי' קרבנו' א"ל הקב"ה דברים אני מבקש שנאמר קחו עמכם דברים ואני מוחל על עונותיכ' ואין דברים אלא דברי תורה ע"כ. ולכן ראוי לכל אדם להיות עוסק בתורה ביותר ובכל עוז ותעצומות כהיום הזה לכפר עליו מאשר חטא על הנפש ולבוין להוציא בכח קדוש' היום כל אתון' אשר למד בעודו

רשע

רשע מהקליפה עשה היו הולכים לו ומגביר כחה. ופתה
בכח התשובה וקדושת היום יוציאנו מעם חיל כלע ויקיאנו
ויכנע יצר הקליפה ויפילנה כפר עפר. ואף גם כי בשאר
לילות השנה אין ראוי ללמוד מקרא כי המקרא בלי פירוש
עוארת בעשיה מקום תנכודת הדינים ואין ראוי לעורדם
בזמן שלטתם בלילה. מכל מקום בלילה הזאת לילה
ביום יאיר ואסר חכמים הנהו יום הכפורים לילו כיומו
כמו שבארנו את טעמו ריש פר׳ ג׳ וע״כ בלילה הזאת
הותר ללמוד במקרא.

ועל כן נהגו כל ישראל ללמוד ליל יום הכפורים כל
החמשה ספרים שבתהלים כי סגולה רבה היא
לכפר על הנפש ועל כן בא בכיון כל׳ מזמורי הרלשונים
ש״ו תיבות כמספר כפו״ר להזכרת כי סגולתם לכפ׳ ולהיות
כופ״ר נפש. ואסמכוהו אקרא אהללה שם אלהים בשיר. וכו׳
ותשב לה׳ משור פר וכו׳ ואומר ה׳ שפתי תפתח ופי יגיד
תהלתך כי לא תחפוץ זבח ואתנ׳ וכו׳ ואומר עולה וחטאה
לא שאלת אז אמרתי הנה באתי במגילת ספר כתוב עלי
וכו׳ וכן הוסיפו תת כחם להאריך ימים כמ״ש לא אמות כי
אחיה ואספר מעשי יה. על כן ראוי להחזיק בלימוד׳ ביותר
בהיום הזה וסגולה רבה בהם לבטל כל גזר׳ קשות ורעו׳
אם יקרא בהון וכשורה מלה במלה כטעמיה׳ וכדקדוקיהם
ויעים אל לבו אליהם להבין ולהשכיל מה שמוציא בפיו
ובשפתיו כי הן דברי תחנונים אשר כל אשר יעים עינו
עליהם יקרב לבבו ל״ב קדשים ונפשו עליו תתאבל על
פשעו ועל חטאתו ויפיוך את שיחו לפני ה׳ ולבקש על נפשו
בהם אולי תהיה ארוכה למחלתו וזהו שנורהו בתשובה
שלימה לפני ה׳ אלהיו ודקדק הדק היטב בהם לא כן
הקוראים אותם מנות אנשים מלומדה כי אז הדברים יבאו
דאופים כדבר המלך מלכו של עולם ומטילים מוס בקדשי
שמים וגבולות מי יכין. וקורא עליהם הכתוב למה לי
רב זבחיכם אמר ה׳ שהם אינם יכולים לעמוד על נפשם
כי השיבה חוטפתם מי בקש זאת מידם ללמוד כל החמשה
ספרים. והלא טוב הוא להם מעט בכונה מהרבות בלא
כונה הלא טוב ללמוד ספר אחד אחד לבדו והגה מפיו עלה
ורוח שפתיו בדור מלנו ולא ללמוד כל החמשה ספרים גם
בלא דעת כי אז ידלג כאיל פיחם. ואשריו אם יזכה להיות
בקי ולבוין בהם על דרך הסוד במקצת הבנויים המורגלים
בספר הזהר כשלומדם. ואף גם זאת סגולה כפלאה היא
לבוין בעת קריאתו בהם בפסוקי׳ שהם מתחילי׳ באותיות
שמו ועל כל פנים יהא זהיר מאד שלא להפסיק בהם כי
מלבד עונשו דמאן דפסק מתפסק כמ״ש בזהר וכפרש אם
אמר לייחדא שמא דקב״ה שכולא בשיחתו הוא יפול
שמפריד הייחוד שלא שמאבד טובה הרבה כי כאשר שמעתי
מאבותינו כי הקורא אותם בהון וכשורה ולא יפסיק בהם
בורא מלאך אחד סגיגור להלין בערב ולבקר עלו ואם פוסק

ח״ו

ח״ו שבטל הזיותו. ועל כן ראוי להזהר שלא להפסיק
אפי׳ בדברי תורה כי כל תיקון נדרש לעצמו ואחרי גומרו
כל הס׳ ספרי יאמר התפל שלהם ויוסיף בלשון זה שתכפר
לנו את כל חטאתינו ביום הכפורים הזה ביום פליח הטון
הזה מחה והעבר פשענו מנגד עיניך כאמו׳ כי ביום הזה
יכפר עליכם וכו׳ וזכרם ה׳ אלהינו בו לטובה ופקדנו בו
לברכה וכתבנו וחתמנו בו לחיי טובים ברבר ישוע׳ ורחמים
ותחזירנו בתשוב׳ שלמה לפניך וכו׳ עד סוף התפלה ואחר
כך יאמר קדיש בקדושה. ואחר כך ילמוד מסכת יומא
שסידר בה רבינו הקדוש ס׳ פרקים בסוד אם לביה אם
הבנים המכפרת על הבנים כהיום הזה שהיא ספירה ח׳
מלמטה למעלה כנודע. ומה טוב אם יקראם בפירושיהם
כי ידע ויסכיל מה שלומד ולא יקרא מנות אנשים מלומדה
הואיל וחכנו האל להבין ולהשכיל. ואחר כך חזור עלמך
בקדושה ובסדרים ללמוד בספר הזהר האחרא של הלוזה
אשר בה מבוא׳ סוד אם הבנים דרשותא דר״ד דלא אפסיק
מינה לעלמין ואתייהיב ברשות׳ כל חיוו דשבדין כל חיוו
דכלא כל חיוו דחיבוא לדאתה לכלא רכתיב כי ביום הזה
יכפר עליכ׳ וכו׳ וסגולתה לקדש את הנפש היפה מאד מאד
ואף כאין מכין קריאתה זו היא חלילה ועורר׳ אהבת ריעי׳
ודודים לעצלה רק שיקראנה כאמה וכירא׳ ובחרדה מלה
במלה ולא במהרה ובחטיפה פן יהרסו אל ה׳ ואת מעשה
ידיו יהרסם ולא יבנם ונדול עונה מנשוא ובכר כתבתי
בפרקי ליל חג השבועות׳ יתר אזהרו׳ בזה שים עיניך עליהם.
ובהגיעך לקרא׳ בסוף האחרא פטירתו של הרשב״י אל תראי
לך להשער על פטירתו של נריך ולהוריד עליו דמעות כי
בזה יהיה לך כפרה וכמ״ש בזוהר אחרי מות דף כ״ו ז״ל
וע״ד ביומא דא קרינן אחרי מות שמי אהרן בנין דישמעאל
עמא ונטערון על אהדיהון דנדיקיי׳ ומתכפ׳ להון חוביהון
וכל דמנטר על אהדיהון דנדיקייא ואחית דמינין עלייהו
קב״ה מכריז עליה וסר עונך וכו׳ ולא עוד אלא דלא יפותון
בגוי ביומוי ועליה כתיב ירחה ורע ירך ימים. וכוסף עוד
שם תו פתחו ואמרו כל ומנא דנדיקייא מסתלקי מעלמא
ומיתתהון דנדיקייא מכפרת על חובי דרא ועל דא פרשה
דבני אהרן ביומ׳ דכפורי׳ קרבן לה לפסוי בפרה לחוביהון
דישראל אמר קב״ה לאתעסקו במיתתהון דנדיקייא אלין
ואתחשב לכו כאילו אתון מקריבין קרבן בהאי יומא לכפר׳
עלייכו וכו׳ הכא מבוא׳ גודל מעלת הנשמה׳ אדם על פטיר׳
הנדיק וזוכה לרחות ורע ולהאריך ימים ולהתכפר לו וקל
משמיא נפל וסר עונך וכו׳:

ואשר כח בהם לעמוד בהיכל המלך ולגדר שינה
מעיניו׳ עוד הלילה ילמדו תחיל׳ האחרא
דבשא ואחריה ילמדו האחרא זוטא כי עניינה רם ונשא
ומבואר בה סוד הי״ג מדות דרחמי וסוד י״ג מדות דמי אל
כמוך. ובקריאת סדרתיהן תעורר סגולות עליונות למגלה
להאיר

להאיר בהם אור רב וישתלבל מהם שפע רחמים וחלוס לכפר על חטאות ופשעים כי זמן כפרה לכל היא ואף גם זאת להאיר אור גדול לעין הקורא בנפשו ורוחו ונשמתו. ומה גם אם אם בא בסוד ה׳ להבין להשכיל סודותיה וכו׳ כר הרזים אשר נאמרו מפי עליון הרש״בי ע״ה וחבריו כי כל האומר רבה מפרש סוד שם ההוי״ה כדרך הזה אולת שם י״ה שבשם כי הם נכללין במה שבאור בעלין מהם. אך באומר׳ זוטא שם באור כל ד׳ אותיות השם. וזה אור גדול לעין הקורא שיכוין ליחד ד׳ אותיו׳ השם בדרך הזה כשלומר כה ובפרט בלילה הזה׳ אשרי אתם ועשה זאת ובן אדם יחזיק בה. ואחר קריאתה או הרבה או הזטא יאמר מסת זה. הדרן עלך האומרא רבה או זטא ורעתן עלך לא נתנסי מיכך האומרא רבה וזטא ולא נתנסי מיכך לא בעלמא הדין ולא בעלמא דאתי ג׳ פעמים:

יהי רצון מלפניך ה׳ אלהי ואלהי אבותינו שתהא תורתך אומנותינו בעה״ז ויהיו עמנו לעה״ב רשב״י ור״א בריה ור׳ אבא אשר אור בשמתם יזנקת משלם ראשונות מדותיך העליונות ורבי יהודה חיים התש״ר ורבי יצחק אזר בגבורה ורבי יוסי בר יעקב הדור בתפארת ור׳ חזקיה בנגה ורבי יוסף בהו״ד ור׳ חייא בצדיק יסוד עולם ורבי יוסי במלכותך מלכות כל עולמים וזכותם וזכות תורתם וקדושת יעמוד לנו שתמחול ותסלח לכל חטאתינו ועונותינו ופשעינו כיום הכפורים הזה כיום סליחת העון הזה ותחזירנו בתשובה שלימה לפניך ותכונן את לבבנו ליראתך ולאהבתך תמיד ובכח לימוד סוד י״ג מדו׳ דרחמי העליונות והתחתונים אשר במדות העליונות אשר קרינו לפניך תקרע רוע בז״ד ופקדנו בפקודת ישועה ורחמים וזכרינו לחיים טובים ופרנסה טובה וכלכלה ואריכו׳ ימים בתורתך ובמצותיך. ויהיה לימודינו נחת רוח לפני כסא כבודך להוכיח נכונות הקדושות שעל ידי נתפזרו בין הקליפות והגברנו את כחם ועתה יגדל נא כח ה׳ וקבץ נדחי ישראל ויחזר של הקדוש׳ חיל בלע ויקיאנו מבטנו יורישנו אל ובם אתם ידעת כי בשר אנחנו ואין כנו ולא בשום בריה כח להשיב ולכוין עמקי סודותיך האמורים מפי קדושיך האלהי׳ ואין אתנו יודע עד מה דברים על בוריין ושורשן לכן יהי רצון מלפניך ה׳ אלהינו ואלהי אבותינו שיהא חשוב ומרוצה קריאת סודו׳ תורתך כשו השגנו הסודו׳ הנפלאות והנוראים אשר כיחזו בהם בנים הקדושים בדברות קדשם ותרגנו ותפתח לנו שערי אורה להבין ולהשכיל לשמוע ללמוד ולנמר נפלאות מתורתך כמה שב׳ גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך. ותהיה עם לבבנו ואמרי פינו בעת מחשבותינו ועשה ידינו בעת מעבדינו ואת נמח דוד מהר׳ תצמיח וקרנו תרום בישועתך ונלאה האמרן דעה את ה׳ כמים לים מכסים. יפרח בימיו צדיק ורוב שלום עד בלי ירח אמי״ר. והחלם יאמר גבור אמי לעשות כסדר הזה אף אם

אם נעבר הזא לו לנגד עינה מצוינו לתקן כמה לילות ונמל מינו לו בכל הסנה ואף גם זאת כי אמרו מהקדמונים יפה שעה אחת של תורה ביום הכפורים ממה שיקדא בשנה אחת בשאר הימים כי נא יערבנה זהב וזכוכית וכל חפצים לא ישוו בה ובכל המדבה הרי זה משובח. ואמרו ז״ל כל המסביב ענמו מדברי תורה ולן אין מבשרין אותו בשורות רעות ושבע ילין כל יפקד ר״ע ובלילה הזאת נריך לה זהר ביותר כי גדול עונו מנשוא ואמרו עליו ירחב כל הסנה חם ושלום שדומה לעבד שבא למזוג כוס לרבו ושפך לו על פניו ותמר בלומודו בלול הקדושה הזאת במו פיו יתחנן לו ית׳ ברך בכח סגולת הכנעת התשובה והתורה כל יפקד רע ח״ו ולענין הדין אם ישאר יחיד בבית הכנס׳ אם ישמו כולם כתב בעל התרומות שיכול ללמוד בליל יום״כ לאור הנר מפני שאימת יום״כ עליו. ואף כי אפשר שדעתו לענין תפל׳ ערבית דהוי כענין ראשי פרקים מ״מ הסכימו כמה מהאחרונים דבנר של שעוה מותר אפילו בשבת לקרות לאורה ומכ״ש ביום״כ דאימת יום״כ עליו ומותר אף ללמוד ומ״מ אם אפשר לו להיות לו חבר טובים הסנים מן האחד ויצא ידי כולם רק שיבחר שיבא אצלו אים ירא שהים וכן בתפלתו כי אמרו הקדמונים שאין לעמוד בלימוד ובתפלה אבל רשב שבשהרשע נומר או מתפלל מהרהר הרהורים רעים ושכינה מתרחקת ממנו ומעלים עיניו ממנו ויאושב הוחרך שערו עם נדקיה ואחאב ואף כי אין הפסד אם שתתף לימוד ותפלת רשע עם רבים והרבה כשיעלו למצלה בערך תפלה ולימוד הרשע ירחו יותר חשובי׳ וגם הרשע ירויח בהתחברו עמהם. ובר כתב החסיד בעל חסד לאברהם בעין הקורא נהר מ״ו שזהו כשים עשרה נדיקים ואחד רשע וכן אם יש עשרים נדיקים ושני רשעים. אבל אין כח בט׳ נדיקים לבטל פיסול תפלה ולימוד רשע אחד ולכן היו בקטורת עשרה סמנים טובים לבטל ריח החלבנה שריחו רע ולכן נאמר אוי לרשע אוי לשכנו. ולפיכך ראוי וכוון בכל יום ובפרט בהיום הזה שיהיו שכניו בבית הכנסת אנשים חכמים וידועים ביראת ה׳ כי כשיהיו היושבים אצלו מתפללים ולומדים בכוונה יקל עליו לכוין לבו גם הוא לך כשהיושבי׳ אצלו אנשי לבון מתפללים או לומדים שלא בכוונה יקשה עליו לכוין בלימודו ובתפלתו כי על כל אלה אמרו הרחק משכן רע ושל תתחבר לרשע. ובכל דרך הלמוד שבתבנו אם יהיה בעשר׳ בני אדם אנשי חיל ירא אלהים שיתחברו עמו ישלה במעלות החמודות וירא שמים יעשה דבריו בהנעם ואל יתרחה כפניהם כפורים מהם ומואס באותם שאינם הגונים כי הקב״ה חס על כבוד נבור ואם ירחה שמרגישים בעניו אל יבדל מתוך העדה ולא ימנע מלמוד עמהם ומהתפלל עמהם כי הרבה רעות נגרים בזה ולא נאמרו הדברים אלא להבלתי נרגש ומעשהו בסתל

ויכלכל

ויכלכל דבריו במשפט:

ומה טוב ומה נעים חלקו אם ילמוד וידרוש לבני חבורתו כמדרשי הגדה מענין היום וילמדו עליה קדוש כי יוציל מאד לבפר כל עון כמ"ש במדרש נדיבי עמים נאספו עם אלהי אברהם ח"ר שמעון מתעלה שמו של הקב"ה בשולמו בשעה שישראל נאספין לבתי כנסיות ובתי מדרשות ומתנים שבח והודאה וגדולה להקב"ה. ואמר רבי ישמעאל באותה שעה כשמתנים הגדה מפי החכם ואחר כך כשיגיע אמן יהא שמיה רבא באותה שעה הקב"ה שמח ואומר למלאכי השרת עמדו וראו עם זו שיצרתי לי כמה הם משבחים. באותה שעה מלבשין הוד והדר לכך נאמר בחב עם הדרת מלך. ובמדרש עוזר טוב אמרו בשעה שהחכם יושב וחרש בפני הגבור ועונים עליו אמן יהא שמיה רבא אפילו אם נחתם גזר דינם אמי מוחל להם ומכפר עונותיהם של ישראל. והחכם עיניו ברואשו שלא להאריך בלימוד בלילה הזאת הרבה יותר מדאי ולהיות נעור כל הלילה כי יאבד כוחות תפלתו ביום שאחריו והקדוש הזה ויתנמנם ויאבד טובה הרבה. ואף מי שדרכו בכך חוב השנה להיות נעור כמה לילות ואשר כח בו לעמוד ביום. אבל מקום שהיום הזה אל יסמוך עצמו על הנס כי שמא ח"ו יפגע עליו העבודה מהתעניות ויבא לבטל מה שהוא חייב מן התורה. ומעשה הנס כן לא יפה הם עושים אותם בני אדם שמהנים לעמוד על רגליהם כל הלילה וכל היום. כי עושי אלה חשבו לעשו מצוה והיא עבירה ונוחו עליה כמה מהגדולי ב"ה כי הואיל הם עומדים על רגליהם כל הלילה היאך יהיה להם כוח ביום בשעת תפלתם והם ביום ולא ביום תיר ולא תיר ורבים מהם בשעת ק"ש תטפתם שינה וחיים קורים ק"ש וברכותיה שהם מן התורה ולכן הטוב וה יסר לעמוד כל רגליהם חזקו בשעת תפלת ערבית לעמוד על עומדו כשהוא מתפלל ומתחנן ביום ויש רבים עושים ככה ואינו כל כך כבודת ויש להם סמך מן המדרש כי כא ס"מ לפני הקב"ה בחה"כ ואמר לו יש לך עם אחד בארץ דומים למלאכי השרת וכו' ואם הוא חלוש דע לו במה שחייבו חז"ל לעמוד על רגליו והוא בשעת חזרת התפלה ובשעת הסליחות ובשאר התפלה יסב ויכוין בתפלתו ולעמודו ולא יעמוד על רגליו כל היום שלו אפשר שלא יהיה לו נגר ומתוך הנגר לא יוכלו לכוין ודי להם מגר העינוי. ועל כן אף כי הזהיר לנו הכתוב לעמות נפשנו כשיום הזה והוסיפו רז"ל רחיצה וכו' כל עמן המביא לידי עינוי נפש להרבות העינוי שנראה שכל מה שיעשה האדם היום הזה מיטיב וטיה כדי לעמות נפשו לכפרת חטאתיו ועונותיו מקום תחסר לו. ומכל מקום כדברים המבטלים כוחות תפלתו ותחנוניו אינו ראוי לסגף עצמו כי מתוך הנגר לא יוכל לכוין וכלה דעת ידבר ולא לעמן יהיה כי עיקר הכל

הכל בתפלתו להכין ולהשכיל כל דבר לאשורו ולהרבות בבבי ובהכבד עליו טורח מעט כבר עיניו ולבו אל הרגש חלשת איברין אשר הוא מרגיש ואין מלאך ח' עושה כ' שלחיות. ואזהרה זו ביותר לת"ח כי הם תשושי כח ורחוי להם לחוס. שלא יחלו חס ושלום ויבטלו מדברי תורה על דבר שאינו מן החיוב אליו ויעשה מן הבא בידו וירחמו עליו מן השמים ויקרא לו ה' שלום.

ולכן בלילה אחרי נומה אל בידוה כשרואה שהכבידו עיניו משינה ירחיק עצמו ממקומו לגד מגדלו של בה"כ או בעזרת כ"ה ושכב וברכה שיבתו ונדקה תחשב לו. רק שיהא נזהר מאד על נפשו שלא יעטוף את עצמו בבגדים וכסתות המחממין כי זה מולד כח התאוה ועל כל פנים יסיר האפלאות מעל רגליו כי כבוד הרגל רע מאד להתחמם ולבא ח"ו לידי דבר אחר והקדמוני אמרו אמרו דרות ותגל מרגלותיו שלכובו כדי שלא יבא לידי חימום ויבא לידי יצר. לכן אף אחר חילון אפלאותיו יהיו רגליו מגולים מתחת הבגד זהיא סגולה נפלאה בדוקה ומנוסה אצל רבים. ואותם בני אדם שיבים באפלאותיהם מלבד כי הם מסבנים בעצמם כדאמר שמואל בשמא אף גורמים רע"ח לעצמם לבא לידי ד"א ח"ו ורחוי לגעור בהם ולהזהיר אליהם כי לבל הגם בסגנה ות"ח קשה הדבר ביותר כי גם אמרו מן הקדמונים כי בדרך סגולה קשה הדבר לשכחה ואותי' באזהרת דבן תשכח ובדרך סגולה ב"כ להנגל עצמו להיו' בשמיר בלילה הזאת וכן בכל הלילות לשכב כל הלילה בלי בד שמאל טוב מאד להכניע הקליפת לילית וחילותיה תשרים בטחול. ומבטל את התאוה ואף גם זאת לאדם ליתן מתוך שמחה כי עבות ודאבה ויגון רע ומר לעצמן ד"ח. ועל כל פנים עיקר גדול בזה הוא להסיח דעתו מזה העניין ויבטח בשם ה' ושבן באלוהיו ולא ירא ולא יפחד לבבו כי הדמיון הוא פועל מאד ולבר בדעתו ח"ו.

רק את נפשו ישמור בחמו' ק"ש על מטתו בהלכת' וכתקנה ביתר שאת מכל הלילות כי מדאמת' היא על כל השמירות כמ"ש הממות אל בגדונם וחרב פפיות בידם ואשר להיות כי כיון בשעת הנאת ס"ת כל נדרי בתקון זרע לבטלה בפסוק אחד ואחד בגדיק כמו שהאריכו לגיל. גם עתה בשעה ק"ש יוסיף יד שנית לכוין בה לתקן את אשר קלקל בהסבתו הרעה שהבאה שנתו לידי קרי והנאת זרע שלא ע"י אשתו וכרת מזלו ושורשו מן נוקבא דר"ח כי הוציא בעצם נשמות קדושות שלא על ידה והם ירדו לקליפת מנה. ומשם בעשקות מחשת זמומים ומכל מויק שלה כעשה בוף ח' מהסיפה ולפיכך עתה כי בית הדגון היא מאד יכוין להחזיר הנשמות' הם לקדושת כלי הקדש הנעשה בקריאתו ק"ש: ולהרוג הגופים הם בחרב פיפיו' רק"ש וכן בשיאמר פסוק ועל זה

חמדים

חסידים בכבוד יהיה כוונתו להרוג הנופים דטפות זרע שיצאו על ידי פגם שהיה על הבטן כשהיה משמש עם אשתו המתלבש בקליפת נוגה עצמה הכלולה מטוב ורע כי הוצאתם אינו רע גמור שהרי כוונת התעוררות שהוא לתשמישים המותר היתה. וע"ז נאמר ועלו חסידי' בכבוד הם אותם שרוצים לעשות בתשובה מחטא זה ירננו על מה שעושים ע"י משכב"אתם שהם נשותיהם כי הרגים אותם המזיקים שנכנסו עמהם ע"י כי רוממות אל בגרונם ר"ת

בחר בחר של רחל אמנו כמודע באורך לבא בסוד ה'.

ואשר בגלל לגזילות זה בשאר הימים נריך הרב' מאור קודם יום הכפורים לתקן עונו ע"י התקונים שבאו בספרי הקדמונים ז"ל ולא יכנס ליום הכפורים פגום מעון זה כי אף אם יעוב ויעשה תקונים וסיגופים על שאר עונותיו אם לא שם לבו לתקן את אשר עיוות בעון שכב' זרע לבטלה קרוב מאד שטומאתו בליל יו"כ כי מונח מין את מינו וכעור בכח כל איש להתקדש כיום הזה וקנאין פוגעים בו ואשר לא שת לבו אל דבר ה' ויקרה מקרהו בלתי טהור בליל יום הכפורים נחזל עונו מנשוא ואז"ל בשילהי יומא הרואה קרי ביום הכפורי' ידאג כל השנה כולה יען כי מראין לו שלא קבלו תעניתו והשביעוהו במה שבירים לשבביעו כשבר שמוזב כוס לרבו ושופך לו קיתון ע"כ: ונוסף גם הוא כי היה לו לתקן את מעשיו ולהסיר את החיצוני מבלא לפני כם יום ה' ולא עשה. (ומטב מים אלו תבין כי אין חילוק בזה בין רואה קרי בלילה לבין רואה ביום השביבם אין לרעה וביו"הכ לאו דווקא) וכפרש לפי משא"ל רואה קרי חייב שבילה אמר מי רואני ואין בכך כלום והעבירו מנגד פניו. שוב רואה קרי ואמר מי רואה אותי וכו' עד שלש פעמים ועובר על מה שכא' פעמי' שלש עם נבר ואוא נעשה זב מתחל' דרכיו שנא' אים אים כי יהיה זב מה תלמוד לומר אים אים למקרה לילה. אם חזר ונעשה תשובה מתרפאין אותו ואם לאו הרי הוא בחזקתו עד יום מותו שנא' ואלת שהיה טומאתו בזוכו ע"כ:

אשר על ככה ידאג כל השנה כולה ולבו בקרבו ואל ואלת בשברון מתני' כי מאד הקליפו' בגופו ונפשו לא מטוהרה וטמא יקרא והעלה עשן באפו יתבדך וגהלים בערו ממנו ולו הסתיר פניו ממנו הוא יתבדך ונרשהו וילך. ושוב אל ה' ורחמהו ויותר בעצם היום הזה יום האדיר והנורא עוד השמש במרותי' לתתו' לפניו יתבדך את אשר חטא והשוה על הנפש ושימא קלשי שמיר וקלקל מיזרותיהם ומלבו דביבי הספרתם והרחוב גבול הדעתם. וידבר יום נפשו לאמר אוי לי כי נרמתי כי כמוני במדך ונפי כשמא כולנו ובכבר ערי אלא בל אשך ויתן את קולו בבכי לאמר יסרני ה' אך במשפט אל באפך פן תמעיטני הדב בבסמי אבונו מחבוקתי מהרי אומר אל

אל

אל תעבני בחצי ימי עד מלאת ימי שנותי בהם ע' שנה אולי אוכל לתקן את אשר פגמתי ואחכי בראתי מעחיה לבחל: ואף גם זאת יכון ביום הזה באומרו הי"ב מדות דרחמי לטהר נפשו מטומאתו ומטומאת עונותיו ע"י המשכת אור העליון מלובן העליון בכוונתו בהם ובפרט בב' מהם שבם נזכר טהרה והתלבנות הטומאה מהנפש אשר לא מטוהרה. בתקון ב' שהוא כוסא עון ואמרו בחידר' וחד חבוק הוא אתחי בהוא נהורא כמאן דיסתחי בהוא נהורא עמיקא וכו' כתתו ואמרו כוסא עון חמיתא ובתקון ג' שהוא עובר על פשע ואמרו שם שעליו נאמר ורוח עבר' ותטהר' ועם היות שבכל ג' מדות סגולתם להמתק הדינין עם כל זה באלו הב' שנזכר בהם טהרה יכוין בהם בפרט וסגולתם רבה היא מאד לטהרו ולהלבנו ובפרט בהיום הזה כי סגולה לטהר את הנפש מטומאתה ומכל חטאתיה ונאפופי' מבין שדיה כמ"ש כי ביום הזה יכפר עליכ' לטהר אתכם מכל חטאתיכם לפני ה' תטהרו ושוב יקבל עלת נקיי' מן הבא בידו דרכי התשוב וכל התקוני' אשר כתבנו לפנם עון זה בפרק כ' מהשובבים עיין עליהם. ותחת הטומאה אשר נברא בגופו ובנפשו עתה יגבים אותם מחלבות טהורות ויוסף לקח מידי יום ביום כי סגול' התורה להפש יש רוח הטומאה ולקדר הטומאה מאם היא"הר ואם בלבן היכר שלבך כתיב בה אמרות ה' אמרות טהורות. וכן אמרו בזוהר פרשת קדושים דף פ' ות"ח נא אתדבי בר נש לעלמין אלא במילין דאוריית' בגין כך דברי תורה לא מקבלי טומאה בגין דאיהי קיימא לבבא לאילין מסאבי ואסותא באוריתא מעתבאה דכתיב רפאות תהי לשרך וכתיב ירחת ה' תוסיף ימים דכתיבא אהתכא באוריתא דכתיב ירחת ה' טהורה עומדת לעד מאי עומדת לעד דקיימא תדירא בסהוא דכתיב' ואלא אתעבדי מיכה לעלמין ע"כ לשונו. ולכן יתחזק בלימוד התורה כי טהרת התורה עולה על הכל והיא עיקר כל הטהרות.

ונמצא כתוב כי טוב לו שיאמר האדם קדושו' שיסד ר"א הקלרי ליום הכפורים שלושים יום רנופים מיד אחר יום הכפורים בהכנעה גדול' ודמעו' שלים. ואחר כך יאמר מזמור ל"ט ויכוין במופי תיבות אמרת'י אסמר"ה דרכ' מחטו"א בלשונ'י פ"ת סם יחיאי ונקודות יונא תפסוק אסמרה לפי מחסו' בעד רש' לנגדי ויכוין לתק' פגם הקרי על הסם הקרי' פיונא כחת כ"ם מן דרכ'י והוא קנלם וכיקודו מל"ת אמרתי אסמרה דרכי מחטוא שאלו הסני שמית מבטלין ומכריתי' כל בגעי בני אדם ובחית הטומאה מעליו ועוד יש בוונות הפסוק זה ואין להאריכות בספר זה דלאו כל מוח סביל דא. ואחר המזמור הנזכר יאמר מזמור פ"ח על מחלת לעבות וכו' שים בו קל"ח תיבות כמנין סמ"אל ומכניעו על ידי המזמור

המזמור זה מאשר שלט עליו כשון קרי. ואחריו מזמור קי"ד. ואחריו קכ"ד עם כל הכוונה שכתבנו לעיל בערבי' ואם יכול לעמוד על נפשו להיות ניעור משנתו כל ליל ו' כי מדתה בצדיק יסוד עולם והיא מדת כל הכוללת כל תקוני העומות ויעיל לו הרבה ולא עוד אלא שאם יהיה זריז להיו' מיעור ליל ו' ויש שלפניו ויעיל גם כן להגביל מפח המיקש כל ימות השבת ממקרה אשר לא שהור והוא בדוק ומנוסה אצל רבים וטעם הדבר פשוט כי כאשר הוא עושה נחת רוח למדת הצדיק העליון כן יעשה לו והרשעה כולה כעשן תכלה ושאלו מפחד רע"ה. ונוסף גם הוא תקון לעון זה להתעמות ולהכין לטהר תגבורת טומאתו כי התעמית הוא אם מטהר כמ"ש בזהר שמות אמת דבי יחודה מתוך תעניתו של אדם מחליטין איברין ונוכר עליו האש וכאות' שב' דיך להקדיב חלבו ודמו באותו האש והוא מזב' כפרה וכו' א"ר יצחק מכאן ולהלאה כתי' כל דבר אשר יבא באש תעבירו באש וטהר ע"כ.

ואני התרתי לאיש א' אשר פחד ודהב לבבו הרבה מאד ממקרה אשר לא שהור בליל ו"הב ושאלני היוכל להתענו' בד' ימים שבין ו"הב לסוכות הואיל והם ימים של שמחה ואין מתענים בהם.

ואני אמרתי לו דהדין פשוט בזה דיוכל להתענות ושב ורפא לו מדין הרואה חלום רע בשב' שחיי' להתענות והתירו לבטל עונב שבת מפני תעניתו. והיינו טעמא מפני שכיון שהראו לו חלום רע הראו לו מן השמים שמצא עולתה בו שים מקטרגים בנגדו ומיך הוא לשוב ממעשיו כדי לבטל המקטרג ותענה ויכוף כחגמון ראשו ולא יתענג כלל אלא יסב ודומם וזו היא שמחתו ועמונו בהיותו זוכה לעונב גדול בביטול העונב הזה. הנה כי כן גם מי שראה קרי ביום הכפור ורואה את עצמו מוכרל ומרחק מאת אלהיו יתבכך מבר מעשיו הרעים ודרכיו המקולקלים אשר הגביר את הטומאה עליו. ובתה כא לשסיר הבגדים המאוס מעליו ולעשות לדרך הטוב ולהקרב לפני אמון המרבה לסלוח: וכפשו נכהל מאד במלאו ספיקו אם תעלה לו שכתו אם לאו והוא אינו יודע את עתו אם ינוחו לו לעשות תשובה שלימה ורחויה לפי כובד טומאתו: זמה גם כי הימים האלה נזכרי' ונעשים עת בא יחי השלים כי הסשפט לאלהים הוא השלים בעת ההיא כמקו' שאמרו לחתום גזרי בית דין המדק כי תשעת נעילה הוכח דבר תשפט כל איש בצדיק עיון והסקפה לטובה הכל לפי התעשה והטוב ההוא אשר ייטיב לאיש הנאמר לדין והיה אם לא יתקן חטאתו ואשמתו אשר עשותו ח"ו הרחמים לא יכמרו אבל יחמרו לה חמיר בפסק דינו יחליפו שמתם להוסיף לרע לו פסקי תוספו"ת על פסקי הרא"ש והמלמ' ריבות חוזר ומלמד חובה ואחר גמר דין מחלוקת נחלק הפתקים בנתינה מיד ליד עידי מסיר' כרתי לאי' כרכיו

הן לחיים הן למות ומי זה האיש מרגיש אשר לא ירגיש מרגז הדין והבזרה ולמהר ולהחיש מפלט לו וכל שכן וק"ו למי שקרה לו כל אלה שרצוי לו להכין ולהתכונו עוד השמ' במרומים בימים האלה אשר כין ו"הב להוכות לבקש על חטאתו ואשמו אולי יעלה מרפא והרזכה למחלתו ואין בזה עון אשמה אלא אדרבא נדקה תחשב לו שמזכה את נפשו העבומה לבלתי הכריתה עד תשלים חיקה ברוב הימים ומהרה ממקור רמיה ושבה אל בית אביה כנעוריה ומה לו לבקש שמחת הימים יותר מזה להתקרב לפני אלהיו והיא שמחה גדולה ויתרה לנפשו העלובה והשגיחה את מלך שכויה כין כמה זאבים. והנוף הנגוף החוסה כין שלא זכה לשמחה לא יעמוד אלא יתאבל ובאבל על כל הרעה אחר עשה וזו היא שמחתו אם בעל נפש הוא. ומזה הטעם היה היתר ללבוש שק ביו"הב גם כן לאיש אשר נפשו עליו תבהל על מקרה ואם על נפשו לשוב אל ה' ולבוש שק להשמיע בקרם קולו לבקש על נפשו. כי אף כי ו"הב י"ש הוא האיל והתר מכללו בעיניים הרבה. לאיש אשר אלה לו ולבו נוקפו מדאה לו דמותר נמור הוא שלא שחבירי לא הודו לו לענין השק ביו"הב די"ש הוא ובודאי הנמור כי אם כה יעשה וכה יוסיף בתורה ובתשובה ותעניות ובלה שנתו בטוב ובנעימים ותשיב לו החתימה וירחה ורע ואריך ימים ובלבד שלא ישלך אחרי עבור שנתו כל אשר פעל הנשה אחר בון כי אז ח"ו יוסיף עלחטאתו. פשעושוב אל האדון כשהיה.

ואולם רבים תלמידי חכמים יקלו על עצמם כי יקר להם מקרה בלתי שהור בליל יום הכפורים ולא חלו ולא רגשו בדבר ויעליכו אחרי גוזם מלשקוד על דלתי התשובה לבקש על כפשות'. אשר אמרו לנפשם כי לא אחרו ידאב כל השנה רק לחזקים מהנדקה ומתירת ה' ואשר לא שת לבו אל דבר ה' ומבר מחשבותם פובלים ר"ע על מזכבותם לא כן ליסרים בלבותם השתקדשים והמטהרי' עם קונם. כי אף כי תקראן אתם באלה אין בהם עון אשמה כי אין זה אלא מבר הקדושה יתירה כי קראין פוגבים בה. אבן לא זו הדרך לירחי ה' ולחשבי שמו לשת כתף פוררת אל דרכי התשובה והתקומים הנדיבים לו. ולהחית נדיק בעינו ולומר חכמי אלהים ויש לי כל. כי אם יפשפש ומשמש מעשיו על כל דבר פשע על קל על חמור אשר חטא על הנפש אז ידאה כמה לו עונות וחטאים תלי תלים' וכל כוד יה נסויה לחפש עוד יוסיפו להגלות' לו כהנה וכהנה עבירות שהאדם רם בעקבו והוא לא ידע ואשם. ואם ישים פמו אל כל מדקותיו אשר עשה ואשר אשום אשם בכל עון ובכל חטאת ושקיף וירא כי עשרת פעמי' יהיה סרס הצודף כמעשה הרעה על כל הטובה כי מי עסק בתורה שלא נשתמש ונהנה מהקרא רבי אז נתייהר ובא לבלל

בעם ולכלל שנות ועל דרך זה בכל מצות ה׳ על כן אם בעל נפש הוא אף כי הוא מרחמי ה׳ וחסדי שמו ויקל מקרהו ח״ו כיל הב נפשו עליו תאכל ולבו חלל בקרבו ועינו יעלעו דם וכלב נסבר ומרבה יתורה ואמר אלוי לי כי עוטתי הטו שה ויתחזק לעלות אל ה׳ בבכי ובתחנונים ובום ופק ואפר אולי יתכפר לו וה׳ עמיר בעבדו. והקם זה לכל מעשה העבודה ביום האדיל והנורא הזה לבלתי יקלו באמירת הרחמים והסליחות ולהתעסק בלימודיהם. רק יפיץ רחמונה לספוק את שיחם לפני ה׳ אשר מהם ירחו וכן יעשו כל יתר העם לעורר עצמם לתשובה ולבכות על עונם בתפלתם כי ראו כי לת״ח גדול הכאב מאד לבכות ולסבור לגרת עונתם ואמרו אם באריזם נפלה שלהבת מה יעשו איזובי קיר וזכו׳ הרבים תלוי בם ובדקתם עומד׳ לעד וכבר כתבתי בזה באורך בפרק ב׳ דסליחות קחנו מעם ואף גם זאם אודיעך כי רבים לא נזהרו עצמם מבוא בטומאה זו ח״ו רק בלילה ולא ביום ואם יקר מקרה בפיסנו ביום לית דאם שסנו בזה דאדרבא יש מגדולי ישראל אשר פירשו הרואה קרי ביה״כ שזהו דוקא ביום ולא בלילה. ואף כי לא נראו דבריהם מ״מ הכל שוין דלילה כיום ויום כלילה טלן שיין כענין זה (עיין בס״ח סי׳ תל״ה) ושומר נפשו יזהר אף ביום כאזהרתו בלילו ולא יאכל טובה הרבה ומה טוב ומה נעים חלקו אשר אל יתן דומי לו ביום כלימודו ולא יצטרך לכל אלה:

ולענין טבילת בעל קרי כתב הרמב״ם וז״ל מי שראה קרי בזמן הזה ביום הכפורים אם לא הוא מקנה במפ׳ ואם נתלבלך ולחץ מקומו המלובלבין בו לבד ומתפלל ואסור לו לרחוץ כל גופו או לטבול שאין הטובל בזמן הזה שהור מפני טומאת מת ואין הטבילה נקרי בזמן הזה תפלה אלא מנהג ואין מנהג לבטל דבר האיסור שלא לאסור את המותר ולא אמרו שהראה קרי ביום הכפורים טובל אלא בשתקנו טבילה לבעלי קריין וכבר ביאלנו שבטלם תקנה זו עכ״ל. אמנם יש חולקים עליו וסוברים שטובל כדרכו כדתניא כל חייבי טבילות טובלין כדרכן כלן בט״ב בין ביה״כ והתם פליג ר״מ סגן הכהנים אם״כ ואומר כדאי הוא בית אלהינו לאחר טבילו׳ ר׳ בשנה ומראה דד״ח לא פליג אלא בט״ב לאוד כדאיתא טעמיה אבל ביה״כ לא פליג. והאי סברת בה״ג וא״ר בדאלוני ז״ל. ולבן נראה דאם הוא ירא אלהים ומהנה עצמו במנהג הרמב״ם ז״ל שהשיב לראשי ישיבו׳ שבבבל שמי שיו לא ביטל אותם ומאחר שמנהגו כך לבו נוקפו ולא מצי מתפלל כי לבו בל עמו כראי הם הגדולים ההם המתירי׳ לסמוך עליהם ולטבול הואיל ואינה ראויה של תענוג ושל הנאה ולבבי דיריה שמהב עצמו כל הימים בטהרה ובנקיות הו״ל כהיו ידיו מלוכלכות בטיט וכמוהו שמו׳ לראבן הואיל ולא קא מכוין להנאה ראינה כי אם לטהר מלכלוך ושיכוך.

ועוד

ועוד כיון דשתיה לא שהו׳ אסטנים שצריך לנקות פנים כמי שאין דעתו מיושבת עליו כל היום עד שיקנח שיכול לנקות הוא הדין לבדן דידן דהואיל ומכהנו לטבול כל הימים ואין דעתו מיושבת עליו שמתר. נחלה אמרו דמקבל פמי רבו עובר במיס וכל שכן פני שכינה וכן העידו לי שהרב מהר״י מברוכה ז״ל עשה מעשה. וכן הרב בנימין בכה״ר מתתיה ז״ל כתב בספרו נבי מ״ש ר״ת דקי״ל דטבילה ב׳ ומנה אינה מנוה חילק דהיינו היכא דאין בעלה בעיר אבל היכא דבעלה בעיר שרי משום מצות עונה לטבול בשבת וכן ביום הכפורים ואע״ג דביום הכפורים אסור בתשמיש המטה ולאו טבילה בזמנה אינה אא״מ כדי להתפלל האשה ביום הכפורים בנקיות ובטהרה יכולה לטבול ביום הכפורים ואשיב לה בשביל מצוה וכדי לעשות כחת רוח לבן אין ממחין בידם וכדאמרינן בחגיגה פרק ב׳ דהביאוה לעזרת נשים כדי לעשות להן נחת רוח פי׳ עגל זבחי שלמים שסמכו עליו נשים לא מפני שהשמיכה כפרה בנשים דהא דרשינן בני ישראל סומכים ולא בנות ישראל סומכות אלא לעשות להן נחת רוח וכתבו בו אם התוספות בד״ה לעשות נחת רוח דנשי דידן אם באות לעשות מצות עשה שהזמן גרמא ולברך עליהן אין ממחין בידם אע״ג דפטורות ולא מיקרי ברכה לבטלה וכתבו נמי בפרק המני׳ תפילין דמיכל בת שאול מכחת תפילין ומסתמא ג״כ היתה מברכת ואשתו של יוכה היתה עולה לרגל והיתה מביאה עול׳ נרכה במקו׳ עולת ראייה ואף פי לא היתה מחוייב׳ וכן ל״ל נבי נשים דמותרו׳ לטבול בשב׳ ולא חייסינן לסחיטה. וכן ביו׳ הכפורים אין לחלק בין יום הכפורים לשבת כדאמרינן בפרק י״ט אמ״ר מי איכא מידי דשבת שרי ויום הכפורים אסיר הרי דכדי לעשות נחת רוח לבן התיר לטבול ביום הכפורים כדי להתפלל בנקיות ובטהרה.

פרק ה

כתיב קמתי אני לפתוח לדודי וידי נטפו מור וכו׳ על כפות המנעול בכתוב הזה רמוז כל אשר יעשה האדם ואי בהם ביום הכפורים תחלה ובראשו לקום בהשמורת לפתוח לדודי זה תפלת יומר וידי נטפו מר זה תפלת מוסף. ואנבעותי מר עובר זו תפלת מנחה. על כפות המנעול זו תפלת נעילה כמו שביארו רז״ל במדרש חזית:

וראוי וכמון לכל אדם לקום ולהתעורר עצמתו לפני כא יום לה׳ בהשמורת הבקר יום הקדוש הזה ולהכון לקראת אלהיו אמון המרבה לסלוח כי עת

עצת שפרי רצון להפתח ותפלתו ותחולתו רצויה להורות לבם ה׳ ולהתרחק ולבקש מלפניו מחטאתו אשר חטא על הנפש. ואם בשאר הימים הפליגו חכמים לדבר כמה מעלו טובות לעומד ושונה בדרגא אשמורות וכשמתעורר לתעלה מרכיבתא דחסד בסכיכת עוזיהו לא עלה בלחודהא אלא עלה ועל אימון דמסתתפין בהדה כמ״ש יומס ינוה ה׳ חסדו וכו׳ וכל שכן וק״ו כהיום הזה דחדוותא מגיא לעילא ורעותא דכלא יפתכח ותרין כתרין נהרין כחדא נפקין וכחדא פריין ואף כי אמרו יום הכפורים לולו כיומו ת״מ הכל מודין כי מעלת היום רבה היא מאד יותר מהלילו מכמה שלשו׳ שעולה על ידי הה׳ תפלות כמבואר בדברי הרב זלה״ה דודאי אם יעמוד כאשמורת היום הזה ימשיך עליו חוט החסד בכפליים והנפש היפה שבו תהיה לה נחת רוח יתירה לקבל אותו האור העליון מלמעלה מה שלא בהנית כן בכל ימות השנה ובכל הקודם זכה ושלא ברכה כי אין ראוי להתענג כשיכה פן יקראנו אמון ביום הקדוש ההוא וכדמרגלא בפומי דרשב״י בזוהר בני נשא דמת שבני בשבת הון בפקי מלכייהו שירא ושירות וכ״ש היום דאיכה קדושא יתירה שיחוס כל אדם על קדושתו כי קנהין שובעים בה ח״ו ואף גם זאת תהיה כוונתו לכפר עליו מה שלא קיים עניין זה בכל ימות השנה שהפליג חכמי בעונשו והן עוד היו גדול כמותנו את לבו והתודו חטאתו ואשמו אשר אשם לה׳ ולא אמר איה אלהי עושי נותן זמירות בלילה ואתחרט ואתמרמר ועינו יעלבו דם על אשר לא חס על כבוד קונו כדאי הוא לכפ׳ עליו ולהתיר את נדוניו כי זמן כפר לכל היא ויכניע ויקבל כל המשטיני עליו בעת פותחו לעשוק כד״ת וכמ״ש בזוהר דאיה פתח כאורייתא כל אינון דינין אינון לבוקבא דתהומא רבה לא כן מי שלא שת לבו את דבר ה׳ גם ביום הזה כי מצורר עליו כל היום הרשעים ומשחית נפשו הוא יעשנה ומפרי מעלליו יאכל ומכלל העבלות אשר בזה אי מהכה יעיל ליום הזה מאד והוא מ״ש בזוה׳ בפסוק אז חדש אלוי חטאתו ז״ל ומאן דקאים בלילה למלעי באורייתא אורי מודעא חויבא ולא באורח דינא שלא כאימא דאודעא לבריה במלה דכיך והוא לא אכמי ליה ותב בתיובתא קמיה מריה ע״כ. ועל כן החלש יאמר גבור אני ויקום כגבור לתת שבחו לקום. ותכף ומיד בהקיצו משנתו יסול ידיו ויכוין לרחמים עד קצרי אבבותיו לקיים אז מהה עינויים שלא מהכה הרחיבה כי לפי שהוכי׳ הכתוב אז כילה בלשון עינוי קבלו בזה חכמים שבא לאסור כל דבר שהוא תענוג שהמבטלו מעבה את נפשו וכל אז מה עינויים אלו מנאו להם כתוב דאקרי עינוי:

וצריך כל אדם בכולו במקום שהוא היה עושה בכל יום ומוכיע עצמו לתת לב למניעתו ולעשות הדברים לשם שובלן ולא מנחת מנשים מלומדה.

וכפרש למי שכלו בתעלמות חכמה ויונק מסוד תנחומיה יכין לכוין כל אחת ואחת מהנה למקום רמז אתה אשר בהו מכונות למדות העליונות עפ״י התעוררות הה׳ עינויים אלו פה עמנו הוא יום מתעורר התשוב׳ לישראל לכפר עליה׳ מחטאים מדות עליונות אשר בהם התפשטות אם לביכה אם סבבים רבה חיה דכלא והיא מוכיחתם אל הבנו לנטה ומבטה ידינו כוונה עליו ועל ידי עינוי האכילה והשתיה מתעוררים חסד לאברהם ופחד ניחם וע״כ שתיה בכלל אכילה כי שתיה מסטרא דניחם ונדיך לכלול אותו בימין לבולם כי זהו חיד הנקידה לאברהם הוא מים החסד וניחם הוא סוד הגבורה אם ממים וכדי להמתיק אותו שלא יחריב העולם כל ענין הנקידה כדי שיהיה לעולם נכנע ונקש עם החסד. ולכן אמרו שתיה בכלל אכילה והם א׳ הרחיב׳ ליעקב והסיבה לנגח ובעלת הסגרל לאוד ותשמים המט׳ לנדיק יסוד עולם. והדברים האלו מבואר בזוהר תמה דף פ״ח ז״ל חמשה עינויין כנין לאסתיעא מחמש סטרין עילאין דיומא דכפורי אפיק לון ואיכון תרעין דילה ואי שתיה קא חשיב דאיה מסטרא דניחם הא שית ואף על גב דבכלל אכילה איהו וכדין איכון שית ובגוויה בתרייתא תשמים המטה איהו וכדרגא שתיתאה שביה ולקבליה אכן בכדין עינויא דא ע״כ:

וכל אדם אינו חייב אלא כשיבורו רק שיתן את לבו שיהם וכי הם רומזים לעבאי׳ עליוני׳ וכעלמי׳ ודק כלל יכוין דבר לפי פשוטו כי הן מכוונים למספר אבותינו אברהם ויצחק ויעקב ומשה ואהרן ויוסף ולעורר ממקומם. וכן בה׳ תפלות היום הם כנגדם כי לעולם יצחק כלול באברהם כאשר ביאר׳ וכחשבי לחמש ובהגבר׳ ה׳ עינויים וה׳ תפלות הם עשרה לעורר זכות י׳ הדיבר׳ת והי מדות הגזרות בפסוק לך ה׳ הגדולה והגבורה והת״ת והנצח וההוד כי כל בשמי׳ ובארץ לך ה׳ הממלכ׳ והמתנשא לכל לראש וכה תכוין לפרש כהיום הזה מכל תענוגי העולם הזה הגשמי׳ יתקדש בקדושה עליונה כי לא תתכ׳ אלא ע״י התענית והחלשת האיברים הגשמיים כי לא בכח גשמי יגבר איש להשיב שלימות הנפש ולאשר חטא על הנפש ע״י התלהבות אש היצר הרע אשר יבער כלבו לכן בא היום אש של התענית ומורה אותו האש כי כבר כה׳ אש ה׳ הקדוש ולכן אסור לרחוץ ביום הכפורים בין בחמין בין במצן ואפי׳ להושיט אצבע במים אסור להגביר כח האש ע״י התענית ויתוקן ע״י כן חיסרי מאכלות אסורות אשר נכשל בהם. ואף בשתיות אסורות אשר שתה ולעה והגיע לשכרותו של עם ושכח את ה׳ אלהיו. וכן בעינוי הרחיבה ישים את לבו לתקן עון אשר חטא ברחימות של תענוג לתענדן ברשן עצמותיו. ורחיצות שבהן בא לידי איסור שחיטה בשבת ואשר לא רוחץ בטבילה כדת וכשורה לא ביטלו הכיא אלה כדי. וכן בעינוי הסיבה ישים אל

לבו לתקן מה שקלקל בעומו השמן הטוב העליון שהוא נמשך תחלה על הראש ואחר כך הוא מתפשט וירד על הזקן ואחר כך שירד על פי מדותיו הם שאר המדו׳ ומנעו בעונו. עתה יכוין בעינוייו להגבי׳ כח זה השמן ולהמשיך אותו ולאחלקה בגיכין ואף אשר סך בשמן המור וכשמים בתכשיטי הנשים ונגא מבושם ומוסך ברחובות קריה עתה יתוקן על ידי עינוי סיכה וכן בעינוי נעילת הסנדל יפגם אל לבו את אשר היה בעונו נרגן מפר׳ אלוף וכביכול קב״ה לא אשתכח בקיומיה דהא בכנסת ישראל אתפרשת מאתרה אבדה האמונה וכו׳ ואיהו גרים דאבתלק ההיא מטה מתמן והכי אסתלק איהו מתמן המט׳ עתה בעינוי והשיב את הנזל אשר נזל ויחזיר כנס׳ ישראל למקומה ואת העושק אשר עשק למלך מלכי המלכי׳ הקב״ה דאתפרש מיכה דשכיבה ויפים לו שם מטה שלחן וכסא ומנורה. ואף גם זאת יכוין לכפר על מה שקלקל בחדר משכבו על מטתו השוכבים על מטות שן וסרוחים על ערשותם. ואשר יו לאדם שיכוין לנגד עינו כל אלה להיישיר ולתקן את אשר עיוותו. ואף גם זאת כתתו את לבו מעשה ידי אדם אשר כעפר יסודו כי ידמ׳ ויפוח לעליון כי הנה חמשה דברים אלו אכיל״ה ושתי״ה ורחיצ״ה וסיכ״ה ונעילת הסנד׳ל ותשמי״ש המשה הם למעלה כשאר ימות השנה האדות עליונות שמקבלת שכינת עוזינו במספר שמות קדושים אשר עולה מספר השמות ההם כמספר כל אחד מאלה אכיל״ה ושתי״ה וכן כולם. אך ביום הזה תעליה אמה ונאדר׳ בתאומת׳ יחד אימא וכתה ותעליה אימא ואיהי מקבלת ה׳ דברים אלו ממנה וכנגדה אמו אסורים גם כן בה׳ דברים גשמיים אלו למטה. ואולם היא מקבלת האדותיה היום גבורות פחדה מאימא לפנימ״ה ח׳ גבורות נשמים פנימיים שמתדת חס״ד אימא עד הור״ה בקול חמש תפלות שאנו מתפללים היום. בערבית גבורת חסד דאימא. ובשחרית גבור׳ גבורתה. ובמוסף גבורה שבתפארתה. ובמנחה גבורה שבנצח. ובנעילה גבורה שבהודה. ולהיו׳ כי דרך הראשונים היה להוציא הטנה בפיהם כאשר כתבנו כמה פעמים. על כן אנכי תקנתי נוסח תפלה אחת כוללת ענין הה׳ עינויי׳ והחמש תפלות לאומרה בהתקרם היום יו״כ וגם בשחרית אחר הרחיצה וכנ״ל וזה נוסחתה.

רבונו של עולם כעל הרחמים והסלחות של חכון ורחום אלך אפים ורב חסד ונחם׳ על הרע׳ הנה אנכי בא אליך בכפיפת ראש בכפיפת קומה בנמיכ׳ רוח בחלישות חיל בשכירת לב באימה בירלאה וברעדה בפחד וחלחל׳ לבקש מחיל׳ וסליחה וכפרה על החטאי׳ ועל העונות ועל הפשעים שחטאתי ושעויתי ופשעתי לפניך ה׳ אלהי וידעתי כי המתחננים לפניך ילינו עליהם מעשי׳ טובים אשר הקדימו או נדקותיהם אשר הרימו ואני אין כי לא נדק ולא כוסר לא חסד ולא יוסר לא תחינה ולא מדה טובה לא עבודה ולא תשובה. לכן אל תסתר פניך ממני ומלפניך אל תשליכני ואל תבא במשפט את עבדך כי לא יצדק לפניך כל חי ומה אני ומה חיי תולעת ולא איש הכל הבלים שאין בו ממש וכמה אקדם פניך ה׳ אלהי או מה רפואה אבקש כי עונותי עברו ראשי כמשא כבד יכבדו ממני. אבל נשענתי על רוב חסדיך כי אתה אל רחום וחנון ארך אפים ורב חסד ואמ׳ נוצר חסד וכו׳ וחטאה ונקה ונתת לנו ה׳ אלהינו את יום הכפורים הזה יום הקדיר בימי סנה למחו׳ בו כל עונותינו. ותמנו בו לענו׳ את נפשותינו כאמור והיתה לכם לחקת עולם בחדש השביעי בעשור לחדש תענו את נפשותיכם וכו׳ כי ביום יכפר עליכם לטהר אתכם מכל חטאתיכם לפני ה׳ תטהרו. והריני מוכן ומזומן לקיים מצות ה׳ עינויים אכילה ושתיה ורחיצה וסיכה ונעילת הסנדל ותשמים המטה. אשר חמשה דברי׳ אלו הן למעלה כימי שנה אהבה כתענוגים האלו׳ עליונו׳ לרחל אמנו מבית אשר אמר מן החנר החנו׳נה. והן עוד היום גדול וכורא מאד חדל להיות לה אורח בית תענוגיהן של חמשה דברים הללו. ואנו בני מלכים בני רחל אמנו אנו עושים פה עמנו היום חמשה עינויים אלו לעומתה. ולהיו׳ סליחה וכפרה לעונותיכו ולטהר את נפשותיכו. ועל ידי עינוינו באכילה ובשתיה תתוקן מה שפגמנו כי״ה שמך הגדול שנאמר בהם אכלו רעי״ם ומה שפגמנו בעונותינו באותיות ורה שמך הגדול שנאמר בהם שתו ושכרו דודי״ם. ועל חטאים שחטאנו לפניך במאכלות ושתיות אסורות אשר שתינו ולעינו ושכחנו את ה׳ ועל ידי אש תענית נשמתינו תהיה מטוהרה כאמור כל דבר אשר תבא באש תעבירו בא וטהר. ועל עינוי הרחיצ׳ יתוקן אשר טיבבנו בעונינו רחצות בחלב יושבות על מלאת כדבר שנאמר רחצתי את רגלי איכבה אטנפם ומצוחתנו לא רחצנו: ועל חטא שחטאנו לפניך ברחיצות אסורות ואשר לא רחצנו בנטילות של חיוב ואשר הבאנו אלה בידינו. ועל עינוי הסיכה יתוקן מה שקלקלנו ומבענו בעופותינו השמן הטוב העליון שהוא נמשך תחלה על הראש ואחר כך הוא מתפשט וירד על הזקן ואחר כך שירד על פי מדותיו שאר המדות. ועל ידי עינוינו יתגבר כח השמן הזה להמשיך אותו ולאחלקה בגיכין. ועל חטא שחטאנו לפניך

בשמן המזר ובשמים ותמרוקי הנשי' אשר לא כד' האנשי'.
ועל ידי עינוי נעילת הסנדל יתוקן מה שפגמו בכנסת
ישראל רחל אמנו וחלנה נעלה מעל רגל' ולא מגיה היזכה
מנוח לכף רגלה על ידי עינויו תלבש בגדי יפע ומעיל
נדקה וטוכה ויפיה כנעלי"ם בת נדיב. ועל חטא שחטאנו
לפניך ברגלים ממהרות לרוץ לרעה. ואת אשר עברנו
על כ"ד דברים שבית דין מכרין עליהם ונתחייבנו להיות
יחפי רגלים בגדיינו ח"ו ועל ידי עינויינו בתשמים המטה
יתוקן מה שגרמנו בעונותינו להיות גרגן מפריד אלוף
וקב"ה לא אשתבח בקיומיה וכנסת ישראל אתפרשת
מאתרה ואסתליק ההיא מטה מתמן. ועל ידי עינויינו
נשים לו שם מטה ושלחן וכסא ומנורה. ועל חטא שחטאנו
לפניך מה שקלקלנו בחדרי משכבנו ועל מטתינו ואשר
שכבנו על מטות שן וסרחי' על ערסותינו ושתשבנו באיסו'
ואתה בטובך תעורר מדותיך את הגבולה ואת הגבורה
והתפארת והנצח והוד כי כ"ל בשמים ובארץ אשר בהם
אחוזים חמשה דברי' אלו ויתפשם עליהן אם הבנים דבה
חיון דבלא חיון דאיבייא לבלא ולבה ליזעתה לנו על
ידי חמשה עינויים אלו אשר עשינו נפשנו בה יום זה
ומחול ושלח את אשר הרבים אשמה בתורתך ובגדנו
באחדותך ונתנו מום בקדשי שמים וקלקלנו נטורתיהם
ויזכנו רביבי ההשפעה והעבר נא רגל השור והחמור
מרמום חגריך ותעביר ממשלת ודון מן הארץ ומלוך על
כל העולם כולו בכבודך והנצח על כל הארץ ביקרך שמח'
לאדנך ששון לעירך וצמיחת קרן לדוד עבדך והפוך מספדי
למחול לנו ויום כפורי"ם. תהיה לעדת ישראל לשמחה
ולששון כיום פורי"ם מהתעצב ומרוב טוב לבית ישראל.

ועל ידי חמש תפלות אשר אמו מוכנים ומזומנים
להתפלל לפניך היום תקבל שכינת עוזינו
חמשה גבורות מכית אימא מן החנר הפרמית וביתה.
ובתפילת ערבית תקבל גבורת חסד דאימא ובתפלת
שחרית תקבל גבורת גבורתה ובתפילת מוסף גבורת
ת"ת. ובתפלת מנחה תקבל גבורת נצחה ובתפלת
נעילה תקבל גבורת הודה ואתה בטובך עוררה את
גבורתך ליזעתה לנו ה' כגבור יצא כאיש מלחמות יעיר
קנאה ירוע אף יצריח על אויביו יתגבר ונמא דוד מהרה
תנמיה וקרנו תרום ביזעתך כדבר שנאמר עתה ידעתי
כי הושיע ה' משיחו יענהו משמי קדשו בגבורות ישע ימינו
יהיו לרנון אמרי פי וכו'. ובודאי אם כה תעשה כסדר הזה
ערב ובקר לומר תפלה זו בהכנעה ובחלחלה בכל לב
ובכל נפש לא תשוב ריקם ויתוקן הכל כאשר לכל ומה טוב
ומה נעים חלקך אם לא תשוב עוד לכסלה: והנה ראיתי
שערוריה רבים חכמים בעיניהם והתירו לנשים לישול
ידיהם בשחרית יום הכפורים כדרך שעושים בימי החול
באחרים שאם בחמת ובתמים נרץ נטילה, כדרך שעושים

בימי

בימי החול שצריך להיות עד הפרק מלאחר שלא אכלו אלא
רחיצה של תענוג. ומדוע ולמה ירחצו עד קצרי
אצבעותיהן ואם אין נוגע בגטילה בהיום הזה לא ירחצו
ולא כלום: ולא ידעו תועי רוח ביה כי טעם הדבר בחר
כי כבר מודע כי נטילת ידים שחרית החל מטעם הסש"ל
השולטת בלילה ומקבלין מסאבותא מיכה והנה בודאי אי
אפשר לומר כי ליל כפור אינה נמנא' שטרא לאחרא למעבד
באדם שהרי טעם עיקר שליטתה בלילה אינו אלא משום
שאמרו בזהר תרומה ד' קנ"ג דמלאכין עילאין כד בחשכא
להתלחדא במלריהון לא יכלין עד דחיין לסש"ל לבר
מה עבדין נחתין שתין רבוא דמלאכין קדישין ואפילו
שיתא על כל בני עלמא' וכד אתי נחתא דקא רחיין לה
לבר ומשכו לה כל עלמא דא בהאיא שיתא' כדין אתי שלטא
עלייהו ומקבלין מסאבו מיכה עכ"ל, דכפירש אתמר כי
לא יתכן למלאכי השרת להחייחד עם הקב"ה עד שרחיצים
אות' למטה ולפי זה הטע' כורחי כי גם בליל יום הכפורי'
יהי כן בלי ספק. אמנם ההפרש הנמצא בזה הוא כי הנה
בכל השנה היא שולטת בתגבורת על בני אדם ומקבלין
מסאבו מיכה. אמנם ליל יום הכפורים לא כן הוא כי אין
לה לשלוט בתגבורת על האדם מפני רוב הקדושה
המתפשטת בתחתונים כי בערך העליה שעולה הקדוש'
מלכות שמים למעלה כך הוא שיעור הקדושה המתפשט'
למטה לא כן בכל הלילות כי אדרבא מלכו"ת שמ"ם יורדת
בעולמות ולכן מתגברת הסש"ל בכל היר כולה אמנם
ביום הכפורים כי אפשר כח הש"ל כמ"ש אמלאה החריבה
אם מלאה זו חריבה זו ולכן בלילה הזאת כי מלכות שמים
מתגבר ועולה אל בית אימא לכן בערך העלי' של הקדוש'
כך הש"ל ירדה פלאים ואין לו כח להתפשט ולהדבק רק
בסוף הירים לפי כי שם הם הנפורים ומשם יוכלים ולכן
צריך לרחוץ כמי מקו' זה עד קצרי אצבעותיו בלבד ולבדך
להכניע הש"ל וליתן תגבורת אל שטרא דקדושה בשאר
הברכות:

ולפיכך כל אדם לא יסור מן הדבר אשר בלבו
לשומים לישול עד קצרי אצבעותיו
כי כל דבריהם בא בסדר ה' אין בהם נפתל ועיקש וכל
המעשה יד"ו על התחתונה כי מגרעות נתן ליום הקדוש
הזה לאמר כי רעה נגד פמיהם כיום הכפורים והרשעה
כולה תעמוד בגבורתה גם כיו' הזה בשאר הימי' ושתקע
הדבר ולא יזכר ולא יפקד ולא יעלה על לב: ו

והנוהגים כל הימים בסדר הנטילה כדברי
הרב זלה"ה ב' נטילות ת' כקומו
מטיתו מיד בלי ברכה ונטילה ב' אחר שיפנה ונקה גופו
ולזו מברך שם עם הדבר הוא כי כל עניני נטילות אלו לא
לבדו היתה הכוונה להגביר הסש"ל פה למטה. אלא גם
פנה לפעלה להפריד סקלפה מסאבותא עולם התחתון
על

על מעלה הנקרא פולס העשיה. וכמעלה ראשון מפריד האדם הקליפות החצוניות עולם הנזכר ולכן אז לא יצרך כי עדיין צריך שיפנה להפריד מקון הקליפות מכנימות עולם הנזכר. וכנטילה ב' יצרך שהיא לתקן אור מקיף דחצוניות עולם הנזכר ע"י הברכה שיש בה י"ב תיבות כמספר י"ב מדות דרחמי שברחם העולם הנזכר. והחיל ומנטילה ראשונה עד נטילה ב' הוא עסוק בתיקון אותו העולם אין לחוש במה שמפסיק בין תיקון הפנימי והחיצון לתקון אור המקיף בברכה כי הכל א'. פשוט וברור הוא כי אף ביום הכפורים יהוב מנהג הקדוש הזה ולא יחוש לריבוי הדחיצה כי לא אסרו אלא ראשונה של תענוג אלעמין הברכות נפל מחלוקת בין הפוסקים בברכת שעשה כל צורכי והרב בעל העטור כתב שאין לאומרה כיון שאסור בנעילת הסנדל וברכה זו נתקנה על נע"ה. והטור ז"ל חלק עליו וכתב דאילו לא היה רד לנעול מנעלים ביום הכפורים ודאי לא היה יכול לברך אחל מאחר שאפשר למנוע רד היתר כגון היכא דאיכא סכנת עקרב אם כן לא נאסר לגמרי נעילת הסנדל והילכך ספיר מני מברך-ומזה נתפשט המנהג לברך אותה אמנם הפרידים אסר ה' קורא המייסדים אורחותם במנהגי הרב זלה"ה ראוי שלא לאומר כנודע לבאים בסוד ה' כי כל עניני הברכות אחלו לא לבדו היו לדברי העולם של מטה אלא גם פנו למעלה ור ומזיש עניינים נעלמים וברכה ז פנתה למעלה בסוד נעילת הסנדל למעלה שהוא סוד אם הבנים רובבות על בגיה וחופפת עליהם במלבוש קדוש ועליון הנקר' תסמ"ל להכתירם מן החיצונים שלא יינקו מהם ואלו המלבוש העליון הזה המלבים ג"כ מתחת רגליהם אותו שאלק הוא סוד המנעלים שלהם ועל הענין הנעלם הזה אנו מברכים שעשה לי כל צורכי. אמנם ביום זה כי מלכות שמים לבית אימה עלתה אין צורך למלבוש הזה ואין צריך להסתיר אותה כי אין לחיצונים אחיזה במקום העליון הזה ולכן אין נעילת הסנדל פה עמנו היום ולכן אין לברך זאת הברכה כי בחיצה הזאת לא היתה שם למעלה אך צריך עיון לברכת מלבים ערומים שסודה כך.

ואדר סדר הברכות יתסדר במחשבתו לבחר ולהתבונן בגדולת אחיד הקדמון אשר האציל וברא ואר ועשה כל העולמות והוא מנהיגם ברצונו ומבלעדי שפעו וחיותו אין להם קיום: כמ"ש ואתה מחיה את כולם ואילו ח"ו יצויר העדר שפעו מכל העולמות אפי' רגע א' יתבטלו כולם והיו כלא היו כי כולם נריכים אלא והוא אין צריך להם. וגם אם יצויר העדר מציאות כל הנבראים לא מפני זה יגיע לו חסרון בשלמותו יתברך שמו כי עד לא עשה ארץ ושמים ה' מלך וכל מה שברא לא ברא אלא לכבודו ושיבחו גדול ז. וגם כאחתית הכל כתיב ונגולו השמים וכל צבאם יבול השמים ה' לכבודו ביום ההוא

ועל

ועל כן אמו חייבים לברך תמיכו קודם שיתרבה עוים לו אחרון ופסרון ולא הוא עובר שאם לא ידע למי הוא עובד לא תשמן אלין בלבו הבעבודה ועל זה נאמר דע את אלהי אבך ועובדהו ואמרו בזוהר ראיה דאיהי עיקרא למדחל בר נש למאריה כגון דאיהו רב ושליט עיקרא ושורשא דכל עלמין וכולא קמיה כלא חשיבין כמד"א וכל דיירי ארעא כלא חשיבין ע"כ. וזה יבוא ויכלם מחשבתיו בהכישו הסדר המקוש כי אנפ"י שאינו נרך אל הנבראים מכל מקום השגחתו עליהם כמ"ש ורחמיו על כל מעשיו ויחדר לבו בקרבו לאמר מה במוכל אפלם לבוראי יתברך שמו על כל מ וכותיו העובדות עלי בכל יום ומיד בהתבודדות הזה

ונוע אלא הירא והכנעה ופחד ה' וכוסתו ממנו:

ואפריון נמטיה לחכם המשורר הגדול שלמה בן ג'בירול ע"ה אשר חיבר ותיקן גדולותיו יתברך כשיר משוכח ליום הכפורים' הנקרא כתר מלכות לאומרו ביום הכפורים קודם תפלה כי בו מודיע לבני אדם גבורותיו וכבוד הדר מלכותו ית' שמו להכניע לבות בני אדם מפחד ה' ומהדר גאונו: ולירא את השם הנכבד והנורא. כי הירא הוא נורך גדול אל התפלה וכמו שמרגל לשון זה בזוהר ובתקונים דמלן דמשתמש קליפה בין בגלותא בין באחרית' כלא דחילו מיד ושמיב ה' ויחד אפו ע"כ וכן משתמש פשוטו של פסוק דע את אלהי אבך ועובדהו כי אז ל' אינו היא עבודה שבלב זו תפלה. שהזהירו שקוד' שיתפלל ישים לפניו לידע למי הוא מתפלל וז"ש ואתה בני דע את אלהי אבך שידיעה זו מביאך אל הירא ואחר כך ועובדהו בלב שלם זו תפלה ואז אם תרדשו ימצא לך וע"כ דאוי וכוון ללמוד באשמורת הבוקר היום הזה הכל בעניני גדולתו של הי"ת שמו ומדי זלה"ה היה מהג ללמוד באשמורת יום הכפורים זה הסדר תחלה פ' בראשית עד ברא אלהים לעשות. ואחר כך אז ישיר משה בשירה ובשמחה רבה כי גבולתה להכנים הירא בלבו של אדם ולכפר כל עוונותיו כמ"ש בב"ר בפ' ויסע משה את ישראל שהסיעם מעומו' על שאמרו שירה. ואח"כ פ' הירא ועתה ישראל מה ה' אלהיך שואל מעמך כי אם לירא וכו' עד זכת חלב ודבש ומדי' אחר כך בפ' ראה עתה כי אני אני הוא ואין אלהים עמדי אני אמית ואחיה מחצתי ואני ארפא ואין מידי מציל כי אשא אל שמים ידי ואמרתי חי ואנכי לעולם שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד ודרשת היום השבות וכו' מתחת אין עוד. ואחר כך בבכיאים ישעיה ו' בשנת מות המלך עוזיהו וראיה את ה' יושב על כסא רם ונשא וכו' עד וחטאתך תכופר. ואחר כך ביחזקאל א' ויהי בשלשים שנה וכו' נפתחו השמים וכו' עד בימין ב' ויסיע אתשמני רוח ואשמע אחרי קול רעש גדול ברוך כבוד ה' ממקומו ואחר כך בסנקוקן מי' ג' וה' בהיכל קדשו וכו' עד לשבנה בגבורתי. ואחר כך בכתובים סימן י"ח ו"ט וכ"ד

וכ"ט

ל"ס ול"ב וס"ח ו"כ ו"ב ו"ה ו"ו ו"ז ו"ח ו"ט וק"ו
וק"ר וק"ז וקי"ב וקל"ו וקל"ט וקמ"ה עד ק"ן והם כ"ו
מזמורים המקראים מה"לל יה. ואחר כך יקרא במענות
דאיוב סמן ל"ח ויען ה' את איוב מן הסערה וכו' עד מי
מ"ב מלך על כל בני שחץ. ובדברי הימים ויברך דוד את
ה' ואחר כך ילמוד פתיחת אליהו כנזכר ברים תקונים.
ובזוהר פ' בשלח דף כ"ו ע"ב תרעה ר' יצחק פתח
לקול תתו וכו' עד כמה דאיקימנא מרכבות פרעה וחילו.
ובזוהר פרשת בראשית דף כ"ב ע"ב פתח ר"ש ואמר ראו
עתה כי אני אני הוא עד דף כ"ג ע"א והאי רזא לא
אתמסר לכל חכימיא וכו' וכל אותו הענין יקראנו בדמכו
פלים ויוציל לו שאם אינו זוכה לו אז נזדה מכפיר
התחתונות והסכימו בלא לחובה. עתה על ידי לימודו
יוסיף אור מתקום הבלילן ההוא שנאמר בו ראו עתה כי
אני אני הוא לבל העולמות לבטל הדינים ויתבלו חול
הדהמים פשוטים ויבטלו מבלין כל גזרות קשות ורבות
ואם יש שהות יקרא גם פרקי הסכלות של רבי ישמעאל כ"ב
שבל דבריהם מכניסים מרחם ופחד בלב האדם מאד וגם
בספר ילדה וגם בספרא דצניעותא שגם בעלמים רזין
עילאין ופס בפרק ב' דמזיש סוד י"ב מדות דרחמי ה' ה'
אל רחום מתלמד המתחיל מקמי פתחא דאורנין וכו' עד
ההוא מזלא דכלא נגדין י"ב משיחין דאתרסמנא דכיא
וכו' ובקדיש סודותיהן מעורר המדות עליומו לבפר עליו.
וגם שם בפרק זה סוד הפ' הנגית את נפשותיכם בתשב'
להדש עיין עליו. ולא יחוש אם לא יסלח לו פגאי על ידי
סילוד הזה לקראת שכתר מלכו' כי זה כתקון ליתר העם אך
למי שזכה לבוא בסוד ה' אז ליורע לקראת בזוהר ובתקונים
לא זו הדרך ולא זו העיר את נפשתי כי הוא דומ' למי שיוד'
לשבח את המלך אשר בכיר מכח ידו בשף אלפי' דעדי והב
ומהלנו ומשבחו בשף שתים דינרי כסף כי בימיו של החכם
שלמה בן גבירול ע"ה עדיין לא נגלה עליהם ספר הזוהר
הקדוש והנפל' והרב האר"י אלהה לא היה אומר יגדל שהי'
חי וכו' כי לא היה חפץ בסו' פיוט ופזמון מאות' שסידרו
האחרונים רק מן הראשוני' כגון תפלת רבי עקיבא' ורבי
ישמעאל וא"א הקלירי ז"ל ודומתם שתיקנם ע"ד האמת.
ולזה לדבר מלבון הזה פ' תרומה ז"ל בפיוטים ותושבחו'
דאית בהון קבלה אמיתית. אך האחרונים שלא ידעו דרך
הקבלה לא סידרו הדברים כתקנן ויפה יותר לקרו' בספר
תהלים שאמרו בחוח הקודש על ידי מלך ישראל ונעלים על
כל הפיוטים ותושבחות שבעולם:

אבן סדר הוריות אשר בסוף הכתר מלכות רחוב
ואכון לאומרם כי כל דברו כנחלי אם ויכניע
לב האדם ואחריו יקרא בספר תהלים כי אם קראם בלילה
פנאכר בפרק ד' ונתה יסוב לקראתם שמיה יעלו למספר
כפ"ר מן לילה ויוס ויתכפ"ל מחשב על הכפם כי זמן
כפרה

כפרה לכל הוא. ועל כל החטא' ויותר ממה שקראתי לפניכם
להתבודד בהיום הזה בגדולת יוצרנו ית' שמו לבד לעורר
הלבב הערל א הילה ולהכין מחשבתיכו ורעיוכימו ל גדול
אדוניכו ורב כח ולהתפלל ולהתחנן על נפשותיכו בהיום
הזה. ויותר מזה בתום' מרובה על הציקר נרך להתבודד
החזן העומד לפנ' כין המלך ובין העם אשר הוא יהיה לע'
מל האלהים בהיום הזה לעתור אליו יתברך בעדו ובעד
כל קהל ישראל. יקום בראשמורת היום הזה ויתבודד ביכו
לבכו ויעיש לפני לפני מי הוא בא לבמוד ואז תסמ' שערו'
בשרי ומרוח ובלה על ראשו. כי הלא אם יעמוד חי לפני
מב' לבקש על נפשו ממנו גם כי הוא א' כאחד ממנו הן בור
יגור ותמיל אחתו ורחמתו על פניו ולא ירב מה ילבר ולמה
יגרע רוח מכינתו כאשר עומד לפני ה' כאילו לפני מלכים
ית' ייבב-יתן ל לבו הלא המלאכים אין אחא כיניה ובהאיר
הזמן להם לומר קדוש אחוד יחדו חרדה גדולה והיו הקדש
לעומת כמ"ם כברקי ר"א שנומדי כאימה וכירלה וברת'
ודיב ומזיעת פניהם נהר דינור מושך לפניו שנא' נהר דינור
נגיר ונפיק מקדמוהי ובוטות ואומרו' כל מקום שכבודו שם
יהיה ברוך ומה יעשה אנוש רימה ואוק ישא פניו אל אל ולא
יחזר ויתר לבבו ממקומו ורעיוכו יבהלוהו ומה גם כי יקום
בקהל להתפלל בעדו ובעד העם. ויעיש אל לבו כי שו היו
מבקשים ממב' אז ויבקשה. הוי מבקשים אים נאמן ביתו
לדבר הוא בעדם כי לא יעיב את פניו ריקם אך אם המלין
הוא מישברי רמנו הלא מלך יקנוף על קולו ויחיב את העם
אשר בדגלו כי יאמר מי בקש זאת מיד האיש הדע הזה
רמים חברי והוא בן בליעל. ובכן אנא אני בא מלא חטאים
לאין מספר להיו' מלאך מלין כין העם ומלבו של עולם ואוק
ישא פני ויהיו דברי לרצון להעיב חימה ויעוב ורחמים ומי
יתן ולא אגרו' להם היזן ובזה יתעורר להכניע לבו הערל
ותרדנה עיניו המצה על החטאים ובוכות ופעניים ברוח
נשברה כהרהורי תשוב' בלב נשבר ונדכה אומר בלבו אוי
לי כי לא כוכת אדם לי להכין את אשר לפני. לפני מי אני
עומד ואוק אעבור כח להשמיע במרו' קולי נוכח פני ה' אשר
חטאתי לפניו ומלאתי את יד קהל ערתי אשר עלי שמוכו:

ובבן בראשו' פני אלהים להעתיר עליו ויסתיהו
יעמוד מרעיד ואימתו יבעתהו להכין לבו
ודבר דבור על אופניו וגם יסדר סדרי התפלה הנאלה
בתחילה ואחלה פני אל ואחכיה יביאהו מה שיאמר ילהו מה
שידבר ויתן לו מענה לשון כל יכשל בלשונו לדבר דבר שלא
כרצונו כי בגלל הדב' הזה סידרו קדמוכיו בז' הקדוש חזה
בקשת אחיל' לא אשאה ממנו מענה לשון וכו' לבקש מאתו
יתברך טרם ידבר יפתח שפתיו במענב לשון וסידור דברים
מאיר ומתקבלים לפני אלהים בוזיבו. ויתפלל תחלה על
עצמו יבבר בעדו ואחר כן יבר ך תפלה ותחיב בעד קהל
ערתו אשר עלו יסמוכו כי יקשב עצמו ואחר כן יקשב

אחרים

אחרי׳ כמ״ש וכפר בעדו ואח״כ ובער כל קהל ישראל כסדר
וידוי הכ״נ שהתודה ראשונה על עצמו ואחר כך על אחיו
הכהנים ואח״כ על כל קהל ישראל וכמו שאמר בדניאל ואתב׳
את פני אל ה׳ שהיה לבקש תפלה ותחנוני בצום שק ואפר
ומתודה חטאתו וחטאת עם ישראל. ולאיש אשר שה לו בהראות
פני אלהים. כו יבחר ה׳ וכו יהיה כל מעייניו תהיינה אזניו
קשובות לקול תחנוניו אשר יתפלל בעדו ואשר יעלה בעדם
רצון ותפלה לא כן אותם החונים אשר לא שמו ירחת ה׳ על
פניהם ולא יעורו משינת כהיו׳ הזה לשוב אל ה׳ ולהתבודד
בגדולת מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא ומה היא
העבודה ההיא אשר עובד בה. ואל עז כנמר להיות
מלך מלין ועליהם נאמר ומלינך פשעו כי המעט מהם
כמה לבם עונות וחטאים כי אין מספר כי להם יאתה
יבאשו ויחפרו ויטמנו בעפר. כי באים רמוז חכמיו
יתברך כהיום הזה ולהשמיע במרום קונם הוגים ומזלגים
בכפירים ומי יתן ולא יהיו גרמא בנזקם שבעתים אל
חוקם של אנשי הקהל ח״ו על כן ראוי ונכון שיתנו לב לשוב
ולהכניע לבב׳ ותחתיו ירגז בלב כמש ואל אלה ורפיון ידי׳
על גודל עונו מנשוא מאשר הקל בכבוד שמים ולא עלה
עליו עול מלכות שמים בראמה וברחה כאשר לפני מלכי
יתיצב ואז יעתר אל אלוה וירצהו. ועל זה נאמר הרחיבי
את מרחיק השמיעני את קולך כי קולך ערב ומרחיק נאוה
כלומר תחלה תתקן מעשיך ויהיה נגלה אלהים על פניך
ואז הרחיבי את מרח״ק ואח״כ השמיעיני את קולך בתפל׳
ובתחנונים כי קולך ערב לפני כאשר ומרחיק נאוה כאמור :

פרק ו

כתיב שמור רגליך כאשר תלך אל בית האלהים
וכו׳ הודיענו שלמה ע״ה בפסוק הזה
אזהרות הנריכות אל התפלה כאשר ילך אל בית האלהים
להתפלל ולהתחנן על נפשו ולהכין ולהשכיל אם יש לו
מקטרגים ומעכבי׳ תפלתו. ויש לו לשלוח המשלה ולהריס
מכשול מדרכו והוא משל לאדם הדומה ליכנס בחצר המלך
לבקש על נפשו נריך להזדרז ולדע׳ אם יש בדרך פגע רע
לו סכנה. ומלבד זה יש להתבונן כמה שערים יש בבית
המלך זה לפנים מזה ולהכין שערי שמלך ולהיות אהוב
אצל כולם ולדעת אם יש שוחד ומבקש רעתו להשליש אתו
ומלבד כל אלה ראוי לראות אם הוא הגון וראוי לדבר לפני
המלך והשרים היושבים ראשונה במלכות ואם יש בהם מי
שמעכב׳ על שלתו וכמו כן אם יאריך לו הזמן ויעכבו אותו
שם בהיכל המלך אם. אשר כח בו לעמוד בהיכל המלך.
וז״ל הרמבם על זה כאומרם לעולם יפחד אדם שיהיו
הכל

הכל מאמני׳ כחו למעלה וגם אשר אמרו מלכות׳ דאלעא
כענין מלכותא דרקיעא. ואם במלכות מכ״ו גם כי הוא
א׳ כח׳ ממנו יש לך להזהר בכל אלה הדברים כל שכן
בהיות אים נכנס להקביל פני מלך מלכי המלכים הק״בה
יתברך כי יש לך להזהר בכל הענינים אשר אמרנו. כי יש
לך לדעת ולהתבונן כי מן הארץ עד הרקיע אין מקו׳ פנוי
וכל שכן משם ולמעלה כי אין מקום פנוי אלא הכל מלא
גדודים המונים לפעול פעולתם ותפקידם אשר הופקדו
עליו מהם ממונים על החסד והרחמי׳ כי בריאת׳ ואצילות׳
מדר החסד. ומהם מקטרגים כי בריאתם ואצילות׳ ממדת
הדין וכולם פורחים באויר ואין מקום פנוי כלל שאם המונים
המני׳ גדודי׳ גדודים מהם לשלו׳ מהם למלחמה מהם לטוב
מהם לרע ומהם לחיים ומהם למות׳. ותפילת החיים אשר
בעפר יסודו כשעוברת בין אלו הכתו׳ ודונה לעלו׳ למעלה
היא דוגמת החיים ההולך למקום שכנה ולהביים שאם יתלוד
אלו אנשי חיל אשר כח בהם לעמוד בפני האויב יעבל ואם
לאו כפשע בינו ובין המות כך בענין התפילה אם ישים
אליו לבו ותכין לבו בכונה ראויה ובתשובה ומע״ט יהיה
כתרים בפני הפורענות ותהיה תפילתו מקובלת להיות
עטרה לראש ממ״ה הקב״ה ולמלאת חפצו ושאלתו. ואם
לאו כי בפיו ובשפתיו יאמר את הרכהן ואת התפלה ולבו
רחק ממנו ואשר לא שת לבו לשוב בתשובה בפני ה׳
בהתפללו על נפשו אזי כמה מקטרגים פוגעין בה
ומעכבין אותה אשר על כל הקובות האלה אשר יקרה
לתפלותיהם של ישראל מידרו קדמונינו הזמירו׳ כדי לפנו׳
הדרך לתפלה לעבור כי כל אותם הכתות הם כמו ענן
המפסיק אותה לעלות כמ״ש. סכותה בענן לך מעבור
תפלה ועל ידי סידור הזמירות נכרתו ונמחתו וע״כ נקראו
זמירות על שם וכרת הזלזלים במזמורות. והוא שאמר דוד
הע״ה זמירות היו לי חוקיך בבית מגורי כלומר כשהייתי
ירא מן המקטרגים והמחבלים בבית מגורי אשר יגורתי
בו אותם הזמירו׳ פזרתים תזרם ורוח תשאם וע״ז נאמר בחן
יחד כוכבי בקר ויריעו כל בני אלהים כי על ידי שירונו
כוכבי בקר עדת ישראל שנמשלו לכוכבים אז יתפזרו
ויתרועעו כל המקטרגים שבברא מ״ד הדין הקש׳ הנקראי׳
בני אלהים ולשון יריעו מלשון רוע התרועעה הארץ. כי על
כל אלה נדרך לבוין עצמו ולטהר מחשבותיו ולאמר בכל
התפלה מתחילתה ועד סופה בכוונת הלב כי עיק׳ התפל׳
היא כוונת הלב לא ההגאות בשפתים ובפרט בזמירות כי
עושה פעולות גדולות לעצמו ולאשו מגיע השמיים׳ והבעל
נפש החפץ בעבודת אלהיו ורחמיו ומרד על רבו ישים
עינו עליהן לאומרן מלה במלה בכונה קדושה וכחומה
וברחמים וזה יהיה לעזר ולהועיל לו על שאר התפלות אחר
אשר כרת הזלזלים במזמרות וכל שכן המזמרי׳ העומדים
לשרת בין המלך מלכו של עולם ובין העם שריכין להיות
אנשים

ומעשים חכמים ורועים ירחי אלהים וסר מרע. לחרי שהם כרסוים בין הקב"ה וישראל להעביר ולהכרית בתומרות כל המעטנים והמקטרני מעבור תפלה וכל שכן הפלוחי נבור כאשר בילמו בסוף פרק ה':

ומה נכבר היום הזה ומה יקר סודו מיכתר בכתר עליון למחול בו חטאת עדת ישראל ועל כל פשעים תכסה להבה כי נריך הירא ואחד לו בכח ינבר בכחו ובכל כונתו לעבור עבודתו תמה ונקיה ושלא לפגום ח"ו פולחנא דמאריה. ואמרו בזוהר פ' ויצא ז"ל ווי לבר נש דשבים בלוחיה פולחנא דמאריה עליה אתמר כי תבואו לירחות פמי וכו' זכאה שהוא בר נש דידע למיפתי למארי ברעות ובכונה דלבא ווי ליה למאן דאתי למפתי למארי בלבא רחיקא ולא בדעתא הס"ד ויפתוהו בפיהם וכו' גרים ליה לאסתלקא מעלמא עד דלא מטו יומוי בזמנא דאלנא אתיב בעלמא למיעבד דינא ועל דא בעי בר נש לאתדבק נפשי ורעותיה במאריה ולא ייתי לגבייה בלבא רחיקא כמ"ד דוכר עקרים לא יכון לגבר עיכו וכו'. ומי שמע בזאת מי דאה כאלה עד היכן מגיע עונשו של דבר זה דגרים לאסתלקא ליה מעלמא עד לא מטו יומוי ח"ו וכמה דעה בורם לעבמו אם יכרת במיטב ימיו בנפש מרה בלי שליחות כי בטוב היתי יתלאנו ונפשו עליו תתאבל ובמרירו תתאנח בסבדון מתנים והוא עתיד ליתן את הדין על אשר ליבר עצמו לדעת להכרת בחצי ימיו וכישל מלעשות תורה ומצוות טובים ואף אם היה מוליד בן נדיק יסוד עולם על הכל נפרעים ממנו ומי אתי יסוד הבה ולבו לא יקר אתתיו ירבו כלב נמה ופיק ברכים ואלחלה בכל מתנים ופניו יקבנו פלאור ומורא יעלה על ראשו ועל כרעיו ועל קרבו לטוב אל ה' אלהיו ולהתמרמר בבכי על אשר עבר על נפשו הימים הזדונים ברוב הימים להתפלל בלא לב ולב יכדאי בזיון וקנף לפני מלך מלכי המלכים הקב"ה ועוד היום גדול וכואב מאד עוד הפעם במלומים ישוב אל ה' כי לעת ערב היום הזה אז הפתקין נחתמים הן למות הן לחיים ומי זה האיש מרגיש אשר לא ירגיז מרגזו הגדרה לכל יומות ויספה אמן הא זה הדרך ישכון אור ישוב היום זיתודה על מון זה בפרט בכל לב ובכל נפש נשפך שיחה לדרו סליחה מהאל החנון מרבה לסלוח ולהתפלל תפלתו היום בכונה רבה לתקן שאר התפלות אשר היו פסולות כאשר בילמו כמה פעמים בפרקים דלעיל ואל אלהינו כי ירבה לסלוח לרבים מבני עמיכו אשר לא שתו מרורת שמים עליהם בתפלה אף כשם הזה לדבר דבריה לפני ה' גם בלא דעת ולבם לא נכון עמו נשוב מעבירה ולזו שברים כל ימות השנה ולא עוד אלא כי הוסיפו על חטאת פשע לדבר בתוך התפלה אים את רעהו ורבים שותים אבק הטאבאקו בפרהסיא בבית הכנסת בתוך התפלה ואף גם כן מזמנים זה לזה אבן סגו ומקלון ראש וכמתרת

פרנים היתה להם בבית המקדש מעמד שבשאר לנו בגלות החול הזה. ובכבר ראיתי מי שקינא על זה ומחה בדם מעשנו שהוא עובר כיום"כ ובאמת אחי אומר כי כוונתיה ולא מטעמיה כי אין בכל הפוסקים מי שאסר שאיפת האבק הנו דרך החוטם כלל ואף אם יהיה בו ריח טוב לא נאסר בו ריח טוב כי כמה חסידים הראשונים לת שלו מלה ברכות ביום"כ היו נוקחים מעצם בשמים והדם ומעינה לעצה מריחים ומברכים כי אין לאסור מועילתם את נפשותיכם אלא הה' עימיים שמנו חכמים ומכל מקום מי שנהג בו איסור באיסוריה קלי בריקיימא לן דברים של היתר ואחרים נהגו בו איסור ראשון אף שיהיה מנהג בטעות עם כל זה בנדון זה שים בו נוכך נד מצוה להיות שבויה"כ עומדים בבית ה' ואת שליחה לכל היא אין להתיר להם כלל ועל זה נאמר מי יתן והיה לבבם זה כל הימים של אחר השנה נהנה בו איסור בבית הכנסת בתוך היכל המלך ה' נבאות ונבלתי נהנה שם כברחובות קרתה ויש מהם שתים בתוך קרית שמע ובין גאולה לתפלה אי לעיניים שכך ראוות ברבת בני עמנו ואם יש להנות ולמחות בידם יהיה מפני כבוד מלכו של עולם כי נהנים קלות ראש בתוך מקדש ה' וכן לא יעשה אכן מי שירא את דבר ה' ישתתו בנבא חזן מבי הכנס להתיך הליחו שברא כיון דמריאה שרי אין למחוי בידם. אבל בתוך בית הכנס לא יזכר ולא יפקד לא ביום"כ ולא בשאר הימים אלילה כי מחללים את כבוד מקדש ה' הקדוש וסגור' והסביב נוגעת עליהם ותרוח מעל הארץ. ואם הגמול הזה קוזנו לבתעל להתפלל עם העברייני כי הן היום גדול ונורא יוסמו על חטאתם פשע לעבור את פי ה' אלהיכו לחלל את שם קדשו בקהל עם כבדו כו קרוהו. ואיך נשא פנינו להמיעב במרוס קולנו כהיו אחה וכל הימים על גאולתינו ועל פדו' נפשנו הן בזמירות שאנו אומרי' ומסר לנו מה שהבטחתנו על ידי נפמיה חזק לאחוד בעת ההיא אמיתיה מעכם ובעת קבני אתכם. ולהתמרמר את נפשותינו לומר הלבולם תאלף כנו תמסך אבך לדור ודור שובה ה' עד מתי והתם על עבדך בשאתור ונמיחת קדן לחוד בבדך ובריכת נד לבן ישי משיחך כי עינינו רואו' וכלות מלין יכא עזרנו עד מתי קץ הפלאות ומרי יום ויום עבדו נרות בשות ודבות ינל ראשנו אין לך יום שאין קללתו מרובה מחברו ועל מה עשה ה' ככה לעם סגולתו אשר בחר לנחלה לו.

ובאמת כי תכסנו כלשונתנו וכל פנים קבנו פאחור אל הנינה ואל הפלה בזאת אחר כי נדיק הוא ה' ולא ה' פעל כל זאת ומדינו הנתה זאת כי אנחנו לא נשענו כי אנחנו הרשענו וכן יכבר לב ובבר אדונינו ואם הלא אב אחד לבולנו אל אחד ברחנו אים בטרו איה מורא כי נגדך שיחותנו בעת התפלה. ומן המסכלים יכולנו להביא אל כיון תפלתם מפני תכונתם

להתכבד נגד זקני עמם בקרב עדתם ולא לימת עדי עליהם ולא לקחו מוסר כי עבדו לחיי כתיים ורחו והתבאנו כי בכל אתותם המלכים כורעים על ברכיהם בכיית תפלתם ועומדים בחימה בפחד וברעדה וכפיה׳ פרוסות לאלוהיהם מעשה ידי אדם אשר לא יראו ולא ישמעו. אמנו העומדים לפני מלך מלכי המלכים הק׳בה חי וקיים רם ונשא יתברך ויתעלה על אחת כמה וכמה שיש לנו לעמוד לפניו בחימה וברעדה בפחד ורעדה אוי לנו מיום הדין אוי לנו מיום התוכחה כי בזה אנו מאריכי׳ת גלותינו ונחזק׳ במבמרים לא ימוט. וכן מבואר בזוהר פרשת אחרי מות ז׳ל תנא על ג׳ מילין מתעכבי ישראל בגלותא על דעבדין קלנא בשכינתא ומהדרי אפייהו מן שכינתא ועל דמבאלכי גרמייהו קמי שכינתא ופירש החסיד בעל ראשית חכמה מ״ש דעבדין קלנא בשכינתא הם המדברים שיחת הזלין בבית הכנסת ולאיה מ״ש בזוהר תרומה מאן דאשתעי בבי כנשתא אנהיג קלנא בתקונ׳ עילאה וכו׳ ומ״ש דמהדרי אנפייהו משכינתא הוא הפוסק ד״ת לדבר דברים בטלים כי אז פניו נגד השכינה ככ״ש שפכי כמים לבך נכח פני ה׳ וכיונא בזה המתפלל ובאמצע פוסק אפי׳ הוא בזמירו׳ ובפרט בתפלת י״ח בחשאי ובאמצע תפלתו מחזיר פניו להתבטל כאן וכאן בצורך עצמו ומוצא בכבוד שכינה ע״ש באורך וכבר האריכנו בזה עוד בפרק ד׳:

ובל אים ישראל הנלבבותן ל לבו לבלתי נהוג קלו׳ ראש בבית הכנסת לכוון לבו בתפלתו בחימה ובירלה ויעים לנגד עיניו תמיד עניין קדושת היום ומה נעשה בו בשמים ממעל ואמרו בגמ׳ שאמרו מלאכי השר׳ לפני הקב״ה רבש״ע מ״מ אין ישראל אומרים שירה היום בר״ה ויום הכפורים א״ל אפשר מלך יושב על כסא דין וספרי חיים וספרי מתים פתוחים לפני וישראל אומרים שירה ובזוהר אמרו ר״א שאל לר״ש אבוי א״ל האי יומ׳ אמאי הוא בהאי אתר תלי ולא בדרגא אחרא דאלת למיהוי בדרגא אחרא דאלת למיהוי בדרגא דמלכא שאדי יתיר מכלא א״ל אלא זי הכי הוא ורחי ואלות שאלת ת״ח מלכא קדישא שביק היכליה וכיתיה בידא דמטרוניתא ושביק לבנוי עמה בגין לדברא לון ולשלקאה לון ולמשרי בגווייהו דאי זכאין מטרוניתא בחדוותא ביקרא לבני מלכא ואי לא זכאין היא ואנון אתהדרו בגלותא והא אוקימנא כמ״ד ובפעיכם שולחה אמכם ועל דא אית יומא חד בשתא לאשבחא בהו ולעיינא בהו וכד אזדמן האי יומא בינא עילאה דכל חיוי בידהא אזדמן לקבליהו לאשתכלא בהו בישראל. וישראל יאדלו בהאי יומא בכמה פולחנין בכמה גלותין בכמה עמיין. כלהו בזכות׳ כדין אזדמן להו חיוי בידהא דמטרוניתא בני מלכא בנהא דאתפקדן בידהא כלהו זכאין כלהו בלא חטאין בלא חובין כדין אזדמנת לבני מלכא בנהירו בחדוא בשלימו בריעות׳ דהא רבילת

בנין למלכ׳ עילאה כדקא יאות. וכד האי יומא לא אשתכח כדקא יאות ווי לון ווי לשלוחיהון ווי דהא מטרוניתא אתרחקת מן מלכא ובינה אשתלקת ולא נפיק מינה חיוי לעלמין זבאין אינון ישראל דקב״ה אזליף לון בגין לאשתזבא מן דינא ויתבחון זכאין קמיה הה״ד כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם וכתיב וזרקתי עליכם מים טהורים וטהרתם מכל טומאותיכם:

אתה הראת לדעת כמה רעה גורם למשל׳ האיש אשר לא הכין לבו כהיו׳ הזה וכהיותו מביף פשע מוכיף בירושין כהיום הזה לעכינת עוזנו ואומר למעלה ראו האם מה בכים גידלה ראוי ח״ן שתהיה מגורשת מחזק לביכל האחיל ולא ישרה את בכה שיהי׳ הגון. ובביכה מה הלשון אומרת קלני מראשי קלני מזרועי בכים גידלתי ורוממתי והם פשעו בי. אוי נא לנו כי חטאנו אנה נוליך את הרפתנו ובוטתנו. ומוסף גם הוא יפי׳ על לב כל איש מ״ש בפר׳ א בזה״כ עלה הקטגור לפני הקב״ה ואמר רבש״ע יש לך עם א׳ בארץ כמלאכי הפר׳ שבשמי׳ מה מ״ה יחפי רגל כך ישראל יחפי רגל בי״הכ מה מלאכי השל׳ אין בהם אכילה ושתיה כך ישראל וכו׳ מה מ״ה אין בהם קפיצה כך ישראל עומדי׳ על רגליה׳ כי״הכ מה מ״ה שלום מתוך ביניהם כך ישראל שלום מתוך ביניהם ביום הכפ׳ ריש מה מלאכי השרת מקיים מכל חטא כך ישראל וכו׳ והקב״ה שומע עדותן של ישראל מן הקטיגור שלהם ומכפר על המזבח ועל המקדש ועל הכהנים ועל כל עם ישראל ע״כ:

ואם ח״ו לא יכונו ישראל כשורה ולעמוד במורחת שמים על ראשם ובפחד וחלחלה ולהתפלל בכוונה ולהיו שלום ביניהם איה איפה עם הדומי׳ למלאכי השרת והלא מלאכי השרת כשומדים לשרת את פני האדון ה׳ נבאות רעדה אחזתם עם חיל כיולדה גיבולי כח עוסי דברו לשמוע בקול דברו כמו שאנו אומרים כולם עומדים ברום עולם ומשמיעים בירלה יחד בקול דברי אלהי׳ חיים ומלך עולם כולם אהובים וכו׳ כולם עושים בחימה ובירלה רצון קוניהם. וכולם פותחים את פיהם בקדוש׳ ובטהרה וכו׳ כולם כא׳ עונים בחימה ואומרים בירלה קדוש קדוש קדוש והאופנים והיו׳ הקדש בלעם גדול מתנשאי׳ לעומת׳ השרפים משבחים ואומרים ברוך כבוד ה׳ ממקומו. וכן בדמיון הקדוש הזה מליצים אנו להדמות אליהם כי זאת היתה כונת מסדרי התפילות לסדר כל אלה הדברי׳ כדי להלעיג ולחלחל לבו של אדם תפול עליהם אימתה ופחד ויתפללו ויבשבחו את קונם בקדושה ובטהרה ומרא יעלו על ראשם כתתם אל לבם לפני מי הם עומדי׳ ומתפללים לפני מלך מלכי המלכים הקב״ה ואם מלאכי השרת כי הם לא יליעו ולא ישחיתו ולא אחד מהם ימנאו לו עון אשר חטא הלא אחד יחיד ואחד נדולה עד מאד ומה יעשה אנוש ריעה אדם את מעשי אדמה כבר עון אשמה ואיך יעמ

פמו לשחר אל אל ולא יחדל לבם ויתר ממקומו. וכפרם
כהיום האדיר הקדוש הזה כי בחמו להדמות אלהים לגמור
יחפי רגלים כמלאכי השרת ולמנוע מפיש אכילה ומתיה
כמלאכי השרת ונומרים על רגליהם כמלאכי השרת
ואומר בסב מלו בקול רם כח מגבה המרו במרום. פנריך
להיות הדמיון שלם דומה בחומה כי מה בנפ כי נשמה
דמיוכות ולבם לא נכון עמו. ותהי ידיעתם מנות לאנשים
מלומדה וכפיהם וכסמתיהם כיבדוהו ולבם רחוק ממנו ורק
שפתיהם נעות ומתעטפים בטליתותיהם ובאים לבית
הכנסת ונומרים על רגליהם כהיום הזה ומלאה בעיניהם
שבזה תעלם להם חיוב עבודתם ותיהו לא כפרה.
ובאמת הם דומים לקוף בפני אדם שכל מה שראה מבני
אדם הוא עושה שהוא להדמות לבני אדם. כן הדבר הזה
מאין הרגלים להדמות לאדלנים ותרשיעים אשר במרחמים
והוא להכל דמה ישגרמו הנעם ואין ובעמל בקרבו יהיה
שבעתים. ועתה כמים שמעו לי תמו עוז לאלהים שלו
לחכב בערבות ביה שמו ועלזו לפניו עבדו את ה' בירחה
ובילו בבעדה והדמ"ן תתעבדון באמת ובמשפט לעבוד
עבודתכם תמה ונקיה ככל מלאכי האלהים ואז בודאי
תהיו כח' מגבה המרום במרום ויהם ונשא מלכותו מלכו'
כל עולמים עליכם אתר מכל נבא השמים כי כל חפצו
ורצונו פעם סגולתו כמ"ש ישראל אשר בך אתפאר. ונריך
אני להעיריך בדרז"ל מפוזרות רמתם בסב' היכלות וקבת'
בויקרא רבא פרש אחרי מות כו' שתקבל עלך עול מלכו'
שמים בקדושה ותתחבר תפלתך עם תפלתם של מלאכי
השרת ותהיה מקובלת לאחר עבודה מלאה מלך מלכי
המלכים הקב"ה:

אמר רבי שמעון בן יוחאי ישראל כמה הם חביבי
לפני הקב"ה שהם מלאכי השרת כי בשעה
שמלאכי השרת מבקשים לאמר שירה לפניו למעלה תחלה
באים סביבות כסא הכבוד בשרי אלה ובנבות של להבה
ואומר להם הקב"ה הרחיקו מלי כל מלאך ומלאך וכל חיה
וחיה וכל אופן ואופן וכל שרף ושרף שברחתי בר שאשמע
ואאזין תחילה קול שירתן ותושבחתן של ישראל בני שבאה
בחן יחד בבבי בקר וירשו כל בני אלהים זה פמליתן
של מלאכי השרת אומתי כבוד בשמים. כדכתיב רומה על
השמים אלהים בזמן שעל כל הארץ כבודך ואלפים רבבו
של מל"הם עומדים לימין הכסא ולכבוד לשמא הכסא וכן
בהרי מקיפין ואומרים ושרים הנדולים העומדים ממונים
על כל גדוד וגדוד ועל כל נבא ונבא ימין הכס' ומשמאל
ומלמדין לומר שירה לכבוד של מע"ה הב"ה ובשמנים ומן
לומר שירה שמעני"ל הסר הנדול הכבוד ואז עומד על
חלוני הרקיע התחתון לשמוע ולהקשיב קול שירו ותושבחו
העולות מן הארץ מבתי כנסיות ובתי מדרשות. להשמיע
לבני ערבות ומפני מה עושה כן שאין רשות למלאכי השר'

לומר שירה עד שישראלים תחילה ישראל בשירה שבח' ויקומו
ה' אלהיכם והשתחוו להר קדשו אז מלאכי השר' וכל מלאכי
רקיע ורקיע בשמעם שירות ותושבחו שאומרי' מלמעלה
הן פותחין קדוש קדוש מלמעלה ומה נקרא שמו שמעני"ל
מעבי מחזה עומד בכל שער ושער ומשמיע קול שירות
ותושבחו' העולות מן הארץ מתוך בתי כנסיות וב"מ לעמי
כל רקיע ורקיע וחיות הקדש ואופנים ומרפי' וכוכבי הדר
ולאחר שהוא שומע ומשמיע לכל מלאכי רקיע ורקיע מיד
יורדין כתות כתות שרו' חיילות בחות של מלאכי השר'
בתוך נהרי אש ונהרי להבה ונהרי שלהבת ומבולין עמן
בחם ק' פעמים ובאותה שעה שרקין עמן סמ"ה פעמים
כמנין שמות החמה וכי יש במלאכי השרת זה ומאלה
שבריכין שבילה אלא אלו מ"ה המחזיר' על מלאכת הכולם
שיורדים בכל יום ויום לעשים שלו' בעולם ובשעה שמגיע זמן
לומר שירה עולין לרקיע ומפני ריחם של בני אדם שהם
בעלי זוב וטומאה מסבילים עצמם בחם ומנהילים ומפאר'
עצמן בחם ומריחין ומזהירים עצמן ומפריחין עצמן בחם
עד שנעשים קדושים ומוקדשים כ' אדם ומטהרים וחן זרין
והוין כמלאכי עליון' ואח"כ קורין זה לזה ועולין מתוך
נהרי אש זה ברשות זה ומתנגנין ומתענין עצמן בחור ונהרי
ברקים ואח"כ עולים בסולם של נהרי אש זה ברשות זה
כתה"לה בש"כח בחומה בגה"לה בר"נש עד שמגיעין
אל חיילי ערבות אל חשמ"לי מזהר אל כרובים ואופנים
אל חיות הקדש ונגלגלי המרכבה אל הדומי פנים ובעלי
כנפים ואל כסא רם ונשא. ומיד שם ברת' כזיעה בשמרה
בקדושה בחימה ובעוזה ומכסים פניהם בכנפיהם לבל
יביטו רמותן לדמות הכבוד השוכן במרכבה ומומרין כתו'
כתות של אלף אלפי אלפים המיחדת של ריבוא ריבבות
ומאכות שאין להם חקר ובכוא' לאין מספר ובמה חרש של
אש ובנבות שאין להם חקר ובכוא' לאין מספר ובמה חרש של
אש ובנבות של לשבח לפני כסא הכבוד והחות' שעה יושב
הקב"ה על כסא הכבוד וכבודו מלא הארץ שכו' מלא כל
הארץ כבודו ואף חיות הקדש מתקדשות ומתטהרות יותר
מהם וכל חיה וחיה קשור בראשה אלף אלפים כתרים של
מיני מאורות ומתנבאות בלבוש אש ומתעטפות בלבוש
להבת ומכסות פניהם בכנפיהם ומקבה חזר פניו מהם.
ומפני מה חיות הקדש ואופני הדר מתקדשים ומטהרים
ומתלבשים ומתעטפים מימי קדם יותר ממלאכי השרת
ואוכבים ומשבלים ומרעים וכרובים וחיות הקדש ובעלי
כנפים ונגלגלי מרכבה ונבא מעלם וחיה ואופן ומלאכי
השרת כל אלו יש לכל אחד מהם עמן בפני עצמו מפני
שהמרכבה מתון על פניהם ובא הסם על ראשיהם ומביאה
לתחלה מהם ונהרי אש עוברין בינהם על כן הם מבולין
ומזרזים ומזהירים ומטהרים ומזהרי' ומזקקין בחור שכב
פעמים ובלם בחימה ובחילה ובכל זרה ובקדושה בקול ר'
ובעוזה ר' ולא זו בלבד אלא מבטלין מן המלאכין אלף

אלפים וריבי רבבות לתוך נהר דינור ונטרפין מפני שאין להיות בהם מוקדם ומאוחר ומשפיל ומרים שירה וקדושה לפני מלך מלכי המלכים הק"ב וכל מוקדם ומאוחר מחברו כשירה נטרף לתוך נהר דינור ואף חיות הקדש ואין בהם מוקדם ומאוחר מפני שמיעור קומתן כאחד ובגבורתן כאחד יד' רגלי הכסא מכוונות זה כנגד זה וגלגל זה כנגד גלגל זה ואופן זה כנגד זה וחיה זו כנגד זו וכנף זה כנגד זה ופיהם פותחים בשירה גדולה בחימה וכירלים כרתת וכזיע בפחד ובכבוד בטהרה ובקדוש בקול רעש ובכינומה ומשמשין המרכבה בקול שירות ותושבחו' ותהלות בחות' שעה קדושים מקדישין טהורים מקלסין עירין מרוממים גלגלים מגדילי מלאכי מזמרין ומחלקי לב' שורות של אלף שפי אלפים וריבוא רבוואן כת א' אומרת קדוש ומופלת על פניה וכת א' אומרת קדוש וכת אחרת אומרת קדוש ומפני מה לא אמר ברוך כבוד ה' ממקומו מפני שהשכינה בכל מקום ולעתיד לבא השכינה חוזר למקומה לקדוש ואומרים

ברוך כבוד ה' ממקומו.

הנה אהובי אשר אהבת נפשי אהבתיך עורר תך מעט מזער מה שיכולתו שכלך ועליך יש לדון אם בשאר הימים מלאכי מרום חרדים את כל החרדה הזאת עד"כ. ביום האדיר חיום וגורא הזה כקום למשפט שהיום וכל נכח הפמים עומדים עליו מימינו ומשמאלו וספרי חיים וספרי מתים פתוחים לפניו ומי לא נפקד בהיום הזה ואפילו מלאכי מרום ושמים וארץ הם ניחרדין ורועשים ומתרגשים רעדה אחזתם עם חיל כיולדה רגים ושבים לשמוע בקול דברו מה יהיה משפט האדם ומלואה תבל ויושבי בה במקום שאמרו לאתוש גזרי בית דין הנדק ואם בה יחרדו מלאכי מרום אשר לא ירעו ולא ישחיתו ולא אחד בהם ימצאו לו עון אשר חטא מה יעשה אנוש נרימה כחציר ימיו כי רוח עברה בו ואינינו וכבד עון אשמה ולא יחרד לבבו ויתר ממקומו ויכוין לבו ומחשבתו לעבוד עבודתו בחיל' ובירא' כפחד ובחלחלה מפני בחד ה' מהדר גאונו.

ולהיות כי בתפלות היום הזה תלויות ועומדות כל התפלות של כל השנה להשלותם היום הזה אם לא כיוון בהם בשאר הימים כאשר האדכנו בזה כמה פעמים. ע"כ מן הראוי לכל איש ישראל לשים לבו מה היא ענין התפלה ומה טעם יש בה לפתחות היום הזה. ואף כי ענינה עמוק עמוק ולא כל הרוצה לשטול את הפס ישטול. אך אתה קרא נא שים שים לבך ושיניך לאשר אני מבאר לך סודם כוונת התפלה וסיב וכלא בה ומיב לא תזוע. והוא דבר אשר יכולתו שכלך לא בסודות נעלמים רק פשטי הר דות הנעלמים ואינו אלא כונה א' והוא פורש הכל. דע אהובי כי כאשר ברא הקב"ה אדם הראשון ביום הטוב מהרע והם הנשמות הטובים וכללם באדם הראשון וכמו כן ברא אדם כלילא הוא הס"מ שהיו כלולים בו

בו בכל הדע כמו שנאמר כי גם זה לעומת זה ברא אלהים וכשחטא אדם הראשון וכל הנשמות הטובות שהיו כלולים בו נתערב הטוב עם הרע כי נמשך עליו כח הטומא' מס"מ והרע שהיה כלול בו ונתלבשו הנשמות הטובות הנלחצות בחיבורי אדם הראשון עם אותם של אדם כלילא כל אחד תוך אחר כמוהו ראש תוך ראש וכו' עד רגלין ברגלין ולכן נגזר גלות שיתגבדו בישראל ע' אומות להוציא אותם מיכולי הקדושה שנפלו ככל אומה ואומה כי בכל מקו' שנלו שכינה עמהם והשכינה מלקטת ניצוצי הקדושה אשר בם כי היא אם לוקלת ומושב אותם ומתדבקין בה ומתעטרו' ואח"ל אפילו אם נשב' יחודי אחד ביד האומות דע כי מה שנפל לאותה אומה אותו היה רי יוכל להוציא מעם. וזהו שאמר הכתוב עת אשר שלט האדם באדם לרע לו ר"ל כי האדם הם הקליפות שלטו באדם הנדיק והם חשבו שהוא לטובתם ואינו אלא לרעתם וז"ש לרע לו ר"ל להכלילם בו על ידי נלקטו ניצוצי הקדושה אשר בקרבם והוא הטוב ונשאר לו הרע ונשארים מתים והנה אותם הניצוצות לא ית ברר מאליהם אם לא על ידי התפלה והמצו' של ישראל וביותר על ידי התפלות כי הוא עיקר ומורם לכל זה ואין לך דבר יותר גדול מזה ובל כן קדאו חז"ל אל התפלות דברים העומדים ברומו של עולם. ואמר הרב ז"ל כי ים הפרס גדול בין תפלות חול ובין תפלות ראשי חדשים ובין תפלות ימים טובים ובין תפילות חול המועד ובין תפילות שבת וגדולה מזו אפי' בי"ט אינו דומה תפלות פסח לתפלות שבועות ותפילו' סוכות. וגדולה מזו אפילו בימי החול עצמן אינו דומה תפילת יום זה לתפלות יום שלפניו. וגדולה מכלם אפילו ב' תפלות שבכל יום ויום ים הפרס גדול בהם ואינו דומה תפלת השחר לתפלת מנחה לו ערבית. סוף דבר אין לך תפלה מיום שנברא העולם עד לעתיד לבא שתהא דומה לחבירת' כלל ועיקר וטעם הדב' הוא כי בכל יום ויום מתבררים בירורי וניצוצות מחודשים מה שלא נתבררו עד אז וכן על דרך זה יהיו המשכת האורות בק"ש כי אין ק"ש בטול שתדמ' לחבירת' לשבח הנז' ומזה הטעם נצטונו להתפלל תמיד בכל יום ג"פ ולקרות ק"ש ב"פ ואם ביטל א' מהם נקרא מצוות לא יוכל לתקון. אך אין הדבר כן רק בענייני' פרטיים. אמנם בענייני הכללי' אשר בהם כל תפלו' שחרית דומי חול הם שוין בכללו' כוונת' וכן דמנח' רחול כולל הם שוין וכל תפילו' דערבית דחול הם שוין וכל תפלו' דליל שבת הם שוין וכל ת"ש של שבת הם שוין וכן כיונא בכל התפלו' וכן על דרך זה בענין ק"ש כי כל ק"ש דשחרי' ודע רבית' דחול הם שוין. אמנם פרטיים ענמן אין שוין ונמצא כי בכל תפלה בחי' הספבות חדשות ומתבררים בירורים חדשים אמנם אחר התפלה חוזרים ומסתלקים מהם ועולות למעלה ואינו בשאר רק דשימו ולכן חסידים הראשונים היו שוהין שעה

ח'

ג׳ אחר התפלה שעל ידי זה יגרמו להוסיף כח למפלה ולאיבתלקו למפלה. וכלילה אחר תפילת ערבית מסתלק גם הרשימו ושלה למעלה אבל תכף בהאיר היום חוזר אותו הרשימו להכנס ואחר כך בתפלת השחר כאין נעשין מוחין אחרים במורים מה שלא היה כך בתפלה אחרת בגז״ל. וזה סודם גדול למעשה הבבודה במלות התורה וכיותר בתפלות. ומה טובו ומה יופיו של אדם לעשים כל זה לכנדו בתפלה לבדר נגוני הקדושה אשר נתפזרו בקליפות כנו״ל לא ישים מגמתו אל עצמו ואל בשרו ח״ו כי עליו נאמר נתנני ה׳ בידי לא אוכל קום ועל כן סוב לאדם קודם כל תפלה שיאמר נוסח זה.

לשם יחוד קב״ה ושכינתיה בדחילו ורחימו וכו׳ הריני מתפלל תפלת שחרית אחרית או מנחה או ערבית לייחד כפירות העליונות ולהשפיע שפע וברכה עליהן ומשם אל המדינות התחתונות ומשם יושפע על נפשנו רוחינו ונשמתינו לעבודך ולירא׳ה ולאהבה את שמך נגח בלה ועד. ויהיה תפלתינו מקובלת ומרוצה לפני כבודך כבודך להעלות על ידי תפלתינו כרירי נגוני הקדש אשר נתפזרו בין הקליפות אל בלע ויקיאם מבשנו ויריעם אל וכלע המות לנגח. ותגרש תפלתינו עם שאר תפלות הצדיקים היודעים ומכוונים כל כונת נירוני שמותיך הקדושים וכל היחודים נזיונו מדות העליונות הבאים על ידי התפלות והברכות. ותפלתינו זו אנו מכוונים דרך כלל לדעת רשב״י הקדוש ולדעת רבי אלעזר בנו הקדוש ולדעת יותם בן עוזיהו הקדוש וכינו כפיהם ותפלתינו כתפלתם וכונתינו ככונתם. והרי אנו סומכים עליהם בכל מכל כל. יהיו לרצון אמרי פי יכו׳ ב״כ.

ובבר כתבנו כמה פעמים שאזהרה יתירה יש לה זהר שלא יכוין האדם בחלק מתפלתו לבד במה שצריך והשאר יוציאם מפיו ולבו לא נכון כגון בזכרנו לחיים ובספר חיים וכו׳ וכיוצא. ובברכות שהם שבח השי״ת ונוכר כל ישראל כגון ג׳ראשונות וב׳ אחרונות ונמיחת קרן לדוד עבדך ובריכת נר וכו׳ לא יכוין יאם נעשה כך אין תפלתו רחוי להתקבל ומדת הדין מקטרג ואומרת בגורכו הוא מכוין ומתחנן ולא כן בשבח בירא׳ו ולא נחלה על שבר יוסף וחרבן הבית וחלול ה׳ כאשר נחלה על חיי הבלו וחברון כיסו וכיוצ׳ בזה ואז טורפין לו תפלתו בפניו. ולכן צריך לכוין בכל תפלתו מתחלתה ועד סופה ויכוין כה בין על הדבר הצריך לו מאד יכין על הדב׳ שאין צריך לו כי תראה קנת אנשים שלא יכוונו בתפלתם ובעליהם נא מה שדי כי נעבדנו ומה נועיל כי נפגע בו כי בתיהם שלו מפחד ולא שבט שוה עליה׳ כריאו׳ אינ׳ צריכי פרנסה אינם צריכים כי עשרו מנאו אין להם וזרע נכון לפניהם. ולו חכמו יסכילו ויתנו אל לבם הבל כי ה׳ הוא האלהים הוא הנותן להם כח לעשות חיל ולא כהם ובונם ידם

ידם עשה להם את החיל הזה אלא האל יתברך מצליח בעיניהם ונוה ברכה במפלוח ידם. כי כמה שלוים ושקטים מהם שהעשירו עושר גדול ואחר העושר ההוא בעצין רע ויש אשר בחצי ימיו יעזבנו ובאחריתו יהיה נבל ויש עשיר אשר זכרו אחר מני ארץ ולא שם לו על פני חוצות לא כן לו ולא נכר בעמו ואין שריד במגוריו וירבו לחשוב בדברים האלה ובזה ירחו בעיניה׳ לבבם יבין שהם ברוכי׳ להתחזק להשי״ת יתמיד ברכותיהם ושלומיהם והצלחתם להם ואל יסול פקדונו מהם. ולפי שאנשים כאלה אין להם מרך בגאולת ישראל כי מה יתן ומה יוסיף להם הגואל ואינם חסרים לנפשם מכל אשר יתאוו. לכן נריך התחכמות רב כדי שיוכלו לכוין בעניינים שאמו מתפללי׳ על גאולתינו ועל פדו׳ נפשנו ולכן יחשבו כי הגלות הוא מצותה לבמה עלינו׳ שאפשר שיעבי שם הון רב על לא חמס בכפיה והוא מצותה לשודדים ושוללים. ואם בעלי נפש המה ידאגו על חרבן בית המקדש ובזוי התור׳ ונחות ישרא׳ ושביים ובזרם ואיבל ה׳ הגדול המחולל בגויים זו כמה אורך ימים ושביב.

וכשיתנו לב בכל זה יוך לבבם הערל וקחב שיבוונו.

ודע כי עיקר התפלה בכל הימים ובפרט בהיו׳ הזה הוא התפלה בדמעות כי שערי תפלה נעצלו ושערי דמעה לא נעצלו ובזה׳ ואחי אמרו כל בר נש דאוסיר דמעין קמיה דקב״ה אע״ג דאתגזר עליה עונשא אתקרע ולא יכיל לאסתאה עליה מכא לן מלאה. ונם בפרשת שמות ז״ל ח״ר ישראה כל מלין דעלמא תליין בתשובה ובעלותא דעלי בר נש לקב״ה וכל שכן מאן דאוסיר דמעין בעלותא דלית לך תרעא דלא אתלין אינון דמעין מה כתי׳ ותפתח ותראהו את הילד והנה נער בוכה ותפתח דא שכינתא דקיימא עליהו דישראל כאימא על בנין והיא פתחא תדיר בזכותהון דישראל כיון דפתחא ותראהו את הילד ילד שעשועים דאינון ישראל דאתגזר קמי מאריהון בכלא ומיד הדין בתשובה ובכאן קמיה בכרא דבכה קמיה אבו׳ מה כתי׳ והנה נער בוכה כיון דבכי מתברי כל גזרי קטין וכיפין מה כתיב ותחמול עליו׳ ועוד שם האי מאן דבלי ובכי ונעייק כד דלא יכיל למרחם בשפוותי׳ האי בלותא שלימתא היא ולכולם לא הדרא ריקניא ע״כ ושעם הדבר כתב הרב זלה״ה כי הדמעות מעוררו׳ לאב הרחמי׳ שהוא עליון על שערי התפלה שמעוררת לבד לאם הבנים כמודע לידעי חן. וכ״ל רחף למה שאמרו בזוהר ויחי דף רכ״ט ע״ב וז״ל דאולחא דבלות׳ דקא כעי בר נש למפלח קמיה קב״ה בשמחה וברנה׳ לאכנלא לבנסת ישראל ביניהו ולבתר ליחדא ייחודא בדקא חזי דבתיב דעו כי ה׳ הוא אלהים דא רזא דייחודא בדא דאולחא ועם כל דא בעי בר נש למפלח קמיה דקב״ה בחדוה ולאחזאה חדוה כאולחא׳ אלין תרין שמחה ורנה לקבל תרין אלין נלותין תרין קרבנין ליומא שמח״ה ורנ״ה שמח״ה בפרא

ורנ״ה

ורבינו הרמשלו וכו׳ וכתב הרב זלה״ה מורקאמר שמיחה בנפרח ורבנה ברמשלו מכלן שלין לבכות בתפלת שחרית רק בתפילת מנחה וערבית. אבן ירחה דהיינו דוקא בשאר הימים לאבל בר״ה ויה״כ דיומי דינא ניכנו ואימא קיימא על בנין ואיתמר עלה ותפתח ותרחקו את העלד והנה נער בוכה פשיטא דאיתי ואין ספק דלא בשחרית שוה למנחה וערבית בבכי ותחנונים הוא ועיקר תפלתיכו הוא בשחרית ומה בגע כי יתורה בשמחה ולא יכנע לבכו הערל. וכן נראה מדברי מהרח״ו ז״ל שכתב שתים מידי זלה״ה היה נוהג לבכות בתפלת ר״ה ויה״כ ולא פלג לן ובוד הוא ודרכו של הרב זלה״ה לומר תפלותיו תמיד בדמעות שלים אם כן מלי אסהדותיה דמהרח״ו שהיה בוכה בר״ה ויה״כ שלא על כרחיך היינו אסהדתיה לרבות גם בתפלת שחרית דבשאר הימים שמחה בנפרח אמנה בר״ה ויה״כ נהג לבכות וכן ראינו לרבים מתמקנים כלים כי לא חשבו לשמחה בנפרח בר״ה ויום הכפורים ומעלין את המדומ״ב בתפלתם שבתים אל חיקם יותר מהאר הימים וכן עיקר. ומזה נתפשט המנהג שמאריכים בימים האלה בניגונים בכל התפלה לעורר לבות בני אדם על ידי קול של היחידן לבכות בתפילתם כי השעה מדיכה לכך להכניע לב הנכבר כנגן המנגן בקול מר נגם ונעגם. לאחוקי אותם המאריכים בניגונים וקראו בקול גדול להמלות השמים והארץ את יוצי קול עיר בגיתו ותורא לא ועלה על דעתו ואיכו אחים חמי לאיתוך אותיות והמה מודי׳ ברבר שבתון שהוא מאריך בניגון אין לו כוונה כלל ולוכם מתכוונים לבר שיגמלו אין בשיר הבריות ועל ידי זה הע׳ יעשאוהו בכסף וזהב ובעין זה אין ספק כי אדיכו׳ הקולות הוא אדיכות הגלות כי הזאול ובריתם שלא לשם שמים ולא בגב אלהים בלבם מעוררים קטיגורים על הנכבר ומבטלים כוחות המתפללים והתפלות כי יעמו את לשונם על ידי הניגון ולא יאמרו האותיות בתיתוך ובמבטא שפתים כאמר ע״כ אחרה. ותיראה כי אם המנהג ימצא אחים הירא שיים מנמתו לעורר לבות בני הבמ״ב בהבנו׳ ובתוך ובניגונים אתיים הנה מה טובו ומה יופיו כי אותה אלו מבקשים בימים האלה ואם לאו מעוררים הדב יפה מאד מתנאותם כי לא לעביר חנף יבא וכבר נאמרו על זה הקדמונים׳ דקמאי וה׳ הטוב יכפר בעד.

ויתר ומרים לענין התפלה כבר מבואריים המה בספרי׳ אשר קדמוני ואותר מהאמר בני מזהל כי יום קרוש הוא לאלהיכו. ודע כי אף מי שנהג כמנהג הר״ם פיגרין בספר הירחה מאיך לומר פרשת העקידה בשבת כי אין בו דין כלל הך כולו רחמים והעקידה היא לבטל את הדין מכל מקום בוה הכפורים כולו בלאמר מודה לאמרה אף כי מלת רחמים שאו מכל מקום לא נכחיש כי יום דין הוא כראי שהרי לשת עבר השתקינו ניחתמין

לחמכם

לחמכם קראוהו יומא דרחמי כי הרחמים גוברים והכל נתיר על ידי החסד והרחמים ומיאר מאד נרך להתעורר בה בהיום הזה לבטל את הדין ולהפיק רצון מאלתו כי כתבו חכמי האמת כל הבקשו שהאדם מבקש מלפניו הם״ל לולי המקטרגים והמוכעים שים בחותה הבקשה היתי׳ בקשתו נעשית בין שיהיה נדיק או חוטא. אמנם בהגיע המתנה לו הבקשה ההיא דרך כפון שמם מעבר כל השאות אותם הכחות מעוררין ואומרי׳ לעמוד לדין עליה והם אינו רואי לא יעשנו והיא כפונה שם לנדיק שבאמרן ונפון לנדיק חיל חוטא ואלמלא עקידת יחיק אין לא׳ מן הבריאי׳ יכול להפיק רצון מאלתו מחוב דקדוק הדין במקום הזה. וכן הקטור׳ עושה פעולה זו לבטל את הדין כמ״ש בזוהר סוף פ׳ ויקהל מלון דרשא דריש אבתריה אסתריך להלי קטרת ולאתבא קמי מאריה דהא אינון מיזעא לאסתלקא דינין מעלי׳ וכו׳ ולכן נרך אף למי שהוא שלא לאמרו בשב׳ מטעם האמור כי הקטרת הוא לבטל את הדין ובשב׳ אין דין אלא כולו הטוים מ״מ בהיום הזה נרך לאמרו בכונה יתירה ובפרט למי שבא בסוד הסם לבטל סוד שלשה מיום יתרים שאינן מבטים בין גדול כזה״כ שהם ג׳ מדרגות עליונות שנלתה מלבות שמים לבית אחה ותשב בפתח עינים ולפי שאין היום כשאר ימות השנה שבמשכי׳ האחרות ושפע הנלון למלכו שמים למסה שלא שיא העול שמה לפי׳ הוא דקא אין הדקה והמשכיל יבין.

ובסדר הקדבות ג״כ יכוין לבטל את הדין ויכוין בשם בשם אדרת בגיקוד את הכל והקטיר המזבח שזה היה מזכיר כ״ג כי״ס ובכוון לכוין מה כמעשה הקרבנות.

והמישרים אחרות בסדר תזמורי המזמורות עפ״י סוד הרב זלה״ה ושלא לומר לדוד ברכי נפשי וכו׳ כי כל המזמורים אלו בלא במספר במסקל אין להוסיף בהם ולא לגרע בהם אף כיום הכפורים אין לאומרו ולא יחוש לאומרים כי נדיק לאומרו מפני כי יש בו מלאחת הטון. וכן בסדר המזמורים לאמר מזמופים בסדר רבנו נדיקים היום הזה דאוי שלא לאומרם כי כל המזמורי׳ אשר בסדר רבנו כולם כלו בסוד המדרגו׳ כמבאר בסדר עבת בחוקן אך ורק החכם עיניו בראשו לנהוג הדברים האלה בנעמה לעצמו ולא יראה את עצמו בעני׳ הטון העם לא לשמות מנהג אבתי הקהל חלילה כי זה גורם לעורר מדנים בחיי׳ הזה בתוך אבתי הקהל וזה לאומר הוא בכה לאומר בכה זה מתפל וזה מרים ויהיו מלעיבים בתלאבי שלי׳ וכן בשביעי הפיוטים שבין הזמירות לתפל׳ היחוד פגיעה הדבר מאד הרב ז״ל שמתמיקים דברים שמזמרים בלומו של עולם וגם מזמרים לא היה כתקנן ע״פ דרך החמת כמ״ש בזהר מזמרים ותשבחות דאית בהון קבלה אמיתית הזהרין ישנו הדבר בנעבה ואל ישנה

עבמו

עצמו ח"ו כפורש מהכסול הקחש כי כל אלה הדברים לא
נאמרו רק לאיש הירא ומכלכל דבריו במשפט ובצדק נמיב
ומכלי ומה גם כי לא נאמרו הדברים האלה רק להמיסרי
אורחותם בכל דרך הרב ויודעים דעת ומכיר מדע מדר
העניינים והילוכם איך הולכי זה אחר זה בדרך המדרגים
אך למי שמפולם לא ראה מאורות מימיו ואיזה דרך ישכון
אור בדר המדרגות ובלית השלמו הבלתיים לא עליהם
היו האזהרות האלו כי הם הוכם מכוונים רק פשטו הדברי
מי יתן והיה לבבם זה להם ויוסיף כהנה וכהנה להבנים
ליבות בני אדם לירא את ה' הנכבד והנורא אלילה להקל
בדבר בפניהם והיורע יעשה לעצמו ולא יתראה: ובבר
הגיעו בענין ב' ז'נות של תפילין כמה מחסידים הראשוני
שלא היו מניחים אותם יחד מפני היוהרא אף כי לפי האמ
סוד הדבר לאיתם יחד ושלא להפרידם וכן כתב מהרח"ו
בענין נטילת הלולב שיותר טוב לברך תחלה קוד' התפל
בהיותו בביתו כמוכה עצמה אף כי שפי עדיף לברך שניו
אחר העמיד' קודם הסלל מ"מ משום דמחזי כיוהרא מפני
הרואים יעשה בתוך ביתו קודם התפלה וכן בכמ' מקומו
אין מכפר כתב כן. וזה עיקר גדול במעשה העבודה
להסתיר מעשיו כדפי' בזוהר פרשת נח דף ס"ד אוליפנא
קב"ה סתים וגליא גליא הוא כי דינא דלתתא סתים הוא
אתר דכל ברכאן נפקי מתמן וכגון כך כל מלוי דבר גם
דאינון בסתימו ברכאן סריין עלוי וכל דאינון באיתגליא
הוא אתר דבי דינא סריי עלוי בגין דאיהו אתר באתגליי
וכלא אינון בר מן גילא דגיולא עכ"ל. הנה מבואר
שכל העושה דבריו בסתר הברכה שורה עליו והוא ע"ד
שאמרנו אין הברכה שורה אלא בדבר הסמוי מן העין.

ורחסיד הקדוש בעל ראשית חכמה כתב כי המסתיר מעשיו הטובים והנעלם לכת
עם אלהיו שכרו אתו שיהיה נכתר מבעלי הדין שהב"ה
חופה עליו בלבוש החסד שהוא נקרא אל"ה כדי שלא יכולו
בו בעלי הדין וזה רמז בפ' לבבך אשר דרכו בכתרה ויכך
אל"ה בעדו וטדע כי מעשה אל"ה הוא הלבוש לנשמה
כדכתיב כימי אלוה ישמדני וכדפי' בזוהר פ' מספטים בפ'
לעם נכרי לא יתעול למכר' בבנדו בה. והמאריכי בפיוטי
כפי מנהגם בכולם תהיה כוונתם לרנות את קונם ולבת
על עונם ולבקש רחמים ומחילה וסליחה על כל ישראל
ולבקש על אמנו רחל שכינת עוזנו לטהר אותה מעונות
בניה וכן בכל התפלה והזרחים אשר מתורה בסיום זה
תהיה כל מגמת פנייתו תחלה לטהר המדות הגלמות
לעצלה אשר פגם בעונו והחשק בעשו ואחר כך על
עצמו ואל בשרו. ועל כל פנים ראוי לה הר לקבר בפיוטים
ובסליחות שחרית כדי למהר בענין שיתפלל מוסף קודם
שבא כמ"ש הפוסקים ז"ל. ובין יסתבח ליבר יאחר מזמור
מתמקים וכוין לצומן ולוש כמ"ש הרב ז"ל והרבה מאד

מדיק

מדיק להתעורר בהיום הזה באמיתת המזמור הזה ולבוין
אם עומת תשמור יה ס' מ"י יעמוד מ"י יעמוד היה גילוי
אם הבנים לכפר ולבקות שומ' ישראל כמ"ש לפני ה' תטהרו
שעיקר גילויה היום הזה כמו שכתב כמה פעמים ובזה
יתעורר לבם לבוין כל התפלה לאומרה בלב כשבר ונדכ'.

וקורם שיקוש להתפלל בעמידה יעשה הכנה
לבו לבוין בגדולת מי שאמר והיה העולם
ובנפלאותיו ומרחתיו ובגבורתיו וחבדיו אשר עשה לעמו
ישראל עם גאולתו לתת לנו את היום הקדוש הזה לכפר בו
את כל עונותיו המגמל לחייבים טובות וכי גמלנו אותו
רבה הוא גמלנו טובה ויחשוב בגריעות ובאיתות עמו
בעבר בורא כי כמה נחשב בלה מדף יקש יכם ויחשוב
שעתה היא רוצה לקוש לבא לפני המלך להתחנן לו ולבקש
מלפניו שאותיו ובקשותיו ומן הדין אינו כראוי ולאוי לעמו
לפנו עלי חסד ושלומו הבורא יתברך שהרשהו ומיהו בכך
ויכוין בלבו ב"י תפלתו בלחש לענו את רחל אמנו לתפל
אל בית חיתה אל מקום הגדולה והגבורה. וכן כח זרת
הבמידה היא הבולה לאבלה ממנו ל מקום הרב"ת יכבן
יקוש כגבור לעמוד לפני בורא בכפיפת ראש ובכפיפת
קומה ויתפלל תפלתו בכל כפש ודבוק תחלה כפ' אדני
שפתי תפתח וכו' המיוחד ברחש תפילתנו על פי כנסת
הגדולה כי הפ' הזה הנה הוא פתח ומבא ל קבל התפלו
וגם הוא יתיחס אל פי ה' במדע ובמילוי אל"ף דל"ת נו"ן
יו"ד נימטריא תרכ"א פתח שבו נכנס תחלה ולפיכך
קבעוהו פתח שבר תפלתנו ובכן על זה יתעורר מלאך א'
ממונה על התפלות ומעלה אותם למעלה בכח שם ל"ה
שבמו בנה הקב"ה העולמים כי כ"ה ה' נור עולמים וכל
העולם מהלך ת"ק שנה כמדע ובעת אחד מהלכים אותם
כי על אלו המלאכים נאמר ורגליהם רגל ישרה כי אותיות
ישר"ה הם ת"ק"ה ותפל"ה במספר ישר"ה רק שיזהר
לאומרם בלחש ולא ישמיע לאזני כאשר האדכנו בזה בפ'
דאש השנה ויפרש חטאו בוריו וגם טוב שיפרטם בלחש
ולא יהיו נשמעים לאחרים לגאות מכל הסכחת. ובברות
שהתודה עליהם כיו"הב שעבבו ולא שנה בם קי"ל כדבי
אלעזר בר יהודה דאם חזר ומתור' עליה כל שכן דמעשוב'
שפי וכדמשמע קנת מה זוהר וכמו שכתבנו לעיל בפרק
ג' ואף אם הוא נדיק בעיני אשר לא ישמא עון אשר חטא
ישים ל לבו כי כל ישראל ערבים זה לזה וכשלו איש באחיו.

ואף גם אשר חטא על הנפש בגלגולים אחרים
כמ"ש הרב אלה"ה וכ"ש כי אין נדיק בארץ
אשר יעשה טוב ולא יחטא ואשר חכמים הגידו כל העובר
עבירה אחת אפילו פעם אחת בשנה מעלה עליו הכתוב
כאילו עובר כל השנה ומתמת אי אפשר שלא היה בע כיר'
לפחות יום אחד בשנה ויתורם ויכבש על עונותיו ויחשב
עם קונהו כי כמה עדים מעידים עליו. ובבר כתבנו כל

הנורך

הנורא בזה כפ"נ ואף בחזרת הסליח נכור התפלה יתחזק בכוונתו יותר כי היא מרוממ' ומעולה יותר ממה שיתפלל בלחש • ויחזור להתודות עם הש"ץ ומחוייב כל יחיד לומר לפחות י' ודויים ח' כד' תפלות וכ' פעמים אחד במנחה ואחד בערבית כנגד י"פ שהיה מזכיר הכהן גדול את ה' והודוי של הרב רביכו נסים אמו נהגים שלא לאומרו בחזר' הש"ץ רק בסדר הסליחות אחר תפלתנו מרעות • כי כאן יש לחוש דהוי ככלב שב על קיאו כמ"ש מהרח"ו ז"ל • ואחר חזרת ש"ץ העמידה לא יפגעו מלומר אביכו מלבנו אפ"ל אל יה"כ בשבת כי כן עיקר •

ואחר כך יסדרו הסליחו' כסדר שכתבנו בפרק ג' ה' פעמים ויעבור לא פחות ולא יותר וכל אדם חייב להיות עומד על עומדו בעת אמירת הסליחות והתחנונים באימה וביראה ברתת בפחד ורעדה • כי על כל אותם היושבים בעת הסליחות ומדלג' עצמם כעייפי' באיכם יכולים לעמוד עליה' נאמר ולא אותי קראת יעקב כי יגעת בי ישראל כל יומא לא לאי ובעידן נלותא לאי כל היום עומד ברחובות קריה עם רקים ופוחזים אז עם פרים זהב להם ואינו עייף ובכא לפני המלך האדון ה' שהי' ישראל עייפה נפשו לעמוד ולבקש על נפשו והם דברי המדרש רבה בריש איכה דבתי רבי יצחק פתח ולא אותי קראת יעקב קאים טירון כל יומא ולא לאי ולא אלוי קמאי את לאי קאים טירון כל יומא ולא לאי וא"ל חבריה אתא ואלי והוא א"ל לית אנא יכיל אנל הבעל מהבקר ועד הערבים וכו' הוי כי יגע בי יעד ע"כ ואף הת"ח תופסי התור' המתעסקים בספרי תכות' בשעה שהגבו מתחננים בסליחו' ומשמיעים עצמם מלהתפלל אותם התפלות והסליחות והתחנונים והבקשות עמהם לא ספיר עבדי ועידן תורה לחור ועידן תפילה לחוד ועל כיוצא בזה נאמר אשרי שעמלו בתורה ועושה נחת רוח ליוצרו שאם יעמול בתורה בזמן שהצבור מתבללים ומתחננים על עונם אינו עושה נחת רוח ליוצרו • כי אף שאמרו ב' זכה ומנחה אינו מתכפר' אבל מתכפר הוא בתורה וכו' היינו בלומר תורה אחרי שובו מרשע והרבה תחנונים ותפלותיו לפני המקום על חטאיו ופשעיו וכן מעמיד לשון הזה דלכת' דמתחדש מחזוני ויעביר תשובה יתעסק באורייתא וכו' • דמשמע דקודם החדש' והתשובה אין תולתו רגיל' ומקובל' וכל אשר בו מוס לא יקרב ואם בגזלת טומתיו מסריח אוך כתקרב לפני המלך וכבר נזה על זה ריש' הזכאו דברינו בשלמי הגבורים ע"ק דברכות ע"ש והארכתי בזה בסוף פרק ה' דסליחות • ואח"ך בכא זמן הוצאת הס"ת ואומר התפל' שכתבנו לגיל בחדש אלול ויתפלל על כל פנים לעשות אזה מצוה הס"ת כי אף כי בכל הימים סגולתה רבה היא מאד כמו שהארכנו בפרק דשבת מכל מקום יוסיפו תת כחם כיום הזה ביתר שאת ובפרט מצות פתיח' ה' היכל מרוממת היא מאד כחי' הזה

כגודל

כגודל לבאים בסוד ה' כי סוד פתיחת ההיכל הוא סוד פתיחת נקודת גיון סל אם לביכה אם הבני' שמחה והארו' שלא מתפשטים וכה חילו דכולה חילו דחייבייא כמו שכא' כי ביום הזה יכפר עליכ' כמו שכתבנו כמה פעמי' שעיקר יום הכפורים כה' ושעל כן אמו עושים ה' עיבויים כנגד ה' עילאה כנודע • ואף גם זאת יבוין בקביית המצות לשם נדקה כי לא יוכל היום לעשותה והיא עיקר לכפרת עונו כמו שנאמר וחטאיך בנדקה פרוק :

ובבר כתבנו לגיל בפרק ד' טעם קריאת פרש' אחרי מות היום הזה כי אמרו כ' זוהר ועל דא ביומ' דא קריכן אחרי מות שני בני אהרן בגין דישמעון עמא ויסתערו על אבודהון דנדיקיא ואתכפר להון חוביהו וכל דמסתע' על אבודהון דנדיקיא ואחית דמינין עליהו קב"ה אכריז עליה וכד עוכיך וכו' ולא עוד שלא דלא ימתון בנוי ביומוי ועליה כתיב ירלה זרע יאריך ימים ע"כ • וכל אדם יעור' בבכי בעת קריאת' ויתן אל לבו לשוב מעבירו' שבידו כתתו אל לבו מיתתן, של נדיקים אלו על חטא אחד ומה יעשה ליום פקודה הממולא מעונות ופשעים מכף רגל ועד ראש אין בו מתום וכזה יתעור' בבכי על עונותיו וכזה הוא שאמרו דמסתער על מיתתן של נדיקים מכפרים לו • כי אם יסתער על מיתתן והוא לא יסוב ויתחרט מה יתן ומה יוסיף להם נערם • אלא עיקר הדבר והמכוון בה הוא להמשך ממנו ולשמח ק"ו לומר אם בארזים נפלה שלהבת מה יעשו לזובי קיר ולבו ירגש ויפחד מפחד הפש ומהדר בחוכו ושב ורפא לו • וקודם קריאת התורה נכון לומר תפל' שתקנו מהקדמונים ז"ל וזה מושחתה :

הדיני מקבל קבלת התורה שנתנה לנו בהר סיני על ידי מרע"ה והרימי מקבלה מחדש קבלה במורה וחלוטה וקבל' זו היא בכל לבי ומאודי ומ"ח אברי ושס"ה גידי וקבלה זו היא בלי שום זכר לאום כלל ועיקר אלא בשמחה וטוב לבב • וקבלה זו היא לדעת הרשב"י הקדוש ולדע' ר"א בנו הקדוש ולדע' יותם בן עוזיהו הקדוש ופי כפיהם והודאתי כהוד' אתם וקבלתי פקבלתם וכדעת' והרימי סומך עליהם דרך כלל ופרט ובכלל כל ישראל וקבל' זו יהא עלי ועל כל זרעי וזרע זרעי עד סוף כל העול' עד ועד בכלל אמ"ן ע"כ • ותפלה זו נכון לאומרה בכל הימים בעת הוצאת ספר תורה ועל כל פנים מי שלא אמר' בשחר הימים יאמר אותה בהיום הזה כי קדוש הוא לאלהי' ולהיות לו כפרה על אשר חטא עליה וכיו' אותה ואת מצותיה ואת הטוסק אשר עשק וכיחש בה ובקבלתה-ועתה יסוב לקבל' מחדש בכל לב ובכל נפש ולא יסוב עוד לבסלה :

ויום הכפורי' עולי' שפה עולים בלבד והטע' הפשוט בזה כי שבת החמו' שדומו בסקילה עולין שבע' ויום הכפורים הקל תמצו שדומו בכרת שפה ויום טוב הקל מהם שדומו בסלקות חמשה וחלו של מועד הקל מהם

שדומו

שהחמו במדרגות מלכעה ומות החול הקל מהם שלשה. ויש שלמדו שכם הדבר למה עולין ביום הכפורים שבה כנגד ביום שבא לכפר על מעשה העולם הזה שבעם לשבה ימים והשבת שבמשל לעבה ביום מנוחה קורין ז׳ למעם הרב ז׳ לא נעלה סוד הדבר למה אין שם אלא ו׳ מפני כי ביום הזה אין שם אלא החתן עם ו׳ הקיתיו והכלה הנעיתה סוד השבעי בית נעלמה ונעלתה אל בית אמה לפנימה. אמנם אם אל בשבת קורין בו ז׳ לא כי מעלה היא גם ביום השבת מ׳ קורין ז׳ כנגד השבת שהיא מדת הז׳. ותהיינה אזנך קשיב לברכות הנעלין להבלי המלה ברכו׳ כמו שהזכרנו לעיל ס״ף פרק ג׳ וכן בברכות המפטיר. והטעם שאין אנו קורין ביום גם כן בבשר שבחומש הפקודים כמו שהיה קורא הכ״ג בבית המקדש עיין לקמן בפי׳ העבור בפסקא דבעשור שבחומש הפקודים שם פירשנו הטעם:

פרק ז

קודם תפלת מוסף יצורף הסומה בלבו לכוון כגדולת מי שאמר והיה העולם וכו׳. ובכל אשר התעורר בתפלת שחרית ויכוון ויתן אל לבו מעשה האיש אשר בבבר יסודו ע״י תפלתו לשעלו את ראל אמנו לפירת תפארתנו לעבלה אל בית אמה אל מקום החכמה והבינה שבה. וע״י חזרת מוסף אנו מעלין אותה לעבלה ממנו אל מקום הכתר שבה בטורא ומעבלתו רמה ורבה היא מאד ועיקר העבודה של כהן גדול לא היה אלא במוסף יום הכפורים עם קרבנו מעיר׳ של יום הכפורים ולפיכך תקנו העבודה במוסף. ורחוי ונכון לחפש אים חכם וירא אלהים וסר מרע לעבור לפני התיבה ושיכין מה שמוציא בספתיו בי עבודת יום הכפורים יקרה היא מפנינים וטהרת ישראל וסלוחתם וכפרתם תלויים בה ובכשיר בעבוחתיו הרב בית המקדש ואין לנו אלא שיח שפתותיו תקם חז״ל הקדיש׳ כדר העבודה ומיחד עשייתם במקום הקרבתם ונעלמה פרים שפתיו. ונרוך לחבין כל דבר ודבר על בוריו ולעמוד ולהבין טעמי הדבר ופירוש׳ וכתבו חכמי אשכנז זל דדיק׳ בתפל׳ אף שאינו מבין הות׳ להתפלל דהקב״ה יודע כונתו אבל בסדר מעשה הקרבנות אם יש לו לב להבין ולהשכיל פרטיהן ויקרא אם בלין מבין אינו נחשב למלומה:

והמבשלה הזאת תחת רגים מרבת בני עמינו יודעי דעת ומבינו מדע אשר מאבדו׳ זמנם אחר חרפיות הדרושים ופלפולי ובעיק׳ ידיעת עבודת הבורא לא ידעו ולא יבינו ביחוד ענין מעשה הקרבנות ורמיהם ומשפה שנודה בעיהם ואיזה מקומן של זבחים לא ידעו ולא ישכילו ועל כך קורין מעשה הקרבנות

בכל יום ושונים בקרבתם בלא מבין:

ובבר העיר מר נורב׳ מדרבנן לפני שבמה שנים היה נורם מסכת אלו ואלו נשרפין בבית הדשן קשור עם מה שלמדו׳ ממנו חבאת הבבור יעד שמלא הנהה אשבנות בסידור יסן אומרת אלו ואלו וכו׳ אדלגיל קאי ושוב ראה טשחא אחר ולו ואלו נשרפים שחוז׳ למעלה בלי פרקיק וכן שהיה טועה בשיר׳ באכילתן. לקרתו קשור עם מה שלמעלה ממנו ושוב התבונן בדיבריו שהוא טעות גמור כי הוא נמשך למה שלמד׳ ממנו שהיא הבבו והמפשר וכל זה כא מסיבת שאין מטריחין עצמן להבין בפירוש במקומותם. ובודאי כי לא נאה ולא יאה לאנשים חכמים ויודעים אשר כח בהם לעמוד על בורין ופירושי הקרבנות לקרות גם בלא דעת מן הספר ולאחר ודיומן ולאינו שגיר בפיהם והתורה חונרת סק ח״ו עליהם:

ולן חכמי יסכילו זאת לבון חכמים אשר אמרו במדרש תנחומא אמר הב״ה לישראל אף על פי שבתיד בית המקדש לחרב והקרבנות יתבטלו הזהרו לקרות בהם ולשנות אותם ואם תתעסקו בהם מעלה אני עליכם כאילו בקרבנות אתם עסוקים ע״כ. והקדקו בלשון הזהב ואם תתעס׳קו בהם להודות שיתעסק להבין כל דבר ולכון היטב והוא דבר מיסכל מאחר שהקריאה נחשבת כהקטרה והקרבה. נרוך לדמיתו לפועל ההקרב׳ והקטרה דהיינו להזכיל ולפרט בפיו כל מה שמחוייב לה״ו העסק בפועל ולכוין במחשבה בפועל ההקרבה והקטרה שגם בהקרבה אם חבר מ׳ מרוניה ותגאיה היה מעכב הכפרה: ועל כן רחוי ונכון לשוכר לפני התיבה ביום הקדש והטהרה הזה אשר הוא עומד תחת כהן המשיח בבית המקדש ואמר בזוהר ויקרא ר׳ יוחנן אמר אם הכהן המשיח יחטא דא כהן דלתת׳ דאתתקן לעבודה ואשתכח כיה חטאה לאשמת העם הוא זי ליה ולאינון דסמיכין עליה וכבוזנא דא שלוחא דבבורא דחסי ואשתכח ביה חטאה בגין דעמא לא אשתכחו זכאין בבי קב״ה ווי לאינון דסמיכין עליה שרחוי ונכון לפרנסי ומנהיגי הקהלות לבר׳ אים חכם וחרד לדבר ה׳ שיודע ויכוון היטב בתפלתו ובהדר העבודה להעבירו לפני התיבה לחומיא׳ ידי חובם כי אם לא יכין מה שאומר אי אפשר לו שיכוון בתפלתו ועבודתו אחטאת הקהל היא וכתו׳ בספר החסידים סימן תש״נט כל הישבים בושב הקהל ועוזרים לשאינן הגונים שיתפללו קב״ה מוכע טוב שאת הקהל ועתידין ליתן דין על זה וכתיב המה עזרו לרעה ומשאים פנים לתורה והתורה נוטקת על כל ודעי התורה וע״כ שים בוחר לנחות ומחנפים וכתיב תופשי התורה לא ידעוני וכתיב על הרשעים חרה אפי. ולכן אם אינו הגון לעבור לפני התיבה אם יד הנדיקים תקיפה לא יתנו לו לעבור לפני התיבה כהיום הזה לפי שאין קטיגור כעשה סניגור וכתי׳

ומליך פעמו בי וקרוב להיות קרבן נבוה הנקרב על ידי הכלתי הבון ונבון דבר להיות נרתה ופסול כי היקידה של חם שהיה בקרבן דוגמתו בתפלה כוונת הלב שהוא כאילו בוער באש כמ"ש חס לבי בקרבי בהגיני תבער אש וכ"ש שהמחשבה רעה של חוץ לזמנו וחוץ למקומו שמבטלת הקרבן וחוץ למקומו הוא כשעומד במעשה העבודה והתפלה ומהרהר בעסקיו או בדברי הבאי אשר מחשבתו משוטטת חוץ לבית הכנסת בכל רחובות קריה הוא עומד כאן ומחשבתו מפוזרת חוץ מן המקום אשר הוא עומד שם: ולכן טוב ויפה המנהג להעביר לפני התיבה לעבודת המוסף להרב של הקהלה היודע והמבין פירושי הדברים היטב היטב ורגיל בדיני מעשה הקרבנות ויודע לרנות לת קונו בכוונה רצויה אך לא כזה נפטרו שאר בני אדם הבקיאים להבין וללמוד סדר העבודה ודיניה דאין נפטר בזה רק מי שאינו בקי אך הבקיאים חייבים לתת אל לבם ללמוד ולהבין פירוש כל פרט ופרט ובזה ירצו לקרבניהן ויעלמו פריס שפתיהן ועל כי הענין הזה עיקר גדול הוא אודיע כאן סדר העבודה כאשר היא ואחר פירוש המלו' פאופן שיסכילהו כל אדם בשומו את לבו בהם היטב הדק ותחלה אחר גדול מעלת הכהן גדול בעת שהיו פורשין אותו מביתו לנשכת פלהדרין ז' ימים קודם יו"הכ היו מכינים בבית הכהן גדול משב וכשאות לאב ב"ד ולנשיא ולכהן גדול וסגן הכהנים ולמלך. ועוד ע' כשאות של כסף לשבעים סנהדרין וזקני ב"ד היו קמים על רגליהם ואומ' לפני דברי כבושין ותוכחות ואומרי' לו ראה לפני מי אתה נכנס ודע שאם תאבד הכוונה מיד תפול ותמות ותאבד כפרת ישראל והכה עיני כל ישראל עליך וחפש דרכך שמא יש בך חטא אפי' קל כי יש עון שקול כנגד כמה מצו' ושיקול זה הוא כיד אל רעות ה' גם יחקור אחיך הכהנים וטהר אות'. שיש לא כנגד פניך כי לפני מלך מלכי המלכי' הקב"ה היושב על כסא דין ומזרה בעיניו כל רע אתה כל ואיך תבא והאויב עמך ואומר אם שכבר חפש ועש' תשוב' ממה שיש בידו וגם כל אחיו הכהני' קראם בעוד' המקדש והשביעם במי שסכן שמו שם שכל ה' יאמר מה שידע בחזירו וכענמו לתת לה לכל דבר ודבר התשובה הראוי' וגם המלך אומר לו דברים טובים ומבטיחו לכבדו בנאתו בשלום מן הקדש:

ואחר זה היו מכריזין ואומרים כי הכהן גדול יוצא והולך לנשכת שלו אשר במקדש ואז יוצאים כל העם לנותו והולכין לפניו כסדר הזה ראשונה הולכין לפניו כל שהוא מזרע מלכי ישראל כי הקרוב הקרוב אל הכהן גדול הוא יותר חשוב. ואחריהם כל אותם שהם ממלכי בית דוד וכולם כסדר זה אחר זה וכרוז קורא לפניהם תנו כבוד לבית דוד ואחריהם בית הלוי. והכרוז קורא לפניהם תנו כבוד לבית לוי ואל שים אלף

ושבעת

ושבעת אלפים היו וכל סגניהם היו הולכים בלבוש מיוחד ותכלת והכהנים בלבוש מעטי לבן וארבעה ועשרים אלף היו. ואחריהם המשוררים. ואחריהם המנגנים ואחריהם תוקעי חצוצרות ואחריהם השוערים ואחריהם עושי הקטורת ואחריהם עושי לחם הפנים ואחריהם עושי הפחתות ואחריהם השומרים ואחריהם האמרכלים ואחריהם כל עושה המלאכה ממלאכת הקדש. ואחריהם הע' סנהדרין. ואחריהם ז"ן כהנים וגזרי כסף בידם לעשות דרך ואחריהם הכהן גדול ואחריו כל זכרי זקני כהונה שנים שנים ובראש כל חונות היו ראשי ישיבות עומדים ואומרים אישי כהן גדול בואך לשלום התפלל ליוצרינו שיחיינו לעסוק בתורתו והנגיע לפתח הר הבית היו מתפללי' ומברכים למלכי בית דוד ואחר זה על הכהנ' ועל המקדש והיה הקול כל כך חזק בריבוי העם בענותם אמן עד שהעופות הפורחות היו נופלו' באדרן ואז הכהן גדול משתחוה לכל העם ופורש בבכיה וירחה ושני סגני כהונה היו מוליכין אותו לנשכה שלו ושם פורש מכל אחיו הכהנים כל זה היה בכניסתו. אבל בצאתו בשלום מן הקדש היה הכבוד בכפלים כי כל העם אשר בירושלים היו עוברים לפניו באבוקות של שעוה לבנה דולקות וכולם לבושים בגדי לבן וכל החלונות מעוטרות רקמה וצרות לאין מספר. והרבה מהשנים לא היה יכול הכהן גדול להגיע לביתו קודם חצות הלילה מפני דוחק העם העובר וריבוי הגדול שאע"פ שהכל מתעבים לא הלכו לבתיהם עד ירחו אם יוכלו להגיע לנשק ידי הכהן הגדול וכיום פאחרון היה עושה סעודה גדולה לאוהביו וקרוביו ויום טוב היה עושה לאחיו מפני שינה בשלום מן הקדש. ואחר זה היה מנוה לנורף לעשות לו לוח של זהב ויפתח בה בזה הלשון אני פלוני כהן גדול בן פלו' כ"ב שמשמשתי בכהונה גדולה בבית הגדול והקדוש לעבודת מי שסכן שמו שם והיה זה כך וכך לימים מי שזיכני בעבודה זו הוא יזכה בני אחרי לעמוד לשרת לפני ה'

ומעתה הבא נבא לבאר סדר העבודה היטב הדק כפי מה שפירשו המפרשים והיותר מוסכם למען ילמדו להבין ולהשכיל מה שיאמרו לרנות את קונם מן הענו"ש ויבעקו ותעל שועתם אל האלהים מן העבודה ואחור זה אותן קראתי **עבודת בית ה'** לעבוד את עבודת ה' בבית ה' ומנחת כתוב בכסחאות שלנו כי יוסי ן' יוסי כ"ב חיברם שהיה מאותם הכ"ב אשר שמשו בבית שמי. ורבים מהפייטנים חברו סדר העבודה גם כן. ולפי שרוב סדר עבודה זה נתקן בלשון משנה הנו לקרותו יותר מכל הסדרים אחרים וכן כתב בעל העיטור ז"ל ושמעתו סדר עבודה בלשון משנה כגון אתה כונן דיוסי בן יוסי ע"כ. ומימי חכמי הגמ' היו אומרים סדר העבודה הזאת כדאמרינן בפרק הוכיחו לו

הוא

הם דנחית קמיה דרבא אמר ליה והניחו על כן שני שהיה בהיכל ונטל דם הפר והניח דם השעיר וכו׳. וכפרק אמר להם הממונה ההוא דנחית קמיה דרבא ועבר כד״מ א״ל שבקת לבנן ועבדת כד״מ ופירש רש״י שם שהיו רגילים לסדר סדר עבודה ביום הכפורים ע״ש והיא מסורת בשלש שפה בתות הראשונה כסדרה והאמצעית תשר״ק והאחרונה כסדרה וזה החלי בס״ד.

אתה כוננת שולם מראש ידית תבל וכו׳ אז״ל במדרש רבה כ״ה אומרים הארץ נברא תחלה ואח״כ שמים משל למלך שבנה פלטין לבנו בנה את התחתונים ואח״כ בנה את העליונים והשעם כדי להיות הארץ יסוד מוסד וזה אמר אתה כוננת שול מראש פי׳ בתחילה כוננת העולם שהוא הארץ להיות יסוד מוסד וז״ש ידית תבל שהוא הארץ דידיות נקראו לה. ואח״כ והבל פעלת דהיינו השמים וכל צבאם ובריות בו ירת פיינו דומם צומח חי מדבר כלתי מדבר. דאלו המדבר הרי מזכירו בשמך בולם תבנית וכבדא אחרי כולם.

בשורך עולם תהו ובהו וכולי. לשון הבשה כמו תשורי מראש אמנה. ונקט לשון הבשה גם לשון גרשת אופל ולא הבדלת אופל לרמוז גם כן דרוש רז״ל אשר דרשו והארץ היתה תהו ובהו אלו מעשיהם של רשעים וכולי עד כי יודע ה׳ דרך צדיקים דרך רשעים תאבד הפליג מכנגד פניו וז״ש גרשת אופל על דרך ודרך רשעים תאבד.

גולם תבנית מן האדמה ידרת וכו׳ כן מדרך נומר לא גרסינן תבניתך כי תבנית מלשון כנין והוא חומר ממשי ואיך יאמר על השם ב״ה שהוא ממשיי ח״ו ולא דמי לבוסת כלכת אשר יצר את האד׳ בצלמו ודמות תבניתו שם פירשו אשר יצר את האדם בצלמו של הקב״ה בצלם ודמות יצר תבניתו שם פירשו אשר יצר את האדם בצלמו של הקב״ה בצלם ודמות יצר תבניתו של האדם ואינו סובב להקב״ה וכאן אין מקום לפרש כן והגירסא הנכונה גול׳ תבני׳ ופירשו כשיצרתו על מלאותו בכדא בולם שלם ולא מעט מעט כמ״ש ז״ל בפסוק ויפח באפיו ויש בורסין בולם אדם מן האדמה.

דברך אח ונזכח פי׳ דברך אח ונזכח ל׳ הרחקה כמו אל תזכח לבבך. ולא כליתו לתבן אדך אפר כב״ל ול״ב לתבן יגיע כפיך אז יאיר כפיך מעשם לפנם דאדרבא היא המתב׳ להעבם להיותו יאיר כפיו ולא מטיפה מרחיקים לדחוק ולישבו קשור עם ולא כליתו כלומר בעבור שהיה דאגו לכלותו על שהיה יאיר כפיו אך הנכון בירקה הנזכר בני פקפוק:

הנדלת פרוש וכו׳ לשון גדלות וחדירות שיאלו מעם הכפלים המה הנבורים אשר מעולל וברכת את זרעו כדברתיב ויהי כי הסל האדם לרוב על פני האדמה. והושבתם שקט כאשר חכמים הגידו דור המבול לא נתבאו אלא על שהשפיע עליהם רוב טובות ועוד אמרו ויסלחו בני האלהים שהאריכו ימים בלא נער וכלא יסורים:

ויפרקו עול וכו׳ זה דור המבול שפרקו עול של הקב״ה כמ״ש ותשחת הארץ עדה וע״ז הסירות יד כרגע כאז״ל אמר הקב״ה מה הן סבורים חיילות אני צריך דבר אני מגיא מפי ומכלה אותם ולוס אמר הסירות יד כרגע הסירות השגחתך מעליהם כלי חיילות וכרגע אומלנו כאמיר בלשון הכתוב כאמי׳ ומלו.

זברת ברית לתמים זה נח שכתוב בו תמים היה בדורותיו וכתיב ויזכו אלהים את נח ולוודעי חן יכוונו סוד ברית אב הרחמים העליון:

חק ברי״ת קש״ת זאת אות הברית שכרת עם נח על ידי הקשת כמ״ש את קשתי נתתי וכו׳. ולוודעי חן הכוונה חק ברית קשת הגדול׳ והגבור׳ והת״ת המאירים לנגה וההוד וכב״ל בשמי׳ ובארץ. ובאהב׳ ניחוחו שנאמר וירח את ריח הניחח וכתיב בתריה ויברך אלהים את נח ואת בניו:

טעו בעשרים וכו׳ שנאמר ישלחו כאן שוליהם וכבו מגדל וכו׳ ובבקיע הרקיע להלחם בו. זה אינו כמשמעו שלא היו טפשי׳ לעשות מלחמה ממש אלא המלחמה היתה כאמונה לעבור זולתו.

יחיד אב המון שתאוס וכו׳ אב המון זה אברהם דכתי׳ והיי׳ לאב המון גוים ונקרא יחיד ע״ש שהיה יחיד באמונתו ובולם עע״ז.

ולפי דברי הגמרא פ״ק דע״ז היה אברהם בדור הפלגה אשר לא הלך בעצת רשעים זה אברהם שלא הלך בעצת דור הפלגה וכתב רש״י אברהם בדור הפלגה היה בסוף ימי פלג ע״ש וז״ש כאן יחיד אב המון פתאוס בכבב זרח להאיר בחשך להאיר את העולם להחזירם לעבודתו:

בעסך הפרת וכו׳ אלא אדלעיל אחר הפלגה קלי־אלא על עסקי מדם שנאמר ויהי בשה שהים את ערי הכבר ויזכר אלהים את אברהם וישלח את לוט מתוך ההפיכה ומילתא כאנפי נפשא מגיר - ולעת שיבתו לבבו חקדת. אין לפרשו על העקידה שעדיין לא הגיד לידת יצחק ואח״כ אומר לוית חן ממנו הוכאת והיום יצחק אלא היינו כמיון המילה לעת שיבתו. לוית חן ממנו חונת׳ זה יצחק: שלה שהוד ע״ש שעקדו אביו בבבם לשוחטו וכתיב אלהים יראה לו הטה מגזעו איש תם. זה יעקב־חתום בברית פי׳ שמלד מהול ברא״ל ממנוך יעבדו מבאן שמולד מה ל ובריך לומר כי מעת היותם בתוך הרח׳ הי נפרדים ונכרים בהפרדותם שהם כ״לאמי׳ אך לעבין שהיה מהול לא ניכר רק בעת שמרחם לוקח. בתת לנ״ב

שבטים וכו׳ לחזבי עלין עמוסי מכטן מקרלו כן נריך לומר דלהוכ לא מניכו שבקרלו רק עמוסים מכי כטן והוא גם כן לשון לחבה כדתילגם דרחמין ודחביכין. שמת על לוי לוית חן וחסד כלן גרסינן חן וחסד ע״ש שכל׳ תומיך ולוריך לאים חסיך ולשון לוית רמז לנוה וכתר לו עטרת רומז לכתר כהונה. עמדם נבחר מזרע לוי. אף כי אהרן הוא הנבחר. הכונה דכתיב ויקח אים מבית לוי ויקח את בת לוי ולעומת זה אמר אהרן קדש ה׳ מעדרשו קודש ר״ל מעדרשו של אהרן שלהיותו מכ׳ שרשו אב ואם מוכתרים בלויה מסיבה זו זכה אהרן לכהונה ולמצלה אלת עמדם נבחר להיות אים ואשה לוים וזכה לכך. ולוודעים חן יכוונו מזרע לוי סוד הדעת. אהרן קדוש ה׳ יסו״ד נדיק העלינן דא״כ הרחמים:

פארתו בבגדי שר״ד וכו׳ מכאן נראה שבגדי

הסדר הכתוב כתורה הוא כמו שפירש הרמב״ן שהם בגדי הכ״ג ומקרלו כן לפי שכתייח בלביעת הכ״ג מלחיו והוא מלשון ובמרדים אשר ה׳ קורא דאם כמי רש״י שערד הם הבגדים שהיו מכסי׳ בהם כל המשכן אין ט עם לומר בהם פארתו בבגדי שרד כי מה פאר יש לב״ג. אך בבגדי כהונה כתיב בגדי קדש לכבוד ולתפארת. ובקרבנותיו הפר כעסך. ואומר ובקרבנותיו וא״ו העטף כלומר פארתו בבגדי כהונה. ובאות״ הבגדי׳ והקרבנות הפר כעסך כמ״ש מה קרבנות מכפרים אף בגדי כהונה מכפרים. ולכן הפסיק בעמין קרבנותיו לפרש הבגדים שלאחרו כי קרבנות בבגדים מכפרים.

ציץ ומעיל וכו׳ לא חס לשמתם בסדר הכתוב חשן

ואפוד ומעיל כתנת ותשבץ מצנפת ואבנט. כי בהקרלו עצמו במקום לאחר שיבה את סודרם ועשית אפוד וכו׳ ועשית חשן וכו׳ ולא קפיד קרא בסודרם. ויבוין בא׳ בגדי כהונה על מה הם מכפרים כל א׳ וא׳ כתנת מכפר על שפיכות דמים וכו׳ והיודעי חן יכונו ח׳ בגדי כהונ׳ נגד ח׳ תיקוני דיקנא בגודא:

קרבנות פרים וכו׳ הם כ׳ פרים הא׳ על מנסף

היה קרב עולה והב׳ חטא׳ שהיה מתוך עלו והיה בשרף. ועולות כבשים. הם ט׳ כבשים כ׳ לתמיד היום וז׳ למוסף קרבים עולות ושחטות שעירים הם שלשה שעירים הא׳ שעיר עזים א׳ לחטאת הוא של מוסף. ועוד שני שעירים א׳ קרב חטאת ונשרף והב׳ משתלח לעזאזל. איתות אלים. הם כ׳ אלים הא׳ אל מוסף קרב עול׳ זה וא הקרא אל הנם. והב׳ אל כ״ג וקרב עולה. נמנאות הבהמות הקריבות ביום זה בין פרים וכבשים ואלים ושעירים סלו כ׳ תמידים וב׳ אלים וב׳ שעירים וז׳ כבשים הרים״ו ושם שניר המשתלח לו וכן ל״ו האלות שהיה מזה לשני לשנים ול״ו האלות מחזון לפרכת הנגד ל״ז הפרות היום.

ריח קטורת רוקח מרקחת גרסינן כלשון הכתוב

רקח מעשה רוקח. וכיעור גחלים. הוא לשון הבערה כלומר שנוכר את הקטורת על גבי הגחלי׳ וזריקת דם. הם הזריקות שלמרכו. וספירת יוסר הם הספירות שהיה סופר דתכן וכך היה מוכה א׳ וכו׳ ולמרי כב מרא דכולי עלמא מיהא נראה הזאה א׳ מכין עם כל א׳ וא״ש כדי שלא יטעה כלומר שיהא המכין יסר ו״ש וספירת יוסר כדאמרי אינשי חשבון יסר:

שועת קטורת וכו׳ פי׳ קבלת קטרת ברמון טוב

כמו ויעש ה׳. ויש מפרשים לשון עליה מלבונה ושוע אל הסר ר״ל עליות הקטרת שהיה מתמר ועולה. ותפלת אמת היא התפלה קבלה שהיה מתפלל על ישראל בהיכל. מכפרת עונותיו דכתיב ויתן את הקטורת ויכפר על העם וכן תפלתו וקדושתו:

תובן בזן. פי׳ מכין כלשון ותוכן לבבים והכוכ׳ דם׳

עבודות הם תמיד של שחר בבגדי זהב עבודת היום בבגדי לבן אלו ואיל העם בבגדי זהב כף ומחתה בבגדי לבן תמיד של בין הערבים בבגדי זהב. ואמר מאמר תוכ״ן בזן שהם בגדי לבן. ועריכ״ת לחכ״ן שהם בגדי זהב שמשבחים חבבים מובחת יקרות הערך. מחובר בבולם כמלאך מעשת ע״ש הכתוב כי מלאך ה׳ צבאות׳ הא׳ וכתיב הכא כתוכ׳ כד וכתיב התם את המלאך לבו׳ הכדים והוא המלאך מיכא״ל כ״ד מדר המלאכא כיתא ולפי שהעבוד״ הוא עיקר יסוד העולם כדיתנן על ג׳ דברים העולם עומד על התורה ועל העבודה. לפיכך סידר התנא בריאת העולם בתחילת דברין בסדר העבודה. ואחר כך מיבר בדברין כי עיקר מה שסבב לנו לחטוא הוא עון עדה״ר אכלו הראשון כמתגבל בזה ומרגה את קומו ולפיכך מזכיר כי אחר חטא אדה״ר נמשך מעמו חטא דור המבול וחטא דור הפלג יהכל להתגבל ולגמ׳ וכו׳ עלו ישראל ולמ׳ גלוי חטא אדה״ר שבבר עלו הימר הדע לא היו ישראל פושעים כי אזוק חטטרא וכו׳ ואח״כ הזכיר זכות האבות קדושי׳ שהפרו כעבו׳ ית׳ בחטא אדם הראשון והם תקנו כל פגם אדם הראשון כגזכר בהם.

מכאן ואילך הוא בסדר תער״ק.

תכנת כל אלה לכבוד אהרן וכו׳ תקוני ד״הכ

הוא לכבודו של כהן גדול אם הבגדים כבר מאמר לכבוד ולת״ת וכן מ״ש כ״ב עולה בחמ׳ בכבש היום מעשה כבודו של כ״ג וכן בהם מקדש ידיו מן הקרבן של זהב מעשה יקרא דכהן גדול וכן מ״ש הבגדים מתנו לבהן גדול ואמרו בגמרא שמע מינה חולקין כבוד לתלמיד במקו׳ הרב ומשמי כולה מעשה כבודו של כ״ג הנר הטוה שבל עבודי יום הכפורים רוכן יש בהם חוד והדר לכהן גדול ולא תכנת כל שהלבוד אהרן כלי כפר לישראל דכתיב ועל הכהנים ועל כל עם הקהל יכפר ולוודעים חן

כ׳לי כפר׳ה סוד יסוד נדיון לא הרחקים המכני׳ לחיצוני׳.

תחת אהרן מנזנו יעמו׳ והוא לפי שנא׳ כל הפרש׳ באהרן הוצרך לומר כאן בכהן גדול שיהא כמוהו כמ׳ש ומלא את ידו לכהן תחת אביו שהכהן קודם אם הוא ממלא מקומו.

תורת מעשה וכו׳ דתנן ז׳ ימים קודם יום הכפורי׳ מפרישין כהן גדול מביתו וכל אותה שבעה הימים הוא זורק את הדם הוא מקטיר הקטורת כדי שיהא רגיל בעבודה וז״ש תורת מעשה שדיני מעשה כל ז׳ ימים קודם יום הכפורים ועבודתם ז׳ ימים היה לומר בזכלנו שהוא הכה״מ שהיה מקטיר וזורק כדי להרגיל עצמו. ולא דיבר על עבודת יום הכפורים דכבר אמור למעשה ביומה ולימדהו וכו׳ וגירסת תורת מעשה מטעה היא. ומזן עליו ג׳ז׳ מזין עליו מאפר הפרה ג׳ לפריסתו וז׳ שהוא ערב יום הכפורים שמא נטמא במת ולא ידע שנאמר הנוגע במת לכל נפש אדם ישמא ז׳ ימים דכתיב הוא יתחטא בו ביום הג׳ וביום השביעי יטהר.

שלומי זקני עם וחכמי אחיו וכו׳ שם במשנה מסרו לו זקני מזקני בית דין וקורין לפניו בסדר היום ואומרים לו אמר כהן גדול קרא אתה כפיר שמא שכח או שמא לא למדת עבוד׳ יום הכפורי׳ ומעמידין אותו בעזר המזרח ומעבירים לפניו פרים ואלים וכבשים מסרוהו זקני בית דין לזקני כהונה ולזקני כהונה לבית אבטינס. ומי׳ רשי׳ מסרוהו לזקני כהונה ללמדו חפיצת הקטרת המוטלת עליו ביום הכפורים ועבודים קשה היא. נראה שב׳ מיני זקנים מתוערי׳ עמו בו׳ ימים אלו זקני בית דין ללמדו דיני היום וזקני כהונה ללמדו חפיצה. והמסדר כולל אותם ביחד ואמר שלומי זקני וחכמי אחיו הכהנים שהם ב׳ מלמדים עד כא יוכ העשור סבוהו אלו ללמדו הדינים ואלו ללמדו החפיצה.

ומוסיף כאן קודם אות הרי״ם-ועליב ו״הב שחרית מעבירין אותו כמי שמיכן שמו בבית הזה שלא ישכח דבר מכל מה שא״ל שמא יש בלבו נד מיט׳ הוא פרש וכוב׳ על שחטרוהו והם פרשי׳ וכוכי׳ שחטרו לפני שמעשיו מתומים שמא אין בלבו כלום ואומרים לו.

ראה לפני מי אתה נכנס לפקוח אם וכו׳ ופירשו בגמרא שבעה זו שלא יתקן מכחון ויכנס מכפנים כגדוקים כי בעבן אראה על הכפורת כלומר כי בעבן הקטורת יכלה הכהן ואז אראה על הכפורת מ״ו שלא צריך ליתן הקטורת כתוך המדינה לפני ארון הקדש הקדשים שנאמר ונתן את הקטר׳ על האש לפני ה׳ וקרא דכי בעבן אראה הכריחוהו לומר שכותן בה מעלה עבן כמ״ש ובמס עבן הקטורת:

למקום אם שלהבת וכו׳ דתנו לפ״ם בפרים שבעל׳ ז׳ל״ר אחת בסדר הזה לפני לפנים

היא רוגמתו שלגן עדן דכתיב ביה ושכן מקדם לגפ״ע את הכרובים ואת להבת החרב המתהפכת ובשבבנס הכהן גדול שם נכנס בגמרה ולא בגוף כאיתה בירלה בתת וויב ונקיות והכרובים עומדים שם שוערים. וכה הכהן נכנס בשלום ויצא בשלו׳לא זכה מכין שני הכרובי׳ ונא להב ושרף בפנים ומת וזה שנם אומר׳ ראה לפני מי אתה נכנס למקום אם להבת שלהבת.

קהל עד״תינו עלך יכמוכו לרמוז אל לשון המשל׳ אנו שלוחי בית דין ואתה שלוחינו ושליח כ״ד.

צוהו והרגלוהו גרמנן דאינו לתיהו כבר אמור לגיל תורת מ בשה ועבודת היום וכו׳ וזקני עם וחכמי אחיו הכהני׳ תמיד יסובבוהו דהיינו ללמדו וכאן דיבר על ההרגל וגריך לומר לזוהו והתיצבהו עד כא יום העשור וגרב יום הכפורים שחרית היו מעמידין אותו בשער המזרח ומעבירין לפניו פרים וכבשים כדי שיהא מכיר ורגיל בעבוד׳ כנ״ל.

פרשו ל״ז סדרין בק״מן כמו ופרשו בגד כלי תכל׳ וכאן הוא אתחל כדר העבוד׳ והכא בחמת הלילה היו מפיסין לתחומת ומסדרי׳ את המערכ׳ ומדשנין את המזבח כסדר כל יום עד שגיע לעת שחיטת התמיד ואז פרשו לו סדין של כוץ וטבע הוא דמן כדי שיכיר שיש עבודה כיום זה שהוא כגבדי כוץ. ע״ת שחיטת כבש התמיד הוא תמיד של שחר וכשהוא בא להתחיל בעבודה מודיעין אותו לבית הטבילה וכחול היתה ובגד לבשתו היתה וחמש טבילות שהיה טובל ביום הכפורים כולן הע בקדש על גבי בית הפרס׳ אין מזו כלבר שהיה בחול בשע׳ המים הטבילה הזאת לא מעשה חובת יום הכפורים היא כאם כי אף בשאר ימות השנה הדין כן שאין טהור נכנס אפילו לעזורה אלא אם כן טובל גופו שמא יש בידו טומאה ישנה.

עושה מכו״ה באיתה וכו׳ כלומר אף על גב דדבר המקדיר חוכן ושאינו מקדיר אינו חוכן כל כך מיה עושה מנות שטבילה באיתה בירלה שהיה בורק עצמו בברזיקה רבה מחזנמי טבילה והיה מקדיר עליהם וחזנמי טבילה הם בעין לפלוף מחזן לעין ודם היבש שעל הבשר. ודומיסם כרחיתא בתם מקולות.

שיש ע״ל מנוס לקיים דת״ז. הוצרך לומר כך שהם על מנוה ז״ מפני שלמה שהם הכהן גדול היה לסמיכם שהיו מחמתין לו חוץ בעבשיות של כדול בערב י״הב ומתליכין לתוך הימים כדי להשיב ניתתם שלא יבשע׳ ולזה אמרו כאן מהוא סיה כל כך מכוין לנמנה שלא היה עושה מעשה לסמיכם שמיסתר בקריל׳ הימים עד שיוכרך לחמין אלא שם עלמנה לקיים דתו על אותה מנה שיהד ומבל כמו שהוזר לשם אחרת שמים-ולא היה מנקה תקונים על סביבה.

נתנו לבגד"י וה"כ הסח' בגדי כהונ' שהזכי' לעיל ולכ"ע וקד"ש ידי"ן ובגלי"ן זה היה קדוש ראשון מהעשרה קדושין שהיה עושה כהן גדול ביום הכפורים כמ"ש בשתא גמירי דחמש טבילות ועשרה קדושין היה כהן גדול עושה ביו"הכ שכל המשנה מעבודה לעבודה טעון טבילה בין משנה מבגדי לבן לבגדי זהב בין מבגדי זהב לבגדי לבן כדאמר' הת"ה עבודו' היו שש ומשש בגדיו בין עבוד' לעבודה נמצ' טעון טבילה ה' פעמים: ועשרה קידושין הש שנדיך לכל חליפו' בגדי היום קידוש לפשיטה וקידוש לבגדים. וחמשה פעמים מחליף נמצאו עשרה קידושין וכשבילה ראשונה זו של הפשטה של בגדי הול לא הוצרך קידוש על הפשיטה. וכבר הקשו בגמר' הני תשעה הוו ותילנו קידוש בתרא כי פשיט בגדי קדש ולבש בגדי חול עביד ליה התם. ואית ספרים דגרסי וקדש ידיו ורגליו מקתון של זהב ופלונתא היא בפ' טרף בקלפי יש אומרים דהיום היה נקתון של זהב ויש אומרים דגם כל הימים כן ולכ"ע שפיר גרסינן ליה.

מיד מקבל את הכפר התמיד וכו' הטעם שאינו שוחט בו אלא רוב שנים ומניח כהן אחר לגמול את השחיטה לפי שהיה צריך למהר ולקבל את דמו הוא בעצמו ואם יתמהמה לא יסיב לקבלו ויהיה כהן אחר צריך לקבל את הדם ועבודה היא וכל עבודתיה יה"כ חיסם אלא בו אבל גמר שחיטה הנעשי' ע"י אחר איכ עבוד' אחר ששח' דוב כ' ואע"פ ששחיט' בזר כשרה עשאוה היום חובה כב"ג מפני שהיא תחלת עבודה. ובדוב הספרים כתוב וזולקו על המזבח כהלכתו וצריך להיו' כמצותו וכן נוסח הרמב"ם וטעמו דכהלכתו משמע כדינה של שחיט' בכל השנה כול' ואינו כן דבכל השנה לא היה הכהן רוב שנים. ולכן גרסינן כמצותו כלומ' שחט רוב ב' בלבד ולא גמר השחיט' בדי למהר ולקבל הדם כמצותו כלומר כמו שנצטוה הוא שכל עבודה של יום הכפורים לא חלו בה ידים שלא של כ"ג וכללם קבל' הדם:

לפנים להיכל יכנס להטיב חמש נרות ולהקטיר קטרת הבקר ולהטיב את שתי נרות הנשארות ונא והקליב את הראש ואת האיברים המשפטן ומקטיר מנחת חתמיד בג"ל. דלכולי עלמא מפסיק בין עבודת הטבת חמש נרות להטבת שתי נרות בעבודה בתיב למל בדם התמיד ולמל בקטרת והרמב"ם פסק כמאן דאמר דמפסיק בקטרת. והכי פי' להטיב את החמש נרות כלומר לתת בהם שמן חדש ופתילות חדשו' אבל לא היה מדליק אותם עד הערב ואחר כך היה מקטיר קטרת של שחר על המזבח של זהב בדרך כל יום שנאמר והקטיר עליו אהרן קטרת סמים בבקר בבקר. ואחר שהקטיר היה חוזר להטיב המנורה שתי נרות הנשארות. שהטב' הנרות היתה מכותה ליחלק כמו שמפורש בגמרא.

ואם"כ נצא משם והקטיר את הראש ואת הרגל תחלה ואחר האברים כולן כולן. ומקטיר את מנחת התמיד היא עשירי' החיפה סלת בלולה בשמן כתית ר' ביעות ההין.

בבל יום יעשה מנחת הסל' ומנחת חביתין כנ"ל. והיא מנחת סלת של נסכים ומנחת חביתין היא מנחת מחבת המוטלת על כ"ג לעשותה בכל יום שנאמר זה קרבן אהרן ובניו אשר יקריבו לה' ביום המשח אותו עשירית האיפה סלת מנחה תמיד מחציתה בבקר ומחציתה בערב ונקרא חביתין על שם הכלי שנעשה בו שנאמר על מחבת בשמן תיעשה.

וינסך את היין בכלי יותר כך כתוב בספרים כלי יותר. ומלת יותר בכאן אינה יתרה כי מה יותר שייך בכלים. וכל הפירושים הנאמרים בזה לא יסרו בעיני גדולי ישראל. והגיהו הס ז"ל וינסך את היין בכל כלי שיר. כדאמרינן במסכת תמיד נתנו לנסך את היין הקיים בן אר"ז בנלגל ודברו הלוים בשיר. והרמ"בם פ"י דהלכו' תמידין כתב ובשע' הניסוך מכין בכלי נינון מיוחד שאין שם חלא הוא וקול גדול היה לו והוא היה המתחיל ואחריו מכין המשוררי' במיני נינון וכו' וכי"ת זו דבכל כלי שיר ר"ל עם כל כלי שיר ופי' זה נכון הוא מאד.

ואחר התמי"ד מקר"יב פ"ר העול"ה. אליבא דרבי עקיבא דהלכתא כותיה דס"ל דפר ושבעה כבשים היו קרבין בתמיד של שחר ולא בין הערבי' ואם חל יה"כ בשבת צריך להוסיף זה המוסף וביום השבת מקריב קודם מוסף היום שני כבשים של מוסף שבת.

יבא מיל לבית הפלוה ובקדם היתה. פירשו בגמר' מאי פלוה אמנושא ופירש רש"י מכשף א' בנאה ושמו פלוה. ורבינו חננאל פירש יש חכמים שאומרי' שחפר מחילה תחת הקרקע בקדם כדי לראות עבודת כ"ג ביו' הכפורי' והגיעו חכמי' בחפירה ומצאוהו והרגוהו ויקרא אותה על שמו. ובקדם היתה ולפיכך היה טובל עכשיו שמה דאינו הראשונה לא משום חובת היום היתה כנז"ל אבל משביה ואילך האדבעה טבילות אחרות צריכות במקו' קדוש. ויפרשו לו מדין של בוץ בינו לבין העם כבראשונ' כך נ"ל וכבראשונה קאי אתרוויהו אפרשה ואסדין של בוץ וכן כראה מדברי הגמרא ע"ש.

טרם יפשוט בגדי זהב מקדש. זהו קידוש שני כנז"ל דהפשטים והלבשים שעון קידוש וכדכנן ולא פוקי דר"מ דפליג במתניתין ואמר פושט תחלה ואח"כ מקדש לזה אמר טרם יפשוט שהיה הקידו' קוד' הפשיטה ולא אחר הפשיטה כין הפשט לטבילה אלא התחלת הטבילה היה ההפשט ולזה אמר אחר כך.

חל ופשט בגדי זהב לשון התחלה לדמון דלא היה ההפשט שלא בתחיל' הטבילה כמדובר וירד וט"כל כמו שהוזהל כן צריך לומר והוא טבילה כ'.

זהבים מעבר. פי׳ בגדי זהב מעבר ולבני לוים
והם בגדי הבד שכהן גדול מעטם לעבודת
היום כמ״ש כתונת בד קדש וכו׳ ואמרו ז״ל מפני מה אין
כהן גדול נכנס בבגדי זהב לפני לפנים לעבוד עבודה
לפי שאין קטיגור נעשה סניגור.

ומיהר וקדש ידיו ורגליו הרי קדושים ג׳ וכ״ח ל״ו
תח״ל אע״ל פר״ו הוא הנאמר עליו בזאת
יבא אהרן אל הקדש בפר בן בקר לחטאת. ופ״ר הי״ה
עו״מר בנפ״ון כנג״ר כי״ן הא״לם ולמזבח. אף כי כל נפון
העזרה היה בשר מן הדין להעמדת הפר דכולה לפני ה׳
היא אע״פ לא היו מעמידין אותו אלא בין האולם ולמזבח
מפני שהוא קרוב להיכל משו׳ חולשת דכהן גדול שלא יכבד
עליו טורח משא מזרק הדם למרחוק. ראשו לדר״ום ופניו
למערב. והיכי משכחת לה בצוקם את ראשו ובדין היה
שיהיה ראשו להיכל שהוא במערב ואחוריו למזרח שלא שמת
ישיל גלגלים וגם כאי הוא להראות בית הריצי שלו לגד מזרח
ולפיכך היה ראשו לדרו׳ וזנבו לנפון דהכי שפיר טפי ואע״פ
שפר חטאת הוא ושחיטת חטאת בצפון תחוס זה שבין
האולם והמזבח כולו נקרא נפון לענין שחיטת קדשי קדשי
וקבעו מקומו בדרומו של תחו׳ זה באשר מצב״ח לגאת רב״ג
שיהא דרך הליכתו עם המזרק שם דם הקבלה קנדה
שהלכת המזרק שיתה עם הכבש שהיה בדרום והכ״ן
עו״מד כמו״רח ופנו למערב״. ליודעי חן הטעם פשוט
להיו״ מרסור בין הע״לך והמל״כה לכן הכהן מקומו במזרח
שעם הת״ת ופניו למערב אל המלכות הוא שומר באימה
לפ״י מ״ל עליון כן נריך לומר ולפי הסור הכוזכה ס״ג הוא
לפני קס״ח כידוע. וסמך לידיו לרמוז כי כל מה שעות
בב׳ ידיו הכל בשאור על הפר והתודה דלפיכן מנדה עוה
וכפר בעדו ובעד ביתו וכתיב בעגיר המשתלח ויעמד חי
לפני ה׳ לכפר עליו מה כפרה החמידה בעגיר המשתלח
ודוי דברים אף בפר ודוי דברים חון מדמים. וקדש
אחריכא נמי דכתיב והקריב אהרן את פר החטאת אשר
לו וכפר בעדו ובעד ביתו ואחר הכפרה כתיב ושחט את
פר החטא׳ מלמד שכפרה זו ודוי דברים ולא כפרה בדמים
שעדין לא נשחט הפר. ומה שכתוב בפר שני פעמי וכפר
בעדו למה שהיה מתודה עליו שני פעמים אחד עליו ועל
ביתו ושנית על אחיו הכהנים: ועדין לא שמעינו שמיכה
על ראש הפר שאיתי לומר ודוי דברים היה מתודה כלא
שמיכה תלמד לומר כפר כהן משית והכניל את הפר וכולי
וסמך את ידו על ראש הפר לברכת פר יו״הכ ומתודה על
עון ותיו ועונות ביתו תחילה כמו שנאמר וכפר בעדו ובעד
ביתו זו אשתו כפרתו קודמת לכפרת ביתו וכפרת ביתו
קודמת לכפרת אחיו הכהנים וכפרת אחיו הכהני קודש
לכפר כל ישראל: והטעם כדי שיבא וכאי ויכפ׳ על אחייב
לעיכך כפרתו קודמת לכל כאמור:

וכך היה אומר אנא השם: יכפרו לה בגמר אחי׳
כאן כפרה ואומר כפרה בתעשה הנגל אולי
אכפרה מה להלן באומר אנא חטא העם וכו׳ אף
כאן באומר ומכון שבשם נאמר כאן כפרה ואומר בעגל
ערופה כפר לעמך ישראל אשר פדית ה׳ מה להלן בשם
אף כאן בשם. ומכאן מתירה לסוכר שהשם שהיה מזכיר
כהן גדול היה שם בן מ״ב ולית״ת דכתיב דלפיכן בזמה
שה מגבלה ערופה ושם כתוב שם של ד׳ אותיות אין
לשמת אלא כמו שנכתב בכתוב הזה מזכירו והוא הנקרא
שם המפורש והתנ׳ הזה שכינה ואומר אנא השם אבל הכ״ב
היה אומר בכתם. אבל בלבני ה׳ תשהרו נא כינה לפי
שה׳ פסוק מלא ואינו בא לומר באיזה עניין היה כ״ג מזכיר
את השם בכינויו או בשם המפורש אלא אמו קורין הפסוק
בכינויו כמו שדרכינו לקרותו תמיד אף שכ״ג מזכיר גם
כן שם המפורש באותיותיו כאן וג׳ פעמים מזכיר כאן
את השם והרב זלה״ה כתב שהם בסוד הנגח והחוד ויסו׳
והיודעים חן יכוונו השם הראשון בנגח והמיקוד **יהוה**
והשני בחוד בניקוד **יהוה** נקודת ר״ת
ישמיאו השמים ותגל. החרן והשם הנ׳ באות
בדית קדש וניקודו **יהוה** נקודת ר״ת ובהר יוב׳ מעברן
להשקות. ונעשה: פעמים היה מזכיר את הש׳
כיה״כ ג׳ פעמים כאן בודוי זה וג׳ פעמים אחרים בודוי
אחיו הכהנים. וג׳ פעמים אחרים על שעיר המשתלח
והעשירי על שעיר חטאת אומר לה׳ חטאת ובאלדם לקמן
כל אחד במקומו. והתוספות ביומא דף ל׳ כתבו בשם
הירושלמי שיש לומר בב׳ אנא בשם וכן היא נוסחת כל
המחזורים. ולפשר שהשעם דבשמבקש רחמים אומר
בשם דהיינו שמתפלל שהוא יתברך יושיענו על ידי שם
הענשם שהוא רחמים גמורים, בלי תערובת דין כלל. אי
נמי רוצה לומר בשביל השם על דרך לתענן שמך ה׳ ובלעמי
ס׳ תשהרו רחוי לבוין כתטהל״ו שמספרו אחיה בא״ת ב״ש
תנמ״ן וכן בבולם.

והכהנים והעם וכלי אף שבמקדש בשהי
כהנים אומרים ברכת כהנים היו
מזכירים את השם בכתם גם כן ולא היו כורעים דלא
מדכר ליה בשום חכמתא בבר כתב הרמ״ק ז״ל הפרש
בין הזכרת הכהנים השם בכל יום לה׳ זכרם את השם ביום
הכפורים כמו שהאריך הרב ז״ל עם בסוף תקון המתכפרי
והנה אף ע״ג דלענין הברכות כשאומר השם נזקף כמ״ש
ס׳ וזקף. כאן בהזכרת שם המפורש כורעים לפי שם
המפורש בהזכרת וכאותיותיו חמיר טפי מהברכות שהוא
בכינוי לבד. אי נמי דכאן בהזכר השם שכינה בחה כמ״ש
בכל מקום אשר אזכיר את שמי אבא אליך ועל כן ראוי
להתנפל כענין שנאמר וירא העם וירנו ויפלו על פניהם.
וכתב הרב ז״ל דע כי כשהי׳ כ״ג מזכיר שם המפורש כיי הכ

היה הפס אינה מחליט מפני ולזה לא אמרו כשהיו שמעצין
את הכ״ג מזכיר שם המפורש אלא יונה מפי כהן גדול כי
מלליו היה יונה והיו כולם שומעים אותו. וזהו סוד בכל
המקום אשר אזכיר את שמי וכו׳ ולא אמר תזכיר את שמי
רונה לומר אני מזכירו ע״כ. ועל דרך זה מתיישב לשון הלף
הוא היה מתכוון ולא אמר והוא היה מתכוין. אלא קחי
אהזכר׳ הפס עצמו שהוא היה נזכר מעצמו ולף הוא הכ״ג
היה מתכוין לגמור את הפס כלומר בעיר שהיו הכהנים
כור״ים ואומרים ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד היה
הוא מתכוין לגמור את הפס כלומר שהיה מאריך בשם
בגימטריא קול כאופן שלא יבינו אותו שכשהיו משלימים
בשכמל״ו לא היו שומעין מן הכהן אלא תיבה שהוא סוף
הפסוק של לפני ה׳ תטהרו וכאן נרוך לומר אחר כך ואתה
טוכך מבורך רהמיך ומולא לאיש חסיך:

דרך וכא לו לעזר נקבור והוא למזרח העזר׳ לנפנין
המזבח וכו׳ לפי שלא היו מכניסים הסעירים
להגדיל אלא כזרה היו כדכתיב והשמיד אותם לפני ה׳
אבל לא להניחם כל כך לגד ההיכל עד זמן הסחיטה פהיו
מקריבין אותו בדתנן לקמן הכילו לו את הסעיר ופוחטו
וכו׳ הסגן בימינו הוא הכהן שהיו מפני׳ בערב יום הכפורים
שמא יארע בו פיסול בכ״ג. טרף בקלפי פירוש קלפי עצמו
אדגו של עץ מחזיק כמדת כ׳ ידיו של כ״ג ולא עוד כדי
שיכנס שתי ידיו ולא יכוון ליטול גורל אחד יותר מחברו
ובתוך אותו כלי היה שתי גורלות אחד כתוב בו לה׳ ואחד
כתוב בו לעזאזל והיה שורף בקלפי כדי שלא יוכל לכוון זה
לשם וזה לעזאזל אלא כמו שיארע לו ומעל׳ שם בשתי ידיו
כל א׳ מהם בידו לשם הב׳ הסעירי׳ ופותח ידיו וב׳ הסעירי׳
לבניו אם של שם שלה בימינו הסגן אומ׳ לו איש כהן גדול
הגבה ימינך פירשהו שהוא של שם וכל ישראל היו שמחים
שסימן טוב היה להם ושבח לכ״ג כשהגורל שכתוב בו לה׳
עולה בימין והם כשמעלו עלה ראש בית אב אומ׳ לו הגבה
שמאלך כדי שירחו ויבא שום חשדא ונתנם על הסעירים:

גורל ימין שהוא של שם וכו׳ רבים מחקו מלת ימין
מפני שלא היה עולה תמיד בשל ימין כנזל
אמפני זה כתבו גורל שהוא של שם ורבים קיימוה שהמסדר
סידר לזמן שבושים רבונו של עולם. ואני מגיהתי מסחה
ישנה וכתוב בה הע״ה כ׳ גורלות גורל ימין כשהוא של שם
וכו׳ והגאני ניראה זו שלא למחוק הספרים. ולהומיף כ״ף
אחת כלבד כשהו״א של שם. ולוודעים אן יכוונו סוד כ׳
הסעירים שה״ם הנדו״לה והנגבורה והת״ת דקליפת נוגה
וגורל ימין ה״ם חכמת נוגה הנכלל בקדושה. וגורל שמאל
בסעיר ע״ז אזל הכיכה דקליפת נוגה ע״ש באורך. ואומר
לה׳ חטאת. וכאן הוא שם רביעי כמלב״ות ונקודת
יהוה נקודת ר״ת ו״קח כ״ח מע״ט מים או בג״ה
יהוה וכשם זה יכוין אף לשם מ״ב דאל׳ בכח
ושם

ושם מ״ב אותיות דשם מ״ה וחוזרים לומר כאן
והכהנים והעם. ואף על פי שנמחק מן הספרים לפי שאין
כאן לשון תפלה מכל מקום לומר הקדים הבית יוסף חלש
תשמעון שבתב לאומרו:

בשעיר ע״זאזל לשון של זהורי׳ וכו׳ לשון זהורי
הוה נמר נכוע אדום דומה לאש יהיו
חטאיכם כשנים כשלג ילבינו.

בין קרניו יקשיר. יש שמחקו זה והגיהו בתחלת
הבית כראש שעיר ע״זאזל כי כך היא נירכת
המשנה בראש שעיר המשתלח. ואינו כלום שכין קרניו
שם הוא עיקר הרא״ו כי היכי דכפ׳ ומתך ידו על ראש קרבנו
ר״ל שמניח ידו כין קרנותיו וה״ל ל״ש. ושמי׳ דהו כשנר
האזרח כנב׳ בית שלוח״ו פי׳ כנגד השעיר שהיה יונה דרך
שם להשתלח ווה לאות שעשיר זה הוא הנשלח ולא הנשחט
ח״ף בשעי״ר שהו״א של שם יקשיר כנגד בית שחיטת״ו
דתנן ולנשחט כנגד בית שחיטתו ומ״ר בגמרא דלקשיר׳
קלי ושעם קשירה זו שלא יתחלף בשעיר המשתלח והיה
לאות ג״כ בהיות הקשירה על בית שחיטתו שזהו הנשחט
ולא המשתלח.

וב״א לו שניה אחל פרו וכו׳ וידיו אחיו הכהנים וכולי
פירשו דכתיב וכפר בעדו ובעד ביתו ואף
הכהנים קרויים ביתו שנאמר בית אהרן ברכו את ה׳ ואף
זה כפרת דברים דכתיב ופחט את פר החטאת אשר לו
וכפר אבניאל לן בגמרא מ״ם בוודאי ראשון דלא אמר ובני
אהרן תנא דבי ר״י כך היא מדת הדין בתנת יבא זכאי
ויכפר על החייב ואל ובא חייב ויכפר על החייב.

וסמך כ׳ ידיו וכו׳ אנא השם. גם כאן מזכיר שם
המפורש באותיותיו ג״פ ולזרבי׳ אן יכוים
השם הראשון שהוא שם החמישי בחכד בניקוד **יהוה**
ניקו׳ ר״ת נרוד המיר דודי לו ויש כ״ח בניקוד זה:

יהוה וכשם הב׳ שהוא שם השישי בגבורה בניקוד
יהוה ויש כ״ח **יהוה** ויש כ״ח **יהוה**
וטוב לכוין: לנ׳ : וכשם :
הנ׳ שהוא שם השביעית בת״ת בניקוד **יהוה** ובה יכוין
בשם מ״ב דשם״ג.

ובסוף הכהנים והעם. כתב הרב להוסיף ואתה
בטובך מעור רחמיך וסולח לשם מעריתיך.
ע״כ בסדר תפל״ך.
ואתה חוזר לסדר ח״כ.

אחר וידוי שקד בעצמה. פי׳ מיהר מלשון כי מוקד
אני. בעצמה פי׳ בחוזק מלשון עצמה ירבה
לפי שקי״ל תכף להמיכה עחיטה ע״כ אחר אחר וידוי אח׳
ממוך לוודוי היה ממהר לשחוט את הפר שלא להפסיד
בנתים. לעצו״ת חטאתו וחטאת הע״ם. הוא פר ושעיר
כמו שמפרש והולך.

ברק סכין. מלת חנב ארחיה קמ״ל דשחיטת קדשים כבני כהונה ואהמכיהו לקרא דויקח את המאכלת בפסרו כולם כמספר תיבות שאין ב״ה פג״ס ושם בקדשים דבר דכתיב והעלהו לעולה. א״כ כדי שלא יהיה בסכין פגם נרך בדיקת סכין ולפיכך אמר כאן ברק סכין:

ושחט פר״ו רוב ב׳ ומירק אחר תחתיו וכו׳ כמו שעשה בשחיטת תמיד של שחר דמעם ח׳ להם מה התם מפני שנרך כ״ג לקבל הדם שכל עבודות על ידו ולא ע״י זולתו אף כאן כן:

וקבל דמו במזרק טהו״ר: כל הזכחים קבל הדם בכלי שרת דנמרי ממשה רבת׳ ויש כאלנו כאן לא היה נרך להזכי׳ כמו שלא הזכירו בתמי׳ של שחר. אלא מפני שכאן נרך לומר אחריו נתנו ביד מי שממרס בו דקאי למזרק ולהסב הלשון אמר כן.

גם לחכרו תיר יתנהו למרס בדמו כדי שלא יקרוש. דס זה הניחו ביד מי שממרס בו על הרובר הד׳ של היכל מבחוץ כך היא הגירס׳ הנכונה ול״ג דס פרו דהא עליה קאי. וגם הגורסין בחות הגיפ״ל ביד מי וכולי על הרובר הד׳. א״כ בחות הדלת דחוזר וכופלו הכל מיותר והנכון כגירסא זו שמצאתי בספר מובה. פירוש למרס בדמו שהיה מעכבך בו כדי שלא יקרוש ויקפה שלא שיעלר בלחותו. מפני שיש לו להתעסק בין קבלת הדם להזאתו במעשה הקטר שהיה מקטיר לפני לפנים שכך הוא הסדר בפרשה. והממרס היה עומד על הרובר הד׳ של היכל מבחוץ. ורובר פירושו שורה כי כל העזרה עשויה שורות שור ות טבלאות אבני שיש וכל שורה ושורה קרויה רובר שהרמב״ם פי שהו׳ כמין מוסב וכתב כפ״ד דה׳ בית המקד׳ ואמנה הוברין מקיפין לכותלים מבחוץ רוחב כל רובר ג׳ אמות וכין כל רובר ורובר אמה ע״כ. וד״ל כאן על הרובר דהיינו אינטבה הד׳ שיש בכותל ההיכל מבחוץ שבשיונא מן ההיכל מוכה ד׳ רובדין וזהו הלא הבינו להיכל מבחוץ. הלא כמתניתין תני על הרובר הד׳ שבהיכל ומשמע בפנים ובדיק בגמרא והא כתיב וכל אדם לא יהיה באהל מועד ומשני תני של היכל כלומר ושיבו של היכל מבחוץ.

ונטל מחתה של זהב אחרים קלה מחזקת ג׳ קבין ודה לאחכם ועלה לראש המזבח ופיג׳ נחליב שמחבית נחלת ומתניתין שלהבת אילך ואלך ואתה מן הלוחות מכד מערב המזבח כנ״ל. פירות דכבל יום מי שזכה במחתה לחתיית נחלים לקטורת חותה במחתה של כסף ומערה במחתה של זהב שהתורה חסה על ממונם של ישראל ואין חותין בכל זהב כדי שלא תהיה חתיית נחלים שוחקת אותה. והיום כהן גדול לקטורת לפני לפנים חותה בכל זהב וכם היה מכבים כדי שלא לייגעו לגרוח לערות מכלי אל כלי ושנם רש״ב בבלהו משום

חולשא דכ״ג בכל יום חותה במחתה מחזקת ר׳ קבין ומערה לתוך מחתה שאינה מחזק׳ אלא ג׳ קבין ומתבזר קב נחלים כארץ. וכו׳ הכ חותה בכל שלש קבין וכה היה מכנים. בכל יום היתה המחתה בבדיל אף אותה שהיה מערה לתוכה מתני שהיה גלדה עבה. ושל יו״כ קלה שהיה גלדה דק משום חולשא דכ״ג שהיה מכנים בידו ח׳ והכף בידו הב׳ שאלו בשאר הימים היה מכניסה בב׳ ידיו וכהן אחר מכנים הכף למזבח הזהב: בכל יום היה בי יד המחתה קבר ושל יו״כ בית יד שלה ארוך כדי שתה׳ ואוכו של כ״ג מסייעת כלומר שיהא מכנים ראש בית יד המחת׳ תחת אצילי ידיו וכורך אוכו בבית יד הנשאר כדי שלא לייגעו. בכל יום היה זהבה ירוק והיום אדום והיינו זהב פרווים שדומה לדם הפרים. ועלה לראש המזבח. פי׳ המזב׳ החיצון אצל המערבה שמוסיפים ביום זה כדי לבטל ממנה אם להקטיר קטורת לפני לפנים שנאחר ולקח מלא המחת׳ נחלי אש מעל המזב׳ מלפני ה׳ זה המזבח החיצון שמקבתו לפני ה׳ ואין כולו לפני ה׳ דאילו מזבח הפנימי כולו לפני ה׳ הוא. ופינה נחלי שמח׳ נית׳ נח״לת וכו׳ אינ״ג דלשון המשנה ואחתה מן המאכלות הפנימיות ככר כתב רש״י כמשנת התמיד דלא גרסינן ליה הכא אלא בתרומת הדשן ובני תרומ׳ הדשן כתב ז״ל הכא גרסינן מן המאכלו׳ הפנימיות אבל בני נחלי יום הכפורים ל״ג ליה דהתם בעינן נחלים גמורים והכא בעינן דשן ולפי׳ נרך מאכלו׳ משום דנעשו דשן בעינן עכ״ל וזה הדבר נלמד מפרק כיצד בולין דקתני בריש׳ מלא המחתה נחלי אש יכול עוממות ולא לוחשות פי׳ כוערות ת״ל אש אש יש יכול מחב׳ נחלת ומחבה שלהבת דבי מעייל להו לבוחי ה״ל נחלי אמר קרא ולקח מלא המחתה נחלי אש משעת לקיחתן בעי דליהוו נחלי וה״ב אבא מן הלוחשות. מכד מערב המזבח כמ״ש מלפני ה׳ ר״ל מן הכד שלפני ה׳ שהא כד מערב ששכיבה במערב:

הורודה מליאה נחלי אש לוחשות ר״ל כי משעת לקיחתו היו נחלי אש ככז״ל. ע״ל הרובר הדביעי שבע׳ זרח. הלא הרובר הד׳ עצמו הכז״ל דהכיח דס פרו ביד מי שממרס בו על הרובר הד׳ של היכל מבחוץ וכן נראה מכל דברי המפרשים ז״ל:

הוציאו לו כף ריקן ומחתה מליאה קטורת כרתני׳ הוציאו לו כף ריקן מלשכת הכלי ומחתה נחשת של קטורת מלשכת בית אבטינס עושי הקטורת דקה מן הדקה כי בכל יום היתה דקה והיום דקה מן הדק׳ נפקא לן מקרא ומלא חפנו קטורת סמים דקה שאין ת״ל דקה אחרי בקטורת כל יום נאמר ושדרת ממנו הדק שלא להביא דקה מן הדקה.

וחפן ממנה מלא חפנו לא מחוקות ולא נחשות אלא ספוגות כן נרך להיות ול״ג מוסף על

מדת שבכל יום כמ״ש מרן הב״י ז״ל דלא שייך קטורת זה פעם קטורת של כל יום ע״ש ופי׳ טפופות דבר הנף בגובה מעט לשון דלשפת. והכל לפי מלא חפניו של כהן גדול היו מוציאין לו את הכף בדומה לו וכב׳ הנידון על כהן גדול ר׳ שהיה חופן בחפניו ד׳ קבין קטורת והיו נריכים להיות מחתה של נחלי גדולה יותר מעיעור ב׳ קבין שלא שבשיעו׳ חפניו של אדם בימוני דו לנו במחתה של ג׳ נלים מחזקת ב׳ קבין ומה שהיה מכנים הקטורת בכף ולא היה מכניסו בחפניו כדכתיב ומלא חפניו קטורת וכו׳ והביא מפני שהיה נריך להכנים מלא המחתה בחלי אם ולא היה יכול להכנים מלא חפניו קטורת ומלא המחתה בחלי אם כאח׳ ומה שאינו מביא וחוזר ומבי׳ לפי שלא התיר הכתו׳ בקטור׳ אלא ביאה א׳.

ונוטל בימינו המחתה של נחלים ובשמאלו הכף של קטו״רת בכר הקשו בגמרא יביא באלעא וכו׳ יתיר לו מפני שהמחת שהיה מכנים בה נחלי אם היתה כבדה בת ב׳ קבין ולא היה יכול לסובל בשמאל ועוד שהיתה חמה ולפיכך נוטלה בימינו.

זרו ענמו ונכנס לבית קדש הקדשים לפי שבנים זאת טרחנית לפיכך אמר זרו ענמו שלא יטעה בהם. והני״ח המחתה בין בדי הארון ובבית ב׳ מניחו על אבן השתיה כן נריך להיות חפן כל הקטורת שבכף וכו׳ פירוש עכשיו חוזר וחופן פעם ב׳ הקטורת שבכף לתוך חפניו עד שתנא מתוך חפניו למחתה של נחלי ובינד היה בוסה מטה בדי הכף ומעברה לתוך ידיו עד שמחזירה למלא חפניו ונריך היה להזהר שלא יפול ושלא יספק ממנו אלא שיהא בו מלא חפניו שבת אלה וזו היא עבודה קשה מעבודות בית המקדש:

טהור לב פסע ופב לאחוריו פניו לקדש וכו׳ דתנן יצא ובא לו דרך כניסתו ופי׳ רש״י כשם בשנכנס כהולך לדרו׳ על שהני׳ לאחרון עינו כלפי דרו׳ וכך כשיוצ׳ איבו מיסב פניו לבא אלא יוצא דרך אחוריו ופניו לאחרון

ומתפלל בהיכל. פי׳ ובבית היחיצון דתנן במתניתין בלומ׳ אחן לקדש הקדש׳.

תפ״לה קצרה הטעם כדי שלא להבעית את ישראל שלא יחשבו שמא מת ח״ו.

וכך היתה תפלתו של כ״ג. יהי רצון מלפניך ה׳ שהיבו ושהי אבותינו וכו׳ כן נריך להיות ובכל המחזורים כתוב תפלה זו אחר ו״ט היה עושה לאוהבו. אבל מעורי לבל הגדולי שבזמנינו ולכל חסוכי ש״ל שלאינו שהיו אומרים אותה כאן וכן בדאי ובכון לאומרו כאן.

יצא ונטל דם הפר וכו׳ נכנס למקום שנכנס וכולי פי׳ למקום שנכנס עם הקטורת דהיינו לבית קדש הקדשים ועמד שם במקום שבתר עם הקטור׳ והוא בין ב׳ הבדים.

והזה ממנו לפני הכפורי׳ בין בדי הארון פי׳ ח׳ הזאות היו בין בדי הארון וכל שו ההזאו׳ הנעשו בלפני לפנים וכפרוכ׳ ובמזבח. למדו אות׳ ממ״ש הכתו׳ כפר את מקדש הקדש ואו״ל זה לפני ולפנים דהיינו מתנות בין הבדים ואת אהל מועד אלו מתנות הפרוכת ואת המזבח אלו מתנות המזבח.

אחת למעלה וז׳ למטה פי׳ אחת למעלה כנגד עביה של כפרת בסמוך לה טפח כמו שכתוב ולקח מדם הפר והזה באצבעו על פני הכפורת קדמה וז׳ למטה מעביה של כפור׳ כמ״ש ולפני הכפור׳ יזה ז׳ פעמי׳ מן הדם באצבעו ומספר הזאות אלו ח׳ ולפיכן לה בגמרא מן הכתובים שלאמר ושחט את שעיר החטאת אשר לעם והביא את דמו אל מבית לפרוכת ועשה את דמו כאשר עשה לדם הפר והזה או״תו על הכפורת ולפני הכפורת ודייקינן מדכתיב אחתו שמע מינה הזאה א׳ בלבד מזין ממנו למעלה. וכתיב בפסוק דלעיל מיניה ולקח מדם הפר והזה באצבעו על פני הכפורת קדמה ולפני הכפור׳ יזה ז׳ פעמים מן הדם באצבעו נמצא בשעיר הזאה אחת וכפר ז׳ וגמירי מהדדי שהקיפן הכתוב דכתיב ועשה את דמו כאשר עשה לדם הפר שיהו כל עשיותיו שוות כשם שלמעלה בפר ז׳ כך למטה בשעיר ז׳ וכשם שלמט׳ בשעיר א׳ כך למעלה בפר א׳.

ולא היה מתכוין להזות לא למעלה ולא למטה. פי׳ לא היה מתכוין לאותה הזאה אחת למעלה לא היה מתכוין שתהיה למעלה שתהיה בחודה של כפורת העליון ואותם הז׳ של מטה גם כן לא היה מתכוין ממש למטה מלאמצעה של כפורת שהרי לא על הכפור׳ מוגעים אלא לארץ מפלין דהא לפני הכפורת על הארץ מסמיב בחופן שבל ההזאות היתה ידו כנגד עביה של כפורת ולא היו דמים מוגעים בה וכולן מופלות בקרקע אלא שבשהוא מזה הא׳ שכתוב בה על פני הכפורת מנדד בב ידו למט׳ ונולה ההזאה למעלה ואח״כ יורדת ומופל׳ בקרקע וכשהוא מזה הז׳ שכתו׳ בהן ולפני הכפור׳ עושה בהפך ומנדד בב ידו למטה ויורד אח״כ ההזאה למטה והיינו במנלף ומפרש בגמ׳ כמנגדני כלומר כמליח כ״ד המוכה ברמונה זו מלקה בין הכתפים ויורד אח״כ למטה ממנו כך ח׳ הזאות היו בסורת זו תחת זו והו פירוש רש״י ועוד כלומר פירוש אחרים וזהו העיקר.

וכך היה מוכה וכו׳ פי׳ בשהיה מוכה הא׳ הזאו׳ לא היה מוכה בראשונה א׳ וכב׳ ב׳ וכן בכולו׳ אלא כשהוא נגיע לב׳ אומר א׳ וא׳ וכב׳ אומר א׳ וכ׳ וכן בכולו׳ נמצ׳ שהזאה א׳ נמצ׳ עם כולם. ובבר שלו בגמ׳ מ״ט נריכה הזאה א׳ מבין עם כל א׳ וא׳ וא״ר אלעזר כדי שלא יטעה בה זאות פי׳ כיון שמלקן הכתוב לו׳ הזאות אם לא יעבה הזאה א׳ שלמת לה עמה עם כל א׳ אל מט׳ פעמי׳ שיטעה

ומנה הזאה א׳ עם ז׳ על מסה וכה הזאה לחטאה על מסה
ומנה כ׳ :

ואין לומר ומנה הזאה על מעלה עם ז׳ על מסה
ומנה עד ח׳ . א״א שהרי חילקן הכתוב לז׳
הזאות בפני עצמן ואינו יכול לכללן עמהם הא׳ ור׳ מפיק
ליה דאמר קרא ולפני הכפורי׳ זה שאין ת״ל יזה ומה ת״ל
יזה לימר על הזאה א׳ שנריכה מכון עם כל א׳ וא׳ . ולפיכך
היה מונה א׳ וא׳ א׳ וכ׳ כלומר א׳ למעלה וא׳ למסה א׳ למעל׳
וכ׳ למסה :

והרב הקדוש האר״י ז״ל כתב אחת למעלה היא
אם הבנים וז׳ למסה הגד״ולה והגב״ורה
זה״תת והנ״צח והה״וד כי כל בסמי״ם ובא״רץ . ולפיכך
כך היה מונה א׳ כנגד הכ״ת ואח״ת ואח״ת חכ״מה וכי״נה
אחת ושתים אחר שייחד כל הנ׳ לאצולות בהחכמה א׳ .
עכשיו הוא מרכיז האם על האפרחים ואומר אחת וכ׳
בינה וחסד וגבורה . א׳ ושלש בינה וחסד וגבורה ות״ת א׳
וד׳ בינה חסד גבורה תפארת נצח . א׳ וחמש בינה וחסד
גבורה תפארת נצח הוד . א׳ ושש בינה וחנ״ת נה״י . וז׳
בינה חנ״ת ונה״יס ע״כ .

וכפר בה זאת הדם הזה על הכהנים על טומאת
מקדש הקדש שלפני לפנים וקדשיו כמו
שכתוב וכפר את מקדש הקודש וכתיב ועל הכהנים :

יצא מקדש הקדשים והניחו על כן הזהב וכו׳ פי׳
מניח מזרק שבו דם הפר על כן הזהב שהיה
בהיכל עד שישחוט את השעיר ויזה מדמו כמו שהזה מדם
הפר שכך הוא הסדר בפרשה :

בצאתו הכיאו לו שעיר וכו׳ לאו אינילה מקדש
הקדשים קאי שהרי הזכי׳ יציאתו ואמר
יצא מקדש הקדשים והניחו וכו׳ שלא היא יציאה אחרת שכית
שיצא מן ההיכל לשחוט את השעיר וכן כתב הרמב״ם ויצא
והניחו על כן הזהב שהיה בהיכל ואחר כך יוצא מן ההיכל
ושחט את השעיר ע״כ . הרי שמלבד היציאה האחת צריך
יציאה שניה ולכך הוצרך לומר כגלתו הביאו לו שעיר חטאת
והוא השעיר אשר עלה עליו הגורל לה׳ ועשהו חטאת .
שחטו וקבל דמו . פירוש שחטו חוץ להיכל לנפון המזבח
מקום השחיטה . וגם זה שחט בו רוב שנים ומיקר אחר על
ידו כמו שעשה לפרו ולתמיד של שחר דזיל בתר שעמ׳ כדי
שיקבל הכ״ג את דמו כנז״ל :

לפנים יכנס במקום שכבנס ועמד במקו׳ שעמד .
פירוש לבית קדש הקדשים ועמד במקום
שעמד שהוא בין כדי הארון להזות מדמו בין כדי הארון
וכו׳ ומזה ממנו ח׳ הזאו׳ כדרך שהזה מדם הפר כמו שאמר
הכתוב ושחט את שעיר החטאת אשר לעם והבי׳ מדמו אל
בית לפרכת ועשה את דמו כאשר עשה לדם הפר והזה
אותו על הכפרת וכו׳ ומה שהפר מכפר על הכהני׳ שעיר

מכפר על ישראל על טומאת מקדש הקדש שלפני לפנים
וקדשיו כמו שנאמר וכפר על הקדש מטומאת בני ישראל
ומפשעיהם לכל חטאתם . וכך היה מונה וכו׳ כדפירשנו
לעיל . ינא והניחו על כן הזהב שהיה בהיכל וכו׳ כן נירסת
הסמ״ג והרמב״ם כרב דרי דסברי תרי כני הוו בהיכלו׳ל
כר״י דאמר דלא היה בהיכל שלא כן א׳ בלבד והיה מטל דם
הפר מן הכן ומניח אחר נטילתו דם השעיר כדת כמתנית׳ .

מיהר ונטל דם הפר מן הכן שהניח עלא . כנ״ל
ולא גרסינן נטל דם הפר והניח דם השעיר
דזה שעות דהיינו לר״י דאמר שאין שם אלא כן אחד ולכך
לא היה אפשר להניח דם השעיר עד שיטול דם הפר אבל
לרבנן שיש שם שני כנים דקיימא לן כותייהו קודם שהיה
נוטל דם הפר היה מניח דם השעיר . ואף לפרים דגרסי
הניח דם השעי׳ ונטל דם הפר מכל מקום מיותר הוא אחר
שכבר אמר ינא והניחו וכן כתב מרן הקדוש כ״י ז״ל . ונוטל
אכבנו על כל הזיה והזה ממנו על הפרוכת . אלו ההזאות
היו בהיכ׳חון קדש הקדשי׳ שנומר בין מזבח הזהב לפרכ׳
ומזה על הפרוכ׳ מבחוץ כנגד בין הבדים כדרך שהזה על
הפרכ׳ ונכון לפרש ולגרוס ובמזר בין מזבח הזהב לפרוכ׳
וטובל אצבעו וכו׳ והזה ממנו וכו׳ ורז״ל למדו הזאות אלו
שהיה מזה בהיכל מש״ם וכן יעשה לאהל מועד כשם שמזה
לפני לפני אחת למעל׳ ושבע למעלה מדם הפר ומדם השעיר
כך מזה בהיכל והיינו אומר אחת למעלה וכו׳ ולא היו הדמי׳
מגיעים לפרוכת אלא כנגד הפרוכ׳ והיה מזה וכולן נופלי׳
לארץ ואם הגיעו הגיעו ואין בכך כלום וכך היה מונה וכו׳ :

נחץ והניח דם הפר ונטל דם השעי׳ פי׳ מיאר כלומר
בזריזו לעשו המנו וכו׳ וכל השא׳ נתבלה לגיל :

שש ושירה וכו׳ וחזר ונתן את המלא וכו׳ פי׳ אחר
שעירה דם הפר לדם השעיר חיזר ומערה
המזרק המלא הזה ששני הדמי׳ דם הפר ודם השעי׳ כתוכו
כמזרק שהריק ממנו דם הפר כדי שיתערבו יפה יפ״ה כן
צריך להיות דכתיב ולקח מדם הפר ומדם השעיר ודרשינן
בזמן שהם מעורבי׳ ויכו׳ מזה בפני עצמו ומזה בפני עצמו
ת״ל מדם חטאת הכפורים אחת בשנה דמשמע אחר ולא
שתים ומה אני מקיים ולקח מדם הפר ומדם השעיר בזמן
שהם מעורבין :

ובא ונמר לפנים ממזבח הזהב בין המזבח והמכו׳
ומתחיל להז׳ מדם התערובות . על ד׳ קרנותיו
יתן כסדרן מתחיל מקרן מזרחית צפונית ומסיים בקרן
דרומית מזרחית . כך היא הנוסחא הנכונה מסכים לדיבו
של הרמ״בם שכן כתב בשילהי פ״ד מהלכו׳ עבוד׳ ומתחיל
להזות מדם התערובת על קרנות מזבח הזהב ומתחיל
מקרן מזרחית צפונית לצפונית מערבית
דרומית לדרומי׳ מזרחית וחותה הנחלים והאפר שבמזבח
פזה׳ הילך והילך עד שמתבטל והבו ומדם התערוב׳ מזה על

טהרו של מזבח ס״פ דהיינו כסד״ הנזכ׳ שלא שכחן קיבר ואמר ההתחלה והסיום ית״ן כסידר״ן כלומר זהו סדרן כדתנן מהיכן היה מתחיל מקרן מזרחית צפונית מערבי׳ מערבית דרומית דרומית מזרחית:

וחותה הנחלים והאפר שבמזבח דרומי׳ מזרחי׳ כנ״ל כי במקום שבלמו מתנותיו שם היה חותה הנחלים והאפר הילך והילך ומזה על זהבו שנאמר וטהרו וקדשו במקום שקדשו במתן קרנות שם טהרו כלומ׳ שם גילה טהרו והזה ז׳ הזאות:

על טהרו של מזבח. פי׳ גלוי כלומר על זהבו של מזבח לפי שהיה מסיר הדשן לכאן ולכאן. והוא מלשון וכעצם השמים לטוהר:

וכיפר במתנות הזאות אלו על הכהנים ועל כל עם הקהל על טומא׳ המזבח עצמו וקדשיו כמ״ש ויצא אל המזבח אשר לפני ה׳ וכפר עליו ולקח מדם הפר ומדם השעיר ונתן על קרנו׳ המזבח סביב ואי אפשר לומר דכפרה זו היא וידוי דברים דהא לעיל מינה כתיב וכפר בעדו ובעד ביתו ובעד כל קהל ישראל וזהו וידוי דברים ולא כפרת דמים דהא כתיב בתריה ולקח מדם הפר ומדם השעיר ונתן על קרנות המזבח. ועל כרחין לומר שהכפרה הזאת איננה כפרה בפני עצמה שלא היא האמור׳ אחריו מיד ולקח מדם וכאילו אמר וכפר עליו כשיקח מדם הפר. וכתיב עוד אחריו והזה עליו ז״פ וטהרו וקדשו מטומאות בני ישראל ואמרו בתורת כהנים וטהרו מן הטומא׳ שעברה וקדשו לע״ל שיזהרו מלטמאו עוד וכתיב בתרי׳ וכפר את מקדש הקדש ואת אהל מועד ואת המזבח יכפר ועל הכהנים ועל כל עם הקהל יכפר כמ״ש למעלה:

פסע ויצא אל המזבח אשר לפני ה׳ זה מזבח הזהב דאילו מזבח החיצון לאו לפני ה׳ ומתנות שבקרנות במזבח הפנימי היו ולפיכך עכשיו שבא לשפוך את הדמים על יסוד מערבי של מזבח החיצון שיך לומ׳ פסע ויצא שהי׳ מלפנים לחוץ ומזבח החיצון הוא מזבח העולה אשר פתח אהל מועד:

צע״ד ובא לו אצל שעיר המשתלח לעזאזל. כי׳ בגמ׳ עזאז״ל קשה שבהרי׳ תנא דבי ר׳ ישמעאל שכיפר על מעשה עזא ועזאל כלומר על הערין׳. ורא״ע פי׳ כמו גלעד כ׳ תיבות כא׳ לעז אזל ר״ל נקשה הולך:

להתודות עליו אשמת קהלה. אתה נאשמו׳ שאינו כולל עצמו כ״ב בודוי זה לומר אני וביתי ובני בית ישראל כולן כדרך שכלל עצמו בכלל וידוי אהיו הכהני׳ שגם הוא בכלל ישראל והיה ראוי להכלל עצמו עמהם. וכמו שנשאל הרדב״ז סי׳ ל״ד והיה התשובה על זה שכפר היא תלויה כפרתו וכפרת אחיו הכהני׳ שהו׳ בא משלו לפיכך כלל עצמו בכלל שעיר החטא׳ אשר לעם

לעם לא היתה תלוי׳ כו כפרתו לפיכך לא הוצרך להכלל׳ ב״ה הוא בתוכם ולזה כאן להתודות עליו אשמת קהלה בלבד ולא הוא:

והוודוי הזה על הכהני׳ והלוים וישראל על שאר עבירות קלות וחמורו׳ כמ״ש וכפר את מקדש הקדש ואת אהל מוע׳ ואת המזבח יכפ׳ ועל הכהני׳ ועל כל עם הקהל יכפ׳ הושוו כולן לכפר׳ א׳ שכן מתכפרי׳ בשעיר המשתלח בשאר עבירות שבטומאת מקדש וקדשיו א״א להשוותן שהרי הפר מכפר על הכהנים והשעיר הנעשה כפני׳ על ישראל ובאיז׳ כפרה הושוו מלמד שכולן מתכפרים בודוי של שעיר המשתלח בשאר עבירות:

וסמך כ׳ ידיו וכו׳ אנא הש״ם וכו׳ כאן נ״כ בודוי זה מזכיר את הש״ם הקדוש המפורש נ״פ הש״ם האחד הוא הש״ם הח׳ והוא בחכמ״ה ונקודו יהוה והש״ם הב׳ הוא שם הט׳ בביג׳ ונקודו יהוה ובכ״א יהוה והש״ם הג׳ הוא שם העשירי בדע׳ בנקוד יהוה ובכ״א יהוה וגם יכוין מ״כ דנ״כ ומ״כ דקמ״ב שהוא א״ם אותיות הידועים עם הכולל והידועים חן ראוי שיכוונו באומר׳ כפר נא לחטאי׳ כפר מפשעו׳ נפ״ן שהוא אלה״ים דיודי״ן והוא רחמים. ובאומרו לעה״ל אתכם לעה״ל מספר דמלוי דשהי׳ ריוד״ין הוא שם ר״. ולפני ה׳ תטהר״ן יכוין בשם תנמ״ן כנ״ל וכאן בסוף העבודה יכוין בו שם אכתרי״ל:

ובסוף והכהנים והעם וכו׳ יאמר ואתה בטובך מעורר רחמים וסולח לעד עזרון. קרא לאחד מן הכהנים המזומן מאתמול וכו׳ כנ״ל וכדתנן הכל כשרים להוליכו אלא שהכהני׳ גדולים עשו קבע לשאר כהנים להוליכו ולא היו מניחים ישראל שיוליכו לנהוג בכבוד לשבטם לכל דבר שבקדושה ומכוה ולשון קרא כאן הוא מלשון הכתוב מקום בראש הקרואים לשון זימון וסובב למ״ש המזומן כלומר שאותו המזומן להוליכו הוא קראו וזמנו לאותו המזומן מאתמול דכתיב ביד איש עתי ומתרגמינן ביד גבר דזמין למיהך במדברא עיין בזוהר תרומה דקנ״ז שעם מדבר שמם וחרן בזרה ע״ש. להוליכו ומסרו לו והוליכו אל ארץ בזרה כנ״ל ואין בזירה אלא התוכה שיהא ההר גבוה וחתוך יכול בשבוב ת״ל במדבר כמ״ש כבמדבר. וכשה״ביג לנו״ק חולק לשון זהורית שבקרניו חניו קוסר וכו׳ כנ״ל וי״מ שהוא לשון של זהורית שנתן עליו כ״ג בשעת ההגרלה וי״מ שהוא לשון של זהורית אחר חוץ ממנו ולשון שבין קרניו הוא מולה שהוא הראשון כלומ׳ אותו הנודע שהיה בין קרניו וזה הלשון של זהורי׳ מניחו חניו בשלש וחמיו בין קרניו לראות בהלבנת׳ כמ״ש אם יהיו חטאיכם כשנים וכו׳ וברא״שונה הי׳ קושרין אותה על פתח אולם מבחוץ הלבין היו שמחים לא הלבין היו עצובים והיו מתבישין התקיבו שיהיו קושרין מבפנים

ועדיין

זעלמין היו מניחים ורוחים הלבונה היו שמחים וכו׳ התקינו שיהיו קוטרים חניו בסלע וחניו כין קרניו לב׳ חלקים ולא היה קוטר כולה בסלע שמא תלבין מיד קודם דחיפת השעיר ורוחה אותו ומשמחתו שמרוחה שכבר נתכפרו העונות ויסכח מנות הדחיפה וירמה שכבר נסלמה המנוה מאחר שהלבין הלשון ומנות השעיר הוא לדוחפו דווקא דכתיב אל ארץ גזירה ומה שלא היה קוטר כולה בין קרניו שמא בשעת דחיפה יכוף השעיר את ראשו תחת גופו בשיפול לאחוריו ולא יוכל לראות הלשון כשהלבין ויהיו כל ישראל עצבים לפיכך קוטר חניה בסלע ואם יכוף ראשו הרי הוא רוחה בסלע ולא תקדי׳ בסלע שא כשתלבין בין קרניו שלא תלבין לאחריו ובין קרניו לא תלבין עד שעת דחיפתו ורש״ל כתב לפיכך קוטר חניה בסלע והיא לא תלבין עד שתגמר מלאכת כולה וכשקוטר באחרונה חניה בין קרניו אצפ״ שתלבין מיד לא יניח מלדוחפו הואיל והוא עסוק בה. דחפו בב׳ ידיו לאחוריו.

פירוש לאחוריו של שעיר.

והוא היה מתגלגל וירד וכו׳ עד שנעשה איברים איברים: לאו בכל זמן קאמר אלא כשהיו ישראל עושים רצונו של מקום ורמז לזמן שמעון הצדיק דתנו רבנן כל זמן שמעון הצדיק היה קיים לא מצינו לאחר ההר עד שנעשה איברי׳ וסימן טוב היה להם כשהוא מתפרק יפה יפה אכל לפעמים שלא היה מת מאותה הדחיפה והוא היה יורד לאחריו וממיתו.

ובתב הרב זצ״ל ודחפו בב׳ ידיו יכוין שנדחה בחזר ותשליך במצולו׳ים שרוחה להשל״ן כשם ה״ונא מר״ת ה׳ אל השטן יגער שהוא שם **יאר״ל** ניקוד בניקוד הר״ת הנזכר ואח״כ ישלב כ׳ שמות ושהים הלמ״ד של אלהים ב׳ כשגול וכ׳ הממי״ן בפת״ח שאר האותיו׳ בצירי ומספר השילוב עם י׳ אות יותיו והנקודות הוא מספר השט״ן והוא מספר כ׳ פעמים יעקב שרוחה את עשו הרשע בגודע. רק לו אכל הפר ואכל השעיר הנשרפים וכו׳ פי׳ כלומר העומדי׳ ליפרף והם הפר והשעיר הפנימיים שהזה את דמן לפנים ולחוץ שהיו נשרפים כמ״ש וכל חטאת אשר יובא מדמה אל אהל מועד לכפר בקדש לא תאכל באש תשרף. והיה זה אחר שילוח השעיר לפי שנאמר והמשלח את השעיר וגו׳ ושמר לו ואת פר החטאת ואת שעיר החטאת לומר לך ששריפת הפר והשעיר אחר שילוח השעיר.

וקרעו הוציא את אחוריהם ונתנם בתנם שלשון המשנה והקטירן כבר אמרו בגמרא והקטירן ס״ד והלא לא היה מקטירן אלא כשנעשה אילו ואיל העם ושולחו לבוש בגדי לבן אלא אומר להקטירן. והוצרך להוציאן עתה מן הפר מן השעיר לפי שלא היה רשאי להתחיל בעבודה אחרת עד שתגמר מצות שעיר המשתלח שנאמר ושלח את השעיר במדבר ואחר כך ואת חלב החטאת יקטיר המזבחה ולפיכך היה משלח הפר והשעיר לשריפה ומוציא את אמוריהם ונותנן בקער׳ א׳ כדי להקטירן אח״כ.

ובשרן קלצן במקלשת וכו׳ אפרם בגמרא כמין קליעה ופי׳ ר״ח היה תולן במיטות כעין קלע כמ״ש ואת כפש אויבך יקלענה.

ובערוך גורם וקלצן במקלות וכן בגרחה דבת רש״י שכתב עד׳ בני אדם מושחין ב׳ מיטות והפר והשעיר נתונים עליהם מוכרכים זה על זה וכיפתן זה תחת זה כמין קליעה ושלמים הם עם עורותיהם וכשרם ופרשם שלא שנקרע כריכם להוציא את אמוריהם כדתניא בגמרא שמוציאם שלמים והשורף אותם כאין היה מכתחם שם בעורן על גבי כשר והרמב״ם ז״ל מוכר שהכ״ג היה מחתכו כאן חתיכות גדולות. וכי׳ למר וכין למר אתי שעיר לשון המסד׳ דקאמר וכשרן קלע למר ר״ל ושאר כשרן חתוכה ולרש״י ז״ל ר״ל והכשר כמ״ל שהוא ואין לשרם הספרים.

שב ויצא לעזרת נכים אחר שהגיע שעיר למדבר לקרות כתורת כהני׳ וכו׳. פירוש כעוד שהפר והשעיר נשרפין היה כא כהן גדול לקדש בסדר היום שמקר׳ פרשה זו מינכב בו. ואמרו בירושלמי מנין לקריאת הפרשה רב אחדי בשם רבי יצחק אמר ויעש מה תלמוד לומר בא אשר מה ה׳ את משה מכאן לקריאת הפרשה להודיע לכל שעשו כאשר צוה ה׳ והיה קריאה זו בעזרת נשים ולא בעזרת ישראל מפני שאין לו בה יושבה אלא למלכי בית דוד בלבד והוא היה יושב בעזרת נשים וכל העם נצב עליו ואחר כך עומד ומקבל ס״ת וקורא אחרי מות. וקריאת זו היתה אחרי שנתברר לו שהגיע שעיר למדבר דהיינו לראש המדבר ולא לראש ההר. וכדי להודיע אימתו הגיע לשם היו בונים כדרך דורכיאות גדולות פי׳ אכנים גדולות וגבוהות זו על זו שם השומרים עומדים ומכיפין בסודרי׳ עד שהיו יודעים בירושלים שהגיע לראש המדבר. ורחיתי בספר מובה דברים מבדך לפניו לקרא בתורת כהנים וכו׳ כן נ״ל.

ובעשור שבחומש הפקודים קודא על פה שם היא פרשת ובעשור לחדש השביעי בפרש׳ פנחס שהיא בספר במדבר הנקרא חומש הפקודים על שם שנים הזכרו כל הפקודי׳ וקודא על פה ולא בס״ת לפי שהן כ׳ פרשיות רחוקות זו מזו ואין גוללין ס״ת בגבו׳ מתני כבור הנבור שאינו כבודם שיהיו מכפין ודומין עד שגוללין אותו ומה שלא הכיאו ס״ת אחר מזומן ונגלל לאותה פרשה היינו מקום פנוי של ראשון שלא יאמרו חסר הוא הואיל ואינו קודא בשניהם אלא אינם ס״ חייבין לפנות של ראשון כמו שאמרו בגמרא. ומה שלא נהגו לקרות

לקרות עכשיו בבתי כנסיות פרשת ובעשור שבחודש
העקודים כמו הכ"ג כשם שקורין האחרות בכל הרגישו
בזה המפרשים ותירצו שלאחרי מות הוא ענין היום ובעשור
הוא מענין הקרבנות לכך קורין אותה בשאר קרבנות
המוכפין אבל אך בעשור שהיה כ"ג קורא היה מזהיר את
העם שלא יעשו מלאכה לפי שהוא היה עושה כמה מלאכו'
ביום"כ ושמא יעלה בלב אדם לזלזל ביום"כ לכך היה
קורא אך בעשור שכתוב שם עונש המלאכה שנאמר וכל
הנפש אשר תעשה כל מלאכה בעצם היום הזה והאבדתי
את הנפש ההיא מקרב עמה ועכשיו שאין שם עבודה אין
צורך לקריאה זו. ודע שנשמט מגילת הספרים לשון
המשנה וגולל ס"ת ומניחו בחיקו ואומר יותר ממה שקריתי
לפניכם כתוב כאן כן צריך להיות. וכבר פירשוהו וכל כך
למה כדי שלא יאמרו ס"ת חסר הוא קורא אך
בעשור על פה יאמרו ס"ת חסר הוא.

ומברך אחריה שמנה ברכות אל כח"מ פורשות
בירושלמי הא' על התורה לאחריה אשר
נתן לנו תורת אמת. הב' על העבודה שעבד והיא רנה
ה' בעמך ישראל וכו' כא"י מקבל עבודת עמו ישראל
ברצון. הג' על ההודאה והיא מודים אנחנו לך וכו' וחותם
הטוב שמך ולך נאה להודות. והד' על המחילה והיא שלום
ואלהי אבותינו מחול לעוונותינו וכו' וחותם כא"י מוחל
וסולח לעוונותינו וכו'. הה' על המקדש היא תפלה שיבחר
בו האל וירצהו וחותם כא"י שבחר במקדש. והו' על ישראל
מתפלל שיעמידם בשלום ולא יסור שבט מלוכה מה' וחות'
בא"י הבוחר בעמו ישראל. והז' מברך על הכהנים
מתפלל עליהם שירצה הש"ת מעשיהם ועבודתם ויברכם
וחותם כא"י הבוחר בזרעו של אהרן. והח' שאר התפלה
שאח"כ אומר תפלה ותחנה ברכה ובקשה כפי כחו וחותם
הושע ה' את עמך כא"י שומע תפלה ע"כ. ונראה דתפלה
הו' על ישראל שם מתפלל שלא יסור המלוכה וכאן כח' הוא
מוסיף על ישועת ישראל מיד חויביהם ומבקשי רעתם
ואין צורך להגיה כמו שהגיהו ועל מחילת העון בפני עצמן
וכן בכול' דעל על הפסיק הענין כדאמר' כפ' שו מגלחין:

תבן נעדיו וכו' ופשט בגדי לבן וכו' זהו קודש ד'.
ויורד וטובל זו היא טבילה ב'. ובלה ונמתפ'
לשון כיבוס כמו מטפחות הספגים. ומביאין לו בגדי זהב
וכו' ומקדש ידיו ורגליו זהו קודש ה' אחר שלבש בגדי זהב
ועשה שעיר הנעשה בחוץ שהוא ממוסף ה יום וכו': פירוש
הוא שנאמר בפרשת פרחם במוסף ו"הכ שעיר א' לחטא'
מלבד חטאת הכפורים ועולת התמיד ונשהו דקאמר
כלומר עשה את דמו שטחטו רוב שנים ומרק אחר על ידו
וקבלהדם ורקו וקרבו והגיש את אמוריו להקטיר עם
אמורי הפר ושעיר הפנימי' בעומתן. ואם חל ו"הכ בשב'
מוסיפין כאן ובשבת עורכין לחם הפנים ומקטיר הב זיכין

ועושה

ועושה מנחות המוספין ונסכיהם כמשפטן:

ואחר כך מקריב את אילו ואת אילו העם. פירוש
אילו אחד משלו כמ"ש בזאת יבא אהרן אל
הקדש בפר בן בקר לחטאת ואיל לעולה: ואיל אחד משל
נבור כמ"ש ומאת עדת בני ישראל יקח שני שעירי עזים
לחטאת ואיל אחד לעולה: ועוד נאמר ויגש ועשה את
עולתו ואת עולת העם וכפר בעדו ובעד העם ומקטירן
על המזבח כמשפט העולות.

ואחר כך מקטיר אמורי החטאות כנ"ל והי' הנוכחת
היסרה דאילו הכתובה במחזורים ואחר
אמורי החטאות מקטיר פר ושעיר יקשה דהיכא דמיזה
מעיקר' שהקריב אמורי החטאות עד שיאמר בהם אחר.
ועוד פר ושעיר נמי חטאו' כינהו לכך נראה דהנוסח ה' זאת
יסרה והיא גילסת הברייתא כרע"ק דתניא פר העולה
וז' כבשים של מוסף היום קרבים עם תמיד של שחר ואחר
כך עבודת היום ואח"כ שעיר הנעשה בחוץ ואח"כ אילו
ואיל העם ואחר כך אמורי חטאת ואחר כך תמיד של בין
הערבים ע"כ והוא כמו שמסודר כאן.

אחר כלותו מעשות כל אלה וכולי מכאן ועד יום
טוב היה עושה: הכל במשנה פרק בא
לו. ומיהר וקידש ידיו וכולי הוא קדוש ו'. ופשט וטבל
הרי זו טבילה ד'. הביאו לו בגדי לבן וכו' וקדש ידיו וכולי
הרי הוא קדוש ז'

נכנס לבית קדש הקדשים להזיא וכולי שהכנים
בשחרית וכולי. פירוש שהניח כאן ב' בגדי
הלבן כדאמר לעיל שהניח מחת' של זהב כאן בדי הלבן.
וזה רמוז במקרא דכתיב וכא אהרן אל אהל מועד ופשט
את בגדי הבד אשר לבש בבואו אל הקדש והניחם שם.
ותניא בגמרא ובא אהרן אל אהל מועד להוציא את הכף
ואת המחתה והכי מפרשינן קרא ובא אהרן אל אהל מועד
בבגדי לבן להוציא את הכף ואת המחתה ואחר כך ופשט
את בגדי לבן אשר לבש ולבש בגדיו שעובר כהן גדול
בכל יום ואע"פ שמסדר הכתובים לפי זה נראה דאילו
ואיל העם היה עושה אחר הוצאת כף ומחתה שכן כתוב
בתר קרא דבא אהרן וכו' דמיבא ולפי' הוצא' כף ומחתה.
ועשה את עולתו ואת עולת העם. כבר אמרו בגמרא
שכל הפלשה אמורה כפרה חוץ מבשוק זה שעולתו ועולת
העם קודם להוצאת כף ומחתה כמו שמסודר כאן. וגם
מסדר זה ג"כ נראה שהוצאת הכף היתה אחר תמיד של
בין הערבים שכן הקדי' ואומר ואחר כך מקריב תמיד של
בין הערבים והוא נלמד מהירושלמי שאמרו הכל מודים
בהוצאת כף ומחתה שהוא לאחר תמיד של בין הערבים
ואף על פי שמברייתא דפרק אמר להם המתמונה תנא
הוצאת כף ומחתה בבגדי לבן ותמיד של בין הערבים
בבגדי לבן ובכל כתב הרמב"ן דהיא ברייתא לא סדר

עבודת

עבודות קל תני. ועוד דתמיד עבודה והינחת המחתה
הינה עבודה בדין הוא פתקדים עבודה לשחיטה עבודה
ועוד כמה טעמים נכונים. ועל כן המסדר סדר תחילה
התמיד של בין הערבים בסבילה ב׳ וקדוש ה׳ והונחת כף
מחתה בטבילה ד׳ וקדוש ו׳ ודוק:

ועוד כל לו לבית הטבילה וקידש וכולי הוא קידוש
ח׳ וטבל הוא טבילה ה׳. הביאו לו כגדי והב
וקידש וכולי הוא קידוש ט׳. נכנס להיכל להקטיר את
הקטרת של בין הערבים ולהדליק את הנרות כך כ״ל ולא
נרשמו להטיב את הנרות. דלהטיב לא אתיא אלא לדעת
הרמב״ם ז״ל שהיתה הדלקה בבקר ובערב אבל לגדולים
הסוברים דאין הדלקה אלא בערב ליכא הטבה בערב
דבבקר מיטבים ושימדים הם מן הבקר עד הערב אבל
במוסחא זו דלהדליק מחא לכולי עלמא דלכולי עלמא יש
הדלק בערב וכן נכון לברים. וקדש ידיו ורגליו וכולי הוא
קדוש הבשרי:

ויט היה עושה וכו׳ פירש בשבר נאתו בפלוס אחר
יום הכפורים היה עושה דלא יתכן לברש בזמן
נאתו דאלטי״ט היה עושה ביום הכפורים ואינה מתחה נמי
לאתא שהרי אין אמו חייבים בו אחת יום ביום מקרא הדם
אלא אחת יום מקרא הדם והרמ״ם כתב דאלטי״ט היה עושה
לאוהבו על פינה בפלוס. ואפשר לברש ב״ם ז״ל דבבאתו
שהיא זמנית יכה אתה פאחרי בגמרא אפשר אמת במקום
הנדיק אמר אפשר זו היא מת ובהלכו לו אבל אם הוא אומר כן
א״ל אבל אפשר היה מזרק לו זרק לבוש לבני ובאפשר ההיא
לבוש בר ריש וכולי שיריו אפשר ההיא לא היה בושה ד״ט
שהיה ד״ל אבל אם אבדה ובהרא אלא ינא בפלוס ולזה אמר
ו״ם היה בושה בזמן שהיה ינא בפלוס ולא בדאבה. ומפיים
בחשרי הנם שבבה לו אשרי הנם שה׳ אלהיו. מהודה
ומשבח ל״ם ה׳ אבל יכהו הנם לכפר עליה ולטהר אותו
מכל חטאתיה ה בפנה. היה בר המיי ובריב חסדיו ישיב
עבודתיכי בתפלה לטהר אותנו מכל חטאתינו ויזרוק
עלינו מים זה דיש מטהר אותנו אמן כן יעשה ה׳.

וראו לכל בר דעת ללמוד סדר העבודה מהר״ם
ברבורו ז״ל כי הוא מנעם הכמו׳ ודב החיכית
ומתרגם סדר סדר העבודה אבל היא סולל מוכב אדנה ורחשו
מגיע הסתיים והיודעו ומבוין בה בדאלי כי נרגה לו לכפר
עליו. ובל כל פנים כל בנים הקהל יתנו לב להבין את
פירושה לפי בשוטה כי הוא הביקר הנרגה אל הקרבן כמו
שכתב לבגיל יתה גם לבלירי לבור שעליה מוטלי הדברים
ביותר להגיח את הדברים ידי חובה. ויתנו לב אל האמור
על הכהן גדול דכל ז׳ הימים חיו מרגלים אותו בעבודה
כדי שיהא רגיל והולחין לבניו זקני בית דין ומלמדים אותו
עבודת היום וכיוצא ובונה אותה ה״ל בפיו לפמיהם כדי
שיהא רגיל ומכיר בעבודה. ואם במקום עבודה ממש
שהיו

שהיו רגילים ורחוקים מעשיה בכל יום. היה צריך השתדלות
הנמרץ הזה אל הכפרה בלאכ״ו שצריך ישוב הדע וקריאת
הסדר פעם ופעמים רבות עד יהיו הדברים מסודרים
לפניו ובהן הזה העובר ממש. וק״ו כן בנו של קל וחומר
בדורינו שאין אנו מודגלים אפי׳ בקריאתם ואינו מחנך
הנהוג אצלנו עד ישקיף וירא ה׳ משמים כמו שכתב כל זה
הרמ״ן ז״ל. ובשם שמבין האדם לנוכך נופו הנגוף
לעבודתו תרבות פעמים ושן יבן להחזיק ולהבריח אל
נופו ליום הכפורי וכן ביאתו כן יכין לנוכך נפש מעבר
יום הכפורים ללמוד ולהבין סדר העבודה ליום הכפורים
עם פירושיה ושבמיה לא יחסר כל בה כי עיקר נחל היא
לכפר עליו ועל עונותיו:

וכתבו הראשונים ז״ל בה׳ הזאות שהיה מזה
הכהן נחל אחת לאבלה וז׳ לאבלה לבוין
לכפר באותם ההזאות אם עברו על התורה שהוא שמיני
בתמניא אפי: אמר׳תך דבר׳ך חוקי׳ך מצו׳תיך מ״ש׳ך
בדי׳תיך פקו׳דיך תו׳רתך. ולכפר ח׳ נופי עבודת אחת
ברגלים מתה׳רת לרון לדעה ב׳ בעד״ה. ג׳ בדי׳ים
ד׳ בכ״ה. ה׳ בלש״ון ו׳ בעינ״ים. ז׳ באז״נים. הרי ז׳
לאבלה אחת לאבלה בל״ב וכן לכפר על המיחוש שכתוב
בו ח׳ לשונו ניח״ף ז׳ מה טומ״אה תב״ל תוע״בה שכבה
גלו״י הער״אה וכחשבון נמצאו כל ההזאות שהיה מזה
הכהן גדול ביום הכפורים כך מ״ג הזאות: ח׳ מדם הפר
בפנים. וח׳ מדם השעיר בפנים: הרי י״ו: וח׳ מדם הפר
בהיכל על הפרוכת כנגד החרון מבחוץ. וח׳ שהיה מזה
גם שם מדם השעיר הרי י״ו אחרים: וד׳ על קרנות מזבח
הזהב וז׳ שהיה מזה על טהרו סך הכל מ״ג. ועם שיירי
הדם שהיה שופך היו מ״ד הרי דם כי הד״ם הוא בנפ׳ יכפר
כי מתאוות דם הכבר חוטא: וכן נמצאו בחשבון כל
הבהמות הקרבות ביום זה ט״ו ועם שעיר המשתלח י״ז
כמו שבאלרמנס לעגל בריש פתיחת העבודה לכפר על י״ז
כריתות שבל כל: המבוה ומנוה ורחוי לכל אדם לתת אל
לבו אליהם כאמירת העבודה לכפר מאשר חטא על הנפש
בכל הפרטים האמורים כי קראתה זו היא הכפרה ויהיו
עיניו ולבו לקראתה כהלכתה תמידין בסדרן ומוספין
כהלכתן מפני כי בחו בספרים שגיאות מרובות כי קבעו
הלכה מפי משנה ולא הביטו אל הגמרא לדעת טעמה
ופירושה וכתבו דברים אשר לא כן במקומות רבים.

והנה אחר שכתבתי לך קצור פירוש העבודה
יתקון שגיאותיה הנה לתקן ירוק קורא בה
אשתיקנה לפניך מתוקנת. ומתוקה מכל שגיאה ומיכה לא
תזוע כי היא מקובלת מפי סופרים ומפי ספרים: ואחר
ההשקפה בעיון הטב הדק זזה נוסחתה.

אתה כוננתה עולם מרחש יסדת תבל והכל
פעלת ובריות בו יצרת. בשורך עולם
תהו

תהו וכהו וחשך על פני תהום נרשם לאפל והנכת מנה • גולם תבני מן האדמה ינרת ועלעין הדע לאותו פקדת • דבדך הכח וזכח מבדן ולא כליתו למען לחך אפיך • הגדלת פרע וברכת זרעו והפריתם בטוכך והשכתם עקם • ויפרקו עול ויאמרו לאל סור ממנו והסירות יד כרגע לומלנו כאניר • זכרת ברית לתמים בדורו ובזכותו שמת לעולם שחרית • חן ברית קשת למענו כרת ובלהבת ניחוחו בנו ברכת • טעו בעפרם וכנו מגדל ויאמרו לכו ונבלה ונבקיע הרקיע להלחם בו • יחיר אב המון פתלום בכבב זרח מאור כשדים להאיר בחשך • כעסך הפרת בסוך פעלו ולעת שיבתו לבבו חקרת • לוית חן ממנו הוגלת שלה שהור מכבש נבחר • מגזעו חיש תס הוגלת חתום בבריתך מרחש לוקח: נתת לו י״כ שבטים להוכי עליון עמומים מבטן נקרלו: שמת על לו לוית חן וחסד ומכל לחיו כתר לו עטרת: עמרם נבחר מזרע לוי אהרן קדוש ה׳ מערשיו קדשת: פארתו בבגדי שרד ובקרבנותיו הפר כנסך: צין ומעיל חשן ואפוד בתכת ומכנסי כד מנכפת ואבנט: קרבמות פרים ועולות כבשים ושחיטת שעירים ונתוח אלים: ריח קטורת רוקח מרקחת וביעור גחלים וזריקת דם וספירת יוצר: שלעת קטרת ותפלת אמת וקדושתו מכפרת עונותינו:

תכנת תוכן כון ועריכת אבן חבור בכולם כמלאך מעשת: כל אלה לכבוד אהרן כלי כפרה לישראל שמתו ועל ידו סליחת העון נתת. תחת אהרן מגזעו יעמוד לשרת לפניך ביום הסליחה: תורת מעשה ועבודת היום ז׳ ימים בזכולינו ילמוד ומזין ב׳ וז׳: שלומי זקני עם וחכמי אחיו הכהנים תמיד יסובבהו עד כא יום העשור וערב יום הכפורים שחרית משביעין אותו במי שסיכן שמו בבית הזה שלא יעכה דבר מכל מ״ש לו שמא יש בלבו בר מינות הוא פורש ובוכה על שחשדוהו והם פורשים ובוכים שחשדו למי שמעשיו מתומים שמא אין בלבו כלום ואומרים לו: ר״אה לפני מי אתה נכנס למקום אש להכת שלהבת: קהל עדתינו עליך יסמוכו ועל ידך תהא סליחתינו: צוהו ואגילוהו עד כא יום העשור ערב יום הכפורים היו מעמידין אותו בשער המזרח ומעבירים לפניו פרים ואלים כדי שיהא מכיר ורגיל בעבודה: פרשו לו סדין של כוך בהגיע עת שחיטת בכש התמיד לעשות מחיצ׳ בינו ובין העם: עושה מנוה באמה וירחה ובודק עצמו מחוננו טבילה: שש על מנוה לקיים דתו ופשט בגדי חול וירד וטבל ועלה ונסתפג כמו שהוזהר: נתנו לו בגדי זהב ולבש וקדש ידיו מקתון של זהב: מיד מקבל את כבש התמיד ושוחט בו רוב שנים והכיה כהן אחר לגמור השחיטה ומקבל את הדם וזורקו על המזבח כמנהגו: לפנים להיכל יכנס להטיב ה׳ נרות ולהקטיר קטורת מבחוץ והטיב את ב׳ הנרות הפנימיות

ועלה

ועלה והקריב את הראש ואת האברים כמלותן ומקטיר מנחת התמיד כמשפטה: בכל יום יעשה מנחת הסולת ומנחת חביתין ויכסך את היין בכל כלי שיר ואחר התמיד מקריב פר העולה וז׳ הכבשים של מוסף היום וביום השבת מקריב קודם מוסף היום שני כבשים של מוסף שבת: יבא מיד לבי׳ הפרוש ובקדש היתה ויפרשו לו סדין של כוך כינו לבין העם כבראשונה: מלים יפשוט בגדי זהב מקדש בנקיות ידיו ורגליו • חל ופשט בגדי זהב וירד וטבל כמו שהוזהר ועלה ונסתפג: זהבים מעביר ולבנים לובש שעבודת היום בבגדי לבן: ומיהר וקדש ידיו ורגליו ובא לו תחלה אל פר ופרו היה עומד בנפון כנגד בין האולם ולמזבח ראשו לדרום ופניו למערב והכהן עומד במזרח ופניו למערב • הוא עומד בחימה לפני אל עליון ואומר עליו דבר ודיו:

וסמך כ׳ ידיו עליו והתודה׳ וכך היה אומר אנא השם **יהוה** חטאתי עויתי פשעתי לפניך אני ויתי אנא בשם **יהוה** כפר נא לחטאי ולעונות ולפשעים שחטאתי ושעויתי ופשעתי לפניך אני ויתי ככתוב בתורת משה עבדך כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם מכל חטאתיכם לפני **יהוה** תטהרו •

והכהנים והעם העומדים בעזרה כשהיו שומעים את שם המפורש יונא מפי כהן גדול בקדושה ובטהרה היו כורעים ומשתחוים ונופלים על פניהם ואומרים בשמל״ו • אף הוא היה מתכוין לגמור את השם כנגד המברכים ואומר להם תטהרו • דרך וכא לו לשער בקור והוא למזרח העזרה לנפון המזבח הסמן מימינו ולאש בית אב משמאלו ושם שני שעירים פניהם למערב ואחוריהם למזרח אחד לימינו ואחד לשמאלו טרף בקלפי והעלה כ׳ גורלות גורל ימין כשהוא של שם יתנהו על השעיר ואומר לה׳ **יהוה** אבגית״ן וכו׳ עד עקוני״ת ז׳ שמות מ״ב • ושם מ״ב דמ״ה כזה יהו״ה יו״ד ה״א וא״ו הא יוד ואו דל״ת ה״א אל״ף וא״ו אל״ף וא״ו ה״א אל״ף מ״ב אותיות) חטאת.

והכהנים והעם העומדים בעזרה כשהיו שומעים את שם המפורש יונא מפי כהן גדול בקדושה ובטהרה היו כורעים ומשתחוים ונופלים על פניהם ואומרים בשמל״ו • אף הוא היה מתכוין לגמור את השם כנגד המברכים ואומר להם תטהרו • בשעיר עזאזל לשון של זהורית ומשקל שתי סלעים כין קרנין יקשור ועמידתו בשער המזרח כנגד בית שלוחו • אף כשעיר מחוץ של שם יקשור לשון של זהורית כנגד בית שחיטתו בנוחרו • ובא לו שמה אל פרו ואומר עליו

ודרו ביתו ודרו אחיו הכהנים •

וסמך שתי ידיו עליו והתודה וכך היה אומר אנא
השם **יהוה** חטאתי עויתי פשעתי
לפניך אני ובתי וכמי: אהרן קדושיך אנא בשם
יהוה כפר נא לחטאים ולעונות ולפשעים שחטאתי
ושעויתי ופשעתי לפניך אני ובתי וכמי אהרן
עם קדושיך ככתוב בתורת משה עבדך כי ביום הזה יכפר
עליכם לטהר אתכם מכל חטאתיכם לפני **יהוה**
אבג יתן ומ׳ ער עקומ׳ת ושם ת׳כ אותיות
דם ג יו׳ד ה׳ ו׳ה׳ ה׳ כזה יה׳ה יו׳ד ה׳ ו׳ה׳ ה׳ ו׳ יו׳ד
ו׳ה׳ ד׳לת ה׳ יו׳ד ו׳ה׳ חלף ו׳ה׳ יו׳ד ת׳כ אותיות)
תטהרו. תנ׳מן.

והכהנים והעם העומדים בעזרה כשהיו שומעי׳
את שם המפורש יוצא מפי כהן גדול
בקדושה ובטהרה היו כורעי׳ ומשתחוים ונופלים על פניה׳
ולא ידעו בשר׳ מלו. אף הא היה מתכוין לגמור את השם
בגבר המברכים ואומר להם תטהרו. ואתה בשובך מגורל
רחמיך וסולח לעשים מעשיתיך.

אחר ידוי שקד בגמה לעשות חטאתו וחטאת
העם. **ב**רך סמין ושחט פרו הוב פנים ומירק
אחר שחים׳ וקבל דמו בכלי זרק טהור. בס לחבדו מיד יתנהו
לאדם כדמו כדי שלא יקרוש. דס זה הניחו כיד מי שמעדים
בו על הדובר הדביעי של היכל מבחוץ ובטל מחתה של זהב
קלה מחזיק ג׳ קבין ודה אחוכה ושלה לדאש המזבח
ויכנס בחלים שמחבתין בחל׳ ומחבתין שלבבת אחלך ואילך
ואחת מן הלוחות מגד מערב המזבח. הורידה מלאה
בחלי אש לוחות והניחה על הדובר הדביעי שבפזדה.
הוציאו לו כף דיקן ומחתה מלאה קטרת דקה מן הדקה.
ואחבן ממנה מלא חפניו לא מחוקו׳ ולא גדושות שלא טפופות
ונתן לתוך הכף ונותן כיצאו המחתה של בחלים ובשמאלו
הכף של קטר׳. זרו ענמו ונכנס לקדש הקדשי׳ עד שמגיע
לאהרון והניח המחתה בין בדי הארון ובבית שני מכיח על
אבן השתיה. ואחן כל הקטרת שבכף בחפניו ומתן על
הבחלים לגד מערב ומעמדין שם עד שנת מלא הבית כולו
עשן. מזהר לא פשע ושב לאחוריו פניו לקדש ואחוריו
להיכל עד שיצא מן הפרוכת ומתפלל בהיכל תפלה קצרה
שמוך לפרוכת.

יהי רצון מלפניך ה׳ אלהינו ואלהי אבותינו שתהא
שנה זו הבאה עלינו ועל כל עמך ישראל בכל
מקום שבשם לא שחוב נשומה ולא תכנס לפניך תפל׳ עובדי
דרכים לעמן הנשם בלבד בעת שהעלם מריך לו ושלא
יצערכו עמך בית ישראל כפרנס זה לזה ולא לעם אחר שנה
שלא תפיל אשה פרי בטנה ושיתנו עני הדרה את תמונת׳
ולא יצרי שולטן מדבי אחור׳. ולא ובטל דם הפ׳ מפי שמעו׳
בו ובכנס לתקו׳ שנכנס ועמ׳ כמקו׳ שעמד והזה ממנו לפני
הכפור׳ כין בדי הארון אחת לגמעלה ושבע לגמשה ולא היה
חלק רפעי כד א מתכוין

וסמך ב׳ ידיו עליו והתוד׳ וכך היה אומר אנא השם
יהוה חטאו עוו פשעו לפניך עמך בית
ישר׳ אנא בשם **יהוה** כפר נא לחטאים
ולעונות ולפשעי׳ שחטאו ושעוו ופשעו לפניך
עמך בית ישראל ככתוב בתורת משה עבדך כי ביום
הזה יכפר עליכם לטהר אתכם מכל חטאתיכם לפני
יהוה יכוין שם ע׳כ עם מ׳כ עלא כזה יה׳ה יו׳ד ה׳ ו׳
ה׳ ו׳ ה׳ יו׳ד ו׳ ו׳ד׳לת ה׳ ו׳ ו׳ ו׳ יו׳ד ו׳ ו׳ ה׳
יו׳ד זמ׳כ דקמ׳כ אה׳יה אל׳ף ס׳א יו׳ד ה׳א אל׳ף למ׳ד
פ׳א ה׳ה אל׳ף יו׳ד ו׳ ו׳ד׳לת פ׳א אל׳ף תש׳הרו תנמ׳ן
אכתרי׳ל:

והכהנים והעם העומדי׳ בעזר׳ כשהיו שומעי׳
את שם המפורש יוצא מפי כהן גדול
בקדושה וכשהיה היו כורעין ומשתחוי׳ ונופלים על פניהם

ואומרים כשם שמלו • אף הוא היה מתכוין לגמור את הסם
כנגד המברכים ואומר להם תטהרו • ואתה כטובך מעורר
רחמיך וסולח לעבדת ישורון :

קרא לאחד מן הכהני המזומן מראש מול להוליכו ומסרו לו
והוליכו אל ארץ גזירה למדבר שמם וכשהגיע לבוק חולק
לשון של זהורית שבקרניו חציו קושר בסלע וחציו בין קרניו
ריחפו כל ידע לאחוריו והוא היה מתגלגל ויורד ולא היה
מגיע לחצי ההר עד שנעשה איברים איברים ואומר כך
עמחי עונות עמך בית ישראל יכוין בכח שם יאהי ושם

אאללהיים

הנקודות :

רץ לו אחד הפר ואחד השעיר הנשרפים וקרען והוציא
את אמוריהם ונתנם בנגם להקטיר ע"ג המזבח
ובשרן קלען במקלעות ומשלחן ביד אחרים להוציאן לבית
השריפה :

שב לעזרת הנשים אחר שהגיע למדבר
מבדך לפניה לקרות בתורת כהנים כל המצ
ות ובלך בעטור ובולל ספר תורה ומניחו בחיקו ואומר
יותר ממה שקדיתי לפניכם בתוב כאן ובעטור שבחומש
הפקודים קורא ע"פ ומברך אחריהם ח' ברכות על
התורה ועל העבודה ועל ההודאה ועל מחילת העון ועל
המקדש ועל ישראל ועל הכהני ועל שאר התפלה :

תכן נעדיו לבית הטבילה וקידש ידיו ורגליו ופשט
בגדי לבן וירד וטבל ועלה ונסתפג • הביאו לו
בגדי זהב ולבש וקידש ידיו ורגליו ועשה שביר הנעשה
בחוץ שהוא ממוסף היום-וכשכת עורכין לחם הפני ומקטי
הסדיכין ועושה מנחות המוספין ונסכיהם כמשפטן-ואחר
כך מקריב את אילו ואת איל העם ואחר כך מקטיר אמורי
החטאות ועושה מנחת המוספין ונסכה ואחר כך מקריב
תמיד של בין הערבים ומנחתו ונסכיו ומוסר מנחת
חביתין ועשה אותן כהלכתן :

אחר כלותו מעשות כל אלה • עוד בא לו לבית
הטבילה ומיהר וקידש ידיו ורגליו ופשט בגדי
זהב וירד וטבל ועל ונסתפג-הביאו לו בגדי לבן ולבש וקידש
ידיו ורגליו-נכנס לבית קדש הקדשים להוציא את הכף ואת
המחתה שהכנים בשחרי ועוד בא לו לבית הטבילה וקידש
ידיו ורגליו ופשט בגדי לבן וירד וטבל ועלה ונסתפג-הביאו
לו בגדי זהב ולבש וקידש ידיו ורגליו :

נכנס להיכל להקטיר את הקטורת של בין הערבים
ולהדליק את הנרות של בין הערבים כשאר
הימים •

וקידש ידיו ורגליו ופשט בגדי זהב והביאו לו בגדי
עצמו ולבש ומלוין אותו עד ביתו-וי"ט היה
עושה לאוהביו בגלות מן הקדש אשרי העם שכך ה
(אל עד"י.)לו אשרי העם שה' (יהוה ויהה) אלהיו • ע"כ

סדר העבודה הקדושה הכן הלשון • ואחר כך יאמר מי
נאלמה נוסח וכסן היה לאין מחמד כל עין עונותיו ועוכותיו
אהבתנו הוציאו מזיו ופשעינו ופשעינו הוריכו קינו וכו'
וחל כל מי שלא נבנה בית המקדש בימיו כאילו חרב
בימיו • ומה מאד יתאונן אדם מי להיות דוה לבו כחטאיו
ולהתעורר בבכי ואנחה בעת ובעונה ההיא על כי גלה
מעון לבנו ובול מקדשינו חרב בעוכינו ובשלה העבודה לא
מזבח ולא קרבן ולא כהן גדול לכפר על עדתינו • וכמה
מהבער יגיע לו ית' על ככה בכל יום הקדוש הזה בראות
זבול מקדשו שמם וחרב ושמחה לתובה נהפכה ואומר איה
מחמד עינינו איה הכהן לעמוד ולשרת ואיה ענן קטרתו
ומזבח אין אתי אלני מרשני קלני מזרועי אוי לי שהחרבתי
את ביתי ושרפתי את היכלי והגליתי את בני בין א"ה מה
לו לאב שהגלה את בניו לבין האומות ואוי להם לבנים שגלו
מעל שלחן אביהם :

ואם הקב"ה כי עוז וחדוה במקומו בבל הימים
הקדוש' אשר רבה העבודה והקרבנות בהם
בית מקדשו וכפרש בזמן הקדום הזה כי רבה היא העבוד'
לעשות ריח ניחח אשה לה' בכמה עבודות וכמה קרבנות
ה' ממרו' ישאב וממעון קדשו יתן קולו שאב ישאב על מה ו
ומה יצשו הבנים אשר גלו מעל שלחן אביהם להיות כארץ
אויביהם • אבא מוליך את חרפתינו בעשות את כל הרעה
אשר אנחנו עושים ונורמים להיות בית תפארתנו חרב
ונתאלך הגלות זה כמה שנים שנות רשינו רעה • אשר ראוי
לכל מי שים לו עיני לראות ולב להבין את כל אשר הרבינו
לפשוע ולהרבו' אשם עד שחרה אף ה' כמו עד לאין מרפא
כאשר עינינו רואו' וכלות מאוד נלותינו ואין איש שם על לב
לקרות בשם ה' ולאחוז את כל החרדי' ל דבר ה' ככל עיר
ועיר ובכל מדינה ומדינה לאמר עד מתי יהיה זה לנו למוקש
ים לנו עינינו' ואין אנו רואים את הנער הגדול הזה כי בשלנו
הרעה הגדולה הבה נתחכמה נחפשה דרכינו ונחקור וכו'
ואים את רבתו יעזרו לשוב אל ה' אלהינו ואים את שיקוני
עינינו ישלינו ואת בילולי ידיו יעזבו לא אים אחד ולא שנים
יעשו זאת כי מה תועלת לעם בשוב האחידים כי התועל'
להם לבדם • ומה בנע נתשו' אחר שרוב העם אינן חוזרים
בתשובה אלא כל ירא ואחד את דבר ה' נדיך לאמוף אנשי
רקים ופוחזים אשר לא ידעו ולא יבינו את מספטי אלהי
השמים זה ישמוף אנו עשרה וזה עשרי' ולדרוש להם את
הדרך ילכו בה ואת המעשה אשר יעשון ולקרבם אל אביה'
שבשמי' אולי בזה תעלה אחוב' ומרפא למכותינו ולנרותינו
ויסיר את שבותינו כבראשונה ועשי אלה ומבוררים לבות
בני אדם על כבוד שמו ושמעו' איכלו המה יזכו לראות פני
שכינה כמו שה אחרבנו בפרק ח' דר"ח מעשי' הרב מהר"ם
הלוי ז"ל שזכה לראות השכינה בבותל מערבי ע"ש מעשה
נפלא ובפרש כהיו' הזה אחר העבודה יתעורר הש"ן בבבי

לפיוטים

לפיוסים שלאחריה כמו שמש הר סיון וכו׳ ופיוט אשרי עין רואתה כל אלה וכו׳ ומבכה את הנכור עמו על חרבן בית המקדש וגלה כבוד מישראל וחמרה עבודת בית אלהינו ועונותינו הטו אלה כמ״ש לעיל ויאמר אותם כרמעו׳ הלב ובאמר׳ גדול ולא כמנהג הסלוחי נכיר בזמנינו זה שאומרין כלי שוס ככי ואמחה רק כתודה וקול זמרה:

ולפי שסדרנו בפרק אלו הן הגולין אמותיהן של כהנים היו מספיקות מחיה וכסות גרונה שגלה לעיר מקלט כדי שלא יתפלל על בניהם שימותו. ואמרינן בגמרא שעמא דלא מגלו הא מגלו מייתי והכתיב קללת חנם לא תבא א״ל ההוא סבא מפרקיה דרבא שמיע לי שהיה להם לבקש רחמים על דורם ולא בקשו לפיכך תקנו לומר אחר סדר העבודה ובכן כמו שסמכת תפלת כהן גדול בהיכל כמו כן מפיגו תשמע והן שיב. יהי רצון מלפניך ה׳ אלהינו ואלהי אבותינו שתהא שנה זו וכו׳ ומאריך בתפלה עד שנה שלא תפיל אפה את פרי בטנה להתפלל על אחינו בית ישראל וכל המבקש רחמים על חברו והוא צריך לאותו דבר הוא נענה תחלה. וכתב רבינו יונה בסוף ספר הירא״ ז״ל ויתפלל כפי נחת לשונו בל כל חולי עם הקדש שיתי. אז ועל הבריאים שלא יחלו ושיגלו מכל נזק ושיגיל הי״ה את עמו מכל נאים ומרוח רעה ומדקדוקי [illegible] ת ומכל פורענויות המתרגשות ובאות בעולם ושיר [illegible] כל אשרי עמו ושיתיל כל חבלי יולדות ושישיב לידה על כל האמהות בידי נאים ועל חשובי בנים שיתן להם זרע טוב וכסף ועל אות׳ שיש להם בנים שיחיו בירחת ה׳ ולא ישמאו את בריתם. ועל כולם שישמיר הקב״ה את שחרית תודתו ועל עם הקדש שישובו בתשוב׳ שלמה לפניו עב״ל. והראשונים ז״ל הוסיפו עוד על בני ישראל יורדי הים בא[illegible] להגילם ממים רבים מיד בני נכר יגנלו מטים ואל ישבבו [illegible] משוכאים וממעמקי מים אל תשפם שבולת מים ואל תבלעם מצולה ואל תאטר עליהם באר פיה ולעם הקדש ההולכים ביבשה ירדיבם בדרך ישרה ללכת ש״ע מושב ויגנלו מכף כל אויב ואורב בדרך יהיו שוכחים כקש לפני רוח ומלאך ה׳ רחה תחשבו עיניה׳ מרחית ומתגיהם תמיד המעד שפוך עליהם זעמך וחרון אפך ישיגם תפול עליהם אימתה וכו׳ עד יעבור עמך ה׳ עד יעבור ע״כ. וכל אחד כפי נחות לשונו ויוסיף בכל אות מלאכת בית״ז הדברים הנ׳ להתפלל על בני דורו. ויוציל לו ולכל ישראל מאד לכל השנה כולה כי עת רצון היא כמ״ש דרשו את ה׳ בהמצאו כמו שכתבנו בפרקי ראש השנה שבל כן תקנו לומ׳ קבל נלותין ובעותין בעידן עקתין ביה״כ כדי שיהא תפלתינו אף בשאר הימים כמו ביה״כ. ועדיך לומר בסוף אחר ועתה ה׳ אלהינו חרב מקדש ובטלה עבודה אין לנו לא אפס וכו׳ לא תודה ולא שלמים. ויסיף ואתה אמרת ונשלמה פרים שפתינו לכו

יהי רצון מלפניך ה׳ אלהינו ואלהי אבותינו שיהא שיח שפתותינו חשוב ומקובל לפניך כאלו הקרבנו היום קרבנות חובותינו לפניך ונאמר זאת התורה לעולה למנחה ולחטאת ולאשם ולמלואים ולזבח השלמים ונתת לנו ה׳ אלהינו את יום הכפורים הזה וכו׳ והיינו טעמא שתקנו תפלה זו אחר העבודה ולא קודם יען הקרבנות לאחר שהוקרבו היו מכפרים ולא קודם. לכן אחר העבודה אנו אומרי׳ זכרון דברים תהא כפרתינו ולא קודם. ולא ידעתי למה לא עשו כך בסדר הקרבנות שבזמירות שבתוב שם תפלת בקשת הש״ת עונותינו קודם סדר התמיד וכן לא יעשה כאשר אמרנו כי קרבן התמיד לאחר שהוקרב היה מכפר ולא קודם.

ובכר התעורר בזה הר״ם לוזאנו ז״ל וכתב עוד שם כי רע יעלו המעשה שאין אנו אומרים כל יום שלא קבת פסוקים ופרק אי זהו מקומן שאנו אומרים ויכו כבולו דברים אין צורך בהן לעבודת כל יום כי מה ענין פר ושעיר של יום״כ ואשם שפחה חרופה וקרבן פסח ושאר דברים שאנו לכל יום וכן אנו אומרים פטום הקטר ומזכירי׳ כו הי״ל שמנים וכבר כתב הרמב״ם ז״ל שלא ימנה למצות עשה אומרו קח לך שמים שהוא מספם פטום הקטרת כי אין זה אלא הקרבה לעשות המנו׳ אבל ימנה הקטרת הקטורת בכל יום כמ״ש והקטיר עליו אהרן שזהו תכלית המבוקש והבן רואה כי לא הספיק לראשונים לומר כיוה״כ הפסוקים שבאו בענין עבודת היום כלבד עם קבת מצוות אבל מידרו כל מעשה שעבוד׳ אחת לאחת למנת חשבון ומה טוב ומה נעים היה אלו היה לנו כן סדר לכל יום יזכיר בו כל מעשה עבוד׳ התמיד כי בזה היינו כאלמת מעלמים פרים שפתינו והיה כאילו הקרבנו קרבן התמיד כמועדו ונעמדנו על מעמדו והקטרנו קטרת הסמים ולא שנגיח מלומר פרק אי זהו מקומן ופטום הקטרת ולומר סדר עבודה ח״ו אלא אחוז בזה שהוא שייך יותר שכל יום ונם מזה אל תנח ידיך. וכל שכן שגם שנאמר שמי שלא יוכל לומר שניהם שיכתר לו לומר סדר עבודת כל יום אין בזה ביטול לדברי הראשונים כי בכלל דברי העבודה דבריהם ובכלל מאתים מנה. ואולי ז״ל תיקן ועשה סדר עבודה לכל יום וקרא את שמו עבודת מקדש אמרי אמון ויעשה זאת וכן אדם יחזיק בה קונה עולמו בשעה אחת.

ואחר תפלת מוסף ירבו במליצות ותחבונים ואומרים ויעבור שבעה פעמים לא עתות ולא יותר. וקודם הטהרה נזרינו יאמר ודוי הרב שם טוב ברלוטי בחידותי סר הנם וכו׳ שכתוב בחזרת מוסף כי אין לאומרו שם מן הטעם שכתבנו לעיל בפרק ו׳ בתפלת שחרית. ויש מנכנים מלומר רוכו סלו ודרו זה כי אם דבריו דרך מליצה ולא יאות להשמיע במו׳ קולנו בויחי חטאתנו

ולשמותם דרך הלנה ומלינה ודברים של טעם הם. ואחר קדיש תתקבל רחוי וכוון לומר קוה אל ה׳ ויאמר הפטום הקטרת מ״ל כמלה פכתב הרב זל״ה שהיא כגולה נפלאה להכריח החנוכים והקליפות שלא יתאחזו כתפלה כי על כן אין למנוב מלאומרו בשבת ויום טוב אחר התפל׳ לעולם. וקודם קדיש כתרא יחזור לומר לדוד מזמור לה׳ הארץ ומלואה עם הכונה האמור׳ בר״ה וכלילה ע״ש. אחר התפלה רחוי לקרות פרשת הירלה ועתה ישראל מה׳ אלהיך וכו׳ ופרשת התשובה כפרשת נצבים והיה כי יבאו עליך וכו׳ ואחר כך בגבילים יחזקאל מ׳ער סופו נורת הבית ותכונתו אשר חכמים ז״ל הגידו בשעה שנגלה הקב״ה והלאה ליחזקאל נורת הבית ותכונתו ומונאיו אמר הקב״ה הגד לבית ישראל את הבית ח״ל יחזקאל וכי עכשיו הם בונים ח״ל אע״פ שאין עושים אותו עכשיו יהיו קורין בנורת הבית ואני מעלה עליהם כאילו בבנינו הם עסוקים ע״כ: ואחר כך בכתובים מזמורי התשובה סימן י״ז ול״ב ונ״ח ופ״ה וק״כ. ואחר כך משנה מסכת תענית ומסכת גדרים ומסכת שבועות אשר שתים הנה הם רמז לג׳ מדות עליונות אשר מהם תמשך הכפר׳ גדרים באימה ושבועות בברית כנודע בסוד יום הכפורי״ם. ובמסכת גדרים שם נזכר בריתו של אברהם אבינו ע״ה שנימול ביום הכפורים בשחרית כמו שאז״ל. כי על כן מנוה רבה לרוץ היום אל מנוה זו ובפרט למה שאמרו כי אליהו שואל כפרת המנחים שם אצל כשאו כי אותה אנחנו מבקשים כהיום הזה.

פרק ח

קודם תפלת מנחה יעורר הכוונה בלבו לכוון כגדולת מי שאמר והיה העולם. ככל אשר התעורר בג׳ תפלות אחרות וביותר בתפלת מנחה כי גדלה מעלתה מאד היום הזה יותר מכל הימים ועל תפל׳ מנחה אנו מעלין מלכא קדישא לראש התבונה כנודע ועל ידי חזרת הכ״מידה עולה לבית אמו ויושיבהו בחיקה. ואם היא שבת וי״הב יהיה מעלתה של תפלת מנחה יותר והרחמים מתעוררים ביתר שלת ויתר עז. כי הנה מתחלת ו׳ שעות בכל יום מימי החול שולטת מדת הדין בעולם. וביום השבת בשעת מנחה יונלת מדת הדין לפעול פעולתה במנהג׳ בימי החול ואז מוציא השיתבך מדת הכתר עליון הוא סוד הרחמים הגדולים ופוסם׳ כנפי הרחמי׳ על העולם ותכבש מדת הדין מלפניה משל לשור שעסקיו רעי׳ מני דין לפניו דמו׳ אריה להפחידו ולהבניעו ולזה נקראת אותה שעה עת רצון ועת מנוחה והיא מעין

עה״ב

עה״ב ולולי זה המנחה הקדוש אין מי יוכל לעמו׳ נגד הדין כי אם שתעורר מ״ה ביום השבת יבאו כל הקליפות אפר הם טמונים בנוקבא דתהומא רבא ויבאו עת גבורתם ויבער בקרב׳ הכעס שהיו טמונים כל יום השבת ויפחיתו את העולם ח״ו ולכן יונא ומתנלה בכת שהיא מדת הרחמים ויכבשו לפני ה׳ כל הדינין והקטיגורים ואין לך בעולם שעת רחמים ושעת רצון כאותה שעה. ועל כן אנו אומרים כה ואני תפלתי לך ה׳ עת רצון. ונתבאר בזוהר פרש׳ תרומה ז״ל ואי תימא אמאי אתמני האי קרא בגלותא דמנחה דשבתא. אלא יאות איהו למיהוי בשבת בההוא גלותא דמנחה ולא בגלותא דחול. דודאי לא גלותא דמנחה דשבת כחול בגין דהא בחול בשעתא דמנחה תליא דינא בעלמא ולא איהו עת רצון אבל בשבת דכל רוגזא אתעדי וכולא אתכליל בהדא ואע״ג דדינא אתער אתבסמותא איהו ועל דא בעי ליחדא כל דרגין דכד הוי יחודא דינא אתחבר ואתכליל ברחמי ואתבסם כלא וכדין עת רצון כתיב עת רצון כליל כולא כחד׳ ודינא אתבסם בההוא זמנא והוי חדוותא בכולא ע״כ. ובזוהר פ׳ בשלח אמרו כד אתגליא מנחא אתקבלת גלות יהון דישראל אימתי אתגליא עתיק ר״ש שאל תניינות אימתי אר״ש לר״א כריה אימתי אתגליא ח״ל בשעתא דגלות דמנחה דשבתא ח״ל מ״ש ח״ל משום דבהאי שעתא תליא דינא דלתתא בז״ח ובגליא מנחא קדישא דאתקרי רצון ובהאי שעתא אשתכח רוגזא ומתקבלא גלות הה״ד ואני תפלתי לך ה׳ עת רצון ועת רצון מעתיק יומין לגלאה מנחא וכג״כ אתקן בגלותא דמנחה דשבתא וכו׳ עד כאן.

הנה מבואר ממאמרים הנזכרים מענין של דבר שתקנו לומר אותו במנחה בשבת ומכל שכן בשחל להיות שבת וי״הב שהוא יותר שעת רצון שראוי לאומרו ואף שהפוסקים כתבו שלא לאומרו במנחת יום הכפורי׳ אפי׳ בשחל בשבת. הם כתבו לפי הפשט עפ״י מ״ש במדרש כתיב יפיחו כי יוסכי שער וכנ״ל׳ שותי שכר ובמיך ליה ואני תפלתי אמר דוד לפני הקב״ה רבש״ע אומות העולם כשותין ומשתכרין יושבים ומכנגים ואני לא כן אלא ואני תפלתי לך ה׳ עת רצון אע״פי שאני אוכל ושותה אני כח לפניך וכו׳ ולכן על פי זה תקנוהו לאומרו בשבת במנחה לאחר שאכלו ושתו. וזה לא שייך בי״הב ולכן כתבו הפוסקים שלא לאומרו אפי׳ בשחל בשבת.

אמנם על פי סודן של דברים הנאמרי׳ במאמרי׳ הנזכרים בשבת וי״ה שהוא יותר שעת רצון ראוי וכוון לתקן לאומרו ולא יאבד טובה הרבה מלעשות היחוד הקדוש ושם אמרו בזוהר ז״ל ואני תפלתי לך ה׳ הכא ר״ז דיחודא ואני דא דוד מלכא אתר דאקרי באלה. תפל״תי דא תפ״לה והכא איהו סמיכת באו״לה לתפלה. ואיהו חד כד איהו סמך באו״לה לתפלה כדין

איהו

שיהו עת לזמן עת חד לזמן חד אתכלילו דא בדא והוי חד.
ודוד מלכא בכא לייחדא בהאי קרא ואחידא הדא וכו׳ ולכן
ראוי לאומרו כיותר כי״הכ כשכ״ואם שאר הקהל לא יאמרו
אותו ראוי וכבון לאומרו כל איש הירא כיכי לכין עצמו ואל
תעיכני כי יום זה מכונה ליום הדין שהדי לעת ערב אז
הפתקים נחתמים כי בחמת יומא דדינא איהו אך הרחמי׳
גוברים והכל נגמר על ידי החכד. והרב מהר״חו ז״ל
כשהיה חל יום הכפורים בשבת היה אומר כמנח׳ בעמידה
מי כמוך אב הרחמי ״ורש כי יו״הכ עת רצון היא מאד כשא׳
שבתות. ולכן ראוי לאומרו והאומר אב הרחמים במנחת
יום הכפורים בשבת ואינו אומר ואני תפלתי טועה
מדרך השכל ולא השיה את מדעתיו כנודע למתמיך
בשורשן של דברים.

ונחזור אל הענין כי גדולה תפלת מנחת היום
הזה הרבה מאד יותר משאר הימים ומה
גם כי תיקן אותה יצחק אביהו ע״ה ואז״ל שעקד כי״הכ
לעת ערב כמ״ש בזוהר פרשת וינא השיח שעת רחתעק׳
יצחק ע״ג מדבחא כין הערבים הוה. וביאורו בפרקי ר״א
שהיה כי״הכ ומטעם זה ראוי לקרות בעת מנחה פרשת
העקידה בבכי ובכונה גדולה. והר״ם נוזאמו ז״ל כתב
ואני תרתי כלבי ורחיתי כי הזמן היותר ראוי לומר פרשת
העקידה הוא בזמן תפלת המנחה אע״פי שראוי לאומרה
גם בשחר והיודע סוד זמן תפלת המנחה יכיר מיד כי
בדברי כן הוא כי נלותא דמנחה זמנא דדינא קשיא שרי
בעלמא ויצחק תקן מנחה כנגד מדתו פחד יצחק וע״כ
ראוי וכבון לאומרה בכל יום שבת במנחה ומה גם במנח׳
יו״הכ כי חביבה בשעתא כי נעקד באותה שעה ומזכירים
את זכותן ואז״ל בברלשית רבה אמר אברהם להקב״ה
יר״מ שבשעה שיהיו בני יצחק באים לידי עבירות ומעשים
רעים תהי נזכר להם העקידה ומתמלא עליהם רחמים
וכן נהגו רבים מלגשי מעשה לאומרה בכוונה בעשרה
בכוונה ובדקדוקיה ובטעמיה ולומר אח״כ הרבש״ע כמו
שבבש אברהם אביהו את רחמיו וכו׳ עד והארץ אזכור.
אח״כ יתחיל סדר תפלת המנחה. והנה אף שבסדר עבוד׳
שבמוסף הזכר גם כן סדר עבוד׳ שבין הערבים. אך לזאות
כי חביב מנחה בשעתה ראוי לבל איש הירא לחזור לסדר
סדר עבודה של בין הערבים ואמר תחלה פ׳ התמיד
וכו׳ את קרבני לחמי וכו׳ ואחר כך יאמר נוסח זה.

ובבן כך היתה עבודת קרבן התמיד של בין
הערבים ביום הכפורים בבית אלהינו
בשמונה שעות ומחצה. ביום הביאו בבש בן שנתו לתמי׳
של בין הערבים השקיהו ובקרזהו ועקרזהו קרבנו כ״ג וקבל
את דמו בכלי שרת בצפון ונתן ממנו שתי מתנות שהן
ד׳ והשיריים נשפכים ליסוד דרומית הפשיטוהו ונתחוהו
והעלו את האברים לבבש ואלחוש וירדו הביאו כ״ג וזרו
עניים

עניים עלו כ״ג והסגן וערכו אותם על האש העלו לו את
האברים וסמך עליהם וזרקן וירד קדש ידיו ורגליו פעם
וירד ואכל עלה בשתפב הביאו לו בגדי לבן ולבש וקדש
ידיו ורגליו ובבבש להוציא את הכף ואת המחתה יצא ובא
לו בדרך בית כניסתו קדש ידיו ורגליו ופשט בגדי לבן שם
ולבש בגדי זהב ושוב אין מתמשים. בבש ירד ואכל
עלה ובשתפב הביאו לו בגדי זהב ולבש וקדש ידיו ורגליו
הביאו לו חצי מנה קטרת בבזך נתמהו בתוך הכף ובטלו
בידו הסגן עולה וחותה בבל כסף ויורד ומערה בבל זהב
רבו הכהנים ולויים לקול המגריפה נכנסו שניהם והסגן
מרדד את הנחלי׳ על מזבח הזהב ומצר את הקטר לחבמיו
של כהן גדול והשתחו׳ ויצא ואמר לו אישי כהן גדול הקטר
פרשו הכהנים והקשיר והשתחוה ויצא נכנסו אחיו הכהני׳
השתחו ויצאו. על הכהן הגדול באמר׳ הכבש והסגן לימינו
הביאו לו מנח׳ הסולת בלולה בשמן והקטיר מותר החביתין
כמשפטן. נתנו לו רביעית ההין יין לנסך תקעו והריעו
ותקעו ודברו הלוים בשיר כמשפטן נכנס והעל׳ את הנחת
דשן את המערבי והעלהו והשתחוה ויצא ידיו ורגליו
פשט ולבש בגדי עצמו ומלוין אותו עד ביתו. ויום טוב
היה עושה לכל אוהביו שיצא בשלום מן הקדש אשרי העם
שבכה לו אשרי העם שה׳ אלהיו ע״כ המוסח מסור׳ מהרב
מנחם ע״ז ריה מפאנו ז״ל. ואח״כ יסדר סדר המנחה בכל
יום המזמור ופסום הקטרת ואשרי יושבי ביתיך וסדר קדוש׳
וכא לציון ומתרגמין הקדושה והסעם כמו במנחה בשבת
שבשבה זו אנו מצוורין מדת הדין הרפה לייחד עם הקב״
כמנהגם בחול שלא לבטל מנהגו של עולם וז״ש כמאמר
האזהר הנ״ל ואף על גב דדינא אתער אתבסמות׳ איהו.
וכן במאמר הכ׳ כתב משום דתליא ההיא שעתא דינא
דלתתא כז״ל ובליל מנחא דאתקרי רצון. ועל כן תחלה
אומרים פסוקי הקרבנות ואשרי יושבי ביתך תהל״ה לדוד
והיא מדת הדין הרפה עם תמיד של בין הערבים שהוא
מדת הדין הקשה. ואח״כ סדרא דקדושה עם התרגום כדי
שלא לחסום שור בדישו. ותכף ומיד יעמוד שלי׳ כבור ומצורר
עת רצון לשכך את הדין. ולפי דעת הרב זלה״ה שעם
אמירת קדושה זו במנח׳ וכן בכל שאר ימים טובי׳ להמשיך
אור עליון לעולם הבריא׳ שהוא עומד עתה במקו׳ החכמה
והבינה והדעת דז״א. כי בעלות המלך הקדוש עליה
גם כן הבריאה כמודע ולכן היא בלעון הקדש להמשיך
האור לפנים של הבריאה. ומתרגמת בתרגום להאיר אל
אחוריה: אבל פשוטו של דבר הוא כי הוא ואמרו על מה
קאים עלמא על קדושה דסדרא והיא הקדושה הזאת
שבסדר וכא לציון. אלא שבשבת וי״ט שמאריכין בתפלת
שחרית ויצר ומוסף הביאוה עד המנחה באופן שלא
יבטל כל יום ויום מלאומרה. ואחר כך יוציאו ספר
תורה הוא ושעת רצון היא מאד תפלת ברמצות שלים

מסח

נוסח תפלה זו.

רבונו ש"ע אדון הרחמי' והסליחו' הקשיבה לי וענני כדופקי בשערי רחמיך לך ה' עתדנון שתכפר לי על כל חטאתי ותמחול לי את כל עונותי ותסלח לי את כל פשעי שחטאתי ושעויתי ופשעתי לפניך מנעורי עד היום הזה ותמלא כל השמיע' אשר פגמתי בהם ותחזירני בתשוב' שלימ' לפניך ותדריכני לעבודתך לאמת ששתי מא' ה' אותה אבקש שבתי בבית ה' כל ימי חיי לחזו' בנועם ה' ולבקר בהיכלו הורני ה' דרכיך אהלך באמתך יחד לבבי ליראה את שמך לב טהור ברא לי אלהים ורוח נכון חדש בקרבי אל תשליכני מלפניך ורוח קדשך אל תקח ממני המול עלי ואל נא תבזה עבותי את אשר התענתי היום לפניך אשר ברכי כשלו מצום ובשרי כחש משמן שמעה תפלתי ה' ושועתי האזינה אל דמעתי אל תחרש תכון תפלתי קטורת לפניך משאת כפי מנחת ערב. אוי לי כי פנה היום כי יטו צללי ערב ויבש ויבל כי בהעלותי על לבבי חטאתי ופשעי וחובי וכל ידעתי אם אנא זכאי מבית דיבך הנדק או חייב ח"ו ונתה מה קויתי אדני תוחלתי לך היא ויכבשו רחמיך את כעסיך ויגולו רחמיך על מדותיך ותכסה עמי במדת החסד ובמדת הרחמים ותכנס לי לפנים משורת הדין וכטובך הגדול ישוב חרון אפך מעמך ומעיריך ומנחלתך ותבטל מעליהם ומעל כל עמך בית ישראל כל גזרות קשות ורעות ותגזור עליהם גזרו טובות וכתבם בספר צדיקי עושי רצונך ומיחדים שמך ובספר חיים טובים ברכ' ושל' ופרנס' טובה וישוע' ונחמ' לעבודתך ליראה ולאהבה את שמך ותן בנו כח ויכולת מספיק לעמוד נגד יצרנו הרע שלא יכשילנו עוד בדב' עביר' ולמען שמך ה' תנחמו ותנהלנו ותמוך בימינו לעמוד בתשובה שלימה לפניך כל ימי חיינו עד היום אשר תאספנו אליך וזכנו באותה שעה למסור נפשנו בקדושה ובטהרה ליחד שם קדשך **הודי יהודה** באהבה רבה וחיבה יתירה ולבלתי יקרך מתתא לעילא לאתר דשקיו דעמיקא דבירא נגיד ונפיק. ותהיה מסירת נפשינו בסוד מיין נוקבין לשדה קב"ה ושכינתיה ברחימו ורחילו ורחילו ורחימו כיחודא שלים ולבתר לאמסר מעילא לתת מהרה שקיו דנחלא לכל דרגא ודרגא עד דרגא בתרלהה ולקשרא קשרא דבלא כמו שנאמר כי שם ה' אקרא הבו גודל לאלהינו ואל תקחנו מהעה"ז קודם זמנינו עד מלאת ימי שנותינו בהם ע' שנה ואל תדיחנו מפני שום אדם שבעולם באופן שנוכל לתקן את אשר שיחתנו ונזכה למקום שהרוחות והנשמות נחנכות משם וכאילו עשינו כל מה שמוטל עלינו להשיב. וזכור לנו ה' אלהינו אהבת הקדמונים את הבורא' ואת החסד ואת השבועה שנשבעת לאברהם אבינו בהר המוריה ואת עקידה שנעקד את יצחק בנו על גב המזבח ביום הזה לעשות רצונך בלבב שלם. ועקוד כל

כל הגרים והמשטינים העליונים' והתחתונים מעל כל עמך בית ישראל והיו כתוץ לפני רוח ומלאך ה' דוחה שפוך עליה' זעמך וחרון אפך ישיגם תפול עליהם אימתה ופחד בגדול זרועך ידמו כאבן עד יעבור עמך ה' עד יעבו' עם זו קניתי והרלתו בגאולתך ציון במהרה בימינו יתקע בשופר גדול של אילו של יצחק בהקבץ עמים יחדיו וממלכות לעבוד את ה' ירלו עינינו ושמח לבנו אמן כן יהי רצון ואני תפלתי וכו' ג' פעמים.

ואח"כ יחזיר לשכות קבלת התורה הכתובה בהוצאת ס"ת דשחרית. וקבעו חכמים לקרות בפ' עריות מפני כמה טעמים אי משום שהנשים מתקשטות ביום הכפורים ונפשו של אדם מתאוה להם ומזכירים להם שלריכי' לקדש את עצמן מהם. וכן שמא יבעל אדם שנכשל בערוה ויזכור ויתודה. והתוכחות הבאים בשם המדרש למה קורין פרש' עריות אמרו ישראל לרבש"ע אתה נותנו שלא לגלות ערוה אף אתה לא תגלה את ערותנו וקורין בו ג' בני אדם וגומרים ואין לומר קדיש והמהגים לומר קדיש בין קריאת ס"ת להפטרה טועים כי הרמב"ם כתב פ' י"ב מהלכו' תפלה בפירוש אל ובמנהג של שבת ויום הכפורי' אחר שיגמור שליח צבור תהל' לדוד וסדר היום אומר קדיש ומוציאין ס"ת ועולין בו ומחזירו ואומר קדיש ומתפלל מנחה וכן בתענית וכולי דמיכח מדבריו דאף במנחת י"הכ דאיכא הפטרה אומרים קדי' אחר חזרת ס"ת להיכל. וכתבתי זה יען הרבה ס"ג טע' בזה ותפסו מבריו' אשר לא כן. ומפטיר ביום לפי שיסבה גדול כח התשובה להגיד כמה מרחם על בריותיו אף ע"פ שהיו ערלי לב וערלי בשר והיו יתן אל לבו ויזכור לשוב אל ה' וכיותר ותבונן כי מיפור יונה הנביא שהיה בספינה והטילוהו לים היא הנסמה שבנוף בע"הז ואחר פטירתה הנוף מושלך בקבר והקבר הוא הדג שבלע ליונה כמו שבי' בזוהר פרשת ויקהל דף קנ"ט אל יונה דנחתא לספינה דא היא נשמתא דב"נ דנחתא להאי עלמא למיהוי כגופא דב"נ אמאי אתקרי יונה בגין דכיון דאשתתף בגופא כדין איהי יונה בהאי עלמא כד"א ולא תומו אים את עמיתו וכדין ב"נ אזיל בהאי עלמא בספינה בגו ימא רבא דאשיב לאתברא כד"א והאניה חשבה להשבר ובר נש כד איהו בהאי עלמא חטו וחשיב דעדק מקמיה מאריה ולא אשגח בהאי עלמא וכדין אטיל קב"ה רוח סערה תקיפ' דא איהו נז"ר דקיימ' תדיר קמיה קב"ה ובעא דינא דבר נש מקמיה ודא איהו דקא מסער לספינה אלדבר חובוי דבר נש לאתפס ליה כיון דאתפס ב"נ על ידי דהאיהו סער' בני מרעיה מה כתיב ויונה ירד אל ירכתי הספינה ויסבב וילדם אף ע"ג דבר נש בני מרעיה נשמת' לא אתעד' לאתב' קמיה מאריו' למפר' חובוי מה כתיב ויקרא אליו רב החובל מאן רב החובל דא יצה"ט דאיהו מנהיג כלא. ויאמר לו מה לך נרדם קום קר' אל

אל תלכך נא שעתה סוד למרחק דהא מלקין לך לדיר על
כל מאי דעבדת בהאי עלמא תוב מחוכך אסתכל במילין
אילין ותוב למרחק. מה מלאסתך דאתעסקת בה בהאי
עלמא וחודי עלך קמי מרחך ומאין תכא אסתכל מלין
כאת מטיפה מרוחה ולא תתבלבל מה אדכך אסתכל דהא
מאדעא אתבריאת ולאדעא תיתוב ואי תזה עם אתה
אסתכל אי אית לך זכות אבהן דינין עלך. כין דמלקין
לה לדיכא דלעילא ההיא סגדא דאיהי נזדת דיכא דסגיר
עליה דכר גם תבעאת מן מלכא למידן אינון תפיסין
דמלכא ובולהו אתיין חד חד קמיה. ביה שעתא אתקליבו
כי דיכא אית מנהון דמתחי בזכות זאית מנהון דמתחי
כחובה וגזרת דיכא תבעא דעלא ואי ההוא כל גם לא זכי
מה כתיב ויחתרו האנשים להשיב אל היבשה ולא יכולו
מן שת דלין אינון דהורו זכותיה לאתיב ליה להאי עלמא ולא
יכולו מ"ט כי הים הולך וסוער עליהם נזדה דדיכא אזל
ומגיל כחובוי דכר גם ואתגבר עלייהו. כדין מתתין עליה
נ' שליחן ממנן חד דכתי' כל זכון וכל חובי דעבד כל גם
כהאי עלמא וחד דחמי' חוטבן יקוייחד דהוה אזל עמי' כל
שוה במעי אימי' והא אקימנא דגזר דין לא שכיך עד ההוא
זמנא דכתי' ויטלו את יונה ויטלו כל כשלי ליה מכיתי' לכי
קבדי כדין מכרזין עלוי. מי איהו זכא' מכרזי עליה ואמרי
סגו יקר לדיוקנא דמלכא יכא שלום מנ"ל דכתי' ואלך לפניך
נדקך וכו' ואי חייבא איהו מכרזי עליה ואמר ווי ליה לבלמי
טב ליה דלא יתברי כדין מה כתיב ושלהו אל הים וישמו
הים מזעפו. כד אתלין ליה לבי קברי דאיהו אתר דדיכא
כדין נזר דין דהוה מגיר שכיך מזעפיה. ומנא דכלא
ליגה דא איהי קבדא מה כתיב ויהי יונה במעי הדגה
מצוי דדג דא כגן שאול מנ"ל דכתיב מבטן שאול שועתי
ואיהו במעי דגונא הוה וקאדי ליה בגן שאול ג' ימים וג'
לילות אילין ג' יומין דכד גם בקבר ואת בקעו מצוי לבתר
ג' יומין ההוא מגופא אתחסך על אכפוי ואמר לו טול מה
דיהבת בי הה"ד וזרתי פרם על פניך והא אקימנא לבתר
דא מנ' יומין ולסלאה כדין אתדן כד גם מעיבוי ומידוי
ורגלוי ואוקמוה עד ל' יומין כל אינון תלתין יומין אתדנו
נפשא וגופא כחדא וכגין כך אסתבא נשמתא לתתא
באדעא דלא מלקא לאתרי' כאתתא דיתבת לבר כל יומי
מסאבותא לבתר מלקא ובגינא אתבלי בעפרא עד ההוא
זמנא דיתער קב"ה לתחיית המתים ומיכא קלא חדא לאתערא
בכי קברי ומנא הקיצו ורננו שוכני עפר כי טל אורות טלך
ארץ רפאים תפיל עכ"ל. ואלו לכל אדם נתת אל לבו
בקריאתו רמזן של דברים ובכ' שלבבם הערל בזוהרו מה
אחריתו ושבעה עדנין שלמין עלו ואף כפסטן של דברים
יבין ויסכיל מוסר השכל מאין לבו אלפני ה' כמ' מלאכה שלך
מרוחק ואנא מפנק אכרין כעבין מעבה יונה.

ומסיים מי אל כמוך לנשיא פגם עוברה תודות
אל

אל רחמים המתנלים ביום זה ולהמשיך אותם למשה
כמו שכתבנו בפרקים הקודמים. ואחר כל זה יתעורר
בכל עוז ותעצומו לכוון שלבו לתפל בלחש ומה נעשה בה
כמו שכתבנו בראש הפרק: ובראש כול' להתמרמר ובכפי
ולחיה על אשר חטא והעוש על הכפש כי הסעה נריב לבך
ועיקר הבכי היא במכחה כמ"ש לעיל מאמר הזהר פרש'
ויהי שמחה בנפרא ולבכה ברפשא. וכל אחד יתן אל לבו
לתקן ולהעלות על ידי מכחת יום הקדש הזה כמה מכחו'
שלא ושלא בשוקתן בכל שנות הסגה שכמה מכשים בזהרים
היטב בהשפעות כ"ם בשחר אל במכחה ובערבית לא ולא
עוד אלא שסלבה פעמים לא יבאו כלל לבית הכנסת
בעליית המכחה ושוא היתר לבתחילה לעצמם להתפלל
אותה בתורת תשלומין בזמן תפלת ערבית. וזה דרכם
בכל לבו כי מה נשתנה תפלת מכחה וערבית מתפלת
שחרית כי כולם מקולות המה והדבה מלאה מפרק קמא
דברכות שיש להזהר בתפלת מכחה יותר מכל ערבית
ובכל ערבית יותר מכל שחרית דאמרינן התם א"ר אלעזר
לעולם יזהר אדם בתפלת מכחה מסדי שאיה לא נענה שלא
בתפלת מכחה וכו' רבי נתן אומר אף בתפלת ערבית ר'
נחמן אומ' אף בתפלת שחרית ע"כ. אבל האמת הוא כי
אין זה כי אם רוב לב. כי בשחר שערין אינה שעה שיגיע
אדם לפעמו ואם יפתחו החנויות אין גם אחר שיבא לקט'
סם שקדשים וכאים לבית הכנסת אך בשעת מכחה שה'
זמן מסוגל ומתן אינן חוטפים לבא באלת יבאו אם מה
שמסכעים בבקר לבית הכנסת הוא לאהבתו יתברך
בהיותם הזרים ורודים כמו כן לבא במכחה ובערבית.
ואם לא באלת כי מרגלים הם ומקצתי אתנה הם ואין
בטחונם בה"י כראוי ורואים בעיניהם שאם עיניו עסקים
וחכמתם באותה שעה כדי להתפלל שיפסידו קנת מעה
שיש להם להרויח וחוטבים הפתאים שכשתבטל מעבוד'
הם יעתבר אוזם ממון. וזכר חיבר על זה הר"ם לוגראש
ז"ל שיר קטן וזה נוסחו.

אנוש כי תלאין כאל ותביר. הכי ברכת ה' הוא
תעמי'. הברכתו תבואך בהחסיר עבודתו
ובהיא' אף להעמיד. ע"כ.

ועל כל אלה יעים עינו ולם יהא נשבר ונדכה בעת
וכעונה הזאת לעת מנחת ז"הב לבקש מליה'
ובמרה על עוזבו את ה' אלהיו ואותו הסלך אחרי גוו בכמ'
מכאות סוא ותפלל בכוונה אלהי על ידי כן יעלה אחבה
לאותם התפלות פסולות כאשר אמרנו בזה בפרקים
הקודמים כי התפלה א' יפה ומבוקה מכל מחשבה רעה
יעלו גם אחר התפלות הפסולות ואחזו בה ותהי אחבה
לבלותה אף בחזרת העמידה יבא ואמר בה בראש מילו
רב מאמר היה בלחש ובכון מה נעשה בה כמ"ש בראש
הפרק. ובכה מן הדין הוא רוב נשאלות בעים למכחה ה

אבל

לבל אמרו חכמים אין נסיכות כפים אלא בשחרית ומוסף
ובנעילה אבל לא במנחה משום דשכיחא שכרות באותה
שעה ובזרו מנחה של תענית אמו מנחה של שאר הימים
והני מילי בתענית שיש בו נעילה כמו יום כ׳ ותענית נבור
שהמנחה היא בעוד היום גדול ואתי לאיחלופי במנח׳ דשאר
ימי אבל תעניות שאין בו נעילה כגון ט׳ב וי׳ז בתמוז
ואילו ותפלת מנחה שלהם היא סמוך לשקיעת החמה
הרי הוא דומה לשאר תפלות נעילה ואינה מתחלפ׳ במנח׳
של שאר הימים ועל כן יש בהם נסיכות כפים. אך ביום
הכפורים שיש בו נעילה לבולי עלמא אין בו נסיכות כפים
ואף לפי סוד הדברים יש טוב טעם שלא לנהוגות נסיכות
כפים במנחת יום כ׳ להיו׳ שכבר נתבאר מן מ׳ הזהר לעיל
כי שעת מנחה הוא דין אלא שאינו דומה לימו׳ החול כי אז
הוא דין גמור. והנה כל עצמו של יום הכפורים הוא למתק
בחינת הדין ולכן בבקר שהוא שעת רחמים שנאמר ויסס
אבדה׳ בבקר אז נוסחים כפים וכן בתפלת מוסף כי עדין
לא כא שעת מנחה וגם בתפלת נעילה לפי שכבר עבר
שעת הדין. אבל במנחה לא נכון לעשות כן משום לא
תחסום שור בדישו ומנחה מתבטל על ידיו תבבורת מדת
החסד כי נסיכו׳ כפים הוא להמשיך ממקום הרחמי׳ והחסד
כמ״ש בזהר פרשת נשא. ועוד מטעם שכתבנו לעיל כי
על ידי תפלת מנחה עולה הכן הקדוש למעלה ועדין לא
הגיע למקום שיתגלה עליו אותה האורה דברכת כהנים
והכ׳ן. ואם אל בשבת אומרים נדקתך ואכינו מלכנו אך
ראוי לומר אכינו מלכנו תחלה משו׳ דהוי מעין תפלה כמ״ש
כפ״ב דתענית ולכן יש לסמוך אכינו מלכנו לתפלה כיון
דמעין תפלה הואיאין לחוש כאן למ״ש תדיר קודם שיותר
שייכות יש לאכינו מלכנו בעשרת ימים אלו מנדקתך ועוד
שבכאן יש יתרון לשאינו תדיר שאומרים אותו שחרי׳ ומנח׳
מה שאין כן נדקתך שאין אומרי׳ אותו רק במנחה. ואיאי
לסמוך אליהם תכף ומיד סדר הסליחות כמו בשחרי׳ ומוסף
ואין ראוי להפסיק ביניהם כמו שכתבנו בקונת מקומות לומר
הסכנו על המתי׳ בין החזר העמיד׳ לסליחו׳ וכן לא יעשה
להפסיק בדברים אחר לא כן ואיך יתלא פיו לומר ובתפלת
המנחה המניח׳ חיבך הואיל ותעבור המנחה בעשו׳ למתי׳
מנוחה אך ראוי וכבון לבוין לבו ולומר הסליחו׳ בהתעוררו׳
הכונה והבכי אשר התעורר אל תפלת המנחה ולא להסיר
דעתו מהכנעתו בשו׳ דבר יתחיל ויאמר יה שמע אביונך
ובולי ובדמעות עיניו ובקול המרמר יענה ויאמר דמעת
עניים תשעה וכו׳ ויסדר סדר הסליחות יענה ויאמר שש
עצמים ועבור לא פחות ולא יותר כנ״ל בפרקי׳ הקודמים
ואחר הוידויין יאמר מזמור ל״ב לדוד משכיל ובולי. ואחר
גמר תפלת המנחה לא יסיח דעתו לשום דבר שבעולם אלא
יתן דומי לו מלהודות והלל לה׳ ולו בכח יגבר עוד ועוד
בקדושה יתירה וירחה ורעד יבא בו בתתו אל לבו מחות

השעה אשר עומד בה כי כל נכא השמים והארץ מתחת
רגז וחלו מפניו יתברך עד שיביא לאור משפט כל העולם
כולו ומלואו ובזה השמש כמרומי יחיש מפלש לו כמו שכתב
דרשו ה׳ בהמצאו.

ומה טוב ומה נעים חלקו של עושה אלה ומה נעים
גורלו להתחזק ולומר קודם הנעילה שהיא עת
רצון והנשמה מתענגת לתת שבח והודיה ליוצרה בשמחה
שאז היא נקיה מעון להודות והלל לה׳ באמור סדר ברכ״י
כפש״י שתיקן הרמ״כן זלה״ה וזה נוסחו.

ברכי אנושה מרוח הקדש. את שם אדיר נאדיר
בקדש. אל נערץ בסוד ערפי קדש. אין
קדוש כה׳. ברכי נפשי את ה׳.

ברכי ברה מנחלי בר נמשכת. את שם בוחרך
לנחת. בורכת תמיד ובשמו מתברכת.
ברוכה את לה׳. ברכי נפשי את ה׳.

ברכי גלויה גלב וכעלמת ממרחה. את שם גבוה
ושפל ידע. גודל מעשיו לספר כל פה יגאה
גדולים מעשי ה׳. ברכי נפשי את ה׳.

ברכי דלה נושאת הגוף בלא משען. את שם
תולה ארץ על בלימה אחל כל יגען. דעת
חונן לבני אדם למען דעת נדיקות ה׳.
ברכי נפשי את ה׳.

ברכי המתאמנת להחזיק בשו׳ליו. את שם
המקיבך בהשתחוי אליו. היותך ככל
העומדים לפניו. הנגשים אל ה׳.
ברכי נפשי את ה׳.

ברכי ומשלחה לחכם לבות בני אדם. את שם
המולחך למחית בשר ודם. ומקדירים
בהלקחך ושבו ליסודם. ועליך יזרח ה׳.
ברכי נפשי את ה׳.

ברכי לבה בעד מחסכי הגוף מאויה. את שם
זוהר עולם לחוש ומורא. וקף שערי נדק
ויקדא זה השער לה׳. ברכי נפשי את ה׳.

ברכי חיים בקרב שכים עטורה. את שם חי
הצולמים מאוד בגבורה. חונן ומכבד
מכבדי אתורה. חן וכבוד יתן ה׳.
ברכי נפשי את ה׳.

ברכי מאוריה מעבים השמים ונכלים. את שם
טוב לקוו אשר לבבודו כרלים. מרם
יבינו הכיסם וקדרו. טעמו וראו כי טוב ה׳.
ברכי נפשי את ה׳.

ברכי ורעת חפץ תעים דעים. את שם יודע
חפנוך ומשליטים לרבעים. ידו פשוטה
יורה חטאים. יזכרו ושובו אל ה׳.
ברכי נפשי את ה׳.

ברכי כבודה מת מלך חשוקה. את שם כבוד מורך מנוה לא כפלאת היא ולא רחוקה. כה תעטי חסד ומשפט וצדקה. כי בחלם חפצתי נאם ה׳. ברכי נפשי את ה׳.

ברכי לובשת חיים ומתקדשת מפגרי מתים. את שם לוכש קדושה וקדושים לפניו מעטרתים. לימדי שבח תמידים. לא נגמתים לעמוד לשרת בשם ה׳. ברכי נפשי את ה׳.

ברכי מתפארת בקרבת אלוהיה תתהלל. את שם מרומם על כל תהלה ותהלתו מי יגלל. מהולל שמו ולו כל הנשמה תהלל. מידי עלותה בית ה׳. ברכי נפשי את ה׳.

ברכי נכבת על מלכה לעשות מלאכתו. את שם מרא וארי׳ נשקף על ארץ ממכון שבתו. נורא מלאכיו לעשות כל דבר בעתו. משמי כלי בית ה׳. ברכי נפשי את ה׳.

ברכי סובלת אברים על אברת רוח חיה. את שם מוכל העולם בעמודי ענה ותושיה. מוד נדיקים ישודי עולם והיה. ממך נופלים ה׳. ברכי נפשי את ה׳.

ברכי עושה תפארת והדר תתאזר. את שם עושה אשר חפץ ומעלי׳ אשר נזר. ערומים יהודוה ואמר כל נעזר עזרי ומעם ה׳: ברכי נפשי את ה׳.

ברכי פנימיה פנת לאלוהיה מסילות. את שם פועלך לשמו נאוה תהלות. פנה אל תפלתך בחנך לחלות פני האחן ה׳. ברכי נפשי את ה׳.

ברכי צורח שכל בחרש אלוש כתובה. את שם נאפה עולם ואין קנה לתבונה. נדיק יקראוהו ואמונה. נדיק אתה ה׳. ברכי נפשי את ה׳.

ברכי קרובת שדי אשר מיא זהו תחזה. את שם קדוש ומקודש בדבר כל חוזה. קדושים יקדשוהו וקרא זה אל זה. ואמר קדוש קדו׳ קדוש ה׳. ברכי נפשי את ה׳.

ברכי רחפת נדקה על עקבות אלהים. את שם רוכב שמים לעזרת כמהים. רמים יהודוהו ויעידו נבוהים. רם על כל גוי ה׳. ברכי נפשי את ה׳.

ברכי שוכנת בתי חומר יסודה בשחקים. את שם שדי הנקדש בשבע כתות נדיקים. שמורים מכל טנוף ומכל חטא מנוקים. שם יתנו נדקות ה׳. ברכי נפשי את ה׳.

ברכי תלוה כימין עליון. ובמרה כלשון. את שם תמים דעים כרוך כלב ומכוך כלשון. תוכן נשמות עם האור הראשון. תחלת דבר ה׳. ברכי נפשי את ה׳ ה׳ אלהי גדלת מאד הוד והדר לבשת. הללי נפשי את ה׳ אהללה ה׳ בחיי אזמרה לאלהי בעודי. יברך עלינו שיחי אבכי אשמח בה׳. יתמו חטאים מן הארץ ורשעים עוד אינם ברכי נפשי את ה׳ הללויה.

ואח״כ יכוין ויתן שבח והודאה לאלהי ישראל אשר משנו להבין ולהתענג ולשוב בתשובה שלימה לפניו. ויתבודד במחשבתו לזכור ולהתבונן בגדלת יחיד הקדמון אשר האצי׳ל כולו ע״ר ובע״ה כל העולמות בתורת חסד וכולם כפופים תחת יד לעבודו ולהללו. ועושה חסד עם האדם אשר נברא מחומר עכור להיות אחרון הנבראים אם זוכה. ואם חטא הקדי׳ לו רחוק׳ למכתו היא התשובה. וכל המרב׳ להתבונן בגדול׳ אהבתו שבשמים ישפיל ויכניע הדר גאותו ולבו בקרבו יהיה כשבר ונרכה על חטאתיו כמו שהאריכנו בפרק ה׳ בכל זה ובסדר ההפסקה.

ואח״כ יאמר יהי רצון מלפניך ה׳ אלהי ואלהי אבותי שתקבל כונתינו זאת כרצון וכאבר ידענו שבשמתינו חלק אלוה וחבנה לפעול פעולו׳ קדושות כדי שיקרב השפע בכל העולמות ויפתלשל מהם כח חיות להתרחק מהעונות ולהיות בין מזרתי מעלה לעמוד לשרת כאשר היתה בחמכה אתו וידענו כי לחסיד לגופינו זה הענבור ולגבינו הכנסת בו נשמת חלק אלוה ממעל. ואם הינר הרע נבר בנו והתענו להזמיח אותנו מדרך הישרה לדרך נלמות. ועל ידי זה הגברנו נ׳ שמות אלהים דיודי׳ן דאלפי׳ן דההי׳ן עתה שבנו אליך בבושת פנינו לשחרך בעת סליחתנו וכתחרטנו על כל מה שפעלנו ועשינו אין ומרמה והרי אנו מקבלים עלינו מעתה לשוב אליך בלב שלם ובנפש חפיצה עד מקו׳ שידינו מגיע׳ לנקות נפשינו ורוחינו מכל לכלוכי הינר הרע אשר יען עלינו עונות רעות עד אין חקר.

ובכן ברחמיך הרבים יהא חשוב ומקובל ומרוצה לפניך תשובתינו וחלבנו ודמינו שבתמצע תמנו בתענינתנו היום הקדוש והטהר הזה בחלב ודם הקרב ע״נ המזב׳ העליון וע״י זה יתחבר החסד לתתק כל נ׳ שמות אלהי״ם דיודי׳ן דאלפי׳ן והכל פינו יחשב כקטור׳ הסמים ועל ידי זה יתקשרו ויתיחדו הספירות זו עם זו קשר אמיץ וחזק מהעול׳ העצי׳ עד אין סוף ב״ה וברחמיך הרבים טהרנו מכל חטאתינו ופשעינו ואל תגש עמנו כלה ותאחז יד במשפט ושמנו מספרך אל תמח נשתך לחזור מוסר רחמיך יקדמו רגוך אל בחפך פן תמציאנו של תבא במשפט את עבדך כי כרוב אולתנו שגינו ודרך אויל יסל בעינינו. אל תשליכנו מלפניך ורוח קדשך אל תקח ממנו

וזכינו שיצו׳ הרוח בקרבנו על משפטו כברצונו׳ ואם גלמו
הטאתינו כל כך באופן שאינו מן הדין שיתקבל תשובתינו
הנה כל שמותיך הקדושים היונאים מכל מה שקרינו היום
וכל תוקף התפלו׳ הרחמים והסליחו׳ אשר התפללנו היום ·
המה יגינו בעדינו שתקבלנו בתשוב׳ לפניך וכל המקטרגי׳
אשר נברא מכח עונותינו ימחו · כי אתה רונה בתשובת
הרשעים ולא במיתתן כדכתיב חי אני נאם ה׳ אם אחפוץ
במות הרשע כי אם בשובו מדרכיו וחיה ·

ואם הנבראים הדינים הקשי׳ בעולם ברחמיך הרבים
יפן מכח דא״א דאיהו רעוא דכל רעוין במנח
דמלכא קדישא וכן עין א״א יסגא בעינא דמלכא קדישא
וככן יתבטלו תוקף הדינים מהעולם וכמו שהנין קדש
היום מקדוש והנורא הזה על בית ישראל לכפר על מעשה
העגל שעשו כן יגן עלינו אחינו עבדיך הבאים לפני הדר
כבודיך חרידים ורואגים על מה שפגמנו במעשינו הרעים
ותסתירנו תחת כנפיך מכל בעלי דינים הקשים שהנבראנו
ובמעה זו תתעורר בינ״ה הקדוש אם הכנים שמח שמדת׳
לנקות ולנבן כתמי העונות לכפר כל עונותינו ופשעינו
ותחבר כל בינוני הקדושה אשר נתפזרו על ידינו בין
הקליפות ותשליך במצולות ים כל חטאתינו כדכתיב מי אל
כמוך וכו׳ עד מימי קדם · ותחתמנו בספר נדיקים ותמימים
עושי רצונך ובספר חיים טובים ברכה ושלום ופרנס טובה
וישועה ונחמה נזכר ונחתם אחינו וכל עמך בית ישראל
ומהר והבא עלינו ברכה ושלום מד׳ כנפות הארץ · ושבור
עול הגוים מעל צוארינו והוליכנו מהרה קוממיות לארצנו
כי אל פועל ישועות אתה וכמו בחרת מכל עם ולשון עד
אנה ה׳ תשכחנו נצח עד אנה תסתיר פניך ממנו כי שחה
לעפר נפשינו דבקה לארץ בטנינו ונת׳ ה׳ עד מתי שובה
ה׳ חלנה נפשינו והושיענו למען חסדך מלך כיופיו תחזיר
עינינו ושמח לבנו ותשיב שכינתך לעיר קדשך במהרה
בימינו כי״ר ואני תפלתי לך ה׳ עת רצון אלהים ברוב
חסדך עניני באמת ישעך ·

ואם יש פגמי יותר יקרא סדר והוא רחוק שנוהגים
לאמרו בכ׳ וכה׳ כי הגולתו רבה לאומרו
אותו בכוונת הלב מלה במלה · כי הוא מיוסד מתלתא
נדיקי ע״פ מעשה שהיה על פי הנס · קדמאה אמר עד
אנה מלך רחום וחנון וכו׳ תכיינא אמר עד אין כמוך וכולי
תליתאה אמר מאין כמוך עד סופו ובכולהו מתחילי׳ כדאו׳
ומסיימים ברחום · וכן ראינו כמה מאנשי מעשה עושים
לאומרו בעתות בצרה והוא בדוק ומנוסה ואריך ברחמים
ובכליחות על שיגיע זמן תפל׳ נעילה ואז יעמוד להתפלל
אותה בכל ההתעוררות הזה בראיה ובידאה ·

אמר המעתיק בכאן היה פרק ט׳ להרב ז״ל
ובקשתיו ולא מצאתיו בתוך כתבי הרב וחבל
על דאבדין ·

תפלה

פרק י

תפלת נעילה מרוממת היא מאד על כל ד׳
התפלות היום והיא תפלה נוספת ביום
הקדוש הזה לעורר רחמים בעת נעילת שערי העליון
שקורם שיגיע לנו תכנס תפלתינו ויקבלו אות׳ ברצון ובחיב״
למלאות שאלתינו לכפ׳ ולמחול ולסלות את כל אשר הטאנו
ועוינו ופשענו וסגלנו עונות כל השנה שלא יזכרו ולא
יפקדו ולא יעלו על לב לעולם ובהיות התפלה האחרונה
המוכה לגמר דין כמ״ש בזוהר פקודי בהיכל ג׳ כי בהיכל
הב׳ מז׳ היכלות הקדושי׳ים שם ממונה א׳ עומד על פתח
הראשון ושמו מלכי״אל. והוא מקבל כל הפתקין היונאים
מב״ד המלך הקדוש לדון את העולם באלו הפתקין וב׳
סופרים תחת ידו א׳ מימינו וא׳ משמאלו חד שמיה וכו׳ וחד
שמיה וכו׳ וזה הממונה עם ב׳ סופרי׳ הנז׳ מעבירין פתקא
דדינא ביניהם ומעיינין בו עד לא ימסר להממונה שבהיכל
הא׳ דכיון דיונאין הפתקין ונמסרין להממונה שבהיכל א׳
אז אין להשיב כי מיד נמסרים לחדר א׳ שבגיהנ׳ שעומד
שם ממונה א׳ מסט״א שאינו מרחם ושמיה וכו׳ וכמה חיילו׳
תחתיו וכשהממונ׳ הזה שאינו מרחם נוטל הפתקין: פתח
פתח א׳ למדור החשך וניף ונלמות דאקרי בור שחת ושם
לאלפים ורבבות ממונים מוכנים ועומדים לקבל הפתקין
ואז כרוזים יונאים ומכריזים מה שנגזר על העולם או על
האד׳ ואזת כף מתעוררי׳ לגמו׳ את הדין: ועל כן זה הממונ׳
הקדוש מלכי״אל עם ב׳ סופרי׳ הנזכרי׳ מעבירין הפתקין
ומעיינים בהם טרם ינאו מפתח שלו ופתח זו היא לדרוש
פתח הב׳ שם ממונה א׳ וכו׳ שמשים תחתיו א׳ שמו וכולי
א׳ מימינו וא׳ משמאלו והממונ׳ה זה בידו החות׳ וכשנגמרו
הפתקין אז נמסרים לההוא ממונה ונחתמים בחתימה
לחיים או למות · חותם החיים ביד השמש העומד לימין
וחותם המות ביד השמש העומד משמאל · ובכל ימות
החול זה הפתח סגורה וביום השבת יפתח להראות חות׳
החיים וביו״הכ שישראל תלוים בדין לפני ממ״ה הקב״ה
ועומדים כל היום בבית הכנסת בתפלות ובקשות
זאת הפתח היא סגורה עד שעת מנחה · וכיון
שעבר זמן תפילת מנחה ובא זמן תפילת הנעילה
יונא חוירא חדא מהיכל הנקרא היכל זכות ואז נפתח
ועומד) הממונה שבזא׳ הפתח עם ב׳ שמשי׳ הנזכרים אחד
מימינו ואחד משמאלו וחתימ׳ החיים וחתימת המו׳ בידיהם
וכל פתקים של העולם מונחים לפניה׳ וחותמי׳ אז הנגזרי׳
לחיי׳ לחיי׳ והנגזרי׳ למו׳ למו׳ח׳ו והיא פתח המזר׳ ועיין שם
באורך · על כן טרם ינא דבר המלך על כל דת ודין עד

הספר

הפגל לא סגרו אחרי אשר יוכלו הלודפים השומרים על הפקודים לעשות הדין והמשפט כתוב אמו מתחננים ושואלים בה אתיאת החיים שנזכר בדימה לפניו ולא יעברו שערי היכלו בלתי קבלת תפלתנו והנחת משפטינו לאור:

ובירושלמי אמרו חכמים רב אמר אימתי היא נעילה בנעילת שערי שמים

דהיינו בשקיעת החמה אחר נעילה ור׳ יוחנן אמר נעילת שערי היכל דהיינו שערי היכל שבמקדש דהיינו ביום אחר הדלקת הנרות שלו בין הערבים כעבר הרוחה לנאת מכית המלך וקודש שיצא הוא מבקש פרס ומנת המלך אגועל הסער אחריו וזה לא היה אלא קודם נאת הכוכבי שהרי אין שום עבודה במקדש אלא ביום והלכת כר׳ יוחנן דאמר נעילת שערי היכל דתנן כוותי׳ בב׳ פרקים הכהנים נוטלי כפיה ג׳ פ׳ ביום בשחרי ובמוסף ובנעילה אבי לן למימר נעילת שערי ההיכל דהא אתקש נשיאות כפים לשירות מה שירות ביום אף נשיאות כפים ביום. ואמרינן התם אחים דאמרים דרב אדא הוה מיר בולתא דרב בנומ׳ רבה א׳ל רב כד תחמי שמשא בריש דיקלא הב לי בולתא דנילי נעילי והקשו שם דמיחלפ׳ שיטתיה דרב דאיהו אמר נעילת שערי שמים והכא הוא אומר נעילת שערי היכל דא׳ל שמשא בריש דקלא דהיינו זמן נעילת שערי היכל א׳ר מתנא רב מאריך בנעילת שבי והיה מגיע לנעילת שערי שמים פירוש תפלתו היתה נמשך עד נעילת שערי שמים. והרב ב׳י ז׳ל כתב בס׳ב סימן תרכ׳ב זמן תפלת נעילה בשהחמה בראש האילנות כדי שיגלי אותה סמוך לשקיעת החמה ומדיק שליח צבור לקבר בסליחות ופסוקים שבאמצע התפלה ונם אין לו למשוך בתפלת נעילה כל תיכה כדרך שמשך בשאר התפלות כדי שיגמור קודם שקיעת החמה ע׳כ.

ואשר בתעלומות חכמה וסודותיה סובר הלזים ויונק סוד תנחומיה יכין לבון ולדע׳ טבם

הדבר זו ופירוש דבעינן כשהחמה בראש האילנות מה ענין החמה לכאן ולשון הזהב דרב כד תחמי שמשא כריש דקל׳ א כי נורא סוד המדרגות ליום הקדו׳ הזה כי מלכו׳ שמים התחיל לעלות בנילה כי אז זמנה עד חזרת תפל׳ המוסף שאז היא בכתרה על אימתא ועדיין תפארת ישראל לא עלה כי ביקר יום זה הוא לנוקב בנין מלכות שמים ותקונה מכית אימתא כמ׳ש בזוהר חמור בהאי יומא דר׳ה אתכסיא מיהרא ולא נהיר עד בעפר לחדש דישראל כולהו תייבין בתיובתא שלימתא וביה עילאה תבאת ונהרת לה והאי יומא נטירו דביה נטלה ואשתכח חדו בכולו וע׳ד יו׳הכ יכו׳ כנ׳ל בפרקים הקודמים ואח׳כ מתחיל לעלות סוד ת׳ת ישראל מן המנחה ולמעלה עד חזרת הנעילה שאז אם הבנים עם בניה תעלה למעלה ראש האילנות לכתר העליון וכל האילנות העליון נקרא אילנא דברכא שהוא סוד דיקלא בסוד אצלה בתמר ולאשו הוא סוד הכת׳ עליון ריש דאילנא ולרמז זה אמר כד תחמי שמשא ה׳ הוא שמשא קדישא דהיינו ת׳ת ישראל הנקרא שמש בגודש כרי׳ם דיקלא כי אותה שבה עולה עד פס הוא זמן תפל׳ נעילה כי הוא רחמי דכלא כי פס נאמר אני הוא ואין אלהי׳ם עמדי. מה שאין כן במקום ת׳ת ישראל שיש דין דכתיב ביה מלאת ה׳ מן השמים אש ומים ובפרשת בשא ג׳כ אמרי רחמי דעתיק דעתיקין אינון רחמים גדולים רחמים דלא אקרון רחמים סתם משום דאית ביה ימינא ושמאלא דינא ורחמי ע׳כ.

והמקובלים הראשונים ע׳ה אמרו כי כוונת נעילת שערי היכל שאמרו

רמז כי עתה כוונ׳ תפלה זו לעטר כנס׳ ישראל להכתירה בכתר מלכות ולהחזירה ראש לתחתונים כי בשעה זו נגמרו הימים שהיתה הביכה סוד המלך הקדוש דן את העולם ונכעלו שערי בינ׳ שלא יחנו את העולם וחזר הדין למלכו׳ כי רוד לדון את כל העול׳ ועל זה היינו מתפללי׳ ומתחננים כל אלו הימים ובשעה זו נחתם הענין וחזרה המשלה למלכות ולזה מכוונין ישראל להוציאה מתחת כנפי אימתא מקושטת ומקושרת וטהורה: ותשים מגמת פניה לנכת מכית אימה למקום משכן כבודה ממשע למס׳ ולא תהיה מוסעת וחונה עד ז׳ יתי החב כמו שיתבאר בס׳ר בפרקים הבאים אלא שבשעה הזאת מתכוונים להחזיר לה המשלה וצורינה כבית אימתא אלא שתבא

ותחבינה ותחנה פתח שערי כיה וכל טוב אומר בידה
על כן קראו לתפלה הזאת נעילת שערי כיה על שם
שנעלו שערי הדין והמשלה מאת הבנים וחזר המשל
ושולטנות לכנסת ישראל כאמור:

אבן הרב זצל"ה הגיד כי נעילת שערי היכל
שאמרו רמזו על שכינת עוזינו הנקראת
הי"כל בגימטריא הד"י וענין הדבר הוא כמו שכתבנו
בפרקים הקודמים שענין ה' תפלות היום הוא שעל ידם
מתפשטת בשכינת עוזינו ה' גבורות שמחסד ועד הוד
דלמטה ומקבל גבורה אחת בכל תפלה כנזל ועתה בנעילה
נמרה לקבל כל הה' גבורות שמחסד ועד הוד ונחתם בה
סוד נקוד' ניון שבה והוא מה שנתפשט בחמשה קנותיה
מחסד עד הוד שבה שנתפשטו שם ה' גבורות והלרתם
נתקבצו ביחוד שלה סוד נקודת ניון וזהו סוד החותם אשר
בו נתומים קיבון האדות האלו: ועתה נעלים דלתות
נקודת ניון לפניהם ומפני שהאדות ה' גבורות אלו הין
מלובשים בשמו הקדש אשר עולה מספר' חו"תם ע"כ אנו
אומרים בתפלת נעילה התמנו כמו שהאריך הרב זצל"ה
ועתה הוא עיקר חתימת הגזר דין שנכתב' בר"ה על בני
אדם לשכר ועונש. להתום פי החנונים ע"י כך כדי שלא
יבאו להתאחז בנקודת ניון ח"ו אשר על כן נחת' בחו"תם
האמור סוד השמות קדושים. כדי להבריחם מעליה ותשב
לבט'. ועל כל מי שיש לו מוח בקודקדו ישכיל בדעת וגודל
רוממתה של שעה זו כי עת רצון היא לישראל ויסיר רוע
מעלליו מנגד עיניו ויטוב עד ה' בכל לב ובכל נפש לחום
על נפשו העלובה כבודה בת מלך יחידה תמה ונקיה ועל
כל נפשות אחיו בית ישראל העומדים בכף מאזנים שקול.
ומנוה רבה על כל איש ישראל אשר דבריו הם נשמעים
לעורר לבות בני אדם ולהודיע לבני אדם גבורתיה וכבוד
הדר מלכותה של תפלה זו בעת הזאת:

ומנהג חסידים הראשונים היה בעת עומדם
להתפלל תפלה הזאת לדבר קודם
על לבות בני אדם בלשון לעז בעבור ישמע העם לאמר
עורו ישנים משנתכם והוסו על עצמיכם ועל כל אחיכם
בית ישראל ועל הכל על כבוד אלהיכם. תנו לאלהיכם
כבוד מי יודע ישוב ונחם האלהים ושב מחרון אפו ולא
נאבד: בואו אחי באו ריעי לכו ונפיל פנינו לפני שהי הרחוק
ולא רבו עונינו לה' אלהינו הרחמים והסליחות: והסירו
שנאה ותחרו' איש מאת רעהו כי כולנו בני איש אחד נחנו
הן אל בביר לא ימאס אל נערץ בסוד קדושים רבה ונורא
על כל סביביו וידי רחמיו מתוחות מארבע הרוחות הביטו
ואלו אחי וריעי מהו' הטעה אשר אנחנו בית ישראל עומדים
בה וגם כל העולם וכל נבא השמים אלו ורגזו מפניו ית'
ועתה אלו נא פני אל ואחוננו שפכו לפניו לבבכם אלהים
מחסה לנו סלה דרשו ה' בהמצאו קראוהו ב היותו קרוב

וכיונא מאלו הדברים ראוי לכל איש ישראל רב של הקהלה
לדבר על לבם בדמעות שלש לעורר את כל העם בבכי
כל אחד כפי נחות לבבו. ואחר כך יענה ויאמר בחרדה
גדולה ה' שמעתי שמעך יראתי ה' פעלך בקרב שני חייהו
ברוגז רחם תזכור. ואני תפלתי לך ה' עת רצון אלהים
ברוב חסדך ענני באמת ישעך קראתי בכל לב ענני ה'
חוקיך אנודה. ובחסדך תנמית אויבי והאבדת כל צורר
נפשי כי אני עבדך: כל כלי יוצר עליך לא יצלח וכל לשון
וכו': והואיל ותפלה זו עיקר כל התפלו' שהכל הולך אחר
החיתום. על כן ראוי לפתוח האדון לכל תפלת נעילה
עד הקדיש לעורר לבות בני אדם לאמר כי עת שערי רצון
להפתח. ויעמדו כל העם ברעדה להתפלל תפיל' נעיל'
בכוונה עצומה ויתנו לב אל כל מה שמוציאים בשפתותיהם
והוסיפו בה תוספ' דברים עוד מה אנו מה חיינו וכו' והוא
ענין לרבות הרחמים ולפיים מדת הדין כי עם היו שסוד'
הדין נותן כי האדם החוטא אין לו תקוה לקבל תשובת
לכפר חטאתו אחר שהכעיס אל ממ"ה. הב"ה לכך אנו
אומרים מה אנו מה חיינו נומר אע"פ שמצד המצוה לא היה
הדין נותן להיות לאדם כפרה וסליחה אך מצד המצוה אחר
שהוא שפל ואפל וכל מעשיו כאין ומחומר קורץ ראוי להיות
לו כפרה וסליחה. זאת ועוד שהוא ברחמיו הגדולים
והעצומים תיקן לנו דרכי התשובה והזהירנו בה שנשיב
מעוסק ידינו וכחינו ולא נמות ומצד כל אלו העניני' ראוי
לקבל תשובתינו בחמלה ולחתום אותנו בספר חיים טובי'
ובשלום אמן כן יהי רצון:

ובתפלה זאת בלחש עולה ת"ת ישראל עד
ראש אמן בינה ובחזרת העילוי רב
מאד שעולין המלך והמלכ' עם אם הבני' למקו' הכת' עליון
כמו שכתבנו מזה לעיל ועל כל שה נריך כל אדם לתת אל
לבו מה גדל מעשה איש אשר בעפ' יסודו להיו' בונה בשמים
עליות עליונו' ובזה לא יחוש להיו' עומד על עומדו כתוקפו
ובגבורתו אף אם ברכיו כשלו מצום ותפלל ויתחנן נדבה
ונחלש מיגע ונעצ' ועול יסבול ולא יקנן כי נחשב לו זה תחת
יסורין כי הנה אשר חכמי' הגידו כי אין יום הכפורי' מכפר
על כריתות ומיתות ב"ד ותשוב' תולה ויום הכפורי' תולה
ויסורין ממרקין. וכודאי כי לא אמרו כן אלא על עצומו
של יום וקרבנותיו שאינן מכפרים על החמורות. אך העיקר
נפש אשר כל אדם נדבה ונחלש בעינוי אכילה ושתי' ושאר
עינויים ולא ישקוט ולא ינוח מלהיו' עומד על עומדו תמיד
כל היום בבקשה ובתחנונים. פשיטא ודאי כי לא יבנד
מלהופיל ולהגין מהיסורין בכל או במקנת כי גם כל אלה
יסורין הם ובפרט לת"ח שהם תשושי כח מאד אין ספק כי
יום הכפורים ברורות אחרונים אלה כי כתמעטו הכוחות
מכפר אף על החמורות ומגין מהיסורין ובסומו האיש
הישראלי אל לבו בזה יחזק ויאמץ לבבו לבלתי יחוש על

עצמו ועל עינויו בעתו מועטות להגין עליו מהרב רעות
וצרות תכופות זו לזו ואשר לא טוב עשו כמה בני אדם כי
רפו ידיהם מלהחזיק עצמ׳ באותה שעה זה יוסב וזה מטה
עצמו עד שיכוה ראשו זה רץ בשוט לשונו אחר השליח נבור
לאומר מהרה חושה בקורת ההלל ברילוב ואז השליח נבור
ידלג כאיל פיסח ומבליע את השם בנעימה ובניאות מי
יכין בדברי שעומדי ברומו של עולם׳ אוי לנו מיום הדין אוי
לנו מיום התוכח׳ כי מי ביקש זאת מידינו רמוס חנריו ית׳
כמי שעומד בשוק לפני הלנים ולדבר דברים בחפזון גדול
לפיים מהר לפרוק המשא כבד יכבד עלינו לא דיינו את
אשר הכעסנו את בוראינו מלכינו ואלהינו בשאר תפלות
מי שנה כי באנו להוסיף על חטאתינו פשע לעת כזאת
אשר הפליא האל יתברך חנון המרבה לסלוח וגמלנו כרוב
רחמיו ורב טוב לבית ישראל להאריך אפו עד שובינו עדיו
ושב מחרון אפו ולא נאבד ומי זה פתי ואסר דעת התבונ׳
אשר יכנס לטרקלין של מלך כ״ו לבקש על נפשו על מרדו
אשר מרד במלך והוא ברחמיו הרבה להשיב אפו ולא העיר
כל חמתו עליו ויש אליו חסד לאחר מלחתי כדבריך והעבד
הדל ורזה ברלות חסדו ואמיתו אשר הפליא לעשות אתו
והגיל ממות נפשו כי כשעב סיה בינו ובין המות והוא כבש
את כעסו ממנו בדברות שתים אשר בכה והתחנן לו. הנה
העבד ההו׳ לא יחפוץ למות מתוך פלטרין של המלך לעמוד
לשרתו ועול יסבול ולא יקום לילה ויומם לא יעבות עבודתו
ולהדר ולקלס תפאר׳ המלך לפני כל באי שער עירו ויודיע
להבתו של מלך בעבור עבודתו תמה לא יחסר כל כה
תמורת מה שנהנה מטובת רבו וכל שכן וק״ו שאם יבא
אותו העבד להפטר ממנו שראוי שלא יהיה כפוי טובה
ויזדרז בעת פטירתו ממנו להתנפ׳ לפני רגליו ולברך את
המלך בפנים שמחות ויברכה בשבחיו בשפה ברורה ובאימ׳
ובירלאה ויתנהל לאט לאט בדבריתו למען יעלו שיחותיו
להבון לבבו ואם העבד הזה בשנעון יבא ובבאו להפטר
מאת המלך אך יצוה יבא בחפזון ואינו נותן לו את השבח
כדת וכשורה ויהפוך עורפו מאת המלך ויעש בריחי׳ ומידו
ברוח יברח ואפילו אם יסדר את השבח כמשא כבד יכבד
ממנו להתעבן שמה ויהיו דבריו בחפזון רב. התחת זאת
לא יעלה חרונו של מלך וחמתו תבער בקרבו על העבד
הרע הזה והשב ישיב נמולו בראשו ונקו׳ ינקם ק״ו בן בני
של ק״ו אבחנו בני ישראל אשר הפליא חסדו יתברך אתנו
לכפר בעדינו בהיום הזה כי לא נאה ולא יאה לנאת מאת
פני אדינו מלכנו חנון המרבה לסלוח ובחפזון
בפורקין עולו מעל צוארינו ח״ו הרגים יצאו דחופי׳ מלהיו׳
לפני אור פני מלך חיים ח״ו. ולא עוד אלא שרבים מעמי
הארץ המבשלה הזאת תחת ידם בנאתם מאת פני הקדש
ועושי׳ מלאכה מיד והם לא ידעו חיוב תוספת יום הכפורי׳
גם ביציאתו כמ״ש בגמ׳ וכתב הרא״ש דע״כ תוספת יום
הכפורים

הכפורים לא בכין השמשות הוא רבין השמשות ספק יום
ספק לילה ואינו נקרא תוספת דספק כרת יש בו וכיון דלא
נתברר לנו שיעורו צריך בכניסתו לפרוש בין השמשו׳ קודם
מעט וכן ביציאתו אחר צאת הכוכבים צריך להוסיף מעט
ואמרו בגמרא כוכבים שאמרו ככבים הגדולים הנראים ביום.
ולא ככבים קטנים הנראים בלילה אלא בגוניים. וכתב ר״י
בראשון דברכו דכיון שאין הכל בקיאי׳ בין גדולים לקטני׳
צריך להזהר שלא לעשות שום מלאכה עד שיראו ג׳ ככבים
קטנים ואם היום מעונן ימתין עד שיצא הספק מלבו
ובירושלמי אמרו שצריך שיראו ג׳ ככבים רגופים ואם היו
מפוזרות אסור בעשיית מלאכה. ורוב הגדולים הסכימו
לסברת ר״ת ז״ל שסקיעת החמה קודמת למשתשק׳ שיעור
שעה ורביע כי מסקיעת החמה ועד בין השמשות כמשך
זמנו ג׳ מילין ורביע ושוב אחר נבול זה הוא בין השמשות
ונמשך זמנו ג׳ רביעי מיל כאשר בא באורוכה בדברי
הראשוני׳ ז״ל ונכון לירא׳ ה׳ וחושבי שמו להאריך בתפלת׳
מעט ולמנוע מעשות מלאכה כל משך זמן זה ולהוסיף
תוספת קדושת יום הכפורים עוד מעט בלי שום פקפוק.
וכבר האריכנו בפרט זה בח״א בפר׳ מצאי שב׳ ובחלק הג׳
בפרקי העומר ע״ש והחכם הגדול משה אלשיך כתב
בדרשותיו כי פסוק הנאמר ביום הכפורים כל מלאכה לא
תעשו חוקת עולם לדורותיכם בכל מושבותיכם כי כל
הכתוב ידבר על אחר החרבן כי אחרי אומרו כל תוקף
קדוש׳ היום ואשר הוא מכפר על עם בני ישראל הלא תאמרו
הלא כל זה לא יהיה רק בזמן שב״המ קיים אך לא אחר
החרבן שעדבה כל שמחה וג״כ במה יכופרו כל דורי עונות
ופשעים אחר שאין מקדש ולא כ״ב ולא סדר עבודה. ולפי
מיעוט ההכנה תתמעט חובת המנוחה ביום הכפורים כי
הנה דע לך׳ כי לא נגרע מעבודתכם ושביתתכם דבר
מזאת המנוחה כי כל מלאכה לא תעשו חוקת עולם
לדורותיכם שהוא גם אחר החרבן וז״ש מושבותיכם כלומ׳
גם בזמן מושבותיכם ולא מושבי כי שבת שבתון היא לכם
שבת ממלאכה שבתון מאכילה כמ״ש ז״ל כלומר שע״י
שביתה מאכילה יוספע בכם שפע קדושה ומנוח׳ כי יהיה
ה׳ עמכם בזמן הבית ושמא תאמרו הלא כמו זר יחשב
יוצל לנו הנוס לבדו אחר החרבן בנוס ועבוד׳ בזמן הבית
הנה אל תחושו על זה כי הלא ע״כ אני מקדיש לאחר אתכם
בנוס כפול כי ועניתם את נפשותיכם בט׳ לחדש דהיינו
שתוסיפו מחול על הקדש ואעלה עליכם כאילו התענית
ט׳ וי׳ באופן כי ישלים מה שתגומו גם הט׳ מה שיחסר
מהעבור שבית׳ בזמן הבית וגם מצתה תעשו כך לשיפש׳
כך אחר החרבן. ואחר אומרו בט׳ לחדש בערב אזר ואמר
מערב עד ערב תשבתו שבתכם דהיינו תום׳ ביציאתה
לומר שאעלה עליכם כאילו התענית שני ימים במה
שמערב עד ערב תשבתו שבתכם באופן לא תחסר מכם

כפרה

כפרה עליהם גם אחר הבית על ידי התוספת אלו דבריו ז"ל ועוד האריך על דרך זה דרכי אחרי וכולם עולי לכוונ' זו התוספת העינוי מחול על הקדש הוא במקום הקרבנו' שהיו קרבי' ביום הכפורים.

ואחרי הודיע אלהים אותנו את כל זאת ראוי וכאן לכל איש היר' אחרד לדבר ה' להזהר להזהיר אחרים עמו שלא לזלזל במצות עשה של תוספת זה ומצוה על השליח גבור העומד לשרת בעת הנעילה למשוך בה כדי להשלים עם נאת הכבכים ועוד מעט כדי להוסיף מחול על הקדש ולא ישמע לקול מלחשים רגיש ינאו דחופים בדבר ממ"ה. אך יזהר שלא להמשיך עצמו קודם כשיאו' כפים מטעם שכתבנו לעיל.

וראוי למחות ביד הנוהגים בקצת מקומו' למשיך עצמן בנינוגים בעת ההיא ובפרט בדברי' דהוו הפסק גחור כי כמה מבעלי הנינוגי' הפייטנים נהגו היתר לעצמם להפסיק בקדושת כתר שבנעילה ואומרים סדר בשנת מות המלך עוזיהו ואראה את ה' וכל הענין בנינון רב: ומשתקע הדבר ולא יאמר כזאת בקהל אמונו ישראל כי מה לנו אחר אומרנו כתר יתנו לך ה' אלהינו אשר הוא סוד מעלם אשר הוא נעשה למעלה בעת ההיא: להפסיק בדברים מיתת המלך עוזיהו ושרפים עומדים ממעל לו. ואף לא נאמר כי מענין הקדושה הוא מי נתן לנו רשות להוסיף מדעתנו מה שלא רצו לתקן קדמונינו מסדרי תפלתינו וזה כלל גדול לכל נוסח תפלתינו שלא להוסיף מדעתנו מאומה כי את מעשה ה' יהרסו ולא יבנו.

ואחר גמר חזרת הנעילה אמר כליחות ואין בנעילה רק שלשה פעמי' ועבור נגד הנ' העיקרים אשר נתעלו אם הכיס שמחה בת"ת ומלכות למעלה בכתר עליון כנ"ל. ואומרים בו ז' פעמים ה' הוא האלהי' וכו' ופשוטו של דבר הוא לנו השכיר שתעל' ותשל' עכשו לעלות למעלה מז' רקיעים כיון שכבר נמלו ישראל את תפלתם כי בשאר התפלה היתה השכיר שרוי' ביניהם ועכשיו תעלה למקומה: אכן לבאים בסוד ה' הטעם פשוט להיות ז' פעמים כנגד ז' כפילות שעלה ת"ת ישראל עד למעלה מן החכד למקום הביה שעומדת על החסד. ואנו אומרים ה' הוא האלהים פעם א' במלכות פעם ב' יסוד עד פעם ז' חסד: מלמסה למעלה וכוונתינו לומר כי נודע כי שם הוי"ה הוא ביחוד להקב"ה ושם אלהים כימי לשכינתו. וכבר כתבנו כי עיקר יום זה הוא לצורך בנין המלכות והוא התחילה לעלות בלילה כנ"ל באורך בסוד יום הכפורים. ועל זה אנו מכוונים ואומרים ה' ז"א הוא האלהים כלומ'. עלה אל האלהים שהיא המלה שקדמה אליו בבית אחת וגם לפי מה שרמזנו לעיל כי עלה ב"כ לכתר עליון על כן אמר ה' ז"א חזר להיות בבחינת אלהים בעלותו שם שלנבי הכתר העליון כאלהים אשר הוא:

ועוד

ועוד פי' הרב כוונתו כי ר"ל ה' שהוא הכתר עליון שם עלו האלהים קב"ה ושכינתיה והא"ם רוכבת על הבני שעליה תן ים לשם שם זה כבודע. וגם עפ"ז תבין טעם תקיעת שופר במוצאי יום הכפורי כמו שאמרו בזוהר פרש' פנחס דף רכ"ה וז"ל ותקינו לתקוע ביום הכפורים לשלקא קול דאיהו' לחירות דאיתא ביה בכל גרתם לו גר באל"ף וכו"ו קרי וכתיב ע"כ והדבר מובן כי עתה עולה למקום החירות: ואינו למטה לו גר שמתחזים הדינים ממנו כי נגע בכף ירך יעקב ובעלותו ז' רקיעים לחירו דיובלא אין עוד גרם והוא כן חורין ולסוד זה רמזו פוסקים הקדמונים ואמרו תוקעים זכר לתקיעת היובל שהיא ביו"הכ ולפי פשוטו יפלא כי למה תוקעים בכל שנה ושנה וכי היה היובל בכל שנה ושנה אך לפי האמת בא הרמז לעליית סטרא דיובלא כאמור: ועוד כתבו הראשונים טעמים לתקיעת שופר זו יען עתה חוזר השטן לשלוט במוצאי יום הכפורים ועל ידי כן לא ימצא מכוח לכף רגלו ועוד יש טעם בו שהוא כדי לעורר הלבבות ולהכמיעם שלא ישליכו אחרי גווה את כל אשר עשו והתענו והתורה על עונם כאמור כי ככר נתכפרו עונותיה' על כן תוקעי' התקיעו' האלו לאמר עורו ישנים משינתכם ותהיה ירא' ה' על פניכם לבלתי תתנאו כי אף כי יום הכפורים מכפר לא מפני כך יגע הריסה להתייחס מן תשובת פגמו אשר פגם לפני אלהים חיים ומלך עולם ואדרבה נריך מאד. אזהרה יתירה אחר יום הכפורי' כי קנאין פונעים בו להחטיאו ח"ו

כמו שנבאר בזה בפרקים הבאים בס"ד.

ומה נאלנו המוני העם ורבים מלכת בני עמינו המקלים בכבוד ה' והמבשלה בזה' תחת ידם בנאתם מן הקדש להתפלל ערבית חטופה בחפזון רב כמי שכפאם שד ח"ו ותבקע הארץ לקול ערבוב' ומאבדים בוונת הירחים והחרדים לדבר ה' כי לא יזכלו לעמוד על נפשם לבוין בה כראוי וחוטאי' ומחטיאים אחרי' עמ' ואבדו בוונת ק"ם דאורייתא היטב בעיני ה' כי תחת כי תאה זמו לעבדה וחרדה גדולה מפחד ה' ומהדר גאונו בגאתינו מאת פניו כדרך הנבדים המסרתי' את פני המלך כי אף בגאתם חונה ירחתו ופחד על פניהם תמיד מאשר ראו גדולת ועוז מלכם וכהזכיר את שמו תפול עליו' אימתה ופחד אף כי לפי: מלך מלכי המלכים הקב"ה אלהי עולם ה' כי ראוי וככון כי תהי' מורא וכבודו כיותר לנגד עיניכם בעת ובשונה הזאת יותר מהאר הימים מאשר זולתו שימרי' ומסרתים תמיד כל היום תוך היכלות מלך והיאנו את כבודו ואת גודלו ואהבתו וחמלתו עמנו כל חס אב על בנים לכפר עליהם ולטהרים מלבלבי נפשינו אשר כל אים הנלבב ישים כח נגד עיניו ויכבד לבו באותה שעה באהבתו יתברך לשובה בכל לבבו ובכל נפשו לומר ערבי' אחר הנעילה עדיין מעוטף בטליתו בכוונה ובמיתון

ולם

ואם אי אפשר לו לכוין שם מוטב שיצא מבית הכנס' וילך לביתו להתפלל ערבי' אחר אשר שמע ברכו בכי' הכנס'.
ואני תרתי בלבי לדעת איככה פשתה המספחת הזאת בישראל כי רבים הקלו והפריזו על המדה ואין מחין ביד' כי הכה אף שאמרו בגמ' בסוף יומא אמר רב תפל' נעילה פוטר' של ערבית רב לטעמיה דאמר נלותא יתירתא היא וכיון דנליתו לא נריך לברך בתב הרא"ש ז"ל דלי' הלכתא כרב והביא ראיה מן הירושלמי ע"ש: ואחר נאתו מבית הכנס נהגו לברך ברב' הלבנה מפני שאנו דומים למלאכי' ורא ויש להקבלת פני שכינה ולכן מתעכבים מלברך עד הלילה הזאת מן הטעם הזה והמנהג כן מטעם זה לא הפסיד אף כי כתבנו לעיל בפרקים הקודמים דטפי עדיף להקדימה:

ואח"כ יבא לביתו בשמון ובשמחה בחגים וכמועדים ויברך את כל בני ביתו כי מאחר שהוא טהור ומכופר ברכתו עוש' פירו' לכל השנה. ואם בבר הגי' זמן ה בדל' והוסיף מחול על הקדש ירים קול בנעימ' קדושה ויבדיל על הכוס יין מלא ברכת ה'.

והטור יום הכפורים משבת שאין מברכין אלא על אור שבת ממלאכה ביום הכפורים כגון עשבי' שהיתה דולקת והולכת כל היום בב"הכ ולא נעשה בה מלאכה לאפוקי הנרו' של בית הכנסת שעושים על ידי גוי מלאכה בהן ביו"הכ להתוך ראשי הפתילו' שבהם ולאו אור שבת הוא וכן לא יועיל אור היונא מן האבנים כמו שמועיל במונאי שבת דהתם הוי טעמא משום מ"ש חכמים שבמונאי שבת זימן הב"ה לאדה"ר כ' רעפים והקישן זה בזה ויצא מהם האור וברוך מאורי האש ולפיכך מברכים במ"ש על כל אור שבעולם ואף על היונא מן האבני' לפי שזהו בעין ברייתו אבל ביו"הכ שאין שייך טע' זה אין מברכין עליו שלא מפני שדבר חידו' הוא לנו שלא בהנאתו מתנו כל היום נריך לברך על אור שבת דווקא. והרב הקדוש האר"י זצל"ה הגיד טעם אחר שנריך להיות אור שבת ולא אור חדש יען שהשטן לא היה לו שליטה ביו"הכ ולפיכך אין ראוי לברך על האש החדש שהיא גופא דע"ז כדי שלא יתגבר על אור שבת. שבבר נכנע אל הקדושה שלא היה לה לקליפה שום אחיזה בו ומטעם זה אף אם חל יו"הכ בשבת אין מברכין אלא על אור שבת כנזכר. ואין נריך לברך על הבשמים דטעם הבשמים אינן שלא להשיב נפש שהי' כואב' עליו מיניה' שבת מחמת נפש יתירה שהיתה עליו בשבת. וכיו"הכ לא היה בו נשמה יתירה מפני שהתענה בו והפסיק מבעוד יום ולא היה לו שעת הכושר לקבל הנשמה יתירה. אבן ג"ל כי לפי דעת הרב זצל"ה בטעם הבשמי' במ"ש כדי ליתן בח תוס' שבת לנר"ן להשאיר ברב' לימי החול אפשר שאם חל יו"הכ בשבת כי טוב להריח בבדי ההדס להשאיר להם ברכה מקדושת שבת ואף יש טעם אחר לבשמים במ"ש מפני שכל שבת שובת אור גיהנם ובמ"ש חוזר ושורף ומסריח ועל כן מריחים בבשמים להגן לנפש מאותו הריח ולפ"ז ראוי לברך כשחל במ"ש אלא שלא נהגו כל העולם כך.

ואחר כך יסדר שלחנו ויאכל בשמחה ובטוב לבב כליל התקדש חג. כי שמחו אלהים בתתו את היו' הקדוש הזה שעב' עליו וכו כמחלו עונותיו בחמל' ה' עליו ויהיה מובטח בחסדי אל שיצא מ שפטו לאור ומכאן ולהלאה ישמור עצמו מכל שגיא' ועון ובכל עת יהיו בגדיו לבנים. וכמדרש אמרו דמונאי יום הכפורים קול יונאת ואומרת ליסראל לך אכול בשמחה לחמך ושתה בלב טוב יינך כי ברר רצה אלהים את מעשיך. וגם התוספות כתבו כי טעם התקיעה אחר הנעילה שהוא להראות שהוא י"ט להרבות בסעודה ולכן יפקרו אים את אחיו בנאתם מבית הכנסת כדרך שעושים בשבת ויו"ט. ומזה נשתלבב המנה' לפקוד אים את אחיו אחר יו"הכ מי שלא עבר כח בלילה ויתתף לזה פיום אים את חברו ולשאול מהם מחילה מכל שגיאה ועון שעבר ביניה' ואף שבבר בודאי עשו זאת קודם יום הכפורים. לבלתי יחזקו אותם שעשו מפחד ומורלת היום הקדוש וחזרה שנאתם אחר עבור היום הקדוש. ע"כ מחזיקים באהבתם גם כן אחר יום הכפורים ואשר לא היה עמו שנאה מעולם הוא מטעם כדי לברך אים את רעהו הוחיל והם טהורי' מכל חטא ועון וברכתם עושה פירות וכל שכן בברכו אותו ת"ח וחסיד ויזכה ויחתמו לחיים טובים ולשלום אמן:

תם ונשלם החמדת ימים. שבח לאל עולמים.

דברי הרב המחבר בחתימת הספר

הנה אלה קצות דרכי בספר הזה. זאת היתה לי במדת הימים המועטים והשנות הספורות אשר נתנו תלאות הזמן מרגוע לנפשי את קשתי נתתי בעתות הפנאי במסרי הנפש היפה הנדתי היום לאדם מה שיחו מראשית השנה ועד אחרית שנה חנה חדשה ושבתה יום ליום אביע אומר לדעת מה יעשה ושראל את הדרך ילכו בה ואת המעשה אשר יעשון ונם פה לא עשיתי אלומ' את אשר ישנו פה הם זכרון לראשוני ונם לאחרונים חלקם בחיים. וסבותי אני וראיתי משוט בארץ ומהתהלך בה אנשים ודרושים בתוכה אנשי מדות הבוטים רחוקו' לנו בארץ החיים שתו בשמים פיהם ולבב' זה להם לירא את השם הנכבד והנורא לעשות כו'נים למלאכ' השמים והמ' היו במורידי אור מן העולם ועד העולם.

ויהי כי שבתי וראה את העם המתאוים כמוה' יהיו עושיהם. גם אני אחיר במעלליהם אביא להם טרף בבית חמדתו משלת מלומה אוכל כאשר יוכלון שלת מכוזנות רבינו הקדוש האר'י זל"ה אקומה נא ואסובבה לתורה ולתעודה אלקטה אחר הקונדרים אמרות ה' אמרות טהורו' הכל בכתב מיד אדוני האר'י זל"ה ומשנתו מהדר'ן זל"ל ה"ל זו היא דרך ישרה שיבור לו האדם דרך לילן סלו'לה פנויה מאכן אין מכשול ומשגיות השגיאות אשר כן נמצאו כן היו בכמה כתבים היונאים מתחת יד הבלתי מוחזק בה זקת היד ואין מנהל לה כאלה מישור. בלתי אל הרב עינינו אשר הוא לבדו נזהר מיד ה' זכה עזר לא זכה כנגדו נבר משנים קדמוניות רוח ממרום כאשר ירצה ויתפלא העוסק בדבריו כאשקה.

ועומק שכל תעלומו' הכוונות נתתי אל לבי לדרו' ולתור בחכמה וסמכ'תים בבית תפלתי נפש כי תשב"ע לבטא בשפתים כל פרטי הכוונו' בעבור ישמרו חקיו ותורתיו ינצורו האנשים האלה שלמים דבר בעתו. כאשר היתה מנהג חסידים הראשונים ע"ה לבטא בשפתים פרטי הכוונה כענין רבי אבא ע"ה בסוד שלשה בעודות בזהר פרשת יתרו ושם נאמר רבי אבא כך הוה יתיב בסעודתא דשבתא הוה חדי בכל חדוא וחדוא ואמר דא היא סעודתא דעתיקא קדישא וכו' ובסעודתא אחרא הוה אמר דא היא סעודתא דקב"ה וכן בכולהו סעודתי וכו'. הנה כי לא הספיק לו סוד הכוונ' לבדה בעת המעשה רק להוציא בשפתיו לפני מעשה העבודה כל פרטי הכוונה וטעמו ומזקו עמו מאשר קבלו וקיימו מפומא דמרן אבינו רועינו הרשב"י ע"ה באדר' דיבר ברוח קדשו לאמר זל כל מה דאשיב בר נש וכל מה דיאתכל בלבוי לא שביד מלה עד דאפיק ליה בשפוותיה והיא מלה דאפיק מתבקע באוירא וכו' וכב"כ כל נלותא ובעותא דבני בר נש מקמי

קב"ה

קב"ה בעי לאפקא מילין בשפוותיה דאי לא אפיק לון לא נלותיה נלותא ולא בעותיה בעותא וכיון דמילין נפקין מתבקעין באוירא וסלקי ושמין ואתעבידו קלא ונטיל לון מלן דנטיל לון ואחיד לון לאתרא קדישא בריש דמלכא ופו' עכ"ל. ובאדרא רבה הורנו לדעת כי בהכט בשפתי' סודי הדברי' ותעלומות מתעוררין למעלה מדו' העליונו' בשורשם ומלאורות נתן סביבות עוזם וז"ל אנא חמינא י"נ אילין גליפין קמאי והירין כבוכיכון וכד אתפרש כל חד מינייהו מפומיכון אסתלק ואתתקן ואתעטר ואתטמר בטמירות דתקונוי דדיקנ' וכל אחרנין אסתארן ובעו דכל חד מתפרש בפומייכו נהיר ואתעטר ויתיב כמלכא בגו חיליה ע"כ. ובפרשת נו דף ל"א ע"ב אמרו אי תימא מלה מה אתעבר אנא הכי כתיב ודבר דב"ר ההוא דבר מלה אחרא נעילא דאקרי דב"ר דבר ה' אשר היה ודבר ה' יקר בדבר ה' שמים נעשו דהא תנינן ההיא מלה סלקא וכקע רקיעין עד דסלקא כדוכתיה אתעבר מה דאתעבר וכולי. ובריש פרשת במדבר אמרו ת"ח כל מלה דבעי לאתיישבא עד דאדבר בפומא וכו' ע"ש ובל כל אלה ידי עשתה אנכי תקנתי תפלות ערוכות בגויות לתלפיות בנגלה ובנסתר מפיקים מרגליות תבנית כל רומז פרטי הכוונות אים על דגלו באותות עם נקודות הכסף עם רמז ואין מספר לאם' הריחו בסוד ה' ותמוכת ה' יביט וה"ל זה הדרך יסכו'ן אור עליונים למעלה בשורשם בחנים ובמועדים ורבות עתים זכאה חולקיה מלן דידע ברזא דמאריה ואריס דגליה באתר דאתנטריך. כה' תתהלל נפשי ישמעו ענוי' ויסמחו. גדלו לה' אתי ונרוממה שמו יחדיו ובלי מלכ'עתיקא קדיש' דהא לא ניקרא דילי ודבית אבא עבידנא אלא בגין דלא אינול בכסופא קמי פלטרוי עבידנא והא בגיא קמיה עתיקא קדישא סתימא דכל סתימין דמילין אילין נהרין בלבאי באשלמותא דרחימותא ודחילו דקב"ה ברוך שמיה לעלם ולעלמי עלמין.

ובכן בטרם אלך ואינני אך טוב וחסד שאלתי מאתך האם יש בלשוני עול' ושורש דבר מכ' בי כי הוגד לך ושמעת והנה אמת לא נכון הדבר בקנת מוסרי הנפש ופרטי המשפטים אשר כאן בתוכו ותחשבנ לאיב לך הלף אמר' שגיתי כי אל לא ימאס תם אף כי לבוי בני אדם: ואף בפרטי הסידים ונוסח התפלות אשר בא' בתוכו יש בהן דברים מעלומי עין ולבך בספק ספיקלו מתהפך אם מגזיית האדרי' אל דודה הדבש ההיא ותפלתי לחטאה ח"ן ותכתוב עלי מרורות: לא תעשה דבר אך העיני בשר לך יבאו ויגיהו נדקתו כי קצר המצע מהשתרע ברוב דברים כאשר רמית היות יהיה. ולא נפלאת היא ממ"ך ועין המשכי כי ירדוש בסוף ובראש בכתבי הרב

ישכילם

עשבילם כמרחה ולא בחידות כדרכומת וכמממרו׳ נמוצים
ואם אתה הכימות לבך ופרעת אלי כפיך בסדר פוסת
תפלתי כחסד וברחמים גם אני אדעה מה אעשה לך
בהשתחויתי בית אדמון מקו׳ שוכני סנה אשא כפי אל ה׳
עליון

עליון גמלך יטוב כראשך ימלא ה׳ כל משאלתיך להאיר
מחשכי לבבך לגבת כדרכי יקר לירחה ולאהבה את השם
הנכבד ונורא ויהי כנהר עלומך וכמו חלב ודבש תשכע
בגחנוא׳ נפשיך ונפש כל עדת ישראל אחיך כנפשך שבעך
אמן כן יהי רצון -

תם

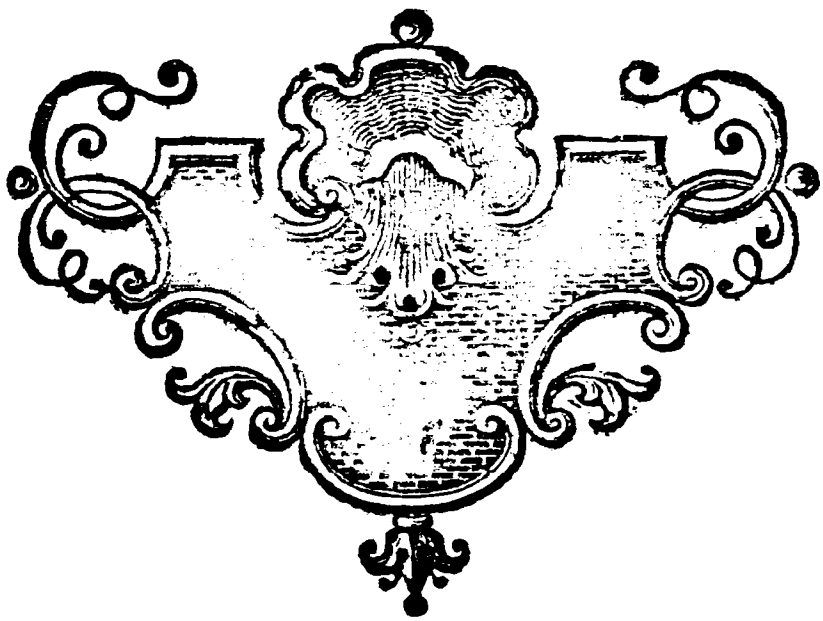

מפתחות

בהיות כי השמיט הרב מלאסף ספר הזה מפתחות ענייני הספר מחלק הזה והקודמו העיר ה' את רוח מע' המגיה כדי שלא יחסר בספר כל בו להשלים המלאכה. כדמות וכנלם מפתחות חלקים הראשונים כן עשה גם הוא זכרה לו אלהים לטובה אכ"ר:

מקראי קדש

כי תצא למלחמה על אויבך וגו' דף ג' ע"ג
וכי תבאו מלחמה בארצכם על הצר הצורר
אתכם וגו' דף כ"ד ע"ד
והיה אם כן הכות הרשע דף כ"ו ע"ג
ושחט אותו על יד המזבח נפוכה דף ט"ל ע"ב
כי דבר ה' בזה הכרית וגו' דף כ"א ע"ב
ופנית בבקר והלכת לא הלך דף כ"ו ע"ד
והיה פי ראשו בתוכו שפה וגו' דף ע"ג ע"ג

נביאים

אם ירחץ ה' את צואת בנות ציון דף ט"ו ע"א
ותמוגגנו ביד עונינו דף כ"ה ע"א
שה פזורה ישראל דף ל"ז ע"ג
מצפון תפתח הרעה דף ט"ל ע"ב
ועוד כה עשיריה ושבה דף מ"ה ע"א
שובו אלי בכל לבבכם ובצום דף מ"ו ע"ג
וזרקתי עליכם מים טהורים וגו' דף כ"א ע"ב
כי יום לה' על כל גאה ורם דף ס"ב ע"א

כתובים

נשא לבבנו אל כפים אל אל בשמים דף ט' ע"ג
מוסר ה' בני אל תמאס דף י"א ע"ג
אל תלשן עבד אל אדוניו דף כ"ד ע"ד
יום בוטה כמדקרות חרב דף כ"ה ע"ג
זבח לאלהים תודה ושלם וגו' דף כ"ו ע"א
תעתיד אליו ושמעך שם
רודף צדקה וחסד וגו' דף כ"ח ע"ד
כי שנות מספר יאתיו וכו' דף ל' ע"ב
לא אמות כי אחיה דף ל' ע"ב
תקעו בחדש שופר והכמשכים דף ל"א ע"ב
אמרי העם יודעי תרועה דף מ"א ע"ב

לגבר

גבר אשר דרכו נסתרה דף מ"ט ע"ב
למען תלך בדרך טובים וגו' דף כ"ב ע"א
הן כל אלה יפעל אל וגו' דף כ"ה ע"ד
הדליני את מדאיך השמיעיני את קולך וגו' דף פ' ע"ג
שמור רגלך כאשר וגו' שם
את אשר שלט אדם באדם לרע לו דף פ"ב ע"ד

בתי מדרשות

מאמר אחורי אדני ולא אחורי אשה דף ב' ע"ג
מאמר ויקרא רבה משל למדינה שחייבו מס
לאחר דף כ"ד ע"ב
מדרש אל תתן את פיך לחטיא וגו' ריב"ל
פתר קריאה בפוסקי נדקה דף כ"ו ע"א
מאמר אין הגשמים נעצרים אלא על
פוסקי נדקה ואין נותנים שם
מאמר ויקרא רבא אמר ר"ל משל לעדוני
שהיה נשוי לבת מלכים דף כ"ז ע"ד
מאמר אדם ישלו דין לוכם שחורים דף כ"ח ע"ב
מאמר הלא מאן דכבי למגדע אי מסיק ליה
שתא וכו' דף ל' ע"א
מאמר ג' ספרים נפתחים כד"ה שם ע"ד
מאמר מ"מאין ישראל נעצים מפני שאינן
יודעים להתפלל בשם דף ל"א ע"ד
מדרש אמרה מ"ה מאחר שברחת העולם
כמ"הד דף ל"ב ע"ד
מאמר כל המשביע מד"ת קודם שביבתו דף ל"ה ע"ב
מאמר כל עבירו שאדם בעקיבו דף מסבבין
אותו לי"הד דף ל"ז ע"ב
מאמר כי עמך הסליחה אמר רבי אחא
הסליחה וגו' דף ל"ח ע"ב
מאמר למה אין ישראל תוקעין בתפלה
ראשונה וכולי דף ל"ט ע"ב
מאמר אמ"ר אבהו למה תוקעין בשופר של
איל דף מ"א ע"ב

פירוש על מה שאמרו ר"ל שהשטן מעולכב
מתקיעת שופר ואז אתי משיחא שם
מדרש ש"ר אמרו ישראל רב"ש עניים אנו
ואין לנו להביא קרבנות דף כ"א ע"ב
מאמר כל העוסק בתורה מחלין לו וכו' שם
מדרש ילקוט גם בלא דעת נפש לא טוב מנוה
בורות מנוה דף כ"א ע"ד
מאמר כל השערים נגעלו חוץ משערי
הונאה דף כ"ב ע"א
מדרש ובגעס וגו' מעל לב' בני אדם וגו' שם
מאמר מחד לשביך לשבתיך דף ס' ע"ב
מאמר ההולך במדבר ואינו יודע מתי שבת שם
מדרש נדיבי עמים נאספו וגו' א"ר שמעון
מתפלה הק"בה דף ע"ו ע"א
מדרש שוחר טוב בשעה שהחכם דודש שם

בית תפלה

תפלה למתענה ב' ימים אחר ר"ח אלול דף ה' ע"א
מקראי קדש אחר תפלה הכ"ל שם ע"ב
ענינו למתענים כארבעים יום קודם יו"הכ דף ח' ע"ד
וידוי בקיצור על כמה עונות דף כ' ע"ד
וידוי בקיצור כע"ה דף כה ע"א
מקראי קדש לגילי ר"ה דף לא ע"א
תפלה לגילי ר"ה קודם קדיש בתרא דף לב ע"ב
תפלה לאומרה כי' ימי תשובה בהסיבנו ב"ח דף לד ע"ב
מקראי קדש לומר בגיל ר"ה שם
תפלה כוללת לתפלות ר"ה ולתקיעת שופר דף לח ע"ד
תפלה בקצור על הפרנס' באביבו מלכנו דף מ' ע"ד
תפלה להונאת ס"ת בר"ה דף מא ע"א
תפלה קודם תקיעת שופר דף מב ע"א
מקראי קודש אחר תפלה הכ"ל שם ע"ב
תפילה כוללת בקיצור קודם התקיעות שם ע"ב
תפלה לכ"ל לאשר לא כאו בסוד הסס שם ע"ד
תפלה שהיה או"ה אחרי בקדושת מוסף של ר"ה דף מד ע"ו
תפלה כשהחזן אומר מפני הטאינו על עון
קרי שם
תפלה קצרה לאומרה כשהחזן אומר בעלינו
הוא אלהינו שם
תפלות לאומרה בר"ה אצל המים אחר
תפלוך במצולות ובומר דף מה ע"ד
תפלה לאומרה אחר פ' התשובה בימי
התענית דף מז ע"ד
תפלה לבעל תשובה דף מט ע"ב
תפלה ע"ענלגולי הנשמה דף נו ע"ב

וידוי ע"ד דף נז ע"ד
תפלה אחר הוידוי דף נט ע"ב
תפלה להונאת ס"ת בשעת מנחת שבת
תשובה דף ס"ב ע"ב
תפלה לאכילת ערב יו"הכ דף ס"ג ע"ד
תפלה לכפרות ערב יו"הכ דף ס"ד ע"א
מקראי קדש לאומרם בכניסת בה"כ ליל כפור דף סו ע"ב
תפלה לספר כל נדרי דף סז ע"ב
נוסח כל נדרי שם ע"ד
תפלה רש"י בשעת כל נדרי דף סח ע"א
תפלה לאומרה בליל כפור אחר ערבית אחר
המזמורים דף עב ע"ג
תפלה אחר האידרות ליל כפור דף עה ע"ב
תפלה לאומרה קודם כל תפלו' דף פב ע"א
נוסח ס' עבודה ביום הכפורים דף נב ע"ב
נוסח עבודת מנחה ביו"הכ דף נה ע"א
תפלה להונאת ס"ת במנחה הכ"ל שם ע"ב
ברכי נפשי להרמ"בן דף נז ע"ד
תפלה קודם נעילה דף נז ע"ב

למודי ה'

לימוד בב' ימי תענית אחר ר"ח אלול ובכל מ'
יום אם יתענה דף ה' ע"ב
לימוד על המולאן בר"ה דף לה ע"א
לימוד באשמורת ר"ה דף לו ע"א
לימוד סדר הקרבנות וס' קדשים במשנה
בר"ה דף מד ע"ד
לימוד ראוי לעשרת ימי תשובה דף נב ע"ב
לימיד מזמורים אחר ערבית בליל כפור דף עג ע"ב
לימוד ה' ספרי תהלים בליל הכ"ל דף עה ע"א
שאר הלמוד בליל הכ"ל שם ע"ב
לימוד ב"א שמורת יו"הכ דף ע"ט ע"ד
לימוד בין מוסף למנחה ביו"הכ דף נד ע"ג

הדרושי הרב המחבר

שאין לומר סליחות בחצי הלילה הראשונה דף ט' ע"ד
שיותר טובלת ר"ח לומר סליחו' מללמוד בתורה
באשמורת דף יד ע"ב
מותר לשתות הק"אוי קודם תפלת שחרית דף כג ע"ב
שאין לשבול בע"ה כי אם משנה ה' ואילך דף כח ע"ב
שאין לברך במשת' היין אם את רעהו קודם
ברכת היין וכיונא דף לד ע"ב
שים לאכול דגים בגילי ר"ה שם

עליין לברוח על כמה טלית של נמר — דף לז ע"ב
להתודות בין התקיעות בר"ה — דף מב ע"ב
מלין רלוי בעת תקיעת שופר לומר תפלות והשכבות — סס ע"ב
ומוב לקדש הלבנה לפני יום הכפורים — דף כ' ע"א
יש לעשות דין למטה בי' ימים — סס ע"ב
המבטל מד"ת כא לידי דומה למיבות וכפירה — דף נא ע"ב
מלין לבדך להתעטף בציצית בליל כפור אפי' בשמתעטף מכ"עי — דף סו ע"ב
נריך לומר להתפלל את העבריינים ולא עם העבריינים — דף סז ע"ד
מלא יעמוד על רגליו כל ליל כפור וכל היום — דף עו ע"א
התיר להתענות בד' ימים שבין כפור לסוכו' נמי מרלה קרי בכפור וכן נלבוש שק ביום הכפורים — דף עז ע"ב

מנהג חסידים

מנהג חסידי א' לקרו' כמ' יום קודם יו"הכ ה' ספרי תהלים וכזוהר — דף ו' ע"א
מנהג נכון לקרות כל הכ"ד קודם יו"הכ — סס ע"ב
מנהג חסידים הראשונים לחזור בבתי מדרשות בחדש שול לענו' אי"של — דף ז' ע"ד
מנהג ירלאי ה' נילך מעוטף בטלי' ותפילין לבה"כ בפרט בימי חול — דף כד ע"א
מנהג קדושים להתיר נדרים ולקבל נזיפה בער"ה — דף כס ע"ב
מנהג חסידי א"י לעשות ס' ר' מיתות כ"ד בפועל אחר המלקות — דף כו ע"ד
מנהג אנשי מעשה להשתטח בבית הקברות בער"ה — דף כז ע"ד
מנהג חסידים שלא לשתם מסתם בליל ר"ה — דף כח ע"ב
מנהג ותיקין לומר תפלת בלחישה — דף לב ע"ב
מנהג הרב והחברים לומר ליל ראש השנה מזמור כ"ד — סס
מנהג אנשי מעשה לאכול תפוחי' בדבש בליל ר"ה — דף לד ע"ב
מנהג חסידים לשמוע התקיעות עם הנץ החמה — דף לו ע"ב
מנהג חסידי אשכנז לנבוש הקיטל בראש השנה וכיו"הכ — דף לז ע"ד
מנהג חסידים הראשונים להוציא הכוונה בפיהם בעשותם המצוה — דף מב ע"א
מנהג חסידי א' נילך לביתם תכף אחר התפלה בר"ה ולא ליתן בחצות — דף מד ע"ד
מנהג חסידים לפיים אוש לרעהו לעני ר"ה — דף מה ע"ב
מנהג חסידים הראשונים לעשות י' ימי תשובה כמו חול המועד — דף מו ע"ב
מנהג אנשי מעשה להתנהג בעשרת ימי תשובה במנהג יחוקאל — דף כ' ע"ב
מנהג חסידים להתודו' קודם לימוד תורת' — דף נא ע"א
מנהג ירלאי אלהים לשחוט כפרות ביו"הכ אחר הסליחות שחרית — דף סד ע"א
מנהג ירלאי ה' לשלוח שמן לבתי מדרשות בעי"הכ לשלם נדרן — דף סה ע"ב
מנהג חסידים להתודות ליל כפור קודם ערבית — דף סו ע"ב
מנהג חסידי ארץ ישראל ליתן בבית הכנס' ליל כפור — דף עג ע"ד
מנהג האר"י ליטול ידיו כ' פעמים בשחרי' — דף עד ע"ב
מנהג הרב לבכות כיו"הכ בתפלות — דף פב ע"ב
מנהג חסידים לדבר על לב בני אדם קודם תפלת נעילה — דף נח ע"ב

טוב טעם

טעם התשובה באלול — דף ג' ע"ב
טעם תענית מ' יום באלול — דף ד' ע"ב
טעם שאומרים באלול בראשמולת הסליחו' יותר מכיום — דף ט' ע"ד
טעם שכתקנו רשמכא בלשון תרגום — דף יז ע"ד
טעם שאומרי בודו עון אבותינו — דף יח ע"ד
טעם התרת נדרים בער"ה — דף כה ע"ב
טעם שהולכים בבית הקברות בער"ה — דף כח ע"א
טעם שאומרים מזמור תקעו בחדש שופר בליל ר"ה — דף לא ע"ב
טעם שהעלמה התורה שתרועה בר"ה מה היא — סס ע"ב
טעם למה תקנו לו' בתחלה זכרנו לחיים ובסוף לחיים מוביס — דף לב ע"ב
טעם לאכילת תפוחים בליל ר"ה — דף לד ע"ב
טעם לתקיעות שופר בראשמולת ר"ה — דף לו ע"ב
טעם למה הוקבע יום הדין בר"ה — סס
טעם למה עושים ר"ה ב' ימים בא"י — סס ע"ב
טעם לבושת הקיטל בר"ה וביו"הכ — דף לח ע"א
טעם חורת הצמידה — דף מ' ע"ב
טעם שאין מתחילין לקרות מבראשית בר"ה אלא אחר סוכות — דף מא ע"א
טעם למה לא נקרא ר"ה יום תקיעה — סס ע"ב
טעם י' שופרות ותקיעה בשופר — דף מד ע"ב

טעם שהולכים אחר המיסב כר"ה לומר ותשלך ולומר — דף מה ע"ב
טעם כל האוכל כש' כאילו התענה בו — דף מו ע"ד
טעם שאין מסליחין תענית י' ימי תשובה ביום הלילה — שם
טעם אמירת זכרנו ומי כמוך בי' ימי"ת — דף מט ע"א
טעם לשם שבת תשובה — דף ס' ע"ב
טעם לומר מי כמוך במנחת שב' תשובה — דף סב ע"ד
טעם שכל האוכל כ"ם כאילו התענה בו — דף סג ע"ב וע"ג
טעם לשלם נדרים בערב י"הכ — דף סה ע"ב
טעם הלכות הארות ביו"הק — דף סה ע"ג
טעם איסור נעילת הסנדל — שם ע"ד
טעם עטיפת הטלית בליל כפור — דף סו ע"ד
טעם הזמנת ב' ס"ת בליל כפור — שם ע"ג
טעם לומר בשבמ"ל בקול רם — דף סט ע"ב
טעם אמירת ד' מזמורים לאשמורות של תהלים אחר ערבית כפור — דף ע"ג ע"ב
טעם חומרת שיחת חולין בבה"כ בשבת וכי"הכ — שם ע"ד
טעם שהתירו להתענות על חלום בשבת — דף עז ע"א
טעם כ' סילות בכל יום — דף עט ע"ב
טעם חיוב ג' תפלות בכל יום — דף עב ע"ד
טעם שביום הכפור עולים ז' לס"ת — דף פד ע"ד
טעם למה לא היו כורעים בהזכיר הכהנים השם כמו שכורעים ביו"הכ — דף פח ע"ב
טעם אמירת פסוק ואני תפלתי ולומר במנחה רשבת — דף נד ע"ד
טעם אמירת קדושה דסדרא במנחת שבת ויום טוב — דף נה ע"ב
טעם קריאת פ' עריות במנחת יו"הכ — שם ע"ד
טעם שאומרים הפטרת יונה — שם
טעם שאין בטילות כפים במנחת יו"הכ — דף נו ע"ב
טעם זמן הנעילה — דף נח ע"ב
טעם ז' פעמים ה' הוא האלהים בנעילה — דף נט ע"ב
טעם תקיעת שופר אחר נעילה — שם ע"ד
טעם למה אין מוציא אחר היוצא מאכבים להבדיל במוצאי כשר — דף ק' ע"ב

שפר התיקונים

תיקון לעורר הרחמים ולבטל גזרות קשות התענית ולמוד מ' יום קודם יום הכפורים — דף ה' ע"ד
תיקון לאחר פגם כמדת הצדיקות הוא הוידוי — דף יח ע"ב
תיקון לבלק המקטרגים הוא הוידוי — שם ע"ב

תיקון

תיקון לכל מי שלא בחרם ונדרים למסור מודעה בע"ה — דף כא ע"ב
תיקון למי שפגם בה' חומשי תורה לקבל נזיפה בע"ה — דף כו ע"ב
תיקון להעלות התפלות — דף לח ע"א
תיקון לצון הבע לומר הן מזמורי כר"ם — דף לה ע"א
תיקון לעמוד לקלות ע' תשובה כי התעבר — דף מז ע"ד
תיקון לתשובה — דף מט ע"ב
תיקון לברית — דף נב ע"ב
תיקון פגם הרע — שם ע"ב
תיקון לחש לתקונים הוא התבודד — דף סא ע"ד
תיקון עון שבועה ונדרים וש"ז ספר כל נדרי — דף ס"ז ע"א
תיקון להעלות תפלות הנדחות — דף סח ע"ב
תיקון האמנים ביוה"כ — דף עב ע"ב
תיקון להגין מס"מ ומוקביה — דף עג ע"ב
תיקון לרוחה קרי ביו"הק — דף עו ע"ד
ה' עיניין בכפור על מה מתקנין — דף עח ע"ב

תוכחות מוסר

תוכחה למי שאינו קורא את הלים במתון — דף ו' ע"ב
תוכחה לקולאים הכ"ד במחנה — דף ז' ע"ב
תוכחה למאנים לשמוע דברי המוכיח — שם ע"ב
תוכחה למתרחקי מהתשובה בחלול — שם ע"ד
תוכחה לאחר אינם קמים לו סליחות באשמורת — דף י' ע"ב
תוכחה למתפללים בתקוע מבונף — יב ע"ב
תוכחה לאומרים סליחו בבחינה — שם ע"ד
תוכחה למרימים קולם בסליחו בלי הבין — סו ע"ב
תוכחה לאומרים חוירו בלי בכי וכוונה — יט ע"א
תוכחה שיכבש לבו בוודוי — דף כב ע"ב
תוכחה לאחר אינם עוסקים בתורה אחר הסליחות אבל מדברים — דף כג ע"א
תוכחה לאוכלים קודם התפלה — שם ע"ב
תוכחה לת"ח המקילין בחסידות — דף כ"ז ע"ד
תוכחה למעבירים מצר בית השחי וכולי בערב ראש השנה — דף כח ע"ב
תוכחה למקילין במטפס ר"ה — דף כט ע"ב
תוכחה למשמיעים קול בתפלה — לב ע"א
תוכחה לנוהגים קלות ראש על השלחן — לד ע"ד
תוכחה למכוזים ללבוש לבנים ב"רה — לח ע"א
תוכחה למאחרים בתפלות לומר פיוטים עם הציבור — דף לט ע"א
תוכחה למרבים שיחה בב"ה בר"ה וביו"הק בפרט — לז ע"ב

תוכחה

תוכחה למקילין לומר זמירות ביחיד דף ט"ל ע"א
תוכחה למגביהים קולם עם הש"ץ דף מ' ע"ב
תוכחה לאשאינו עונים אמן דף ל"ז ע"א ודף מ' ע"ב
תוכחה למריבים בב"הכ דף מ' ע"ד
תוכחה למגדלים שיבה מעיני הש כד"ה ומדברים
יחד איש אל רעהו דף מה ע"א
תוכחה למשמיעים לעם שאין להתענות בי' ימי
תשובה עפ"י הא"רי דף מ"ג ע"א
תוכחה לאשר אינם שמים על לב ירחת הדין בי'
ימי תשובה דף מט ע"ד
תוכחת לדורשים בעם דף נ"א ע"ב
תוכחה על אוכלה ובזל דף נ"ב ע"א
תוכחה על המקילין מעליהם עול המצות סס ע"ד
תוכחה על הרבית דף נ"ד ע"ב
תוכחה על מתרשלים לשוב בתשובה דף נט ע"ב
תוכחה למאחרים ליישא אשה דף ס' ע"ב
תוכחה על לשון הרע דף סא ע"ב
תוכחה לחנפים ונבועים סס ע"ד
תוכחה להולכים לטייל בשחוק וקלות ראש אחר
מנחה בשבתות דף סב ע"ב
תוכחה

תוכחה לממאנים לפייס רעיהם בעי"הק דף מד ע"ב
תוכחה לשאינם נזהרים בחלבת הגדל
ביום הכפורים דף סו ע"א
תוכחה על מה שמוציאין ס"ת כל גדרי ע"פ
הגולן כלי הנהה סס ע"ד
תוכחה לאומרים תפלה בלא כוונה דף ס"ח ע"ד
תוכחה לש"צ המתתין הגבור להשמיע קולו
בקריאת שמע דף ס"ט ע"ב
תוכחה לשליחי גבור שאומרים הסליחות
ברכה וכנעימה דף עא ע"ב
תוכחה לשאינן עונים אמן דף עב ע"ד
תוכחה למשיהין שיחת חולין בב"הכ
כלול הכפורים דף עד ע"א
תוכחה לשליחי גבור דף פ' ע"ב
תוכחה לשותים טאבאקו בב"הכ דף פא ע"ב
תוכחה למבזים התפלות באמוד שאינם
צריכים דבר דף פג ע"א
תוכחה לנזהרים בתפל' שחרית ואינם נזהרים
בתפלת מנחה דף נ"ו ע"ב
תוכחה למהרים בתפלת נעילה דף נ"ט ע"א

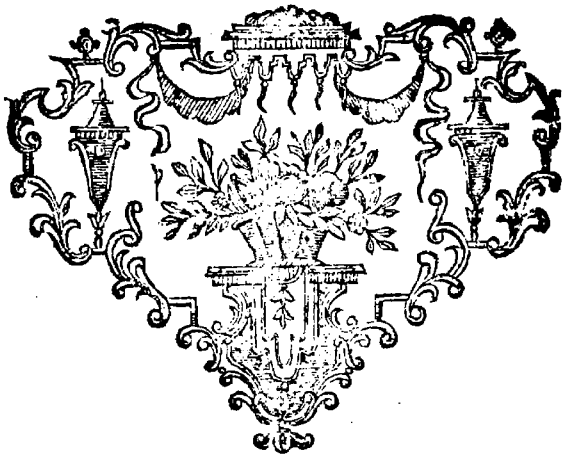
תמו המפתחות · שבח לאל אלהי הרוחות ·